Kallelse

Nämnd	Kommunfullmäktige
Datum och tid	Tisdag 12 september kl. 13.00
Plats	Storbrunn, biosalongen, i Östhammar
Sekreterare	Anna Tryblom
Ordförande	Lennart Owenius (M)

Ärendelista

1. Val av justerare 3
2. Fastställande av föredragningslistan 3
3. Allmänhetens frågestund 4
4. Information 5
5. Uppföljning tertial 1 2023 och helårsprognos 2023 för Östhammars kommun 6
6. Slutförvarsgruppen - Ersättningsregler 7
7. Godkännande av årsbokslut, analys och verksamhetsuppföljning för gemensam överförmyndarnämnd 2022 8
8. Forsmark 6:5 m.fl., beslut om antagande av detaljplan för ”Asphällsfjärden” 9
9. Flytt av verksamhet avseende personligt ombud 11
10. Antagande av nödvattenplan för Östhammars kommun 13
11. Beslut om utbetalning av partistöd till de politiska partierna i fullmäktige 15
12. Avveckling av policy för likabehandling och mångfald på jobbet 16
13. Rapportering av kommunens arbete med tillämpning av barnkonventionen 18
14. Redovisning av ej verkställda gynnande beslut första 19
kvartalet 2023 19
15. Utökning av verksamhetsområde för VA i Östhammars kommun - enstaka fastighet 20
16. Anmälningsärende, Samtliga kommunala bolags årsredovisningar 2022 21
17. Valärende: Val av nämndemän till tingsrätten för mandatperioden 2024-2027 22
19. Svar på motion från Josefine Nilsson (C) angående införande av medborgarbudget 23
20. Svar på motion från Julia Carlström (L) angående SFI-utbildning för ukrainska flyktingar 24
21. Valärende, entledigande av ledamot i kommunfullmäktige och vård- och omsorgsnämnden 25

22. Valärende, val av ledamot i vård- och omsorgsnämnden 26
23. Valärende: val av ledamot i valnämnden 27
24. Interpellation till kommunstyrelsens ordförande Fabian Sjöberg (M) från Irmeli Bellander (L) angående nya styrets värdegrund 28
25. Interpellation till kommunstyrelsens ordförande Fabian Sjöberg (M) från Pernilla Grahn (V) om integration av flyktingar/ invandrare i Östhammar under 2022-2023 29
26. Fråga till bygg- och miljönämndens ordförande Lars O Holmgren (BOA) från Pernilla Grahn (V) om inlämning av miljöfarligt avfall på återvinningscentralen i Österbybruk 30
27. Fråga från Pernilla Grahn (V) till Fabian Sjöberg (M) angående den drogrelaterade kriminaliteten i Östhammar 31
28. Interpellation till kommunstyrelsens ordförande Fabian Sjöberg (M) från Pernilla Grahn (V) angående avfallshögarna vid gruvområdet vid Dannemora 32
29. Anmälningsärende, Aktuellt i slutförvarsfrågan 33

1. Val av justerare

2. Fastställande av föredragningslistan

Dnr KS-2023-85

3. Allmänhetens frågestund

Förslag till beslut

Allmänhetens frågestund förklaras avslutad.

Ärendebeskrivning

Frågor ska lämnas till kommunfullmäktiges sekretariat senast sex dagar innan sammanträdet. Fråga ska vara kortfattad och får inte gälla myndighetsutövning mot enskild. Ordförande läser upp frågan på sammanträdet. Frågeställaren ska vara närvarande och har möjlighet att yttra sig.

Följande frågor har lämnats in till dagens sammanträde:

- Hur många vildsvin anser kommunen sig ha inom sitt område? Vilken långsiktig vildsvinsförvaltningsplan har kommunen? Var framgår den? Vilket mål har kommunen med denna förvaltning? Vilka hållpunkter finns i kommunens plan? Kommunjägare: har det som skulle ersätta kommunjägare varit erforderligt eller avser kommunen att åter införa kommunjägare? Från Anders Rubin.

- I närtid till förra årsskiftet upphörde mottagandet av miljöfarligt avfall vid ÅVC i Österbybruk. Likaså försvann öppethållandet på den enda månatliga lördagen. Sommarens tre lördagar har följts av tystnad från kommunen. När avser kommunen återgå till den ordning som rådde tidigare, och som rimligen bör erbjudas på en av kommunens expanderande tätorter? Från Stefan Skoglund.

Dnr KS-2023-1

4. Information

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Information i aktuella frågor. Information till fullmäktige kan enligt arbetsordningen lämnas från kommunalråden, nämnder, styrelser, förvaltningar, fullmäktigeberedningar, och kommunala bolag samt de förtroendevalda revisorerna. Yttranderätt gäller enligt kommunallagen och arbetsordningen.

KS-2023-529

5. Uppföljning tertial 1 2023 och helårsprognos 2023 för Östhammars kommun

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige godkänner rapporten Uppföljning av tertial 1 2023 och helårsprognos 2023 för Östhammars kommun.

Ärendebeskrivning

Enligt styrmodell för Östhammars kommun ska mål för verksamhet och ekonomi följas upp sex gånger per år. För tertial 1 (januari-april), delårsbokslut (januari-augusti) och helårsbokslut (januari-december) sammanställs en mer omfattande rapport av måluppfyllelsen avseende verksamhet och ekonomi som rapporteras till nämnd, kommunstyrelse och kommunfullmäktige.

I rapport för tertial 1 2023 för Östhammars kommun ges en överblick av väsentliga förhållanden och skeenden för kommunorganisationen under det första tertialet. Vidare redovisas en sammanställning av nämndernas analyser av måluppfyllelsen, samt en lägesrapport av de uppdrag som fullmäktige beslutat om.

Det ekonomiska utfallet och årsprognosen samt budgetföljsamheten sammanställs och kommenteras av respektive nämnd (avsnitt 3.1.3) och av förvaltningen (avsnitten 3.1.6, samt 4 och 5).

Beslutsunderlag

Uppföljning tertial 1 2023 och helårsprognos 2023 för Östhammars kommun
PPT budgetuppföljning T1

Beslutet skickas till

Sektor Verksamhetsstöd; Sofia Tolstoy, Mattias Nilsson, Fredrik Borgelin, Fredrik Hübinette,
Kommundirektör Peter Nyberg
Sektorchefer; Christina Stenhammar, Lina Edlund, Ulf Andersson, Pauliina Lundberg

KS-2023-295

6. Slutförvarsgruppen - Ersättningsregler

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige antar nedanstående förslag: Slutförvarsgruppen ersätts i likhet med övriga nämnder och styrelse i Östhammars kommun, ordföranden ges ett fast arvode om 3,5 % av riksdagsmannaarvode och övriga ledamöter i arbetsutskottet ges ett fast arvode om 0,5% av riksdagsmannaarvode. I övrigt följs den framtagna riktlinjen för ersättningar till förtroendevalda.

Detta beslut blir en bilaga till Riktlinjer för ersättning till förtroendevalda.

Beslutet gäller från och med 1 oktober 2023 och ersätter tidigare beslut (KF §159/2022).

Ärendebeskrivning

För den nya mandatperioden med start 1 januari 2023 har organisationen för att följa slutförvarsfrågan förändrats, granskningsgruppen har avvecklats och en ny slutförvarsgrupp har bildats. Uppdraget har även förändrats och därmed också omfattningen på uppdraget. Tidigare arbete har i stor utsträckning varit att ta del av och läsa in sig på den omfattande rapportering som skett. Det nya uppdraget likställs mer i linje med det ordinarie arbetet för förtroendevalda. I förslaget minskas kostnaderna för arvode i förhållande till uppdraget.

Beslutsunderlag

Riktlinjer för ersättning till förtroendevalda

Bilaga 2 till ”Riktlinjer för ersättning för förtroendevalda” (KF § 159/2022)

Beslutet skickas till

Sektor Samhälle; Marie Berggren, Anna Bergsten, Magnus Degerman
Sektor Verksamhetsstöd: HR

KS-2023-512

7. Godkännande av årsbokslut, analys och verksamhets-uppföljning för gemensam överförmyndarnämnd 2022

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige godkänner årsbokslut, analys och verksamhetsuppföljning för gemensam överförmyndarnämnd 2022.

Ärendebeskrivning

Årsbokslut och analys har upprättats av överförmyndarnämnden inför årsredovisningen. Verksamhetsuppföljningen lämnas i samband med årsbokslutet och följer upp nämndspecifika mål samt kommunövergripande inriktningsmål och uppdrag som följer värdkommunen Uppsala.

Ansvarsfrihet behandlas i ett separat ärende.

Beslutsunderlag

Årsbokslut 2022

Överförmyndarnämndens sammanställda analys inför årsredovisningen

Uppföljning verksamhetsplan 2022

Revisionsberättelse med tillhörande granskning

Ärendets behandling

Kommunfullmäktige i Uppsala har behandlat ärendena (beviljat ansvarsfrihet (2023-04-23 § 52) och överförmyndarnämnden har godkänt årsbokslutet 2023-02-13 § 42 och har godkänt verksamhetsuppföljningen 2023-02-13 § 44.

Beslutet skickas till

Revisionen, förtroendevalda samt administrativt stöd KPMG
Överförmyndarnämnden; [redacted]

KS-2022-360

8. Forsmark 6:5 m.fl., beslut om antagande av detaljplan för ”Asphällsfjärden”

Förslag till beslut
Kommunfullmäktige godkänner granskningsutlåtandet, besluta att detaljplanen inte medför betydande miljöpåverkan och att anta detaljplanen för Forsmark 6:5 m.fl. ”Asphällsfjärden”. (Bilaga).

Upplysningar
Planen hanterades med utökat förfarande enligt Plan- och bygglagen, PBL (2010:900).

Barnets bästa
En barnkonsekvensanalys har inte bedömts relevant i ärendet.

Ärendebeskrivning
Planområdet och planförslaget
Planområdet är beläget intill Forsmarks kärnkraftverk och omfattar Asphällsfjärden. Syftet med planen är att möjliggöra uppförande av anslutningsvägar till planerad bro över kanalen mellan den norra och södra delen av kraftverket samt att möjliggöra vattenuttag för behov av kylvatten.

Revideringar som gjorts efter granskningen
- Planbeskrivningen kompletteras med en beskrivning om varför strandskyddet upphävs med motivering enligt 18 c § punkt 1 och 5 MB. Planområdet har som 18 c § punkt 1 MB lyder redan tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften och som det i punkt 5 formuleras kring att området behöver tas i anspråk för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför området, d.v.s. slutförvar av uttjänt kärnbränsle.

Ärendets behandling
Bygg- och miljönämndens arbetsutskott beslutade, den 2021-09-22 att lämna positivt planbesked för det aktuella området.

Bygg- och miljönämnden beslutade den 2022-05-12 att ställa ut planen på samråd. Planen var på samråd under perioden 2022-05-23 till 2022-06-2022. Totalt inkom 7 yttranden under samrådstiden.
Beslut om granskning togs av Bygg- och miljönämnden den 2022-12-08. Planen var på granskning under perioden 2023-01-09 till 2023-02-06. Totalt inkom 7 yttranden.

Beslutsunderlag

Bilaga - Antagandehandlingarna består av

- Plankarta
- Planbeskrivning
- Granskningsutlåtande

Beslutet skickas till

Bygg- och miljönämnden
Planenheten
Länsstyrelsen i Uppsala län
Lantmäterimyndigheten samt
enligt Bygg- och miljönämndens sändlista.

KS-2023-454

9. Flytt av verksamhet avseende personligt ombud

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att det politiska ansvaret avseende personligt ombud flyttas från kommunstyrelsen till individ- och familjenämnden. Verksamheten ska flyttas från sektor Bildning till sektor Omsorg.

Verksamheten minskar från en heltidstjänst till en halvtidstjänst. Ovanstående genomförs per den 1 januari 2024.

Ärendebeskrivning

Personligt Ombud (PO) är frivillig för kommunen, är delvis statsbidragsfinansierad och ska stödja vuxna med psykiska funktionsnedsättningar. Enligt förordningen ska kommunen svara för PO inom ramen för socialtjänsten. Östhammars kommuns nettokostnad för verksamheten har de senaste tre åren varierat mellan 300 000 och 400 000 kr.

Bryggan i Gimo (en samverkan mellan Östhammars kommun, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassa och Region Uppsala) har fått ett utvidgat uppdrag och rikta sig också vuxna med samordningsbehov samt behov av extra stöd för att navigera mellan olika myndigheter. Då Bryggan framöver kommer att rikta sig till samma målgrupp som PO är bedömningen att tjänsten kan reduceras till 50 %.

I förordningen framgår, som tidigare nämnts, att verksamheten skall organiseras inom ramen för socialtjänst, därför förordas att verksamheten flyttas från kommunstyrelsen till individ- och familjenämnden.

Personligt ombud

Personligt ombud är en verksamhet som kommunen kan bedriva till stöd för personer med psykiska funktionsnedsättningar. Kommuner som bedriver verksamhet med personligt ombud kan ansöka om statsbidrag hos Länsstyrelsen för delfinansiering.

Det är antalet anställda ombud som avgör hur bidraget fördelas mellan kommunerna.

För verksamheten med personligt ombud ska det finnas en ledningsgrupp. Här ska det ingå representanter från kommunen, landstingets primärvård och psykiatri, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Även patient-, brukar- och anhörigorganisationer ska erbjudas att delta.

När personliga ombud identifierar systemfel i samhället som påverkar gruppen negativt ska dessa brister rapporteras till ledningsgruppen. Utifrån dessa rapporter ska ledningsgruppen arbeta med att utveckla verksamheten och förbättra villkoren för personer med psykisk funktionsnedsättning.

Personligt ombud ska arbeta på den enskildes uppdrag i syfte att den enskilde ska få sina rättigheter tillgodosedda och tillgång till samhällets utbud av vård, stöd och service utifrån önskemål och behov.

Personligt ombud finns för personer:

- som har psykiska funktionsnedsättningar och väsentliga svårigheter att utföra aktiviteter på olika livsområden
- som har sammansatta och omfattande behov av vård, stöd och service
- som har behov av långvariga kontakter med socialtjänst, primärvård och/eller den specialiserade psykiatrin och andra myndigheter
- som är 18 år eller äldre.

Beslutet skickas till

Kommundirektör Peter Nyberg
Sektor Omsorg; Lina Edlund
Sektor Bildning; Christina Stenhammar
Individ- och familjenämnden

KS-2023-574

10. Antagande av nödvattenplan för Östhammars kommun

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige antar nödvattenplanen. (Bilaga 6)

Ärendebeskrivning

Kommunen har under perioden hösten 2022-2023 arbetat fram en nödvattenplan tillsammans med Gästrike Vatten. Nödvattenplanen ger riktlinjer för nödvattenförsörjning i kommunen och en gemensam grund för hur en nödsituation ska hanteras. Nödvattenplanen är en leverans i Östhammars kommuns fastställda VA-handlingsplan (december 2021) och den svarar mot kommunförvaltningens ledningsgrupps beställning av nödvattenprojektet (augusti 2022).

En situation som kräver nödvatten medför ett behov av prioritering utifrån vad som i första hand har påverkan på liv och hälsa och att upprätthålla samhällsviktiga verksamheter. I planen beskrivs ansvarsförhållanden, beslutsgång och de prioriteringar som behöver göras när alla inte kan få nödvatten samtidigt. Planen redogör också för vad som gäller när kommunen behöver nödvattenförsörja användare av den allmänna vatten- och avloppsanläggningen och/eller enskilda dricksvattenanläggningar. Vidare ger planen förutsättningar för olika verksamheter att planera mer i detalj för sin egen situation i händelse av brist på dricksvatten.

Till nödvattenplanen finns fem bilagor med detaljer kring estimerade nödvattenvolymer för privata hushåll och samhällsviktiga verksamheter, rutiner, lokaliseringsanalys för publika hämtställen för nödvatten, körschema vid nödvattenförsörjning samt en åtgärdsplan för stärkt operativt förmåga 2023-2026. Bilagor som innehåller känslig information om den operativa förmågan, risker och sårbarheter har sekretessbelagts enligt 18 kap. 13 § Offentlighets- och sekretesslag (2009:400).

I åtgärdsplanen har åtgärder identifierats som på kort och lång sikt kan stärka kommunens och Gästrike Vattens förmåga att hantera mer omfattande och långvariga dricksvattenstörningar. Kritiska resurser är tankbilar och större trycksatta nödvattentankar som kan användas vid en dricksvattenstörning som drabbar stora delar av kommunen eller flera kommuner samtidigt. Ambitionsnivån är att klara nödvattenförsörjning till kommunens högst prioriterade samhällsviktiga verksamheter (prioritet 1) och VA-anslutna abonnenter (prioritet 2). Detta kan möjliggöras genom samarbeten, investeringar och/eller avtal med privata aktörer. Utredningar är planlagda som åtgärder för att visa vilken väg som är mest kostnadseffektiv.

Beslutsunderlag

Nödvattenplan

Beslutet skickas till

Säkerhetsskyddschef/Projektägare Sektor Verksamhetsstöd: Malin Hübinette

Styrgruppsrepresentant Sektor Samhälle: Marie Berggren

Styrgruppsrepresentant Gästrike Vatten: [redacted]

Projektledare Sektor Verksamhetsstöd: Maria Langen

VA-samordnare Sektor Samhälle: Anna Bergsten

KS-2023-224

11. Beslut om utbetalning av partistöd till de politiska partierna i fullmäktige

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige godkänner inkomna redovisningar av partistöd samt att partistöd utbetalas för år 2023 till samtliga partier i fullmäktige.

Ärendebeskrivning

Utbetalningen av partistöd regleras i kommunallagens 4 kapitel och Östhammars kommuns regler för kommunalt partistöd.

Kommunfullmäktige ska årligen besluta om utbetalning av partistöd. De partier som tar emot partistöd ska årligen lämna en skriftlig redovisning som visar att partistödet används för det ändamål som beskrivs i kommunallagen: stärka partiers ställning i den kommunala demokratin. En särskild granskare som mottagaren av partistödet utser ska granska om redovisningen ger en rättvisande bild av hur partistödet använts, även denna redovisning ska lämnas in. Handlingarna ska lämnas in senast sex månader efter räkenskapsårets utgång, dvs. för perioden 2022-01-01 till 2022-12-31 ska handlingarna ha lämnats innan 2023-06-30.

För 2022 har samtliga partier som har mandat i fullmäktige lämnat någon form av redovisning och granskningsrapport. Kommunens regler innehåller ingen bestämmelse om den exakta utformningen av redovisningen. Om redovisning och granskningsrapport enligt 4 kap. 31 § tredje stycket kommunallagen inte lämnats in i tid kan kommunfullmäktige besluta att inget stöd betalas ut för nästkommande år. Påminnelse skickades ut till samtliga partier om att lämna in handlingar 2023-06-15.

Beslutsunderlag

Inlämnade handlingar från samtliga partier

Regler för kommunalt partistöd via kommunens webbplats

Beslutet skickas till

Samtliga gruppledare i fullmäktige

Sektor verksamhetsstöd: ekonomi

KS-2023-435

12. Avveckling av policy för likabehandling och mångfald på jobbet

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att avveckla Policy för likabehandling och mångfald på jobbet.

Ärendebeskrivning

Kommunstyrelsens arbetsutskott har gett förvaltningen i uppdrag att se över styrdokument i syfte att se över behovet av styrdokument samt i förekommande fall aktualisera dem.

Policy för likabehandling och mångfald på jobbet refererar i flera delar till lagstiftning som gäller oavsett om de står i policyn eller inte. Den *Riktlinje för likabehandling och mångfald på jobbet* som är framtagen är en god och tillräcklig vägledning till chefer och medarbetare i Östhammars kommun. De delar som inte är lagstiftning utan kommunens egna ambitioner kan med fördel skrivas in i inledningen av riktlinjen.

Policy för likabehandling och mångfald på jobbet föreslås avvecklas.

Beslutsunderlag

Policy för likabehandling och mångfald på jobbet

Riktlinje för likabehandling och mångfald på jobbet

Ärendets behandling

Ärendet har behandlats på KF 2023-06-13 §76 där det utgick då fel beslutsunderlag var kopplat till ärendet.

På arbetsutskottet 2023-08-22 § 129 deltog inte Lisa Norén (S) och Tomas Bendiksen (S) i beslutet.

På KS 2023-08-29 §164 yrkade Lisa Norén påföljande ändring: Kommunstyrelsen uppdrar till förvaltningen att arbeta in Policyn i Riktlinje för likabehandling och mångfald på jobbet. Först därefter föreslås kommunfullmäktige ta beslut att avveckla Policy för likabehandling och mångfald. Pernilla Grahn (V), Josefine Nilsson (C), Anna Frisk (S) och Mattias Lundqvist (S) yrkade bifall till Lisa Noréns (S) yrkande. Kommunstyrelsen avslog yrkandet. På sammanträdet reserverade sig Lisa Norén (S), Anna Frisk (S), Mattias Lundqvist (S), Josefine Nilsson (C) och Pernilla Grahn (V) mot beslutet med följande motivering: Även om det finns mycket lagstiftning på området likabehandling och mångfald, ger politiska styrdokument oss

möjlighet att stå upp för mer än vad i dag gällande lagstiftning säger, vilket vi tror är ett sätt för oss som kommun att kunna ta kliv mot ett bättre samhälle.

Beslutet skickas till

Bygg- och miljönämnden, Barn- och utbildningsnämnden, Vård- och omsorgsnämnden, Individ- och familjenämnden, Kultur- och fritidsnämnden, Kommunstyrelsen

Lina Edlund, Ulf Andersson, Christina Stenhammar, Pauliina Lundberg, Peter Nyberg, Sara Ersund, Marcus Jakobsson, Elin Söderlind

Revisionen

Webbredaktionen för avpublicering av avvecklade dokument

KS-2023-355

13. Rapportering av kommunens arbete med tillämpning av barnkonventionen

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Enligt riktlinjen ”Östhammars kommuns arbete och beslut som påverkar barn” ska kommunfullmäktige årligen ta del av en rapport som är en sammanställning och analys av inrapporterat underlag från verksamheterna avseende deras arbete utifrån barnkonventionen. Denna rapport visar att kommunens verksamheter är uppmärksammade på det nya regelverket och den övervägande delen har implementerat strukturerade metoder för att hantera beslut som påverkar barn.

Beslutsunderlag

Rapport avseende kommunens arbete utifrån barnkonventionen under 2022.

Ärendets behandling

Ärendet hanterades på arbetsutskottet 26 juni § 110 men innehöll fel underlag. Ärende ska därför hanteras igen med korrekt underlag.

Beslutet skickas till

Sektor Samhälle; Elin Dahm, Sanna Hansson

KS-2023-527

14. Redovisning av ej verkställda gynnande beslut första kvartalet 2023

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige tar del av statistikrapporten. (Bilaga)

Ärendebeskrivning

Enligt 16 kap § 6 h Socialtjänstlagen (SoL) ska individ- och familjenämnden kvartalsvis lämna en statistikrapport till fullmäktige över hur många av nämndens gynnande beslut enligt 4 kap 1 § SoL som inte har verkställts inom tre månader från dagen för respektive beslut. Nämnden ska vidare ange vilka typer av bistånd dessa beslut gäller och hur lång tid som har förflutit från dagen för respektive beslut. Samma rapporteringsskyldighet gäller för beslut som inte verkställs på nytt efter avbrott i verkställigheten. Det ska också framgå hur stor del av de ej verkställda besluten som gäller bistånd till kvinnor respektive män. Enligt Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) § 28h gäller en motsvarande rapporteringsskyldighet för beslut om insatser enligt 9 § LSS.

Beslutsunderlag

Statistikrapport av ej verkställda gynnande beslut första kvartalet 2023

Protokollsutdrag IFN 2023-06-15 §79

Beslut skickas till

Kommunfullmäktige

Kommunens revisorer

KS-2023-590

15. Utökning av verksamhetsområde för VA i Östhammars kommun - enstaka fastighet

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att utöka verksamhetsområde för vatten och spillvatten i enlighet med bilaga: Foghammar. (Bilaga)

Ärendebeskrivning

Beslutsförslaget omfattar en fastighet som planerar anslutas till kommunalt vatten och spillvatten efter beslutat bygglov.

I Östhammar Vatten AB:s uppdrag som VA-huvudman ingår att bereda förslag på ändringar av verksamhetsområdet för VA inom Östhammars kommun för beslut i kommunfullmäktige. Det är av stor vikt att verksamhetsområde för VA i enlighet med Lagen om allmänna vattentjänster (LAV) är beslutat och uppdaterat. Avstämning av nytillkomna bostäder som underlag för utökning av verksamhetsområdet görs löpande och minst en gång per år.

Bakgrund

Enligt lagen om allmänna vattentjänster ska kommunfullmäktige besluta om vilka geografiska områden som ska ingå i verksamhetsområdet för VA. Syftet med det kommunala ansvaret är att trygga en långsiktigt hållbar vattenförsörjning och avloppshantering med hänsyn till människors hälsa och miljö i befintlig eller blivande bebyggelse.

Verksamhetsområde för VA är ett geografiskt avgränsat område inom vilket Lagen om allmänna vattentjänster gäller. Det innebär såväl rättigheter som skyldigheter för VA-huvudman och fastighetsägare. VA-huvudmannen är skyldig att skyndsamt och så länge behov finns ordna med den vattentjänst eller de vattentjänster som verksamhetsområdet avser. Fastighetsägaren har motsvarande rätt att försörjas av den allmänna VA-anläggningen och är avgiftsskyldig för vattentjänsterna inom verksamhetsområdet där fastigheten ligger.

Beslutsunderlag

Bilaga: Foghammar

Beslutet skickas till

Östhammar Vatten

KS-2023-622

16. Anmälningsärende, Samtliga kommunala bolags årsredovisningar 2022

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige tar del av årsredovisningar för hel- och delägda bolag 2022.

Ärendebeskrivning

Följande bolag har kommunen något ägande i:

a) Dannemora Gruvfastigheter AB
b) Östhammar Vatten AB
c) Gästrike Vatten AB
d) Hargs Hamn AB
e) Visit Roslagen AB
f) Gimo utbildnings AB
g) Inera, litet ägande (fem aktier)

Årsredovisningarna ska läggas fram på bolagens ordinarie bolagsstämma.

Beslutsunderlag

Årsredovisningar för:

a) Dannemora Gruvfastigheter AB
b) Östhammar Vatten AB
c) Gästrike Vatten AB
d) Hargs Hamn AB
e) Visit Roslagen AB
f) Gimo Utbildning AB

Beslutet skickas till

Bolagen

17. Valärende: Val av nämndemän till tingsrätten för mandatperioden 2024-2027

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige väljer följande nämndemän till Uppsala tingsrätt:

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
12.

Ärendebeskrivning

Kommunfullmäktige i Östhammars kommun ska välja 12 nämndemän till Uppsala tingsrätt.

Beslutet skickas till

Uppsala tingsrätt

Valda nämndemän

Tromanadministratör Hanna Horneij

KS-2023-189

19. Svar på motion från Josefine Nilsson (C) angående införande av medborgarbudget

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige avslår motionen.

Ärendebeskrivning

Josefine Nilsson (C) yrkar i motion daterad 2023-04-25 att Östhammars kommun ska införa medborgarbudget med första pilot i ett landsbygdsområde.

Motionären yrkar att:

- en medborgarbudget genomförs som en första pilot i ett landsbygdsområde förslagsvis Gräsö samt kommunens övriga öar med bofast befolkning med start 2024.01.01 Om erfarenheterna visar sig positiva föreslår Centerpartiet att medborgarbudget införs på landsbygden i Östhammars kommun 2025.01.01.

Beslutsunderlag

Motion

Protokollsutdrag KF 2023-04-25 § 57

Svar på motion

Beslutet skickas till

Motionären

KS-2023-220

20. Svar på motion från Julia Carlström (L) angående SFI-utbildning för ukrainska flyktingar

Förslag till beslut
Kommunfullmäktige anser motionen besvarad.

Ärendebeskrivning
Julia Carlström (L) yrkar i motion daterad 2023-04-25 att Östhammars kommun ska erbjuda ukrainska flyktingar SFI-utbildning inom den kommunala vuxenutbildningen.

Beslutsunderlag
Motion

Protokollsutdrag KF 2023-04-25 § 58

Svar på motion

Ärendets behandling
Ärendet behandlades på kommunstyrelsens sammanträde 2023-05-30 §115 men enligt beslutet skulle motionen hanteras i kommunstyrelsen. Då alla motioner ska hanteras i kommunfullmäktige behöver beslutet rättas.

Beslutet skickas till
Motionären

KS-2023-576

21. Valärende, entledigande av ledamot i kommunfullmäktige och vård- och omsorgsnämnden

Förslag till beslut

Stefan Larsson (SD) entledigas från sina uppdrag som ledamot i kommunfullmäktige och i vård- och omsorgsnämnden.

Ny sammanräkning hos Länsstyrelsen begärs.

Ärendebeskrivning

Stefan Larsson (SD) begär i skrivelse 2023-07-20 entledigande från sina uppdrag som ledamot i kommunfullmäktige och ledamot i vård- och omsorgsnämnden.

Beslutet skickas till

Stefan Larsson
Kommunstyrelsen
Administratör Troman: Hanna Horneij
Verksamhet HR, [redacted]

KS-2023-576

22. Valärende, val av ledamot i vård- och omsorgsnämnden

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige väljer NN (-) till ledamot i Vård-och omsorgsnämnden.

Ärendebeskrivning

Stefan Larsson (SD) har begärt entledigande från sitt uppdrag som ledamot i vård- och omsorgsnämnden. Entledigandet behandlas på dagens fullmäktigesammanträde. Om fullmäktige beslutar att entlediga Stefan Larsson (SD) behöver en ny ledamot i vård- och omsorgsnämnden väljas.

Beslutet skickas till

Vald person

Vård- och omsorgsnämnden

Administratör Troman: Hanna Horneij

KS-2023-485

23. Valärende: val av ledamot i valnämnden

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige väljer NN (-) till ersättare i valnämnden.

Ärendebeskrivning

Kommunfullmäktige entledigade Ingemar Adén (BOA) från sitt uppdrag som ledamot i valnämnden 2023-06-13 §88. Kommunfullmäktige har att välja ledamot i valnämnden.

Beslutet skickas till

Vald person
Valnämnden
Administratör Troman: Hanna Horneij
Verksamhet HR, [redacted]

KS-2023-491

24. Interpellation till kommunstyrelsens ordförande Fabian Sjöberg (M) från Irmeli Bellander (L) angående nya styrets värdegrund

Förslag till beslut

Interpellationen anses härmed besvarad.

Ärendebeskrivning

Talarordningen vid interpellationsdebatt är fastställd i arbetsordningen. Den som ställt interpellationen redogör för den följt av att den som besvarar interpellationen redogör för svaret. Därefter sker repliker och fortsatt överläggning.

Beslutsunderlag

Interpellation från Irmeli Bellander (L)

Ärendets behandling

Fullmäktige beslutade på KF 2023-06-13 §93 att interpellationen får ställas och ska besvaras på dagens sammanträde.

Beslutet skickas till

Interpellant

KS-2023-623

25. Interpellation till kommunstyrelsens ordförande Fabian Sjöberg (M) från Pernilla Grahn (V) om integration av flyktingar/ invandrare i Östhammar under 2022-2023

Förslag till beslut

Interpellationen får ställas.

Interpellationen anses härmed besvarad.

Ärendebeskrivning

Talarordningen vid interpellationsdebatt är fastställd i arbetsordningen. Den som ställt interpellationen redogör för den följt av att den som besvarar interpellationen redogör för svaret. Därefter sker repliker och fortsatt överläggning.

Beslutsunderlag

Interpellation från Pernilla Grahn (V)

Beslutet skickas till

Interpellant

KS-2023-624

26. Fråga till bygg- och miljönämndens ordförande Lars O Holmgren (BOA) från Pernilla Grahn (V) om inlämning av miljöfarligt avfall på återvinningscentralen i Österbybruk

Förslag till beslut

Frågan får ställas.

Frågan anses härmed besvarad.

Ärendebeskrivning

Ledamöter får lämna frågor enligt kommunallagen och arbetsordningen, de bör besvaras vid samma sammanträde som de läggs fram. Endast den som lämnat frågan och den som ska svara får delta i debatten.

Fråga

Pernilla Grahn (V) ställer följande fråga till bygg och miljönämndens ordförande Lars O Holmgren (BOA):

- När avser kommunen se till att rätt sorts kärl finns och när skall kommuninvånarna kunna lämna oljor, färg och andra miljöfarliga vätskor till återvinning?
- Hur ska Österbybruksborna göra om de har miljöfarligt avfall fram till dess att kommunen rättat bristerna?

Beslutsunderlag

Fråga

Beslutet skickas till

Frågeställaren

KS-2023-625

27. Fråga från Pernilla Grahn (V) till Fabian Sjöberg (M) angående den drogrelaterade kriminaliteten i Östhammar

Förslag till beslut

Frågan får ställas.

Frågan anses härmed besvarad.

Ärendebeskrivning

Ledamöter får lämna frågor enligt kommunallagen och arbetsordningen, de bör besvaras vid samma sammanträde som de läggs fram. Endast den som lämnat frågan och den som ska svara får delta i debatten.

Fråga

Pernilla Grahn (V) ställer följande fråga till kommunstyrelsens ordförande Fabian Sjöberg (M):

- Vilken effekt har samarbete mellan kommunen och den lokala polismyndigheten haft?
- Vad innebär det nya avtalet med polisen samt vilka planer finns för framtiden?
- Hur kommer KF att informeras framöver om drogmissbruket i kommunen?

Beslutsunderlag

Fråga

Beslutet skickas till

Frågeställaren

KS-2023-626

28. Interpellation till kommunstyrelsens ordförande Fabian Sjöberg (M) från Pernilla Grahn (V) angående avfallshögarna vid gruvområdet vid Dannemora

Förslag till beslut

Interpellationen får ställas.

Interpellationen anses härmed besvarad.

Ärendebeskrivning

Talarordningen vid interpellationsdebatt är fastställd i arbetsordningen. Den som ställt interpellationen redogör för den följt av att den som besvarar interpellationen redogör för svaret. Därefter sker repliker och fortsatt överläggning.

Beslutsunderlag

Interpellation

Beslutet skickas till

Interpellant

KS-2023-1

29. Anmälningsärende, Aktuellt i slutförvarsfrågan

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Slutförvarsenheten rapporterar om aktuellt i slutförvarsfrågan. Rapport för perioden 2023-04-25- 2023-11-07 föreligger.

Beslutsunderlag

Rapport från Slutförvarsenheten

Budgetuppföljning och helårsprognos Östhammars kommun

2023-06-30

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN DEL AV ROSLAGEN

ÖSTHAMMARS KOMMUN

(belopp i tkr)

NÄMND	BUDGET 2023	PROGNOS 2023	AVVIKELSE HELÅR	BUDGET ACK JUNI	UTFALL ACK JUNI	AVVIKELSE PERIOD
1 Kommunstyrelsen	-258 386	-267 618	-9 232	-127 333	-122 725	4 608
2 Bygg- och miljönämnden	-5 264	-5 864	-600	-2 444	-1 183	1 261
3 Kultur- och fritidsnämnd	-45 595	-45 595	0	-22 572	-21 202	1 370
6 Barn- och utbildningsnämnden	-607 951	-607 951	0	-303 666	-289 866	13 799
7 Vård- och omsorgsnämnden	-142 593	-149 762	-7 169	-63 773	-64 645	-872
8 Individ- och familjenämnden	-409 884	-413 450	-3 566	-204 352	-200 458	3 894
KS Finanser	1 492 239	1 500 196	7 957	746 119	724 186	-21 934
RESULTAT (exkl fsg stadsnät)	**22 566**	**9 955**	**-12 611**	**21 980**	**24 107**	**2 127**
REAVINST STADSNÄT	0	16 993	16 993	0	16 993	16 993
RESULTAT ÖSTHAMMARS KOMMUN	**22 566**	**26 948**	**4 382**	**21 980**	**41 100**	**19 120**

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN DEL AV ROSLAGEN

KOMMUNSTYRELSEN

(belopp i tkr)

SEKTOR	BUDGET 2023	PROGNOS 2023	AVVIKELSE HELÅR	BUDGET ACK JUNI	UTFALL ACK JUNI	AVVIKELSE PERIOD
POLITIK/STAB	-63 402	-62 640	762	-31 667	-29 064	2 602
VERKSAMHETSSTÖD	-116 282	-118 881	-2 599	-56 766	-55 209	1 557
SAMHÄLLE (exkl fsg stadsnät)	-71 127	-80 471	-9 344	-35 467	-35 241	226
BILDNING	-7 575	-5 625	1 950	-3 433	-3 211	222
Resultat verksamhet (exkl finans)	**-258 386**	**-267 617**	**-9 231**	**-127 333**	**-122 725**	**4 607**
PENSIONER	-37 366	-41 500	-4 134	-18 683	-40 247	-21 564
INTERNRÄNTA	20 731	22 800	2 069	10 366	11 375	1 009
Delsumma	**-16 635**	**-18 700**	**-2 065**	**-8 317**	**-28 872**	**-20 555**
SKATTER OCH BIDRAG	1 510 374	1 524 396	14 022	755 187	757 225	2 038
RÄNTENETTO	-1 500	-5 500	-4 000	-750	-4 167	-3 417
Delsumma	**1 508 874**	**1 518 896**	**10 022**	**754 437**	**753 058**	**-1 379**
Resultat finans	**1 492 239**	**1 500 196**	**7 957**	**746 120**	**724 186**	**-21 934**
RESULTAT (exkl fsg stadsnät)	**1 233 853**	**1 232 579**	**-1 274**	**618 787**	**601 461**	**-17 327**
REAVINST STADSNÄT	0	16 993	16 993	0	16 993	16 993
RESULTAT KS inkl FINANSER	**1 233 853**	**1 249 572**	**15 719**	**618 787**	**618 454**	**-334**

BYGG- OCH MILJÖNÄMNDEN

(belopp i tkr)

SEKT	ENHET	BUDGET 2023	PROGNOS 2023	AVVIKELSE HELÅR	BUDGET ACK JUNI	UTFALL ACK JUNI	AVVIKELSE PERIOD
SAMHÄLLE	BYGG- OCH MILJÖNÄMNDEN	-2 383	-2 383	0	-1 182	-852	329
SAMHÄLLE	BYGG	-939	-1 838	-900	-422	-859	-437
SAMHÄLLE	MILJÖ	-790	-990	-200	-206	632	838
SAMHÄLLE	DETALJPLANEVERKSAMHET	-1 152	-652	500	-635	-104	530
RESULTAT BMN		**-5 264**	**-5 864**	**-600**	**-2 444**	**-1 183**	**1 261**

KULTUR- OCH FRITIDSNÄMNDEN

(belopp i tkr)

SEKT	ENHET	BUDGET 2023	PROGNOS 2023	AVVIKELSE HELÅR	BUDGET ACK JUNI	UTFALL ACK JUNI	AVVIKELSE PERIOD
SAMHÄLLE	Kultur- och fritidschef	-2 437	-2 437	0	-1 211	-822	390
SAMHÄLLE	Ung fritid	-3 975	-3 975	0	-1 962	-1 542	419
SAMHÄLLE	Fritid och hälsa	-20 452	-20 452	0	-10 055	-9 873	182
SAMHÄLLE	Kultur och bibliotek	-18 731	-18 731	0	-9 345	-8 965	380
RESULTAT KFN		**-45 595**	**-45 595**	**0,0**	**-22 572**	**-21 202**	**1 370**

BARN- OCH UTBILDNINGSNÄMNDEN

(belopp i tkr)

SEKT	FUNKT	BUDGET 2023	PROGNOS 2023	AVVIKELSE HELÅR	BUDGET ACK JUNI	UTFALL ACK JUNI	AVVIKELSE PERIOD
BILDNING	BILDNING, STAB	-240 654	-234 555	6 099	-120 230	-110 999	9 231
BILDNING	GYMNASIET OCH VUXENUTBILDNING	-60 564	-60 564	0	-29 792	-28 261	1 530
BILDNING	GRUNDSKOLA	-200 918	-206 019	-5 100	-100 793	-98 774	2 019
BILDNING	FÖRSKOLA OCH PEDAGOGISK OMSORG	-100 085	-101 082	-997	-49 938	-50 092	-155
BILDNING	KULTURSKOLAN	-5 731	-5 731	0	-2 914	-1 740	1 174
RESULTAT BUN		**-607 951**	**-607 951**	**0,0**	**-303 666**	**-289 866**	**13 799**

VÅRD- OCH OMSORGSNÄMNDEN

(belopp i tkr)

SEKT	ENHET	BUDGET 2023	PROGNOS 2023	AVVIKELSE HELÅR	BUDGET ACK JUNI	UTFALL ACK JUNI	AVVIKELSE PERIOD
OMSORG	OMSORG, STAB	-50 862	-34 083	16 779	-25 390	-7 842	17 548
OMSORG	PRODUKTION, STAB	-9 596	-9 861	-265	-4 717	-5 937	-1 220
OMSORG	SÄRSKILT BOENDE, ÄLDRE	-1 100	-7 205	-6 105	2 444	-3 875	-6 319
OMSORG	ORDINÄRT BOENDE	-33 814	-50 443	-16 629	-13 736	-22 876	-9 140
OMSORG	HSL	-28 303	-29 252	-949	-13 994	-15 029	-1 035
OMSORG	ENH F HJÄLPM O FÖREB INS	-9 210	-9 210	0	-4 583	-4 160	423
OMSORG	FUNKTIONSVARIATION	-9 708	-9 708	0	-3 797	-4 925	-1 128
RESULTAT VON		**-142 593**	**-149 762**	**-7 169**	**-63 773**	**-64 645**	**-872**

INDIVID- OCH FAMILJENÄMNDEN

(belopp i tkr)

SEKT	ENHET	BUDGET 2023	PROGNOS 2023	AVVIKELSE HELÅR	BUDGET ACK JUNI	UTFALL ACK JUNI	AVVIKELSE PERIOD
OMSORG	MYNDIGHET, STAB	-6 419	-6 119	300	-3 182	-749	2 433
OMSORG	ÖPPENVÅRD	-8 268	-8 268	0	-4 062	-3 563	499
OMSORG	BARN- OCH UNGDOM, MYNDIGH	-34 202	-34 202	0	-16 905	-16 666	240
OMSORG	VUXEN, MYNDIGHET	-23 224	-23 224	0	-11 421	-10 257	1 164
OMSORG	BOSTADSANPASSNING	0	-3 062	-3 062	8	-1 453	-1 461
OMSORG	ÄLDRE OCH LSS, MYNDIGHET	-336 159	-337 560	-1 401	-167 984	-167 442	542
OMSORG	NÄMND O POLITIK	-1 612	-1 015	597	-806	-327	479
RESULTAT IFN		**-409 884**	**-413 450**	**-3 566**	**-204 352**	**-200 458**	**3 894**

INVESTERINGAR

(belopp i tkr)

NÄMND	PROJ2	PROJ	BUDGET 2023	Varav BFL2	PROGNOS 2023	AVVIKELSE HELÅR	BUDGET ACK JUNI	UTFALL ACK JUNI	AVVIKELSE PERIOD
KS	Inv proj Tek expl bost.omr	6004 Prästgårdshöjden Alunda	3 600	3 600	3 600	0	1 800	680	1 120
KS	Inv proj Tek expl bost.omr	6410 Exploatering klockarbacken kor	23 000	3 000	0	23 000	11 500	0	11 500
	Summa 50		**26 600**	**6 600**	**3 600**	**23 000**	**13 300**	**680**	**12 620**
KS	Inv proj Tek expl industri.omr	6014 Industrimark Klev	6 000	0	0	6 000	3 000	0	3 000
	Summa 51		**6 000**	**0**	**0**	**6 000**	**3 000**	**0**	**3 000**
KS	Inv proj Tek G/C vägar	6491 GC-väg Kyrkogatan	3 500	3 500	3 500	0	1 750	0	1 750
KS	Inv proj Tek G/C vägar	6492 GC-väg Prästgårdsvägen	5 500	5 500	5 500	0	2 750	0	2 750
	Summa 52		**9 000**	**9 000**	**9 000**	**0**	**4 500**	**0**	**4 500**
KS	Inv proj Tek övr infrastruktur	6281 Öregrunds hamnområde	3 000	3 000	240	2 760	1 500	366	1 134
KS	Inv proj Tek övr infrastruktur	6289 Dammåtgärder Hammardamme	1 808	1 808	1 808	0	904	730	174
KS	Inv proj Tek övr infrastruktur	6295 Belysningsförstärkning	300	0	300	0	150	0	150
KS	Inv proj Tek övr infrastruktur	6468 Trafiksäkerhetsåtgärder	2 490	1 490	2 490	0	1 245	4	1 241
	Summa 53		**7 598**	**6 298**	**4 838**	**2 760**	**3 799**	**1 100**	**2 699**

INVESTERINGAR

NÄMND	PROJ2	PROJ	BUDGET 2023	Varav	BFL2	PROGNOS 2023	AVVIKELSE HELÅR	BUDGET ACK JUNI	UTFALL ACK JUNI	AVVIKELSE PERIOD
KS	Inv proj Tek vhtlokaler	6200 Ofördelat fastigheter	5 000		0	5 000	0	2 500	60	2 440
KS	Inv proj Tek vhtlokaler	6211 Nya skolan, Östhammar	0		0	4 000	-4 000	0	5 534	-5 534
KS	Inv proj Tek vhtlokaler	6218 Förskolan Myran Alunda proj	2 000		2 000	2 000	0	1 000	127	873
KS	Inv proj Tek vhtlokaler	6223 Förskolan Fröet Östhammar prc	21 836		21 836	21 836	0	10 918	19 869	-8 951
KS	Inv proj Tek vhtlokaler	6224 Förskolan Mineralen Österbybı	0		0	497	-497	0	501	-501
KS	Inv proj Tek vhtlokaler	6426 Utbyggnad Olandsskolan	0		0	0	0	0	93	-93
KS	Inv proj Tek vhtlokaler	6427 Skolor i Gimo	5 000		0	5 000	0	2 500	0	2 500
KS	Inv proj Tek vhtlokaler	6429 Förskola Gimo	5 000		0	5 000	0	2 500	0	2 500
KS	Inv proj Tek vhtlokaler	6434 Förskolelokaler Östhammar	5 000		5 000	5 000	0	2 500	0	2 500
KS	Inv proj Tek vhtlokaler	6436 Kommunhuset Östhammar	5 000		5 000	5 000	0	2 500	308	2 192
KS	Inv proj Tek vhtlokaler	6437 Frösåkershallen Östhammar	3 000		3 000	3 700	-700	1 500	1 152	348
KS	Inv proj Tek vhtlokaler	6439 Sporthall Gimo	1 000		1 000	3 000	-2 000	500	0	500
KS	Inv proj Tek vhtlokaler	6469 Övervakningssystem	835		835	0	835	417	0	417
KS	Inv proj Tek vhtlokaler	6501 Ofördelade Lekplatser	2 500		0	2 500	0	1 250	0	1 250
KS	Inv proj Tek vhtlokaler	6502 Fsk Alunda/Österbybruk	1 000		0	1 000	0	500	0	500
KS	Inv proj Tek vhtlokaler	6503 Alunda Landbad	10 000		0	10 000	0	5 000	0	5 000
	Summa 54		**67 171**		**38 671**	**73 533**	**-6 362**	**33 586**	**27 644**	**5 941**

INVESTERINGAR

NÄMND	PROJ2	PROJ	BUDGET 2023	Varav BFL2	PROGNOS 2023	AVVIKELSE HELÅR	BUDGET ACK JUNI	UTFALL ACK JUNI	AVVIKELSE PERIOD
KS	Inv proj Tek energieffektiv	6231 Solpaneler Vallonskolan	1 800	1 800	300	1 500	900	49	851
KS	Inv proj Tek energieffektiv	6238 Ventilation Rubinen	100	100	0	100	50	0	50
KS	Inv proj Tek energieffektiv	6450 Energieff. Öregrund skola	6 913	6 913	4 000	2 913	3 456	2 732	725
KS	Inv proj Tek energieffektiv	6498 Energieff. åtgärder, oför	6 206	4 206	2 000	4 206	3 103	0	3 103
	Summa 55		**15 019**	**13 019**	**6 300**	**8 719**	**7 509**	**2 781**	**4 729**
KS	Inv proj Tek övriga	6234 Räddningstjänsten Östhammar	1 500	1 500	0	1 500	750	0	750
KS	Inv proj Tek övriga	6299 Arbetsmaskiner gata/fast	800	0	800	0	400	46	354
KS	Inv proj Tek övriga	6446 Förvaltningssystem	2 464	2 464	2 464	0	1 232	0	1 232
KS	Inv proj Tek övriga	6530 Ofördelat Civilförsvar/beredsk	5 000	0	5 000	0	2 500	0	2 500
KS	Inv proj Tek övriga	6531 Strategiska Inköp Mark	5 000	0	0	5 000	2 500	0	2 500
KS	Inv proj Tek övriga	7801 Bredband	2 000	0	1 000	1 000	1 000	0	1 000
	Summa 57		**16 764**	**3 964**	**9 264**	**7 500**	**8 382**	**46**	**8 336**
KS	Inv proj Renhållning	6599 Renhållning, ofördelat	4 500	3 000	3 000	1 500	2 250	0	2 250
	Summa 59		**4 500**	**3 000**	**3 000**	**1 500**	**2 250**	**0**	**2 250**
KS	Inv Kommunledningen	7501 Oförutsett KS	2 500	0	0	2 500	1 250	0	1 250
KS	Inv Kommunledningen	7515 Digitalisering	2 000	0	1 000	1 000	1 000	0	1 000
	Summa 75		**4 500**	**0**	**1 000**	**3 500**	**2 250**	**0**	**2 250**
Summa KS			**157 152**	**80 552**	**110 535**	**46 617**	**78 576**	**32 251**	**46 325**

INVESTERINGAR

NÄMND	PROJ2	PROJ	BUDGET 2023	Varav	BFL2	PROGNOS 2023	AVVIKELSE HELÅR	BUDGET ACK JUNI	UTFALL ACK JUNI	AVVIKELSE PERIOD
BMN	Inv Bygg- o miljönämnden	7000 Ofördelat BMN	200		0	0	200	100	0	100
	Summa 70		**200**		**0**	**0**	**200**	**100**	**0**	**100**
Summa BMN			**200**		**0**	**0**	**200**	**100**	**0**	**100**
KFN	Inv Kultur- o fritidsnämnden	7200 Ofördelat KFN	1 700		0	1 100	600	850	0	850
	Summa 72		**1 700**		**0**	**1 100**	**600**	**850**	**0**	**850**
Summa KFN			**1 700**		**0**	**1 100**	**600**	**850**	**0**	**850**
BUN	Inv proj Barn- o utb nämnden	8001 Invent. gr.sk.pl. Österbybruk	629		629	629	0	315	25	289
BUN	Inv proj Barn- o utb nämnden	8012 Möbler Bruksgymnasiet 15 år	600		600	0	600	300	0	300
BUN	Inv proj Barn- o utb nämnden	8016 Invent. gr.sk.pl. Alunda	675		675	675	0	338	32	306
BUN	Inv proj Barn- o utb nämnden	8027 Öregrunds skola inventarier	200		200	0	200	100	89	11
BUN	Inv proj Barn- o utb nämnden	8037 Frösåkersskolan inventarier	2 170		2 170	2 170	0	1 085	211	874
BUN	Inv proj Barn- o utb nämnden	8038 Ny förskola Östhammar	2 000		2 000	2 000	0	1 000	0	1 000
BUN	Inv proj Barn- o utb nämnden	8039 Ny förskola Österbybruk	1 530		1 530	1 530	0	765	315	450
BUN	Inv proj Barn- o utb nämnden	8500 Ofördelat Återinv förskolor	0		-1 500	1 500	-1 500	0	0	0
BUN	Inv proj Barn- o utb nämnden	8501 Ofördelat Återinv grundskolor	0		-2 500	2 500	-2 500	0	0	0
BUN	Inv proj Barn- o utb nämnden	8502 Ofördelat Återinv övr verksamh	3 700		3 200	500	3 200	1 850	0	1 850
	Summa 80		**11 504**		**7 004**	**11 504**	**0**	**5 752**	**672**	**5 080**
Summa BUN			**11 504**		**7 004**	**11 504**	**0**	**5 752**	**672**	**5 080**
VON	Inv proj Socialnämnden	9000 Möbler o inventarier vhtlokal	1 200		0	1 200	0	600	0	600
VON	Inv proj Socialnämnden	9001 Hjälpmedel	700		0	700	0	350	0	350
VON	Inv proj Socialnämnden	9003 Digitalisering	400		0	400	0	200	0	200
VON	Inv proj Socialnämnden	9012 Parkvägen	0		0	0	0	0	175	-175
	Summa 90		**2 300**		**0**	**2 300**	**0**	**1 150**	**175**	**975**
Summa VON			**2 300**		**0**	**2 300**	**0**	**1 150**	**175**	**975**
SUMMA	**INVESTERINGAR**		**172 856**		**87 556**	**125 439**	**47 417**	**86 428**	**33 098**	**53 330**

Riktlinje för ersättningar till förtroendevalda

Antaget av	Kommunfullmäktige
Antaget	2022-12-13 och § 159
Ersätter tidigare version	Riktlinje för ersättningar till förtroendevalda, 2019-02-18 och § 137
Gäller för	KF, KS, samtliga nämnder
Dokumentansvarig	HR-chef

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN DEL AV ROSLAGEN

Innehåll

Allmänna bestämmelser ... 3
§ 1 Förtroendeuppdrag som omfattas av bestämmelserna ... 3
§ 2 Ersättningsberättigade sammanträden m.m. ... 3
Ersättning för förlorad arbetsinkomst samt för förlorade semesterförmåner ... 4
§ 3 Förlorad arbetsinkomst ... 4
Definition av begreppet arbetsinkomst ... 4
Maxbelopp för förlorad arbetsinkomst ... 4
Intyg om förlorad arbetsinkomst ... 5
§ 4 Förlorad semesterförmån ... 5
§ 5 Förlorad pensionsförmån ersätts med pension för förtroendeuppdraget ... 6
§ 6 Särskilda arbetsförhållanden m. m ... 6
§ 7 Arvoden m.m. ... 6
§ 7a Årsarvode ... 6
Kommunalrådsarvoden ... 7
§ 7b Fast arvode ... 7
§ 8 Partistöd ... 9
§ 9 Begränsat arvode (Utgår) ... 9
§ 10 Arvode för sammanträden mm. ... 9
Ersättning för kostnader ... 9
§ 11 Resekostnader ... 9
§ 12 Barntillsynskostnader ... 9
§ 13 Kostnader för vård och tillsyn av funktionshindrad eller svårt sjuk ... 10
§ 14 Funktionshindrad förtroendevalds särskilda kostnader ... 10
§ 15 Övriga kostnader ... 10
Gemensamma bestämmelser ... 10
§ 16 Hur man begär ersättning ... 10
§ 17 Tidsfrist ... 10
§ 18 Tolkning av bestämmelserna ... 10
§ 19 Utbetalning ... 11
§ 20 Uppräkning ... 11
§ 21 Rutiner och blanketter ... 11
Bilaga 1 ... 12
Ersättning för vigselförrättare ... 12

Allmänna bestämmelser

§ 1 Förtroendeuppdrag som omfattas av bestämmelserna

Dessa bestämmelser gäller förtroendevalda som avses i 4 kap § 1 kommunallagen (SFS 2017:725). För förtroendevalda som fullgör uppdrag på heltid eller på minst 40 % av heltid gäller endast § 7 samt §§ 10-19.

Alla ersättningar i arvodesreglementet anges som en procentsats av riksdagsmannaarvodet.

§ 2 Ersättningsberättigade sammanträden m.m.

Tjänstgörande ledamöter och närvarande ersättare har rätt till ersättning enligt vad som närmare anges i § 3-6, i detta dokument enligt Kap. 4 § 12-18 Kommunallagen.

a) sammanträde med kommunfullmäktige, fullmäktigeberedning, kommunstyrelsen och övriga nämnder, nämndutskott, nämndberedningar, liksom revisorernas sammanträden
b) sammanträden i gemensamma nämnder
c) sammanträden med utredningskommittéer, projektgrupper och arbetsgrupper
d) protokolljustering, då särskild tid och plats bestämts
e) partigruppsmöten, som är nödvändiga under sammanträde som anges under a)
f) konferens, informationsmöte, studiebesök, uppdrag som kontaktperson, studieresa, kurs eller liknande som rör kommunal angelägenhet och som har ett direkt samband med det kommunala förtroendeuppdraget samt sammanträden med bolag, stiftelser och föreningar och som grundas på ett nämnd- eller styrelsebeslut.
g) överläggning med företrädare för annat kommunalt organ än det den förtroendevalde själv tillhör
h) sammankomst med kommunalt samrådsorgan/intressentsammansatt organ
i) presidiemöte i fullmäktige, fullmäktigeberedning, nämnd eller utskott
j) besiktning eller inspektion
k) Kommunfullmäktige beslutar om arvode för ordförande och vice ordförande i Stiftelsen Östhammarshem. Arvodet utgår från Stiftelsen Östhammarshem.
l) överläggning med utomstående myndighet eller organisation
m) fullgörande av granskningsuppgift inom ramen för ett revisionsuppdrag
n) ledamöter valda eller utsedda till specifika interna eller externa uppdrag i olika typer av organisationer
o) socialjour (se aktuellt beslut om jourersättning)
p) vigselförrättning (se bilaga 1)
q) röstmottagare (se aktuellt beslut om arvode under folkomröstning gällande val till riksdag, region, kommun samt till europaparlamentet)
r) ordförandeöverläggning för majoriteten där kommunstyrelsens ordförande eller 1:e vice ordförande kallar
s) vice ordförandeöverläggning för oppositionen där kommunstyrelsens 2:e vice ordförande kallar
t) gruppledarträff där kommunstyrelsens ordförande, 1:e vice ordförande, 2:e vice ordförande eller kommunfullmäktiges presidium kallar.

u) Insynsplats i kommunstyrelsen samt deltaganderätt i kommunstyrelsen för kommunfullmäktiges ordförande

Ersättning för förlorad arbetsinkomst samt för förlorade semesterförmåner

§ 3 Förlorad arbetsinkomst

Förtroendevald som förlorar arbetsinkomst på grund av förrättning eller sammanträde har rätt till ersättning för styrkt förlorad arbetsinkomst med högst det belopp per dag eller timme som framgår av nedan.

Även tid för resa med slutmål utanför Östhammars kommun får räknas som tid för förlorad arbetsinkomst. Här avses resor till sammanträden och förrättningar som ingår i det ordinarie uppdraget, ej studieresor, planerade besök, konferenser m.m.

Förtroendevald som kan visa att en arbetsinkomst förlorats (tex egenföretagare) men inte till vilket belopp, ska själv intyga på heder och samvete att denne förlorat arbetsinkomst och har rätt till en schablonersättning. Ersättningen beräknas på grundval av i första hand beskattad inkomst för föregående år och i andra hand de tre senaste månaders inkomst.

Det är viktigt att betona att ersättning för förlorad arbetsinkomst förutsätter att vederbörande verkligen fått ett löneavdrag eller en inkomstförlust på grund av uppdraget. En förtroendevald som medvetet lämnar felaktiga uppgifter gör sig skyldig till brottslig handling.

Definition av begreppet arbetsinkomst

Med arbetsinkomst avses kontant lön eller inkomst av rörelse eller jordbruksfastighet. En förutsättning för att ersättning ska kunna betalas är att den förtroendevalde kan påvisa att han verkligen har förlorat arbetsinkomst på grund av uppdraget.

Den som är passiv ägare till jordbruksfastighet eller till företag kan inte i något fall anses förlora arbetsinkomst från fastigheten eller rörelsen genom ett kommunalt förtroendeuppdrag. Eventuellt utebliven inkomst av kapital eller av tillfällig förvärvsverksamhet kan inte heller åberopas som grund för att för att få ersättning. Uteblivet arvode från annat politiskt uppdrag ger givetvis inte heller rätt till ersättning för förlorad arbetsinkomst.

Maxbelopp för förlorad arbetsinkomst

Ersättning för förlorad arbetsinkomst kan utgå för högst 8 timmar per dygn om inte schemaläggning av arbetstiden påvisar annat förhållande

Maxbeloppen justeras för varje kalenderår utifrån riksdagsmannaarvodet per den 1 januari respektive år.

Maxbeloppet för ersättning av förlorad arbetsinkomst beräknas utifrån 5% av riksdagsmannaarvodet per månad.

Dagarvode beräknas: 5% av riksdagsmannaarvodet

Timarvode beräknas: 5% av riksdagsmannaarvodet /8 Timmar

Intyg om förlorad arbetsinkomst

Förtroendevald som är anställd hos annan än Östhammars kommun ska genom intyg från arbetsgivare styrka inkomstförlusten.

Två alternativa rutiner får tillämpas för att styrka inkomstförlust i anställning. Den förtroendevalde väljer vilken rutin hen vill tillämpa och anmäler sitt val till nämnden.

a) Intyg för beräkning av ersättningsbelopp per dag eller timme samt intyg över gjorda löneavdrag

Den förtroendevalde lämnar uppgift om vilket löneavdrag som hens arbetsgivare gör vid frånvaro för förtroendeuppdrag. Uppgifterna intygas av den förtroendevalde och arbetsgivaren på särskilt fastställd blankett. Intyget inlämnas till Sektor Verksamhetsstöd (registrator@osthammar.se) i början av varje mandatperiod och därefter så snart inkomstförhållandena ändras.

Den förtroendevalde ska, utöver ovan angivet intyg, minst en gång per år senast under februari månad året efter utbetalningsåret lämna intyg från sin arbetsgivare som visar vilka avdrag som under aktuell period har gjorts för ledighet för förtroendeuppdraget. Kopia av lönespecifikation eller kontrolluppgift godtas som intyg om det av dessa framgår med vilket sammanlagt belopp som löneavdrag gjorts för ledighet för förtroendemannauppdrag. I annat fall godtas annat av arbetsgivaren särskilt utfärdat intyg över gjorda avdrag för ledighet för förtroendemannauppdrag.

Om det vid avstämningsperiodens slut visar sig att den förtroendevalde erhållit ersättning för förlorad arbetsinkomst som överstiger gjorda avdrag ska rättelse ske genom att det för mycket erhållna beloppet återbetalas.

b) Intyg lämnas fortlöpande per månad eller per sammanträde/förrättning.

Förtroendevald som väljer detta alternativ ska fortlöpande per månad eller per sammanträde/förrättning genom intyg från arbetsgivare styrka för vilken tid och med vilket belopp som löneavdrag har gjorts. Utbetalning av ersättning för förlorad arbetsinkomst sker då utifrån detta underlag. Något ytterligare intyg härutöver som styrker förlorad arbetsinkomst behöver inte lämnas av den som väljer detta alternativ.

Intyget inlämnas till Sektor Verksamhetsstöd (registrator@osthammar.se).

§ 4 Förlorad semesterförmån

Förtroendevalda har rätt till ersättning för styrkt förlorad semesterförmån med högst det belopp fullmäktige beslutat.

Verifierat belopp:

a) Förlorad semesterersättning, maximalt: 12 % på utbetald ersättning för förlorad arbetsinkomst.

b) Förlorade semesterdagar, maximalt 5 %.

Förtroendevalda som kan visa att semesterförmånen faktiskt påverkas men inte på vilket sätt har rätt till en schablonersättning på sätt som fullmäktige beslutat.

Schablonberäknat belopp:

Procentuellt påslag med 12 % på utbetald ersättning för förlorad arbetsinkomst.

§ 5 Förlorad pensionsförmån ersätts med pension för förtroendeuppdraget

För förtroendevaldas pension gäller *Riktlinjer för pension, frivilliga förmåner samt förmåner efter särskilt beslut inom pension- och trygghetsområdet.*

§ 6 Särskilda arbetsförhållanden m. m

Rätten till ersättning enligt § 3-5 omfattar nödvändig ledighet för förtroendevalda med speciella arbetstider eller särskilda arbetsförhållanden i övrigt när det inte kan anses skäligt att de förtroendevalda fullgör sina ordinarie arbetsuppgifter i direkt anslutning till sammanträdet eller motsvarande.

Förtroendevald har inte rätt till ersättning för styrkt förlorad arbetsinkomst eller för styrkt förlorad semesterförmån om schablonersättning tidigare utbetalats för den förlorade inkomsten eller den förlorade semesterförmånen.

§ 7 Arvoden m.m.

Förtroendevalda som fullgör uppdrag på heltid eller på minst 40 % av heltid har rätt till årsarvode med belopp som fullmäktige beslutat. För årsarvoderade förtroendevalda vars årsarvode uppgår till minst 40 % av heltid utgår ingen ersättning för de sammanträden, förrättningar eller dylikt med kommunen eller kommunägda bolag, som gäller det uppdrag som årsarvodet avser, se 2 §.

§ 7a Årsarvode

För förtroendevalda på minst 40 % tillämpas nedanstående paragraf i "Allmänna bestämmelser" (AB).

§ 8	Bisysslor Innehav av bisyssla prövas av fullmäktige
§ 19	Samordningsbestämmelser
§ 27	Semesterförmåner utges som engångsbelopp på juni månads utbetalning av arvode, ersättningen beräknas enligt AB.
§ 28	Ledighet och förmåner vid sjukdom m.m.
§ 29	Föräldraledighet
§ 39	Avtalsförsäkringar m.m.

Kommunalrådsarvoden

Finanskommunalrådets arvode är 100 % av riksdagsmannaarvodet. Oppositionsrådets arvode är 90 % av riksdagsmannaarvodet.

§ 7b Fast arvode

Fasta arvodet är ersättning för telefontid, inläsning av ärenden, överläggningar med förvaltningschef, kontakter med massmedia, överläggningar med egna partigrupper och även med övriga partigrupper m.m.

Arvode	**% av riksdagsmannaarvode**
Ordförande	
Ordf. i Kommunfullmäktige	4,5 %
Ordf. i Valnämnden	0,4 %
Ordf. i Kultur- och Fritidsnämnden	9 %
Ordf. i Vård- och omsorgsnämnden	40 %
Ord. i Individ- och familjenämnden	20 %
Ordf. i Barn- och utbildningsnämnden	40 %
Ordf. i Bygg- och Miljönämnden	40 %
Ordf. i Stiftelsen Östhammarshem	9 %
Ordf. i revisionen	2,8%
1:e vice ordförande	
1:e vice ordf. i Kommunfullmäktige	1 %
1:e vice ordf. i Valnämnden	0,1 %
1:e vice ordf. i Kultur- och Fritidsnämnden	1 %
1:e vice ordf. i Vård- och omsorgsnämnden	2,2 %
1:e vice ordf. i Individ- och familjenämnden	2,2 %
1:e vice ordf. i Barn- och utbildningsnämnden	2,2 %
1:e vice ordf. i Bygg- och Miljönämnden	2,2 %
Vice ordf. i Stiftelsen Östhammarshem	2 %
2:e vice ordförande	

2:e vice ordf. i Kommunfullmäktige	1 %
2:e vice ordf. i Valnämnden	0,1 %
2:e vice ordf. i Kultur- och Fritidsnämnden	2 %
2:e vice ordf. i Vård- och omsorgsnämnden	4 %
2:e vice ordf. i Individ- och familjenämnden	4 %
2:e vice ordf. i Barn- och utbildningsnämnden	4 %
2:e vice ordf. i Bygg- och Miljönämnden	4 %

Ordinarie ledamot i kommunstyrelsens arbetsutskott som inte är kommunalråd	10 %
Ordinarie ledamot i personalutskottet som inte är kommunalråd	1,0%
Ordinarie ledamot i tekniska utskottet som inte är kommunalråd	1,6%
Ordinarie ledamot i kommunstyrelsen som ensam representerar ett parti men saknar representant i kommunstyrelsens arbetsutskott och inte ingår i valteknisk samverkan	4 %
Förtroendevald revisor	1,4 %
Majoritetsledare, dock ej kommunstyrelsens ordförande	20 %

Östhammarshem

För uppdrag i Östhammarshem gäller utöver ovan ersättningar enligt nedan:

Ordinarie ledamot i Östhammarshems styrelse	1500 kr/ sammanträde (närvaro krävs)
Närvarande, icke tjänstgörande, ersättare i Östhammarshems styrelse	750 kr/ sammanträde (närvaro krävs)
Tjänstgörande ersättare i Östhammars hems styrelse	1500 kr/ sammanträde (närvaro krävs)
Närvarande ledamot i arbetsutskott till Östhammars hems styrelse.	1500 kr/ sammanträde (närvaro krävs)

Reseersättning ingår i samtliga arvoden för uppdrag för Östhammarshem.

Uppräkning av fasta ersättningar för uppdrag för Östhammarshem, som anges i krontal, sker årligen genom att riksdagsmannaarvodets uppräkning används.

Kostnaderna för arvoden avseende Östhammarshem, Östhammar vatten AB eller Hargs Hamn AB belastar respektive organisation, ej Östhammars kommun.

§ 8 Partistöd
Partistöd regleras med egna regler i ”Regler för kommunalt partistöd i Östhammars kommun”.

§ 9 Begränsat arvode (Utgår)
borttaget

§ 10 Arvode för sammanträden mm.
Förtroendevalda, som inte är årsarvoderade på minst 40 %, har rätt till timarvode med belopp och på sätt som fullmäktige beslutat. Basen för timarvodet är riksdagsmannaarvodet delat med 165 som motsvarar antalet arbetade timmar per månad.

Timarvode:

Första timman	82,5 %
Därefter per påbörjad hel timme	42 %
Därefter per påbörjad halv timme	21 %

Vid deltagande i flera sammanträden samma dag utgår arvode för sådant uppehåll mellan sammanträdena, som varar högst 1 timme. Varar uppehållet mer än 1 timme och påbörjas ett nytt sammanträde utgår ett nytt arvode första timmen.

Förtroendevald, som deltar i flera sammanträden samma dag, ska lämna uppgift om detta till sekreteraren vid något av sammanträdena.

Ersättning för kostnader

§ 11 Resekostnader
Ersättning för resor utgår i enlighet med Skatteverkets riktlinjer.

§ 12 Barntillsynskostnader
Ersättning betalas för kostnader som uppkommit till följd av deltagande vid sammanträden eller motsvarande för vård och tillsyn av barn som vårdas i den förtroendevaldes familj och som under kalenderåret inte hunnit fylla tolv år. Om särskilda skäl föreligger kan ersättning utges även för äldre barn. Ersättning betalas dock med högst det belopp som fullmäktige beslutat.

Styrkta kostnader, maximalt 1 000 kronor/dag

§ 13 Kostnader för vård och tillsyn av funktionshindrad eller svårt sjuk

Ersättning betalas för kostnader som uppkommit till följd av deltagande vid sammanträden eller motsvarande för vård och tillsyn av funktionshindrad eller svårt sjuk person som vistas i den förtroendevaldes bostad. Ersättning betalas dock med högst det belopp som fullmäktige beslutat.

Styrkta kostnader, maximalt 1 000 kronor/dag

§ 14 Funktionshindrad förtroendevalds särskilda kostnader

Ersättning betalas till funktionshindrad förtroendevald för de särskilda kostnader som uppkommit till följd av deltagande vid sammanträden eller motsvarande och som inte ersätts på annat sätt. Häri ingår kostnader för t ex resor, ledsagare, tolk, hjälp med inläsning och uppläsning av handlingar och liknande. Ersättning betalas dock med högst det belopp som fullmäktige beslutat.

§ 15 Övriga kostnader

För andra kostnader än som avses i § 11-14 betalas ersättning om den förtroendevalde kan visa att särskilda skäl legat till grund för dessa kostnader.

Ersättning utgår inte om den förtroendevalde haft rimliga möjligheter att genom omdisponering av arbete eller på annat sätt kunna förhindra att kostnaderna uppkom.

Gemensamma bestämmelser

§ 16 Hur man begär ersättning

För att få ersättning enligt § 3-6 och § 11-15 skall den förtroendevalde styrka sina förluster eller kostnader. Förluster eller kostnader skall anmälas till fullmäktiges eller nämndens sekreterare eller till annan som utsetts att ta emot dem.

Arvode enligt § 7-9 betalas ut utan föregående anmälan.

§ 17 Tidsfrist

Yrkande om ersättning för förlorad arbetsinkomst skall framställas senast inom 6 månader från dagen för sammanträde eller motsvarande till vilken förlusten hänför sig.

Yrkande om ersättning för förlorad semesterförmån skall framställas under innevarande år eller senast 31 mars nästkommande år.

Yrkande om andra ersättningar enligt dessa bestämmelser skall framställas senast inom 6 månader från dagen för sammanträde eller motsvarande till vilken kostnaden hänför sig.

§ 18 Tolkning av bestämmelserna

Frågor om tolkning och tillämpning av dessa bestämmelser avgörs av kommunstyrelsens arbetsutskott.

§ 19 Utbetalning

Årsarvoden betalas ut med en tolftedel per månad. Övriga ekonomiska förmåner betalas ut en gång per månad. Pension betalas ut i samband med att den förtroendevalde avgår med pension inom sitt ordinarie arbete.

§ 20 Uppräkning

Från och med 1 januari sker uppräkning av ersättningarna med samma procentsats som riksdagsmannaarvodet.

Vid fall av att beslut om riksdagsmannaarvodet tas senare, tillämpas det nya beloppet retroaktivt.

§ 21 Rutiner och blanketter

Kommunförvaltningen, sektor verksamhetsstöd, fastställer och vid behov utvecklar och reviderar de rutiner, blanketter och system som ska tillämpas för begäran om ersättning.

Bilaga 1

Ersättning för vigselförrättare

Vigselförrättarna förordnas av Länsstyrelsen, som även betalar ett arvode på för närvarande 110 kronor för varje vigsel sedan ytterligare 30 kronor per vigsel för fler vigslar samma dag. Förordnandet får inte användas i eller ingå som ett led i kommersiell verksamhet. Inga avgifter får tas ut av de som ska vigas.

Vigselförrättare i Östhammars kommun ersätts med 855 kronor (på 2023 års nivå) per vigsel. Ersättningen syftar till att täcka resor, administration och utgifter. Om vigselförrättare har fler än två vigslar på samma plats under samma dygn ersätts vigsel tre och därutöver med 214 (på 2023 års nivå) kronor per vigsel.

En gåva från Östhammars kommun överlämnas i samband med vigseln.

Uppräkning av arvodet sker årligen genom att riksdagsmannaarvodets uppräkning används.

Bilaga 2 till ”Riktlinjer för ersättning för förtroendevalda” (KF §159/2022)

Ersättning till förtroendevalda inom slutförvarsorganisationen

Östhammars kommuns slutförvarsorganisation består av två särskilda grupper för hantering av slutförsvarsfrågor; slutförvarsgruppen och villkorsrådet.

Slutförvarsgruppen

Slutförvarsgruppens ledamöter utses av kommunstyrelsen. Slutförvarsgruppen har en ordförande samt första, andra och tredje vice ordförande. Dessa fyra samt en ledamot från kommunfullmäktiges presidium utgör slutförvarsgruppens arbetsutskott.

	Procent av riksdagsmannaarvode
Ordförande	7,5 %
1:e vice ordförande	1,0 %
2:e vice ordförande	1,0 %
3:e vice ordförande	1,0 %
Ledamot från kommunfullmäktiges presidium	1,0 %
Övriga ledamöter	0,4 %

Det fasta arvodet för ledamöterna är ersättning för inläsning och andra kostnader som uppstår i samband med uppdraget. Ordförande har ett särskilt ansvar för arbetet i gruppen. För att få ett fungerande arbete i gruppen och även möjliggöra deltagande i externa möten mm utgår ett högre arvode till ordförande. Även övriga ledamöter i slutförvarsgruppens arbetsutskott förväntas lägga viss tid på arbete utanför gruppens ordinarie möten.

För ersättningsberättigade uppdrag utgår tim- och reseersättning i enlighet med gällande riktlinjer för ersättning till förtroendevalda.

Villkorsrådet

Villkorsrådets ledamöter utses inte särskilt utan deras uppdrag i grupperna följer av annat uppdrag. Tim- och reseersättning till villkorsrådets ledamöter utgår i enlighet med gällande riktlinjer för ersättning till förtroendevalda.

Grundläggande granskning av styrelse och nämnder 2022

Uppsala kommun

Mars 2023

Lena Salomon
Henrik Fagerlind
Jens Westin

Innehållsförteckning

Sammanfattning	04
Inledning	06
Kommunstyrelsen	08
Arbetsmarknadsnämnden	14
Idrotts- och fritidsnämnden	20
Kulturnämnden	26
Omsorgsnämnden	32
Socialnämnden	38
Äldrenämnden	44
Namngivningsnämnden	53
Utbildningsnämnden	59
Gatu- och samhällsmiljönämnden	65
Plan- och byggnadsnämnden	71
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	77
Valnämnden	83
Gemensam Överförmyndarnämnd	89
Gemensam Räddningsnämnd	95
Bilaga 1 : Sammanställning av revisionsfrågor för alla revisionsobjekt (exkl gemensamma nämnder)	101
Bilaga 2: Sammanställning revisionsfrågor för gemensamma nämnder	105

Läsanvisning till dokumentet

Arbetet med den grundläggande granskningen har utgått ifrån beslutat projektplan som antogs på revisorernas sammanträde 2022-10-21. Det övergripande syftet med den grundläggande granskningen är att ge kommunens revisorer ett underlag till uttalandet i revisionsberättelse och materialet utgör därmed ett internt underlagsmaterial. Sammantaget utgör dokumentet och de förtroendevalda revisorernas bevakning av nämnder, läsning av protokoll och svar från nämnderna på översända frågeställningar en god grund för ställningstagandet angående styrning, måluppfyllelse och intern kontroll.

Vår rapport inleds med en sammanfattning där den sammanfattande bedömningen av kommunstyrelsen och respektive nämnder framgår. Därefter följer inledning som beskriver bakgrund, granskningens syfte, revisionsfrågor, avgränsning samt metod. Efterföljande avsnitt redovisar granskningsresultatet för kommunstyrelsen och respektive nämnder. Avsnittet omfattar revisionsfrågor kopplat till basgranskningen samt tilläggsfrågor för intern kontroll. Detta avsnitt innehåller förutom bedömningar av revisionsfrågor även noteringar/kommentarer. Avsnittet avslutas med sammanfattande revisionella bedömningen samt rekommendationer för respektive revisionsobjekt. Sammanfattande revisionell bedömning av kommunstyrelsen och respektive nämnder har skett utifrån en sammanvägd bedömning av samtliga revisionsfrågor.

Sist i rapporten finns två bilagor. Bilaga 1 redovisar en sammanfattande matris över bedömningar av samtliga revisionsfrågor och revisionsobjekt. Bilaga 2 redovisar på motsvarande sätt bedömningar av revisionsfrågor för de gemensamma nämnderna Överförmyndarnämnden och Räddningsnämnden. Syftet med denna sammanfattning är att ge en övergripande bild över gjorda bedömningar samt för att enkelt kunna jämföra jämförelser mellan de olika nämnderna.

Dokumentet har varit föremål för sakgranskning av berörda.

Sammanfattning

Sammanfattande revisionell bedömning

Granskningsområde	KS	AMN	IFN	KTN	OSN	SCN	ÄLN
Ändamålsenlighet	Grön	Grön	Grön	Grön	Grön	Grön	Grön
Ekonomiskt tillfredsställande	Röd	Grön	Grön	Grön	Grön	Grön	Gul
Intern kontroll	Grön	Grön	Grön	Grön	Grön	Grön	Grön

Granskningsområde	NGN	UBN	GSN	PBN	MHN	VLN	Gem ÖFN	Gem RN
Ändamålsenlighet	Grön	Grön	Grön	E/T	Grön	Grön	Grön	Grön
Ekonomiskt tillfredsställande	Grön	Grön	Röd	Grön	Grön	Grön	Grön	Grön
Intern kontroll	Gul	Grön	Grön	Grön	Grön	Grön	Grön	Grön

Inledning

Inledning

Bakgrund

Av kommunallagen och god revisionssed följer att revisorerna årligen ska granska alla styrelser och nämnder.

Kommunstyrelsen och nämnderna ska förvalta och genomföra verksamheten i enlighet med fullmäktiges uppdrag, lagar och föreskrifter. För att fullgöra uppdraget måste respektive organ bygga upp system och rutiner för styrning, uppföljning, kontroll och rapportering samt säkerställa att dessa rutiner tillämpas på avsett sätt. En bristfällig styrning och kontroll kan riskera att verksamheten inte bedrivs och utvecklas på avsett sätt.

Syfte och revisionsfrågor

Syftet med den översiktliga granskningen är att ge kommunens revisorer ett underlag till uttalande i revisionsberättelse. Följande övergripande revisionsfråga ska besvaras:

Har kommunstyrelsens och nämndernas förvaltning skett på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt med tillräcklig intern kontroll?

Granskningen omfattar följande granskningsområden:

1. Styrning, kontroll och åtgärder.
2. Måluppfyllelse för verksamheten.
3. Måluppfyllelse för ekonomin

Nr 1 utgör underlag för att pröva om den interna kontrollen är tillräcklig. Övriga områden bildar underlag för att bedöma om förvaltningen sker på ett ändamålsenligt (2) och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt (3).

Revisionskriterier i granskningen utgörs främst av kommunallagen 6:6 och följsamhet till fullmäktiges uppdrag i form av mål och budget 2022.

Metod och avgränsning

Den översiktliga granskningen har skett genom dokumentanalys. I tid avgränsas granskningen i huvudsak till år 2022. I övrigt se “syfte och revisionsfrågor”.

Respektive granskningsområde bedöms med hjälp av signalsystem: grön (tillräckligt), gult (delvis) och röd (otillräckligt).

Kommunstyrelsen

Samlad revisionell bedömning - Kommunstyrelsen

Granskningsområde	Revisionell bedömning	Kommentar
Ändamålsenlighet *Baseras på revisionsfråga 5a*	Grön	Styrelsen kan i rimlig grad verifiera att dess förvaltning har utförts på ett ändamålsenligt sätt under 2022.
Ekonomiskt tillfredsställande *Baseras på revisionsfråga 5b*	Röd	Styrelsen kan inte i rimlig grad verifiera att förvaltningen skett på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt under år 2022. Resultat mot driftbudget: - 266 mnkr.
Intern kontroll *Baseras på revisionsfråga 1a, 2a, 3a-c, 4a-d, 6a-b, 7a-c, 8a-e*	Grön	Den interna kontrollen hänförlig styrelsens förvaltning har varit tillräcklig under 2022.

Rekommendationer

För att utveckla verksamheten lämnas följande rekommendationer till styrelsen:

- Säkerställa att tillräckliga åtgärder vidtas för ökad måluppfyllelse vad gäller ekonomi.

Granskningsiakttagelser - Kommunstyrelsen

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
1. Verksamhetsplan	a) Har styrelsen antagit en plan för sin verksamhet?	Grön	2021-12-15 § 351 antar styrelsen verksamhetsplan och budget för 2022.
2. Budget	a) Har styrelsen antagit en budget för sin verksamhet?	Grön	2021-12-15 § 351 antar styrelsen verksamhetsplan och budget för 2022.
3. Mål	a) Finns mål formulerade för styrelsens verksamhet?	Grön	I verksamhetsplan för 2022 finns åtgärder och uppdrag för nämnden inom samtliga kommunfullmäktiges nio beslutade inriktningsmål.
	b) Finns mål formulerade för styrelsens ekonomi?	Grön	Fullmäktiges inriktningsmål anger att kommunen ska ha en jämställd och hållbar ekonomi. Budget i balans är att betrakta som mål för ekonomin.
	c) Är målen uppföljningsbara (mätbara)?	Grön	I verksamhetsplanen finns mätbara nyckeltal/indikatorer kopplade till målen där även nuvärden och målsättning anges.
4. Rapportering och åtgärder	a) Har styrelsen upprättat direktiv/ instruktion för rapportering till nämnden?	Grön	Verksamhetsplanen anger styrelsens uppföljning av verksamhet och ekonomi. Vid delårsuppföljning och vid årsbokslut bedöms i vilken mån styrelsen bidragit till inriktningsmål, uppdrag och egna mål. Styrelsen ska följa sitt ekonomiska läge kontinuerligt under året och redovisa ett periodiserat resultat månadsvis med helårsprognos. Fördjupad uppföljning av prioriterade verksamhetsområden anges i uppföljningsplan bilagd verksamhetsplan.
	b) Fokuserar rapportering på måluppfyllelse och resultat?	Grön	Vid uppföljning i delårsrapport framgår måluppföljning med kommentarer och bedömning för respektive mål, samt helårsprognos. Vid delår per augusti redovisas också indikatorerna för målen. Styrelsen följer upp ekonomin genom bland annat kvartalsvisa finansrapporter.

Granskningsiakttagelser - Kommunstyrelsen

4. Rapportering och åtgärder	c) Vidtar styrelsen tydliga åtgärder för att nå mål för verksamheten?	Grön	I delårsuppföljningen av verksamhetsmålen per augusti framgår vidtagna och planerade åtgärder för att nå inriktningsmålen. I rapporteringen bedömer styrelsen att fem av inriktningsmålen i hög grad uppfylls och att övriga fyra delvis uppfylls. Av rapportering framgår åtgärder för måluppfyllnad.
	d) Vidtar styrelsen tydliga åtgärder för att nå mål för ekonomin?	Grön	Styrelsen redovisar löpande under året positivt resultat i förhållande till budget vilket indikerar att nämnden vidtar åtgärder för att nå mål för ekonomin.
5. Måluppfyllelse	a) Når styrelsen uppsatta mål för verksamheten?	Grön	Kommunstyrelsens bedömer att styrelsen i hög grad uppfyller sju av kommunfullmäktiges nio inriktningsmål. Vidare bedömer kommunstyrelsen att man delvis uppfyller de två återstående inriktningsmålen.
	b) Når styrelsen uppsatta mål för ekonomin?	Röd	Kommunstyrelsens resultat uppgår 2022 till -266 mnkr, vilket är en negativ avvikelse i förhållande till budget för perioden med motsvarande belopp. Underskottet härleds enligt årsredovisning till mark- och exploateringsverksamheten där en negativ utveckling av markförsäljning till följd av stigande kostnader och höga marknadsräntor fått en dämpande effekt på marknaden tillsammans med ökade projektkostnader på grund av framdrift i flera exploateringsprojekt. Vidare har kommunens bidrag till statlig infrastruktur om 154 mnkr påverkat resultatet.

Tilläggstjänst: Intern kontroll- Kommunstyrelsen

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
6. Riskanalys	a) Har riskanalys utförts i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Grön	Av de kommungemensamma direktiven för riskanalys framgår att riskhanteringen ska identifiera vad som kan hindra verksamheten från att genomföra sitt uppdrag. Utifrån riskanalysen ska prioritering och beslut fattas om vilka åtgärder och uppföljande kontroller som ska göras. I styrelsens internkontrollplan anges att riskanalys samt att prioritering av risker har genomförts.
	b) Finns en dokumenterad riskanalys för intern kontroll?	Grön	Riskanalys för kommunstyrelsens internkontrollplan 2022 återfinns i antagen verksamhetsplan.
7. Plan för intern kontroll	a) Har plan upprättats i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Grön	Direktiven anger att det i internkontrollplanen tydligt ska framgå vad som ska kontrolleras, när och hur kontrollen ska göras och hur rapporteringen ska ske. Styrelsens plan bedöms ha upprättats enligt gällande direktiv.
	b) Har styrelsen antagit plan för innevarande år?	Grön	2021-12-15 § 352 antar styrelsen internkontrollplan för 2022.
	c) Är planen heltäckande, dvs. omfattar den förekommande risker av olika slag?	Grön	Enligt direktiv ska planen innehålla kontrollmoment inom verksamhetens arbetssätt och rutiner, efterlevnad av regler, policyer och beslut, finansiell kontroll och oegentligheter, mutor och jäv. Internkontrollplanen innehåller kontrollmoment för samtliga områden enligt direktiv.

Tilläggstjänst: Intern kontroll- Kommunstyrelsen

8. Rapportering	a) Har styrelsen upprättat direktiv för rapportering till styrelsen?	Grön	Av internkontrollplanen framgår att rapportering till styrelsen ska ske vid apriluppföljning, augustiuppföljning samt årsbokslut.
	b) Sker rapportering till styrelsen enligt direktiv?	Grön	Rapportering sker vid delårsuppföljning per april, delårsuppföljning per augusti och vid årsbokslut i enlighet med direktiv.
	c) Fokuserar rapportering på resultat och analys?	Grön	Vid uppföljningarna redovisas genomförda kontroller, resultat samt om det funnits behov av att vidta åtgärder.
	d) Vidtar styrelse vid behov åtgärder utifrån lämnad rapportering?	Grön	Vidtagna åtgärder framgår av uppföljningen av internkontrollplanen.
	e) Sker rapportering till styrelse/fullmäktige i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Grön	Av de kommungemensamma direktiven framgår att styrelsen i samband med årsbokslut samt senast 31 januari ska rapportera resultatet av den interna kontrollen samt nämndens analys av den interna kontrollens funktionalitet till kommunstyrelsen. 2022-12-14 § 49 godkänner nämnden avrapportering av internkontrollplanen 2022. Uppföljningen innehåller analys av den interna kontrollens funktionalitet. Vid sakgranskning framgår att reviderade riktlinjer för intern kontroll innefattande förtydligad tidplan för när nämnder och bolag ska sammanställa uppföljningen av intern kontroll kommer behandlas av kommunstyrelsen 2023-03-29.

Arbetsmarknadsnämnden

Samlad revisionell bedömning - Arbetsmarknadsnämnden

Granskningsområde	Revisionell bedömning	Kommentar
Ändamålsenlighet *Baseras på revisionsfråga 5a*	Grön	Nämnden kan i rimlig grad verifiera att dess förvaltning har utförts på ett ändamålsenligt sätt under 2022.
Ekonomiskt tillfredsställande *Baseras på revisionsfråga 5b*	Grön	Nämnden kan i rimlig grad verifiera att förvaltningen skett på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt under år 2022. Resultat mot driftbudget: + 63 mnkr.
Intern kontroll *Baseras på revisionsfråga 1a, 2a, 3a-c, 4a-d, 6a-b, 7a-c, 8a-e*	Grön	Den interna kontrollen hänförlig nämndens förvaltning har varit tillräcklig under 2022.

Rekommendationer

För att utveckla verksamheten lämnas följande rekommendationer till nämnden:

- Nämnden rekommenderas att säkerställa följsamhet till reglemente och riktlinjer för den interna kontrollen avseende rapportering till kommunstyrelsen.

Granskningsiakttagelser - Arbetsmarknadsnämnden

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
1. Verksamhetsplan	a) Har nämnden antagit en plan för sin verksamhet?	Grön	2021-12-20 § 145 antar nämnden verksamhetsplan och budget för 2022.
2. Budget	a) Har nämnden antagit en budget för sin verksamhet?	Grön	2021-12-20 § 145 antar nämnden verksamhetsplan och budget för 2022.
3. Mål	a) Finns mål formulerade för nämndens verksamhet?	Grön	I verksamhetsplan för 2022 finns åtgärder och uppdrag för nämnden inom samtliga kommunfullmäktiges nio beslutade inriktningsmål. Nämnden arbetar även efter 26-punktsplan för fler uppsalabor i jobb 2019-2022. Denna är bilagd verksamhetsplan för 2022.
	b) Finns mål formulerade för nämndens ekonomi?	Grön	Fullmäktiges inriktningsmål anger att nämnden ska ha en jämställd och hållbar ekonomi. Budget i balans är att betrakta som mål för ekonomin. 26-punktsplan anger teoretisk förväntad besparing om 40 mnkr (helårseffekt).
	c) Är målen uppföljningsbara (mätbara)?	Grön	För inriktningsmålen och därtill knutna uppdrag och åtgärder anges mätbara och tydliga indikationer med målsättning eller trend. 26-punktsplan anger aktiviteter med samlad bedömd effekt på minskning av biståndstagare med 1 procent jämfört 2018-års nivå.
4. Rapportering och åtgärder	a) Har nämnden upprättat direktiv/ instruktion för rapportering till nämnden?	Grön	Uppföljningsplan bilagd antagen verksamhetsplan anger att verksamhetsplanen följs upp vid delårsuppföljningar per april respektive augusti samt årsbokslut. Vid dessa tillfällen lämnas även fördjupad ekonomisk uppföljning. Nämnden har månadsvis uppföljning av ekonomin perioden februari-december, undantaget juni. Detaljerat årshjul redogör för uppföljningar av 26-punktsplan, vuxenutbildning, arbetsmarknad, ekonomisk bistånd, konsumentverksamhet och feriearbete.

Granskningsiakttagelser - Arbetsmarknadsnämnden

4. Rapportering och åtgärder	b) Fokuserar rapportering på måluppfyllelse och resultat?	Grön	Ekonomisk uppföljning sker kontinuerligt under verksamhetsåret i form av ekonomiska månadsrapporter vid vilka periodiserat resultat jämförs mot antagen budget. Delårsuppföljningar samt årsbokslut innehåller fördjupad ekonomisk redovisning och analys av resultat. Bedömning av uppfyllnad av inriktningsmål och uppdrag samt status avseende vidtagna åtgärder lämnas i delårsuppföljningar samt vid årsbokslut. Uppföljning av 26-punktsplan genomförs fyra gånger under året.
	c) Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för verksamheten?	Grön	Rapportering vid delårsuppföljning per augusti visar att nämnden i hög grad bidrar till att uppfylla samtliga nio av fullmäktiges inriktningsmål. Av nämndens totalt 28 uppdrag, nämndmål och gemensamma nämnd-/bolagsmål bedöms 18 färdiga, nio pågående och ett som försenat. Delårsrapportering samt uppföljning av 26-punktsplan visar god måluppfyllelse vilket indikerar att nämnden vidtar åtgärder för att nå mål för verksamheten.
	d) Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för ekonomin?	Grön	Nämnden redovisar löpande under året positivt resultat i förhållande till budget vilket indikerar att nämnden vidtar åtgärder för att nå mål för ekonomin.
5. Måluppfyllelse	a) Når nämnden uppsatta mål för verksamheten?	Grön	I årsbokslut 2022 bedömer nämnden att nämnden helt eller i hög grad bidrar till att uppfylla fullmäktiges nio inriktningsmål. Av totalt 28 uppdrag är 26 färdiga, ett pågående och ett försenat.
	b) Når nämnden uppsatta mål för ekonomin?	Grön	Arbetsmarknadsnämnden redovisar i årsbokslut ett positivt resultat för 2022 på 63 mnkr jämfört med budget.

Tilläggstjänst: Intern kontroll - Arbetsmarknadsnämnden

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
6. Riskanalys	a) Har riskanalys utförts i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Grön	Av de kommungemensamma direktiven för riskanalys framgår att riskhanteringen ska identifiera vad som kan hindra verksamheten från att genomföra sitt uppdrag. Utifrån riskanalysen ska prioritering och beslut fattas om vilka åtgärder och uppföljande kontroller som ska göras. I nämndens internkontrollplan anges att riskanalys samt att prioritering av risker har genomförts.
	b) Finns en dokumenterad riskanalys för intern kontroll?	Grön	Riskbeskrivning finns för respektive risk i internkontrollplanen. Vidare innehåller internkontrollplanen beskrivning av processen för urval av risker som inkluderats i planen. Vid sakgranskning lämnas beskrivning av förvaltningens arbete med riskregister och riskanalys vilka nämnden tar del av vid workshops.
7. Plan för intern kontroll	a) Har plan upprättats i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Grön	Direktiven anger att det i internkontrollplanen tydligt ska framgå vad som ska kontrolleras, när och hur kontrollen ska göras och hur rapporteringen ska ske. Nämndens plan bedöms överlag ha upprättats enligt gällande direktiv men kan utvecklas avseende när kontroller ska utföras.
	b) Har nämnden antagit plan för innevarande år?	Grön	2021-12-20 § 146 antar nämnden internkontrollplan för 2022.
	c) Är planen heltäckande, dvs. omfattar den förekommande risker av olika slag?	Grön	Enligt direktiv ska planen innehålla kontrollmoment inom verksamhetens arbetssätt och rutiner, efterlevnad av regler, policyer och beslut, finansiell kontroll och oegentligheter, mutor och jäv. Internkontrollplanen innehåller kontrollmoment för samtliga områden enligt direktiv.

Tilläggstjänst: Intern kontroll - Arbetsmarknadsnämnden

8. Rapportering	a) Har nämnden upprättat direktiv för rapportering till nämnden?	Grön	Av internkontrollplanen framgår att rapportering till nämnd ska ske vid årsbokslut.
	b) Sker rapportering till nämnden enligt direktiv?	Grön	2023-02-16 § 14 godkänner nämnden uppföljning av internkontrollplan för 2022 i samband med årsbokslut i enlighet med direktiv.
	c) Fokuserar rapportering på resultat och analys?	Grön	I avrapporteringen av internkontrollplanen redovisas metod, resultat samt analys utifrån genomfört kontrollmoment.
	d) Vidtar nämnden vid behov åtgärder utifrån lämnad rapportering?	Grön	Vid uppföljning av internkontrollplan redovisas genomförda kontrollmoment utan anmärkningar för 14 av 15 kontroller vilket inte föranleder behov av åtgärder. För ett kontrollmoment genomförs fördjupad redovisning innehållande resultat av kontroll samt förslag till åtgärder.
	e) Sker rapportering till styrelse/fullmäktige i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Gul	Av de kommungemensamma direktiven framgår att nämnden i samband med årsbokslut samt senast 31 januari ska rapportera resultatet av den interna kontrollen samt nämndens analys av den interna kontrollens funktionalitet till kommunstyrelsen. 2023-02-16 § 14 godkänner nämnden avrapportering av internkontrollplanen 2022 i samband med årsbokslut. Uppföljningen innehåller inte analys av den interna kontrollens funktionalitet. Av beslutet framgår att uppföljningen expedieras till kommunstyrelsen.

Idrotts- och fritidsnämnden

Samlad revisionell bedömning - Idrotts- och fritidsnämnden

Granskningsområde	Revisionell bedömning	Kommentar
Ändamålsenlighet *Baseras på revisionsfråga 5a*	Grön	Nämnden kan i rimlig grad verifiera att dess förvaltning har utförts på ett ändamålsenligt sätt under 2022.
Ekonomiskt tillfredsställande *Baseras på revisionsfråga 5b*	Grön	Nämnden kan i rimlig grad verifiera att förvaltningen skett på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt under år 2022. Resultat mot driftbudget: + 0 mnkr.
Intern kontroll *Baseras på revisionsfråga 1a, 2a, 3a-c, 4a-d, 6a-b, 7a-c, 8a-e*	Grön	Den interna kontrollen hänförlig nämndens förvaltning har varit tillräcklig under 2022.

Rekommendationer

För att utveckla verksamheten lämnas följande rekommendationer till nämnden:

- Nämnden rekommenderas att säkerställa följsamhet till reglemente och riktlinjer för den interna kontrollen avseende rapportering till kommunstyrelsen.

Granskningsiakttagelser - Idrotts- och fritidsnämnden

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
1. Verksamhetsplan	a) Har nämnden antagit en plan för sin verksamhet?	Grön	2021-12-20 § 106 antar nämnden verksamhetsplan och budget för 2022.
2. Budget	a) Har nämnden antagit en budget för sin verksamhet?	Grön	2021-12-20 § 106 antar nämnden verksamhetsplan och budget för 2022.
3. Mål	a) Finns mål formulerade för nämndens verksamhet?	Grön	I verksamhetsplan för 2022 finns åtgärder och uppdrag för nämnden inom samtliga kommunfullmäktiges nio beslutade inriktningsmål.
	b) Finns mål formulerade för nämndens ekonomi?	Grön	Fullmäktiges inriktningsmål anger att nämnden ska ha en jämställd och hållbar ekonomi. Budget i balans är att betrakta som mål för ekonomin.
	c) Är målen uppföljningsbara (mätbara)?	Grön	För inriktningsmålen och därtill knutna uppdrag och åtgärder anges mätbara och tydliga indikationer med målsättning eller trend. I bilaga till verksamhetsplanen specificeras kompletterande nyckeltal för uppföljning av nämndens verksamhet.
4. Rapportering och åtgärder	a) Har nämnden upprättat direktiv/ instruktion för rapportering till nämnden?	Grön	Uppföljningsplan bilagd antagen verksamhetsplan anger att verksamhetsplanen följs upp vid delårsuppföljningar per mars respektive augusti samt årsbokslut. Vid dessa tillfällen lämnas även fördjupad ekonomisk uppföljning. Nämnden ska enligt uppföljningsplan följa sitt ekonomiska läge kontinuerligt samt redovisa ett periodiserat resultat månadsvis perioden februari-november, undantaget juni.

Granskningsiakttagelser - Idrotts- och fritidsnämnden

4. Rapportering och åtgärder	b) Fokuserar rapportering på måluppfyllelse och resultat?	Grön	Ekonomisk uppföljning sker kontinuerligt under verksamhetsåret i form av ekonomiska månadsrapporter vid vilka periodiserat resultat jämförs mot antagen budget. Delårsuppföljningar samt årsbokslut innehåller fördjupad ekonomisk redovisning och analys av resultat. Delårsuppföljning per mars/april är förenklad och anger status för fastställda nämndmål och uppdrag kopplade till inriktningsmålen. Delårsuppföljning per augusti utvärderar nämndens bidrag till inriktningsmålen.
	c) Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för verksamheten?	Grön	Vid delårsuppföljning per augusti redovisas god måluppfyllelse. Vid rapportering tar nämnden genom beslutsskrivelse ställning till att redovisning inte föranleder behov av ändring i planer eller andra åtgärder som inte redan vidtagits.
	d) Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för ekonomin?	Grön	Vid uppföljning av budget per mars 2022-05-02 § 35 redovisar nämnden ett underskott om 1,0 mnkr samt prognos om resultat i linje med budget för helåret. Nämnden bedömer att inga andra åtgärder än redan vidtagna är nödvändiga. Efterföljande uppföljningar under året visar resultat i linje med budget vilket indikerar att vidtagna åtgärder varit tillräckliga.
5. Måluppfyllelse	a) Når nämnden uppsatta mål för verksamheten?	Grön	I nämndens sammanställda analys inför årsredovisningen bedömer nämnden att nämnden helt eller i hög grad bidrar till att uppfyllas samtliga nio av fullmäktiges inriktningsmål.
	b) Når nämnden uppsatta mål för ekonomin?	Grön	Idrotts- och fritidsnämnden redovisar för verksamhetsår 2022 ett nollresultat i förhållande till budget.

Tilläggstjänst: Intern kontroll - Idrotts- och fritidsnämnden

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
6. Riskanalys	a) Har riskanalys utförts i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Grön	Av de kommungemensamma direktiven för riskanalys framgår att riskhanteringen ska identifiera vad som kan hindra verksamheten från att genomföra sitt uppdrag. Utifrån riskanalysen ska prioritering och beslut fattas om vilka åtgärder och uppföljande kontroller som ska göras. I nämndens internkontrollplan anges att riskanalys samt att prioritering av risker har genomförts.
	b) Finns en dokumenterad riskanalys för intern kontroll?	Grön	2021-11-22 § 104 genomför nämnden en riskworkshop. Riskbeskrivning finns för respektive risk i internkontrollplanen. Vidare innehåller internkontrollplanen beskrivning av processen för urval av risker som inkluderats i planen.
7. Plan för intern kontroll	a) Har plan upprättats i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Grön	Direktiven anger att det i internkontrollplanen tydligt ska framgå vad som ska kontrolleras, när och hur kontrollen ska göras och hur rapporteringen ska ske. Nämndens plan bedöms överlag ha upprättats enligt gällande direktiv.
	b) Har nämnden antagit plan för innevarande år?	Grön	2021-12-20 § 107 antar nämnden internkontrollplan för 2022.
	c) Är planen heltäckande, dvs. omfattar den förekommande risker av olika slag?	Grön	Enligt direktiv ska planen innehålla kontrollmoment inom verksamhetens arbetssätt och rutiner, efterlevnad av regler, policyer och beslut, finansiell kontroll och oegentligheter, mutor och jäv. Internkontrollplanen innehåller kontrollmoment för samtliga områden enligt direktiv.

Tilläggstjänst: Intern kontroll - Idrotts- och fritidsnämnden

8. Rapportering	a) Har nämnden upprättat direktiv för rapportering till nämnden?	Grön	Av internkontrollplanen framgår tidpunkt för rapportering av respektive kontrollmoment.
	b) Sker rapportering till nämnden enligt direktiv?	Grön	Angivna kontrollmoment är indelade för uppföljning i april, augusti och vid årsredovisning. Uppföljning görs i april, augusti och december enligt plan.
	c) Fokuserar rapportering på resultat och analys?	Grön	Vid uppföljningarna redovisas metod för genomförda kontroller, resultat samt om kontrollen föranlett behov av att vidta särskilda åtgärder.
	d) Vidtar nämnden vid behov åtgärder utifrån lämnad rapportering?	Grön	Vid uppföljningarna av kontrollmoment genomförda i april, augusti respektive december sammantaget två kontroller med mindre avvikelser. Uppföljningarna innehåller föreslagna åtgärder. Övriga åtta kontrollmoment redovisas utan anmärkning.
	e) Sker rapportering till styrelse/fullmäktige i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Gul	Av de kommungemensamma direktiven framgår att nämnden i samband med årsbokslut samt senast 31 januari ska rapportera resultatet av den interna kontrollen samt nämndens analys av den interna kontrollens funktionalitet till kommunstyrelsen. 2023-02-13 § 14 godkänner nämnden uppföljning av internkontrollplan för 2022 innehållande analys av funktionalitet. Av beslutet framgår att uppföljningen expedieras till kommunstyrelsen.

Kulturnämnden

Samlad revisionell bedömning - Kulturnämnden

Granskningsområde	Revisionell bedömning	Kommentar
Ändamålsenlighet *Baseras på revisionsfråga 5a*	Grön	Nämnden kan i rimlig grad verifiera att dess förvaltning har utförts på ett ändamålsenligt sätt under 2022.
Ekonomiskt tillfredsställande *Baseras på revisionsfråga 5b*	Grön	Nämnden kan i rimlig grad verifiera att förvaltningen skett på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt under år 2022. Resultat mot driftbudget: + 6,0 mnkr.
Intern kontroll *Baseras på revisionsfråga 1a, 2a, 3a-c, 4a-d, 6a-b, 7a-c, 8a-e*	Grön	Den interna kontrollen hänförlig nämndens förvaltning har varit tillräcklig under 2022.

Rekommendationer

För att utveckla verksamheten lämnas följande rekommendationer till nämnden:

- Nämnden rekommenderas att genom beslut säkerställa att åtgärder vidtas vid rapportering om bristande måluppfyllelse.
- Nämnden rekommenderas att säkerställa följsamhet till reglemente och riktlinjer för den interna kontrollen avseende analys av den interna kontrollens funktionalitet vid rapportering till kommunstyrelsen.

Granskningsiakttagelser - Kulturnämnden

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
1. Verksamhetsplan	a) Har nämnden antagit en plan för sin verksamhet?	Grön	2021-12-16 § 138 antar nämnden verksamhetsplan och budget för 2022.
2. Budget	a) Har nämnden antagit en budget för sin verksamhet?	Grön	2021-12-16 § 138 antar nämnden verksamhetsplan och budget för 2022.
3. Mål	a) Finns mål formulerade för nämndens verksamhet?	Grön	I verksamhetsplan för 2022 finns åtgärder och uppdrag för nämnden inom samtliga kommunfullmäktiges nio beslutade inriktningsmål.
	b) Finns mål formulerade för nämndens ekonomi?	Grön	Fullmäktiges inriktningsmål anger att nämnden ska ha en jämställd och hållbar ekonomi. Budget i balans är att betrakta som mål för ekonomin.
	c) Är målen uppföljningsbara (mätbara)?	Grön	För inriktningsmålen och därtill knutna uppdrag och åtgärder anges mätbara och tydliga indikationer med målsättning och trend.
4. Rapportering och åtgärder	a) Har nämnden upprättat direktiv/ instruktion för rapportering till nämnden?	Grön	Uppföljningsplan bilagd antagen verksamhetsplan anger att verksamhetsplanen följs upp vid delårsuppföljningar per mars respektive augusti samt årsbokslut. Vid dessa tillfällen lämnas även fördjupad ekonomisk uppföljning. Nämnden ska enligt uppföljningsplan följa sitt ekonomiska läge kontinuerligt samt redovisa ett periodiserat resultat månadsvis perioden februari-november, undantaget juni. Vid förekommande större avvikelser avseende verksamhet eller ekonomi ska dessa rapporteras nämnden omgående.

Granskningsiakttagelser - Kulturnämnden

4. Rapportering och åtgärder	b) Fokuserar rapportering på måluppfyllelse och resultat?	Grön	Ekonomisk uppföljning sker kontinuerligt under verksamhetsåret i form av ekonomiska månadsrapporter vid vilka periodiserat resultat jämförs mot antagen budget. Delårsuppföljning per mars/april är förenklad och fokuserar på förekommande avvikelser. Delårsuppföljning per augusti är utvärderar nämndens bidrag till inriktningsmålen. Delårsuppföljningar samt årsbokslut innehåller fördjupad ekonomisk redovisning och analys av resultat.
	c) Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för verksamheten?	Gul	Vid delårsuppföljning per mars/april framgår att arbetet med sex av nio inriktningsmål fortgår enligt plan, medan arbetet med tre av målen är försenat. Av rapporteringen framgår analys av orsaker samt plan för måluppfyllelse. Vid delårsrapportering per augusti redovisar nämnden att nämnden i hög grad bidrar till måluppfyllelse för åtta av nio inriktningsmål. Vidare prognostiseras åtta av nio inriktningsmål uppfyllas till hög grad vid helår. För inriktningsmål 6 rapporterar nämnden att åtgärden “fortsätta arbeta mot målet att alla barn årligen ska få ta del av kultur- och naturupplevelser i skolan” inte går enligt plan. Protokoll kan inte styrka att nämnden vidtagit åtgärder för ökad måluppfyllnad avseende inriktningsmål 6.
	d) Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för ekonomin?	Grön	Vid samtliga rapporteringstillfällen är prognosen för ekonomin ett överskott gentemot budget, varför inga åtgärder anses nödvändiga.
5. Måluppfyllelse	a) Når nämnden uppsatta mål för verksamheten?	Grön	Alla inriktningsmål utom ett bedöms i hög grad uppfyllda för 2022.
	b) Når nämnden uppsatta mål för ekonomin?	Grön	Kulturnämnden redovisar för verksamhetsår 2022 en positiv avvikelse om 6,0 mnkr i förhållande till budget.

Tilläggstjänst: Intern kontroll - Kulturnämnden

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
6. Riskanalys	a) Har riskanalys utförts i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Grön	Av de kommungemensamma direktiven för riskanalys framgår att riskhanteringen ska identifiera vad som kan hindra verksamheten från att genomföra sitt uppdrag. Utifrån riskanalysen ska prioritering och beslut fattas om vilka åtgärder och uppföljande kontroller som ska göras. I nämndens internkontrollplan anges att riskanalys samt att prioritering av risker har genomförts.
	b) Finns en dokumenterad riskanalys för intern kontroll?	Grön	Riskbeskrivning finns för respektive risk i internkontrollplanen. Vidare innehåller internkontrollplanen beskrivning av processen för urval av risker som inkluderats i planen. Granskningen har tagit del av dokumenterat riskregister som ligger till grund för av nämnden antagen internkontrollplan.
7. Plan för intern kontroll	a) Har plan upprättats i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Grön	Direktiven anger att det i internkontrollplanen tydligt ska framgå vad som ska kontrolleras, när och hur kontrollen ska göras och hur rapporteringen ska ske. Nämndens plan bedöms överlag ha upprättats enligt gällande direktiv.
	b) Har nämnden antagit plan för innevarande år?	Grön	2021-12-16 § 139 antar nämnden internkontrollplan för 2022.
	c) Är planen heltäckande, dvs. omfattar den förekommande risker av olika slag?	Grön	Enligt direktiv ska planen innehålla kontrollmoment inom verksamhetens arbetssätt och rutiner, efterlevnad av regler, policyer och beslut, finansiell kontroll och oegentligheter, mutor och jäv. Internkontrollplanen innehåller kontrollmoment för samtliga områden enligt direktiv.

Tilläggstjänst: Intern kontroll - Kulturnämnden

8. Rapportering	a) Har nämnden upprättat direktiv för rapportering till nämnden?	Grön	Samtliga kontrollområden ska enligt direktiv i antagen internkontrollplan rapporteras till nämnd senast i samband med årsbokslut 2022.
	b) Sker rapportering till nämnden enligt direktiv?	Grön	Delårsuppföljning av internkontrollplan genomförs i april. Avrapportering av internkontrollplan för helåret 2022 genomförs i november.
	c) Fokuserar rapportering på resultat och analys?	Grön	Vid delårsuppföljning av internkontrollplan i april redovisas vilka kontrollmoment som genomförts under perioden. Uppföljningen föranleder inte behov av åtgärder. Avrapporteringen för helår i november redovisar tydligt genomförda kontroller och resultat för samtliga kontrollmoment inklusive föreslagna åtgärder där anmärkningar föreligger.
	d) Vidtar nämnden vid behov åtgärder utifrån lämnad rapportering?	Grön	Vid avrapportering av internkontrollplan i november redovisas två kontroller med mindre avvikelser. Avrapporteringen innehåller analys samt föreslagna åtgärder. Övriga åtta kontrollmoment redovisas utan anmärkning.
	e) Sker rapportering till styrelse/fullmäktige i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Gul	Av de kommungemensamma direktiven framgår att nämnden i samband med årsbokslut samt senast 31 januari ska rapportera resultatet av den interna kontrollen samt nämndens analys av den interna kontrollens funktionalitet till kommunstyrelsen. 2022-11-24 § 135 godkänner nämnden avrapportering av internkontrollplanen 2022. Uppföljningen innehåller inte analys av den interna kontrollens funktionalitet. Av beslutet framgår att uppföljningen expedieras till kommunstyrelsen.

Omsorgsnämnden

Samlad revisionell bedömning - Omsorgsnämnden

Granskningsområde	Revisionell bedömning	Kommentar
Ändamålsenlighet *Baseras på revisionsfråga 5a*	Grön	Nämnden kan i rimlig grad verifiera att dess förvaltning har utförts på ett ändamålsenligt sätt under 2022.
Ekonomiskt tillfredsställande *Baseras på revisionsfråga 5b*	Grön	Nämnden kan i rimlig grad verifiera att förvaltningen skett på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt under år 2022. Resultat mot driftbudget: + 19,0 mnkr.
Intern kontroll *Baseras på revisionsfråga 1a, 2a, 3a-c, 4a-d, 6a-b, 7a-c, 8a-e*	Grön	Den interna kontrollen hänförlig nämndens förvaltning har varit tillräcklig under 2022.

Rekommendationer

För att utveckla verksamheten lämnas följande rekommendationer till nämnden:

- Nämnden rekommenderas att tillse att målstyrning och uppföljning stärks genom att ange referensvärden och målvärden för samtliga fastställda mål.
- Nämnden rekommenderas att säkerställa följsamhet till reglemente och riktlinjer för den interna kontrollen avseende rapportering till kommunstyrelsen.

Granskningsiakttagelser - Omsorgsnämnden

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
1. Verksamhetsplan	a) Har nämnden antagit en plan för sin verksamhet?	Grön	2021-12-08 § 120 antar nämnden verksamhetsplan och budget för 2022.
2. Budget	a) Har nämnden antagit en budget för sin verksamhet?	Grön	2021-12-08 § 120 antar nämnden verksamhetsplan och budget för 2022.
3. Mål	a) Finns mål formulerade för nämndens verksamhet?	Grön	I verksamhetsplan för 2022 finns åtgärder och uppdrag för nämnden inom samtliga kommunfullmäktiges nio beslutade inriktningsmål.
	b) Finns mål formulerade för nämndens ekonomi?	Grön	Fullmäktiges inriktningsmål anger att nämnden ska ha en jämställd och hållbar ekonomi. Budget i balans är att betrakta som mål för ekonomin.
	c) Är målen uppföljningsbara (mätbara)?	Gul	Flera av nämndens åtgärder för uppfyllning av uppdrag och inriktningsmål är generellt och allmänt formulerade, likt “stärka/skapa förutsättningar”, “utveckla” och “arbeta för”. Dessa kan med fördel konkretiseras. Vidare saknas uppföljningsbara indikatorer för sex av nio av kommunfullmäktiges inriktningsmål angivna i verksamhetsplanen.
4. Rapportering och åtgärder	a) Har nämnden upprättat direktiv/ instruktion för rapportering till nämnden?	Grön	Uppföljningsplan bilagd antagen verksamhetsplan anger att verksamhetsplanen följs upp tertialvis. Nämnden ska enligt uppföljningsplan följa sitt ekonomiska läge kontinuerligt samt redovisa ett periodiserat resultat månadsvis. I de fall uppföljningen visar på avvikelser mot förväntat resultat ska nämnden enligt uppföljningsplanen besluta om åtgärder.

Granskningsiakttagelser - Omsorgsnämnden

4. Rapportering och åtgärder	b) Fokuserar rapportering på måluppfyllelse och resultat?	Grön	Ekonomisk uppföljning sker kontinuerligt under verksamhetsåret i form av ekonomiska månadsrapporter vid vilka periodiserat resultat jämförs mot antagen budget samt helårsprognos redovisas. Delårsuppföljningar samt årsbokslut innehåller fördjupad ekonomisk redovisning och analys av resultat. Delårsuppföljning per mars/april är förenklad och anger status för fastställda nämndmål och uppdrag kopplade till inriktningsmålen. Delårsuppföljning per augusti utvärderar nämndens bidrag till inriktningsmålen.
	c) Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för verksamheten?	Grön	Vid delårsuppföljning per augusti redovisas att nämndens åtgärder inom tilldelade uppdrag kopplade till inriktningsmålen till stor del leder till önskat resultat för samtliga inriktningsmål. Vid delårsuppföljning per april justerar nämnden föreslagen åtgärd för inriktningsmål 4 till följd av förändringar i arbetsförmedlingens uppdrag. Lämnad redovisning vid delårsuppföljningar visar god måluppfyllelse vilket indikerar att nämnden vidtar tillbörliga åtgärder.
	d) Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för ekonomin?	Grön	Nämnden redovisar löpande under året positivt resultat i förhållande till budget vilket indikerar att nämnden vidtar åtgärder för att nå mål för ekonomin.
5. Måluppfyllelse	a) Når nämnden uppsatta mål för verksamheten?	Grön	I årsbokslut 2022 bedömer nämnden att nämnden i hög grad bidrar till att uppfylla samtliga fullmäktiges nio inriktningsmål.
	b) Når nämnden uppsatta mål för ekonomin?	Grön	Omsorgsnämnden redovisar i årsbokslut ett positivt resultat för 2022 på 19 mnkr jämfört med budget.

Tilläggstjänst: Intern kontroll - Omsorgsnämnden

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
6. Riskanalys	a) Har riskanalys utförts i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Grön	Av de kommungemensamma direktiven för riskanalys framgår att riskhanteringen ska identifiera vad som kan hindra verksamheten från att genomföra sitt uppdrag. Utifrån riskanalysen ska prioritering och beslut fattas om vilka åtgärder och uppföljande kontroller som ska göras. I nämndens internkontrollplan anges att riskanalys samt att prioritering av risker har genomförts.
	b) Finns en dokumenterad riskanalys för intern kontroll?	Grön	Riskbeskrivning finns för respektive risk i internkontrollplanen. Vidare innehåller internkontrollplanen beskrivning av processen för urval av risker som inkluderats i planen. Vid sakgranskning lämnas beskrivning av förvaltningens arbete med riskregister och riskanalys vilka nämnden tar del av vid strategidagar.
7. Plan för intern kontroll	a) Har plan upprättats i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Grön	Direktiven anger att det i internkontrollplanen tydligt ska framgå vad som ska kontrolleras, när och hur kontrollen ska göras och hur rapporteringen ska ske. Nämndens plan bedöms överlag ha upprättats enligt gällande direktiv.
	b) Har nämnden antagit plan för innevarande år?	Grön	2021-12-08 § 121 antar nämnden internkontrollplan för 2022.
	c) Är planen heltäckande, dvs. omfattar den förekommande risker av olika slag?	Grön	Enligt direktiv ska planen innehålla kontrollmoment inom verksamhetens arbetssätt och rutiner, efterlevnad av regler, policyer och beslut, finansiell kontroll och oegentligheter, mutor och jäv. Internkontrollplanen innehåller kontrollmoment för samtliga områden enligt direktiv.

Tilläggstjänst: Intern kontroll - Omsorgsnämnden

8. Rapportering	a) Har nämnden upprättat direktiv för rapportering till nämnden?	Grön	Av internkontrollplanen framgår tidpunkt för rapportering av respektive kontrollmoment.
	b) Sker rapportering till nämnden enligt direktiv?	Grön	Uppföljning av internkontrollplanen görs per april, augusti och årsbokslut i enlighet med direktiv i fastställd plan. Samtliga under året genomförda kontrollmoment redovisas i samband med årsuppföljningen.
	c) Fokuserar rapportering på resultat och analys?	Grön	Vid rapporteringen i april, augusti och vid årsbokslut redovisas vilka kontrollmoment som genomförts under perioden, metod för genomförda kontroller och resultat.
	d) Vidtar nämnden vid behov åtgärder utifrån lämnad rapportering?	Grön	Av lämnad rapporterna av genomförda kontrollmoment per april och per augusti går det inte tydligt att utläsa om kontrollmomenten genomförts med anmärkningar eller inte. Vid uppföljning av internkontrollplan i samband med bokslut framgår att fyra kontrollmoment genomförts med anmärkning, ett med mindre anmärkning och övriga fyra utan anmärkning. Vid helårsuppföljning redovisas förslag till åtgärder till följd av genomförda kontrollmoment.
	e) Sker rapportering till styrelse/fullmäktige i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Gul	Av de kommungemensamma direktiven framgår att nämnden i samband med årsbokslut samt senast 31 januari ska rapportera resultatet av den interna kontrollen samt nämndens analys av den interna kontrollens funktionalitet till kommunstyrelsen. 2023-02-13 § 12 godkänner nämnden uppföljning av internkontrollplanen 2022 i samband med årsbokslut. Uppföljningen innehåller inte analys av den interna kontrollens funktionalitet. Av beslutet framgår att uppföljningen expedieras till kommunstyrelsen.

Socialnämnden

Samlad revisionell bedömning - Socialnämnden

Granskningsområde	Revisionell bedömning	Kommentar
Ändamålsenlighet *Baseras på revisionsfråga 5a*	Grön	Nämnden kan i rimlig grad verifiera att dess förvaltning har utförts på ett ändamålsenligt sätt under 2022.
Ekonomiskt tillfredsställande *Baseras på revisionsfråga 5b*	Grön	Nämnden kan i rimlig grad verifiera att förvaltningen skett på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt under år 2022. Resultat mot driftbudget: + 15,0 mnkr.
Intern kontroll *Baseras på revisionsfråga 1a, 2a, 3a-c, 4a-d, 6a-b, 7a-c, 8a-e*	Grön	Den interna kontrollen hänförlig nämndens förvaltning har varit tillräcklig under 2022.

Rekommendationer

För att utveckla verksamheten lämnas följande rekommendationer till nämnden:

- Nämnden rekommenderas att säkerställa följsamhet till reglemente och riktlinjer för den interna kontrollen avseende rapportering till kommunstyrelsen.

Granskningsiakttagelser - Socialnämnden

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
1. Verksamhetsplan	a) Har nämnden antagit en plan för sin verksamhet?	Grön	2021-12-21 § 214 antar nämnden verksamhetsplan och budget för 2022.
2. Budget	a) Har nämnden antagit en budget för sin verksamhet?	Grön	2021-12-21 § 214 antar nämnden verksamhetsplan och budget för 2022.
3. Mål	a) Finns mål formulerade för nämndens verksamhet?	Grön	I verksamhetsplan för 2022 finns åtgärder och uppdrag för nämnden inom samtliga kommunfullmäktiges nio beslutade inriktningsmål.
	b) Finns mål formulerade för nämndens ekonomi?	Grön	Fullmäktiges inriktningsmål anger att nämnden ska ha en jämställd och hållbar ekonomi. Budget i balans är att betrakta som mål för ekonomin.
	c) Är målen uppföljningsbara (mätbara)?	Grön	För åtta av nio inriktningsmål och därtill knutna uppdrag och åtgärder anges mätbara och tydliga indikationer med målsättning.
4. Rapportering och åtgärder	a) Har nämnden upprättat direktiv/ instruktion för rapportering till nämnden?	Grön	Uppföljningsplan bilagd antagen verksamhetsplan anger att verksamhetsplanen följs upp vid delårsuppföljningar per mars respektive augusti samt årsbokslut. Vid dessa tillfällen ska även särskilt socialnämndens sedan september 2020 “nya inriktning för arbetet med barn och unga i riskzon för kriminalitet” följas upp. Vid delårsuppföljning per augusti och årsbokslut lämnas även fördjupad ekonomisk uppföljning. Nämnden ska enligt uppföljningsplan följa sitt ekonomiska läge kontinuerligt samt redovisa ett periodiserat resultat månadsvis perioden februari-november, undantaget juni, med indikation om eventuell avvikelse på helårsprognosen.

Granskningsiakttagelser - Socialnämnden

4. Rapportering och åtgärder	b) Fokuserar rapportering på måluppfyllelse och resultat?	Grön	Ekonomisk uppföljning sker kontinuerligt under verksamhetsåret i form av ekonomiska månadsrapporter vid vilka periodiserat resultat jämförs mot antagen budget. Delårsuppföljning per augusti samt årsbokslut innehåller fördjupad ekonomisk redovisning och analys av resultat. Delårsuppföljning per mars fokuserar på förekommande avvikelser. Bedömning av status för uppdrag samt status avseende vidtagna åtgärder lämnas i delårsuppföljningar. Bedömning av måluppfyllnad lämnas vid årsbokslut.
	c) Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för verksamheten?	Grön	Rapportering vid delårsuppföljningar utvärderar inte måluppfyllnad utan kommenterar status för vidtagna åtgärder. Nämnden erhåller särskild rapportering om ett flertal delar av verksamheten löpande under året med särskilda uppdrag (ex. 2022-02-02 § 7, 2022-03-02 § 23, 2022-05-31 § 69, 2022-06-22 § 96, 2022-09-27 § 124) vid vilka nämnden lämnar uppdrag mot bakgrund av lämnad rapportering. Redovisad god måluppfyllnad vid årsbokslut indikerar att nämnden vidtar tillbörliga åtgärder.
	d) Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för ekonomin?	Grön	Nämnden redovisar löpande under året positivt resultat i förhållande till budget vilket indikerar att de åtgärder som nämnden vidtagit genom handlingsplaner i samband med nämndens underskott för verksamhetsåret 2021 ger effekt.
5. Måluppfyllelse	a) Når nämnden uppsatta mål för verksamheten?	Grön	I årsbokslut 2022 bedömer nämnden att nämndens verksamhet till övervägande del leder till önskat resultat för 8 av inriktningsmålen. För ett bedöms verksamheten leda till önskat resultat.
	b) Når nämnden uppsatta mål för ekonomin?	Grön	Socialnämnden redovisat i årsbokslut ett positivt resultat för 2022 på 15 mnkr jämfört med budget.

Tilläggstjänst: Intern kontroll - Socialnämnden

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
6. Riskanalys	a) Har riskanalys utförts i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Grön	Av de kommungemensamma direktiven för riskanalys framgår att riskhanteringen ska identifiera vad som kan hindra verksamheten från att genomföra sitt uppdrag. Utifrån riskanalysen ska prioritering och beslut fattas om vilka åtgärder och uppföljande kontroller som ska göras. I nämndens internkontrollplan anges att riskanalys samt att prioritering av risker har genomförts.
	b) Finns en dokumenterad riskanalys för intern kontroll?	Grön	Riskbeskrivning finns för respektive risk i internkontrollplanen. Vidare innehåller internkontrollplanen beskrivning av processen för urval av risker som inkluderats i planen. Vid sakgranskning lämnas beskrivning av förvaltningens arbete med riskregister och riskanalys vilka nämnden tar del av vid strategidagar.
7. Plan för intern kontroll	a) Har plan upprättats i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Grön	Direktiven anger att det i internkontrollplanen tydligt ska framgå vad som ska kontrolleras, när och hur kontrollen ska göras och hur rapporteringen ska ske. Nämndens plan bedöms överlag ha upprättats enligt gällande direktiv.
	b) Har nämnden antagit plan för innevarande år?	Grön	2021-12-21 § 214 antar nämnden internkontrollplan för 2022.
	c) Är planen heltäckande, dvs. omfattar den förekommande risker av olika slag?	Grön	Enligt direktiv ska planen innehålla kontrollmoment inom verksamhetens arbetssätt och rutiner, efterlevnad av regler, policyer och beslut, finansiell kontroll och oegentligheter, mutor och jäv. Internkontrollplanen innehåller kontrollmoment för samtliga områden enligt direktiv.

Tilläggstjänst: Intern kontroll - Socialnämnden

8. Rapportering	a) Har nämnden upprättat direktiv för rapportering till nämnden?	Grön	Av internkontrollplanen framgår tidpunkt för rapportering av respektive kontrollmoment.
	b) Sker rapportering till nämnden enligt direktiv?	Grön	Uppföljning av internkontrollplanen görs per april, augusti och årsbokslut i enlighet med direktiv i fastställd plan. Samtliga under året genomförda kontrollmoment redovisas i samband med årsuppföljningen.
	c) Fokuserar rapportering på resultat och analys?	Grön	Uppföljning av internkontrollplanen görs per april, augusti och årsbokslut. Vid uppföljningarna redovisas metod för genomförda kontroller, resultat samt om kontrollen föranlett behov av att vidta särskilda åtgärder.
	d) Vidtar nämnden vid behov åtgärder utifrån lämnad rapportering?	Grön	Vid uppföljning av internkontrollplan per april och augusti redovisas åtgärder för genomförda kontrollmoment genomförda med anmärkning eller mindre anmärkning. Vid uppföljning per april 2022-05-31 § 68 beslutar nämnden att ge direktör i uppdrag att vidta åtgärder för att minska antalet avvikelser avseende den finansiella kontrollen. Uppföljning vid årsbokslut innehåller redogörelse för åtgärder kopplade till genomförda kontrollmoment.
	e) Sker rapportering till styrelse/fullmäktige i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Gul	Av de kommungemensamma direktiven framgår att nämnden i samband med årsbokslut samt senast 31 januari ska rapportera resultatet av den interna kontrollen samt nämndens analys av den interna kontrollens funktionalitet till kommunstyrelsen. 2023-02-14 § 19 godkänner nämnden avrapportering av internkontrollplanen 2022 i samband med årsbokslut. Uppföljningen innehåller inte analys av den interna kontrollens funktionalitet. Av beslutet framgår att uppföljningen expedieras till kommunstyrelsen.

Äldrenämnden

Samlad revisionell bedömning - Äldrenämnden

Granskningsområde	Revisionell bedömning	Kommentar
Ändamålsenlighet *Baseras på revisionsfråga 5a, 9a*	Grön	Nämnden kan i rimlig grad verifiera att dess förvaltning har utförts på ett ändamålsenligt sätt under 2022.
Ekonomiskt tillfredsställande *Baseras på revisionsfråga 5b*	Gul	Nämnden kan delvis i rimlig grad verifiera att förvaltningen skett på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt under år 2022. Resultat mot driftbudget: - 9,0 mnkr.
Intern kontroll *Baseras på revisionsfråga 1a, 2a, 3a-c, 4a-d, 6a-b, 7a-c, 8a-e, 9b, 10a-d, 11a-b*	Grön	Den interna kontrollen hänförlig nämndens förvaltning har varit tillräcklig under 2022.

Rekommendationer

För att utveckla verksamheten lämnas följande rekommendationer till nämnden:

- Nämnden rekommenderas att tillse att målstyrning och uppföljning stärks genom att ange referensvärden och målvärden för samtliga fastställda mål.
- Nämnden rekommenderas att säkerställa följsamhet till reglemente och riktlinjer för den interna kontrollen avseende rapportering till kommunstyrelsen.
- Nämnden rekommenderas säkerställa att vidtagna åtgärder på sikt leder till en ekonomi i balans.

Granskningsiakttagelser - Äldrenämnden

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
1. Verksamhetsplan	a) Har nämnden antagit en plan för sin verksamhet?	Grön	2021-12-09 § 148 antar nämnden verksamhetsplan och budget för 2022.
2. Budget	a) Har nämnden antagit en budget för sin verksamhet?	Grön	2021-12-09 § 148 antar nämnden verksamhetsplan och budget för 2022.
3. Mål	a) Finns mål formulerade för nämndens verksamhet?	Grön	I verksamhetsplan för 2022 finns åtgärder och uppdrag för nämnden inom åtta av kommunfullmäktiges nio beslutade inriktningsmål. Inriktningsmål 6 bedöms inte falla inom nämndens verksamhetsområde.
	b) Finns mål formulerade för nämndens ekonomi?	Grön	Fullmäktiges inriktningsmål anger att nämnden ska ha en jämställd och hållbar ekonomi. Budget i balans är att betrakta som mål för ekonomin.
	c) Är målen uppföljningsbara (mätbara)?	Gul	För samtliga tillämpliga inriktningsmål anges åtgärder, uppdrag och förväntad effekt av vidtagna åtgärder. För två av inriktningsmålen specificeras indikatorer kopplade till målutvärdering. För övriga inriktningsmål saknas uppföljningsbara indikatorer för målutvärdering angivna i verksamhetsplanen.
4. Rapportering och åtgärder	a) Har nämnden upprättat direktiv/ instruktion för rapportering till nämnden?	Grön	Uppföljningsplan bilagd antagen verksamhetsplan anger detaljerade instruktioner för uppföljning av nämndens verksamhet. Planen anger att ekonomisk uppföljning samt uppföljning av mål och uppdrag genomförs kvartalsvis samt vid årsbokslut. Utöver detta genomförs även särskilda och riktade utrednings- och uppföljningsinsatser vid behov. Vidare anger planen att avtalsuppföljning genomförs inom särskilt boende, hemtjänst och hemsjukvård, dagverksamheter samt verksamheter inom öppna förebyggande insatser.

Granskningsiakttagelser - Äldrenämnden

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
4. Rapportering och åtgärder	b) Fokuserar rapportering på måluppfyllelse och resultat?	Grön	Uppföljning av ekonomin sker genom månadsvisa informationsärenden vid vilka resultat mot periodiserad budget samt förekommande avvikelser mot helårsprognos redovisas. Delårsuppföljning per augusti samt årsbokslut innehåller fördjupad ekonomisk redovisning och analys av resultat. Delårsuppföljning per mars/april fokuserar på förekommande avvikelser. Bedömning av uppfyllnad av inriktningsmål och uppdrag samt status avseende vidtagna åtgärder lämnas i delårsuppföljning per augusti samt vid årsbokslut.
	c) Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för verksamheten?	Grön	Rapportering vid delårsuppföljning per augusti utvärderar måluppfyllnad. Vid delårsuppföljning bedömer nämnden att sju av nio inriktningsmål i hög grad är uppfyllda. Inriktningsmål avseende hållbar och jämställd ekonomi bedöms delvis uppfyllt och ett inriktningsmål inte tillämpligt för nämndens verksamhet. Redovisad god måluppfyllnad för samtliga åtta tillämpliga inriktningsmål vid årsbokslut indikerar att nämnden vidtar tillbörliga åtgärder för måluppfyllnad.
	d) Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för ekonomin?	Grön	Vid informationsärenden redovisar nämnden löpande negativ budgetavvikelse under verksamhetsåret. Av delårsrapportering per april framgår att ekonomisk handlingsplan ska tas fram för de verksamhetet som har ett ekonomiskt underskott och/eller negativ årsprognos. Vid sakgranskning påtalas att detta genomfördes och följdes av verksamheterna under året. Strukturella åtgärder för att komma tillrätta med problematik och merkostnader kopplat till inhyrd legitimerad personal samt Covid-19-pandemin redovisas separat vid ett flertal tillfällen till nämnden.

Granskningsiakttagelser - Äldrenämnden

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
5. Måluppfyllelse	a) Når nämnden uppsatta mål för verksamheten?	Grön	I årsbokslut 2022 bedömer nämnden att nämnden i hög grad bidrar till att uppfylla samtliga åtta tillämpliga inriktningsmål.
	b) Når nämnden uppsatta mål för ekonomin?	Gul	Äldrenämnden redovisar i årsbokslut en negativ avvikelse mot budget om 9,0 mnkr vilket motsvarar 0,4 procent av den totala budgetramen.

Tillägg: Intern kontroll - Äldrenämnden

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
6. Riskanalys	a) Har riskanalys utförts i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Grön	Av de kommungemensamma direktiven för riskanalys framgår att riskhanteringen ska identifiera vad som kan hindra verksamheten från att genomföra sitt uppdrag. Utifrån riskanalysen ska prioritering och beslut fattas om vilka åtgärder och uppföljande kontroller som ska göras. I nämndens internkontrollplan anges att riskanalys samt att prioritering av risker har genomförts.
	b) Finns en dokumenterad riskanalys för intern kontroll?	Grön	Riskbeskrivning finns för respektive risk i internkontrollplanen. Vidare innehåller internkontrollplanen beskrivning av processen för urval av risker som inkluderats i planen. Vid sakgranskning lämnas beskrivning av förvaltningens arbete med riskregister och riskanalys vilka nämnden tar del av vid strategidagar.
7. Plan för intern kontroll	a) Har plan upprättats i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Grön	Direktiven anger att det i internkontrollplanen tydligt ska framgå vad som ska kontrolleras, när och hur kontrollen ska göras och hur rapporteringen ska ske. Nämndens plan bedöms överlag ha upprättats enligt gällande direktiv.
	b) Har nämnden antagit plan för innevarande år?	Grön	2021-12-09 § 149 antar nämnden internkontrollplan för 2022.
	c) Är planen heltäckande, dvs. omfattar den förekommande risker av olika slag?	Grön	Enligt direktiv ska planen innehålla kontrollmoment inom verksamhetens arbetssätt och rutiner, efterlevnad av regler, policyer och beslut, finansiell kontroll och oegentligheter, mutor och jäv. Internkontrollplanen innehåller kontrollmoment för samtliga områden enligt direktiv.

Tillägg: Intern kontroll - Äldrenämnden

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
8. Rapportering	a) Har nämnden upprättat direktiv för rapportering till nämnden?	Grön	Av internkontrollplanen framgår tidpunkt för rapportering av respektive kontrollmoment.
	b) Sker rapportering till nämnden enligt direktiv?	Grön	Uppföljning av internkontrollplanen görs per april, augusti och årsbokslut i enlighet med direktiv i fastställd plan. Samtliga under året genomförda kontrollmoment redovisas i samband med årsuppföljningen.
	c) Fokuserar rapportering på resultat och analys?	Grön	Vid rapporteringen i april, augusti och vid årsbokslut redovisas vilka kontrollmoment som genomförts under perioden, metod för genomförda kontroller och resultat.
	d) Vidtar nämnden vid behov åtgärder utifrån lämnad rapportering?	Grön	Av lämnad rapporterna av genomförda kontrollmoment per april och per augusti går det inte tydligt att utläsa om kontrollmomenten genomförts med anmärkningar eller inte. Vid uppföljning av internkontrollplan i samband med bokslut framgår att två kontrollmoment genomförts med anmärkning, fyra med mindre anmärkning och två utan anmärkning. Vid helårsuppföljning redovisas förslag till åtgärder till följd av genomförda kontrollmoment.
	e) Sker rapportering till styrelse/fullmäktige i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Gul	Av de kommungemensamma direktiven framgår att nämnden i samband med årsbokslut samt senast 31 januari ska rapportera resultatet av den interna kontrollen samt nämndens analys av den interna kontrollens funktionalitet till kommunstyrelsen. 2023-02-16 § 12 godkänner nämnden uppföljning av internkontrollplanen 2022 i samband med årsbokslut. Uppföljningen innehåller inte analys av den interna kontrollens funktionalitet, dock gör internkontrollplan för 2023 det. Av beslutet framgår att uppföljningen expedieras till kommunstyrelsen.

Tilläggstjänst: Kontroll och åtgärder - Äldrenämnden

9. Direktiv för rapportering	a) Sker rapportering i enlighet med direktiv?	Grön	Protokollgenomgång styrker att rapportering av ekonomi och verksamhet sker i enlighet med direktiv och lämnade uppdrag.
	b) Är nämndens direktiv heltäckande?	Grön	Direktiv för rapportering framgår av detaljerad uppföljningsplan bilagd antagen verksamhetsplan. Direktiven är att anse heltäckande för nämndens verksamhet.
10. Rapportering	a) Är rapportering till nämnden heltäckande vad gäller verksamhet?	Grön	Äldrenämnden följer upp verksamheten vid delårsuppföljning per april, delårsbokslut och delårsuppföljning per augusti samt årsbokslut. Vidare tar nämnden del av löpande avrapportering av olika delar av verksamheten enligt lämnade uppdrag under verksamhetsåret. Vid informationsärenden lämnas verksamhetsinformation samtliga nämnder.
	b) Är rapportering till nämnden heltäckande vad gäller ekonomi?	Grön	Nämnden erhåller månadsvis rapportering av periodiserat resultat samt redogörelse för eventuella avvikelser mot helårsprognos vid informationsärenden. Fördjupad ekonomisk analys lämnas vid delårsuppföljningar och årsbokslut.
	c) Används mätetal för ekonomi, prestationer och kvalitet för att kontrollera verksamhet och ekonomi?	Grön	Vid månadsuppföljningar styrker protokollgenongång att mätetal för ekonomi används vid minst ett tillfälle. Delårsuppföljning per augusti samt årsbokslut innehåller utvärdering av indikatorer kopplade till måluppfyllnad samt ekonomiska nyckeltal.

Tilläggstjänst: Kontroll och åtgärder - Äldrenämnden

10. Rapportering	d) Fokuserar rapportering på analys av måluppfyllelse och resultat?	Grön	Delårsuppföljning per april fokuserar på status för åtgärder samt förekommande avvikelser. Delårsuppföljning per augusti samt årsbokslut analyserar måluppfyllelse och resultat. Ekonomisk månadsvis rapportering fokuserar på periodiserat resultat samt budgetföljsamhet för helåret.
11. Åtgärder	a) Preciserar nämnden vid behov vad som ska göras, när det ska göras och av vem?	Grön	Ekonomisk månadsvis rapportering lämnas som informationsärenden vid vilka nämnden inte fattar beslut. Under verksamhetsåret har nämnden löpande redovisat negativ periodiserad budgetavvikelse samt negativ budgetavvikelse för helåret. Av delårsrapportering per april framgår att ekonomisk handlingsplan ska tas fram för de verksamhetet som har ett ekonomiskt underskott och/eller negativ årsprognos. Vid sakgranskning påtalas att detta genomfördes och följdes av verksamheterna under året. Strukturella åtgärder för att komma tillrätta med problematik och merkostnader kopplat till inhyrd legitimerad personal samt Covid-19-pandemin redovisas separat vid ett flertal tillfällen till nämnden. Vid lämnad verksamhetsrapportering (ex. 2022-03-31 §§ 33-34, 2022-04-28 § 45, 2022-06-22 § 73) vidtar nämnden åtgärder genom beslutsmening på grundval av lämnad rapportering.
	b) Säkerställer nämnden att åtgärder genomförs enligt lämnade direktiv?	Grön	Protokollgenomgång styrker att nämnden i regel kravställer återrapportering av lämnade uppdrag samt att dessa genomförs i enlighet med lämnat uppdrag.

Namngivningsnämnden

Samlad revisionell bedömning - Namngivningsnämnden

Granskningsområde	Revisionell bedömning	Kommentar
Ändamålsenlighet *Baseras på revisionsfråga 5a*	Grön	Nämnden kan i rimlig grad verifiera att dess förvaltning har utförts på ett ändamålsenligt sätt under 2022.
Ekonomiskt tillfredsställande *Baseras på revisionsfråga 5b*	Grön	Nämnden kan i rimlig grad verifiera att förvaltningen skett på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt under år 2022. Resultat mot driftbudget: + 0,1 mnkr.
Intern kontroll *Baseras på revisionsfråga 1a, 2a, 3a-c, 4a-d, 6a-b, 7a-c, 8a-e*	Gul	Den interna kontrollen hänförlig till nämndens förvaltning har delvis varit tillräcklig under 2022.

Rekommendationer

För att utveckla verksamheten lämnas följande rekommendationer till nämnden:

- Nämnden rekommenderas tillse att målstyrning och uppföljning stärks genom att ange referensvärden och målvärden för fastställda mål.
- Nämnden rekommenderas säkerställa att ekonomisk rapportering genomförs i enlighet med antagen uppföljningsplan.
- Nämnden rekommenderas att säkerställa följsamhet till reglemente och riktlinjer för den interna kontrollen avseende internkontrollplanens omfattning, rapportering till kommunstyrelsen, redogörelse för urvalskriterier samt beskrivning av risker som inte tagits in i internkontrollplanen.

Granskningsiakttagelser - Namngivningsnämnden

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
1. Verksamhetsplan	a) Har nämnden antagit en plan för sin verksamhet?	Grön	2021-12-14 § 46 antar nämnden verksamhetsplan och budget för 2022.
2. Budget	a) Har nämnden antagit en budget för sin verksamhet?	Grön	2021-12-14 § 46 antar nämnden verksamhetsplan och budget för 2022.
3. Mål	a) Finns mål formulerade för nämndens verksamhet?	Grön	I antagen verksamhetsplan finns åtgärd formulerad kopplad till fullmäktiges inriktningsmål “I Uppsala ska ingen lämnas utanför och invånare, organisationer och näringsliv ska vara delaktiga i att utforma samhället”. Nämnden har inga egna strategier för inriktningsmål 9 men medarbetare omfattas av stadsbyggnadsförvaltningen. Övriga inriktningsmål bedöms i verksamhetsplan inte falla inom nämndens ansvarsområde.
	b) Finns mål formulerade för nämndens ekonomi?	Grön	Budget i balans är att betrakta som mål för ekonomin.
	c) Är målen uppföljningsbara (mätbara)?	Gul	Nämndens åtgärd för att bidra till kommunens inriktningsmål bedöms av nämnden inte vara mätbar. Nämnden följer enligt verksamhetsplan utvecklingen inom sitt verksamhetsområde genom fyra specificerade nyckeltal. Indikatorerna för nämndens verksamhetsområde saknar referensvärden och målvärden för 2022.
4. Rapportering och åtgärder	a) Har nämnden upprättat direktiv/ instruktion för rapportering till nämnden?	Grön	Uppföljningsplan bilagd antagen verksamhetsplan anger att verksamhetsplanen följs upp vid delårsuppföljningar per mars respektive augusti samt årsbokslut. Vid dessa tillfällen lämnas även fördjupad ekonomisk uppföljning. Nämnden ska enligt uppföljningsplan följa sitt ekonomiska läge kontinuerligt samt redovisa ett periodiserat resultat månadsvis perioden februari-november, undantaget juni.

Granskningsiakttagelser - Namngivningsnämnden

4. Rapportering och åtgärder	b) Fokuserar rapportering på måluppfyllelse och resultat?	Gul	Nämnden tar del av ekonomisk uppföljning per mars och augusti samt vid årsbokslut. Enligt direktiv ska ekonomisk uppföljning ske månadsvis, protokollgenomgång kan inte styrka att det genomförts. Rapportering av verksamheten görs per augusti och förenklad uppföljning av verksamheten redovisas i april. Vi noterar att nämndens nyckeltal saknar målvärden vilket gör det svårt att bedöma måluppfyllelsen.
	c) Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för verksamheten?	Grön	Vid delårsuppföljning per augusti visar uppföljning av verksamheten att nämndens arbete med att bidra till kommunfullmäktiges mål pågår enligt plan, åtgärder bedöms inte vara nödvändiga.
	d) Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för ekonomin?	Grön	Vid ekonomisk rapportering i samband med delårsuppföljning per mars respektive augusti redovisar nämnden positiv budgetavvikelse samt helårsprognos i linje med budget. Rapportering föranleder inte behov av åtgärder.
5. Måluppfyllelse	a) Når nämnden uppsatta mål för verksamheten?	Grön	Av årsredovisningen framgår att nämnden har bedömt att inriktningsmål 8 och 9 är *i hög grad uppfyllt*. I sammanhanget noteras att nämnden inte har utvärderat de 7 övriga kommungemensamma målen då dessa inte bedöms vara tillämpliga utifrån nämndens verksamhet alternativt ligga utanför nämndens uppdrag.
	b) Når nämnden uppsatta mål för ekonomin?	Grön	Namngivningsnämnden redovisar i årsbokslut ett positivt resultat för 2022 på 0,1 mnkr jämfört med budget.

Tilläggstjänst: Intern kontroll - Namngivningsnämnden

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
6. Riskanalys	a) Har riskanalys utförts i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Grön	Av de kommungemensamma direktiven för riskanalys framgår att riskhanteringen ska identifiera vad som kan hindra verksamheten från att genomföra sitt uppdrag. Utifrån riskanalysen ska prioritering och beslut fattas om vilka åtgärder och uppföljande kontroller som ska göras. I nämndens internkontrollplan anges att riskanalys samt att prioritering av risker har genomförts.
	b) Finns en dokumenterad riskanalys för intern kontroll?	Gul	Riskbeskrivning finns för respektive risk i internkontrollplanen. Vidare innehåller internkontrollplanen beskrivning av processen för urval av risker som inkluderats i planen. Dock saknas beskrivning av kriterier för urval av risker som inkluderas i internkontrollplan. Riskanalys framtagen av förvaltningen inbegriper inga risker riktade mot namngivningsnämnden.
7. Plan för intern kontroll	a) Har plan upprättats i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Gul	Direktiven anger att det i internkontrollplanen tydligt ska framgå vad som ska kontrolleras, när och hur kontrollen ska göras och hur rapporteringen ska ske. Nämndens plan bedöms överlag ha upprättats enligt gällande direktiv men kan utvecklas till att omfatta samtliga enligt direktiv angivna kontrollmoment, se 7c.
	b) Har nämnden antagit plan för innevarande år?	Grön	2021-12-14 § 47 antar nämnden internkontrollplan för 2022.
	c) Är planen heltäckande, dvs. omfattar den förekommande risker av olika slag?	Röd	Enligt direktiv ska planen innehålla kontrollmoment inom verksamhetens arbetssätt och rutiner, efterlevnad av regler, policyer och beslut, finansiell kontroll och oegentligheter, mutor och jäv. Internkontrollplanen innehåller endast kontrollmoment för system och rutiner samt oegentligheter, mutor och jäv.

Tilläggstjänst: Intern kontroll - Namngivningsnämnden

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
8. Rapportering	a) Har nämnden upprättat direktiv för rapportering till nämnden?	Grön	Av internkontrollplanen framgår tidpunkt för rapportering av respektive kontrollmoment.
	b) Sker rapportering till nämnden enligt direktiv?	Grön	Angivna kontrollmoment är indelade för uppföljning i augusti och december. Uppföljning görs i augusti och december enligt plan.
	c) Fokuserar rapportering på resultat och analys?	Grön	Vid uppföljningarna redovisas metod för genomförda kontroller, resultat samt om kontrollen föranlett behov av att vidta särskilda åtgärder.
	d) Vidtar nämnden vid behov åtgärder utifrån lämnad rapportering?	Grön	Vid uppföljning per augusti redovisas ett kontrollmoment med mindre avvikelser. Rapporteringen innehåller föreskriven åtgärd. Vid uppföljning per december redovisas övriga två kontrollmoment, båda genomförda utan anmärkning.
	e) Sker rapportering till styrelse/fullmäktige i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Gul	Av de kommungemensamma direktiven framgår att nämnden i samband med årsbokslut samt senast 31 januari ska rapportera resultatet av den interna kontrollen samt nämndens analys av den interna kontrollens funktionalitet till kommunstyrelsen. 2023-02-13 § 13 godkänner nämnden uppföljning av internkontrollplan för 2022 innehållande analys av funktionalitet. Av beslutet framgår att uppföljningen expedieras till kommunstyrelsen.

Utbildningsnämnden

Samlad revisionell bedömning - Utbildningsnämnden

Granskningsområde	Revisionell bedömning	Kommentar
Ändamålsenlighet *Baseras på revisionsfråga 5a*	Grön	Nämnden kan i rimlig grad verifiera att dess förvaltning har utförts på ett ändamålsenligt sätt under 2022.
Ekonomiskt tillfredsställande *Baseras på revisionsfråga 5b*	Grön	Nämnden kan i rimlig grad verifiera att förvaltningen skett på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt under år 2022. Resultat mot driftbudget: + 90,0 mnkr.
Intern kontroll *Baseras på revisionsfråga 1a, 2a, 3a-c, 4a-d, 6a-b, 7a-c, 8a-e*	Grön	Den interna kontrollen hänförlig nämndens förvaltning har varit tillräcklig under 2022.

Rekommendationer

För att utveckla verksamheten lämnas följande rekommendationer till nämnden:

- Nämnden rekommenderas att tillse att målstyrning och uppföljning stärks genom att ange målvärden för samtliga fastställda mål.
- Nämnden rekommenderas att säkerställa följsamhet till reglemente och riktlinjer för den interna kontrollen avseende rapportering till kommunstyrelsen, redogörelse för urvalskriterier samt beskrivning av risker som inte tagits in i internkontrollplanen.

Granskningsiakttagelser - Utbildningsnämnden

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
1. Verksamhetsplan	a) Har nämnden antagit en plan för sin verksamhet?	Grön	2021-12-08 § 134 antar nämnden verksamhetsplan och budget för 2022. 2022-02-10 § 6 antar nämnden kompletterande budget samt fastställer uppföljningsbilaga till verksamhetsplan 2022.
2. Budget	a) Har nämnden antagit en budget för sin verksamhet?	Grön	2021-12-08 § 134 antar nämnden verksamhetsplan och budget för 2022. 2022-02-10 § 6 antar nämnden kompletterande budget samt fastställer uppföljningsbilaga till verksamhetsplan 2022.
3. Mål	a) Finns mål formulerade för nämndens verksamhet?	Grön	I verksamhetsplan för 2022 finns åtgärder och uppdrag för nämnden inom samtliga kommunfullmäktiges nio beslutade inriktningsmål.
	b) Finns mål formulerade för nämndens ekonomi?	Grön	Fullmäktiges inriktningsmål anger att nämnden ska ha en jämställd och hållbar ekonomi. Budget i balans är att betrakta som mål för ekonomin.
	c) Är målen uppföljningsbara (mätbara)?	Gul	Uppföljningsbilaga till verksamhetsplan antagen 2022-02-10 § 6 innehåller specificerade nyckeltal för utvärdering av respektive inriktningsmål. Nyckeltalen kan utvecklas med angivna målvärden för att möjliggöra tydligare målutvärdering.
4. Rapportering och åtgärder	a) Har nämnden upprättat direktiv/ instruktion för rapportering till nämnden?	Grön	Uppföljningsbilaga till verksamhetsplan antagen 2022-02-10 § 6 innehåller detaljerad redogörelse inklusive årshjul för rapportering till nämnden. Verksamhetsplanen följs upp vid delårsuppföljningar per mars respektive augusti samt årsbokslut. Vid dessa tillfällen lämnas även fördjupad ekonomisk uppföljning.

Granskningsiakttagelser - Utbildningsnämnden

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
4. Rapportering och åtgärder	b) Fokuserar rapportering på måluppfyllelse och resultat?	Grön	Delårsuppföljning per mars/april är förenklad och fokuserar på förekommande avvikelser. Delårsuppföljning per augusti är utvärderar nämndens bidrag till inriktningsmålen. Delårsuppföljningar samt årsbokslut innehåller fördjupad ekonomisk redovisning och analys av resultat.
	c) Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för verksamheten?	Grön	Pågående arbete med åtgärder i syfte att nå fastställda mål redovisas i delårsuppföljning per augusti. Granskningen kan inte styrka att nämnden vidtagit kompletterande åtgärder för de två inriktningsmål som i delårsuppföljning samt årsredovisning bedöms delvis uppfyllda. Vid sakgranskning påtalas att de mål som är delvis uppfyllda har åtgärder som vilar på långsiktiga och uthålliga åtgärder som framgår av långsiktig strategi för höjda studieresultat och ökad likvärdighet som varje år biläggs verksamhetsplanen. Vi noterar att så även är fallet för verksamhetsplan för 2022 samt för 2023.
	d) Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för ekonomin?	Grön	Nämnden redovisar vid delårsuppföljningar ett överskott jämfört med budget. I samband med antagande av kompletterande budget uppdrar nämnden utbildningsdirektör att återkomma med fördjupad analys av delar av den budgeterade verksamheten inför arbete med kommande verksamhetsårs budget.
5. Måluppfyllelse	a) Når nämnden uppsatta mål för verksamheten?	Grön	I årsbokslut bedömer nämnden att nämnden i hög grad bidrar till att uppfylla sju av kommunfullmäktiges nio inriktningsmål. Övriga två inriktningsmål bedömer nämnden delvis uppfyllda.
	b) Når nämnden uppsatta mål för ekonomin?	Grön	Utbildningsnämnden redovisar i årsbokslut ett positivt resultat för 2022 på 90 mnkr jämfört med budget.

Tillägg: Intern kontroll - Utbildningsnämnden

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
6. Riskanalys	a) Har riskanalys utförts i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Grön	Av de kommungemensamma direktiven för riskanalys framgår att riskhanteringen ska identifiera vad som kan hindra verksamheten från att genomföra sitt uppdrag. Utifrån riskanalysen ska prioritering och beslut fattas om vilka åtgärder och uppföljande kontroller som ska göras. I nämndens internkontrollplan anges att riskanalys samt att prioritering av risker har genomförts.
	b) Finns en dokumenterad riskanalys för intern kontroll?	Gul	Riskbeskrivning finns för respektive risk i internkontrollplanen. Vidare innehåller internkontrollplanen beskrivning av processen för urval av risker som inkluderats i planen. Dock saknas beskrivning av kriterier för urval av risker som inkluderas i internkontrollplan.
7. Plan för intern kontroll	a) Har plan upprättats i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Grön	Direktiven anger att det i internkontrollplanen tydligt ska framgå vad som ska kontrolleras, när och hur kontrollen ska göras och hur rapporteringen ska ske. Nämndens plan bedöms överlag ha upprättats enligt gällande direktiv.
	b) Har nämnden antagit plan för innevarande år?	Grön	2021-12-08 § 135 antar nämnden internkontrollplan för 2022.
	c) Är planen heltäckande, dvs. omfattar den förekommande risker av olika slag?	Grön	Enligt direktiv ska planen innehålla kontrollmoment inom verksamhetens arbetssätt och rutiner, efterlevnad av regler, policyer och beslut, finansiell kontroll och oegentligheter, mutor och jäv. Internkontrollplanen innehåller kontrollmoment för samtliga områden enligt direktiv.

Tillägg: Intern kontroll - Utbildningsnämnden

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
8. Rapportering	a) Har nämnden upprättat direktiv för rapportering till nämnden?	Grön	Av internkontrollplanen framgår tidpunkt för rapportering av respektive kontrollmoment.
	b) Sker rapportering till nämnden enligt direktiv?	Grön	Uppföljning av internkontrollplan genomförs i samband med årsbokslut 2023-02-15 § 19.
	c) Fokuserar rapportering på resultat och analys?	Grön	Vid uppföljningen av internkontrollplan i samband med årsbokslut redovisas vilka kontrollmoment som genomförts under perioden, metod för genomförda kontroller och resultat.
	d) Vidtar nämnden vid behov åtgärder utifrån lämnad rapportering?	Grön	Vid uppföljning av internkontrollplan i samband med bokslut framgår att sex kontrollmoment genomförts med mindre anmärkning och övriga åtta kontrollmoment utan anmärkning. Vid helårsuppföljning redovisas förslag till åtgärder till följd av genomförda kontrollmoment.
	e) Sker rapportering till styrelse/fullmäktige i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Gul	Av de kommungemensamma direktiven framgår att nämnden i samband med årsbokslut samt senast 31 januari ska rapportera resultatet av den interna kontrollen samt nämndens analys av den interna kontrollens funktionalitet till kommunstyrelsen. 2023-02-15 § 19 godkänner nämnden uppföljning av internkontrollplanen 2022 i samband med årsbokslut. Uppföljningen innehåller inte analys av den interna kontrollens funktionalitet, dock noterar vi att internkontrollplan för 2023 innehåller sådan analys. Av beslutet framgår att uppföljningen expedieras till kommunstyrelsen. Vid sakgranskning påtalas att den inte ännu nämndbehandlade uppföljningen av internkontrollplanen mailades till ansvarig på kommunledningskontoret efter försäkran om att 2022 års uppföljning kunde behandlas vid februarinämnden.

Gatu- och samhällsmiljönämnden

Samlad revisionell bedömning - Gatu och samhälls-miljönämnden

Granskningsområde	Revisionell bedömning	Kommentar
Ändamålsenlighet *Baseras på revisionsfråga 5a*	Grön	Nämnden kan i rimlig grad verifiera att dess förvaltning har utförts på ett ändamålsenligt sätt under 2022.
Ekonomiskt tillfredsställande *Baseras på revisionsfråga 5b*	Röd	Nämnden kan inte verifiera att förvaltningen skett på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt under år 2022. Resultat mot driftbudget: - 59,0 mnkr.
Intern kontroll *Baseras på revisionsfråga 1a, 2a, 3a-c, 4a-d, 6a-b, 7a-c, 8a-e*	Grön	Den interna kontrollen hänförlig nämndens förvaltning har varit tillräcklig under 2022.

Rekommendationer

För att utveckla verksamheten lämnas följande rekommendationer till nämnden:

- Nämnden rekommenderas att tillse att målstyrning och uppföljning stärks genom att ange referensvärden och målvärden för fastställda mål.
- Nämnden rekommenderas att utveckla arbetet med ekonomiska prognoser. Detta med bakgrund av att nämnden prognostiserar ett resultat i linje med budget vid delårsuppföljningar men redovisar ett resultat för 2022 som på - 59 mnkr.
- Nämnden rekommenderas att säkerställa följsamhet till reglemente och riktlinjer för den interna kontrollen avseende rapportering till kommunstyrelsen.

Granskningsiakttagelser - Gatu- och samhällsmiljönämnden

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
1. Verksamhetsplan	a) Har nämnden antagit en plan för sin verksamhet?	Grön	2021-12-21 § 131 antar nämnden verksamhetsplan och budget för 2022.
2. Budget	a) Har nämnden antagit en budget för sin verksamhet?	Grön	2021-12-21 § 131 antar nämnden verksamhetsplan och budget för 2022.
3. Mål	a) Finns mål formulerade för nämndens verksamhet?	Grön	I verksamhetsplan för 2022 finns åtgärder och uppdrag för nämnden inom samtliga kommunfullmäktiges nio beslutade inriktningsmål.
	b) Finns mål formulerade för nämndens ekonomi?	Grön	Fullmäktiges inriktningsmål anger att nämnden ska ha en jämställd och hållbar ekonomi. Budget i balans är att betrakta som mål för ekonomin.
	c) Är målen uppföljningsbara (mätbara)?	Gul	För inriktningsmålen anges nämndens åtgärder för att bidra till måluppfyllelse. Majoriteten av åtgärderna är dock beskrivna som aktiviteter vilket gör det svårt att mäta och följa dem. Av Bilaga 3 till antagen verksamhetsplan framgår mätbara indikationer för nämndens verksamhet, dock saknas referens- och målvärden vilket gör att de anses ha bristande mätbarhet.
4. Rapportering och åtgärder	a) Har nämnden upprättat direktiv/ instruktion för rapportering till nämnden?	Grön	Uppföljningsbilaga till verksamhetsplan antagen 2022-02-10 § 6 innehåller redogörelse för rapportering till nämnden. Verksamhetsplanen följs upp vid delårsuppföljningar per mars respektive augusti samt årsbokslut. Vid dessa tillfällen lämnas även fördjupad ekonomisk uppföljning.

Granskningsiakttagelser - Gatu- och samhällsmiljönämnden

4. Rapportering och åtgärder	b) Fokuserar rapportering på måluppfyllelse och resultat?	Grön	Delårsuppföljning per mars/april är förenklad och fokuserar på förekommande avvikelser. Delårsuppföljning per augusti är utvärderar nämndens bidrag till inriktningsmålen. Delårsuppföljningar samt årsbokslut innehåller fördjupad ekonomisk redovisning och analys av resultat.
	c) Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för verksamheten?	Grön	Vid delårsrapportering per april redovisas inga avvikelser. Vid delårsrapportering per april redovisas god måluppfyllelse. Rapportering föranleder inte behov av ytterligare åtgärder.
	d) Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för ekonomin?	Grön	Vid ekonomisk rapportering vid delårsuppföljningar prognostiseras ekonomiskt resultat i linje med budget för helår. Vid delårsuppföljning per augusti redogör nämnden för ett underskott för perioden om 9,0 mnkr samt en budget i balans vid helår. Av protokoll framgår att nämnden beslutar att ekonomisk rapportering inte föranleder nämnden att ändra i planer eller vidta andra åtgärder än redan vidtagna.
5. Måluppfyllelse	a) Når nämnden uppsatta mål för verksamheten?	Grön	Av årsredovisningen framgår att nämnden bedömer sex inriktningsmål som *helt uppfyllda* och två inriktningsmål som *i hög grad uppfyllda*. Av årsredovisningen framgår vidare att nämnden bedömer inriktningsmål 1 (“jämställd och hållbar ekonomi”) som *ej uppfyllt*.
	b) Når nämnden uppsatta mål för ekonomin?	Röd	Gatu- och samhällsmiljönämnden redovisar i årsbokslut ett negativt resultat för 2022 på 59 mnkr jämfört med budget. Vid sakgranskning framgår att underskottet förklaras av en engångskostnad avseende dagvattentaxa (10 mnkr) samt justering av avskrivningstider i förhållande till ingående komponenter och viss utrangering.

Tilläggstjänst: Intern kontroll - Gatu- och samhällsmiljönämnden

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
6. Riskanalys	a) Har riskanalys utförts i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Grön	Av de kommungemensamma direktiven för riskanalys framgår att riskhanteringen ska identifiera vad som kan hindra verksamheten från att genomföra sitt uppdrag. Utifrån riskanalysen ska prioritering och beslut fattas om vilka åtgärder och uppföljande kontroller som ska göras. I nämndens internkontrollplan anges att riskanalys samt att prioritering av risker har genomförts.
	b) Finns en dokumenterad riskanalys för intern kontroll?	Grön	Riskbeskrivning finns för respektive risk i internkontrollplanen. Vidare innehåller internkontrollplanen beskrivning av processen för urval av risker som inkluderats i planen. Granskningen har tagit del av dokumenterad omvärldsbevakning och riskanalys som ligger till grund för av nämnden antagen internkontrollplan.
7. Plan för intern kontroll	a) Har plan upprättats i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Grön	Direktiven anger att det i internkontrollplanen tydligt ska framgå vad som ska kontrolleras, när och hur kontrollen ska göras och hur rapporteringen ska ske. Nämndens plan bedöms överlag ha upprättats enligt gällande direktiv.
	b) Har nämnden antagit plan för innevarande år?	Grön	2021-12-21 § 132 antar nämnden internkontrollplan för 2022.
	c) Är planen heltäckande, dvs. omfattar den förekommande risker av olika slag?	Grön	Enligt direktiv ska planen innehålla kontrollmoment inom verksamhetens arbetssätt och rutiner, efterlevnad av regler, policyer och beslut, finansiell kontroll och oegentligheter, mutor och jäv. Internkontrollplanen innehåller kontrollmoment för samtliga områden enligt direktiv.

Tilläggstjänst: Intern kontroll - Gatu- och samhällsmiljönämnden

8. Rapportering	a) Har nämnden upprättat direktiv för rapportering till nämnden?	Grön	Av internkontrollplanen framgår tidpunkt för rapportering av respektive kontrollmoment.
	b) Sker rapportering till nämnden enligt direktiv?	Grön	Uppföljning av internkontrollplanen görs per augusti och per december i enlighet med direktiv i fastställd plan.
	c) Fokuserar rapportering på resultat och analys?	Grön	Vid rapporteringen per augusti och vid årsbokslut redovisas vilka kontrollmoment som genomförts under perioden, metod för genomförda kontroller och resultat.
	d) Vidtar nämnden vid behov åtgärder utifrån lämnad rapportering?	Grön	Vid lämnad rapportering per augusti framgår en mindre anmärkning samt åtgärder till följd av anmärkningen. Övriga kontrollmoment har genomförts utan anmärkning.
	e) Sker rapportering till styrelse/fullmäktige i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Gul	Av de kommungemensamma direktiven framgår att nämnden i samband med årsbokslut samt senast 31 januari ska rapportera resultatet av den interna kontrollen samt nämndens analys av den interna kontrollens funktionalitet till kommunstyrelsen. 2023-02-15 § 16 godkänner nämnden avrapportering av internkontrollplanen 2022 i samband med årsbokslut. Uppföljningen innehåller inte analys av den interna kontrollens funktionalitet, dock noterar vi att internkontrollplan för 2023 innehåller sådan analys. Av beslutet framgår att uppföljningen expedieras till kommunstyrelsen.

Plan- och byggnadsnämnden

Samlad revisionell bedömning - Plan- och byggnadsnämnden

Granskningsområde	Revisionell bedömning	Kommentar
Ändamålsenlighet *Baseras på revisionsfråga 5a*	Kan ej bedömas	Nämnden lämnar vid årsredovisning ingen tydlig redogörelse för måluppfyllnad av kommunfullmäktiges inriktningsmål.
Ekonomiskt tillfredsställande *Baseras på revisionsfråga 5b*	Grön	Nämnden i rimlig grad verifiera att förvaltningen skett på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt under år 2022. Resultat mot driftbudget: + 4,0 mnkr.
Intern kontroll *Baseras på revisionsfråga 1a, 2a, 3a-c, 4a-d, 6a-b, 7a-c, 8a-e*	Grön	Den interna kontrollen hänförlig nämndens förvaltning har varit tillräcklig under 2022.

Rekommendationer

För att utveckla verksamheten lämnas följande rekommendationer till nämnden:

- Nämnden rekommenderas att tillse att målstyrning och uppföljning stärks genom att ange indikatorer och målvärden för samtliga fastställda mål samt att månadsvis ekonomisk rapportering genomförs i enlighet med antagen uppföljningsplan.
- Nämnden rekommenderas säkerställa att tydlig och transparent uppföljning av verksamhetsplanen inklusive bedömning av måluppfyllnad och redovisning av till inriktningsmål kopplade indikatorer redovisas nämnden i samband med årsbokslut.
- Nämnden rekommenderas att säkerställa följsamhet till reglemente och riktlinjer för den interna kontrollen avseende innehåll i internkontrollplan samt rapportering till kommunstyrelsen.

Granskningsiakttagelser - Plan- och byggnadsnämnden

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
1. Verksamhetsplan	a) Har nämnden antagit en plan för sin verksamhet?	Grön	2021-12-16 § 294 antar nämnden verksamhetsplan och budget för 2022.
2. Budget	a) Har nämnden antagit en budget för sin verksamhet?	Grön	2021-12-16 § 294 antar nämnden verksamhetsplan och budget för 2022.
3. Mål	a) Finns mål formulerade för nämndens verksamhet?	Grön	I verksamhetsplan för 2022 finns åtgärder och uppdrag för nämnden inom samtliga kommunfullmäktiges nio beslutade inriktningsmål.
	b) Finns mål formulerade för nämndens ekonomi?	Grön	Fullmäktiges inriktningsmål anger att nämnden ska ha en jämställd och hållbar ekonomi. Budget i balans är att betrakta som mål för ekonomin.
	c) Är målen uppföljningsbara (mätbara)?	Gul	För samtliga tillämpliga inriktningsmål anges åtgärder, uppdrag och förväntad effekt av vidtagna åtgärder. För fem av inriktningsmålen specificeras indikatorer kopplade till målutvärdering. För övriga inriktningsmål saknas uppföljningsbara indikatorer för målutvärdering angivna i verksamhetsplanen.
4. Rapportering och åtgärder	a) Har nämnden upprättat direktiv/ instruktion för rapportering till nämnden?	Grön	Uppföljningsbilaga till verksamhetsplan antagen 2022-02-10 § 6 innehåller redogörelse för rapportering till nämnden. Verksamhetsplanen följs upp vid delårsuppföljningar per mars respektive augusti samt årsbokslut. Vid dessa tillfällen lämnas även fördjupad ekonomisk uppföljning.Nämnden ska enligt uppföljningsplan följa sitt ekonomiska läge kontinuerligt samt redovisa ett periodiserat resultat månadsvis perioden februari-november, undantaget juni, med indikation om eventuell avvikelse på helårsprognosen. Månadsrapporteringen hanteras som anmälningsärenden till nämnden.

Granskningsiakttagelser - Plan- och byggnadsnämnden

4. Rapportering och åtgärder	b) Fokuserar rapportering på måluppfyllelse för verksamhet och ekonomi?	Gul	Delårsuppföljning per mars/april är förenklad och fokuserar på förekommande avvikelser. Delårsuppföljning per augusti är utvärderar nämndens bidrag till inriktningsmålen. Delårsuppföljningar samt årsbokslut innehåller fördjupad ekonomisk redovisning och analys av resultat. Vi noterar att uppföljningen av verksamhetsplanen vid årsbokslut inte innehåller en transparent bedömning om måluppfyllelse av inriktningsmål eller uppföljning av till målen knutna indikatorer.
	c) Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för verksamheten?	Grön	Vid delårsrapportering per april redovisas inga avvikelser. Vid delårsrapportering per april redovisas god måluppfyllelse. Rapportering föranleder inte behov av ytterligare åtgärder.
	d) Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för ekonomin?	Grön	Nämnden redovisar vid delårsuppföljningar ett överskott jämfört med budget, varför inga åtgärder anses nödvändiga.
5. Måluppfyllelse	a) Når nämnden uppsatta mål för verksamheten?	Kan ej bedömas	Av årsredovisningen hanterad av nämnden 2023-02-16 § 22 redogörs för nämndens aktiviteter kopplade till fullmäktiges inriktningsmål. Rapporteringen innehåller ingen tydlig bedömning av måluppfyllelse av inriktningsmålen eller uppföljning av till målen knutna indikatorer. I hanteringen av ärendet beslutar nämnden att “rapportering av ekonomi och verksamhet inte föranleder nämnden att ändra i planer eller vidta andra åtgärder än de som redan vidtagits”.
	b) Når nämnden uppsatta mål för ekonomin?	Grön	Plan- och byggnadsnämnden redovisar i årsbokslut ett positivt resultat för 2022 på 4,0 mnkr jämfört med budget.

Tilläggstjänst: Intern kontroll - Plan- och byggnadsnämnden

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
6. Riskanalys	a) Har riskanalys utförts i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Grön	Av de kommungemensamma direktiven för riskanalys framgår att riskhanteringen ska identifiera vad som kan hindra verksamheten från att genomföra sitt uppdrag. Utifrån riskanalysen ska prioritering och beslut fattas om vilka åtgärder och uppföljande kontroller som ska göras. I nämndens internkontrollplan anges att riskanalys samt att prioritering av risker har genomförts.
	b) Finns en dokumenterad riskanalys för intern kontroll?	Grön	Riskbeskrivning finns för respektive risk i internkontrollplanen. Vidare innehåller internkontrollplanen beskrivning av processen för urval av risker som inkluderats i planen. Granskningen har tagit del av dokumenterad omvärldsbevakning och riskanalys som ligger till grund för av nämnden antagen internkontrollplan.
7. Plan för intern kontroll	a) Har plan upprättats i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Grön	Direktiven anger att det i internkontrollplanen tydligt ska framgå vad som ska kontrolleras, när och hur kontrollen ska göras och hur rapporteringen ska ske. Nämndens plan bedöms överlag ha upprättats enligt gällande direktiv.
	b) Har nämnden antagit plan för innevarande år?	Grön	2021-12-16 § 295 antar nämnden internkontrollplan för 2022.
	c) Är planen heltäckande, dvs. omfattar den förekommande risker av olika slag?	Röd	Enligt direktiv ska planen innehålla kontrollmoment inom verksamhetens arbetssätt och rutiner, efterlevnad av regler, policyer och beslut, finansiell kontroll och oegentligheter, mutor och jäv. Internkontrollplanen innehåller inga kontrollmoment avseende finansiell kontroll vilket direktiven föreskriver.

Tilläggstjänst: Intern kontroll - Plan- och byggnadsnämnden

8. Rapportering	a) Har nämnden upprättat direktiv för rapportering till nämnden?	Grön	Av internkontrollplanen framgår tidpunkt för rapportering av respektive kontrollmoment.
	b) Sker rapportering till nämnden enligt direktiv?	Grön	Angivna kontrollmoment är indelade för uppföljning i april, augusti och december. Uppföljning görs i april, augusti och december enligt plan.
	c) Fokuserar rapportering på resultat och analys?	Grön	Vid uppföljningarna redovisas metod för genomförda kontroller, resultat samt om kontrollen föranlett behov av att vidta särskilda åtgärder.
	d) Vidtar nämnden vid behov åtgärder utifrån lämnad rapportering?	Grön	Uppföljning av intern kontroll per april och augusti visar på tre kontrollmoment med mindre anmärkningar. För dessa beskrivs redan vidtagna åtgärder som tillräckliga för att på sikt täcka behov. Vi noterar att nämnden vid uppföljning av internkontrollplan 2022 vid sammanträde 2023-02-16 § 30 beslutar att kontrollmoment med anmärkning samt mindre anmärkning ska ingå i internkontrollplan för 2023.
	e) Sker rapportering till styrelse/fullmäktige i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Gul	Av de kommungemensamma direktiven framgår att nämnden i samband med årsbokslut samt senast 31 januari ska rapportera resultatet av den interna kontrollen samt nämndens analys av den interna kontrollens funktionalitet till kommunstyrelsen. 2023-02-16 § 30 godkänner nämnden uppföljning av internkontrollplanen 2022 i samband med årsbokslut. Uppföljningen innehåller inte analys av den interna kontrollens funktionalitet, dock noterar vi att internkontrollplan 2023 innehåller sådan analys. Av beslutet framgår att uppföljningen expedieras till kommunstyrelsen.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Samlad revisionell bedömning - Miljö- och hälsoskydds-nämnden

Granskningsområde	Revisionell bedömning	Kommentar
Ändamålsenlighet *Baseras på revisionsfråga 5a*	Grön	Nämnden kan i rimlig grad verifiera att dess förvaltning har utförts på ett ändamålsenligt sätt under 2022.
Ekonomiskt tillfredsställande *Baseras på revisionsfråga 5b*	Grön	Nämnden kan i rimlig grad verifiera att förvaltningen skett på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt under år 2022. Resultat mot driftbudget: + 0,0 mnkr.
Intern kontroll *Baseras på revisionsfråga 1a, 2a, 3a-c, 4a-d, 6a-b, 7a-c, 8a-e*	Grön	Den interna kontrollen hänförlig nämndens förvaltning har varit tillräcklig under 2022.

Rekommendationer

För att utveckla verksamheten lämnas följande rekommendationer till nämnden:

- Nämnden rekommenderas att säkerställa följsamhet till reglemente och riktlinjer för den interna kontrollen avseende rapportering till kommunstyrelsen, redogörelse för urvalskriterier samt beskrivning av risker som inte tagits in i internkontrollplanen.

Granskningsiakttagelser - Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
1. Verksamhetsplan	a) Har nämnden antagit en plan för sin verksamhet?	Grön	2021-12-15 § 125 antar nämnden verksamhetsplan och budget för 2022. 2022-08-24 § 72 fastställer nämnden tillägg till verksamhetsplan 2022 med anledning av ökat fokus på beredskapsplanering.
2. Budget	a) Har nämnden antagit en budget för sin verksamhet?	Grön	2021-12-15 § 125 antar nämnden verksamhetsplan och budget för 2022.
3. Mål	a) Finns mål formulerade för nämndens verksamhet?	Grön	I verksamhetsplan för 2022 finns åtgärder och uppdrag för nämnden inom samtliga kommunfullmäktiges nio beslutade inriktningsmål.
	b) Finns mål formulerade för nämndens ekonomi?	Grön	Fullmäktiges inriktningsmål anger att nämnden ska ha en jämställd och hållbar ekonomi. Budget i balans är att betrakta som mål för ekonomin.
	c) Är målen uppföljningsbara (mätbara)?	Grön	För inriktningsmålen och därtill knutna uppdrag och åtgärder för samtliga inriktningsmål. Vidare anges mätbara och tydliga indikationer med målsättning eller trend för tre av inriktningsmålen.
4. Rapportering och åtgärder	a) Har nämnden upprättat direktiv/ instruktion för rapportering till nämnden?	Grön	Uppföljningsplan bilagd antagen verksamhetsplan anger att verksamhetsplanen följs upp vid delårsuppföljningar per mars respektive augusti samt årsbokslut. Vid dessa tillfällen lämnas även fördjupad ekonomisk uppföljning. Nämnden ska enligt uppföljningsplan följa sitt ekonomiska läge kontinuerligt samt redovisa ett periodiserat resultat månadsvis perioden februari-november, undantaget juni.

Granskningsiakttagelser - Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
4. Rapportering och åtgärder	b) Fokuserar rapportering på måluppfyllelse och resultat?	Grön	Nämnden tar del av uppföljning av ekonomi och verksamhet per april och augusti. I augusti görs uppföljning av indikatorerna samt bedömning av måluppfyllelsen av nämndmålen. Vi noterar att ekonomisk uppföljning ska ske månadsvis enligt direktiv och vi kan av protokoll inte utläsa att det genomförts.
	c) Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för verksamheten?	Grön	Vid delårsrapporteringen per augusti bedömer nämnden att planerade nämndmål, åtgärder och aktiviteter med koppling till inriktningsmålen på helår kommer att uppnås i hög grad för sju av inriktningsmålen och delvis för två. Lämnad redovisning vid delårsuppföljningar visar god måluppfyllelse vilket indikerar att nämnden vidtar tillbörliga åtgärder.
	d) Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för ekonomin?	Grön	Vid delårsrapportering per mars respektive augusti redovisar nämnden positivt resultat för perioden samt prognos om budget i balans vid helår. Lämnad rapportering indikerar att nämnden vidtar åtgärder för att nå mål för ekonomin.
5. Måluppfyllelse	a) Når nämnden uppsatta mål för verksamheten?	Grön	Av årsuppföljning och bokslut 2022 framgår att nämnden bidrog helt till sju av kommunfullmäktiges inriktningsmål och i hög grad till övriga två inriktningsmål.
	b) Når nämnden uppsatta mål för ekonomin?	Grön	Enligt årsredovisning för 2022 redovisar miljö- och hälsoskyddsnämnden ett resultat i enlighet med budget för verksamhetsåret.

Tillägg: Intern kontroll - Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
6. Riskanalys	a) Har riskanalys utförts i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Grön	Av de kommungemensamma direktiven för riskanalys framgår att riskhanteringen ska identifiera vad som kan hindra verksamheten från att genomföra sitt uppdrag. Utifrån riskanalysen ska prioritering och beslut fattas om vilka åtgärder och uppföljande kontroller som ska göras. I nämndens internkontrollplan anges att riskanalys samt att prioritering av risker har genomförts.
	b) Finns en dokumenterad riskanalys för intern kontroll?	Gul	Riskbeskrivning finns för respektive risk i internkontrollplanen. Vidare innehåller internkontrollplanen beskrivning av processen för urval av risker som inkluderats i planen. Dock saknas beskrivning av kriterier för urval av risker som inkluderas i internkontrollplan.
7. Plan för intern kontroll	a) Har plan upprättats i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Grön	Direktiven anger att det i internkontrollplanen tydligt ska framgå vad som ska kontrolleras, när och hur kontrollen ska göras och hur rapporteringen ska ske. Nämndens plan bedöms överlag ha upprättats enligt gällande direktiv.
	b) Har nämnden antagit plan för innevarande år?	Grön	2021-12-15 § 127 antar nämnden internkontrollplan för 2022.
	c) Är planen heltäckande, dvs. omfattar den förekommande risker av olika slag?	Grön	Enligt direktiv ska planen innehålla kontrollmoment inom verksamhetens arbetssätt och rutiner, efterlevnad av regler, policyer och beslut, finansiell kontroll och oegentligheter, mutor och jäv. Internkontrollplanen innehåller kontrollmoment för samtliga områden enligt direktiv.

Tillägg: Intern kontroll - Miljö- och hälsoskyddsnämnden

8. Rapportering	a) Har nämnden upprättat direktiv för rapportering till nämnden?	Grön	Av internkontrollplanen framgår tidpunkt för rapportering av respektive kontrollmoment.
	b) Sker rapportering till nämnden enligt direktiv?	Grön	Uppföljning av internkontrollplanen görs per april, augusti och årsbokslut i enlighet med direktiv i fastställd plan. Samtliga under året genomförda kontrollmoment redovisas i samband med årsuppföljningen.
	c) Fokuserar rapportering på resultat och analys?	Grön	Vid rapporteringen i april, augusti och vid årsbokslut redovisas vilka kontrollmoment som genomförts under perioden, metod för genomförda kontroller och resultat.
	d) Vidtar nämnden vid behov åtgärder utifrån lämnad rapportering?	Grön	För de kontrollmoment där anmärkning noterats presenteras föreslagna åtgärder.
	e) Sker rapportering till styrelse/fullmäktige i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Gul	Av de kommungemensamma direktiven framgår att nämnden i samband med årsbokslut samt senast 31 januari ska rapportera resultatet av den interna kontrollen samt nämndens analys av den interna kontrollens funktionalitet till kommunstyrelsen. 2023-02-01 § 21 godkänner nämnden avrapportering av internkontrollplanen 2022. Uppföljningen innehåller inte analys av den interna kontrollens funktionalitet. Av beslutet framgår att uppföljningen expedieras till kommunstyrelsen.

Valnämnden

Samlad revisionell bedömning - Valnämnden

Granskningsområde	Revisionell bedömning	Kommentar
Ändamålsenlighet *Baseras på revisionsfråga 5a*	Grön	Nämnden kan i rimlig grad verifiera att dess förvaltning har utförts på ett ändamålsenligt sätt under 2022.
Ekonomiskt tillfredsställande *Baseras på revisionsfråga 5b*	Grön	Nämnden kan i rimlig grad verifiera att förvaltningen skett på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt under år 2022. Resultat mot driftbudget: + 1,4 mnkr.
Intern kontroll *Baseras på revisionsfråga 1a, 2a, 3a-c, 4a-d, 6a-b, 7a-c, 8a-e*	Grön	Den interna kontrollen hänförlig nämndens förvaltning har varit tillräcklig under 2022.

Rekommendationer

För att utveckla verksamheten lämnas följande rekommendationer till nämnden:

- Nämnden rekommenderas säkerställa att ekonomisk rapportering genomförs i enlighet med antagen uppföljningsplan.
- Nämnden rekommenderas att säkerställa följsamhet till reglemente och riktlinjer för den interna kontrollen avseende redogörelse för urvalskriterier samt beskrivning av risker som inte tagits in i internkontrollplanen. Vidare kan analys av den interna kontrollens funktionalitet med fördel utvecklas.

Granskningsiakttagelser - Valnämnden

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
1. Verksamhetsplan	a) Har nämnden antagit en plan för sin verksamhet?	Grön	2021-12-14 § 28 antar nämnden verksamhetsplan och budget för 2022.
2. Budget	a) Har nämnden antagit en budget för sin verksamhet?	Grön	2021-12-14 § 28 antar nämnden verksamhetsplan och budget för 2022.
3. Mål	a) Finns mål formulerade för nämndens verksamhet?	Grön	I antagen verksamhetsplan för 2022 finns åtgärder formulerade kopplade till kommunfullmäktiges inriktningsmål 2 och 8. Vidare framgår av verksamhetsplanen att valnämnden i arbetet med mål och budget övervägt samtliga mål och uppdrag riktade till nämnden. Valnämnden bedömer att nämnden inte har möjlighet att inom sitt ansvarsområde genomföra uppdrag kopplade till övriga inriktningsmål under perioden 2022-2024.
	b) Finns mål formulerade för nämndens ekonomi?	Grön	Budget i balans är att betrakta som mål för ekonomin.
	c) Är målen uppföljningsbara (mätbara)?	Grön	Nämnden har i verksamhetsplan specificerat åtgärder samt förväntade effekter av åtgärder kopplat till båda tillämpliga inriktningsmål. Vidare anges en indikator med målvärde.
4. Rapportering och åtgärder	a) Har nämnden upprättat direktiv/ instruktion för rapportering till nämnden?	Grön	Uppföljningsplan bilagd antagen verksamhetsplan anger att verksamhetsplanen följs upp vid delårsuppföljningar per mars respektive augusti samt årsbokslut. Vid dessa tillfällen lämnas även fördjupad ekonomisk uppföljning. Nämnden ska enligt uppföljningsplan följa sitt ekonomiska läge kontinuerligt samt redovisa ett periodiserat resultat månadsvis perioden februari-november, undantaget juni.

Granskningsiakttagelser - Valnämnden

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
4. Rapportering och åtgärder	b) Fokuserar rapportering på måluppfyllelse och resultat?	Gul	Nämnden tar del av ekonomisk uppföljning per mars och augusti samt vid årsbokslut. Enligt direktiv ska ekonomisk uppföljning ske månadsvis, protokollgenomgång kan inte styrka att det genomförts. Rapportering av verksamheten görs per augusti och förenklad uppföljning av verksamheten redovisas i april.
	c) Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för verksamheten?	Grön	Vid delårsuppföljning per april och augusti visar uppföljning av verksamheten att nämndens arbete med att bidra till de två tillämpliga kommunfullmäktiges inriktningsmål pågår enligt plan, åtgärder bedöms inte vara nödvändiga.
	d) Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för ekonomin?	Grön	Vid ekonomisk rapportering i samband med delårsuppföljning per mars respektive augusti redovisar nämnden positiv budgetavvikelse samt helårsprognos i linje med budget. Rapportering föranleder inte behov av åtgärder.
5. Måluppfyllelse	a) Når nämnden uppsatta mål för verksamheten?	Grön	Av årsredovisningen framgår att nämnden har bedömt att inriktningsmål 2 och 2 bedöms *helt uppfyllda*. I sammanhanget noteras övriga kommungemensamma mål inte bedöms vara tillämpliga utifrån nämndens verksamhet alternativt ligga utanför nämndens uppdrag.
	b) Når nämnden uppsatta mål för ekonomin?	Grön	Valnämnden redovisar i årsbokslut ett positivt resultat för 2022 på 1,4 mnkr jämfört med budget.

Tillägg: Intern kontroll - Valnämnden

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
6. Riskanalys	a) Har riskanalys utförts i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Grön	Av de kommungemensamma direktiven för riskanalys framgår att riskhanteringen ska identifiera vad som kan hindra verksamheten från att genomföra sitt uppdrag. Utifrån riskanalysen ska prioritering och beslut fattas om vilka åtgärder och uppföljande kontroller som ska göras. I nämndens internkontrollplan anges att riskanalys samt att prioritering av risker har genomförts.
	b) Finns en dokumenterad riskanalys för intern kontroll?	Gul	Riskbeskrivning finns för respektive risk i internkontrollplanen. Vidare innehåller internkontrollplanen beskrivning av processen för urval av risker som inkluderats i planen. Dock saknas beskrivning av kriterier för urval av risker som inkluderas i internkontrollplan.
7. Plan för intern kontroll	a) Har plan upprättats i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Grön	Direktiven anger att det i internkontrollplanen tydligt ska framgå vad som ska kontrolleras, när och hur kontrollen ska göras och hur rapporteringen ska ske. Nämndens plan bedöms överlag ha upprättats enligt gällande direktiv.
	b) Har nämnden antagit plan för innevarande år?	Grön	2021-12-14 § 29 antar nämnden internkontrollplan för 2022.
	c) Är planen heltäckande, dvs. omfattar den förekommande risker av olika slag?	Grön	Enligt direktiv ska planen innehålla kontrollmoment inom verksamhetens arbetssätt och rutiner, efterlevnad av regler, policyer och beslut, finansiell kontroll och oegentligheter, mutor och jäv. Internkontrollplanen innehåller kontrollmoment för samtliga områden enligt direktiv.

Tillägg: Intern kontroll - Valnämnden

8. Rapportering	a) Har nämnden upprättat direktiv för rapportering till nämnden?	Grön	Av internkontrollplanen framgår tidpunkt för rapportering av respektive kontrollmoment.
	b) Sker rapportering till nämnden enligt direktiv?	Grön	Av internkontrollplanen framgår att rapportering av kontrollmoment ska genomföras i december. Uppföljning genomförs i december enligt plan.
	c) Fokuserar rapportering på resultat och analys?	Grön	Vid uppföljningen redovisas genomförda kontroller, resultat och vidtagna åtgärder om det funnits behov av det.
	d) Vidtar nämnden vid behov åtgärder utifrån lämnad rapportering?	Grön	Vid uppföljning av kontrollmoment per december 2022 noteras en mindre anmärkning för vilken åtgärder framgår av rapporteringen.
	e) Sker rapportering till styrelse/fullmäktige i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Grön	Av de kommungemensamma direktiven framgår att nämnden i samband med årsbokslut samt senast 31 januari ska rapportera resultatet av den interna kontrollen samt nämndens analys av den interna kontrollens funktionalitet till kommunstyrelsen. 2022-12-20 § 63 godkänner nämnden uppföljning av internkontrollplan för 2022 innehållande kortfattad kommentar av funktionalitet som med fördel kan utvecklas. Av beslutet framgår att uppföljningen expedieras till kommunstyrelsen.

Gemensam överförmyndarnämnd

Samlad revisionell bedömning - Gemensam överförmyndarnämnd

Granskningsområde	Revisionell bedömning	Kommentar
Ändamålsenlighet *Baseras på revisionsfråga 5a*	Grön	Nämnden kan i rimlig grad verifiera att dess förvaltning har utförts på ett ändamålsenligt sätt under 2022.
Ekonomiskt tillfredsställande *Baseras på revisionsfråga 5b*	Grön	Nämnden kan i rimlig grad verifiera att förvaltningen skett på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt under år 2022. Resultat mot driftbudget för Uppsala kommun: + 0,7 mnkr.
Intern kontroll *Baseras på revisionsfråga 1a, 2a, 3a-c, 4a-d, 6a-b, 7a-c, 8a-e*	Grön	Den interna kontrollen hänförlig nämndens förvaltning har varit tillräcklig under 2022.

Rekommendationer

- Nämnden rekommenderas säkerställa att tydliga åtgärder vidtas vid redovisning av förekommande anmärkningar i den interna kontrollen.
- Nämnden rekommenderas att säkerställa följsamhet till reglemente och riktlinjer för den interna kontrollen avseende rapportering till kommunstyrelsen, redogörelse för urvalskriterier samt beskrivning av risker som inte tagits in i internkontrollplanen.

Granskningsiakttagelser Gemensam överförmyndarnämnd

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
1. Verksamhetsplan	a) Har nämnden antagit en plan för sin verksamhet?	Grön	2021-12-10 § 219 fastställer nämnden verksamhetsplan och budget för 2022.
2. Budget	a) Har nämnden antagit en budget för sin verksamhet?	Grön	2021-12-10 § 219 fastställer nämnden verksamhetsplan och budget för 2022.
3. Mål	a) Finns mål formulerade för nämndens verksamhet?	Grön	I verksamhetsplan för 2022 finns åtgärder och uppdrag för nämnden inom de sex av kommunfullmäktiges nio beslutade inriktningsmål som bedöms falla inom nämndens ansvarsområde.
	b) Finns mål formulerade för nämndens ekonomi?	Grön	De kommunala inriktningsmålen för den gemensamma nämnden anger att nämnden ska ha en jämställd och hållbar ekonomi. Budget i balans är att betrakta som mål för ekonomin.
	c) Är målen uppföljningsbara (mätbara)?	Grön	För samtliga sex inriktningsmål bedömda hänförliga nämndens verksamhet, och därtill knutna uppdrag och åtgärder, anges mätbara och tydliga indikationer med målsättning.
4. Rapportering och åtgärder	a) Har nämnden upprättat direktiv/ instruktion för rapportering till nämnden?	Grön	Uppföljningsplan bilagd verksamhetsplan anger att verksamhetsplanen följs upp vid delårsuppföljningar per mars respektive augusti samt årsbokslut. Vid delårsuppföljning per augusti och årsbokslut lämnas även fördjupad ekonomisk uppföljning. Nämnden ska enligt uppföljningsplan följa sitt ekonomiska läge kontinuerligt samt redovisa ett periodiserat resultat månadsvis.

Granskningsiakttagelser Gemensam överförmyndarnämnd

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
4. Rapportering och åtgärder	b) Fokuserar rapportering på måluppfyllelse och resultat?	Grön	Nämnden tar del av månadsvis ekonomisk uppföljning vid vilka periodiserat resultat i förhållande till budget och helårsprognos redovisas. Nämnden tar även del av månadsvis verksamhetsstatistik samt information från förvaltningsdirektör vid nämndsammanträden. Delårsuppföljning per augusti samt årsbokslut utvärderar måluppfyllnad samt innehåller fördjupad ekonomisk rapportering.
	c) Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för verksamheten?	Grön	Av verksamhetsuppföljning per augusti framgår att nämnden skriver in åtgärder vid bristande måluppfyllelse.
	d) Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för ekonomin?	Grön	Nämnden redovisar löpande under året positivt resultat i förhållande till budget för Uppsala kommun vilket indikerar att nämnden vidtar åtgärder för att nå mål för ekonomin.
5. Måluppfyllelse	a) Når nämnden uppsatta mål för verksamheten?	Grön	I årsbokslut bedömer nämnden att nämnden helt uppfyllt fyra av kommunfullmäktiges inriktningsmål, ett bedöms i hög grad uppfyllt och ett delvis uppfyllt.
	b) Når nämnden uppsatta mål för ekonomin?	Grön	Överförmyndarnämnden redovisar i årsbokslut för Uppsala kommun ett positivt resultat för 2022 på 0,7 mnkr jämfört med budget.

Intern kontroll - Överförmyndarnämnden

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
6. Riskanalys	a) Har riskanalys utförts i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Grön	Av de kommungemensamma direktiven för riskanalys framgår att riskhanteringen ska identifiera vad som kan hindra verksamheten från att genomföra sitt uppdrag. Utifrån riskanalysen ska prioritering och beslut fattas om vilka åtgärder och uppföljande kontroller som ska göras. I nämndens internkontrollplan anges att riskanalys samt att prioritering av risker har genomförts.
	b) Finns en dokumenterad riskanalys för intern kontroll?	Gul	Riskbeskrivning finns för respektive risk i internkontrollplanen. Vidare innehåller internkontrollplanen beskrivning av processen för urval av risker som inkluderats i planen. Dock saknas beskrivning av kriterier för urval av risker som inkluderas i internkontrollplan.
7. Plan för intern kontroll	a) Har plan upprättats i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Grön	Direktiven anger att det i internkontrollplanen tydligt ska framgå vad som ska kontrolleras, när och hur kontrollen ska göras och hur rapporteringen ska ske. Nämndens plan bedöms överlag ha upprättats enligt gällande direktiv.
	b) Har nämnden antagit plan för innevarande år?	Grön	2021-12-10 § 221 antar nämnden internkontrollplan för 2022.
	c) Är planen heltäckande, dvs. omfattar den förekommande risker av olika slag?	Grön	Enligt direktiv ska planen innehålla kontrollmoment inom verksamhetens arbetssätt och rutiner, efterlevnad av regler, policyer och beslut, finansiell kontroll och oegentligheter, mutor och jäv. Internkontrollplanen innehåller kontrollmoment för samtliga områden enligt direktiv.

Intern kontroll - Överförmyndarnämnden

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
8. Rapportering	a) Har nämnden upprättat direktiv för rapportering till nämnden?	Grön	Av internkontrollplanen framgår tidpunkt för rapportering av respektive kontrollmoment.
	b) Sker rapportering till nämnden enligt direktiv?	Grön	Uppföljning av kontrollmoment genomförs kvartalsvis. Från avrapportering av internkontrollplan för 2022 har kan vi inte styrka att kontrollmomentet “genomgång av arbetsmiljön” har följts upp.
	c) Fokuserar rapportering på resultat och analys?	Grön	Vid den kvartalsvisa rapporteringen redovisas vilka kontrollmoment som genomförts under perioden och resultatet av dessa.
	d) Vidtar nämnden vid behov åtgärder utifrån lämnad rapportering?	Gul	Vid kvartalsuppföljning 2 av internkontrollplan redovisad nämnden 2022-10-31 § 198, kvartalsuppföljning 3 redovisad 2022-10-31 § 199 samt kvartalsuppföljning 4 redovisad 2023-01-31 § 28 noteras 15 genomförda kontroller med anmärkning eller mindre anmärkning. Protokoll styrker inte att nämnden vidtagit åtgärder till följd av lämnad rapportering. Vid uppföljning av internkontrollplan 2023-02-13 § 45 framgår att feedback lämnas till berörda handläggare samt att rutin för samtycket till försäljning av bostad samt rutin för samtyckesfria omplaceringar kommer för ses över.
	e) Sker rapportering till styrelse/fullmäktige i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Gul	Av de kommungemensamma direktiven framgår att nämnden i samband med årsbokslut samt senast 31 januari ska rapportera resultatet av den interna kontrollen samt nämndens analys av den interna kontrollens funktionalitet till kommunstyrelsen. 2023-02-13 § 45 godkänner nämnden uppföljning av internkontrollplan för 2022. Uppföljning innehåller inte analys av funktionalitet. Av beslutet framgår inte att uppföljningen expedierats till kommunstyrelsen.

Gemensam räddningsnämnd

Samlad revisionell bedömning - Gemensam räddningsnämnd

Granskningsområde	Revisionell bedömning	Kommentar
Ändamålsenlighet *Baseras på revisionsfråga 5a*	Grön	Nämnden kan i rimlig grad verifiera att dess förvaltning har utförts på ett ändamålsenligt sätt under år 2022.
Ekonomiskt tillfredsställande *Baseras på revisionsfråga 5b*	Grön	Nämnden kan i rimlig grad verifiera att förvaltningen skett på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt under år 2022. Resultat mot driftbudget: + 0,6 mnkr.
Intern kontroll *Baseras på revisionsfråga 1a, 2a, 3a-c, 4a-d, 6a-b, 7a-c, 8a-e*	Grön	Den interna kontrollen hänförlig till nämndens förvaltning har varit tillräcklig under 2022.

Rekommendationer

För att utveckla verksamheten lämnas följande rekommendationer till nämnden:

- Nämnden rekommenderas att säkerställa följsamhet till reglemente och riktlinjer för den interna kontrollen avseende rapportering till kommunstyrelsen, redogörelse för urvalskriterier samt beskrivning av risker som inte tagits in i planen.

Granskningsiakttagelser - Räddningsnämnden

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
1. Verksamhetsplan	a) Har nämnden antagit en plan för sin verksamhet?	Grön	2021-12-15 § 95 fastställer nämnden verksamhetsplan och budget för 2022.
2. Budget	a) Har nämnden antagit en budget för sin verksamhet?	Grön	2021-12-15 § 95 fastställer nämnden verksamhetsplan och budget för 2022.
3. Mål	a) Finns mål formulerade för nämndens verksamhet?	Grön	Av antagen verksamhetsplan framgår nämndens uppdrag, verksamhetsmål samt inriktningsmål från ingående kommuner för verksamheten under 2022.
	b) Finns mål formulerade för nämndens ekonomi?	Grön	De kommunala inriktningsmålen för den gemensamma nämnden anger att nämnden ska ha en jämställd och hållbar ekonomi. Budget i balans är att betrakta som mål för ekonomin.
	c) Är målen uppföljningsbara (mätbara)?	Grön	Samtliga fem verksamhetsmål har indikatorer med angivna målvärden för utvärdering kopplade till sig. Vidare framgår av verksamhetsplanen åtgärder och förväntade effekter av vidtagna åtgärder för samtliga verksamhetsmål. Av de sex kommunala inriktningsmålen har fem indikatorer med angivna målvärden för utvärdering kopplade till sig.
4. Rapportering och åtgärder	a) Har nämnden upprättat direktiv/ instruktion för rapportering till nämnden?	Grön	Uppföljningsplan bilagd antagen verksamhetsplan anger att verksamhetsplanen följs upp vid delårsuppföljningar per april respektive augusti samt årsbokslut. Vid dessa tillfällen lämnas även fördjupad ekonomisk uppföljning. Nämnden har månadsvis uppföljning av ekonomin perioden februari-december.

Granskningsiakttagelser - Räddningsnämnden

4. Rapportering och åtgärder	b) Fokuserar rapportering på måluppfyllelse och resultat?	Grön	Ekonomisk uppföljning sker kontinuerligt under verksamhetsåret i form av ekonomiska månadsrapporter vid vilka periodiserat resultat jämförs mot antagen budget. Delårsuppföljningar samt årsbokslut innehåller fördjupad ekonomisk redovisning och analys av resultat. Bedömning av uppfyllnad av verksamhetsmål och kommunala inriktningsmål lämnas i delårsuppföljningar. Vidare framgår status för vidtagna åtgärder för måluppfyllnad.
	c) Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för verksamheten?	Grön	Rapportering vid delårsuppföljning per mars respektive augusti visar god måluppfyllelse vilket indikerar att nämnden vidtar åtgärder för att nå mål för verksamheten.
	d) Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för ekonomin?	Grön	Nämnden har inte prognostiserat några negativa ekonomiska resultat under året vilket indikerar att nämnden vidtar åtgärder för att nå mål för ekonomin.
5. Måluppfyllelse	a) Når nämnden uppsatta mål för verksamheten?	Grön	Av nämndens fem verksamhetsmål bedöms fyra som i hög grad uppfyllt och ett som delvis uppfyllt, med hänvisning till behov av ytterligare planeringsinriktningar från centrala statliga myndigheter avseende höjd krisberedskap. Vid årsredovisning prognostiseras verksamhetsmålet uppnås under 2023. Av de sex kommunala inriktningsmålen bedöms två helt uppfyllda och fyra i hög grad uppfyllda vid årsbokslut.
	b) Når nämnden uppsatta mål för ekonomin?	Grön	Nämndens resultat för året är 0,6 mnkr vilket innebär att nämnden håller sin tilldelade budgetram.

Tilläggstjänst: Intern kontroll - Räddningsnämnden

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
6. Riskanalys	a) Har riskanalys utförts i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Grön	Av de kommungemensamma direktiven för riskanalys framgår att riskhanteringen ska identifiera vad som kan hindra verksamheten från att genomföra sitt uppdrag. Utifrån riskanalysen ska prioritering och beslut fattas om vilka åtgärder och uppföljande kontroller som ska göras. I nämndens internkontrollplan anges att riskanalys samt att prioritering av risker har genomförts.
	b) Finns en dokumenterad riskanalys för intern kontroll?	Gul	Riskbeskrivning finns för respektive risk i internkontrollplanen. Vidare innehåller internkontrollplanen beskrivning av processen för urval av risker som inkluderats i planen. Dock saknas beskrivning av kriterier för urval av risker samt om fler risker än de som inkluderats i internkontrollplanen har identifierats.
7. Plan för intern kontroll	a) Har plan upprättats i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Grön	Direktiven anger att det i internkontrollplanen tydligt ska framgå vad som ska kontrolleras, när och hur kontrollen ska göras och hur rapporteringen ska ske. Nämndens plan bedöms ha upprättats enligt gällande direktiv.
	b) Har nämnden antagit plan för innevarande år?	Grön	2021-12-15 § 91 antar nämnden internkontrollplan för 2022.
	c) Är planen heltäckande, dvs. omfattar den förekommande risker av olika slag?	Grön	Enligt direktiv ska planen innehålla kontrollmoment inom verksamhetens arbetssätt och rutiner, efterlevnad av regler, policyer och beslut, finansiell kontroll och oegentligheter, mutor och jäv. Internkontrollplanen innehåller kontrollmoment för samtliga områden enligt direktiv.

Tilläggstjänst: Intern kontroll - Räddningsnämnden

8. Rapportering	a) Har nämnden upprättat direktiv för rapportering till nämnden?	Grön	Samtliga kontrollområden i antagen internkontrollplan har angiven tidpunkt för rapportering av genomförd kontroll till nämnden.
	b) Sker rapportering till nämnden enligt direktiv?	Grön	Uppföljningen av kontrollområden ska enligt antagen internkontrollplan ske vid angivna tillfällen vid nämndens sammanträden under året. Rapportering till nämnden sker enligt direktiv.
	c) Fokuserar rapportering på resultat och analys?	Grön	Rapporteringen fokuserar på metod och resultat för genomförda kontroller.
	d) Vidtar nämnden vid behov åtgärder utifrån lämnad rapportering?	Grön	Vid genomförda uppföljningar av kontrollmoment vidtar nämnden specifika åtgärder utifrån konstaterade brister.
	e) Sker rapportering till styrelse/fullmäktige i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Gul	Av de kommungemensamma direktiven framgår att nämnden i samband med årsbokslut samt senast 31 januari ska rapportera resultatet av den interna kontrollen samt nämndens analys av den interna kontrollens funktionalitet till kommunstyrelsen. 2023-02-15 § 17 godkänner nämnden avrapportering av internkontrollplanen 2022 i samband med årsbokslut. Uppföljningen innehåller inte analys av den interna kontrollens funktionalitet. Av beslutet framgår inte att uppföljningen expedieras till kommunstyrelsen.

Bilaga 1: Sammanställning av revisionsfrågor för alla revisionsobjekt (exkl. gemensamma nämnder)

Sammanställning revisionsfrågor, bastjänst

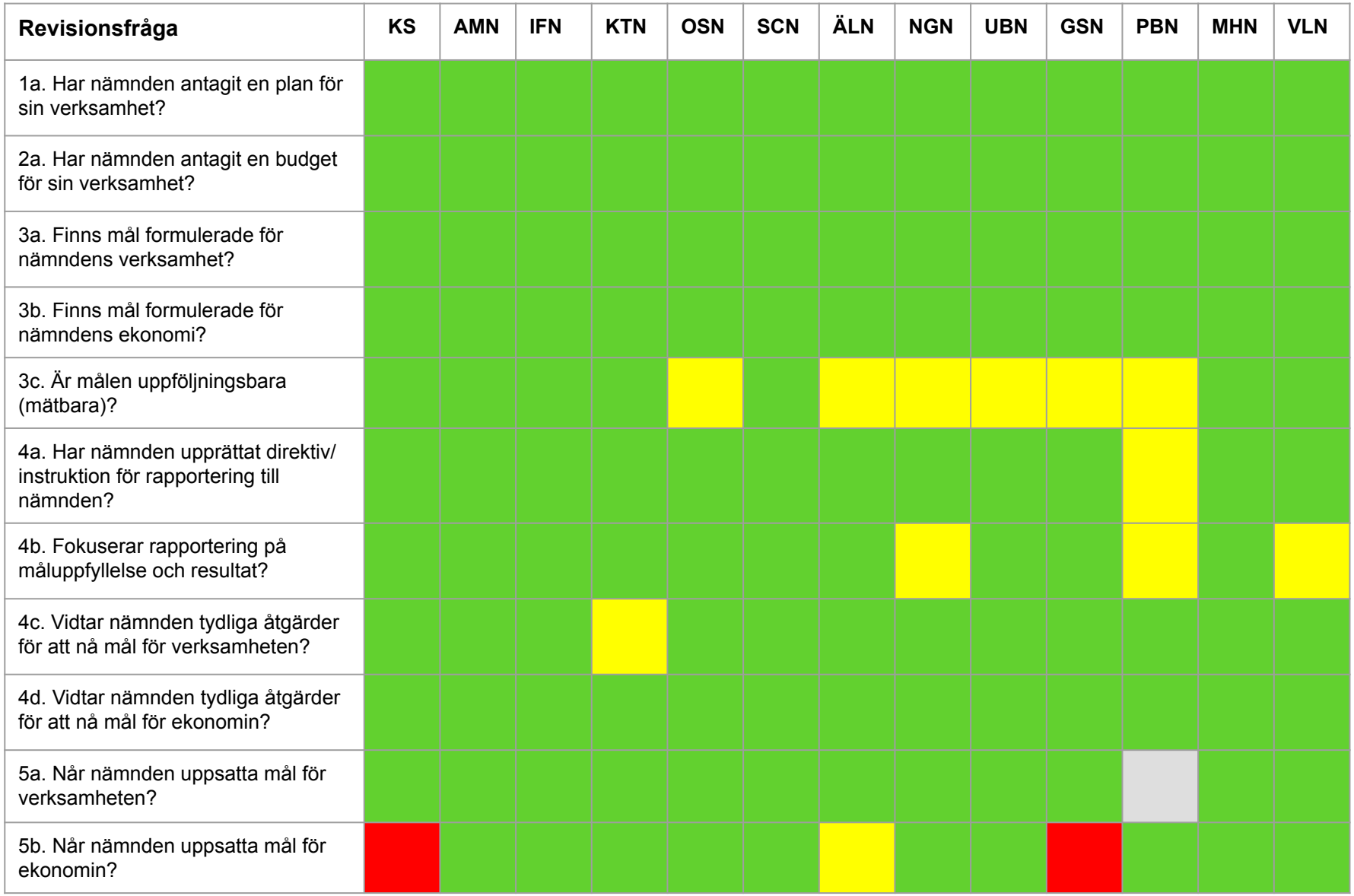

Revisionsfråga	KS	AMN	IFN	KTN	OSN	SCN	ÄLN	NGN	UBN	GSN	PBN	MHN	VLN
1a. Har nämnden antagit en plan för sin verksamhet?													
2a. Har nämnden antagit en budget för sin verksamhet?													
3a. Finns mål formulerade för nämndens verksamhet?													
3b. Finns mål formulerade för nämndens ekonomi?													
3c. Är målen uppföljningsbara (mätbara)?													
4a. Har nämnden upprättat direktiv/ instruktion för rapportering till nämnden?													
4b. Fokuserar rapportering på måluppfyllelse och resultat?													
4c. Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för verksamheten?													
4d. Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för ekonomin?													
5a. Når nämnden uppsatta mål för verksamheten?													
5b. Når nämnden uppsatta mål för ekonomin?													

Sammanställning revisionsfrågor, intern kontroll

Revisionsfråga	KS	AMN	IFN	KTN	OSN	SCN	ÄLN	NGN	UBN	GSN	PBN	MHN	VLN
6a) Har riskanalys utförts i enlighet med fullmäktiges direktiv?													
6b) Finns en dokumenterad riskanalys för intern kontroll?													
7a) Har plan upprättats i enlighet med fullmäktiges direktiv?													
7b) Har nämnden antagit plan för innevarande år?													
7c) Är planen heltäckande, dvs. omfattar den förekommande risker av olika slag?													
8a) Har nämnden upprättat direktiv för rapportering till nämnden?													
8b) Sker rapportering till nämnden enligt direktiv?													
8c) Fokuserar rapportering på resultat och analys?													
8d) Vidtar nämnden vid behov åtgärder utifrån lämnad rapportering?													
8e) Sker rapportering till styrelse/fullmäktige i enlighet med fullmäktiges direktiv?													

Sammanställning revisionsfrågor, kontroll och åtgärder

Revisionsfråga	Äldrenämnden
9a) Sker rapportering i enlighet med direktiv?	Grön
9b) Är nämndens direktiv heltäckande?	Grön
10a) Är rapportering till nämnden heltäckande vad gäller verksamhet?	Grön
10b) Är rapportering till nämnden heltäckande vad gäller ekonomi?	Grön
10c) Används mätetal för ekonomi, prestationer och kvalitet för att kontrollera verksamhet och ekonomi?	Grön
10d) Fokuserar rapportering på analys av måluppfyllelse och resultat?	Grön
11a) Preciserar nämnden vid behov vad som ska göras, när det ska göras och av vem?	Grön
11b) Säkerställer nämnden att åtgärder genomförs enligt lämnade direktiv?	Grön

Bilaga 2: Sammanställning av revisionsfrågor gemensamma nämnder

Sammanställning revisionsfrågor, bas

Revisionsfråga	Gemensam överförmyndarnämnd	Gemensam Räddningsnämnd
1a. Har nämnden antagit en plan för sin verksamhet?	Grön	Grön
2a. Har nämnden antagit en budget för sin verksamhet?	Grön	Grön
3a. Finns mål formulerade för nämndens verksamhet?	Grön	Grön
3b. Finns mål formulerade för nämndens ekonomi?	Grön	Grön
3c. Är målen uppföljningsbara (mätbara)?	Grön	Grön
4a. Har nämnden upprättat direktiv/ instruktion för rapportering till nämnden?	Grön	Grön
4b. Fokuserar rapportering på måluppfyllelse och resultat?	Grön	Grön
4c. Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för verksamheten?	Grön	Grön
4d. Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för ekonomin?	Grön	Grön
5a. Når nämnden uppsatta mål för verksamheten?	Grön	Grön
5b. Når nämnden uppsatta mål för ekonomin?	Grön	Grön

Sammanställning revisionsfrågor, intern kontroll

Revisionsfråga	Gemensam överförmyndarnämnd	Gemensam räddningsnämnd
6a) Har riskanalys utförts i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Grön	Grön
6b) Finns en dokumenterad riskanalys för intern kontroll?	Gul	Gul
7a) Har plan upprättats i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Grön	Grön
7b) Har nämnden antagit plan för innevarande år?	Grön	Grön
7c) Är planen heltäckande, dvs. omfattar den förekommande risker av olika slag?	Grön	Grön
8a) Har nämnden upprättat direktiv för rapportering till nämnden?	Grön	Grön
8b) Sker rapportering till nämnden enligt direktiv?	Grön	Grön
8c) Fokuserar rapportering på resultat och analys?	Grön	Grön
8d) Vidtar nämnden vid behov åtgärder utifrån lämnad rapportering?	Gul	Grön
8e) Sker rapportering till styrelse/fullmäktige i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Gul	Gul

2022-03-24

Lena Salomon

Henrik Fagerlind

pwc.se

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Uppsala kommun enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från 2022-10-21. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.

Uppsala kommun

KOMMUNREVISIONEN

Datum:
2022-10-28

Diarienummer:
KRN-2022-00035

Mottagare:

Kommunfullmäktige i Uppsala kommun
Organisationsnummer 212000-3005

Revisorernas bedömning av delårsrapport per 2022-08-31

Vi, av fullmäktige utsedda revisorer, har uppdraget att bedöma om resultatet i delårsrapport per 2022-08-31 är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om. Revisorernas bedömning ska biläggas delårsrapporten inför fullmäktiges behandling av densamma.

Bedömningen avser mål och riktlinjer som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning, såväl finansiella som för verksamheten. Granskningen har varit översiktlig och utförts av sakkunniga som biträder revisorerna. En översiktlig granskning har en annan inriktning och en betydligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt ISA och god revisionssed i övrigt har.

Periodens resultat
Resultatet för perioden januari-augusti 2022 uppgår till 980 mnkr för kommunen och 1 239 mnkr för kommunkoncernen. För verksamhetsåret 2022 prognostiseras ett resultat på 898 mnkr för kommunen och ett resultat före skatt på 1 187 mnkr för kommunkoncernen. Det prognostiserade resultatet inrymmer jämförelsestörande poster om sammanlagt 61 miljoner kronor inom kommunen och elimineringar och justeringar om -389 mnkr inom Uppsala Stadshuskoncern.

För finansförvaltningen beräknas ett positivt resultat på 818 mnkr, vilket är 503 mnkr bättre än budget. Överskottet är ett resultat av att skatteintäkterna överstiger kommunfullmäktiges budget till följd av en snabbare tillväxt i skatteunderlaget än tidigare beräknat och av högre generella statsbidrag och utjämning än budgeterat.

Nämnderna exklusive kommunstyrelsen prognostiserar ett samlat överskott om 137 mnkr. För kommunstyrelsen prognostiseras ett negativt resultat om 57 mnkr kronor, vilket härrör från mark- och exploateringsverksamheten och beror på högre projektkostnader och samtidigt lägre överskott från årets markförsäljningar. Ett

Postadress: Uppsala kommun, kommunrevisionen, 753 75 Uppsala
Telefon: 018-727 11 32 (Kansli)
E-post: kommunrevisionen@uppsala.se
www.uppsala.se

underskott om 14 mnkr prognostiseras även för äldrenämnden, vilket beror på högre kostnader för inhyrd sjukvårdspersonal. Inhyrd personal svarar för 34 procent av verksamhetens behov men för 60 procent av kostnaden. Övriga nämnder prognostiserar överskott för verksamhetsåret.

Kommunstyrelsen anger i delårsrapporten att arbetet med att fortsätta att effektivisera verksamheten är viktigt i en tid med stigande inflation och vikande konjunktur i syfte att klara välfärdsuppdraget. Vi har noterat att kommunstyrelsen tagit beslut att uppdra till stadsbyggnadsförvaltningen att senast i november 2022 återkomma till mark- och exploateringsutskottet med en plan för hur mark- och exploateringsverksamheten kan anpassas för ekonomi i balans.

Nettokostnaderna för perioden överstiger kostnaderna för motsvarande period 2021, där en del av nettokostnadsökningen i år förklaras av att verksamheten återgått till normalläge efter pandemin. Årets nettokostnader för kommunen beräknas uppgå till 13 869 mnkr vilket är 4,9 procent högre än för 2021, när verksamhetens nettokostnader justeras för jämförelsestörande intäkter och kostnader samt för den förändrade redovisningsprincipen för de verksamhetsdestinerade generella statsbidragen.

Den höga inflationen och ovissheten om utvecklingen framöver utgör en osäkerhet i samtliga nämnders prognoser. Inflationen har ännu inte slagit igenom fullt ut i verksamheterna varför det finns en betydande risk att kostnadsutvecklingen har underskattats och att kostnaderna kan öka mer än prognostiserat.

Mot bakgrund av en redan hög nettokostnadsutveckling, som riskerar att öka än mer på grund av rådande samhällsekonomiskt läge, vill vi påtala vikten av att styrelse och nämnder vidtar åtgärder för att bromsa kostnadsutvecklingen.

Redovisningsprinciper
I granskningen har ett antal avvikelser från lag och god sed noterats. Inga avvikelser bedöms som väsentliga i förhållande till kommunens resultat och ställning.
Följande avvikelser har noterats:

- Vissa obligatoriska tilläggsupplysningar i not saknas.

Utöver ovan bör kommunstyrelsen snarast, och senast i samband med bokslut 2022, säkerställa följande:

- Följsamhet till RKR R2 avseende klassificering och periodisering av riktade/generella statsbidrag.
- Följsamhet till RKR R5 leasing.

Grundat på vår översiktliga granskning har det inte framkommit några omständigheter som ger oss anledning att anse att delårsrapporten för 2022 inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed i övrigt. Bedömningen i delårsrapporten är att balanskravet kommer att uppfyllas för år 2022. Balanskravs-resultatet prognostiseras till 896 mnkr per helår.

Finansiella mål
Kommunfullmäktige har fastställt ett antal finansiella mål för att uppnå och upprätthålla god ekonomisk hushållning som samtliga prognostiseras uppfyllas:

- Resultatet ska motsvara minst 2,0 procent av intäkterna från skatter, generella statsbidrag och utjämning. Det prognostiserade resultatet motsvarar 5,7 procent av skatter, generella statsbidrag och utjämning.
- Soliditeten för kommunkoncernen inklusive pensionsåtaganden ska ligga mellan 25–27 procent. Soliditeten inklusive pensionsåtaganden prognostiseras till 28 procent.
- Låneskulden per invånare ska inte öka mer än 5 procent årligen. Över treårsperioden 2020–2022 beräknas låneskulden minska med i genomsnitt 1,3 procent årligen.

Utifrån genomförd översiktliga granskning av delårsrapportens återrapportering gör vi bedömningen att det prognostiserade resultatet är förenligt med de finansiella mål som fullmäktige fastställt i budget 2022.

Inriktningsmål
Kommunfullmäktige har fastställt ett måldokument för perioden 2022–2024 innehållande såväl finansiella mål som verksamhetsmål. Totalt finns nio inriktningsmål och 31 uppdrag. Därutöver finns åtta uppdrag från tidigare års Mål och budget och 27 uppdrag som fullmäktige eller kommunstyrelsen lämnat till nämnder och bolagsstyrelser vid sidan av Mål och budget. I delårsuppföljningen har fokus varit på kommunfullmäktiges uppdrag och bedömning av måluppfyllnad.

Av redovisningen gällande inriktningsmål framgår att sex inriktningsmål avseende verksamheten bedöms i hög grad bli uppfyllda vid årets slut samt att tre bedöms bli delvis uppfyllda. De tre mål som delvis bedöms bli uppfyllda är följande:

- Inriktningsmål 2. Uppsala ska vara tryggt och attraktivt att leva, verka och vistas i
- Inriktningsmål 3. Uppsalas stad och landsbygd ska växa genom ett hållbart samhällsbyggande
- Inriktningsmål 4. Uppsala ska vara jämlikt och inkluderande med goda förutsättningar för folkhälsa och livskvalitet

Vi har genomfört en översiktlig granskning av delårsrapporten och vi har för avsikt att i samband med granskningen av årsredovisningen ytterligare fördjupa granskningen när det gäller nämndernas och kommunstyrelsens efterlevnad av de beslutade inriktningsmålen.

Utifrån genomförd översiktliga granskning av delårsrapportens återrapportering gör vi bedömningen att det prognostiserade resultatet delvis är förenligt med de verksamhetsmål som fullmäktige fastställt i budget 2022.

Uppsala kommun 2022-10-28

[redacted]

Bilagor: Rapporter över de sakkunnigas granskning av delårsrapport 2022

Elektroniska underskrifter

Det här dokumentet har skrivits under elektroniskt av en eller flera personer

Detta dokument med sina elektroniska underskrifter gäller som självständig handling och uppfyller krav på avancerade elektroniska underskrifter enligt eIDAS-förordningen. Varje underskrift kan valideras med en PDF-läsare med stöd för signaturvalidering eller via valideringstjänsten på sign.uppsala.se. Där återfinns även information om hur du installerar det utfärdarcertifikat som krävs för att PDF-läsaren ska kunna validera alla delar av underskriften.

Om dokumentet skrivs ut på papper, eller om dokumentet 'skrivs ut' till ett nytt PDF-dokument, följer de elektroniska underskrifterna inte med. Endast det elektroniskt underskrivna originaldokumentet går att validera.

Underskrift 1

Namn: Magnus Andersson
Identifieringsmetod: E-legitimation
Datum och tid: 2022-10-28 20:27:33 GMT+02:00
Transaktions-ID: 5706cbcaa570476999c5f49ad9df33ec

Granskning av delårsrapport 2022

Uppsala kommun

Signerat 2022-10-28 07:08:32 UTC

Inledning

Bakgrund

Fullmäktige ska behandla minst en delårsrapport per år. I samband med fullmäktiges behandling av delårsrapporten ska även revisorerna bedöma resultatet i delårsrapporten. Denna granskning utgör underlag för det utlåtande som revisorerna ska lämna till fullmäktige.

Delårsrapporten ska omfatta en period av minst hälften och högst två tredjedelar av räkenskapsåret och den ska innehålla en översiktlig redogörelse för utvecklingen av kommunens verksamhet och resultat sedan föregående räkenskapsårs utgång.

Revisionsobjekt är styrelsen som är ansvarig för delårsrapportens upprättande. Vårt ansvar är att granska delårsrapporten utifrån god sed.

Syfte och revisionsfrågor

Granskningen syftar till att ge revisorerna underlag för sin skriftliga bedömning om delårsrapporten har upprättats enligt lagens krav och god redovisningssed.

Inriktning och omfattning

Granskningen av delårsrapporten omfattar:

- Översiktlig granskning av den finansiella delen[1] av delårsrapporten per 2022-08-31,
- Förvaltningsberättelsens innehåll,
- Drift- och investeringsredovisning

Granskningen utgår från god revisionssed för kommuner i Sverige.

En översiktlig granskning består av att göra förfrågningar, i första hand till personer som är ansvariga för finansiella frågor och redovisningsfrågor, att utföra analytisk granskning och att vidta andra översiktliga granskningsåtgärder. En översiktlig granskning har en annan inriktning och en betydligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt ISA har. De granskningsåtgärder som vidtas vid en översiktlig granskning gör det inte möjligt för oss att skaffa oss en sådan säkerhet att vi blir medvetna om alla viktiga omständigheter som skulle kunna ha blivit identifierade om en revision utförts. Den uttalade slutsatsen grundad på en översiktlig granskning har därför inte den säkerhet som en uttalad slutsats grundad på en revision har.

Den granskade delårsrapporten fastställdes av kommunstyrelsen 2022-10-19 och fullmäktige behandlar delårsrapporten 2022-11-07. Rapportens innehåll har sakgranskats redovisningschef samt medarbetare vid kommunledningskontoret.

[1] Med den finansiella delen menar vi resultaträkning, balansräkning, noter och i förekommande fall kassaflödesanalys och sammanställda räkenskaper.

pwc
Signerat 2022-10-28 07:08:32 UTC

Granskningsresultat

Lagens krav och god redovisningssed

Granskning

Vi har utfört en översiktlig granskning av delårsrapportens förenklade förvaltningsberättelse, resultaträkning, balansräkning, sammanställda räkenskaper, den översiktliga beskrivningen av kommunens drift- och investeringsverksamhet, samt noter för Uppsala kommun för perioden 2022-01-01—2022-08-31. Det är styrelsen som har ansvaret för att upprätta och presentera denna delårsrapport i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning. Vårt ansvar är att uttala en slutsats grundat på vår översiktliga granskning.

I granskningen har ett antal avvikelser från lag och god sed noterats. Inga avvikelser bedöms som väsentliga i förhållande till kommunens resultat och ställning.

Följande avvikelser har noterats:

- Obligatoriska tilläggsupplysningar i not saknas. Enligt RKR R17 ska kommunen i delårsrapporten i not upplysa om säsongsvariationer som gör att utfallet för delårsperioden väsentligt avviker från årsprognosen samt erhållna men ännu ej intäktsredovisade generella statsbidrag. Dessa upplysningar saknas.

Utöver ovan behöver kommunen snarast, och senast i samband med bokslut 2022, säkerställa följande:

- Följsamhet till RKR R2 avseende klassificering och periodisering av riktade/generella statsbidrag.
- Följsamhet till RKR R5 leasing. Samtliga avtal som kan vara föremål för finansiell leasing måste gås igenom och bedömas.

Utöver ovan har mindre avvikelser och förbättringsförslag kommunicerats direkt med ansvariga i kommunen.

Slutsats

Grundat på vår översiktliga granskning har det inte kommit fram några omständigheter som ger oss anledning att anse att delårsrapportens förenklade förvaltningsberättelse, resultaträkning, balansräkning, sammanställda räkenskaper, den översiktliga beskrivningen av kommunens drift- och investeringsverksamhet, samt noter inte i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med LKBR.

De brister som noterats ovan behöver dock åtgärdas senast i samband med årsbokslutet.

pwc
Signerat 2022-10-28 07:08:32 UTC

2022-10-28

Rebecka Hansson

Auktoriserad revisor

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Uppsala kommun enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från den 2022-09-23. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.

pwc
Signerat 2022-10-28 07:08:32 UTC

Deltagare

ÖHRLINGS PRICEWATERHOUSECOOPERS AB 556029-6740 Sverige

Signerat med Svenskt BankID — *2022-10-28 07:08:32 UTC*

Namn returnerat från Svenskt BankID: REBECKA HANSSON — Datum

Rebecka Hansson
Partner

Leveranskanal: E-post

Granskning av god ekonomisk hushållning 2022

Uppsala kommun

Projektledare Rebecka Hansson

Projektmedarbetare Erik Svensson, Sara Berggren, Albin Åkerström, Alaa Al-Husseiny och Elena Luzhkova

pwc

Revisionsrapport

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av kommunens förtroendevalda revisorer översiktligt granskat kommunens delårsrapport för perioden 2022-01-01 – 2022-08-31. Uppdraget ingår som en obligatorisk del av revisionsplanen för år 2022.

Med utgångspunkt från ställd revisionsfråga lämnas följande sammanfattande revisionella bedömning:

Revisionsfråga	Bedömning
Är resultaten i delårsrapporten förenliga med de av fullmäktige fastställda målen för god ekonomisk hushållning, d.v.s. finns förutsättningar att målen kommer att uppnås?	**Delvis** Utifrån genomförd översiktliga granskning av delårsrapportens återrapportering gör vi bedömningen att det prognostiserade resultatet är förenligt med de finansiella mål som fullmäktige fastställt i budget 2022. Utifrån genomförd översiktliga granskning av delårsrapportens återrapportering gör vi bedömningen att det prognostiserade resultatet delvis är förenligt med de verksamhetsmål som fullmäktige fastställt i budget 2022.

Signerat 2022-10-28 07:06:46 UTC

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Inledning	3
Bakgrund	3
Syfte och revisionsfrågor	3
Revisionskriterier	3
Avgränsning	3
Granskningsresultat	4
God ekonomisk hushållning	4
Iakttagelser	4
Bedömning	6
Rekommendationer	7

Inledning

Bakgrund

Fullmäktige ska behandla minst en delårsrapport per år. I samband med fullmäktiges behandling av delårsrapporten ska även revisorerna bedöma resultatet i delårsrapporten. Denna granskning utgör underlag för det utlåtande som revisorerna ska lämna till fullmäktige.

Kommunen/regionen skall formulera verksamhetsmässiga och finansiella mål för god ekonomisk hushållning i budgeten. Dessa mål ska sedan följas upp i delårsrapport och årsredovisning.

Revisionsobjekt är styrelsen som är ansvarig för delårsrapportens upprättande.

Syfte och revisionsfrågor

Granskningen syftar till att ge revisorerna underlag för sin skriftliga bedömning vilken skall biläggas delårsrapporten i samband med fullmäktiges behandling av densamma.

Granskningen ska besvara följande revisionsfråga:

- Är resultaten i delårsrapporten förenliga med de av fullmäktige fastställda målen för god ekonomisk hushållning, d.v.s. finns förutsättningar att målen kommer att uppnås?

Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser och bedömningar. Följande kriterier används i granskningen:

- Kommunallag (KL)
- Fullmäktiges beslut avseende god ekonomisk hushållning

Avgränsning

Granskningen av delårsrapporten omfattar:

- Hur kommunen redovisar hur väl det prognostiserade resultatet är förenligt med målen för god ekonomisk hushållning (både finansiella och verksamhetsmässiga mål).

Metod

Granskningen genomförs enligt god revisionssed för kommuner och landsting.

Rapportens innehåll har sakgranskats av ekonomidirektör, redovisningschef samt medarbetare vid kommunledningskontoret.

pwc
Signerat 2022-10-28 07:06:46 UTC

Granskningsresultat

God ekonomisk hushållning

Mål och budget 2022–2024 har sammanlagt nio inriktningsmål och 31 uppdrag. Till inriktningsmål 9 finns ett gemensamt nämnd-/bolagsmål och ett gemensamt nämndmål. Därutöver finns det åtta kvarvarande uppdrag från tidigare Mål och budget och 27 tillkommande uppdrag som kommunfullmäktige lämnat till nämnder och bolagsstyrelser vid sidan av Mål och budget.

För bedömning av måluppfyllnad används något av följande:
- *Helt uppfyllt* – kommunens verksamhet tycks leda till de resultat som önskas inom målet vid årets slut.
- *I hög grad uppfyllt* – kommunens verksamhet tycks till övervägande del leda till de resultat som önskas inom målet vid årets slut.
- *Delvis uppfyllt* – kommunens verksamhet tycks delvis leda till de resultat som önskas inom målet vid årets slut.

Iakttagelser

Finansiella mål

Kommunfullmäktige har fastställt tre finansiella mål för att uppnå och upprätthålla god ekonomisk hushållning. Samtliga mål följs upp i delårsrapporten. Av redovisningen framgår att samtliga av de finansiella målen prognostiseras uppfyllas.

Mål	Kommentarer	Måluppfyllelse (prognos)
Resultatet ska motsvara minst 2,0 procent av intäkterna från skatter, generella statsbidrag och utjämning	Det prognostiserade värdet för verksamhet i förvaltningsform, justerat för jämförelsestörande poster, uppgår till 838 mnkr, vilket motsvarar 5,7 procent av skatter, generella statsbidrag och utjämning.	Uppfylld
Soliditeten för kommunkoncernen inklusive pensionsåtaganden ska ligga mellan 25-27 procent	Soliditeten inklusive pensionsåtaganden prognostiseras till 28 procent. Soliditeten har förstärkts tack vare det stora överskottet.	Uppfylld
Låneskulden per invånare ska inte öka mer än 5 procent årligen, över tid.	Sett över tre år har låneskulden per invånare minskat med i genomsnitt 1,3 procent årligen.	Uppfylld

Prognosen visar att nämnderna har en ekonomi i balans med undantag för kommunstyrelsen och äldrenämnden. Kommunstyrelsens prognostiserade underskott är hänförligt till mark- och exploateringsverksamheten och beror på högre projektkostnader och lägre överskott från årets markförsäljningar. Äldrenämndens underskott förklaras främst av strukturella faktorer samt ökade kostnader för hyrpersonal.

pwc
Signerat 2022-10-28 07:06:46 UTC

Alla bolag utom Uppsalahem AB och Uppsala konsert och kongress AB prognostiserar ett resultat som är i nivå med eller högre än fullmäktiges fastställda resultatkrav.

Mål för verksamheten

I delårsrapporten görs en avstämning mot kommunens nio inriktningsmål för god ekonomisk hushållning som fastställts i budget 2022. Sex av inriktningsmålen har bedömts vara i hög grad uppfyllda vid årets slut. Utöver de nio inriktningsmålen finns 31 uppdrag.

Mål	Kommentarer	Måluppfyllelse (prognos)
Inriktningsmål 1 Uppsala ska ha en jämställd och hållbar ekonomi	Nio av kommunfullmäktiges elva uppdrag inom inriktningsmålet pågår enligt plan. Två uppdrag är färdiga. Av de som pågår beräknas fem uppdrag bli färdiga i år, ett uppdrag 2023 och tre uppdrag 2024.Kommunen har en ekonomistyrning som även klarar en krissituation och som fortsätter att utveckla jämställdhetsperspektivet. Kommunen arbetar med att stärka förmågan till hållbar upphandling, förbättra företagsservicen, öka samutnyttjandet av kommunens lokaler upphandling och jämställd fördelning av kommunens resurser. Årets verksamhet förväntas förstärka kommunens ekonomiska ställning.	I hög grad uppfyllt
Inriktningsmål 2 Uppsala ska vara tryggt och attraktivt att leva, verka och vistas i	Tolv av kommunfullmäktiges 19 uppdrag inom inriktningsmålet pågår enligt plan, fem uppdrag är färdiga och två är försenade. Två uppdrag beräknas bli färdiga i år, sju uppdrag 2023 (varav två har försenats från 2022), fyra uppdrag 2024, ett uppdrag 2025, ett uppdrag 2026 och ett uppdrag 2028. Arbetet med trygghet och säkerhet handlar om långsiktiga satsningar där effekten av planerade insatser och åtgärder behöver utvärderas systematiskt över en längre tid, även efter det att uppdragen är genomförda.	Delvis uppfyllt
Inriktningsmål 3 Uppsalas stad och landsbygd ska växa genom ett hållbart samhällsbyggande	Tre av kommunfullmäktiges sex uppdrag inom inriktningsmålet pågår enligt plan. Ett uppdrag är försenat och två uppdrag är klara. Av de som pågår beräknas ett uppdrag beräknas bli färdiga i år, ett uppdrag har försenats till 2023, ett uppdrag beräknas bli färdigt 2024 och ett uppdrag 2030. Även om det pågår stora insatser för omställningen till ett hållbart samhälle är utmaningarna stora att nå målsättningarna om att vara fossilfri 2030 och klimatpositiv 2050.	Delvis uppfyllt
Inriktningsmål 4 Uppsala ska vara jämlikt och inkluderande med goda förutsättningar för folkhälsa och livskvalitet.	Alla fyra av kommunfullmäktiges uppdrag inom inriktningsmålet pågår enligt plan. Tre uppdrag beräknas bli färdiga 2023 och ett uppdrag 2024. Även om arbetet med uppdragen pågår enligt plan är det fortsatt stora skillnader i levnadsvillkor och hälsa mellan Uppsalas invånare. Långtidsarbetslösheten är fortsatt hög och den ekonomiska	Delvis uppfyllt

pwc
Signerat 2022-10-28 07:06:46 UTC

	konjunkturen innebär en ökad risk för att livssituationen blir än svårare för de som inte redan har arbete. Det krävs fortsatta insatser för att långsiktigt säkerställa att inga grupper missgynnas strukturellt. Kommunen behöver vidta åtgärder för att barn och unga i Uppsala ska ges likvärdiga förutsättningar för ett rikt och hälsosamt liv.	
Inriktningsmål 5 Uppsalas invånare ska ha bostad och arbete.	De fem uppdragen inom inriktningsmålet pågår enligt plan. Fyra uppdrag beräknas bli färdiga 2023 och ett uppdrag 2024. Olika åtgärder genomförs för att skapa en bostadsmarknad för alla. Andelen som börjar arbeta eller studera efter stöd från kommunens arbetsmarknadsverksamhet är hög, dock så minskar inte långtidsarbetslösheten i Uppsala.	I hög grad uppfyllt
Inriktningsmål 6 Uppsalas alla barn och elever ska klara sin utbildning, nå sin gymnasieexamen och utmanas i sitt lärande	Alla fem av kommunfullmäktiges uppdrag inom inriktningsmålet pågår enligt plan. Tre uppdrag beräknas bli färdiga i år och två uppdrag 2023. Insatser görs bland annat för att kompensera hög frånvaro, för att förbättra resultaten i skolor och förskolor som har störst utmaningar och riktade satsningar på verksamhetsutveckling inom vuxenutbildningen.	I hög grad uppfyllt
Inriktningsmål 7 Uppsala ska vara en äldrevänlig kommun och invånare med funktionsnedsättning ska uppleva trygghet, frihet och tillgänglighet	Alla åtta av kommunfullmäktiges uppdrag inom inriktningsmålet pågår enligt plan. Två uppdrag beräknas bli färdigt i år, fyra uppdrag 2023 och två uppdrag 2024. Flera satsningar pågår inom trygghet, frihet, tillgänglighet och inkludering.	I hög grad uppfyllt
Inriktningsmål 8 I Uppsala ska ingen lämnas utanför och invånare, organisationer och näringsliv ska vara delaktiga i att utforma samhället.	Tre av kommunfullmäktiges fem uppdrag inom inriktningsmålet pågår enligt plan. Ett uppdrag är färdigt och ett är försenat. Två av uppdragen beräknas bli färdiga i år, ett 2023 och ett 2024.	I hög grad uppfyllt
Inriktningsmål 9 Uppsala kommuns medarbetare ska ha bra arbetsvillkor och kan med hög kompetens möta Uppsala.	Kommunfullmäktiges tre uppdrag och ett gemensamt nämnd-/bolagsmål och ett gemensamt nämndmål inom inriktningsmålet pågår enligt plan. Ett uppdrag beräknas bli klart 2023, två uppdrag, nämnd- bolagsmålet och nämndmålet 2024. Sammantaget har kommunkoncernen en stabil utgångspunkt och rör sig i en positiv riktning.	I hög grad uppfyllt

Kommunstyrelsens utvärderar måluppfyllelsen utifrån det prognostiserade helårsresultatet.

Bedömning

Utifrån genomförd översiktliga granskning av delårsrapportens återrapportering gör vi bedömningen att det prognostiserade resultatet är förenligt med de finansiella mål som fullmäktige fastställt i budget 2022.

pwc
Signerat 2022-10-28 07:06:46 UTC

Utifrån genomförd översiktliga granskning av delårsrapportens återrapportering gör vi bedömningen att det prognostiserade resultatet delvis är förenligt med de verksamhetsmål som fullmäktige fastställt i budget 2022.

Rekommendationer

Granskningen föranleder inga rekommendationer.

2022-10-28

Lena Salomon	Rebecka Hansson
Uppdragsledare	*Granskningsansvarig*

pwc
Signerat 2022-10-28 07:06:46 UTC

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Uppsala kommun de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från den 2022-09-23. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.

pwc
Signerat 2022-10-28 07:06:46 UTC

Deltagare

ÖHRLINGS PRICEWATERHOUSECOOPERS AB 556029-6740 Sverige

Signerat med Svenskt BankID

2022-10-28 07:06:46 UTC

Namn returnerat från Svenskt BankID: REBECKA HANSSON

Datum

Rebecka Hansson
Partner

Leveranskanal: E-post

Signerat med Svenskt BankID

2022-10-28 06:10:35 UTC

Namn returnerat från Svenskt BankID: Lena Viola Salomon

Datum

Lena Salomon
Partner

Leveranskanal: E-post

Uppsala kommun

Datum:
2022-11-18

Diarienummer:
KRN-2022-00007

KOMMUNREVISIONEN

Mottagare:

Gatu- och samhällsmiljönämnden
Kommunstyrelsen
Kommunfullmäktige - För kännedom

Granskning av underhåll av gator och vägar

Uppsala kommuns revisorer har uppdragit åt PwC att genomföra en granskning av underhåll av gator och vägar. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2022.

Granskningens syfte har varit att bedöma om gatu- och samhällsmiljönämnden säkerställer ett ändamålsenligt underhåll av kommunens gator och vägar. Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att gatu- och samhällsmiljönämnden inte säkerställer en ändamålsenlig planering och underhåll av kommunens gator och vägar.

Vi bedömer att nämnden inte säkerställer att underhållsarbetet planeras och styrs på ett effektivt och tillräckligt sätt. Det baserar vi på att det beslutas om en årlig budget för beläggningsunderhållet av gator och vägar, men att det för övrigt saknas tydligt formulerade mål och styrdokument för planering och styrning av underhållsarbetet. Vi bedömer vidare att det endast delvis sker en ändamålsenlig planering av hur lång tid olika underhållsinsatser tar.

Vi bedömer att nämnden inte utgår från tillförlitliga underlag om anläggningarnas status och upprustningsbehov när underhållskostnaderna skattas. Det baserar vi på att det finns uppgifter om anläggningarnas status genom de utredningar som tagits fram, men att det inte skett någon uppdatering av informationen sedan de genomfördes år 2015 respektive år 2019. Vi bedömer också att nuvarande underhåll inte är tillräckligt i förhållande till verksamhetens egen bedömning av det egentliga behovet.

Mot bakgrund av granskningen rekommenderar vi gatu- och samhällsmiljönämnden att:

- Formulera långsiktiga mål och styrprinciper/nyckeltal för förvaltning av kommunens gator och vägar.
- Genomföra en skadeinventering/underhållsutredning av kommunens totala vägbestånd.

Postadress: Uppsala kommun, kommunrevisionen, 753 75 Uppsala
Telefon: 018-727 11 32 (Kansli)
E-post: kommunrevisionen@uppsala.se
www.uppsala.se

- Ta fram en långsiktig strategisk underhållsplan för att säkerställa en tillfredsställande underhållstakt över en längre period.
- Göra regelbundna uppföljningar av underhållskostnader med hjälp av nyckeltal/målvärden och fatta beslut om åtgärder vid behov.
- Införa en mer systematisk planering och utvärdering av samordnings-arbetet med övriga grävande aktörer.

Revisionen begär yttrande över revisionens iakttagelser och rekommendationer senast 2023-03-10 till kommunrevisionen@uppsala.se och till det sakkunniga biträdet, [redacted]

Rapporten utgör ett underlag för revisionens bedömning i ansvarsprövningen varför tidsramarna inte kan överskridas.

För kommunrevisionen

[redacted]
Per Davidsson, ordförande

Underhåll av gator och vägar

Uppsala kommun

November 2022

Caroline Liljebjörn

Casper Wessén

Lena Salomon, kvalitetssäkrare

pwc

Revisionsrapport

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Uppsala kommun genomfört en granskning av underhåll av gator och vägar. Granskningens syfte är att bedöma om gatu- och samhällsmiljönämnden säkerställer ett ändamålsenligt underhåll av kommunens gator och vägar.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att gatu- och samhällsmiljönämnden **inte helt** säkerställer ett ändamålsenligt underhåll av kommunens gator och vägar.

Nedan ses bedömning för varje revisionsfråga. För fullständiga bedömningar se respektive revisionsfråga i rapporten eller det avslutande avsnittet "Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor".

Revisionsfrågor	Bedömning
Säkerställer nämnden att underhållsarbetet planeras och styrs på ett effektivt och tillräckligt sätt?	Nej
Sker en ändamålsenlig planering av hur lång tid olika underhållsinsatser tar samt vilken uppföljning görs av hur tidsplaneringen följs?	Delvis
Utgår nämnden från tillförlitliga underlag om anläggningarnas status och upprustningsbehov när underhållskostnaderna skattas?	Nej
Är nuvarande underhåll tillräckligt i förhållande till verksamhetens egen bedömning av det egentliga behovet?	Nej
Finns det en tillfredsställande uppföljning av underhållskostnader och fattar nämnden beslut vid behov av åtgärder?	Delvis
Sker en ändamålsenlig samordning mellan olika aktörer (till exempel el, fiber, VA) när underhåll av gator och vägar planeras och utförs?	Delvis

Rekommendationer

Utifrån de iakttagelser och bedömningar vi har gjort i denna granskning lämnar vi följande rekommendationer till gatu- och samhällsmiljönämnden att:

- Formulera långsiktiga mål och styrprinciper/nyckeltal för förvaltning av kommunens gator och vägar.
- Genomföra en skadeinventering/underhållsutredning av kommunens totala vägbestånd.

pwc

- Ta fram en långsiktig strategisk underhållsplan för att säkerställa en tillfredsställande underhållstakt över en längre period.
- Göra regelbundna uppföljningar av underhållskostnader med hjälp av nyckeltal/målvärden och fatta beslut om åtgärder vid behov.
- Införa en mer systematisk utvärdering av samordningsarbetet med övriga grävande aktörer i syfte att säkerställa att arbetet på ett effektivt sätt bidrar till planering och genomförande av gatu- och vägunderhållet.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Inledning	5
Bakgrund	5
Syfte och revisionsfrågor	5
Revisionskriterier	5
Avgränsning	5
Metod	6
Granskningsresultat	7
Planering och styrning	7
lakttagelser	7
Bedömning	8
Planering och uppföljning	9
lakttagelser	9
Bedömning	10
Status och upprustningsbehov	10
lakttagelser	10
Bedömning	13
Nuvarande underhåll	14
lakttagelser	14
Bedömning	17
Uppföljning av underhållskostnader	17
lakttagelser	17
Bedömning	18
Ändamålsenlig samordning	19

pwc

lakttagelser 19

Bedömning 19

Samlad bedömning 21

Rekommendationer 21

Inledning

Bakgrund

Kommunens gator och vägar kräver såväl löpande underhåll som periodiskt underhåll för att bevara sitt värde. Om underhållsnivån är otillräcklig kan detta leda till ett uppdämt behov av underhållsåtgärder som ackumuleras samt att investerings- och reinvesteringsbehovet måste tidigareläggas. Ytterligare konsekvenser är att tillgångarna får en försämrad standard vilket kan leda till försämrad arbets- och brukarmiljö.

Det är viktigt att kommunen har en ändamålsenlig organisation och rutiner för underhåll av sina anläggningstillgångar både ur ett ekonomiskt och ur ett verksamhetsmässigt perspektiv. I granskningar som PwC har gjort framkommer att det ofta saknas klara mål och styrprinciper för underhållsarbetet.

Baserat på genomförd riskanalys har revisionen beslutat att granska gatu- och samhällsmiljönämndens styrning och uppföljning av underhållet av gator och vägar.

Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att bedöma om gatu- och samhällsmiljönämnden säkerställer ett ändamålsenligt underhåll av kommunens gator och vägar.

1. Säkerställer nämnden att underhållsarbetet planeras och styrs på ett effektivt och tillräckligt sätt?
2. Sker en ändamålsenlig planering av hur lång tid olika underhållsinsatser tar samt vilken uppföljning görs av hur tidsplaneringen följs?
3. Utgår nämnden från tillförlitliga underlag om anläggningarnas status och upprustningsbehov när underhållskostnaderna skattas?
4. Är nuvarande underhåll tillräckligt i förhållande till verksamhetens egen bedömning av det egentliga behovet?
5. Finns det en tillfredsställande uppföljning av underhållskostnader och fattar nämnden beslut vid behov av åtgärder?
6. Sker en ändamålsenlig samordning mellan olika aktörer (till exempel el, fiber, VA) när underhåll av gator och vägar planeras och utförs?

Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser och bedömningar.

- Kommunallagen (2017:725) 6 kap 6 §
- God ekonomisk hushållning enligt kommunallagen (11 kap)
- Tillämpbara interna regelverk och policy

Avgränsning

Granskningen avgränsas till det övergripande arbetet med underhåll av gator och vägar. Inom området gator och vägar har huvudsakligen inriktat granskningen mot

beläggningsunderhållet eftersom det är det planerade underhållet som avser att skydda kommunens kapital i form av gator och vägar.

Det görs ingen granskning av redovisningen av underhåll och regler för komponentavskrivning. Granskningsobjekt är gatu- och samhällsmiljönämnden.

Metod

Vi har tagit del av följande dokument för gatu- och samhällsmiljönämnden: verksamhetsplan och budget 2021-2023, årsredovisning 2021 - bokslut och verksamhetsuppföljning, verksamhetsplan och budget 2022-2024, uppföljning av ekonomi per mars och verksamhet per april 2022, rapport beläggningsinventering Uppsala kommun daterad 2015-11-18, rapport skadeinventering Uppsalas GC-nät daterad 2019-09-11 samt teknisk handbok. Vi har även tagit del av underlag till beläggningsprogram och beläggning mindre arbeten år 2022, budget och utfall för gatuunderhåll 2019-2022 samt redovisning av nyckeltal.

Vi har genomfört intervjuer med ordförande gatu- och samhällsmiljönämnden, enhetschef gata, arbetsledare enhet gata tillika besiktningsman, driftledare enhet gata samt projektledare enhet projekt och planering.

De intervjuade har beretts möjlighet att sakgranska rapporten.

Granskningsresultat

Planering och styrning

Revisionsfråga 1: Säkerställer nämnden att underhållsarbetet planeras och styrs på ett effektivt och tillräckligt sätt?

Iakttagelser

Ansvar enligt reglemente[1]

Gatu- och samhällsmiljönämnden ansvarar för följande:

- planering, utbyggnad och förvaltning av gator, torg, parkering, parker, hamn och farled, samt övrig allmän platsmark, gång- och cykelvägar och kommunala trafikanläggningar,
- upplåtelse av allmän plats,
- förvaltning och vidareutveckling av naturreservat, friluftsbad och friluftsområden
- natur- och vattenvårdsfrågor för vilka varken kommunstyrelsen eller någon annan nämnd ansvarar,
- uppgifter enligt lagen (1978:234) om nämnder för vissa trafikfrågor,
- uppgifter enligt lagen (1997:736) om färdtjänst lagen samt enligt lagen (1997:735) om riksfärdtjänst,
- kommunal parkeringsövervakning och flyttning av fordon enligt lagen (1982:129) om flyttning av fordon i vissa fall,
- uppgifter enligt lagen (1998:814) med särskilda bestämmelser om gaturenhållning och skyltning.

Styrprinciper/mål

I Uppsala kommun finns nio inriktningsmål vilka är beslutade av kommunfullmäktige. Inom ramen för respektive inriktningsmål beslutar fullmäktige om uppdrag för respektive nämnd. Respektive nämnd ska konkretisera inriktningsmålen genom att beskriva åtgärder till uppdragen och vid behov komplettera med grunduppdrag, nämndmål, strategier, åtgärder och indikatorer.

Vi har tagit del av nämndens årsredovisning för år 2021 samt nämndens verksamhetsplan och budget för åren 2022-2024. Av dessa dokument kan konstateras att det varken finns inriktningsmål, uppdrag eller nämndmål med tydlig koppling till underhållet av kommunens gator och vägar. Däremot påverkar inriktningsmålet som handlar om ett hållbart samhällsbyggande genom att vissa av resurserna som avsätts till underhåll prioriteras till gång- och cykelvägar samt kollektivt resande.

[1] Reglemente för kommunstyrelsen och övriga nämnder i Uppsala kommun. Antaget av kommunfullmäktige 2022-06-13.

I verksamhetsplanen återfinns två nyckeltal med bäring på granskningsområdet:

- Medborgarundersökning – Underhåll och skötsel av gång- och cykelvägar, andel nöjda (%, procent)
- Driftskostnad kommunala bil-, gång- och cykelvägar, kronor/meter bil och cykelväg

Motsvarande nyckeltal fanns även i nämndens verksamhetsplan och budget för åren 2021-2023. Uppföljning av nyckeltal sker inte i nämndens årsredovisning, men uppgifterna finns tillgängliga i kommunstatistikdatabasen Kolada.

Av nämndens driftbudget för år 2022 framgår att driftkostnaderna räknats upp med anledning av ökade volymer från investerings- och exploateringsprojekt samt på grund av övertagande av väghållaransvar från Trafikverket för vissa sträckor.

Av nämndens investeringsplan för år 2022 framgår följande budget för beläggningsinvesteringar: 17 mnkr till gata, 6 mnkr till gång- och cykelvägar samt 3 mnkr till gångbana. Det finns även 7 mnkr till reinvestering i gata.

Teknisk handbok

I Uppsala kommun finns en teknisk handbok[2] som används vid planering, projektering och byggnation på allmän plats. Handboken innehåller bland annat en beskrivning av vilken typ av asfalt som ska användas för olika former av gatutyper. I intervju beskrivs att prioriteringen utgår från politiska mål om hållbart resande och behov som mäts i form av årsdygnstrafik. Kvaliteten på asfalten som används vid beläggningsunderhåll utgår från slitaget och möjligheten att hålla en god framkomlighet och trafiksäkerhet. I den tekniska handboken anges kvaliteten på slitlager för varje gatutyp utifrån bedömd livslängd och kostnad. För trafikerade gator och cirkulationsplatser används till exempel ABS (stenrik asfaltbetong för hårt trafikerade ytor) medan för mindre trafikerade gator samt gång- och cykelvägar används ABT (tät asfaltbetong för låg- och medeltrafikerade ytor).

Intervjuer

I intervjuerna bekräftas att det saknas mål och styrdokument som säkerställer att underhållet planeras och styrs på ett effektivt och tillräckligt sätt. De intervjuade har kännedom om de nyckeltal som finns i verksamhetsplanen men beskriver att dessa inte är styrande i planering och genomförande av beläggningsunderhållet.

Bedömning

Säkerställer nämnden att underhållsarbetet planeras och styrs på ett effektivt och tillräckligt sätt?

Nej.

Vi bedömer att nämnden inte säkerställer att underhållsarbetet planeras och styrs på ett effektivt och tillräckligt sätt. Det baserar vi på att det beslutas om en årlig budget för beläggningsunderhållet av gator och vägar, men att det för övrigt saknas tydligt

[2] Ej politiskt beslutad.

formulerade mål och styrdokument för planering och styrning av underhållsarbetet. De nyckeltal som finns i verksamhetsplanen beskrivs inte vara styrande i planeringen och genomförandet av beläggningsunderhållet.

Planering och uppföljning

Revisionsfråga 2: Sker en ändamålsenlig planering av hur lång tid olika underhållsinsatser tar samt vilken uppföljning görs av hur tidsplaneringen följs?

Iakttagelser

Intervjuer

Planering av underhållsinsatser utgår från uppgifter som samlas in för att skapa en bild av vilka gator och vägar som är i behov av underhåll. Underlag till bedömningen samlas in genom rondering och i samband med besiktningar. Vid rondering brukar staden delas in i fyra delar där rondering sker av en del per år.

På www.uppsala.se går det att göra felanmälan av till exempel gator, gång och cykelvägar samt skadeanmälan om person eller egendom skadas. Synpunkter/anmälan utreds och om utredningen visar brister i gatu- och vägnätet åtgärdas dessa baserat utifrån en prioritering av ärendet.

Utifrån insamlade underlag skapas en bruttolista (skugglista) där samtliga identifierade gator med underhållsbehov listas. I steg två görs en prioritering av vilka gator som tas med i det årliga beläggningsprogrammet.

Innan beläggningsprogrammet fastställs skickas det på remiss till alla större grävande aktörer i staden. Det presenteras även på ett ledningsägarmöte[3] där de som drar ledningar (va, fiber, el, tv) deltar. Grävande aktörer och ledningsägare ges därefter ett antal veckor för att se över planerade arbeten under kommande 2-3 år. Efter att svaren inkommit revideras listan genom att de gator och vägar där någon aktör/ledningsägare ska gräva plockas bort. Därefter fastställs beläggningsprogrammet. Utskick av det fastställda beläggningsprogrammet sker till berörda via mejll.

I intervju beskrivs att de gator och vägar som ingår i kommunens beläggningsprogram registreras i en digital karta (GIS). Det är därefter möjligt att ta fram årets arbeten (projekt) på kartan och se var de ska utföras. Sedan september 2022 pågår ett arbete att föra in utförda projekt från åren 2015-2021 i en digital karta. Planen är att kartan kontinuerligt ska fyllas på med utförda projekt i syfte att kunna följa upp projekt inför garantibesiktning samt få en dokumentation över var asfaltering utförts och med vilken beläggningstyp.

Mindre underhållsarbeten, som till exempel potthålslagningar, dokumenteras inte i något kartprogram. Det uppges bero på att dokumentationen tar mycket tid och inte genererar några fördelar då det inte går att ange hur länge mindre lagningar håller.

Planeringen av underhållsinsatser uppges i huvudsak ske årsvis genom beläggningsprogrammet. Någon mer långsiktig planering sker ej utöver de behov som framgår av skugglistan.

[3] Möte där ledningsägare och representanter från kommunen träffas. Mötena leds av kommunens TMU-enhet (trafik och markupplåtelse).

Underhållsarbete

För att identifiera mindre brister i kommunens gatu- och vägnät finns två personer som arbetar med det dagliga underhållet. De arbetar med rondering, med att åka ut och inhämta information om felanmälningar samt med att åtgärda mindre brister och akuta fel. De mindre brister som noteras (via rondering, Infracontrol och besiktning) och som ej åtgärdas direkt förs upp på en lista. Punkterna på listan åtgärdas i mån av tid. Om det anmäls akuta fel så prioriteras alltid dessa.

För större underhållsinsatser och beläggningsarbeten finns en upphandlad beläggningsentreprenör. Beläggningsentreprenören arbetar utifrån beläggningsprogrammet och ansvarar för att planera och genomföra de arbeten (projekt) som finns med i programmet. Om något av projekten i beläggningsprogrammet har särskild prioritet uppges detta kunna påtalas för beläggningsentreprenören som i sin tur försöker att prioritera det. I intervju beskrivs att en mer detaljerad tidsplanering av enskilda projekt under beläggningssäsongen har varit svår att uppnå. Problemen uppges exempelvis bero på begränsad tillgång till de anläggningsmaskiner som krävs för vissa projekt.

Var tredje vecka sker byggmöten mellan representanter från enhet gata och beläggningsentreprenören. Vid mötena avhandlas tidplan, fakturor och övriga frågor för aktuella projekt. Utöver byggmöten sker även två slutbesiktningar per år (en i maj/juni och en i september/oktober). Beläggningsentreprenören upphandlas över fyra år (2+1+1).

Bedömning

Sker en ändamålsenlig planering av hur lång tid olika underhållsinsatser tar samt vilken uppföljning görs av hur tidsplaneringen följs?

Delvis.

Vi bedömer att det endast delvis sker en ändamålsenlig planering av hur lång tid olika underhållsinsatser tar. Det baserar vi på att beläggningsplaneringen, som görs för ett år i taget, överlämnas entreprenören som ansvarar för att planera och genomföra säsongens projekt. Kommunens företrädare uppges i viss mån kunna påverka prioriteringen av projekt men det anses vara en utmaning att styra planeringen mer i detalj. Uppföljning görs i samband med regelbundna möten med entreprenören.

Status och upprustningsbehov

Revisionsfråga 3: Utgår nämnden från tillförlitliga underlag om anläggningarnas status och upprustningsbehov när underhållskostnaderna skattas?

Iakttagelser

Dokument/statistik

Inom ramen för granskningen har vi bland annat tagit del av dokumentet *Beläggningsprogram 2022*. Dokumentet innehåller information om vilka gator, cykelvägar och gångbanor som är i behov av reinvestering och/eller ny beläggning. För respektive identifierat objekt (respektive gata, cykelväg, gångbana) anges information om följande:

- Område (i vilket område identifierat behov finns)
- Projektnummer
- Delsträcka (mellan vilka gator identifierat behov finns)
- GIS
- Yta (kvm)
- Prognos (kostnad i kr)
- Utfall
- Prio (högre eller lägre prioritet, 1 eller 2)
- År
- UV
- Samordning (om annat arbete ska ske och när)
- Kommentar

Totalt har behov om ny beläggning för år 2022 identifierats motsvarande 14 655 950 kr och behov om reinvesteringar har identifierats motsvarande 3 540 000 kr. Behov för tidigare år / kommande år anges inte i dokumentet.

Vi har också tagit del av dokumentet *Beläggning mindre arbeten 2022*. Av dokumentet framgår vad som ska åtgärdas, vem som ska utföra en åtgärd, adress (där åtgärden ska utföras), beställningsdatum, prioritet (1 eller 2) samt uppskattad kostnad avseende mindre jobb. Vi noterar att det endast för två av 78 arbeten finns en uppskattad kostnad angiven.

Vidare har vi fått information om att konsultföretaget WSP genomfört två skadeinventeringar under de senaste åren. År 2015 genomförde WSP en skadeinventering samt en underhållsutredning av kommunens gator och vägar med fokus på beläggningsskador, förekomst av farthinder samt problem med betäckningar. Totalt inventerades ca 600 km gator och vägar med hjälp av bildmaterial. Bilder samlades in för var tionde gatu-/vägmeter. Resultatet av inventeringen visade att ca 15 % av vägnätet (motsvarande ca 72 020 m) hade ett dåligt eller mycket dåligt tillstånd vilket i jämförelse med andra kommuner bedömdes vara förhållandevis bra. Av det vägnät som hade ett dåligt eller mycket dåligt tillstånd bestod 66 % av lokalgator, 21 % av matargator och 13 % av huvudgator.

WSP:s analys visade att kommunen år 2015 hade en underhållsskuld om ca 28 mnkr. På grund av detta ansågs det nödvändigt att upprätta en strategi för beläggningsunderhållet. WSP gjorde bedömningen att strategin skulle vara långsiktig samt att skulden skulle hämtas in på sikt genom en jämnt fördelad årlig budget. Med ett perspektiv på 10 år visade WSP:s analys en rekommendation om en årlig budget för beläggningsunderhåll på 20 mnkr. WSP rekommenderade också att kommunen skulle göra en avstämning av tillståndsläget inom 5 år vilket enligt uppgift inte har skett.

År 2019 genomförde WSP en skadeinventering av kommunens gång- och cykelnät. GC-nätet hade då en total längd om 340 km varav 293 km var belagt med asfalt, 2 km belagt med marksten och 45 km belagt med grus. Den totala inventerade ytan uppgick till 1 028 936m² varav 889 896 m² var belagd med asfalt, 6 548 m² belagd med marksten

och 132 491 m² belagd med grus. Vid inventeringen användes tabellen nedan för skadevärdering.

Skadevärdering
0: Ingen skada
1: Liten skada utan påverkan på förväntad livslängd
2: Skada med påverkan på förväntad livslängd
3: Allvarlig skada med stor påverkan på förväntad livslängd

Resultatet visade följande:

Tabell 2: Skadeförekomst på asfaltbelagda ytor

	Sprickor	Spår bildning	Ojämn heter	Lagning	Sten släpp	Potthål
0	54 %	95 %	68 %	67 %	92 %	96 %
1	25 %	4 %	21 %	28 %	7 %	3 %
2	17 %	1 %	10 %	5 %	1 %	1 %
3	5 %	0 %	1 %	0 %	0 %	0 %

Tabell 3: Skadeförekomst på markstenbelagda ytor

	Spår bildning	Ojämn heter	Lagning	Potthål	Fog bredd	Fogdjup	Sten kvalitet
0	100 %	63 %	100 %	100 %	100 %	86 %	100 %
1	0 %	37 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
2	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	14 %	0 %
3	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %

Tabell 4: Skadeförekomst på grusbelagda ytor

	Spår bildning	Ojämn heter	Potthål
0	89 %	51 %	96 %
1	10 %	40 %	2 %
2	1 %	9 %	1 %
3	0 %	0 %	1 %

Utifrån tabeller ovan kan konstateras att en liten del av kommunens GC-nät hade allvarliga skador med stor påverkan på den förväntade livslängden. Baserat på det konstaterade underhållsbehovet som WSP redovisade behövdes planerat underhåll för ca 56 000 m² per år under kommande trettio år, detta motsvarade ca 8 miljon kronor per år.

Intervjuer

Någon övergripande inventering av kommunens gator och vägar uppges inte ha skett efter de inventeringar som WSP genomfört. Vid intervjuer har vi dock fått information om att det finns planer på att i framtiden utföra inventeringar av kommunens gator och vägar i egen regi. Inför en förestående upphandling har systemet Pluto Roadsystems testats. Systemet innebär att smartphones monteras i de bilar som används och med dessa registreras data automatiskt. Systemet registrerar skador, delar som är i behov av akut underhåll med mera.

Sedan de inventeringar som genomförts av WSP har insamling och identifiering av underhållsbehov i huvudsak skett genom ronderingar, felanmälningar och besiktningar vilket vi redogjort för under revisionsfråga 2.

Bedömning

Utgår nämnden från tillförlitliga underlag om anläggningarnas status och upprustningsbehov när underhållskostnaderna skattas?

Nej.

Vi bedömer att nämnden inte utgår från tillförlitliga underlag om anläggningarnas status och upprustningsbehov när underhållskostnaderna skattas. Det baserar vi på att det finns uppgifter om anläggningarnas status genom de utredningar som tagits fram, men att det inte skett någon uppdatering av informationen sedan de genomfördes år 2015 respektive år 2019. Någon uppföljning efter fem år, som utredningen från år 2015 rekommenderade, har heller inte skett.

Vi anser att det saknas en långsiktig strategisk underhållsplan för att säkerställa en tillfredsställande underhållstakt över en längre tidsperiod.

Nuvarande underhåll

Revisionsfråga 4: Är nuvarande underhåll tillräckligt i förhållande till verksamhetens egen bedömning av det egentliga behovet?

Iakttagelser

Dokument/statistik

Nyckeltalsjämförelser på nationell nivå inom det tekniska verksamhetsområdet förekommer sparsamt. I Kolada sammanställs dock statistik från samtliga kommunala verksamhetsområden vilket möjliggör jämförelser med andra kommuner. De uppgifter som presenteras nedan har hämtats från Kolada och jämförelser sker med kommungruppen större stad enligt SKR:s kommungruppsindelning. I kommungruppen större stad, där Uppsala ingår, finns totalt 21 kommuner.

Uppsala kommun har för år 2020 och 2021 rapporterat in statistik till kommunstatistikdatabasen Kolada avseende beläggningsunderhåll av kommunala bilvägar och cykelvägar. Statistiken redovisar hur stor andel kvm (i %) av kommunens bilvägar och cykelvägar som har fått ny beläggningsyta under respektive år. Utfallet för Uppsala kommun samt för kommungruppen större stad redovisas i nedan tabeller.

Tabell 5: Beläggningsunderhåll av kommunala bilvägar, andel kvm (%)

	År 2020	År 2021
Uppsala	*3,0*	*2,3*
Större stad	*3,3*	*3,3*

Källa: Kolada

Tabell 6: Beläggningsunderhåll av kommunala cykelvägar, andel kvm (%)

	År 2020	År 2021
Uppsala	*1,0*	*1,0*
Större stad	*1,7*	*1,7*

Källa: Kolada

Av tabell 5 framgår att Uppsala kommuns beläggningsunderhåll av kommunala bilvägar minskade från 3,0 % år 2020 till 2,3 % år 2021. Vid jämförelser med kommungruppen större stad var Uppsala kommuns beläggningsunderhåll lägre (0,3 % respektive 1 %) år 2020 och 2021. Av tabell 6 framgår att Uppsala kommuns beläggningsunderhåll av kommunala cykelvägar inte förändrades något mellan år 2020 och år 2021. Vid jämförelser med kommungruppen större stad var Uppsala kommuns beläggningsunderhåll lägre (0,7 %) både år 2020 och 2021.

Vidare har Uppsala kommun för år 2020 och 2021 rapporterat in statistik avseende driftskostnader för kommunala bilvägar och cykelvägar. Utfallet redovisas i tabeller nedan.

Tabell 7: Driftskostnad kommunala bilvägar, kr/meter

	År 2020	År 2021
Uppsala	*148,4*	*153,9*
Större stad	*116,4*	*129,5*

Källa: Kolada

Tabell 8: Driftskostnad kommunala cykelvägar, kr/meter

	År 2020	År 2021
Uppsala	*68,5*	*125,7*
Större stad	*64,7*	*76,0*

Källa: Kolada

Av tabell 7 framgår att driftskostnaderna för kommungruppen större stad ökade med 13,1 kr/meter från år 2020 till år 2021. Under samma tidsperiod ökade Uppsala kommuns driftskostnad med 5,5 kr/meter. Uppsala kommuns driftskostnader för kommunala bilvägar var 32 kr/meter högre än kommungruppen större stad år 2020 och 24,4 kr/meter högre än kommungruppen större stad år 2021. Av tabell 8 framgår att driftskostnaderna för kommungruppen större stad ökade med 11,3 kr/meter från år 2020 till år 2021, under samma tidsperiod ökade Uppsala kommuns driftskostnad med hela 57,2 kr/meter. Uppsala kommuns driftskostnader för kommunala cykelvägar var 3,8 kr/meter högre än kommungruppen större stad år 2020 och 49,7 kr/meter högre än kommungruppen större stad år 2021.

Vidare har vi efterfrågat budget och utfall för åren 2019-2022 avseende beläggningsunderhållet (reinvesteringar). För år 2022 avser utfallet till och med september månad.

Tabell 9: Reinvestering beläggning Gata (mnkr)

År	Budget	Utfall	Avvikelse
2019	20,0	15,8	4,2
2020	14,0	13,5	0,5
2021	15,5	16,5	-1,0
2022	17,0	14,3	2,7

Källa: Kommunens ekonomisystem

Av tabell 9 framgår att reinvestering i gata överstiger tilldelad budget år 2021 med 1,0 mnkr, men inte når upp till budgeten för åren 2019 och 2020 då 4,2 mnkr respektive 0,5 mnkr återstått efter genomfört beläggningsprogram. Tilldelad budget har sjunkit år 2020 och 2021 för att öka till 17,0 mnkr år 2022.

Tabell 10: Reinvestering beläggning Gång och cykelväg (mnkr)

År	Budget	Utfall	Avvikelse
2019	6,0	3,0	3,0
2020	6,0	5,4	0,6
2021	6,0	5,1	0,9
2022	6,0	4,8	1,2

Källa: Kommunens ekonomisystem

Av tabell 10 framgår att reinvestering i gång- och cykelvägar inte når upp till tilldelad budgeten för åren 2019 och 2021 då 0,9-3,0 mnkr återstått efter genomfört beläggningsprogram.

Tabell 11: Reinvestering beläggning Gångbana (mnkr)

År	Budget	Utfall	Avvikelse
2019	1,0	0,7	0,3
2020	1,0	1,5	-0,5
2021	2,5	2,8	-0,3
2022	3,0	0,3	2,7

Källa: Kommunens ekonomisystem

Av tabell 11 framgår att budgeten för reinvestering i gångbana ökat från 1,0 mnkr år 2019 och 2020 till 2,5 mnkr år 2021 och 3,0 mnkr år 2022. Under år 2020 och 2021 har budgeten överskridits med 0,5 mnkr respektive 0,3 mnkr.

I rapporten från WSP:s skadeinventering 2015 lämnades rekommendationer om en årlig budget för beläggningsunderhåll av gator och vägar om 20 mnkr. Detta i kombination med de rekommendationer om en årlig budget på 8 mnkr för underhåll av GC-nätet som lämnades i rapporten från WSPs skadeinventering år 2019 ger ett totalt behov om 28 mnkr. Vi kan konstatera att det faktiska utfallet för beläggningsunderhåll i Uppsala kommun åren 2020 och 2021 har varit under den rekommenderade nivå som WSP lämnat, trots att uppgifterna togs fram för flera år sedan.

Intervjuer

I intervjuer uppges att det finns ett behov av en utökad budget för beläggningsarbeten då standarden på kommunens gator och vägar försämras årligen på grund av otillräckliga medel för underhållsåtgärder. Därtill uppges att det finns ett behov av en utökning av personella resurser. Det beskrivs att två personer inte är tillräckligt för arbetet med ronderingar, felanmälningar etc. i en kommun av Uppsalas storlek.

Framöver uppges den ekonomiska situationen komma att förvärras ytterligare då priserna på bl.a. asfalt har ökat utan att någon ekonomisk kompensation har tilldelats.

Vid intervjuer förklaras att det inte har gjorts någon beräkning av vad det skulle kosta att vidta åtgärder för att samtliga gator och vägar skulle uppnå en god standard.

Vi noterar att ett arbete har påbörjats med en gatuplan för att dokumentera rutiner och arbetssätt kopplat till granskningsområdet.

Bedömning

Är nuvarande underhåll tillräckligt i förhållande till verksamhetens egen bedömning av det egentliga behovet?

Nej.

Vi bedömer att nuvarande underhåll inte är tillräckligt i förhållande till verksamhetens egen bedömning av det egentliga behovet. Det baserar vi på att faktiskt utfört beläggningsunderhåll under åren 2019-2021 varit under den rekommenderade nivå som lämnades i skadeinventeringen från år 2015 avseende gatu- och vägnätet samt verksamhetens egen bedömning som är att standarden på gator och vägar försämras år för år. Det avser brister både i budgetmedel för beläggningsunderhåll och personella resurser.

Uppföljning av underhållskostnader

Revisionsfråga 5: Finns det en tillfredsställande uppföljning av underhållskostnader och fattar nämnden beslut vid behov av åtgärder?

Iakttagelser

Protokoll och dokument

Vi har inom ramen för granskningen gått igenom nämndens sammanträdesprotokoll för perioden 2021-01-01 till 2022-08-31. Nämnden har behandlat uppföljning av ekonomi och verksamhet i samband med delårsrapporter och årsredovisning, men vi har inte identifierat några övriga beslut avseende åtgärder avseende underhållet av gator och vägar.

I nämndens delårsbokslut per augusti och i nämndens årsredovisning, som beslutades av nämnden 2021-09-28 § 96 respektive 2022-02-09 § 3, redovisades nämndens utfall,

budget och prognos avseende drift- och underhållskostnader. Det sker dock ingen specifik redovisning av drift- och underhållskostnader kopplat till gator och vägar.

Vidare i delårsbokslut och i årsredovisning sker uppföljning av nämndens investeringar. I bilaga till dokumenten framgår budget och utfall för respektive investeringsprojekt. Investeringsprojekten som avser beläggningsunderhållet är uppdelade i gata, GC-väg och gångbana. För utfallet visas vilka projekt, det vill säga gator och vägar, som beläggningsunderhållet avser.

Av årsredovisningen framgår att entreprenadverksamheten utförde anläggningsarbeten för 127 miljoner kronor år 2021. Av dessa arbeten utgjorde 70% nämndens investeringar, 17% utbyggnad av gator och VA i exploateringsprojekt, 3% arbeten åt Uppsala Vatten och 9% anläggningsarbeten åt övriga kommunala nämnder och bolag.

Intervjuer

Vid intervjuer har framkommit att uppföljning av ekonomi sker en gång i månaden i Hypergene[4]. Representanter från gatuenheten gör uppföljningen tillsammans med en ekonom. Vid dessa träffar läggs bland annat en prognos för helåret och jämförs med budget.

Vidare förklaras vid intervjuer att det för varje arbete (projekt) i beläggningsprogrammet läggs en separat budget som kommuniceras med entreprenören. Uppföljning av denna budget sker vid de byggmöten som nämnts under revisionsfråga 2.

De intervjuade ser att uppföljning som ett förbättringsområde. Det gäller både ekonomi och verksamhet, till exempel hur underhållsbehovet ser ut. De intervjuade hoppas att införandet av Pluto Roadsystem ska kunna vara till stor hjälp i arbetet med uppföljning.

Bedömning

Finns det en tillfredsställande uppföljning av underhållskostnader och fattar nämnden beslut vid behov av åtgärder?

Delvis.

Vi bedömer att det delvis finns en tillfredsställande uppföljning av underhållskostnader. Det baserar vi på att uppföljning sker av budgeten för beläggningsinvesteringar uppdelat i projekt för respektive gata/väg i samband med upprättande av delårsrapport och årsredovisning. I delårsrapporterna görs en prognos över utfallet per 31 december aktuellt år. Vidare bedömer vi att uppföljning av vidtagna åtgärder i relation till befintligt underhållsbehov behöver förtydligas.

Baserat på vår genomgång av protokoll 2021-01-01 till 2022-08-31 bedömer vi att nämnden inte fattat något beslut avseende underhåll av gator och vägar utöver budget för kommande år. Vi anser att nämnden utifrån underhållskostnadernas utveckling åtminstone i den tertialvisa uppföljningen bör ta ställning till underhållsbehovet.

[4] System för planering, uppföljning och analys.

Ändamålsenlig samordning

Revisionsfråga 6: Sker en ändamålsenlig samordning mellan olika aktörer (till exempel el, fiber, VA) när underhåll av gator och vägar planeras och utförs?

Iakttagelser

Intervjuer

Som beskrivet under revisionsfråga 2 är rutinen att beläggningsprogrammet normalt skickas ut till grävande aktörer och presenteras vid ledningsägarmöten innan det fastställs. Vid tidpunkten för granskningen har vi dock fått information om att det inte hålls några ledningsägarmöten för närvarande eftersom det pågår en översyn av organisationen. TMU[5] har däremot kontakt med enskilda ledningsägare i samband med projekt och ansökningar utifrån behov. Det finns en kontaktlista som visar vilka aktörer som tidigare medverkat på ledningsägarmöten. TMU använder den för att vid behov skicka ut information till ledningsägarna.

När ledningsägare har sökt tillstånd att gräva kommunens gator utförs en förbesiktning av besiktningsman på gatuenheten för att fastställa om det finns några skador på vägavsnittet. Finns behov att åtgärda brister samtidigt sker en överenskommelse kring det för att fördela ansvar och kostnad. Därefter utför ledningsägaren grävarbetet och återställer gatan/vägen. Kommunens besiktningsman kontaktas när arbetet är klart. Besiktningsmannen genomför en slutbesiktning, dvs stämmer av att återställningen är utförd enligt överenskommelsen som baseras på kommunens tekniska handbok. Två år efter slutbesiktningen sker en garantibesiktning. Återställning bekostas av grävande aktör / ledningsägare. Besiktningsmannen uppges ha väldigt bra kontakt med alla som gräver i kommunens gatu- och vägnät.

Utvärdering av samarbetet uppges vid intervjuer enbart ha skett i specifika fall med enstaka aktörer. Det är inte något som sker kontinuerligt. I intervju beskrivs att ingen aktör uttryckt behov av utvärdering.

Utöver ovan noterar vi att det framöver finns en ambition om att ha en gemensam digital GIS-karta där kommunen, grävande aktörer och ledningsägare kan lägga in och se vilka grävarbeten som planeras.

Bedömning

Sker en ändamålsenlig samordning mellan olika aktörer (till exempel el, fiber, VA) när underhåll av gator och vägar planeras och utförs?

Delvis.

Vi bedömer att det delvis sker en ändamålsenlig samordning mellan olika aktörer när underhåll av gator och vägar planeras och utförs. Det baserar vi på att det finns

[5] Enheten trafik och markupplåtelse. Sköter alla grävtillstånd i kommunen. Det är dit alla ansökningar om grävarbeten kommer.

upprättade rutiner och kontakter som bidrar till samordning mellan olika aktörer när underhåll av gator och vägar planeras och utförs, men att det saknas en rutin för en systematisk utvärdering av samarbetet. Vi anser att en mer systematisk utvärdering av samordningsarbetet borde ske i syfte att säkerställa att arbetet på ett effektivt sätt bidrar till planering och genomförande av gatu- och vägunderhållet.

Samlad bedömning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Uppsala kommun genomfört en granskning av underhåll av gator och vägar. Granskningens syfte är att bedöma om gatu- och samhällsmiljönämnden säkerställer ett ändamålsenligt underhåll av kommunens gator och vägar.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att gatu- och samhällsmiljönämnden **inte helt** säkerställer ett ändamålsenligt underhåll av kommunens gator och vägar.

Rekommendationer

Utifrån de iakttagelser och bedömningar vi har gjort i denna granskning lämnar vi följande rekommendationer till gatu- och samhällsmiljönämnden att:

- Formulera långsiktiga mål och styrprinciper/nyckeltal för förvaltning av kommunens gator och vägar.
- Genomföra en skadeinventering/underhållsutredning av kommunens totala vägbestånd.
- Ta fram en långsiktig strategisk underhållsplan för att säkerställa en tillfredsställande underhållstakt över en längre period.
- Gör en regelbunden uppföljning av underhållskostnader med hjälp av nyckeltal/målvärden och fatta beslut om åtgärder vid behov.
- införa en mer systematisk utvärdering av samordningsarbetet med övriga grävande aktörer i syfte att säkerställa att arbetet på ett effektivt sätt bidrar till planering och genomförande av gatu- och vägunderhållet.

2022-11-18

Lena Salomon
Uppdragsledare

Caroline Liljebjörn
Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Uppsala kommun enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från den 28 januari 2022. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.

Uppsala kommun

Datum:
2022-10-21

Diarienummer:
KRN-2022-00008

KOMMUNREVISIONEN

Mottagare:

Kommunstyrelsen

Granskning av kommunens arbete med att beakta barnkonventionen

Uppsala kommuns revisorer har uppdragit åt PwC att genomföra en granskning av kommunens arbete med att beakta barnkonventionen. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2022.

Granskningens syfte har varit att bedöma om kommunstyrelsens ledning, styrning och uppföljning är ändamålsenlig utifrån ett barnrättsperspektiv. Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att kommunstyrelsens ledning, styrning och uppföljning inte är helt ändamålsenlig utifrån ett barnrättsperspektiv.

Uppsala kommun har under många år bedrivit ett barnrättsarbete och har ett unikt samarbete med Barnombudet i Uppsala län som utgör en betydelsefull resurs i arbetet att förverkliga barns rättigheter. Det är positivt att centrala styrdokument anger att barnkonventionens fyra huvudprinciper ska följas och att kompetensutveckling genomförs inom området.

Vi bedömer samtidigt att det finns behov av att förtydliga barnrätts-perspektivet i den ordinarie styrningen. Det finns en oklarhet hur skrivningarna i de nuvarande styrdokumenten kan vägleda en implementering av barnets rättigheter och konkretiseras i verksamheterna när programstyrningen inom området nyligen upphört. Stödmaterial för prövning av barnets bästa finns framtaget men vi bedömer att det kvarstår ett arbete med att säkerställa att tillgängliga rutiner blir kända och tillämpas i hela den kommunala organisationen.

Barnkonventionen är en kommunövergripande angelägenhet. För att anpassa kommunens verksamheter efter barnkonventionen behöver hela styrkedjan involveras i högre uträckning. Vi bedömer att kommunstyrelsen bör utveckla hur de följer upp hur barnkonventionen beaktas och får praktiskt genomslag i kommunens olika verksamheter.

Postadress: Uppsala kommun, kommunrevisionen, 753 75 Uppsala
Telefon: 018-727 11 32 (Kansli)
E-post: kommunrevisionen@uppsala.se
www.uppsala.se

Vi rekommenderar kommunstyrelsen att:

- förtydliga vad barnkonventionen betyder utifrån kommunstyrelsens roll och uppdrag samt att säkerställa ett tydligt barnrättsperspektiv i den ordinarie styrningen
- säkerställa att tillgängliga rutiner för prövning av barnets bästa blir kända och tillämpas i hela den kommunala organisationen. I en bedömning av barnets bästa bör det framgå vilka konsekvenser beslutet kan få för barn.
- fortsätta utveckla former för barns och ungas rätt till delaktighet i beslutsprocesser som rör dem
- säkerställa kontinuerlig kompetensutveckling utifrån en analys av behov och vilka, inklusive förtroendevalda, som bör utbildas i barnkonventionen.
- kommunstyrelsen bör utveckla hur de följer upp hur barnkonventionen beaktas i sina verksamheter. Vidare bör kommunstyrelsen, bland annat utifrån uppsiktsplikten, efterfråga och inhämta underlag för att följa upp hur barnkonventionen får praktiskt genomslag och beaktas i Uppsala kommuns olika verksamheter.

[redacted]

Per Davidsson

Per Davidsson, ordförande

Granskning av kommunens arbete med att beakta barnkonventionen

Uppsala kommun

Oktober 2022

Tobias Bjöörn

Anna Olsson Lindén

pwc

Revisionsrapport

Sammanfattning

Från och med den 1 januari 2020 är barnkonventionen svensk lag vilket innebär att ett större ansvar för kommuner att ta hänsyn till barnets rättigheter vid beslut som rör barn. PwC har fått i uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Uppsala kommun att granska kommunens arbete utifrån barnkonventionen. Granskningens syfte har varit att bedöma om kommunstyrelsens ledning, styrning och uppföljning är ändamålsenlig utifrån ett barnrättsperspektiv.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att kommunstyrelsens ledning, styrning och uppföljning *inte helt* är ändamålsenlig utifrån ett barnrättsperspektiv.

Uppsala kommun har under många år bedrivit ett barnrättsarbete och har ett unikt samarbete med Barnombudet i Uppsala län som utgör en betydelsefull resurs i arbetet att förverkliga barns rättigheter. Det är positivt att centrala styrdokument anger att barnkonventionens fyra huvudprinciper ska följas och att kompetensutveckling genomförs inom området.

Vi bedömer samtidigt att det finns behov av att förtydliga barnrättsperspektivet i den ordinarie styrningen. Det finns en oklarhet hur skrivningarna i de nuvarande styrdokumenten kan vägleda en implementering av barnets rättigheter och konkretiseras i verksamheterna när programstyrningen inom området nyligen upphört.

Stödmaterial för prövning av barnets bästa finns framtaget men vi bedömer att det kvarstår ett arbete med att säkerställa att tillgängliga rutiner blir kända och tillämpas i hela den kommunala organisationen.

Barnkonventionen är en kommunövergripande angelägenhet. Vi bedömer att kommunstyrelsen bör utveckla hur de följer upp hur barnkonventionen beaktas och får praktiskt genomslag i kommunens olika verksamheter.

Nedan ses bedömning för varje revisionsfråga. För fullständiga bedömningar se respektive revisionsfråga i rapporten eller det avslutande avsnittet "Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor".

Revisionsfrågor	Bedömning	
Har kommunstyrelsen gjort någon analys och vidtagit åtgärder i samband med att barnkonventionen infördes som lag?	Ja	
Innefattar kommunens centrala styrdokument ett barnrättsperspektiv?	Delvis	
Finns former för hur barnets bästa tillvaratas i arbets- och beslutsprocesser och vilka förändringar i arbetssätt har genomförts?	Delvis	
Finns former för dialog och inflytande för barn och unga i beslutsprocesser och vilka förändringar i arbetssätt har genomförts?	Delvis	
Har utbildning genomförts om konventionen och dess tillämpning för chefer, medarbetare och förtroendevalda?	Ja	
Har kommunstyrelsen följt och analyserat aktuell statistik om barns levnadsvillkor och situation i kommunen?	Ja	
Har kommunstyrelsen systematiskt följt upp och utvärderat arbetet med barnkonventionen?	Nej	

Rekommendationer

Efter genomförd granskning rekommenderar vi kommunstyrelsen:

- att förtydliga vad barnkonventionen betyder utifrån kommunstyrelsens roll och uppdrag samt att säkerställa ett tydligt barnrättsperspektiv i den ordinarie styrningen.
- att säkerställa att tillgängliga rutiner för prövning av barnets bästa blir kända och tillämpas i hela den kommunala organisationen. I en bedömning av barnets bästa bör det framgå vilka konsekvenser beslutet kan få för barn.
- att fortsätta utveckla former för barns och ungas rätt till delaktighet i beslutsprocesser som rör dem.
- att säkerställa kontinuerlig kompetensutveckling utifrån en analys av behov och vilka, inklusive förtroendevalda, som bör utbildas i barnkonventionen.
- att kommunstyrelsen bör utveckla hur de följer upp hur barnkonventionen beaktas i sina verksamheter. Vidare bör kommunstyrelsen, bland annat utifrån uppsiktsplikten, efterfråga och inhämta underlag för att följa upp hur barnkonventionen får praktiskt genomslag och beaktas i Uppsala kommuns olika verksamheter.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Inledning	5
Bakgrund	5
Syfte och revisionsfrågor	5
Revisionskriterier	6
Avgränsning	6
Metod	6
Organisation	7
Granskningsresultat	8
Analys och åtgärder	8
Iakttagelser	8
Bedömning	9
Centrala styrdokument	10
Iakttagelser	10
Bedömning	11
Former för barnets bästa	12
Iakttagelser	12
Bedömning	13
Former för dialog och inflytande	13
Iakttagelser	13
Bedömning	15
Kompetensutveckling	15
Iakttagelser	15

Bedömning 16
Kunskap om barns levnadsvillkor 17
Iakttagelser 17
Bedömning 17
Uppföljning och utvärdering 18
Bedömning 19
Samlad bedömning 21
Rekommendationer 21

Inledning

Bakgrund

Sedan den 1 januari 2020 är FN:s barnkonvention lag i Sverige. Det innebär ett större ansvar för kommuner och regioner att tillämpa barns rättigheter så att de får ett genomslag vid bedömningar, ärenden och beslut som rör barn.

Barn är medborgare i samhället som saknar rösträtt och representation i beslutande församlingar. Risken att barn inte blir hörda samt bristen på tillräckligt stöd och skydd är skäl till att barn har egna rättigheter. Trots att Sverige åtagit sig att följa FN:s barnkonvention sedan ratificeringen år 1990, kvarstår många utmaningar för att tillgodose barns rättigheter.

Konventionen innehåller fyra grundläggande principer som är styrande för tolkningen av konventionen. Dessa principer uttrycker att:

- Alla barn har lika värde och därmed rätt att inte bli diskriminerad (artikel 2)
- Barnets bästa ska beaktas vid alla beslut som rör barn (artikel 3)
- Alla barn har rätt till liv och utveckling (artikel 6)
- Barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet. Hänsyn ska tas till barnets åsikter, utifrån barnets ålder och mognad (artikel 12)

Av artikel 4 i konventionen framgår att konventionsstaten, där kommuner också ingår, ska nyttja sina resurser till fullo för att uppfylla barns rättigheter och vidta alla lämpliga åtgärder gällande exempelvis administrativa förfaranden för att genomföra konventionens rättigheter. När barnkonventionen nu är lag är det en risk att kommuner och regioner inte vidtagit tillräckliga åtgärder och saknar en tydlig styrning och uppföljning utifrån ett barnrättsperspektiv.

Revisorerna i Uppsala granskade barnkonventionen redan under år 2008, och under 2019 gjordes en förstudie av implementeringen av barnkonventionen. Förutom att barnkonventionen sedan dess har blivit lag kan även noteras att Uppsala kommun under 2019 antog såväl program som handlingsplan för kommunens barn- och ungdomspolitik. I ett underlag inför kommunfullmäktiges beslut den 31/1 år 2022 finns förslag från kommunledningskontoret på att program för Uppsala kommuns barn- och ungdomspolitik ska upphöra och ersättas av annan "mer ändamålsenlig" styrning.

Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att bedöma om kommunstyrelsens ledning, styrning och uppföljning är ändamålsenlig utifrån ett barnrättsperspektiv.

Bedömningen kommer utgå från följande revisionsfrågor:

1. Har kommunstyrelsen gjort någon analys och vidtagit åtgärder i samband med att barnkonventionen infördes som lag?
2. Innefattar kommunens centrala styrdokument ett barnrättsperspektiv?
3. Finns former för hur barnets bästa tillvaratas i arbets- och beslutsprocesser och vilka förändringar i arbetssätt har genomförts?
4. Finns former för dialog och inflytande för barn och unga i beslutsprocesser och vilka förändringar i arbetssätt har genomförts?
5. Har utbildning genomförts om konventionen och dess tillämpning för chefer, medarbetare och förtroendevalda?
6. Har kommunstyrelsen följt och analyserat aktuell statistik om barns levnadsvillkor och situation i kommunen?
7. Har kommunstyrelsen systematiskt följt upp och utvärderat arbetet med barnkonventionen?

Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser och bedömningar. Dessa är:

- Kommunallagen (2017:725) 6 kap 1§
- Lag (2018:1197) om Förenta Nationernas konvention om barnets rättigheter, särskilt artikel 2, 3, 4, 6, 12, 42
- Nationell strategi för att stärka barnets rättigheter, S2010.026

Avgränsning

Granskningen avgränsas till att omfatta kommunstyrelsens styrning, uppföljning och ledning på området. Övriga nämnders och bolags verksamheters arbete är inte huvudsakligt fokus, men kan ingå i rapporten som en del av kommunstyrelsens uppsiktsplikt. Barn är enligt konventionen varje människa under 18 år.

Metod

Metoden har bestått av dokumentgranskning och intervjuer. Dokumentgranskningen har inkluderat centrala styrdokument, t.ex. Mål och Budget 2022 med plan för 2023–2024, kommunstyrelsens verksamhetsplan 2022-2023. Granskning har även skett av övergripande stödjande dokument för att förverkliga barns rättigheter samt av genomförda uppföljningar inom området.

Intervjuer har genomförts med hållbarhetschef, utvecklingsledare vid hållbarhetsavdelningen, stadsjurist, verksamhetscontrollers vid kommunledningskontoret samt ordförande och verksamhetschef för Barnombudet i Uppsala län (BOiU).

De intervjuade har givits möjlighet att sakgranska ett utkast av rapporten innan färdigställande.

Organisation

Uppsala kommun har arbetet övergripande med barnrättsfrågor under många år. Kommunfullmäktige fattade redan år 1999 beslut om att barn ska ha inflytande och att barnets bästa ska komma i främsta rummet.

Uppsala kommun har haft ett nära samarbete med den ideella föreningen *Barnombudet i Uppsala (BOiU)* sedan barnombudsverksamheten bildades 1988. Sedan juni 2018 har samarbetet formaliserats genom ett idéburet offentligt partnerskap (IOP). Partnerskapet utvärderades under 2021 och ett nytt IOP som gäller 2022–2024 arbetades fram. Samarbetet har möjliggjort att barn och unga i kommunen har tillgång till ett fristående lokalt barnombud och att nämnder och bolagsstyrelser har Barnombudet som samarbetspart. Kommunens och BOiU:s åtaganden gentemot varandra beskrivs i IOP. Kommunen ska bland annat verka för att initiera samverkan mellan BOiU och informera om organisationen. BOiU ska bland annat att ge råd och stöd till enskilda individer som kontaktar BOiU; informera, utbilda och bidra till verksamhetsutveckling utifrån barnkonventionen och bedriva påverkansarbete. BOiU har främst en stödjande men även en granskande roll gentemot kommunen.

Kommunledningskontorets hållbarhetsavdelningen har sedan avdelningens bildande år 2015 haft en samordnande och stödjande roll i det kommunövergripande barnrättsarbetet. Arbetsuppgifter kopplat till barnrätt fördelas på flera utvecklingsledare. En utvecklingsledare har särskilt ansvar för den löpande samverkan med BOiU. Utvecklingsledaren och verksamhetschefen för BOiU träffas ungefär varannan månad. Resurser att arbeta med barnrättsfrågan har varierat, och är något mindre nu än under senaste åren. Enligt intervjuer förlitar sig kommunstyrelsen till stor del på BOiU:s stödjande arbete i verksamheterna för att implementera barnkonventionen.

Utvecklingsledaren vid hållbarhetsavdelning och BOiU ordnar återkommande *dialogmöten* där representanter från kommunens verksamheter bjuds in för erfarenhetsutbyte och dialog kring framtida utvecklingsområden. Under 2022 har ett dialogmöte genomförts i september.

Uppsala kommun har varit en av nio kommuner som varit med i *Partnerskapet för barnets rättigheter i praktiken* som nu har avslutats. En kollegial granskning av Uppsala kommun genomfördes 2013.

Granskningsresultat

Analys och åtgärder

Revisionsfråga 1: Har kommunstyrelsen gjort någon analys och vidtagit åtgärder i samband med att barnkonventionen infördes som lag?

Iakttagelser

Kommunstyrelsen beslutade år 2018 om ett idéburet offentligt partnerskap, IOP, med den nära samarbetspartnern och ideella organisationen Barnombudet i Uppsala län (BOiU). Enligt tjänsteutlåtandet vid kommunstyrelsens beslut om ett förnyat IOP i maj 2021, bedöms ett partnerskap mellan BOiU och Uppsala kommun vara ett viktigt bidrag till att uppnå målen i barnkonventionen och målen i programmet för Uppsala kommuns barn- och ungdomspolitik.

Kommunfullmäktiges beslutade i december 2017 att uppdra åt kommunstyrelsen att ta fram förslag på program och handlingsplan för barn och unga med utgångspunkt i barnkonventionen. Det färdiga programmet, *Program för Uppsala kommuns barn- och ungdomspolitik 2019-2031,* antogs av kommunfullmäktige år 2019 och var giltig fram till kommunfullmäktiges beslut att upphäva programmet i januari 2022. Styrningen har därmed ändrats från programstyrning till lagstyrning som nämnderna förväntas följa.

Programmet innehöll en nulägesbeskrivning över områden som kommunen ville stärka sitt barnrättsarbete inom. Områdena grundade sig dels utifrån en analys av barns- och ungas situation i kommunen och dels utifrån de krav som följer av att barnkonventionen blivit lag. Programmet har haft tre mål, som enligt programmets skrivningar och intervjuer, utgick från en analys av Uppsala kommuns utvecklingsbehov för att nå upp till lagkraven samt de områden som krävde samverkan över nämnd- och förvaltningsgränser. Enligt intervjuer var processen för framtagandet av programmet brett förankrat och inkluderade BOiU och representanter från ett flertal av kommunens olika verksamheter. De utvecklingsbehov som inte främst krävde samverkan över organisationsgränser ansvarade den egna verksamheten för att vidta åtgärder inom. Programmet angav att för att Uppsala kommun ska leva upp till lagkraven måste kunskapen hos verksamheterna öka och strukturer och processer inom kommunkoncernen ses över och utvecklas.

Kommunstyrelsen tog fram en handlingsplan med totalt 22 åtgärder för att uppnå de tre mål som programmet fastställt. Ansvarig nämnd angavs för åtgärderna samt år för genomförande. Kommunstyrelsen ansvarade för ett flertal av åtgärderna i handlingsplanen samt för att sprida kunskap och samordna arbetetet utifrån programmet. Enligt intervjuer har implementeringen av handlingsplanen inte skett fullt ut, men vissa nämnder har tagit sig an ett arbete med åtgärderna. I beslutsunderlaget vid upphävandet av programmet anges övergripande att åtskilliga av programmets

åtgärder är färdiga och andra är pågående. Det saknas en samlad sammanställning av måluppfyllelse eller redogörelse för vilka åtgärder som i praktiken genomförts. Vi har tagit del av ett utdrag ur kommunens verksamhetssystem där nämnder rapporterat in sitt arbete kopplat till kommunens styrmodell. Vi kan notera att det finns aktiviteter med koppling till barns rättigheter som genomförts eller är pågående.

En åtgärd som genomförts sedan år 2019 har varit att stärka kommunens barnrättskompetens, bland annat genom webbutbildningar. Uppsala kommun tog i samarbete med BOiU fram utbildningspaket för kommunens olika verksamheter och har erbjudit kunskapsinsatser, stöd och råd efter behov. BOiU har genomfört kunskapsinsatser (detta beskrivs mer ingående under revisionsfrågan som rör kompetensutveckling). Vi har även tagit del av en lista på BOiU:s insatser tillsammans med förvaltningar, som utöver utbildning även rör stöd, verksamhetstuveckling, påverkansarbete och att stärka barns och ungas röst.

Socialförvaltningen var enligt intervjuer drivande i att vilja förstå lagen om barnkonventionen och kontaktade därför under 2019 kommunens jurister. Kommunens jurister har avvaktat förtydligande och vägledning från regeringen, men när de väl kom upplevdes de som oklara. Kommunens jurister har följt rättsutvecklingen och enligt uppgift genomfört utbildningsträff med forskare vid Uppsala universitet. Kommunens jurister har haft en rådgivande roll inför framtagande av stödmaterial. Enligt vissa intervjuade var barnrättsfrågan mer aktuell inför att barnkonventionen skulle bli lag.

Bedömning

Revisionsfråga 1: Har kommunstyrelsen gjort någon analys och vidtagit åtgärder i samband med att barnkonventionen infördes som lag?

Ja.

Vi bedömer att kommunstyrelsen har genomfört en analys och delvis vidtagit åtgärder i samband med att barnkonventionen infördes som lag. Kommunstyrelsen gav år 2017 uppdrag om framtagandet av Program för Uppsala kommuns barn- och ungdomspolitik vilket inkluderade en nulägesanalys i förhållande till barnkonventionens krav. Kommunstyrelsen fastställde mål för implementeringen av barnkonventionen och tog fram en gedigen handlingsplan med åtgärder.

Vidare bedömer vi att det är positivt att kommunstyrelsen beslutat om ett partnerskap med barnombudet i Uppsala län (BOiU) för att bidra till efterlevnaden av barnkonventionen. Denna typ av samarbete och finansiering av stöd inom området är unikt.

Även om beslut om åtgärder har skett kan vi samtidigt notera att handlingsplanens samtliga åtgärder inte implementerats fullt ut, och det är oklart hur kommunstyrelsen säkerställt vad som genomförts i praktiken. Barn- och ungdomspolitiska programmet har även under 2022 efter beslut upphört att gälla.

Centrala styrdokument

Revisionsfråga 2: Innefattar kommunens centrala styrdokument ett barnrättsperspektiv?

Iakttagelser

Uppsala kommuns främsta styrdokument *Mål och Budget 2022 med plan för 2023–2024* består av nio inriktningsmål med tillhörande uppdrag till nämnder och bolag. Inom inriktningsmål 4, *Uppsala ska vara jämlikt och inkluderade med goda förutsättningar för folkhälsa och livskvalitet*, anges i den beskrivande texten att barnkonventionen är lag, att barnets bästa alltid ska sättas i främsta rummet och att kommunens arbete ska utgå från barnkonventionens fyra huvudprinciper. Inriktningsmål 4 lyfter även områden som goda levnadsvillkor och god hälsa för barn. Inriktningsmål 6, *Alla barn ska klara sin utbildning,* riktar sig specifikt till barn och berör barns rätt till utbildning samt rätten till likabehandling. Inriktningsmål 8, *I Uppsala ska ingen lämnas utanför och invånare och näringsliv ska vara delaktiga i att utforma samhället,* nämns under uppdrag 28 vikten av att kommunen möter alla invånares olika behov på likvärdiga villkor. Barn och unga anges som en av flera grupper som kommunen ska fokusera på i detta. Det anges inte att barn är en grupp med en uttrycklig rätt enligt lag att komma till tals. Under inriktningsmål 2, *Uppsala ska vara tryggt och attraktivt att leva, verka och vistas i,* beskrivs vikten av att barns möjlighet till lek, fritid, rekreation och deltagande i kulturliv. Innehållet är i enlighet med artikel 31, även om hänvisning till rättighetsperspektivet saknas. Budgetdokumentet och budgetprocessen inkluderar inte en identifiering av vilka budgetposter som har barn som målgrupp och därmed inte heller en analys av hur resursfördelningen påverkar barn, vilket SKR rekommenderar.

I *kommunstyrelsens verksamhetsplan 2022-2023* anges hur kommunstyrelsen ska arbeta med sina uppdrag kopplade till inriktningsmålen. Det finns ett antal uppdrag med tillhörande åtgärder som rör barn, liksom indikatorer till dessa. Exempel på områden är likvärdig skola, att förbättra tryggheten inklusive trafiksäkerheten för barn, god hälsa och barns rätt till kultur.

Vikten av barns rättigheter och barns perspektiv nämns även inom andra övergripande styrdokument med tillhörande handlingsplaner t.ex. i*drotts- och fritidspolitiskt program (2016), program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning (2016)* och *kulturpolitiskt program (2020).* Kommunen ska enligt IOP verka för att vid behov samråda med BOiU vid framtagande av styrdokument som berör barn och ungdom.

Uppsala kommun hade fram till januari 2022 ett särskilt centralt styrdokument med syfte att stärka barnrättsarbetet: *Program för Uppsala kommuns barn- och ungdomspolitik 2019-2031.* Programmet utgick ifrån barnkonventionen och beskrev dess centrala artiklar liksom centrala begrepp som kommunen ska arbeta efter, såsom barnrättsperspektiv och barnrättsmedvetna beslut. Programmets mål konkretiserades genom det tillhörande *Handlingsplan för Uppsala kommuns barn- och ungdomspolitik* som angav totalt 22 åtgärder, kopplade till ansvarig nämnd. En av dessa åtgärder innebar att se över strukturer och processer för att säkerställa barnrättsperspektiv i

styrdokument. Enligt intervjuer har åtgärden inte implementerats fullt ut i kommunen. Handlingsplanen har upphört att gälla per januari 2022, och det finns inget specifikt uppdrag som tar vid för att säkerställa ett barnrättsperspektiv i framtagna styrdokument.

I tjänsteutlåtandet till underlag för kommunfullmäktiges beslut i januari 2022 att upphäva programmet anges att programstyrningen kan ersättas av annan befintlig styrning, att barnkonventionen blivit lag och att styrning finns via styrdokumentet för mål och budget, övriga styrdokument och i nämndernas grunduppdrag. Enligt fullmäktiges mål- och budgetdokument ska kommunens arbete utgå från barnkonventionens fyra huvudprinciper, däribland att vid alla beslut som rör barn ska i första hand beaktas det som bedöms vara barns bästa. Vi noterar att en bedömning av barnets bästa inte har föregått beslutet att avveckla programmet och ersätta det med annan befintlig styrning. Enligt intervjuer har inga särskilda förändringar skett i ordinarie styrning, t.ex. av mål- och budgetdokumentet, i samband med beslutet att ta bort programmet och handlingsplanen. I intervjuer framförs att lagen i sig är tillräcklig som styrsignal. I andra intervjuer framförs dock att programmets identifierade utvecklingsbehov sannolikt kvarstår och att samordningen och implementeringen bör prioriteras av kommunledningskontoret och kommunstyrelsen för att rättigheterna ska kunna förverkligas fullt ut.

Kommunens idéburna offentliga partnerskap med BOiU framhålls i intervjuer också som en viktig del i styrningen och prioriteringen inom området barnrätt.

Bedömning

Revisionsfråga 2: Innefattar kommunens centrala styrdokument ett barnrättsperspektiv?

Delvis.

Det är positivt att det främsta styrdokumentet, mål- och budgetdokumentet, fastställer att kommunen ska följa barnkonventionens centrala artiklar, att vissa mål har direkt inverkan på barns rättigheter samt att barn som grupp synliggöras inom vissa mål som brett berör kommunens medborgare. Rättighetsperspektivet kan samtidigt med fördel tydliggöras i styrdokumenten för att ge barnrätten rätt tyngd. Även om vissa av barns rättigheter ingår i mål- och budgetdokumentet, är det inte helt tydligt hur barns bästa har beaktats genomgående i framtagandet av mål- och budgetdokumentet, t.ex. vilken påverkan budgetposter får för barn vilket SKR rekommenderar.[1] Det är heller inte tydligt hur de generella skrivningarna i styrdokumentet förankras vidare eller konkretiseras hos nämnder och bolag.

Barnrättskommitténs allmänna kommentar nr 14 gällande artikel 3 anger att barnets bästa ska sättas i främsta rummet vid policyutveckling och framtagandet av politiska program på alla styrande nivåer. Det är oklart hur ett barnrättsperspektiv har beaktats vid avvecklandet av programmet som rör barn och unga. Det finns en risk att de utvecklingsområden som identifierats i programmet kvarstår och en oklarhet hur nuvarande styrdokumentet ska vägleda en implementering av åtgärder i

[1] SKR, Barnets rättigheter i budgetprocessen, 2018

verksamheterna. Vi bedömer att barnrättsperspektivet kan förtydligas i den ordinarie styrningen.

Former för barnets bästa

Revisionsfråga 3: Finns former för hur barnets bästa tillvaratas i arbets- och beslutsprocesser och vilka förändringar i arbetssätt har genomförts?

Iakttagelser

Uppsala kommuns mallar för tjänsteutlåtande inför beslut anger att barnperspektivet alltid ska beaktas vid beslut och konsekvenser för barn ska beskrivas. Uppsala kommun har ett framtaget vägledningsmaterial för prövning av barnets bästa, *Stöd i barnkonsekvensanalys inför beslut och åtgärder*. Stödmaterialet är framtaget i samband med att barnkonventionen blev lag och har reviderats, senast i januari 2022. Stödmaterialet finns tillgängligt på Uppsala kommuns intranät. Enligt intervjuer har stödmaterialet och dokumentation av prövning av barnets bästa inte implementerats fullt ut i kommunens beslutsprocesser. Kommunen och BOiU har informerat om stödmaterialet i kontakt med verksamheter, exempelvis vid återkommande dialogmöten. Uppsala kommun möjliggör genom ett IOP med BOiU tillgången till kunskapsinsatser för att kunna förbättra förmågan till barnrättsmedvetna beslut. Uppsala kommuns film om barnkonventionen informerar också om barnets bästa.

En praktikant vid BOiU har i kontakt med kommunens nämnder sammanställt beslutsunderlag under år 2020-2022 som inkluderar begrepp som barns bästa eller barnkonsekvensanalys i syfte att dela goda exempel. Utifrån sammanställningen kan vi notera att ett fåtal nämnder återkommit med underlag. I den absoluta majoriteten av de insamlade underlagen är skrivningarna korta utan att redogöra för ställningstaganden, exempelvis anges endast: "barnperspektivet har beaktats i beredningen av ärendet". Sammanställningen lyfter exempel på två mer utförliga konsekvensbeskrivningar hos arbetsmarknadsförvaltningen och stadsbyggnadsförvaltningen. Vissa förvaltningar, t.ex. miljöförvaltningen, brandförsvaret och socialförvaltningen, har angett att de inte genomfört någon dokumenterad barnkonsekvensanalys till nämnd. Socialförvaltningen anger att implementering pågår genom utbildning och framtagande av eget stödmaterial. Förekomsten av prövningar av barnets bästa har inte följts upp till kommunstyrelsen.

Intervjuer bekräftar att dokumentation av barnets bästa inför beslut är ett förbättringsområde.

Ett av målen i *Program för Uppsala kommuns barn - och ungdomspolitik*, som antogs av kommunfullmäktige år 2019 och upphävdes år 2022, var att stärka kommunens kapacitet att fatta barnrättsmedvetna beslut. *Handlingsplan för Uppsala kommuns barn och ungdomspolitik* hade fem åtgärder för att uppnå målet. En aktivitet var att ta fram ett kommungemensamt styrdokument för hur barnrättsperspektivet ska integreras i beslutsärenden och styrdokument. Implementeringen av handlingsplanens aktiviteter i sin helhet följs inte längre upp.

Bedömning

Revisionsfråga 3: Finns former för hur barnets bästa tillvaratas i arbets- och beslutsprocesser och vilka förändringar i arbetssätt har genomförts?

Delvis.

Vi bedömer att det delvis finns former för att tillvarata barnets bästa vid besut. Vi ser positivt på att det tagits fram ett stödmaterial vid prövning av barnets bästa, som dessutom har reviderats i början av 2022. Vid tidpunkten för granskningen är det emellertid oklart vilket resultat implementeringen fått och hur implementering ska säkerställas framöver. Det finns en risk att dokumentation gällande prövningar av barnets bästa inte genomförs i tillräcklig utsträckning vid beslut och inte i tillräcklig omfattning. Barnets bästa ska beaktas vid alla åtgärder och beslut som rör barn. Även om det i vissa fall räcker med en enklare prövning istället för en fördjupad, bör det i en bedömning av barnets bästa framgå vilka konsekvenser beslutet får för barn. Det är av betydelse att förtroendevalda efterfrågar en barnkonsekvensanalys i beslutsunderlaget inför beslut som rör barn. Det är positivt att kommunens verksamheter genom kommunens partnerskap med BOiU kan få stöd gällande barnrättskompetens vid beslutsfattade.

Former för dialog och inflytande

Revisionsfråga 4: Finns former för dialog och inflytande för barn och unga i beslutsprocesser och vilka förändringar i arbetssätt har genomförts?

Iakttagelser

Uppsala kommun anordnar kontinuerligt medborgardialoger för kommunens invånare och vissa har barn som målgrupp. Kommunen har en riktlinje för medborgardialoger som senast reviderats år 2017. Riktlinjen adresserar inte direkt barns rätt att höras utan hänvisar till stödmaterial vid dialog med barn. BOiU har tagit fram en *dialogkarta* för att stödja, konkretisera och planera inför dialoger med barn, och tillgängliggjort denna för kommunen inom ramen för partnerskapet. Genomförandet av dialoger med barn uppges variera mellan förvaltningar och nämnder. Vid flera intervjuer lyfts stadsbyggnadsförvaltningen fram som ett gott exempel på systematiskt arbete med dialoger för barn och unga. Som ett exempel på detta har vi tagit del av inför plan- och byggnämndens rapport från 2021 om hur dialog med barn använts vid framtagande av detaljplan och film från arbetet med att utveckla Valsätraparken. Utifrån BOiU:s lista med pågående insatser tillsammans med Uppsala kommun kan vi notera att samhällsbyggnadsförvaltningen samarbetar med BOiU inom ett flera områden för en barnrättsmedveten samhällsbyggnadsprocess.

Uppsala kommun har för närvarande inget övergripande forum för dialog mellan barn och beslutsfattare. I rapporten *Barn och ungas psykiska hälsa i Uppsala 2021* anges att det finns tillräckligt med uppdrag som syftar till att skapa delaktighet och inflytande för barn och unga, däremot saknas det forum inom kommunen där unga själva kan väcka

frågor som är viktiga för dem, en systematik för delaktighet och inflytande, liksom reella påverkansmöjligheter. Rapporten identifierar även ett behov av att Uppsala kommun behöver hitta informationsvägar till barn och unga för att nå dem på deras egna arenor. Intervjuer bekräftar uppfattningen av behovet att stärka påverkansmöjligheter och att främja barn och ungas egna organisering.

I kommunstyrelsens verksamhetsplan för 2021-2023 och 2022-2024 finns ett uppdrag för att öka kunskapen om, och utarbeta en systematik för att skapa likvärdiga möjligheter för invånarna att vara delaktiga i utvecklingen av Uppsala. Barn nämns inte specifikt när det gäller målsättningarna om utökad delaktighet i kommunstyrelsens verksamhetsplan. Utvecklandet av övergripande strukturer för att inhämta barns synpunkter inför beslut är enligt intervjuer ett utvecklingsområde. Två åtgärder i handlingsplanen för barn och unga från 2019 var: 1) att utveckla generella metoder för att möjliggöra barns och ungas delaktighet i kommunen med särskilt fokus på barn och unga som inte kommer till tals samt 2) att utreda kommunens möjligheter att stödja och främja barn och ungas egen organisering samt barn och ungas möjlighet att förverkliga egna förslag i kommunen. Dessa åtgärder hann inte färdigställas. Vi har tagit del av en lista där möjliga forum för dialog och inflytande med barn inventerats, men det är oklart hur ett fortsatt arbete på kommunövergripande nivå ska bedrivas.

Även om det inte finns kommunövergripande system för delaktighet, sker ett arbete för delaktighet i förvaltningar och nämnder. Inom skolverksamheten genomförs kontinuerliga klassråd och elevråd för frågor som rör skolan. Uppsala kommun har tidigare samarbetat med Fryshuset som fram till föregående år arrangerade hållbarhetssatsningen We_change för att gymnasieungdomar ska komma till tals inom hållbarhetsfrågor.

BOiU erbjuder utbildning och stöd i verksamheternas förarbete med barn och unga. stödjer verksamheterna på ett flertal sätt för att stärka barns röster, förutom att bland annat genom information i skolor och stödja. Under 2021 har BOiU träffat närmare 800 elever i årskurs fem. BOiU ger sedan 2006 ut tidningen Word som har en redaktion bestående av gymnasieungdomar och syftar till att fungera som en kanal för att främja ungas delaktighet och inflytande i Uppsala.

Barn och unga i Uppsala kommun har även möjlighet att direkt vända sig till BOiU för att få stöd och rådgivning om de får sina rättigheter kränkta. BOiU kan då hjälpa till inom Uppsala kommun och ge information om rättigheter, lagar och riktlinjer.

Sedan 2014 har ungdomar kunnat sommarjobba på BOiU som kommunutvecklare. Detta sker i samarbete med kommunledningskontoret och arbetsmarknadsförvaltningen som en del av de gemensamma åtagandena i kommunens IOP. Under 2022 tog BOiU emot 37 kommunutvecklare. Utvecklarna får en utbildning i påverkansmetoder, barns och ungas rättigheter och hur beslut fattas i kommunen och har därefter i uppgift att försöka påverka något de vill förändra i samhället.

Bedömning

Revisionsfråga 4: Finns former för dialog och inflytande för barn och unga i beslutsprocesser och vilka förändringar i arbetssätt har genomförts?

Delvis.

Vi kan konstatera att Uppsala kommun har arbetat under många år med delaktighet för barn och unga och har höga ambitioner inom området. Vi bedömer att det finns vissa former för dialog. Förekomsten varierar dock mellan nämnder och att det saknas etablerade former för att systematiskt inhämta barns synpunkter i arbets- och beslutsprocesser. Vi ser positivt på de exempel av hur förvaltningar och nämnder arbetar med att utveckla dialog och delaktighet med barn och unga, t.ex. genom medborgardialoger.

Det är positivt att kommunen genom sitt IOP med BOiU möjliggjort kontinuerligt stöd i sitt arbetet att stärka barns röster. Möjligheten för barn och unga i kommunen att direkt vända sig till BOiU är en stor fördel i arbetet med att implementera barns rättigheter.

Kompetensutveckling

Revisionsfråga 5: Har utbildning genomförts om konventionen och dess tillämpning för chefer, medarbetare och förtroendevalda?

Iakttagelser

Uppsala kommuns intranät innehåller information om barnkonventionen och länkar till stöd i arbetet att förverkliga barns rättigheter, särskilt inom medborgardialog med barn och unga och utbildningsmaterial inom barnrätt. Uppsala kommun har tagit fram en digital utbildning om barnkonventionen på ca 90 minuter som särskilt riktar sig till socialtjänsten. Den första delen av utbildningen är generell för alla verksamheter. Filmen av fått 460 visningar under perioden den varit upplagd på intranätet från den 23 mars 2021 – 6 oktober 2022.

Inom ramen för det idéburna partnerskapet erbjuder BOiU utbildningar i barnkonventionen för medarbetare, chefer och förtroendevalda i Uppsala kommun. BOiU har tagit fram ett flertal webbutbildningar, däribland ett utbildningspaket som består av en film samt vägledande upplägg för analys och reflektion. Kommunens intranät länkar till utbildningspaket som särskilt riktar sig till förtroendevald eller tjänsteperson, skola och förskola, socialtjänst, omsorg, kultur och fritid och stadsbyggnad.

BOiU erbjuder även vägledning, föreläsningar och workshops utifrån behov och intresse till kommunens verksamheter. Detta bygger på att representanter för verksamheter kontaktar BOiU. Ungefär 120 medarbetare i Uppsala kommun har tagit del av utbildning i barnkonventionen under verksamhetsåret 2021 enligt BOiU:s verksamhetsberättelse. Även under år 2022 har medarbetare genomfört utbildning i samarbete med BOiU, enligt intervjuer. En sammanställning gällande antal utbildningstillfällen för år 2022 saknas än

så länge. Sedan kommunens nya IOP i maj 2021 med BOiU har utbildning genomförts för chefer, medarbetare och förtroendevalda inom vissa förvaltningar och nämnder som visat intresse. Under år 2021 fick kulturnämnden en dragning av barnkonventionen. Under år 2020 genomfördes en dragning för idrott- och fritidsnämnden samt plan- och byggnämnden. Enligt intervjuer är det inte säkert att samtliga verksamheter har kännedom om möjligheten att ta del av utbildningar genom kommunens IOP med BOiU. I september 2022 informerade kommunen och BOiU om IOP och dess innebörd vid ett dialogmöte där verksamheternas representanter ingår. Utbildning om barnkonventionen har även genomförts till barn och elever, BOiU ordnar bland annat kontinuerligt barnrättslektioner för årskurs 4. På BOiU:s hemsida finns även utbildningsmaterial som memory med barnkonventionen, stödmaterial inför dialoger med barn, webbutbildningar och förslag på lektionsupplägg.

Kommunstyrelsen har inte genomgått en utbildning i barnkonventionen. Vid intervjuer framkommer att det finns behov av kompetensutveckling för förtroendevalda och tjänstepersoner vid kommunledningskontoret, men frågan har inte varit aktuell på kommunstyrelsenivå. Det finns inte en systematisk kompetensutvecklingsplan för att kontinuerligt stärka kommunens kompetens inom barnrätt för nyckelpersoner eller förtroendevalda, utan kompetensutvecklingen bygger på efterfrågan från den egna verksamheten. Information om barnkonventionen ingår inte i utbildning för nya förtroendevalda.

Kommunens jurister följer rättsutvecklingen samt forskning inom området och informerar vid behov berörda verksamheter. Det finns en upparbetad kontakt inom området med bland annat SKR.

Bedömning

Revisionsfråga 5: Har utbildning genomförts om konventionen och dess tillämpning för chefer, medarbetare och förtroendevalda?

Ja.

Uppsala kommun har skapat goda förutsättningar för kompetensutveckling genom sitt nära partnerskap med BOiU, som både erbjuder grundutbildningar och skräddarsydda utbildningar efter behov. Det är positivt att utbildningsmaterial för olika målgrupper finns och att ett stort antal medarbetare genomgått utbildning.

Vi ser dock att området kan stärkas ytterligare genom ett säkerställande att förtroendevalda och medarbetare verkligen tar del av det som finns och erbjuds. För att stärka barnrättskompetensen kan en kompetensutvecklingsplan med fördel tas fram utifrån en bedömning av vilka funktioner som behöver kompetenshöjande insatser. I den kan det med fördel ingå kompetenshöjande insatser till kommunstyrelsens förtroendevalda liksom centrala funktioner vid kommunledningskontoret.

Kunskap om barns levnadsvillkor

Revisionsfråga 6: Har kommunstyrelsen följt och analyserat aktuell statistik om barns levnadsvillkor och situation i kommunen?

Iakttagelser

Kommunstyrelsen har tagit del av statistik om barns levnadsvillkor i syfte att planera för arbetet att främja barns psykiska hälsa. I juni 2021 beslutade kommunstyrelsen om rapporten *Barn och ungas psykiska hälsa i Uppsala 2021*. Rapporten innehåller statistik och analys av barn och ungas levnadsvillkor inom områden såsom skolnärvaro, ekonomisk och social utsatthet, barn och ungas fria tid, delaktighet och inflytande och suicidprevention. Kommunstyrelsen tog i september 2022 del av en uppföljningsrapport av området som inkluderade en nulägesanalys och uppdaterade indikatorer för området. Kommunstyrelsen fattade även beslut i september 2021 om att en uppföljning av analysrapporten för barn och ungas psykiska hälsa ska tas fram vartannat år.

Kommunstyrelsen följer upp indikatorer som rör barn och ingår i Uppsala kommuns mål- och budgetdokument och sin egen verksamhetsplan i samband med årsredovisningen och delredovisning. I kommunens årsredovisning för 2021 anges t.ex. antalet barn i kommunen utifrån befolkningsprognos och antalet barn som lever i ekonomisk utsatthet. Kommunstyrelsen har även följt upp statistik som rör barn och unga i samband med Uppsala kommuns jämställdhetsindikatorer i Jämställdehetsbokslutet för 2021.

Uppsala kommun deltar även i Uppsala läns enkätundersökning Liv och hälsa ung som genomförs vartannat år för elever i årskurs 7, 9 och årskurs 2 i gymnasiet. Syftet är att ge ett kunskapsunderlag gällande ungas levnadsvillkor och hälsa. Den senaste undersökningen genomfördes 2021. Kommunstyrelsen samverkar med regionen kring själva utformningen av enkätundersökningen och vissa indikatorer från undersökningen är systematiskt integrerade i kommunens uppföljningar, t.ex. utgör några frågor indikatorer i uppföljningen av kommunens mål- och budgetdokument och rapporten för Barn och ungas psykiska hälsa.

Bedömning

Revisionsfråga 6: Har kommunstyrelsen följt och analyserat aktuell statistik om barns levnadsvillkor och situation i kommunen?

Ja.

Vi anser det positivt att kommunstyrelsen följer statistik om barns levnadsvillkor som har betydelse för barns psykiska hälsa, liksom att kommunen deltar i enkätundersökning Liv och hälsa ung. Vi vill även betona vikten av att även yngre barns levnadssituation följs. Kunskapen om barn och ungas situation bör utgöra underlag för kommunstyrelsens beslut.

Uppföljning och utvärdering

Revisionsfråga 7: Har kommunstyrelsen systematiskt följt upp och utvärderat arbetet med barnkonventionen?

Iakttagelser

En enklare utvärdering av barnrättsarbetet har skett i samband med aktualitetsbedömningen av program för barn- och ungdomspolitiken i kommunstyrelsens arbetsutskott den 16 november 2021. Kommunstyrelsens arbetsutskott fattade då beslut om att föreslå till kommunfullmäktige att program och handlingsplan för Uppsala kommuns barn och ungdomspolitik upphör att gälla. I beslutsunderlaget för aktualitetsbedömningen anges övergripande att åtskilliga av programmets åtgärder är färdiga och pågående åtgärder följs upp genom ramen för aktuella verksamhets grunduppdrag. Beslutsunderlaget inkluderar inte en bedömning av måluppfyllelse eller status för de specifika åtgärderna i handlingsplanen. Eftersom programmet och dess handlingsplan upphört att gälla, kommer barnrättsarbetet framöver inte att följas upp inom ramen för kommunfullmäktiges årliga uppföljning av program.

Enligt en genomgång av kommunstyrelsens protokoll från augusti 2021-augusti 2022 har kommunstyrelsen inte i övrigt utvärderat kommunens arbete i förhållande till lagen om barnkonventionen. Enligt intervjuer sker ingen systematisk uppföljning av barnrättsarbetet till kommunstyrelsen och det finns ingen plan för hur ett barnrättsperspektiv ska säkerställas i den ordinarie uppföljningen efter att barn- och ungdomspolitiska programmet har upphört att gälla. Kommunstyrelsens process för ordinarie verksamhetsuppföljning och intern kontroll följer inte per automatik upp ett barnrättsperspektiv eller lagefterlevnad. Det krävs antingen att frågan identifieras som en risk (så att det kommer med i internkontrollplanen) eller att det framförs ett behov av särskild uppföljning inom området. Vid tidpunkten för granskningen var barnrättsperspektivet varken identifierat som en risk i kommunstyrelsens internkontrollplan eller att ett särskilt behov föreligger.

Av intervjuerna framgår att det saknas samsyn rörande kommunstyrelsen roll att styra, leda och följa upp utifrån ett barnrättsperspektiv, i frågan om hur långt styrelsens ansvar sträcker sig i förhållande till övriga nämnders ansvar. En mening som framförs i intervjuerna är att respektive nämnd och bolag ansvarar för uppföljningen. Vid behov kan dock särskild uppföljning initieras. Det har inte skett efter att det barn- och ungdomspolitiska programmet avvecklades.

Kommunstyrelsen följer upp sin verksamhetsplan och budget tre gånger per år i samband med kommunens gemensamma uppföljning per mars/april, delårsbokslut per augusti och årsbokslut. De åtgärder och mål som delvis berör barns rättigheter, som nämnts i samband med revisionsfrågan gällande styrdokumentet, följs upp inom den ordinarie mål- och uppföljningsplanen. Uppsala kommuns mål- och budgetdokumentet är främst kommunfullmäktiges styrdokument och nämnderna och bolagsstyrelserna rapporterar resultat kopplat till inriktningsmål och uppdrag tre gånger om året till kommunfullmäktige. Kommunledningskontoret kan ta fram en lista ur

verksamhetssystemet på uppföljning av åtgärder eller uppdrag som inkluderar ordet barn vid efterfrågan. Vi har därmed tagit del av nämndernas och bolagens åtgärder, uppdrag och mål som inkluderar begreppet barn eller på annats sätt kopplar an till barnkonventionen. Det finns även en möjlighet att vid delårsredovisningen ställa frågor till nämnderna och bolag, vilket enligt de intervjuade skulle kunna vara ett tillfälle för kommunstyrelsen att fråga om efterlevnad av barnkonventionen.

Under 2021 utvärderades det partnerskap med BOiU som pågått från 2019. Ett nytt IOP som gäller 2022–2024 arbetades då fram. Enligt den ska en uppföljning av parternas åtaganden ske i maj respektive november och ska innehålla en beskrivning av hur arbetet fortskrider med att implementera barnkonventionen i enlighet med BOiU:s uppdrag. Vi har tagit del av underlaget vid uppföljningsmötet i maj 2022, där både kommunens och BOiU:s åtaganden enligt IOP följs upp. Hållbarhetsavdelningen har tagit fram en mall för uppföljning som följer upp varje specificifikt åtagande följs upp.

BOiU upprättar även årligen en verksamhetsberättelse som beskriver föreningens arbete samt ekonomisk redovisning. Denna lämnas till kommunstyrelsen efter beslut vid föreningens årsmöte i mars. Vi har tagit del av BOiU:s verksamhetsberättelse för 2021.

Bedömning

Revisionsfråga 7: Har kommunstyrelsen systematiskt följt upp och utvärderat arbetet med barnkonventionen?

Nej.

Till att börja med bedömer vi att de åtaganden som Uppsala kommun och BOiU har gentemot varandra genom sitt partnerskap kontinuerligt och systematiskt har följts upp. Vi ser positivt på kommunens upplägg för uppföljning rörande detta samarbete.

Kommunstyrelsen har däremot inte systematiskt följt upp och analyserat nämndernas och bolagens barnrättsarbete. Vid framtagandet av programmet för barn och unga 2019 identifierades ett flertal utmaningar för att leva upp till barnrättslagen. Den utvärdering som skett i samband med aktualitetsbedömningen av programmet förmedlar inte om utmaningarna kvarstår, vilka åtgärder som genomförts eller vilka effekter arbetet har haft för att förverkliga barns rättigheter. I samband med att programuppföljningen tagits bort, bör det enligt vår bedömning finnas en plan för hur barnrättsperspektivet tydligare ska inkluderas i den ordinarie uppföljningen. Det saknas tydliga krav på nämnder och förvaltningar att redovisa hur de beaktar barnkonventionen.

Vår bedömning är att implementeringen av barnrättslagen är en kommunövergripande fråga och att kommunstyrelsen genom sin uppsiktsplikt bör säkerställa att nämnderna arbetar i enlighet med barnrättslagen. Var och en av nämnderna har emellertid ett tydligt ansvar för att säkerställa att barnkonventionen beaktas och efterlevs inom sina verksamheter, men denna granskning har huvudsakligt fokus på kommunstyrelsens ansvar. En ytterligare aspekt är att det enligt vår bedömning bör finnas tydligare avtryck

av hur kommunstyrelsen i egenskap av nämnd har agerat för att själva anpassa och följa upp sin egen verksamhet utifrån ett barnrättsperspektiv.

Samlad bedömning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Uppsala kommun genomfört en granskning av kommunens arbete med barnkonventionen. Syftet med granskningen är att bedöma om kommunstyrelsens ledning, styrning och uppföljning ändamålsenlig utifrån ett barnrättsperspektiv.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att kommunstyrelsens ledning, styrning och uppföljning *inte helt* är ändamålsenlig utifrån ett barnrättsperspektiv.

Uppsala kommun har under många år bedrivit ett barnrättsarbete och har ett unikt samarbete med Barnombudet i Uppsala län som utgör en betydelsefull resurs i arbetet att förverkliga barns rättigheter. Det är positivt att centrala styrdokument anger att barnkonventionens fyra huvudprinciper ska följas och att kompetensutveckling genomförs inom området.

Vi bedömer samtidigt att det finns behov av att förtydliga barnrättsperspektivet i den ordinarie styrningen. Det finns en oklarhet hur skrivningarna i de nuvarande styrdokumenten kan vägleda en implementering av barnets rättigheter och konkretiseras i verksamheterna när programstyrningen inom området nyligen upphört. Kommunstyrelsen har inte systematiskt följt upp barnrättsarbetet. Det saknas även tillräckliga former för att säkerställa att prövningar av barnets bästa genomförs och dokumenteras inför beslut som rör barn.

Barnkonventionen är en kommunövergripande angelägenhet. För att anpassa kommunens verksamheter efter barnkonventionen behöver hela styrningen involveras, inklusive kommunstyrelsens.

Rekommendationer

Efter genomförd granskning rekommenderar vi kommunstyrelsen:

- att förtydliga vad barnkonventionen betyder utifrån kommunstyrelsens roll och uppdrag samt att säkerställa ett tydligt barnrättsperspektiv i den ordinarie styrningen.
- att säkerställa att tillgängliga rutiner för prövning av barnets bästa blir kända och tillämpas i hela den kommunala organisationen. I en bedömning av barnets bästa bör det framgå vilka konsekvenser beslutet kan få för barn.
- att fortsätta utveckla former för barns och ungas rätt till delaktighet i beslutsprocesser som rör dem.
- att säkerställa kontinuerlig kompetensutveckling utifrån en analys av behov och vilka, inklusive förtroendevalda, som bör utbildas i barnkonventionen.
- att kommunstyrelsen bör utveckla hur de följer upp hur barnkonventionen beaktas i sina verksamheter. Vidare bör kommunstyrelsen, bland annat utifrån uppsiktsplikten, efterfråga och inhämta underlag för att följa upp hur barnkonventionen får praktiskt genomslag och beaktas i Uppsala kommuns olika verksamheter.

Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor

Revisionsfråga	Bedömning	
1. Har kommunstyrelsen gjort någon analys och vidtagit åtgärder i samband med att barnkonventionen infördes som lag?	**Ja** Kommunstyrelsen har gjort en analys och delvis vidtagit åtgärder. Kommunstyrelsen gav år 2017 i uppdrag att ta fram Program för Uppsala kommuns barn- och ungdomspolitik som innehåller en nulägesanalys. Kommunstyrelsen tog även fram en handlingsplan med 22 åtgärder. Åtgärder som genomförts är bl.a. kompetensutveckling. Kommunstyrelsen fattade även år 2018 beslut om partnerskap med BOiU.	
2.Innefattar kommunens centrala styrdokument ett barnrättsperspektiv?	**Delvis** Det är positivt att kommunens främsta styrdokumentet, mål- och budgetdokumentet, fastställer att kommunen ska följa barnkonventionens centrala artiklar, liksom ett antal av kommunens centrala styrdokument. Det är däremot inte helt tydligt hur skrivningarna i mål- och budgetdokumentet kan konkretiseras hos nämnderna och bolag. Vi bedömer därför att barnrättsperspektivet kan förtydligas i den ordinarie styrningen.	
3. Finns former för hur barnets bästa tillvaratas i arbets- och beslutsprocesser och vilka förändringar i arbetssätt har genomförts?	**Delvis** Vi ser positivt på att det finns rutin (bl.a. stödmaterial) för prövning av barnets bästa inför beslut som rör barn. Det finns samtidigt en risk att rutinerna inte är implementerade i hela kommunorganisationen och att dokumentation gällande	

	prövningar av barnets bästa inte genomförs i tillräcklig utsträckning eller i tillräcklig omfattning.	
4. Finns former för dialog och inflytande för barn och unga i beslutsprocesser och vilka förändringar i arbetssätt har genomförts?	**Delvis** Uppsala kommun har höga ambitioner inom området och det är positivt att kommunstyrelsen möjliggjort kontinuerligt stöd i arbetet genom ett partnerskap med BOiU. Vi bedömer att det finns vissa former för delaktighet, men att deras användning varierar inom kommunen. Vi bedömer att det saknas etablerade former för att systematiskt inhämta barns synpunkter i arbets- och beslutsprocesser.	
5.Har utbildning genomförts om konventionen och dess tillämpning för chefer, medarbetare och förtroendevalda?	**Ja** Uppsala kommun har genomfört utbildningar och skapat goda förutsättningar för kompetensutveckling genom sitt partnerskap med BOiU. Området kan stärkas ytterligare genom att säkerställa kontinuerlig delaktighet för såväl medarbetare som förtroendevalda.	
6. Har kommunstyrelsen följt och analyserat aktuell statistik om barns levnadsvillkor och situation i kommunen?	**Ja** Kommunstyrelsen har följt statistik om barns levnadsvillkor genom den ordinarie måluppföljningens indikatorer, liksom genom särskilda rapporter bl.a. rörande barns och ungas psykisk hälsa. Kommunstyrelsen har även integrerat indikatorer från enkätundersökning Liv och hälsa ung i sin uppföljning.	

7. Har kommunstyrelsen systematiskt följt upp och utvärderat arbetet med barnkonventionen?	**Nej** Uppsala kommun och BOiU har gentemot varandra kontinuerligt och systematiskt följt upp åtaganden enligt sitt partnerskap. Kommunstyrelsen har däremot inte systematiskt följt upp och analyserat nämndernas och bolagens barnrättsarbete eller sitt eget agerande utifrån ett barnrättsperspektiv. Vår bedömning är att implementeringen av barnrättslagen är en kommunövergripande fråga och att kommunstyrelsen genom sin uppsiktsplikt bör säkerställa att nämnderna arbetar i enlighet med barnrättslagen.	

2022-10-21

Lena Salomon

Uppdragsledare

Tobias Bjöörn

Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Uppsala kommuns revisorer enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från 2022-01-28. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.

Uppsala kommun

KOMMUNREVISIONEN

Datum: 2023-03-03

Diarienummer: KRN-2022-00013

Mottagare:

Kommunstyrelsen
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
Kommunfullmäktige för kännedom

Granskning av kommunens styrning av hållbarhetsaspekter i verksamheten

PwC har av Uppsala kommuns revisorer fått i uppdrag att granska kommunens styrning av hållbarhetsaspekter i verksamheten. Granskningens syfte är att pröva om kommunstyrelsen och miljö- och hälsoskyddsnämnden har säkerställt en ändamålsenlig styrning avseende kommunens hållbarhetsarbete.
Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2022.

Efter genomförd granskning bedömer vi att kommunstyrelsen och miljö- och hälsoskyddsnämnden inte helt bedriver en ändamålsenlig styrning av kommunens hållbarhetsarbete.

Utifrån genomförd granskning rekommenderar vi därför kommunstyrelsen och miljö- och hälsoskyddsnämnden att vidta följande åtgärder:

- Se över hur tydligare överblick avseende styrningen av hållbarhetsarbetet kan skapas som finns i styrande dokument (måldokument, policys, program m.m.)
- Se över antalet mål utifrån de styrande dokumenten med budget, policys och program för att säkerställa att dessa kan överblickas och följas upp på ett bra sätt.
- Säkerställ att det finns en balans mellan formulerade mål så att dessa omfattar samtliga perspektiv av hållbarhetsarbetet. Granskningen indikerar att kommunens mål kopplade till social hållbarhet kan konkretiseras i större utsträckning för att tydliggöra arbetet på politisk nivå.
- Säkerställ att målen för hållbarhetsarbetet i mål- och budgetdokument samt andra styrande dokument (program, policys m.m.) harmoniserar med varandra så att målkonflikter minimeras.
- Säkerställ att samverkan kopplat till hållbarhetsarbetet inte endast drivs på tjänstemannanivå utan att även på politisk nivå för att minska hinder kopplade till resurser och mål

Postadress: Uppsala kommun, kommunrevisionen, 753 75 Uppsala
Telefon: 018-727 11 32 (Kansli)
E-post: kommunrevisionen@uppsala.se
www.uppsala.se

- Se över hur arbetet med utvärdering och analys kan utvecklas för att stärka hållbarhetsarbetet.
- Säkerställ att hållbarhetsarbetet utgår från systematiskt identifierade hållbarhetsrisker.

Revisionen begär yttrande över revisionens iakttagelser och rekommendation från miljö- och hälsoskyddsnämnden samt kommunstyrelsen senast 2023-06-30 till kommunrevisionen@uppsala.se och till det sakkunniga biträdet, [redacted]

För kommunrevisionen

[redacted]

Lars-Olof Lindell, vice ordförande

Granskning av kommunens styrning av hållbarhetsaspekter i verksamheten

Uppsala Kommun

Februari 2023

Hanna Franck, certifierad kommunal revisor, projektledare

Caroline Tham Johansson, projektmedarbetare

Lena Salomon, certifierad kommunal revisor, kvalitetssäkrare

pwc

Revisionsrapport

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Uppsala kommun genomfört en granskning av kommunens styrning av hållbarhetsaspekter i verksamheten. Granskningens syfte är att pröva om kommunstyrelsen och miljö- och hälsoskyddsnämnden har säkerställt en ändamålsenlig styrning avseende kommunens hållbarhetsarbete.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att kommunstyrelsen och miljö- och hälsoskyddsnämnden inte helt bedriver en ändamålsenlig styrning av kommunens hållbarhetsarbete.

Nedan ses bedömning för varje revisionsfråga. För fullständiga bedömningar se respektive revisionsfråga i rapporten eller det avslutande avsnittet “Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor”.

Revisionsfrågor	Bedömning	
1. Har kommunstyrelsen definierat hållbarhetsarbetet och tydliggjort styrningen av detta?	Delvis	
2. Har kommunstyrelsen fastställt mätbara mål med tillhörande uppdrag och indikatorer/aktiviteter utifrån policy och program?	Ja	
3. Finns en tydlig ansvarsfördelning för hållbarhetsarbetet?	Ja	
4. Hur säkerställs en ändamålsenlig samverkan mellan de olika nämnderna när det gäller hållbarhetsstyrningen och har några hinder identifierats?	Ja	
5. Har hållbarhetsarbetet i tillräcklig grad förankrats i nämndernas verksamhetsplaner och berörda verksamheter?	Ja	
6. Sker en årlig uppföljning och utvärdering av hållbarhetsarbetet i enlighet med policy och programmet?	Delvis	

Rekommendationer

Utifrån genomförd granskning lämnar vi följande rekommendationer till kommunstyrelsen respektive miljö- och hälsoskyddsnämnden:

- Se över hur tydligare överblick avseende styrningen av hållbarhetsarbetet kan skapas som finns i styrande dokument (måldokument, policys, program m.m.)
- Se över antalet mål utifrån de styrande dokumenten med budget, policys och program för att säkerställa att dessa kan överblickas och följas upp på ett bra sätt.
- Säkerställ att det finns en balans mellan formulerade mål så att dessa omfattar samtliga perspektiv av hållbarhetsarbetet. Granskningen indikerar att kommunens mål kopplade till social hållbarhet kan konkretiseras i större utsträckning för att tydliggöra arbetet på politisk nivå.
- Säkerställ att målen för hållbarhetsarbetet i mål- och budgetdokument samt andra styrande dokument (program, policys m.m.) harmoniserar med varandra så att målkonflikter minimeras.
- Säkerställ att samverkan kopplat till hållbarhetsarbetet inte endast drivs på tjänstemannanivå utan att även på politisk nivå för att minska hinder kopplade till resurser och mål
- Se över hur arbetet med utvärdering och analys kan utvecklas för att stärka hållbarhetsarbetet.
- Säkerställ att hållbarhetsarbetet utgår från systematiskt identifierade hållbarhetsrisker.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	**1**
Inledning	**4**
Granskningsresultat	**7**
Definition av hållbarhetsarbetet	7
Förekomst av fastställda mål med tillhörande uppdrag och indikatorer	10
Ansvarsfördelning	13
Samverkan	15
Förankring av hållbarhetsarbetet	17
Uppföljning och utvärdering	19
Samlad bedömning	**21**
Rekommendationer	21
Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor	22
Bilaga	**25**
Förteckning över granskade dokument	25

Inledning

Bakgrund

I Uppsala kommuns mål och budget för 2022 med plan för 2023 och 2024 framgår vikten av en hållbar utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov. Det innebär att social välfärd, ekonomisk tillväxt och ekologisk balans eftersträvas för både dagens och morgondagens invånare. Ett hållbart samhälle behåller och attraherar såväl talanger som investeringar. Kommunens roll i ett regionalt sammanhang handlar om att stärka kontakter med omkringliggande kommuner, näringsliv, akademi, statliga myndigheter och Region Uppsala för att hitta smarta och effektiva lösningar på gemensamma utmaningar. I den regionala utvecklingsstrategin har Agenda 2030 och FN:s 17 globala hållbarhetsmål omsatts till regional nivå för Uppsala län. Målen i Agenda 2030 är integrerade i kommunfullmäktiges nio inriktningsmål som styr den kommunala verksamheten och strävar mot att skapa en gemensam riktning och förändring i hela den kommunala verksamheten.

Uppsala kommun har sedan år 2017 en Policy för hållbar utveckling i kommunen. Policyn tydliggör kommunens förhållningssätt till hållbar utveckling och definierar arbetssätt och metoder för implementering av hållbarhetsaspekter i all verksamhet. Policyn vänder sig till hela kommunkoncernen, både nämnder och bolagsstyrelser. Policyn ska verka styrande i planering, budgetering, uppföljning och i genomförande av kommunens verksamhet. Kommunstyrelsen följer upp arbetet utifrån policyn årligen i samband med årsredovisningen samt genom internkontroll/internrevision. I arbetet ingår att utveckla ett systematiskt arbetssätt för uppföljning. Uppsala kommuns miljö- och klimatprogram är en del av kommunens långsiktiga arbete för en hållbar utveckling beskrivet i policy för hållbar utveckling. De långsiktiga miljö- och klimatmålen liksom etappmålen följs upp årligen och en slutlig utvärdering av dessa genomförs år 2024.

I maj år 2021 kom SKR med en ny rapport “Hållbarhetsstyrning för kommuninvånarnas bästa” och de innefattar en kartläggning av 60 kommuners hållbarhetsarbete samt ett antal rekommendationer till kommunerna gällande hållbarhetsstyrningen.

Revisorerna i Uppsala kommun har med utgångspunkt i sin riskanalys bedömt det angeläget att genomföra en granskning av hur kommunstyrelsen och miljö- och hälsoskyddsnämnden bedriver en ändamålsenlig styrning av kommunens hållbarhetsarbete.

Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att pröva om kommunstyrelsen och miljö- och hälsoskyddsnämnden har säkerställt en ändamålsenlig styrning avseende kommunens hållbarhetsarbete.

Granskningen omfattar följande revisionsfrågor:

- Har kommunstyrelsen definierat hållbarhetsarbetet och tydliggjort styrningen av detta?
- Har kommunstyrelsen fastställt mätbara mål med tillhörande uppdrag och indikatorer/aktiviteter utifrån policy och program?
- Finns en tydlig ansvarsfördelning för hållbarhetsarbetet?
- Hur säkerställs en ändamålsenlig samverkan mellan de olika nämnderna när det gäller hållbarhetsstyrningen och har några hinder identifierats?
- Har hållbarhetsarbetet i tillräcklig grad förankrats i nämndernas verksamhetsplaner och berörda verksamheter?
- Sker en årlig uppföljning och utvärdering av hållbarhetsarbetet i enlighet med policy och programmet?

Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser och bedömningar. Följande revisionskriterier har använts i granskningen:

- Kommunallagen 6:6
- Reglemente för kommunstyrelse och nämnder i Uppsala kommun
- Policy för hållbar utveckling
- Miljö- och klimatprogram
- Övriga kommuninterna styrdokument inom området

Avgränsning

I tid avgränsas granskningen till att i huvudsak omfatta år 2022. Granskningen omfattar kommunens arbete inom samtliga tre dimensioner av hållbarhet; miljömässig/ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet.

Metod

Granskningen omfattar genomgång och analys av relevant dokumentation samt intervjuer. En förteckning över granskade dokument återfinns i bilaga.

Intervjuer har genomförts med representanter för verksamheterna:

- Stadsdirektör
- Biträdande stadsdirektör
- Kommunstyrelsens ordförande
- Verksamhetsutvecklare miljöförvaltningen
- Miljödirektör
- Hållbarhetschef
- Upphandlingschef
- Utvecklingsledare hållbarhetsavdelningen (programansvarig Miljö- och klimatprogrammet)
- Verksamhetscontrollers stadsbyggnadsförvaltningen

- Verksamhetscontroller för avdelningen kvalitet och planering, processledare mål och budget
- Enhetschef strategisk planering
- Förändringsledare social hållbarhet
- Strategisk samhällsplanerare

De intervjuade har beretts möjlighet att sakgranska rapporten.

Granskningsresultat

Definition av hållbarhetsarbetet

Revisionsfråga 1: Har kommunstyrelsen definierat hållbarhetsarbetet och tydliggjort styrningen av detta?

Iakttagelser

Kommunfullmäktige beslutade i mars år 2016 om **Policy för hållbar utveckling i Uppsala kommun** vilket utgör ett normerande dokument som tydliggör kommunens förhållningssätt till hållbar utveckling samt definierar arbetssätt och metoder för implementering av hållbarhetsaspekter i all verksamhet. Policyn vänder sig till hela kommunkoncernen, både nämnder och bolagsstyrelser och ska verka styrande i planering, budgetering, uppföljning och i genomförande av kommunens verksamhet.

Av policyn framgår att kommunen definierar hållbar utveckling som "e*n utveckling som säkerställer att de globala målen nås globalt, nationellt, regionalt och lokalt*". Policyn syftar till att beskriva hur Uppsala kommun ska arbeta för att kommunen och därmed Uppsala ska utvecklas hållbart.

- *Uppsala kommun ska vara en vägledande kraft för hållbar utveckling globalt, nationellt, regionalt och lokalt.*
- *Uppsala kommun ska associeras med hållbar utveckling.*

Vidare framgår följande av policyn: "*De 17 målen utgör därmed en definition av globalt hållbar utveckling, vilken omfattar social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet. Agendan tydliggör att målen är integrerade och ömsesidigt beroende, och att det kommer att krävas integrerade lösningar och nya arbetssätt för att nå dem.*"

Policyn gäller för all verksamhet inom Uppsala kommun. Ansvaret för att säkerställa att hållbarhetsarbetet systematiskt implementeras i respektive verksamhet åligger samtliga men att ytterst ansvariga är nämnder och bolagsstyrelser för implementeringen. Riktlinjer som mer konkret beskriver hur arbetet ska utföras inom respektive enhet kan utarbetas vid behov av nämnder och bolag.

Kommunen har ett **miljö- och klimatprogram** är en del av kommunens långsiktiga arbete för en hållbar utveckling. Miljö- och klimatprogrammet är nyligen reviderat och antogs av kommunfullmäktige den 30 maj år 2022 med tillhörande handlingsplan (**Handlingsplan för Miljö- och klimatprogram 2022-2025**).

Miljö- och klimatprogrammets huvudsakliga syfte är att beskriva mål för kommunens strategiska miljö- och klimatarbete. Programmet förtydligar inriktningen för Uppsala kommuns långsiktiga miljö- och klimatarbete för att nå:

- en giftfri miljö
- hållbara resursflöden
- klimatomställning

- klimatanpassning.

Programmet fungerar som en sammanhållen och övergripande plattform för det strategiska arbetet inom miljö och klimat och utgör en gemensam utgångspunkt för prioritering och planering av kommunkoncernens insatser.

Den tillhörande **Handlingsplanen för Miljö- och klimatprogram** syftar till att förtydliga miljö- och klimatprogrammet. Denna ske ge en samlad bild av vilka åtgärder som behövs för att Uppsala kommun ska kunna utvecklas hållbart i enlighet med Miljö- och klimatprogrammets långsiktiga mål och etappmål. Handlingsplanen fokuserar på åtgärder som tydliggör ambitionsnivå och riktning för arbetet.

Kommunen har även en **policy och riktlinjer för upphandling och inköp**, beslutad av kommunfullmäktige i mars 2018. Dokumentet uppges vara normerande. Av policyn framgår att kommunen inom ramen för upphandlingar ska bidra till långsiktiga och strukturella förändringar i ekonomisk, social och ekologisk riktning. Kommunen ska enligt policyn genomföra affärsmässiga upphandlingar och utifrån ett helhetsperspektiv, sociala krav ska ställas och en bedömning ska göras gällande vilka sociala, etiska och arbetsrättsliga faktorer som är relevanta, miljökrav ska finnas med och de ska finnas ett aktivt och strategiskt arbete för att uppnå ekologisk hållbarhet vid inköp.

Ett annat normerande dokument med bäring på granskningsområdet är kommunens **kvalitetspolicy**, beslutat av kommunfullmäktige januari 2018. Kvalitetspolicyn tydliggör att kommunens stöd, service och möjligheter är en del i utvecklingen av ett hållbart samhälle. Policyn ska följas upp av kommunstyrelsen inom ramen för den ordinarie uppföljningsprocessen.

Vid faktaavstämningen påtalas att det finns ett flertal styrdokument kopplade till hållbarhetsarbetet med bland annat bäring på social hållbarhet. De dokument vi tagit del av inom ramen för granskningen återfinns i sammanställningen i Bilaga 1. Ytterligare program som nämns i granskning med bäring på hållbarhetsarbetet är kommunens **planprogram för gottsundaområdet med fokus på social hållbarhet, bostadsförsörjningsprogram, energiprogram, vattenprogram,** m.fl. Utöver programstyrningen finns även handlingsplaner, översiktsplan, landsbygdsprogram m.fl.

Kommunfullmäktige har i **mål- och budget för år 2022** beslutat om nio inriktningsmål som strävar mot att skapa en gemensam riktning och förändring i den hela kommunala verksamheten för att uppnå FN:s 17 globala hållbarhetsmål.

Verksamhetsföreträdare påtalar att styrningen inom kommunen utgår från mål- och budget samt beslutade program. Kommunen uppges vid intervjuer ha en tydlig definition och styrning av hållbarhetsarbetet och att denna i hög grad utgår från program, policys samt mål och budget. Styrningen genom mål och budgetdokument samt beslutade program med formulerade mål är parallell vilket enligt verksamhetsföreträdare kan skapa vissa utmaningar men tydligheten i styrningen uppges ha ökat de senaste åren. Verksamhetsföreträdare påtalar att styrningen av hållbarhetsarbetet uppges vara integrerad i den ordinarie styrningen vilket upplevs positivt. Verksamhetsföreträdare

upplever att det är ordning och reda i styrningen samt att finns en systematik i arbetet. Det uppges dock finnas behov av att se över styrningen så att harmoniserar fullt ut då den omfattar program, mål och budget med fastställda mål m.m.

Vid intervjuerna påtalas att verksamheten upplever att agenda 2030 genomsyrar kommunens mål och budgetstyrning samt att kommunen har arbetat mycket med att förtydliga klimatmålen i synnerhet. Det påtalas dock ett behov av att tydliggöra styrningen av det miljömässiga perspektivet i samband med beslut och framtagande av beslutsunderlag. Enligt kommunens policy för hållbar utveckling ska det i beslutsärenden redogöras för hur hållbarhetsaspekter behandlats i beredningsarbetet. Verksamhetsföreträdare påtalar att det i centralt framtagna mallar för beslutsunderlag framgår att bland annat barnperspektivet, jämställdhetsperspektivet och näringslivsperspektivet ska beaktas men inte hur hänsyn ska tas till miljöfrågor (ekologisk hållbarhet). Ett pågående utvecklingsarbete som lyfts inom ramen för intervjuer är arbetet med att inkludera hållbarhetsarbetet i investeringar. Det finns enligt verksamhetsföreträdare en inbyggd målkonflikt eftersom kravställningen ska ta hänsyn till mål men även ekonomi.

I samband med faktaavstämningen påtalas att kommunstyrelsen har avsatt medel för att finansiera omställningsarbetet utifrån Agenda 2030 genom finansieringen av hållbarhetsavdelningen som arbetar för omställningen samt att det finns särskilt avsatta medel för klimatarbetet i budget 2023. Vidare påtalas att särskilda medel även avsätts vid behov i samband med projekt.

Vid faktaavstämningen påtalas även vikten av att hållbarhetsaspekterna bevakas genom hela plan- och byggprocessen. Kommunen har två förändringsledare inom klimat och social hållbarhet som bidrar till att säkerställa de två hållbarhetsaspekterna i planarbetet.

Bedömning

Har kommunstyrelsen definierat hållbarhetsarbetet och tydliggjort styrningen av detta?

Delvis.

Vi bedömer att det finns en tydlig definition av hållbarhetsarbetet genom kommunens policy för hållbar utveckling och mål- och budgetdokument för år 2022. Kommunens definitionen omfattar i hög grad alla aspekterna av hållbarhetsarbetet.

Styrningen av hållbarhetsarbetet sker dels via kommunens policy för hållbar utveckling samt mål och budgetdokument, dels via framtagna program och policys. Styrningen är integrerad i den ordinarie processen. Vi bedömer att det finns ett behov av att säkerställa att programstyrningen harmoniserar med mål- och budgetstyrningen i syfte att skapa en tydlighet. Det framkommer att det har tydliggjorts hur dessa hänger ihop men att det finns utmaningar kring att på ett enkelt sätt få en överblick avseende styrningen av hållbarhetsarbetet.

I granskningen påtalas att det finns en inbyggd målkonflikt i styrningen där ekonomiska faktorer påverkar vilka beslut som kan genomföras. Vi noterar att kommunstyrelsen har avsatt medel kopplat till hållbarhetarbetet men att detta inte finns beskrivet på ett samlat

ställe. En beskrivning av avsatta medel i en sådan kan tydliggöra och ytterligare stärka styrningen kopplat till hållbarhetsarbetet.

Vi rekommenderar att kommunen kompletterar sitt hållbarhetsarbete med att systematiskt identifiera hållbarhetsrisker för att ytterligare stärka styrningen.

Förekomst av fastställda mål med tillhörande uppdrag och indikatorer

Revisionsfråga 2: Har kommunstyrelsen fastställt mätbara mål med tillhörande uppdrag och indikatorer/aktiviteter utifrån policy och program?

Iakttagelser

Av **Uppsala kommuns mål och budget för år 2022 med plan för 2023-2024** (beslutad av kommunfullmäktige 2021-11-08 §326) framgår att kommunen har omsatt Agenda 2030 och FN:s globala hållbarhetsmål från globalt till lokal genom att målen i Agenda 2030 är integrerade i kommunfullmäktiges nio inriktningsmål. Kommunens inriktningsmål styr den kommunala verksamheten och strävar mot att skapa en gemensam riktning och förändring i hela den kommunala verksamheten. Varje inriktningsmål förstärks med tidsbegränsade uppdrag, som kan vara för alla eller nämnd- och styrelsespecifika. Om inte annat anges gäller uppdragen samtliga nämnder och styrelser. Indikatorer finns också kopplat till samtliga inriktningsmål. Indikatorerna är överlag kvantifierade men målnivåerna är mer inriktade på att värdet ska öka eller minska. För ett fåtal mål finns målvärden angivna.

Av **kommunstyrelsens verksamhetsplan och budget 2022-2024** (beslutad av kommunstyrelsen 2021-12-15 §351) framgår att styrelsen har brutit ner kommunfullmäktiges inriktningsmål samt redovisar de uppdrag som kommunfullmäktige tilldelar styrelsen. Det framgår också de indikatorer som kommunstyrelsen ska följa upp som är kopplat till varje inriktningsmål. Kopplat till varje inriktningsmål finns även åtgärder för att uppnå de olika målen.

Det inriktningsmål som främst är kopplat till miljömässig/ekologisk hållbarhet är inriktningsmål 3 - *Uppsalas stad och landsbygd ska växa genom ett hållbart samhällsbyggande.* De indikatorer som ska följas upp kopplat till det målet är exempelvis *Utsläpp av växthusgaser, kommungeografiskt, CO2ekvivalenter, absoluta tal, Total energianvändning för fastigheter och verksamheter (GWh), kommunorganisatoriskt* och *Solenergi - installerad effekt (MW), kommungeografisk.* För indikatorerna återfinns mätvärden för år 2019 och år 2020 vilket visar på utvecklingen. Målvärden finns där flertalet har angivna målvärden medan andra är mer kopplade till utveckling över tid (öka/minska). Målen är överlag kvantitativa. Till målet finns även en beskrivning av styrelsens grunduppdrag och hur detta knyter an till det övergripande målet.

Det inriktningsmål som är främst kopplat till social hållbarhet är inriktningsmål 4 *Uppsala ska vara jämlikt och inkluderande med goda förutsättningar för folkhälsa och livskvalitet.* Även för detta mål återfinns mätvärden för år 2019-2021 vilket visar på utvecklingen.

Målvärdena som finns fokuserar på utveckling över tid (öka/minska) och är kvantitativa. Till målen finns även en beskrivning av styrelsens grunduppdrag och hur detta knyter an till det övergripande målet.

Det målet som kopplar an till ekonomisk hållbarhet är inriktningsmål 1 *Uppsala ska ha en jämställd och hållbar ekonomi.* Även för detta mål återfinns mätvärden för år 2019-2021 samt angivna målvärden blandat med målvärden som fokuserar på utveckling över tid (öka/minska). Målvärdena är överlag kvantitativa. Till målen finns även en beskrivning av styrelsens grunduppdrag och hur detta knyter an till det övergripande målet.

Av intervjuer återges att inriktningsmålen är uppbyggda av målformulering samt en politisk text. Från denna texten framgår det vad man vill uppnå med målet och om det finns kopplade uppdrag. Det finns antingen kommungemensamma uppdrag eller riktade uppdrag till en eller flera nämnder/förvaltningar.

Till respektive inriktningsmål finns indikatorer i syfte att underlätta uppföljningen. Verksamhetsföreträdare påtalar att det finns både kvantitativa och kvalitativa indikatorer kopplat till inriktningsmålen och överlag är det en bra balans mellan dessa men det finns utrymme att utveckla de kvantitativa målen.

Utöver inriktningsmålen återfinns även mål i andra styrande dokument med bäring på området. I **policy för hållbar utveckling** beskrivs det förhållningssätt till hållbar utveckling som ska genomsyra Uppsala kommuns verksamheter. Policyn ska verka styrande i planering, budgetering, uppföljning och i genomförande av kommunens verksamhet. Det finns sex principer som arbetet ska utgå från:

- Åtgärder som ger långsiktiga och strukturella förändringar i social, ekologisk och ekonomisk hållbar riktning ska väljas i första hand.
- Åtgärder ska planeras ur ett helhetsperspektiv och hänsyn till påverkan utanför kommunens gränser ska vägas in.
- Hållbarhetsarbetet utgår från samverkan i kommunens hela organisation – ett Uppsala - och skapar förutsättningar för en hållbar samhällsutveckling genom att arbeta tillsammans med invånare, myndigheter, näringsliv och föreningsliv.
- All verksamhetsutveckling ska gynna en hållbar utveckling för Uppsala kommun och dess invånare. Nya lösningar och idéer bejakas genom att arbetet alltid ska ha ett lärandeperspektiv.
- Beslutsunderlag ska belysa och analyseras utifrån hållbarhetsaspekter. I beslutsärenden redogörs för hur hållbarhetsaspekter behandlats i beredningsarbetet.
- Uppsala kommuns mål för hållbar utveckling ska aktivt kommuniceras internt och externt.

Det är sedan upp till respektive nämnd och bolagsstyrelse att implementera och konkretisera mål för arbetet.

I **handlingsplan för miljö- och klimatprogrammet** har framgår tre övergripande målområden med kopplade etappmål för kommunens strategiska arbete inom miljö- och klimatområdet. I handlingsplanen beskrivs även åtgärder kopplade till målområdena. Handlingsplanen omfattar inte indikatorer eller konkretiserade mätetal utan endast samordnare och när detta ska vara genomfört.

Det första övergripande målet är: Giftfri miljö 2050 och hållbara resursflöden. Till detta har fyra etappmål kopplats och fyra åtgärder. En åtgärder som kopplats till målet är att: *Utveckla indikatorer och uppföljningssystem för att mäta och öka måluppfyllelse mot målet om Giftfri miljö 2050 och hållbara resursflöden och relaterade etappmål.*

Kommunstyrelsen är samordnare för samtliga åtgärder i handlingsplan för miljö- och klimatprogrammet. Totalt finns 22 åtgärder framtagna som ska vara slutförda mellan åren 2022 - 2025. Två av åtgärderna ska vara färdiga under år 2022.

Vid intervjuer framkommer att kommunen överlag är bättre på att formulera mål kopplade till den ekonomiska och miljömässiga hållbarheten. Det finns ett behov av att tydliggöra och koppla konkreta mål till det sociala hållbarheten. Verksamhetsföreträdare påtalar att det sker ett stort arbete kopplat till social hållbarhet men det som görs i högre utsträckning också bör lyftas till politiken.

Bedömning

Har kommunstyrelsen fastställt mätbara mål med tillhörande uppdrag och indikatorer/aktiviteter utifrån policy och program?

Ja.

Vår bedömning grundar sig i att kommunstyrelsen har fastställt mål med tillhörande uppdrag och indikatorer. De övergripande målen främst är formulerade i text i de övergripande styrdokumenten. Kommunstyrelsen har även antagit mål inom ramen för programstyrningen. Vi konstaterar principerna i policy för hållbar utveckling kopplar an till inriktningsmålen i kommunstyrelsens verksamhetsplan.

Gällande mätbarheten av målen konstaterar vi att det har formulerats tillhörande uppdrag och indikatorer till målen men att målnivåerna är överlag inriktade på att värdet ska öka respektive minska. För ett fåtal mål finns målvärden angivna.

Vi bedömer att det på ett tydligt sätt går se att de tre olika aspekterna av hållbarhet (social, ekonomisk och miljömässig) kopplar an till inriktningsmålen men att kommunens mål som är knutna till ekonomisk respektive miljömässig hållbarhet i högre utsträckning är mätbara.

Vi rekommenderar att kommunen ser över antalet mål utifrån de styrande dokumenten med budget, policys och program för att säkerställa att dessa kan överblickas och följas upp på ett bra sätt. Vi ser även det som väsentligt att säkerställa att målen i dessa dokument harmoniserar med varandra så att målkonflikter minimeras.

Granskningen indikerar att kommunens mål kopplade till social hållbarhet kan konkretiseras i större utsträckning för att tydliggöra arbetet på politisk nivå. Vi rekommenderar att kommunstyrelsen säkerställer att det finns en balans mellan formulerade mål så att dessa omfattar samtliga perspektiv av hållbarhetsarbetet.

Ansvarsfördelning

Revisionsfråga 3: Finns en tydlig ansvarsfördelning för hållbarhetsarbetet?

Iakttagelser

I enlighet med reglementet för kommunstyrelsen och övriga nämnder i Uppsala kommun ska kommunstyrelsen leda arbetet med att samordna utformningen av övergripande och strategiska mål, riktlinjer och ramar för styrningen av hela den kommunala verksamheten, såsom miljö-, klimat-, mångfalds-, integrations-, diskriminerings-, jämställdhets-, demokrati- och folkhälsofrågor.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ansvarar enligt reglementet för kommunens prövning och tillsyn enligt miljöbalken, samt livsmedelslagen, alkohollagen, spellagen, lagen om tobak och liknande produkter m.fl. Nämnden ansvarar även för vad som i övrigt enligt lag eller föreskrifter ska fullgöras av den kommunala nämnden inom miljö- och hälsoskyddsområdet.

Enligt kommunens mål- och budget för år 2022 förstärks varje inriktningsmål med tidsbegränsade uppdrag, som kan vara för alla eller nämnd- och styrelsespecifika. Om inte annat anges gäller uppdragen samtliga nämnder och styrelser. Ett exempel på uppdrag som lämnats i budget för år 2023 till kommunstyrelsen och tre andra nämnder är att *"Utveckla en långsiktig och samordnad kultur-, idrotts- och fritidsverksamhet i Gottsunda-Valsätra och Gränby-Kvarngärdet tillsammans med föreningar och andra intressenter."* Uppdraget är kopplat till inriktningsmålet att Uppsala ska vara tryggt och attraktivt att leva, verka och vistas i.

I budgeten tydliggörs även att Kommunstyrelsen leder planering och utveckling, följer upp och analyserar inom strategiskt viktiga politiska områden som exempelvis social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet inkluderande det näringslivspolitiska arbetet.

Av kommunstyrelsen **verksamhetsplan 2022** framgår att styrelsen b la. ska *leda arbetet med kommunfullmäktiges övergripande styrdokument Mål och budget* samt *leda och samordna kommunens strategiska hållbarhetsarbete för att nå målen i Agenda 2030 och säkerställa att ekologiska, sociala och ekonomiska hållbarhetsperspektiv beaktas i kommunens utvecklingsarbete.*

Som beskrivits i föregående revisionsfrågor, beskrivs i **policy för hållbar utveckling** att ansvaret för att säkerställa att hållbarhetsarbetet systematiskt implementeras i respektive verksamhet åligger samtliga men att ytterst ansvariga är nämnder och

bolagsstyrelser för implementeringen. Ansvarig för att följa upp arbetet utifrån policyn årligen åligger kommunstyrelsen.

Av kommunens **miljö och klimatprogram** (beslutade av KF 2022-05-30) är kommunstyrelsen ansvarig för programmets genomförande, samordning, uppföljning och spridning. Vidare har alla nämnder ansvar för att integrera arbete med miljö och klimat i sina verksamheter, de har även ett ansvar att bidra till programmets samordning, uppföljning och måluppfyllelse. Kommunstyrelsen är ansvariga för programmet avseende genomförande, samordning, uppföljning och spridning.

Kopplat till programmet har en **handlingsplan för miljö- och klimatprogrammet** utarbetats i syfte att tydliggöra och beskriva åtgärderna och ansvarsfördelningen mellan nämnder och bolagsstyrelser. I handlingsplanen finns målområden, etappmål och åtgärder framtagna. Kommunstyrelsen är samordnare för samtliga åtgärder i handlingsplanen.

Inom kommunledningskontoret finns en hållbarhetsavdelning med en uttalad hållbarhetschef. Avdelningens uppdrag handlar enligt verksamhetsföreträdare om att hålla ihop det övergripande, strategiska arbetet samt att samordna åtgärder kopplat till mål och budget främst kopplat till hållbarhetsarbetet. Hållbarhetsavdelningen ska arbeta för förverkligandet av Agenda 2023, med särskilt fokus på den sociala och ekonomiska hållbarheten. Verksamhetsföreträdare lyfter att det finns rollbeskrivningar framtagna för medarbetarna men att det framför allt är reglementen samt mål och budget som är styrande för arbetet. I respektive nämnds, bolags samt styrelsens verksamhetsplaner framgår beskrivningar av uppdragen där hållbarhet omfattas.

Inom kommunen finns även en miljöförvaltning som stödjer miljö- och hälsoskyddsnämnden. Miljöförvaltningen är en tillsynsmyndighet som utför tillsyn, prövning, kontroll och förrättningar med syfte att skapa en god livsmiljö och hållbar utveckling i kommunen. Arbetet utgår från nationell lagstiftning som exempelvis miljöbalken, vilket de tre avdelningarna för miljöskydd, hälsoskydd och områdesskydd/enskilt avlopp ansvarar för. Målgrupperna är företag, organisationer och privatpersoner. Förvaltningen är också remissinstans som bidrar med miljö- och hälsoskyddskompetens vid stadsplanering och i bygglovsärenden.

Verksamhetsföreträdare påtalar i granskningen att det finns forum där dialoger förs kring hållbarhet bland annat genom nätverk. En utmaning i detta arbete är att omsätta dialogerna i dessa till konkreta åtgärder. En del i detta upplevs vara att lagstiftning, uppdrag och mål kan skapa hinder (se mer under revisionsfråga 4).

Bedömning

Finns en tydlig ansvarsfördelning för hållbarhetsarbetet?

Ja.

Vi bedömer att de styrande dokumenten utgör en tydlig grund för ansvarsfördelningen i hållbarhetsarbetet. Det framgår av reglementen vilket ansvar som kommunstyrelsen

respektive miljö- och hälsoskyddsnämnden har gällande hållbarhetsarbetet. Det tydliggörs även hur nämnderna kan arbeta med frågorna genom de tilldelade uppdragen. Vidare tydliggörs i policys och styrande dokument att kommunstyrelsen har ett ansvar för samordning, planering och genomförande kopplat till arbetet. Vi bedömer att kommunstyrelsen genom hållbarhetsavdelningen har tydliggjort hur de arbetar med samordningen av hållbarhetsfrågorna.

Samverkan

Revisionsfråga 4: Hur säkerställs en ändamålsenlig samverkan mellan de olika nämnderna när det gäller hållbarhetsstyrningen och har några hinder identifierats?

Iakttagelser

I **policy för hållbar utveckling** påtalas att hållbarhetsarbetet utgår från samverkan i hela organisationen. Vidare framgår att kommunen även ska arbeta tillsammans med invånare, myndigheter, näringsliv och föreningsliv för att tillsammans skapa förutsättningar för en hållbar samhällsutveckling.

Av kommunens **mål- och budgetdokument för år 2022** framgår att kommunens styrning bygger på ett samverkan och samspel inom verksamheterna men även inom kommunkoncernen, med invånarna, företag och organisationer.

Verksamhetsföreträdare påtalar att arbetet med samverkan i hög grad är integrerad i den ordinarie styrningen genom tydliggöranden i styrande dokument och via verksamhetsplanerna. Exempelvis lyfts i mål- och budgetdokumentet att kommunkoncernen ska använda upphandling som ett strategiskt verktyg för att utveckla en social, ekonomisk och ekologiskt hållbar kommun. I mål- och budgetdokumentet finns även uppdrag kopplade till inriktningsmålen som är riktade till flera nämnder vilket stärker samverkan inom specifika frågor. Ett exempel är uppdraget “Utveckla kommunens förmåga att förebygga och bryta boendesegregation och behov av försörjningsstöd” vilket riktar sig till kommunstyrelsen, arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden och Uppsalahem AB. Det framgår även i exempelvis handlingsplanen för miljöprogrammet att alla nämnder och styrelser har ansvar att bidra till programmets samordning.

Samverkan kopplat till hållbarhetsstyrningen sker även genom planarbetet enligt verksamhetsföreträdare där kommunens översiktsplan utgör en väsentlig grund. Två exempel som påtalats inom ramen för granskningen är arbetet med **Avfallsplan - program för cirkulärt Uppsala utan avfall** (beslutad av kommunfullmäktige i juni 2022) samt **Vattenprogram för Uppsala kommun** (beslutad av kommunfullmäktige i mars 2021). Dessa två program utgör enligt intervjuer en viktig del av kommunens hållbarhetsstyrning kopplat till det miljömässiga perspektivet. Programmet framhålls vara ett led i att säkerställa samverkan i frågor som rör flera aspekter av hållbarhetsarbetet. Vid intervjuerna påtalas att det i samband med framtagande av dessa planer har uppdagats utmaningar kopplat till lagstiftning som styr olika verksamheter (exempel miljöbalken, lag om allmänna vattentjänster m.fl.).

Ett annat program kopplat till den sociala hållbarhetsaspekten är kommunens **Bostad för alla - program för bostadsförsörjningen** (beslutad av kommunfullmäktige maj 2021) som anger kommunens mål för bostadsförsörjning och ska fungera som en gemensam utgångspunkt för prioritering och planering av kommunkoncernens insatser.

Kommunens hållbarhetsstyrning består av mål från flera olika styrande dokument där ett antal målkonflikter kan uppstå enligt verksamhetsföreträdare. Målkonflikterna upplevs ha en negativ effekt på samverkan då fokus blir på dialoger snarare än faktiska åtgärder. En annan utmaning som påtalas är hur åtgärderna är den ekonomiska aspekten då flera åtgärder kan innebära effekter på längre sikt men kostnader inledningsvis. Verksamhetsföreträdare påtalar även att förändringar inom ramen för samverkan kräver förankring i organisationen vilket i sin tur tar tid.

Hållbarhetsavdelningen på kommunledningskontoret framhålls vara en viktig aktör i arbetet med samverkan. Avdelningen arbetar med samordning av hållbarhetsfrågorna och stöttar förvaltningarna och bolagen i detta arbete. Inom ramen för samordningen kan arbetsgrupper införas men tas bort när effekterna bedöms avta. Vid intervjuerna påtalas att en stor del av styrningen kopplat till samverkan sker via målformuleringar och uppdrag. Detta innebär att det startas ett antal projekt som sträcker sig över flera verksamheter. Ett exempel på ett sådant projekt som lyfts vid intervjuer är arbetet med införande av solpaneler. En utmaning som lyfts kopplat till projektarbetet är att det krävs en långsiktig systematik i dessa för att säkerställa att arbetet resulterar i långsiktiga resultat och inte avslutas med projektet.

Hållbarhetsavdelningen har fört över resurser till upphandlingsavdelningen för att kunna bistå verksamheterna utifrån målet om hållbarhetsperspektiv inom upphandlingsområdet.

Ett viktigt forum som lyfts vid intervjuer är deltagande vid olika typer av nätverk såväl inom kommunen som med externa aktörer. Även inom detta område uppges hållbarhetsavdelningens strateger ha en viktig roll. Exempel på ett internt nätverk som lyfts som väsentliga i samverkansarbetet utifrån hållbarhetsstyrningen är kommunens nätverk för jämställdhet respektive trygghet. Verksamhetsföreträdare påtalar att kommunen även arbetar aktivt med samverkan med andra aktörer, exempelvis Uppsala Universitet och SLU.

Det lyfts även att det inte sker regelbundna möten mellan hållbarhetschefen och miljöchefen vilket påtalas kunna stärka samverkan kopplat till miljöområdet.

Bedömning

Hur säkerställs en ändamålsenlig samverkan mellan de olika nämnderna när det gäller hållbarhetsstyrningen och har några hinder identifierats?

Ja.

Vi bedömer att det av styrande dokument framgår tydligt att samverkan ska ske och att de uppdrag som lämnas i mål- och budgetdokumentet bidrar till att säkerställa att detta

sker. Samverkan lyfts även i ett flertal av de program som kommunen antagit med koppling till hållbarhetsarbetet. Vi bedömer att hållbarhetsavdelningen får en viktig roll i arbetet med samverkan men att samverkan även måste drivas av respektive nämnd. Hållbarhetsavdelningen kan bidra till att skapa förutsättningar genom att driva forum men det är väsentligt att berörda nämnder arbetar aktivt och säkerställer att beslut som stärker samverkan fattas.

Vi noterar att det finns hinder för samverkan när det uppstår målkonfilkter på grund av tillgängliga resurser eller kostnader kopplade till långsiktiga satsningar. Det framkommer även att det finns hinder kopplat till lagstiftning vid exempelvis miljöbalken, lag om allmänna vattentjänster m.m.

Vi vill påtala vikten av att se över på vilken nivå samverkan sker så samverkan inte endast drivs på tjänstemannanivå utan att även samverkan sker på politisk nivå för att minska hinder kopplade till resurser och mål.

Förankring av hållbarhetsarbetet

Revisionsfråga 5: Har hållbarhetsarbetet i tillräcklig grad förankrats i nämndernas verksamhetsplaner och berörda verksamheter?

Iakttagelser

Vi har inom ramen för granskningen gjort en genomgång av nämndernas verksamhetsplaner i syfte att se om dessa omfattar kommunens hållbarhetsarbete. Vi har tagit del av verksamhetsplanerna för arbetsmarknadsnämnden, kulturnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, omsorgsnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden och äldrenämnden. Genomgången har fokuserat på det som framgår i kommunens övergripande styrning genom mål- och budgetdokument för år 2022.

Genomförd genomgång visar på att det i nämndernas verksamhetsplaner redovisas de nio av kommunfullmäktiges inriktningsmål och hur respektive nämnden bryter ner dem. Kopplat till varje inriktningsmål redovisas kvantitativa indikatorer som är nämndspecifika.

Enligt miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhetsplan bidrar nämnden till de globala hållbarhetsmålen och de nationella miljökvalitetsmålen genom sitt grunduppdrag med tillsyn, kontroller, tillståndsprövningar och förrättningar.

I utbildningsnämndens verksamhetsplan har nämnden brutit ner *inriktningsmål 3 Uppsalas stad och landsbygd ska växa genom ett hållbart samhällsbyggande* i förskolan ges barnen möjlighet att ägna sig åt ett ekologiskt varsamt förhållningssätt till sin omgivande miljö och till natur och samhälle. Att ge elever möjlighet till miljöperspektiv i grundskolan få de ansvarar för den miljö de själva kan påverka same ett förhållningssätt till de övergripande globala miljöfrågorna.

I socialnämndens verksamhetsplan beskrivs att nämndens prioriteringar kring miljö- och klimatarbetet återfinns i handlingsplanen för socialnämndens miljö- och klimatarbete. Enligt planen är transporter, lokalanvändning och konsumtion prioriterade områden. Under varje område återfinns en beskrivning, åtgärder, samordningsansvarig, delansvarig samt år för genomförande.

I kulturnämndens verksamhetsplan beskrivs under inriktningsmål 3 *Uppsalas stad och landsbygd ska växa genom ett hållbart samhällsbyggande* att nämndens åtgärder kopplat till målet är bl a. att strukturerat arbeta med hållbarhetsfrågor och att arbeta för att konstnärliga gestaltningsprojekt har särskilt fokus på ekologisk hållbarhet.

I respektive verksamhetsplan kan vi även notera att det som en bilaga finns en sammanställning av de politiskt beslutade planer och program som innehåller åtgärder riktade till nämnden. Samtliga av de verksamhetsplaner som vi har tagit del av omfattar miljö- och klimatprogrammet. Utbildningsnämnden har i sin verksamhetsplan även specificerat vilka åtgärder och uppdrag som återfinns i respektive program.

Verksamhetsföreträdare påtalar vid intervjuer att de ser positivt på att hållbarhetsarbetet har integrerats i kommunens ordinarie styrprocess i hög grad. Mål- och budgetarbetet sker parallellt med programstyrningen men att det finns en struktur som går att följa vilket underlättar nämndernas arbete med verksamhetsplanerna.

Vidare framgår vid intervjuerna att verksamhetsplanerna överlag upplevs vara väl förankrade i hållbarhetsarbetet. En viktig del i detta arbete framhålls vara att kommunen har flera strateger som arbetar med detta och finns som ett stöd vid genomförande av planerna. Tillgången på strateger bidrar till att skapa samordning och en tydlighet i arbetet med verksamhetsplaner.

Bedömning

Har hållbarhetsarbetet i tillräcklig grad förankrats i nämndernas verksamhetsplaner och berörda verksamheter?

Ja.

Vi bedömer att hållbarhetsarbetet genom fullmäktiges mål och programstyrningen har förankrats i nämndernas verksamhetsplaner. Genomförd granskning visar att det finns en spårbarhet mellan kommunfullmäktiges mål och nämndernas verksamhetsplaner. I verksamhetsplanerna framgår även särskilda uppdrag som tilldelats inom ramen för hållbarhetsstyrningen genom exempelvis budget och program. Vi kan även se att verksamhetsplanerna omfattar en förteckning över vilka program som är aktuella för deras verksamhetsplaner.

Uppföljning och utvärdering

Revisionsfråga 6: Sker en årlig uppföljning och utvärdering av hållbarhetsarbetet i enlighet med policy och programmet?

Iakttagelser

I **kommunstyrelsens reglemente** framgår att styrelsen och nämnderna kontinuerligt ska följa upp sin verksamhet. Kommunstyrelsens uppföljning inkluderar att följa upp att fullmäktiges fastställda kvalitetskrav, mål, riktlinjer och program för verksamheten följs upp i nämnderna.

I mål- och budgetdokumentet för år 2022 framgår att det varje år görs en samlad uppföljning och aktualitetsbedömning av program och kommungemensamma handlingsplaner. Denna innebär att det görs en årlig samlad uppföljning och aktualitetsbedömning av program och kommungemensamma handlingsplaner som ett led i att säkerställa en mer sammanhållen styrning där relationerna mellan styrdokument är tydliga, skapa minskad styrträngsel med färre målkonflikter samt en ökad möjlighet till tydliga prioriteringar. Uppföljningsrapporten lämnas till kommunfullmäktige som beslutar om eventuella revideringar. Av intervjuer framkommer att programmen följs upp varje augusti.

Uppföljningen av program för år 2022 har enligt kommunstyrelsens protokoll från 8 februari 2023 skett genomförts i samband med ordinarie verksamhetsuppföljning per augusti. Av protokollet framgår att uppföljningen baseras på återrapportering från nämnder och bolagsstyrelser samt i förekommande fall måluppfyllelse till programmets indikatorer. Totalt finns enligt uppföljningen 26 beslutade program per augusti 2022 varav sju program inte följs upp av angivna skäl i programuppföljningen.

I **policy för hållbar utveckling** beskrivs att kommunstyrelsen följer upp arbetet utifrån policyn årligen i samband med årsredovisningen samt genom internkontroll/internrevision. I arbetet ingår att utveckla ett systematiskt arbetssätt för uppföljning.

Kommunledningskontoret har tagit fram ett dokument och rutin, **‘’Rutin - följa upp program och handlingsplaner”** kring att följa upp program och handlingsplaner. Kommunens nio inriktningsmål följs upp flera gånger per år. Resultaten publiceras på hemsidan och är tillgänglig för alla. På hemsidan kan man utförligt se om målen är uppnådda samt vilka åtgärder som behövs för att nå målen.

Enligt handlingsplan för **miljö- och klimatprogram 2022-2025** är kommunstyrelsen ansvarig för handlingsplanen och har därmed det övergripande ansvaret för uppföljning och utvärderingen av planen. Programmet följs upp årligen i ordinarie programuppföljning och kommunstyrelsen kan revidera handlingsplanen vid behov.

Uppsala kommun upprättade en rapport där uppföljning av Uppsalas kommuns Miljö- och klimatprogram 2014-2023 redovisas. Uppföljningen genomfördes hösten 2021 (av Anthersis Eveco AB).

I Uppsala kommuns **årsredovisning 2021** (beslutad av kommunfullmäktige 2022-03-21 §82) (beslutad av kommunstyrelsen 2022-04-06 §82) följs de 9 inriktningsmål som angavs i mål och budget. Det finns tre stycken bedömningar, helt uppfyllt, i hög grad uppfyllt och delvis uppfyllt. 3 av 9 mål fick bedömningen delvis uppfyllt och 6 av 9 mål fick bedömningen i hög grad uppfyllt. Vid faktaavstämningen påtalas att uppföljning av hållbarhetsarbetet är integrerat i årsredovisningen år 2022 som även innefattar en uppföljning av de nationella nyckeltalen för uppföljning av målen i Agenda 2030. Samlade fördjupade uppföljningar sker inom identifierade områden såsom jämställdhet, integration och psykisk ohälsa.

Verksamhetsföreträdare påtalar vid intervjuerna att arbetet med uppföljning av hållbarhetsarbetet i hög grad är integrerad i den ordinarie styrningen. Enligt kommunens riktlinje för styrdokument ska varje program ha en eller flera handlingsplaner som beskriver vilka åtgärder som ska genomföras för att nå målen. Vid program sker uppföljning av programmens aktualitet vilket kan leda till revideringar.

Vid intervjuerna påtalas att kommunen genomför uppföljning av program och insatser men att utvärderingen är främst fokuserad på måluppfyllelse. Verksamhetsföreträdare påtalar att det finns en risk att fokus blir på kvantifierade indikatorer men att det finns ett behov av att utveckla analysarbetet och utvärdering av hållbarhetsarbetet för att aktiviteter som genomförs ska leda hållbarhetsarbetet åt rätt håll.

Vid faktaavstämningen påtalas att kommunen inom ramen för ordinarie risk- och sårbarhetsanalys även lyfter risker av hållbarhetskaraktär. Det finns förutsättningar att komplettera riskanalysen med hållbarhetsperspektiv vilket görs till viss del enligt verksamhetsföreträdare,

Bedömning

Sker en årlig uppföljning och utvärdering av hållbarhetsarbetet i enlighet med policy och programmet.

Delvis.

Vi bedömer att det sker en uppföljning av hållbarhetsarbetet genom den ordinarie styrningen och programuppföljningen. Uppföljning framgår även av de separata handlingsplanerna. Det sker ingen särskild samlad uppföljning av hållbarhetsarbetet eller systematiskt hållbarhetsrapportering.

Vi bedömer att arbetet med utvärdering av hållbarhetsarbetet kan stärkas. Det är väsentligt att kommunen arbetar systematiskt med analyser och utvärdering av hållbarhetsarbetet för att säkerställa att styrningen når önskade effekter. Vi rekommenderar att kommunen ser över möjligheterna att stärka arbetet med utvärdering och analys, förslagsvis genom att systematiskt arbete med att identifiera hållbarhetsrisker.

Samlad bedömning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Uppsala kommun genomfört en granskning av kommunens styrning av hållbarhetsaspekter i verksamheten. Granskningens syfte är att pröva om kommunstyrelsen och miljö- och hälsoskyddsnämnden har säkerställt en ändamålsenlig styrning avseende kommunens hållbarhetsarbete.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att kommunstyrelsen och miljö- och hälsoskyddsnämnden inte helt bedriver en ändamålsenlig styrning av kommunens hållbarhetsarbete.

Rekommendationer

Utifrån genomförd granskning vill vi lämna följande rekommendationer:

- Se över hur tydligare överblick avseende styrningen av hållbarhetsarbetet kan skapas som finns i styrande dokument (måldokument, policys, program m.m.)
- Se över antalet mål utifrån de styrande dokumenten med budget, policys och program för att säkerställa att dessa kan överblickas och följas upp på ett bra sätt.
- Säkerställ att det finns en balans mellan formulerade mål så att dessa omfattar samtliga perspektiv av hållbarhetsarbetet. Granskningen indikerar att kommunens mål kopplade till social hållbarhet kan konkretiseras i större utsträckning för att tydliggöra arbetet på politisk nivå.
- Säkerställ att målen för hållbarhetsarbetet i mål- och budgetdokument samt andra styrande dokument (program, policys m.m.) harmoniserar med varandra så att målkonflikter minimeras.
- Säkerställ att samverkan kopplat till hållbarhetsarbetet inte endast drivs på tjänstemannanivå utan att även på politisk nivå för att minska hinder kopplade till resurser och mål
- Se över hur arbetet med utvärdering och analys kan utvecklas för att stärka hållbarhetsarbetet.
- Säkerställ att hållbarhetsarbetet utgår från systematiskt identifierade hållbarhetsrisker.

Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor

Revisionsfråga	Bedömning	
1. Har kommunstyrelsen definierat hållbarhetsarbetet och tydliggjort styrningen av detta?	**Delvis** Vi bedömer att det finns en tydlig definition av hållbarhetsarbetet genom kommunens policy för hållbar utveckling och mål- och budgetdokument för år 2022. Kommunens definitionen omfattar i hög grad alla aspekterna av hållbarhetsarbetet. Styrningen av hållbarhetsarbetet sker dels via kommunens policy för hållbar utveckling samt mål och budgetdokument, dels via framtagna program och policys. Styrningen är integrerad i den ordinarie processen. Vi bedömer att det finns ett behov av att säkerställa att programstyrningen harmoniserar med mål- och budgetstyrningen i syfte att skapa en tydlighet. Det framkommer att det har tydliggjorts hur dessa hänger ihop men att det finns utmaningar kring att på ett enkelt sätt få en överblick avseende styrningen av hållbarhetsarbetet. I granskningen påtalas att det finns en inbyggd målkonflikt i styrningen där ekonomiska faktorer påverkar vilka beslut som kan genomföras. Vi noterar att kommunstyrelsen har avsatt medel kopplat till hållbarhetarbetet men att detta inte finns beskrivet på ett samlat ställe. En beskrivning av avsatta medel i en sådan kan tydliggöra och ytterligare stärka styrningen kopplat till hållbarhetsarbetet.	
2. Har kommunstyrelsen fastställt mätbara mål med tillhörande uppdrag och indikatorer/aktiviteter utifrån policy och program?	**Ja** Vår bedömning grundar sig i att kommunstyrelsen har fastställt mål med tillhörande uppdrag och indikatorer. De övergripande målen främst är formulerade i text i de övergripande styrdokumenten. Kommunstyrelsen har även antagit mål inom ramen för programstyrningen. Vi konstaterar principerna i policy för hållbar utveckling kopplar an till inriktningsmålen i kommunstyrelsens	

	verksamhetsplan. Gällande mätbarheten av målen konstaterar vi att det har formulerats tillhörande uppdrag och indikatorer till målen men att målnivåerna är överlag inriktade på att värdet ska öka respektive minska. För ett fåtal mål finns målvärden angivna. Vi bedömer att det på ett tydligt sätt går se att de tre olika aspekterna av hållbarhet (social, ekonomisk och miljömässig) kopplar an till inriktningsmålen men att kommunens mål som är knutna till ekonomisk respektive miljömässig hållbarhet i högre utsträckning är mätbara. Granskningen indikerar att kommunens mål kopplade till social hållbarhet kan konkretiseras i större utsträckning för att tydliggöra arbetet på politisk nivå.	
3. Finns en tydlig ansvarsfördelning för hållbarhetsarbetet?	**Ja** Vi bedömer att de styrande dokumenten utgör en tydlig grund för ansvarsfördelningen i hållbarhets-arbetet. Det framgår av reglementen vilket ansvar som kommunstyrelsen respektive miljö- och hälsoskydds-nämnden har gällande hållbarhets-arbetet. Det tydliggörs även hur nämnderna kan arbeta med frågorna genom de tilldelade uppdragen. Vidare tydliggörs i policys och styrande dokument att kommunstyrelsen har ett ansvar för samordning, planering och genomförande kopplat till arbetet.	
4. Hur säkerställs en ändamålsenlig samverkan mellan de olika nämnderna när det gäller hållbarhetsstyrningen och har några hinder identifierats?	**Ja** Vi bedömer att det av styrande dokument framgår tydligt att samverkan ska ske och att de uppdrag som lämnas i mål- och budgetdokumentet bidrar till att säkerställa att detta sker. Samverkan lyfts även i ett flertal av de program som kommunen antagit med koppling till hållbarhetsarbetet. Vi bedömer att hållbarhetsavdelningen får en viktig roll i arbetet med samverkan men att samverkan även måste drivas av respektive nämnd. Hållbarhetsavdelningen kan bidra till att skapa förutsättningar genom att driva	

	forum men det är väsentligt att berörda nämnder arbetar aktivt och säkerställer att beslut som stärker samverkan fattas. Vi noterar att det finns hinder för samverkan när det uppstår målkonfilkter på grund av tillgängliga resurser eller kostnader kopplade till långsiktiga satsningar. Det framkommer även att det finns hinder kopplat till lagstiftning vid exempelvis miljöbalken, lag om allmänna vattentjänster m.m. Vi vill påtala vikten av att se över på vilken nivå samverkan sker så samverkan inte endast drivs på tjänstemannanivå utan att även samverkan sker på politisk nivå för att minska hinder kopplade till resurser och mål.	
5. Har hållbarhetsarbetet i tillräcklig grad förankrats i nämndernas verksamhetsplaner och berörda verksamheter?	**Ja** Vi bedömer att hållbarhetsarbetet genom fullmäktiges mål och programstyrningen har förankrats i nämndernas verksamhetsplaner. Genomförd granskning visar att det finns en spårbarhet mellan kommunfullmäktiges mål och nämndernas verksamhetsplaner. I verksamhetsplanerna framgår även särskilda uppdrag som tilldelats inom ramen för hållbarhetsstyrningen genom exempelvis budget och program. Vi kan även se att verksamhetsplanerna omfattar en förteckning över vilka program som är aktuella för deras verksamhetsplaner.	
6. Sker en årlig uppföljning och utvärdering av hållbarhetsarbetet i enlighet med policy och programmet?	**Delvis** Vi bedömer att det sker en uppföljning av hållbarhetsarbetet genom den ordinarie styrningen och programuppföljningen. Uppföljning framgår även av de separata handlingsplanerna. Det sker ingen särskild samlad uppföljning av hållbarhetsarbetet eller systematiskt hållbarhetsrapportering. Vi bedömer att arbetet med utvärdering av hållbarhetsarbetet kan stärkas. Det är väsentligt att kommunen arbetar systematiskt med analyser och utvärdering av hållbarhetsarbetet för att	

säkerställa att styrningen når önskade effekter.

Bilaga

Förteckning över granskade dokument

- Avfallsplan - program för cirkulärt Uppsala utan avfall
- Bostad för alla - program för bostadsförsörjningen
- Handlingsplan för miljö- och klimatprogram 2022-2025
- Handlingsplan för socialnämndens miljö- och klimatarbete
- Miljö- och klimatprogram 2022-2025
- Mål- och budget år 2022 med plan för 2023-2024
- Kvalitetspolicy
- Policy för hållbar utveckling i Uppsala kommun
- Policy och riktlinjer för upphandling och inköp
- Reglemente för kommunstyrelse och övriga nämnder 13 juni 2022
- Revision Miljöförvaltningen 20221031
- Riktlinjer för upphandling och inköp
- Rutin - Följa upp program och handlingsplaner
- Rutin - Integrera och genomföra program
- Uppföljning av Uppsala kommuns miljö- och klimatprogram 2014-2023
- Uppsala och Agenda 2030 - Voluntary Local Review 2021
- Vattenprogram för Uppsala kommun
- Verksamhetsplan och budget 2022 Kommunstyrelsen
- Verksamhetsplan och budget 2022 Arbetsmarknadsnämnden
- Verksamhetsplan och budget 2022 Kulturnämnden
- Verksamhetsplan och budget 2022 Miljö- och hälsoskyddsnämnden
- Verksamhetsplan och budget 2022 Omsorgsnämnden
- Verksamhetsplan och budget 2022 Socialnämnden
- Verksamhetsplan och budget 2022 Utbildningsnämnden
- Verksamhetsplan och budget 2022 Äldrenämnden
- Årsredovisning 2021
- Bilaga till årsredovisningen - Uppföljning av inriktningsmål, uppdrag, indikatorer och nationella nyckeltal för Agenda 2030
- Översiktsplan

2023-03-03

Lena Salomon

Uppdragsledare

Hanna Franck

Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Uppsala kommuns revisorer enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från den 9 september 2022. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.

Uppsala kommun

Datum:
2022-12-16

Diarienummer:
KRN-2022-00014

KOMMUNREVISIONEN

Mottagare:

Kommunstyrelsen
Kommunfullmäktige för kännedom

Granskning av pandemihantering

PwC har av Uppsala kommuns revisorer fått i uppdrag att granska kommunens hantering av Covid 19-pandemin. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2022.

Efter genomförd granskning bedömer vi att kommunstyrelsens och krisledningsnämndens styrning, krisledning och beslutsfattande under coronapandemin i allt väsentligt har varit ändamålsenlig.

Granskningen visar att kommunen 2019 genomförde en dokumenterad, aktuell och heltäckande risk- och sårbarhetsanalys, där samtliga förvaltningar och bolag omfattades. Analysen innefattar risken för en extraordinär händelse, dock inte explicit en pandemi. Under pandemin har en tillräcklig krisberedskap och krisorganisation funnits på plats, med bl a en tidigt aktiverad krisledningsnämnd och inrättande av ett covid-kansli. Det finns en god följsamhet till beslutsorganisationen och samtliga granskade beslut har fattats av rätt beslutsorgan. Samtliga granskade tjänsteskrivelser är dock inte upprättade i enlighet med gällande rutin.

Vi bedömer även att det funnits tillräckliga system för att fånga upp och hantera myndigheters rekommendationer och beslut under pandemins förlopp. Pandemin har följts upp, analyserats och utvärderats vid fem tillfällen under pandemin. Åtgärder har planerats och/eller genomförts då brister har identifierats. En löpande rapportering bedöms ha skett i tillräcklig utsträckning till den politiska organisationen.

Kommunrevisionen har vidare noterat att den enkät som sändes ut till förtroendevalda fick en låg svarsfrekvens. Vi beklagar det.

Utifrån genomförd granskning rekommenderar vi kommunstyrelsen och krisledningsnämnden att vidta följande åtgärder

- Att säkerställa en ökad följsamhet till rutinen för ärendeberedning/beslutsfattande. Vår granskning visar att en del tjänsteskrivelser inte möter de krav som rutinen fastställer.

Postadress: Uppsala kommun, kommunrevisionen, 753 75 Uppsala
Telefon: 018-727 11 32 (Kansli)
E-post: kommunrevisionen@uppsala.se
www.uppsala.se

- Att överväga att genomföra en utvärdering med fokus på verksamheter inom vård- och omsorgsförvaltningen som riktar sig till medborgare som tillhörde någon av riskgrupperna, till exempel LSS-verksamhet.

Revisionen begär yttrande över revisionens iakttagelser och rekommendationer från kommunstyrelsen senast 2023-03-10 till kommunrevisionen@uppsala.se och till det sakkunniga biträdet, [redacted] Rapporten utgör ett underlag för revisionens bedömning i ansvarsprövningen varför tidsramarna inte kan överskridas.

För kommunrevisionen

[redacted]
Per Davidsson, ordförande

Granskning av kommunens pandemihantering

Uppsala kommun

December 2022

Jenny Nordqvist

Linn Bergman

Charlie Winde

Henrik Fagerlind, certifierad kommunal revisor

pwc

Revisionsrapport

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Uppsala kommun genomfört en granskning av kommunens pandemihantering. Granskningens syfte är att bedöma om kommunstyrelsens och krisledningsnämndens styrning, krisledning och beslutsfattande under coronapandemin varit ändamålsenlig.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att kommunstyrelsens och krisledningsnämndens styrning, krisledning och beslutsfattande under coronapandemin *i allt väsentligt* har varit ändamålsenlig.

Nedan ses bedömning för varje revisionsfråga. För fullständiga bedömningar se respektive revisionsfråga i rapporten eller det avslutande avsnittet "Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor".

Revisionsfrågor	**Bedömning**
1. Har en dokumenterad, aktuell och heltäckande risk- och sårbarhetsanalys genomförts kopplat till kris- och katastrofberedskap? Innefattar analysen risken för en pandemi?	Ja
2. Har det funnits en tillräcklig krisberedskap och krisorganisation under pandemin?	Ja
3. Har beslut och vidtagna åtgärder under pågående pandemi fattats av behöriga beslutsorgan?	KS: Delvis KLN: Ja
4. Har det funnits tillräckliga system för att fånga upp och hantera myndigheters rekommendationer och beslut?	Ja
5. Har en tillräcklig uppföljning, analys och utvärdering av inträffad pandemi genomförts? Vilka brister har upptäckts och har åtgärder genomförts eller planerats?	Ja
6. Har rapportering till den politiska organisationen skett i tillräcklig omfattning? (kommunikation mellan tjänstemän - förtroendevalda, mellan KLN - övriga förtroendevalda)	Ja

Rekommendationer

Efter genomförd granskning lämnar vi följande rekommendationer till *kommunstyrelsen* och *krisledningsnämnden*:

- Att säkerställa en ökad följsamhet till rutinen för ärendeberedning/beslutsfattande. Vår granskning visar att en del tjänsteskrivelser inte möter de krav som rutinen fastställer.

- Att överväga att genomföra en utvärdering med fokus på verksamheter inom vård- och omsorgsförvaltningen som riktar sig till medborgare som tillhörde någon av riskgrupperna, till exempel LSS-verksamhet.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Inledning	4
Allmänna iakttagelser	7
Granskningsresultat	9
Risk- och sårbarhetsanalys	9
Krisberedskap och krisorganisation	10
Beslut och vidtagna åtgärder	14
System för att hantera myndigheters rekommendationer och beslut	16
Uppföljning, analys och utvärdering	17
Rapportering	20
Samlad bedömning	24
Bilaga - Enkätsvar	27

Inledning

Bakgrund

Sverige har sedan våren 2020 tvingats hantera en omfattande pandemi, Covid-19, förorsakat av ett Coronavirus. Pandemin har resulterat i en ökad dödlighet, främst bland äldre, och fått långtgående samhällseffekter. Pandemin har påverkat ett stort antal verksamheter inom Uppsala kommun, liksom näringslivet och civilsamhället.

Under en sådan extraordinär händelse som coronapandemin utmanas kommunens normala styrning och de gängse formerna för beslutsfattande. Att tidigt få igång en krisledning och krisorganisation är väsentligt, där en tillräcklig krisberedskap är av vikt. Uppsala var en av det relativa fåtal kommuner som tidigt aktiverade sin krisledningsnämnd. Kommunrevisionen genomförde mot denna bakgrund under hösten 2020 en förstudie rörande hanteringen av pandemin. Förstudien, som var övergripande till sin karaktär, identifierade några utvecklingsområden, bl a relativt stort personberoende, behov av ökad samverkan mellan exempelvis äldreförvaltningen och omsorgsförvaltningen och viss osäkerhet kring förväntningar och roller.

Även andra granskning- och utvärderingsinsatser har vidtagits, på såväl nationell och lokal nivå. I Uppsala har exempelvis en konsultfirma utvärderat Uppsala kommuns krishantering inom Äldreomsorgen under Coronapandemin. Utvärderingen visade bl a att verksamheten varit alltför slimmad vilket har medfört att det inte finns kapacitet att ställa om verksamheten, att brister avseende chefsstöd och tydlighet i arbetsledning förelegat samt att uppföljning som görs som underlag till beslut och åtgärder inte alltid varit tillräcklig.

Kommunens revisorer har med hänsyn till risk och väsentlighet bedömt det angeläget att göra en granskning rörande kommunövergripande styrning, krisledning och beslutsfattande med fokus på krisledningsnämnden och kommunstyrelsen. Iakttagelser och konstaterade brister utifrån andra granskning- och utvärderingsrapporter kommer att beaktas och översiktligt sammanfattas.

Syfte och revisionsfrågor

Granskningen syftar till att bedöma om kommunstyrelsens och krisledningsnämndens styrning, krisledning och beslutsfattande under coronapandemin varit ändamålsenlig.

Revisionsfrågor:

1. Har en dokumenterad, aktuell och heltäckande risk- och sårbarhetsanalys genomförts kopplat till kris- och katastrofberedskap? Innefattar analysen risken för en pandemi?
2. Har det funnits en tillräcklig krisberedskap och krisorganisation under pandemin?
3. Har beslut och vidtagna åtgärder under pågående pandemi fattats av behöriga beslutsorgan?
4. Har det funnits tillräckliga system för att fånga upp och hantera myndigheters rekommendationer och beslut?

5. Har en tillräcklig uppföljning, analys och utvärdering av inträffad pandemi genomförts? Vilka brister har upptäckts och har åtgärder genomförts eller planerats?
6. Har rapportering till den politiska organisationen skett i tillräcklig omfattning? (kommunikation mellan tjänstemän - förtroendevalda, mellan KLN - övriga förtroendevalda)

Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser och bedömningar.

- Kommunallagen (2017:725)
- Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap
- Förordning (2006:637) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap
- MSBFS 2015:5 föreskrifter och allmänna råd om kommuners risk- och sårbarhetsanalyser
- MSB:s vägledning för risk- och sårbarhetsanalyser

Avgränsning

Granskningen är kommunövergripande och omfattar perioden mars 2020 till och med mars 2022. Revisionsobjekt är kommunstyrelsen och krisledningsnämnden.

Metod

Granskningen har genomförts genom dokumentgranskning av styrande dokument inom området. Genomförda granskning- och utvärderingsinsatser (av kommunen och andra aktörer) har analyseras. Stickprovskontroller av fattade pandemirelaterade beslut har genomförts.

Följande intervjuer har genomförts:

- krisledningsnämndens och kommunstyrelsens presidium
- koncernledning: biträdande stadsdirektör, säkerhetschef och senior adviser
- utbildningsförvaltningen: utbildningsdirektör, gymnasiechef, grundskolechef och avdelningschef
- vård- och omsorgsförvaltningen: direktör vård- och omsorgsförvaltningen, välfärdsutvecklare/krisledningskoordinator och avdelningschef äldreomsorg ordinärt boende

Vidare har en digital enkätundersökning genomförts. Enkäten skickades ut till samtliga ledamöter och ersättare i styrelse och nämnder, totalt 336 personer. I enkäten och hanteringen av svaren har vi inte särskilt svaren mellan ordinarie ledamöter och ersättare. Möjlighet har funnits att välja fler än ett svarsalternativ på frågan inom vilka politiska organ man har uppdrag inom (i de fall personer sitter i fler än en nämnd/styrelse). Svarsfrekvensen uppgick totalt till 38 procent. Svarsfrekvensen[1] för respektive nämnd framgår nedan.

[1] Vid färre än tio svar per nämnd, redovisas inte svarsfrekvensen.

- Arbetsmarknadsnämnden: Färre än 10 svarande
- Gatu- och samhällsmiljönämnden: 50 procent (11 av 22)
- Idrotts- och fritidsnämnden: Färre än 10 svarande
- Kommunfullmäktige: 35 procent (43 av 124)
- Kommunstyrelsen: 59 procent (17 av 29)
- Kulturnämnden: 55 procent (12 av 22)
- Miljö- och hälsoskyddsnämnden: Färre än 10 svarande
- Namngivningsnämnden: Färre än 10 svarande
- Omsorgsnämnden: 55 procent (12 av 22)
- Plan- och byggnadsnämnden: 50 procent (11 av 22)
- Räddningsnämnden: Färre än 10 svarande
- Socialnämnden: 38 procent (10 av 26)
- Utbildningsnämnden: 46 procent (12 av 26)
- Äldrenämnden: 55 procent (12 av 22)
- Överförmyndarnämnden: Färre än 10 svarande

Eftersom svarsfrekvensen på totalnivå samt per nämnd understiger 60 procent är resultatet inte representativt för gruppen (förtroendevalda i Uppsala kommun) som helhet. Resultatet kan däremot användas för att exemplifiera olika svarandes uppfattningar. I rapporten har vi redovisat resultatet på totalnivå och även jämfört det totala resultatet med svaren från kommunstyrelsen, omsorgsnämnden, socialnämnden och utbildningsnämnden.

De intervjuade har beretts möjlighet att sakgranska rapporten.

Rapporten är kvalitetssäkrad av Henrik Fagerlind, certifierad kommunal revisor, i enlighet med PwC:s interna riktlinjer för kvalitetssäkring.

Allmänna iakttagelser

Kommunallagen (2017:725)

Bestämmelser om kommuners och regioners organisation och befogenheter vid extraordinära händelser i fredstid finns i lagen (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.

Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap

Lagen anger att kommuner och regioner ska analysera vilka extraordinära händelser i fredstid som kan inträffa och hur dessa händelser kan påverka den egna verksamheten. Resultatet av arbetet ska värderas och sammanställas i en risk- och sårbarhetsanalys. Med beaktande av risk- och sårbarhetsanalysen ska kommunen, för varje ny mandatperiod, fastställa en plan för hur de ska hantera extraordinära händelser. Lagen säger vidare att det i varje kommun ska finnas en krisledningsnämnd med uppgift att fullgöra uppgifter under extraordinära händelser. Ordförande i krisledningsnämnden bedömer när en händelse medför att nämnden ska träda i funktion. Krisledningsnämnden får fatta beslut om att överta hela eller delar av verksamhetsområden från övriga nämnder i kommunen eller regionen i den utsträckning som är nödvändig med hänsyn till den extraordinära händelsens art och omfattning.

Förordning (2006:637) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap

Förordningen anger att varje kommun ska hålla Länsstyrelsen underrättad om vilka förberedelser som vidtagits inför extraordinära händelser samt lämna lägesrapporter och information om händelseutvecklingen vid extraordinära händelser. Varje kommun och region ska ha de planer som behövs för verksamheten under höjd beredskap. Dessa ska innehålla uppgifter om den verksamhet som är avsedd att bedrivas under höjd beredskap. Av planerna ska även krigsorganisationen, den personal som ska tjänstgöra i denna och vad som i övrigt behövs för att kommunen eller regionen ska kunna höja sin beredskap och bedriva verksamheten under höjd beredskap framgå.

MSBFS 2015:5 föreskrifter och allmänna råd om kommuners risk- och sårbarhetsanalyser

Skrivelsen innehåller närmare föreskrifter om de risk- och sårbarhetsanalyser som avses i lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Kommunen ska anpassa arbetet med risk- och sårbarhetsanalys till de egna behoven och till övriga förutsättningar. Arbetet ska i den utsträckning det är möjligt och lämpligt samordnas och integreras med riskanalysarbete som sker i enlighet med annan lagstiftning

MSB:s vägledning för risk- och sårbarhetsanalyser

Syftet med risk- och sårbarhetsanalysarbetet är att öka medvetenheten och kunskapen hos beslutsfattare och verksamhetsansvariga om hot, risker och sårbarheter inom det egna verksamhetsområdet samt att skapa ett underlag för egen planering. Underlaget utgör dessutom en viktig källa för information till medborgare och anställda. Analyserna

ska även omfatta verksamhet som bedrivs av hel- eller delägda kommunala företag och som kan komma att beröras av en extraordinär händelse, liksom eventuella entreprenörer som kommunen har avtal med.

Kommunen ansvarar för att upprätthålla samhällsviktig verksamhet, oavsett situationens omfattning och karaktär, och tillgodose de särskilda behov av information och stöd till enskilda som uppstår i samband med en kris. För att klara verksamhetsansvaret måste kommunen bland annat ha en organisation för krishantering, planer och förberedda lokaler. I ansvaret ingår även att kontinuerligt utbilda och öva krishanterings-organisationen.

Coronakommissionen

Regeringen beslutade, efter överläggningar med riksdagens partier, den 30 juni 2020 att tillsätta en kommission med uppdrag att utvärdera regeringens, förvaltnings-myndigheternas, regionernas och kommunernas åtgärder för att begränsa spridningen av det virus som orsakar sjukdomen covid-19 och spridningens effekter. Corona-kommissionen avslutades den 25 februari 2022 då slutbetänkandet överlämnades. Kommissionens övergripande bedömningar var bland annat att vägvalet i smittskyddet med inriktningen på råd och rekommendationer som människor förväntades att frivilligt följa i grunden var riktigt, att det vidtogs för få och sena åtgärder och att regeringen omgående borde ha tagit ledningen i alla delar av krishanteringen.

Granskningsresultat

Risk- och sårbarhetsanalys

Revisionsfråga 1: Har en dokumenterad, aktuell och heltäckande risk- och sårbarhetsanalys genomförts kopplat till kris- och katastrofberedskap? Innefattar analysen risken för en pandemi?

Iakttagelser

Vi har tagit del av Uppsala kommuns riskanalys- och sårbarhetsanalys daterad 2019-09-03. Analysen har tagits fram genom metoden "FORSA" som är Totalförsvarets forskningsinstituts modell för risk- och sårbarhetsanalys. Analysen utgörs av fem block:

1. Verksamhetsbeskrivning med fokus på prioriterade uppgifter och kritiska beroenden
2. Identifiering av oönskade händelser, sannolikheter och konsekvenser
3. Händelseanalys med fokus på sårbarheter, beroenden och förmågor
4. Analys av åtgärdsbehov, åtgärdsförslag
5. Arbetsredogörelse/rapportskrivning

I analysen anges att arbetet har letts, samordnats och dokumenterats av avdelningen för säkerhet och beredskap vid kommunledningskontoret. Block 1 och 2 genomfördes med respektive förvaltning och bolag. Block 3 och 4 genomfördes kommungemensamt en heldag under ledning av externa konsulter. Alla förvaltningar och bolag som bedriver samhällsviktig verksamhet engagerades i arbetet med alla block och de förvaltningar som inte bedriver samhällsviktig verksamhet deltog i block 3 och 4.

Analysen innehåller bland annat samhällsviktig verksamhet inom kommunens geografiska område, kritiska beroenden och risker för kommunens samhällsviktiga verksamhet och behov av åtgärder med anledning av risk- och sårbarhetsanalysens resultat.

Risken för specifikt en pandemi lyfts inte, men analysen utgår från hur kommunen ska hantera en extraordinär händelse. Kommunen definierar en extraordinär händelse som en händelse som avviker från det normala, innebär en allvarlig störning eller överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner och kräver skyndsamma insatser av en kommun eller en region.

Vid intervjuer framgår att förvaltningarna även tagit fram egna risk- och sårbarhetsanalyser med hjälp av samma metod som användes vid den kommunövergripande analysen. Inriktnings- och samordningsfunktionen (ISF) och covidkansliet hade i framtagandet huvudsakligen en stödjande roll. De förvaltningsspecifika analyserna har reviderats efter pandemins utbrott och beskrivs vid intervjuer numera även omfatta risken för pandemi. Riskanalyserna har sammanställts i rapporter som sammanfattar riskerna och lämnar rekommendationer. I den första rapporten, daterad 2020-04-07, handlar majoriteten av riskerna om personalbrist och

vilka konsekvenser personalbristen får för verksamheten och dess resultat, exempelvis avseende säkerhet för brukare och samhället i stort.

Intervjuade beskriver även att kommunen redan innan pandemin hade tränat på olika katastrofscenarion samt behövt hantera andra kriser. Det gjorde att det fanns en erfarenhet i organisationen av krishantering som underlättade arbetet under pandemin. Övningarna lyfts av de intervjuade som en viktig del i det förberedande arbetet och beskrivs ha varit en av de främsta anledningarna till att de upplevde att det fanns god beredskap i organisationen.

Bedömning

Har en dokumenterad, aktuell och heltäckande risk- och sårbarhetsanalys genomförts kopplat till kris- och katastrofberedskap? Innefattar analysen risken för en pandemi?

Bedömning: Ja

Bedömningen baseras på att kommunen genomförde en risk- och sårbarhetsanalys som omfattar kris- och katastrofberedskap år 2019. Den kommunövergripande analysen innefattar risken för en extraordinär händelse, dock inte explicit en pandemi. Bedömningen baseras även på att analysen omfattade samtliga förvaltningar och bolag. Bedömningen baseras därtill på att förvaltningarna har gjort egna analyser som har reviderats samt innefattar risken för en pandemi.

Krisberedskap och krisorganisation

Revisionsfråga 2: Har det funnits en tillräcklig krisberedskap och krisorganisation under pandemin?

Iakttagelser

I *Ledningsplan inför och vid allvarlig störning,* beslutad av KF 2017-11-07, anges riktlinjer för samverkan och ledning vid allvarliga verksamhets- och samhällsstörningar. Den övergripande strukturen vid allvarliga störningar består av följande funktioner med olika syften och uppdrag som läggs till den ordinarie organisationen:

- *Inriktningsfunktion* säkrar verksamhetsnytta och effektivitet genom inriktade beslut. Funktionen består av interna och vid behov externa aktörer med mandat att överenskomma inriktning. Internt är inriktningsfunktionen bemannad av berörda förvaltningsdirektörer, vd-ar eller motsvarande med beslutsmandat. I det fall en krisledningsnämnd är aktiv ger inriktningsfunktionen prioriteringar inom ramen för nämndens beslut.
- *Samverkansfunktion* anpassar aktiviteter så att tillgängliga resurser kommer till största möjliga nytta. Funktionen prioriterar åtgärder och resurser till de mest angelägna behoven. Består av avdelnings- och enhetschefer och personal med mandat och kunskap och vid behov externa aktörer representerade på motsvarande nivå.
- *Samordningsstöd* stödjer samordningsfunktionen genom kommungemensamt analys-, kommunikations- och administrativt stöd.

- *Krisledningsnämnd (KLN)* fattar politiska beslut föranledda av händelsens art och omfattning. KLN övertar vid behov och i nödvändig utsträckning övriga nämnders (och bolagstyrelsers där så framgår av bolagsordningen) verksamhetsområden.

Av ledningsplanen framgår vidare att kommunen har en tjänsteperson i beredskap (TiB). Syftet med TiB är att hantera och initiera samordning vid eller när det finns risk för störningar. TiB hanterar i första hand störningar som uppstår plötsligt och ska uppmärksamma den berörda förvaltningen eller bolaget om händelsen som sedan ansvarar för att i sin tur initiera hantering i den egna organisationen.

I ledningsplanen beskrivs att krisledningsnämnden (KLN) kan sammankallas på begäran av en enskild ledamot och nämnden ska då ta ställning till om nämnden ska träda i funktion. Ordföranden i krisledningsnämnden kan även bedöma när en extraordinär händelse medför att nämnden ska träda i funktion och beslutar att det då ska ske. Krisledningsnämnden kan vid extraordinära händelser fatta beslut om att överta hela eller delar av verksamhetsområden från övriga nämnder i den utsträckning som är nödvändig för att möjliggöra en effektiv hantering av störningen. Av reglementet för kommunstyrelsen och nämnderna framgår att det råder personunion mellan kommunstyrelsens arbetsutskott och krisledningsnämnden.

Ledningsplanen aktiverades den 27 februari 2020 och i samband med det beslutade stadsdirektören om central organisering i form av inriktnings- och samordningsfunktion (ISF) i enlighet med gällande krisplan. ISF leddes av en ordförande (tillika biträdande stadsdirektör) och en vice ordförande (tillika säkerhetschef), vilka gick in i krisorganisationen på heltid vilket innebar att en del ordinarie arbetsuppgifter lämnades över till kollegor. Den inriktande funktionen inom ISF har bestått av koncernledning (förvaltningschefer samt VD för kommunala bolag) och den samordnande funktionen har samlat stabs-/avdelnings-/enhetschefer som utsetts av verksamheterna.

Av protokoll från krisledningsnämndens sammanträden framgår att KLN aktiverades och genomförde det första sammanträdet med anledning av pandemin den 16 mars 2020. Vidare framgår att KLN i vissa delar tog över verksamhetsområden från andra nämnder och har även fattat beslut i frågor som i ordinarie verksamhet finns under kommunstyrelsens eller nämndernas ansvar. De intervjuade beskriver att aktiveringen av KLN gav en viktigt signaleffekt i kommunen kring att situationen krävde effektivitet och samverkan.

Av inkommet underlag framgår även att ISF-funktionen avslutades den 1 september 2020 och att arbetet övertogs av ett så kallat covidkansli. Syftet med kansliet var dels att frigöra ISF för hantering av eventuella andra kriser, dels att ledningsplanens syfte är att användas relativt kortsiktigt då den implicerar stora mandat att kalla på kommunens samlade resurser. Med stängningen av ISF-funktionen och ersättandet av ett kansli signalerades att arbetet med pandemihanteringen gick in i en ny, mer långsiktig och uthållig fas. I kansliets arbetsbeskrivning anges att dess huvudsakliga uppdrag var att följa utvecklingen av pandemin i och utanför kommunen, identifiera behov av åtgärder och samverkan inom kommunen samt vid behov stödja verksamheterna i

covid-relaterade frågor. Kansliets arbetsuppgifter var bland annat att informera om pågående utveckling, identifiera frågor för fortsatt arbete, ta fram lägesbilder och veckovis rapportera till Länsstyrelsen, kommunledning och politisk ledning. Vid intervjuer bekräftas att beskrivningen stämmer väl överens med hur kansliet arbetade. Flera intervjuade beskriver kansliet som en viktig samordnande funktion och att de har upplevt tydlighet och ett bra stöd från kansliet.

Av inkommet underlag framgår därtill att koncernledningen (förvaltningschefer, bolagens VD:ar och utpekade nyckelpersoner) genomförde veckovisa möten i stor sett under hela perioden från mars 2020 till april 2022. Vid mötena redovisades aktuell lägesbild och beslut fattades om inriktning och åtgärder på övergripande nivå. Dokumentationen från dessa möten består huvudsakligen av presentationer som även har använts för informationsspridning i resten av organisationen. Presentationerna innehåller bland annat internationell, nationell, regional och lokal lägesbild, nuläge per förvaltning och bolag samt uppföljning av vaccinationer.

Vid intervjuer framgår en generell bild av att det har funnits en tydlighet i krisorganisationen under pandemin. Vid första vågen beskrivs det ha funnits vissa oklarheter kring vilket ansvar som fanns hos ISF-funktionen respektive hos förvaltningarna, men att det hanterades och tydliggjordes allt eftersom. Flera intervjuade lyfter även att de upplever att besluten generellt sett har fattats snabbt och att det har funnits en god samverkan inom kommunen.

De intervjuade beskriver att det under pandemin vid flera tillfällen funnits utmaningar med bemanningen inom vård- och omsorgsförvaltningen till följd av stor sjukfrånvaro och behov av försiktighetsåtgärder. För att underlätta bemanningen skapades resursteam där medarbetare inom olika verksamheter fick lära sig hur man arbetar på olika enheter för att snabbt kunna ställa om och byta arbetsområde. Vidare beskrivs att det inledningsvis under pandemin rådde brist på skyddsmaterial, men att inköp- och upphandlingsavdelningen agerade snabbt för att köpa in material.

I den enkät som skickades till de förtroendevalda politikerna i kommunen ställde vi frågan om de upplever att kommunen haft en tillräcklig krisberedskap för att hantera pandemin. 14 procent av de svarande instämmer helt till påståendet. 29 procent instämmer till stor del och 30 procent instämmer till viss del. 12 procent svarar att de inte instämmer alls och 15 procent vet inte eller är osäkra. Se diagram 1 nedan. I svaren från kommunstyrelsen och socialnämnden noterar vi att det är en högre andel som instämmer till stor del jämfört med det totala resultatet (50 procent kommunstyrelsen och 40 procent socialnämnden), och en lägre andel som instämmer till viss del. För omsorgsnämnden och utbildningsnämnden noterar vi inga väsentliga skillnader mot det totala resultatet.

Diagram 1: *Kommunens krisberedskap för att hantera covid-19-pandemin har varit tillräcklig.*

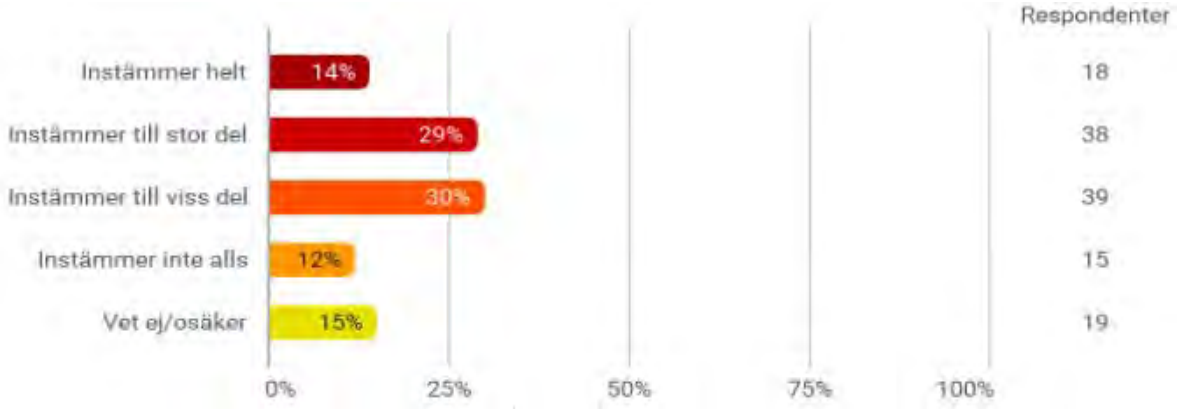

Vi ställde även frågan om respondenterna upplever att nödvändiga politiska beslut har fattats utifrån situationen med pandemin. 22 procent instämmer helt och 42 procent instämmer till stor del. 20 procent instämmer till viss del och 5 procent svarar att de inte instämmer alls. 11 procent vet inte eller är osäkra. Se diagram 2 nedan. Kommunstyrelsen och utbildningsnämnden har en högre andel som instämmer helt eller till stor del jämfört med det totala resultatet. Från styrelsen svarar 88 procent att de instämmer helt eller till stor del och motsvarande siffra för utbildningsnämnden är 84 procent. För omsorgsnämnden och socialnämnden noterar vi inga väsentliga skillnader mot det totala resultatet.

Diagram 2: *Nödvändiga politiska beslut har fattats utifrån situationen med pandemin.*

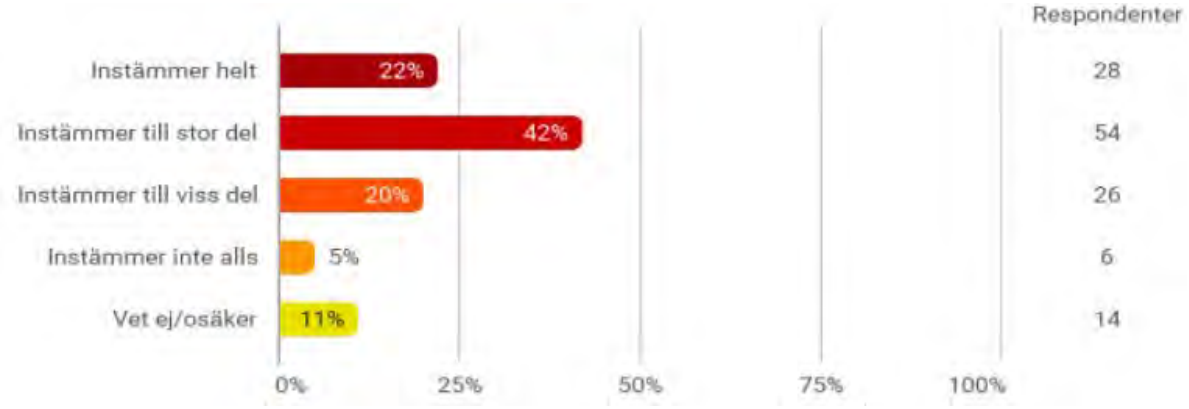

Bedömning

Har det funnits en tillräcklig krisberedskap och krisorganisation under pandemin?

Bedömning: Ja

Bedömningen baseras på att det finns en dokumenterad och beslutad ledningsplan inför och vid allvarlig störning. Bedömningen baseras även på att beslut om central organisering fattades tidigt, att krisledningsnämnden aktiverades redan i mitten av mars 2020 samt att ett covidkansli inrättades. Bedömningen baseras därtill på att det vid intervjuer framgår att krisberedskapen och krisorganisationen upplevs ha varit tillräcklig under pandemin, vilket även enkätsvaren indikerar.

Beslut och vidtagna åtgärder

Revisionsfråga 3: Har beslut och vidtagna åtgärder under pågående pandemi fattats av behöriga beslutsorgan?

Iakttagelser

Kommunens beslutsorganisation regleras i följande dokument:

- *Reglemente för kommunstyrelsen och övriga nämnder i Uppsala kommun*, senast reviderat före pandemin av kommunfullmäktige 2019-09-16 (§ 278)
- *Delegations- och arbetsordning för kommunstyrelsen*, fastställd av kommunstyrelsen 2021-06-16

Av reglementet framgår att kommunstyrelsen ska leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders och eventuella gemensamma nämnders verksamhet (ledningsfunktion). Kommunstyrelsen ska även ha uppsikt över kommunal verksamhet som bedrivs i kommunala företag, stiftelser och kommunalförbund. Avseende krisledningsnämnden framgår att krisledningsnämnden ansvarar för kommunens uppgifter enligt lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap samt lagen (1992:1403) om totalförsvar och höjd beredskap. Krisledningsnämnden har rätt att överta beslutanderätt från kommunens övriga nämnder i den utsträckning som nämnden finner nödvändigt i den uppkomna krisen. Vidare anges att krisledningsnämnden ska sammankallas på begäran av en enskild ledamot och nämnden då kollegialt ska ta ställning till om nämnden ska träda i funktion samt att undantag från bestämmelserna om kallelse kan göras för krisledningsnämnden.

I delegations- och arbetsordningen framgår att kommunstyrelsens ordförande, förste vice eller andre vice ordförande har rätt att besluta i ärenden som är så brådskande att nämndens avgörande inte kan avvaktas. Utöver det innehåller inte dokumentationen någon information med bäring på granskningsområdet.

Vi har granskat tre beslut i kommunstyrelsen och tre beslut i krisledningsnämnden som avser ärenden med koppling till pandemin utifrån följande frågeställningar:

- *Har beslut fattats i enlighet med gällande beslutsorganisation?*
- *Är följsamhet till dokumenterade riktlinjer och rutiner för beredningss- och beslutprocessen tillräcklig?*

Av det genomförda stickprovet framgår att samtliga granskade beslut är fattade av rätt beslutsorgan.

Den generella bilden som framträder vid intervjuer är att det har funnits en tydlig roll- och ansvarsfördelning mellan styrelsen och nämnderna under pandemin. Det beskrivs att krisledningsnämnden inledningsvis tog över beslutanderätten inom olika områden, men att nämnderna fick tillbaka beslutanderätten allt eftersom arbetet i krisledningen tydliggjordes och organisationen stabiliserades. Av flera intervjuade framhålls att de

anser att de beslut som behövt fattas på politisk nivå har gjorts samt att de, vad som kan bedömas, även fattats i rimlig tid.

Av Uppsala kommuns rutin *Handlägga ärenden till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige* (daterad 2020-02-13) framgår att handläggning av ett ärende ska avslutas med att en tjänsteskrivelse tas fram. Tjänsteskrivelsen är förvaltningens redovisning och bedömning av ärendet och ska ge en beskrivning av ärendet inför att de förtroendevalda ska besluta i det. Tjänsteskrivelsen ska innehålla ett antal rubriker, exempelvis förslag till beslut, beredning och beslutsunderlag. Vidare anges att det ska framgå att förvaltningen har beaktat konsekvenserna av förslaget utifrån barnperspektivet, jämställdhetsperspektivet och näringslivsperspektivet. Tjänsteskrivelserna ska vara tydliga, tillgängliga och effektiva och följa språklagen 2009:600.

Vid avstämning med kommunen anges att de ordinarie lednings- och styrningsfunktioner gäller så långt möjligt under en kris. Ett undantag är aktivering av krisledningsnämnden som kan överta hela eller delar av ansvaret från andra nämnder. Eftersom ärendena då inte avgörs i kommunstyrelsen blir processen något kortare, men i övrigt gäller rutinen även för ärenden under kris och för ärenden till krisledningsnämnden.

Utifrån stickprovet konstaterar vi att det för tre av de sex granskade beluten finns tjänsteskrivelser som är upprättade i enlighet med rutinen. För två beslut (ett fattat av styrelsen och ett av krisledningsnämnden) framgår det inte om förvaltningen har beaktat konsekvenserna av samtliga perspektiv som anges i riktlinjerna. Beslut av krisledningsnämnden gällande rekommendationer till medarbetare och förtroendevalda i Uppsala kommunkoncern saknar tjänsteskrivelse eller annat beslutsunderlag. Vid avstämning med kommunen beskrivs att ärendet skrevs fram under sammanträdet och att det inte fanns något övrigt underlag till beslutet. Ärendet var det första pandemirelaterade beslutet som krisledningsnämnden fattade och kommunen befann sig således i en brådskande situation vid tidpunkten för beslutet.

Bedömning

Har beslut och vidtagna åtgärder under pågående pandemi fattats av behöriga beslutsorgan?

Bedömning KS: Delvis

Bedömningen baseras på att det finns en god följsamhet till beslutsorganisationen och att samtliga granskade beslut har fattats av rätt beslutsorgan. Bedömningen baseras även på att inte samtliga granskade tjänsteskrivelser är upprättade i enlighet med gällande rutin.

Bedömning KLN: Ja

Bedömningen baseras på att det finns en god följsamhet till beslutsorganisationen och att samtliga granskade beslut har fattats av rätt beslutsorgan. Vi noterar att en av de granskade tjänsteskrivelserna inte är upprättad i enlighet med gällande rutin, men har tagit hänsyn till att ärendet var det första pandemirelaterade beslutet som KLN fattade.

System för att hantera myndigheters rekommendationer och beslut

Revisionsfråga 4: Har det funnits tillräckliga system för att fånga upp och hantera myndigheters rekommendationer och beslut?

Iakttagelser

Som framgår av revisionsfråga 2, inrättades covidkansliet i ett tidigt skede av pandemin och kansliet ansvarade bland annat för att informera om pågående utveckling och veckovis rapportering till Länsstyrelsen, kommunledning och politisk ledning. Kansliet beskrivs vid intervjuer ha genomfört och strukturerat omvärldsbevakning och utifrån det skapat tydliga lägesbilder. Som underlag för lägesbilden hade kommunen även regelbunden avstämning med regionens smittskyddsläkare. Kansliet tog därtill in underlag från forskningsprojektet Crush Covid, fastighetsägare, myndigheter och organisationer för att bedöma smittans utveckling och påverkan på samhället och näringslivet.

Under större delen av pandemin hade kommunstyrelsens arbetsutskott en stående informationspunkt rörande pandemin. Information lämnades då muntligen eller genom en skriftlig lägesrapport som skickades ut av covidkansliet.

Inom kommunen skickades det ut veckovisa enkäter till ett urval av förvaltningarna och bolagen för att få en lägesbild av hur situationen såg ut i kommunen. Vidare deltog kommunen i veckovis regional samverkan gällande pandemin under ledning av Länsstyrelsen.

De intervjuade lyfter att de sällan blev överraskade av nyheter eller rekommendationer från myndigheter tack vare det arbete som genomfördes för att fånga upp myndigheters rekommendationer och beslut. Därtill beskrivs att det även fanns en god samverkan mellan kommunen och regionen, exempelvis gällande framtagande av rekommendationer, hygienrutiner och vaccinationer.

Bedömning

Har det funnits tillräckliga system för att fånga upp och hantera myndigheters rekommendationer och beslut?

Ja

Bedömningen baseras på att det genom covidkansliet fanns en tydlig organisation för att fånga upp och hantera myndigheters rekommendationer och beslut samt att kommunstyrelsen löpande tog del av information om pandemin. Bedömningen baseras även på att det fanns olika former för att sammanställa lägesbilder, för omvärldsbevakning och för samverkan med relevanta aktörer.

Uppföljning, analys och utvärdering

Revisionsfråga 5: Har en tillräcklig uppföljning, analys och utvärdering av inträffad pandemi genomförts? Vilka brister har upptäckts och har åtgärder genomförts eller planerats?

Iakttagelser

Kommunen har genomfört fem utvärderingar av pandemin med hjälp av externa utförare.

Den första utvärderingen fokuserar på perioden mars-november 2020 och är en utvärdering av kommunens kriskommunikation och samverkan med civilsamhälle och näringsliv. Slutsatserna var att kommunen agerade snabbt och kommunicerade via kanaler som nådde många, men att vissa utsatta grupper inte nåddes av kommunikationen. Vidare konstateras att samverkansgruppen etablerades tidigt men att samverksansformerna byggde på kommunens behov och inte civilsamhällets. Näringslivet upplevde kommunen som en uppskattad och positiv partner under pandemin. Kommunstyrelsen tog del av utvärderingen i samband med samanträdet 2021-03-03 § 53 och belutade att att uppdra till kommunledningskontoret att genomföra föreslagna åtgärder i enlighet med utvärderingens rekommendationer. Rekommendationerna var bland annat att skapa förutsättningar för systematisk uppföljning av kommunens kommunikation, stärka arbetet med digitala verktyg och flerspråkighet samt att stärka samarbetet med civilsamhället.

Den andra utvärderingen fokuserade på kommunens inriktnings- och samordningsfunktion och avser perioden mars-december 2020. Slutsaterna var att det inledningsvis fanns en viss osäkerhet kring vilka frågor som skulle hanteras i linjen respektive i ISF, samt gällande beslutsmandat. Oklarheterna upplevs dock internt ha klarats ut snabbt. Ledningen uppfattades internt som en sammanhållande kraft för Uppsala kommun och det upplevdes finnas en god samverkan och förståelse mellan tjänstepersoner och politiker. Utvärderingen presenterades för kommunstyrelsen 2021-03-03 § 54. Styrelsen beslutade att uppdra till kommunledningskontoret att genomföra föreslagna åtgärder utifrån utvärderingens rekommendationer, att överlämna åtgärdsförslaget om att utveckla egen krisledningsorganisation till äldrenämnden, samt att uppdra till kommunledningskontoret att senast i december återkomma till kommunstyrelsen med en redovisning om vilka åtgärder som vidtagits med anledning av utvärderingen. Vid avstämning med kommunen framgår att redovisningen ingick som en del i årsredovisningen som hanterades av styrelsen 2022-04-06 §106. Av rapporteringen framgår att samtliga av de föreslagna åtgärderna med undantag för en bedömdes vara genomförda. För respektive åtgärdsförslag framgår även vilka åtgärder som vidtagits.

Vidare har en utvärdering gjorts avseende krishanteringen inom äldreomsorgen där verksamhetscheferna på kommunens särskilda boenden fick besvara en enkät. Utvärderingen visar att äldreförvaltningen inte var tillräckligt förberedd och organiserad för att kunna hantera en sådan kris som pandemin innebar. Det fanns inte tillräckliga

personalresurser och det saknades uppföljningsrutiner på förvaltningsnivå. Initialt saknades skyddsutrustning på de särskilda boendena och inom hemtjänsten. Vidare konstaterades att personalen inte hade tillräcklig kunskap inom basal vårdhygien och att det förelåg brist på sjuksköterskor. Utvärderingen presenterades för äldrenämnden 2021-05-06 § 61 och nämnden beslutade att de åtgärder som presenteras i rapporten skulle tas om hand inom ramen för plan för välfärdsutveckling samt att som ytterligare åtgärd lägga till att nämnden ska säkerställa tillgången på skyddsutrustning efter pandemin.

En fjärde utvärdering genomfördes under hösten 2021 av utbildningsförvaltningen rörande pandemins påverkan på barns och elevers lärande i kommunen. Utvärderingsrapporten visar att barn i förskolan påverkades genom förändrad introduktion till förskolan, koncentrationsförmåga och sociala färdigheter. Eleverna i grundskolan utvecklade sin digitala kompetens, men lärandets sociala aspekter var utmanande att ersätta med de digitala arbetssätten. Av rapporten framgår även att det i gymnasieskolan har varit svårt eller omöjligt att ersätta de sociala aspekterna med digitala arbetssätt. Det har påverkat lärandet samt trivsel, motivation, koncentration och engagemang hos gymnasieeleverna. Över alla skolformer har barn och elever med särskilda behov, utlandsfödda barn och barn från socioekonomiskt utsatta områden drabbats hårdare. Rapporten visar samtidigt att det även finns exempel på elever som har trivts och mått bättre av de digitala arbetssätten. Av rapporten framgår slutligen att utbildningsförvaltningen har påbörjat ett arbete för att uppnå en starkare central styrning i digitaliseringsarbetet i form av en så kallad digital färdplan för att möta behov hos elever, lärare, ledning, vårdnadshavare och central stab. Rapporten presenterades för utbildningsnämnden 2022-02-10 § 11 som ett informationsärende.

Den femte utvärderingen presenterades i juni 2022 och fokuserar på kommunens hantering av den fjärde vågen av pandemin. Utvärderingen konstaterar att Uppsala kommun har hanterat fjärde vågen på ett effektivt och ändamålsenligt sätt avseende anpassning av nya arbetssätt och rutiner. De arbetssätt och strukturer som upprättades i tidigare faser av pandemin kunde snabbt återupptas när fjärde vågen inleddes, exempelvis att jobba hemifrån och användningen av digitala verktyg. Kommunstyrelsen tog del av utvärderingen 2022-09-28 § 210 som ett informationsärende.

Under pandemin togs många beslut i kommunens olika beslutande organ med bäring på pandemin, främst av kommunstyrelsen. Vid avstämning med kommunen framgår att det i diariet finns ungefär 130 ärenden och över 3 000 händelser märkta med ”covid”. Vid intervjuer lyfts att kommunstyrelsens beslut om att underlätta för det lokala näringslivet och att kommunen skulle följa de rekommendationer som kom från Folkhälsomyndigheten som särskilt viktiga i kommunens hantering av pandemin. På motsvarande sätt lyfts krisledningsnämndens beslut om att aktivera krisledningsnämnd och beslut om att medge att medarbetare i Uppsala kommun utförde arbetsuppgifter hemifrån som särskilt viktiga.

Enkäten innehöll två frågor avseende digital teknik som syftade till att ta reda på hur ledamöterna upplevde de digitala nämndmötena. I den första frågade vi om de

förtroendevalda upplever att den digitala tekniken fungerade väl. 28 procent svarade att de instämmer helt och 46 procent att de instämmer till stor del. 21 procent instämmer till viss del och 3 procent instämmer inte alls. 1 procent vet inte eller är osäkra. Se diagram 3 nedan. Svarande från omsorgsnämnden instämmer till påståendet i lägre grad jämfört med det totala resultatet. 54 procent av de svarande från omsorgsnämnden instämmer helt eller till stor del och 45 procent instämmer till viss del eller inte alls. I resultatet från de övriga nämnderna ser vi inga väsentliga skillnader jämfört med det totala resultatet.

Diagram 3: *Den digitala tekniken för till exempel nämndsmöten har fungerat väl.*

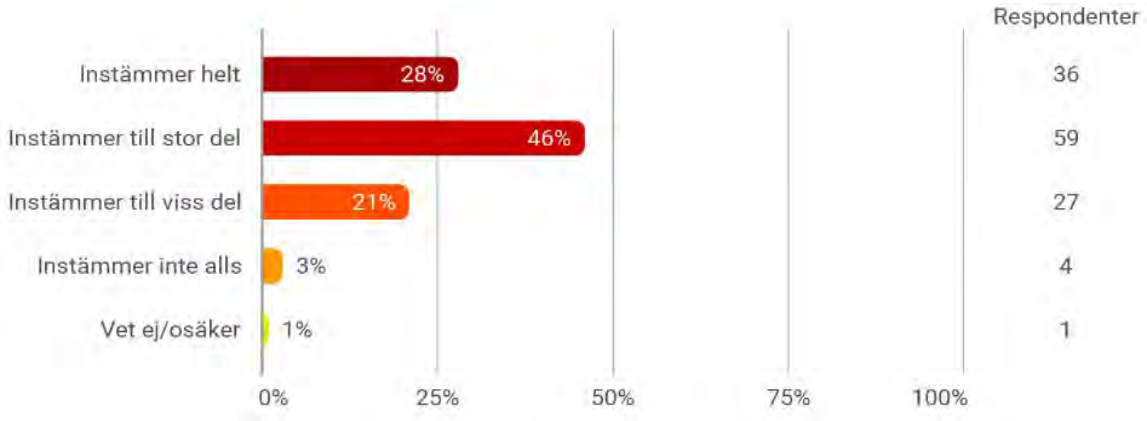

Vi ställde även frågan om de förtroendevalda upplever att de kunde genomföra sitt politiska uppdrag med hjälp av den digitala tekniken. 86 procent av de svarande instämmer helt eller till stor del. 9 procent instämmer till viss del och 3 procent instämmer inte alls. 2 procent vet inte eller är osäkra. Se diagram 4 nedan. Svarande från omsorgsnämnden och utbildningsnämnden instämmer till påståendet i lägre grad jämfört med det totala resultatet; 63 procent av omsorgsnämnden och 67 procent av utbildningsnämnden instämmer helt eller till stor del.

Diagram 4: *Jag har kunnat genomföra mitt politiska uppdrag med hjälp av den digitala tekniken.*

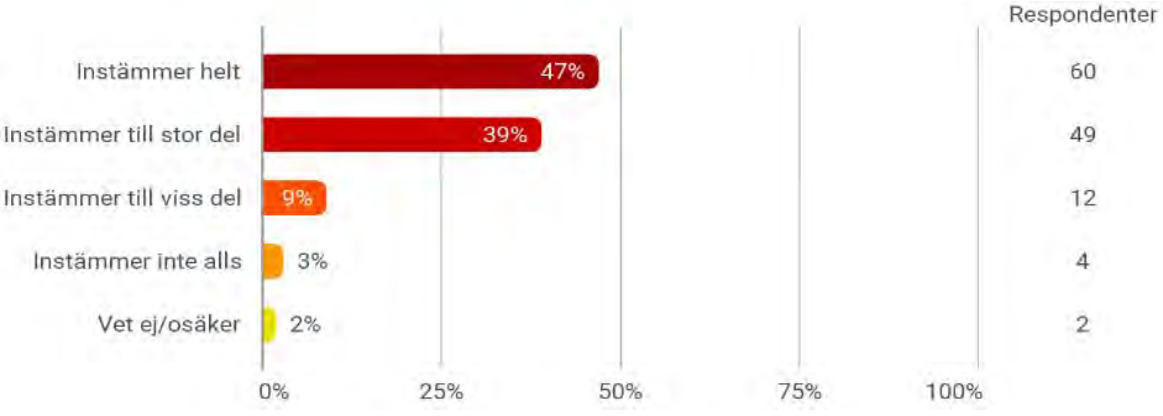

Enkäten innehöll även en fråga avseende huruvida kommunens vidtagna åtgärder skedde inom en rimlig tid. 17 procent instämmer helt med påståendet och 30 procent instämmer till stor del. 34 procent svarar att de instämmer till viss del och sju procent instämmer inte alls. Tolv procent svarar att de inte vet eller är osäkra. Se diagram 5 nedan. För denna fråga skiljer sig svaren när vi titar på respektive nämnds svar. I svaren från kommunstyrelsen är det sex procent som instämmer helt, 56 procent instämmer till

stor del och 31 procent instämmer till viss del. Från omsorgsnämnden instämmer nio procent helt, 45 procent till stor del, 27 procent till viss del och 18 procent inte alls. Av de svarande från socialnämnden instämmer 50 procent till stor del och tio procent till viss del, 40 procent svarar att de inte vet eller är osäkra. Resultatet för utbildningsnämnden är i enlighet med resultatet på totalnivå.

Diagram 5: *Kommunens vidtagna åtgärder skedde inom en rimlig tid.*

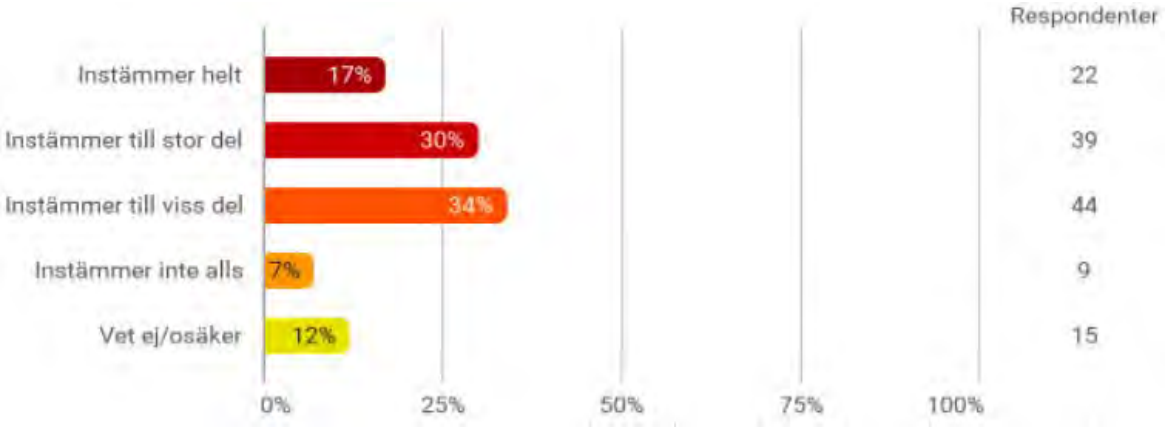

Bedömning

Har en tillräcklig uppföljning, analys och utvärdering av inträffad pandemi genomförts? Vilka brister har upptäckts och har åtgärder genomförts eller planerats?

Bedömning: Ja

Bedömningen baseras på pandemin har följts upp, analyserats och utvärderats vid fem tillfällen under pandemin; tre utvärderingar har varit kommun/verksamhetsövergripande, en utvärdering har fokuserat på äldreomsorgen och en har fokuserat på skolan. Vi noterar att det inte har gjorts någon utvärdering med fokus på andra verksamheter (än äldreomsorgen) som också riktar sig till medborgare som tillhörde någon av riskgrupperna, till exempel LSS-verksamhet. Bedömningen baseras även på att åtgärder har planerats och/eller genomförts då brister har identifierats.

Rapportering

Revisionsfråga 6: Har rapportering till den politiska organisationen skett i tillräcklig omfattning? (kommunikation mellan tjänstemän - förtroendevalda, mellan KLN - övriga förtroendevalda)

Iakttagelser

Som framgår av föregående revisionsfråga, har fem utvärderingar av pandemin genomförts och tre av dessa har presenterats för kommunstyrelsen. Den utvärdering som rörde äldreomsorgen presenterades för äldrenämnden och utvärderingen rörande skolan presenterades för utbildningsnämnden.

Utöver denna rapportering har *kommunstyrelsen* under perioden mars 2020 till och med mars 2022 bland annat tagit del av följande rapportering med bäring på pandemin:

- 2020-04-15 § 107 Informationsärende: Information om Coronaviruset och kommunens hantering

- 2020-06-10 § 186 Informationsärende: Statusuppdatering om covid-19
- 2021-02-10 § 37 Informationsärende: Statusuppdatering om covid-19

Vid motsvarande genomgång av *krisledningsnämndens* protokoll för samma period har bland annat följande rapportering gjorts:

- 2020-03-27 § 14 Informationsärende: Statusuppdatering om Covid-19
- 2020-04-02 § 22 Informationsärende: Statusuppdatering om Covid-19
- 2021-04-16 § 21 Informationsärende: Information om aktuellt läge och möjlig utveckling

Som framgår av revisionsfråga 4 hade kommunstyrelsens arbetsutskott en stående informationspunkt för pandemin vid sammanträdena där utskottet tog del av information muntligen eller genom en skriftlig lägesrapport som skickades ut av kansliet.

Vid intervju beskrivs att covidkansliet löpande bevakade de ärenden som beslutades av kommunstyrelsen eller krisledningsnämnden gällande pandemin. I bevakningen sammanställdes status för beslut och uppdrag, vem som var ansvarig för dem samt om besluten fortsatt var aktuella eller hade ersatts av nya beslut.

Vid intervju med förvaltningarna anges att de informerat nämnderna löpande både muntligt och skriftligt utifrån behov. Företrädare från kommunstyrelsen beskriver vid intervju att de upplever att de fått den information de behövde från kommunen. Det har i vissa situationer dock funnits viss frustration kring att det varit svårt att tolka informationen som kommit från Folkhälsomyndigheten och andra statliga beslut och rekommendationer.

I enkäten ställde vi frågan om de förtroendevalda politikerna upplever att de fått tillräckligt med information om hur kommunens verksamhet påverkats av pandemin. 67 procent svarar att de instämmer helt eller till stor del. 18 procent instämmer till viss del, 9 procent instämmer inte alls och 6 procent vet inte eller är osäkra. Se diagram 6 nedan. Svarande från omsorgsnämnden instämmer i högre grad till påståendet jämfört med svaren på totalnivå. 45 procent från nämnden instämmer helt och 36 procent instämmer till stor del. 18 procent instämmer inte alls. För de övriga nämnderna noterar vi inga väsentliga skillnader mot resultatet på totalnivå.

Diagram 6: *Jag har fått tillräckligt med information om hur kommunens verksamheter har påverkats av situationen med pandemin.*

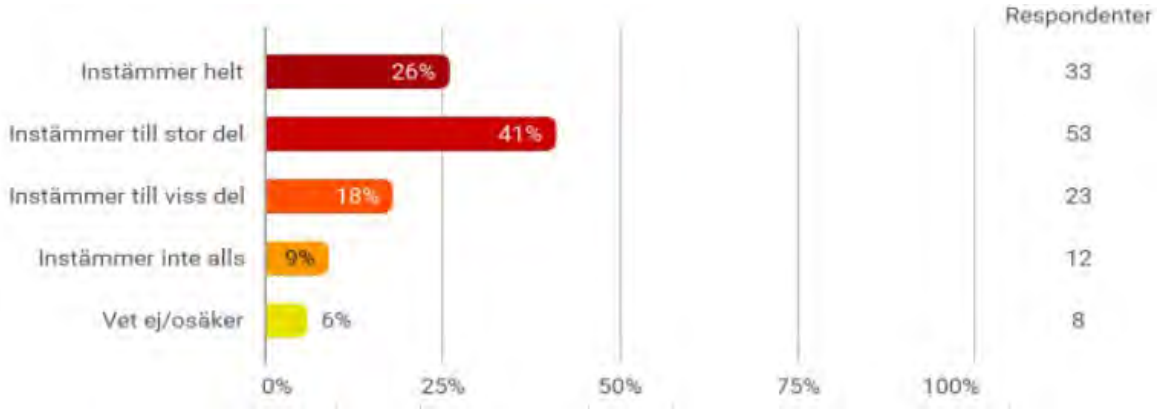

I enkäten frågade vi även om samverkan mellan verksamheter och politisk nivå har fungerat väl. 18 procent svarar att de instämmer helt till påståendet. 42 instämmer till stor del, 21 procent instämmer till viss del och 2 procent instämmer inte alls. 16 procent svarar att de är osäkra eller inte vet. Se diagram 7 nedan. I svaren från utbildningsnämnden är det en lägre andel som instämmer helt eller till stor del till påståendet. Åtta procent instämmer helt, 33 procent instämmer till stor del och 42 procent instämmer till viss del. Övriga (17 procent) svarar att de inte vet eller är osäkra. Från socialnämnden är det istället ett högre andel, 70 procent, som instämmer helt eller till stor del.

Diagram 7: *Samverkan mellan verksamheter och politisk nivå har fungerat väl.*

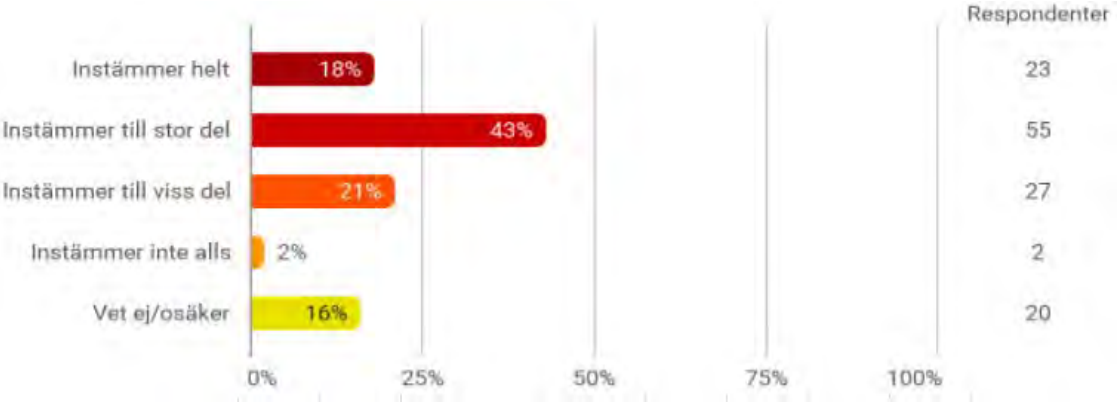

Vi frågade även om samverkan på den politiska nivå har fungerat väl. Utifrån svaren kan vi konstatera en liknande fördelning av svaren som i frågan gällande samverkan med verksamheten. 16 procent instämmer helt och 43 procent instämmer till stor del. 25 procent instämmer till viss del, 3 procent instämmer inte alls och 13 procent är osäkra. Se diagram 8 nedan. I svaren från socialnämnden är det ingen som instämmer helt med påståendet. 50 procent instämmer till stor del, 20 procent till viss del och 10 procent instämmer inte alls.

Diagram 8: *Samverkan på den politiska nivån har fungerat väl, till exempel mellan majoritet och opposition.*

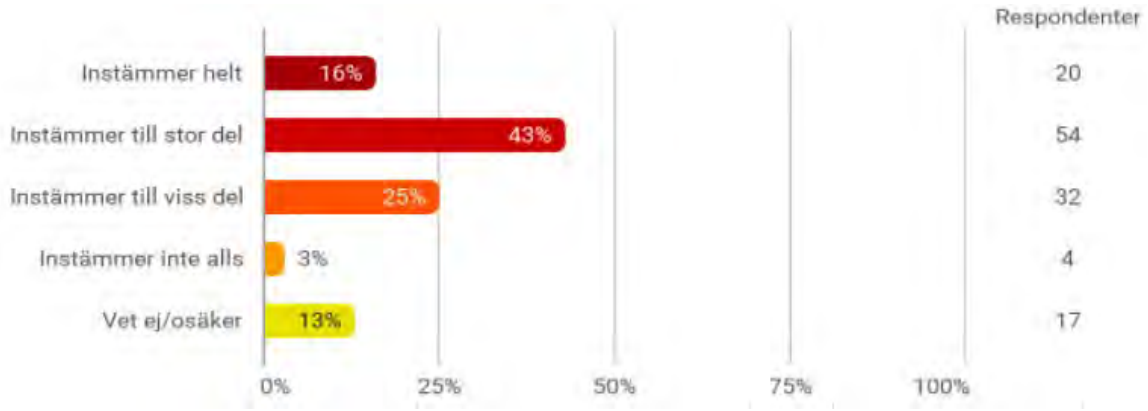

Bedömning

Har rapportering till den politiska organisationen skett i tillräcklig omfattning? (kommunikation mellan tjänstemän - förtroendevalda, mellan KLN - övriga förtroendevalda)

Bedömning: Ja

Bedömningen baseras på att det genom protokoll samt av intervju- och enkätsvar framgår att det har skett en omfattande rapportering till den politiska organisationen samt att kommunikationen mellan tjänstepersoner och förtroendevalda respektive mellan krisledningsnämnden och övriga förtroendevalda har uppfattats vara tillräcklig.

Samlad bedömning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Uppsala kommun genomfört en granskning av kommunens pandemihantering. Granskningens syfte är att bedöma om kommunstyrelsens och krisledningsnämndens styrning, krisledning och beslutsfattande under coronapandemin varit ändamålsenlig.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att kommunstyrelsens och krisledningsnämndens styrning, krisledning och beslutsfattande under coronapandemin *i allt väsentligt* har varit ändamålsenlig. Nedan ses bedömning för varje revisionsfråga. För fullständiga bedömningar se respektive revisionsfråga i rapporten eller det avslutande avsnittet "Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor".

Rekommendationer

Efter genomförd granskning lämnar vi följande rekommendationer till *kommunstyrelsen* och *krisledningsnämnden*:

- Att säkerställa en ökad följsamhet till rutinen för ärendeberedning/beslutsfattande. Vår granskning visar att en del tjänsteskrivelser inte möter de krav som rutinen fastställer.
- Att överväga att genomföra en utvärdering med fokus på verksamheter inom vård- och omsorgsförvaltningen som riktar sig till medborgare som tillhörde någon av riskgrupperna, till exempel LSS-verksamhet.

Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor

Revisionsfråga	Bedömning	
1. Har en dokumenterad, aktuell och heltäckande risk- och sårbarhetsanalys genomförts kopplat till kris- och katastrofberedskap? Innefattar analysen risken för en pandemi?	**Ja** Kommunen genomförde en risk- och sårbarhetsanalys som omfattar kris- och katastrofberedskap år 2019. Den kommunövergripande analysen innefattar risken för en extraordinär händelse, dock inte explicit en pandemi. Analysen omfattade samtliga förvaltningar och bolag och förvaltningarna har gjort egna analyser som har reviderats samt innefattar risken för en pandemi.	

2. Har det funnits en tillräcklig krisberedskap och krisorganisation under pandemin?	**Ja** Det finns en dokumenterad och beslutad ledningsplan inför och vid allvarlig störning. Beslut om central organisering fattades tidigt, att krisledningsnämnden aktiverades redan i mitten av mars 2020 samt att ett covidkansli inrättades. Vid intervjuer och av enkätsvar framgår att krisberedskapen och krisorganisationen upplevs ha varit tillräcklig under pandemin.	
3. Har beslut och vidtagna åtgärder under pågående pandemi fattats av behöriga beslutsorgan?	**KS: Delvis** Det finns en god följsamhet till beslutsorganisationen och samtliga granskade beslut har fattats av rätt beslutsorgan. Samtliga granskade tjänsteskrivelser är inte upprättade i enlighet med gällande rutin. **KLN: Ja** Det finns en god följsamhet till beslutsorganisationen och samtliga granskade beslut har fattats av rätt beslutsorgan. En av de granskade tjänste-skrivelserna inte är upprättad i enlighet med gällande rutin, men hänsyn har tagits till att ärendet var det första pandemirelaterade beslutet som KLN fattade.	
4. Har det funnits tillräckliga system för att fånga upp och hantera myndigheters rekommendationer och beslut?	**Ja** Genom covidkansliet fanns en tydlig organisation för att fånga upp och hantera myndigheters rekommendationer och beslut samt att kommunstyrelsen löpande tog del av information om pandemin. Det fanns olika former för att sammanställa lägesbilder, för omvärldsbevakning och för	

	samverkan med relevanta aktörer.	
5. Har en tillräcklig uppföljning, analys och utvärdering av inträffad pandemi genomförts? Vilka brister har upptäckts och har åtgärder genomförts eller planerats?	**Ja** Pandemin har följts upp, analyserats och utvärderats vid fem tillfällen under pandemin. Åtgärder har planerats och/eller genomförts då brister har identifierats.	
6. Har rapportering till den politiska organisationen skett i tillräcklig omfattning? (kommunikation mellan tjänstemän - förtroendevalda, mellan KLN - övriga förtroendevalda)	**Ja** Genom protokoll samt av intervju- och enkätsvar framgår att det har skett en omfattande rapportering till den politiska organisationen samt att kommunikationen mellan tjänstepersoner och förtroendevalda respektive mellan krisledningsnämnden och övriga förtroendevalda har uppfattats vara tillräcklig.	

Bilaga - Enkätsvar

Kommunens krisberedskap för att hantera covid-19-pandemin har varit tillräcklig

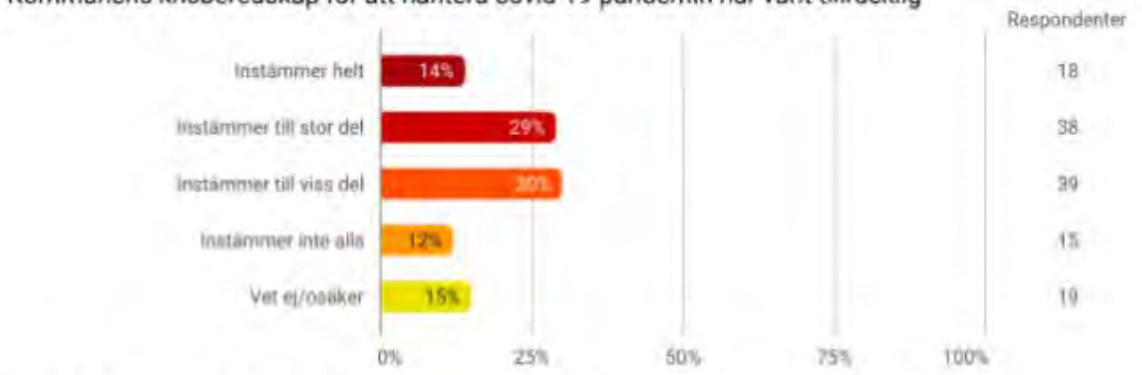

Nödvändiga politiska beslut har fattats utifrån situationen med pandemin

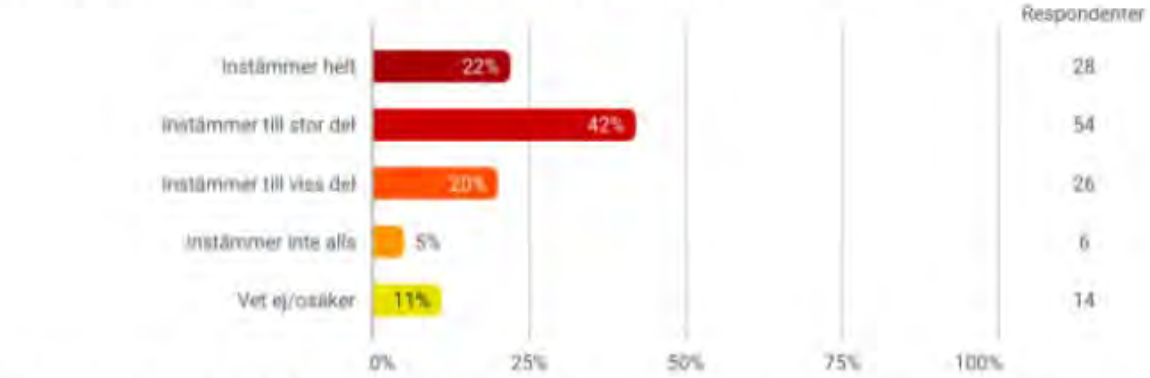

Jag har fått tillräckligt med information om hur kommunens verksamheter har påverkats av situationen med pandemin

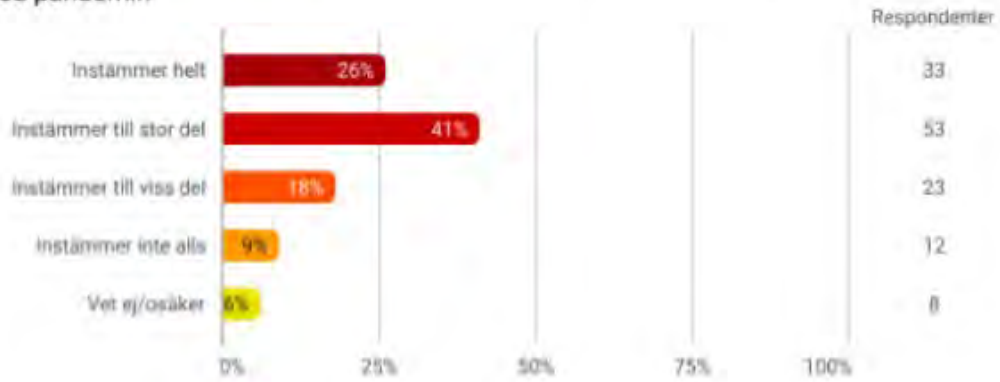

Det har varit tydligt vilka åtgärder som kommunen har vidtagit utifrån situationen med pandemin

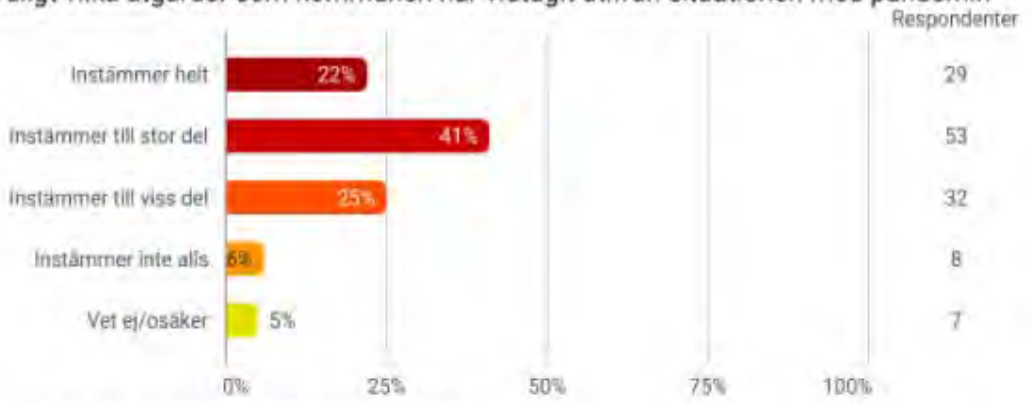

Kommunens vidtagna åtgärder skedde inom en rimlig tid.

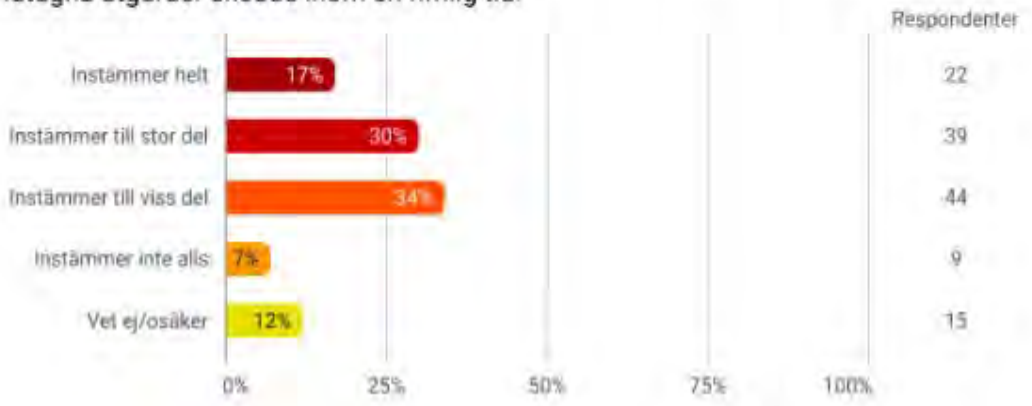

Den digitala tekniken för till exempel nämndsmöten har fungerat väl

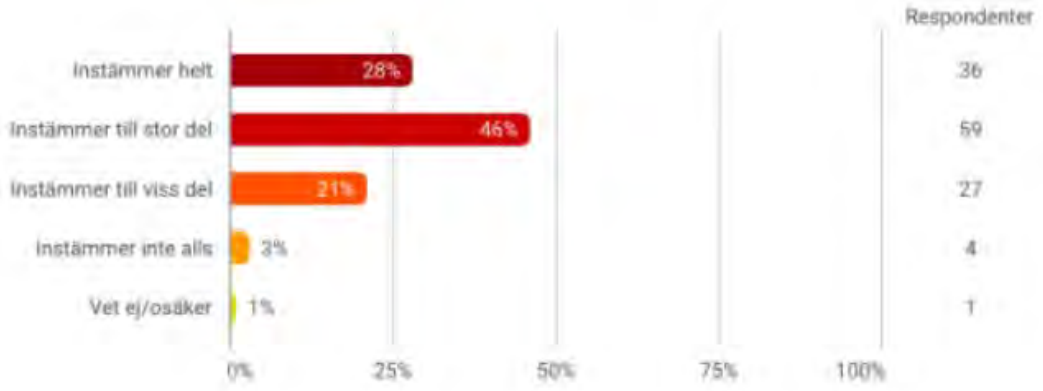

Arbetsbelastningen har varit högre under pandemin, jämfört med perioden innan pandemin

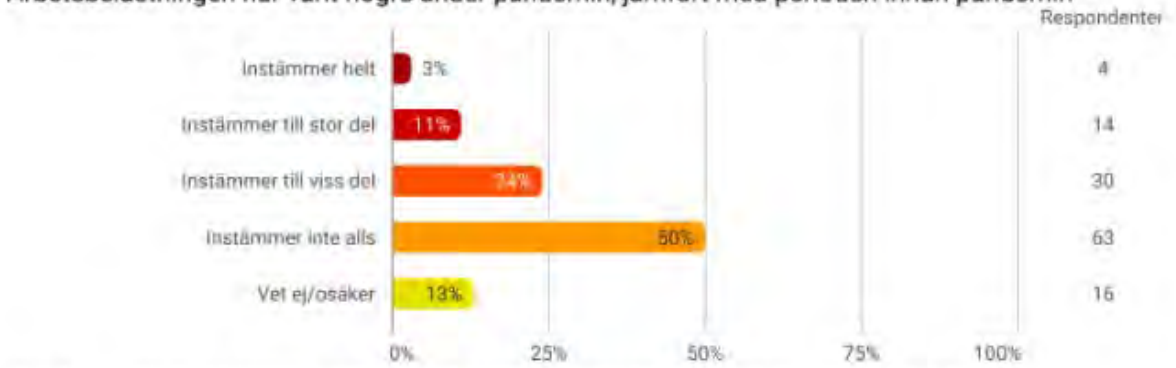

Jag har kunnat genomföra mitt politiska uppdrag med hjälp av den digitala tekniken

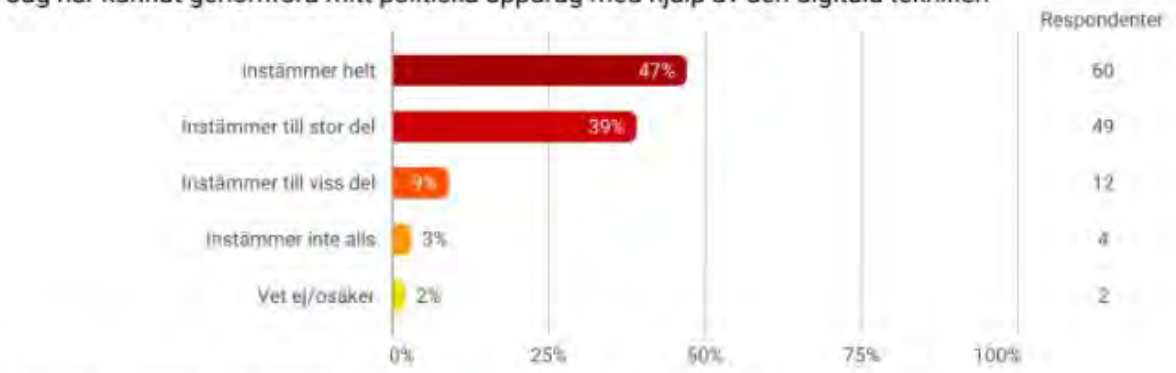

Samverkan mellan verksamheter och politisk nivå har fungerat väl

Samverkan på den politiska nivån har fungerat väl, till exempel mellan majoritet och opposition

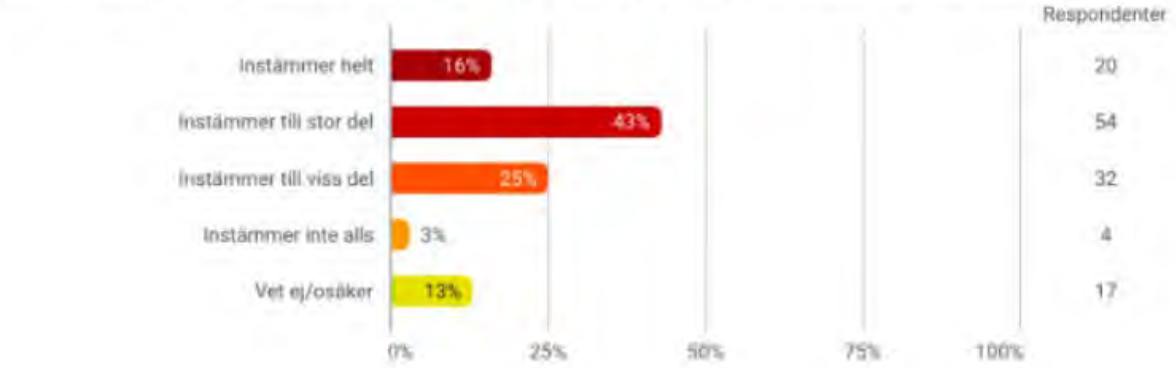

Sammanlagd status

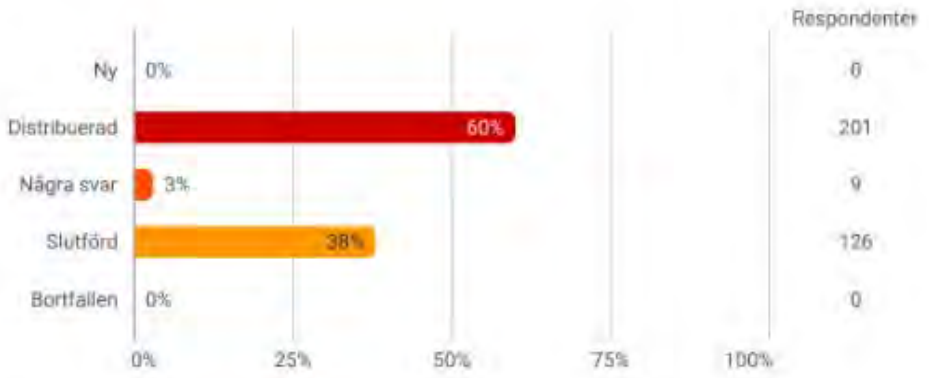

2022-12-16

Lena Salomon

Uppdragsledare

Jenny Nordqvist

Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Uppsala kommun enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av beslutad projektplan. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.

Uppsala kommun

Datum:
2022-12-16

Diarienummer:
KRN-2022-00011

KOMMUNREVISIONEN

Mottagare:

Kommunstyrelsen
Kommunfullmäktige för kännedom

Granskning av investeringsprocessen

PwC har av Uppsala kommuns revisorer fått i uppdrag att granska investeringsprocessen. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2022.

Efter genomförd granskning bedömer vi att kommunstyrelsen inte helt säkerställt en ändamålsenlig investeringsprocess utifrån perspektiven ekonomi, långsiktigt, förutsägbarhet och intern kontroll.

Vi ser positivt på att kommunen arbetar proaktivt med att utveckla den koncernövergripande investeringsprocessen. Vi konstaterar också att flera delar i kommunens utvecklingsarbete är i linje med de rekommendationer som lämnas nedan.

Det finns flera övergripande styrdokument som i delar hanterar kommunens investeringsprocess men det saknas ett sammanhållet dokument som beskriver investeringsprocessen. Vår bedömning är att det nya ramavtalet mellan kommunen och kommunens bolag på en övergripande nivå förtydligar ramarna för investeringsprocessen, dock finns ett behov av att arbeta fram gemensamma processer, processkartor och avtalsmallar i syfte att reglera planerings- och genomförandeskede. Vi ser också att kommunstyrelsens uppföljning av större enskilda investeringsprojekt inom kommunkoncernen skulle kunna stärkas samt att det i nuläget saknas ett systemstöd för att kunna följa den samlade investeringsportföljen på ett effektivt sätt.

Utifrån genomförd granskning rekommenderar vi därför kommunstyrelsen att vidta följande åtgärder:

- Säkerställ att investeringsstrategi och koncernövergripande investeringsprocess, omfattandes hela kommunkoncernen, färdigställs i enlighet med pågående uppdrag.

Postadress: Uppsala kommun, kommunrevisionen, 753 75 Uppsala
Telefon: 018-727 11 32 (Kansli)
E-post: kommunrevisionen@uppsala.se
www.uppsala.se

-
- Skapa en samlad lokalförsörjningsplan (LFP) för kommunens samtliga verksamheter för att underlätta den övergripande uppskattningen av framtida investeringsbehov.
- Prioritera arbetet med framtagande av nya ramavtal för resterande berörda kommunala bolag. Vid tid för granskning finns beslut om nytt ramavtal för pedagogiska lokaler med Uppsala kommun Skolfastigheter AB.
- Säkerställ implementering av nytt/nya ramavtal genom framtagande av gemensamma processer, processkartor och avtalsmallar.
- Se över behov av att stärka portföljningstyrning samt att stärka uppföljningen av större enskilda investeringsprojekt inom kommunkoncernen.

Revisionen begär yttrande över revisionens iakttagelser och rekommendation från kommunstyrelsen senast 2023-03-10 till kommunrevisionen@uppsala.se och till det sakkunniga biträdet, [redacted]

Rapporten utgör ett underlag för revisionens bedömning i ansvarsprövningen varför tidsramarna inte kan överskridas.

För kommunrevisionen

[redacted]

[redacted] Davidsson, ordförande

Granskning av investeringsprocessen

Uppsala kommun

December 2022

Kristian Damlin, projektledare och certifierad kommunal revisor

Jens Westin, projektmedarbetare

Elina Lundberg, projektmedarbetare

pwc

Revisionsrapport

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Uppsala kommun genomfört en granskning av investeringsprocessen. Granskningens syfte är att bedöma om kommunstyrelsen säkerställer en ändamålsenlig investeringsprocess utifrån perspektiven ekonomi, långsiktighet, förutsägbarhet och intern kontroll.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att kommunstyrelsen ***inte helt*** säkerställt en ändamålsenlig investeringsprocess utifrån perspektiven ekonomi, långsiktigt, förutsägbarhet och intern kontroll. Nedan ses bedömning för varje revisionsfråga.

Revisionsfrågor	**Bedömning**	
Finns ett tydligt regelverk avseende investeringar?	Delvis	
Finns ändamålsenliga processer utifrån beslutade regelverk?	Delvis	
Är verksamheterna delaktiga i planerings- och genomförandeprocess?	Ja	
Sker uppföljning och rapportering fortlöpande till styrelsen och berörda nämnder?	Delvis	
Har åtgärder vidtagits med anledning av rekommendationer i revisorernas granskning 2018?	Ja	

Rekommendationer

Efter genomförd granskning lämnas följande rekommendationer till kommunstyrelsen:

- Säkerställ att investeringsstrategi och koncernövergripande investeringsprocess, omfattandes hela kommunkoncernen, färdigställs i enlighet med pågående uppdrag.
- Skapa en samlad lokalförsörjningsplan (LFP) för kommunens samtliga verksamheter för att underlätta den övergripande uppskattningen av framtida investeringsbehov.
- Prioritera arbetet med framtagande av nya ramavtal för resterande berörda kommunala bolag. Vid tid för granskning finns beslut om nytt ramavtal för pedagogiska lokaler med Uppsala kommun skolfastigheter AB.
- Säkerställ implementering av nytt/nya ramavtal genom framtagande av gemensamma processer, processkartor och avtalsmallar.
- Se över behov av att stärka portföljningstyrning samt att stärka uppföljningen av större enskilda investeringsprojekt inom kommunkoncernen.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Inledning	4
Bakgrund	4
Syfte och revisionsfrågor	4
Revisionskriterier	5
Avgränsning	5
Metod	5
Granskningsresultat	6
Regelverk för investeringar	7
Iakttagelser	7
Bedömning	9
Ändamålsenliga processer	10
Iakttagelser	10
Bedömning	13
Verksamheternas delaktighet	13
Iakttagelser	13
Bedömning	15
Uppföljning och rapportering	16
Iakttagelser	16
Bedömning	17
Åtgärder med anledning av tidigare granskning	17
Iakttagelser	17
Bedömning	18
Samlad bedömning	19

Rekommendationer 19

Bilagor 20

Inledning

Bakgrund

Demografisk utveckling leder i Uppsala liksom i många andra kommuner till ett ökat behov av förändringar i lokal- och fastighetsbeståndet. Detta medför utökade utgifter i form av nyinvestering och lokalanpassning. Uppsala har redan i dagsläget en hög investeringstakt, och inom kommunkoncernen ska kommande år investeringar för många miljarder genomföras. Det är av stor vikt att investeringsprocessen är tydlig utifrån styrning och kontroll samt ansvarsfördelning. En bristande investeringsprocess riskerar att investeringsprojekt blir dyrare, försenade och av sämre kvalitet än förväntat. I perioder av hög investeringstakt blir brister i investeringsprocessen särskilt tydlig. Grundförutsättningen för att hantera långsiktiga förändringar är en välgrundad långsiktig planering samt att noga analysera tillkommande driftskostnader inför beslut om investeringar.

Under 2021 genomförde revisorerna en granskning av kommunens lokalförsörjningsprocess, med fokus på utbildningsnämnden och de sociala nämnderna. Granskningen beskrev på ett övergripande plan även hur ordningen är tänkt i kommunen när det gäller att säkerställa tillräckliga lokaler genom nybyggnation. Kommunstyrelsen kunde konstateras ha en viktig roll för att bl a tillse att de investeringar som behövs kommer till stånd, men investeringar i fastigheter görs framför allt av de kommunala bolagen.

Revisorerna genomförde även 2018 en granskning av styrning av investeringar. Denna granskning visade bl a att det förelåg utrymme att ytterligare stärka styrningen av investeringar i Uppsala kommunkoncern.

En fördjupad granskning av kommunens investeringsprocess är därför väsentlig för att kunna bedöma att styrelsen tar sitt ansvar, och parallellt är det relevant att inom ramen för lekmannarevisionen granska hur aktuella bolag planerar och genomför bygg- och anläggningsprojekt.

Revisorerna har utifrån risk och väsentlighet prioriterat en granskning utifrån ovanstående bakgrund.

Syfte och revisionsfrågor

Granskningens syfte är att bedöma om kommunstyrelsen säkerställer en ändamålsenlig investeringsprocess utifrån perspektiven ekonomi, långsiktighet, förutsägbarhet och intern kontroll.

Följande revisionsfrågor används för att uppnå mot syftet med granskningen:

1. Finns ett tydligt regelverk avseende investeringar? (planering och tidsplaner, förkalkyler, beslut, löpande kontroll/uppföljning, utvärdering/efterkalkyler)?
2. Finns ändamålsenliga processer utifrån beslutade regelverk?
3. Är verksamheterna delaktiga i planerings- och genomförandeprocess?

4. Sker uppföljning och rapportering fortlöpande till styrelsen och berörda nämnder?
5. Har åtgärder vidtagits med anledning av rekommendationer i revisorernas granskning 2018?

För samtliga revisionsfrågor granskas om det finns dokumenterade riktlinjer och rutiner för att säkerställa en förutsägbar process.

Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser och bedömningar.

- Kommunallag 6 kap 1 §, 6 kap 6 §, 11 kap 1 §
- Delegationsordningar
- Riktlinjer för god ekonomisk hushållning
- Riktlinjer för investeringar
- Andra kommunala styrdokument som berör området

Avgränsning

Granskningen avgränsas till att omfatta kommunstyrelsen och avgränsas till år 2022 samt till viss del tidigare år. Granskningen har vidare avgränsats till att i huvudsak omfatta nyinvesteringar.

Metod

Granskningen har skett genom:

- Granskning av styrande dokument och dokumenterade rutinbeskrivningar.
- Intervjuer har genomförts med följande funktioner:
    - Kommunstyrelsens ordförande
    - Stadsdirektör och tillika VD i Uppsala Stadshus AB
    - Ordförande vård- och omsorgsnämnden
    - Ordförande utbildningsnämnden
    - Två gruppchefer, fastighetsstaben
    - Biträdande direktör, fastighetsstaben
    - Direktör och ekonomichef, vård- och omsorgsförvaltningen
    - Direktör och ekonomistrateg, utbildningsförvaltningen
    - Finanschef och tillika vice VD i Uppsala Stadshus AB
- Analys av kommunens statistik för investeringsanslag i förhållande till budget de senaste åren.

De intervjuade har beretts möjlighet att sakgranska rapporten.

Granskningsresultat

Kommunstyrelsens uppdrag är att tillhandahålla ändamålsenliga och kostnadseffektiva lokaler till nämnderna. Uppsala Stadshus AB, moderbolaget, är ägare av de kommunala bolagen och bedriver en aktiv ägarstyrning på uppdrag av sin ägare, genom av kommunfullmäktige beslutade ägardirektiv.

Inom kommunkoncernen har de kommunala bolagen de senaste åren svarat för ca 80 % av den samlade investeringsvolymen, se nedan.

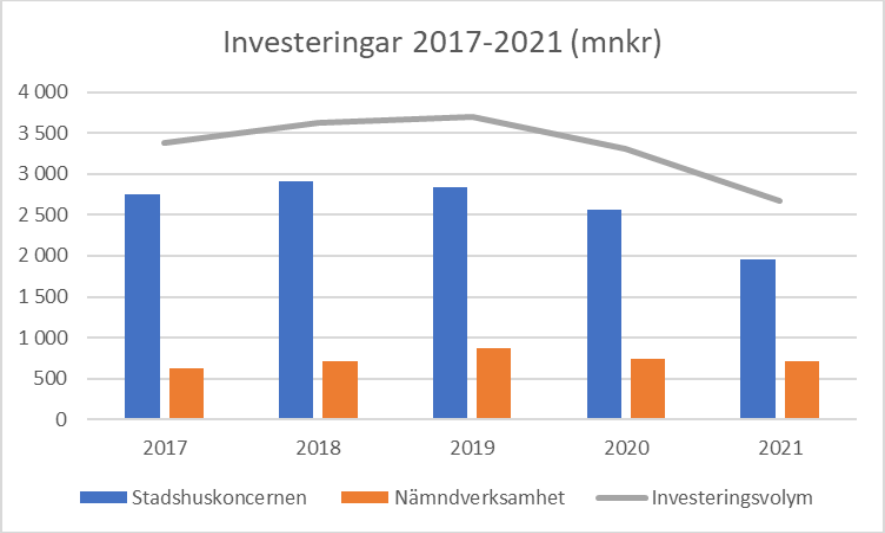

Inom kommunledningskontorets finns en fastighetsstab som ansvarar för att leda och samordna framtagandet av bostads- och lokalförsörjningsplaner samt löpande hantering av fastighetsfrågor. Inom fastighetsstaben finns enheten *Lokalförsörjning*, vilken är indelad i två grupper - strategi och beställning. Strategi-gruppen ansvarar för att tillsammans med respektive verksamhet ta fram lokalförsörjningsplaner för de kommunala verksamheterna. De ansvarar vidare för att skapa synergier utifrån respektive verksamhets behov, samt att utreda hur ett bostads- och lokalbehov ska mötas vilket sammanställs i en utredningsrapport. Beställargruppen agerar beställarombud, och säkrar projektens framdrift utifrån kvalitet, tid och ekonomi. De ansvarar även för projektets formella dokumentation. Vidare har de även ansvaret för att sammankalla och leda styrgruppen.

Kommunstyrelsen är hyresgäst och beställare av hyresobjekt samt har ett övergripande ansvar för att säkerställa lokalförsörjningen och hantera fastighetsrelaterade frågor för Uppsala kommuns nämnder. Hyresavtal tecknas mellan fastighetsägare och kommunstyrelsen och sedan upprättas separata avtal mellan verksamhetsnämnd och kommunstyrelsen.

Bolagens ansvar regleras via ägardirektiv samt via sk. ramavtal mellan kommunen/kommunstyrelsen och respektive bolag.

Regelverk för investeringar

Revisionsfråga 1: Finns ett tydligt regelverk avseende investeringar (planering och tidsplaner, förkalkyler, beslut, löpande kontroll/uppföljning, utvärdering/efterkalkyler)?

Iakttagelser

Övergripande ansvarsfördelning avseende investeringar

Kommunstyrelsens ansvar och uppdrag regleras i *Reglemente för kommunstyrelsen och övriga nämnder i Uppsala kommun,* antaget av kommunfullmäktige 2022-06-13 § 272. Av reglementet framgår att kommunstyrelsen har ett helhetsansvar för kommunens verksamheter, utveckling och ekonomiska ställning.

Det framgår vidare i delegations- och arbetsordning för kommunstyrelsen, beslutad av kommunstyrelsen 2022-08-31 § 158 ,vilka frågor avseende fastigheter som vidaredelegerats. I beslutsunderlag framgår att ändringar avseende bostads- och lokalförsörjning har gjorts i syfte att effektivisera hanteringen av frågor kopplade till det aktuella området, genom förenkling och förtydligande.

Styrande och stödjande dokument

Det finns flera övergripande styrdokument med påverkan på investeringsprocessen:

- *Mål och budget 2022 med plan för 2023-2024*
- *Riktlinje för nämndernas och bolagsstyrelsernas planering, uppföljning och intern kontroll.*
- *Rutin för nämnders och bolags uppföljning 2022*
- *Övergripande vägledning för prognosprocessen.*
- *Vägledning mall för investeringsbudget 2023-2032*

I *Mål och budget* tydliggörs att översiktsplanen är grunden för kommunens långsiktiga investeringsplan och den sträcker sig fram till 2050. För en långsiktig planering och säkerställande av stabila finansiella nyckeltal beskrivs investeringsbehovet på objektsnivå fram till och med år 2031, beskrivet år för år och för kommunkoncernens olika verksamheter och bolag. Detta redovisas dock ej i *Mål och budget 2022 med plan för 2023-2024*.

Kommunstyrelsen har även beslutat om specifika mål kopplat till investeringar, bl.a. ett mål om att *Stärka planeringen, styrningen och uppföljningen av investeringsprojekt inom koncernen*.

Investeringsplan för kommunkoncernen som helhet och för respektive nämnd/bolag fastställs som en del i kommunens budgetprocess. I budgeten (ägardirektiv för samtliga bolag) tydliggörs även att de kommunala bolagen, vid investeringar överstigande 50 mnkr, ska söka igångsättningstillstånd hos Uppsala Stadshus AB. Det har även tydliggjorts att pågående och planerade investeringar löpande ska anmälas till moderbolaget. Uppsala Stadshus AB har rätt att inom bolagskoncernen omdisponera den av kommunfullmäktige beslutade investeringsramen för respektive år. Kommunstyrelsens arbetsutskott utgör tillika styrelse i moderbolaget Uppsala Stadshus

AB (USAB) och ansvarar således för moderbolagets följsamhet till de av kommunfullmäktige fastställda ägardirektiven. Av USABs affärsplan och budget 2022-2024 framgår att bolaget i egenskap av moderbolag ska bedriva en aktiv ägarstyrning och svara för en strategisk planering inom bolagskoncernen, vilket inbegriper investeringsverksamheten.

Riktlinje för nämnderna och bolagsstyrelsernas planering, uppföljning och internkontroll innehåller de krav nämnder och bolagsstyrelser ska följa. Den ska användas när nämndernas verksamhetsplaner, bolagsstyrelsernas affärsplaner och budgetar samt internkontrollplaner ska tas fram och följas upp.

Rutin för nämnders och bolags uppföljning 2022 syftar till att tydliggöra vad nämnder och bolagsstyrelser ska rapportera till kommunstyrelsen och/eller moderbolaget Uppsala Stadshus AB under året. Rutinen ska dels säkerställa att kommunen lever upp till lag och normering, dels säkerställa att kommunstyrelsen och kommunfullmäktige får tillräckligt bra underlag för fortsatt styrning och planering.

Övergripande vägledning för prognosprocessen i Uppsala kommun beskriver den övergripande prognosprocessen som en del av kommunens ekonomistyrning samt förtydligar prognosens beroende till budget, redovisning, delårsuppföljning och månadsrapportering. I den övergripande vägledningen för prognosprocessen framgår att budget- och prognosprocesserna är beroende av varandra och har en koppling till verksamhetsplanen och uppföljning som tillsammans bidrar till kommunens övergripande mål.

Vidare har vi även tagit del av *Vägledning mall för investeringsbudget 2023-2032.* Där framgår när, och hur, investeringsbudgeten för 2023-2032 ska tas fram och lämnas in.

Vi har för granskningen även tagit del av ramavtal (se egen rubrik nedan). Vi har i granskningen inte tagit del av några ytterligare styrande dokument som reglerar kommunens investeringsprocess eller planering, t.ex. i form av kommungemensam investeringsstrategi och/eller beskrivning av den koncernövergripande investeringsprocessen.

Ramavtal mellan kommun och bolag
Ramavtalet är ett styrdokument som reglerar hur samarbetet och hyresrelationen mellan kommunstyrelsen och berört bolag ska utövas.

Kommunstyrelsen beslutade 2016-04-06 § 56 om ramavtal för pedagogiska lokaler. Kommunstyrelsen belsutade vidare 2020-12-16 § 330 att kommunledningskontoret tillsammans med Uppsala kommun skolfastigheter AB skulle göra en översyn av hyressättningsmodellen och ramavtalet. Kommunstyrelsen beslutade 2022-09-27 (§ 262) om nytt ramavtal för pedagogiska lokaler mellan Uppsala kommun, kommunstyrelsen och Uppsala kommun skolfastigheter AB.

För att tydliggöra kommunstyrelsens och bolagets roller och ansvar vid planering och lokalförsörjning innehåller det nya ramavtalet mer utförliga beskrivningar av hur och när

samverkan ska ske. Kommunstyrelsens ansvar baseras på det uppdrag kommunledningskontoret har för lokalförsörjning till kommunens verksamheter. Bolagets ansvar baseras på bolagets ägardirektiv samt bolagets ansvar som fastighetsägare.

I syfte att stärka kommunstyrelsens kostnadskontroll har hyresmodellen justerats. En modell med en fast avtalad hyra inför produktion ersätter den slutkostnadsbaserade modell som anges i 2016 års ramavtal. En fast hyra innebär större möjligheter att i ett tidigt skede bedöma om en åtgärd är ekonomiskt hållbar. Det skapar även bättre förutsättningar för nämnderna att budgetera för planerade lokaler. För att möjliggöra ett tidigare avtalstecknande har även en revidering av modellen för beställning av nya utbildningslokaler och större ombyggnationer gjorts. En modell med två skeden; planeringsskede och genomförandeskede föreslås ersätta den nuvarande femstegsmodellen där respektive steg avrapporteras inför att nästa steg kan beställas (se vidare under revisionsfråga 2). I beslutsunderlag och intervjuer beskrivs att den förändrade beställningsmodellen ger, utöver en stärkt kostnadskontroll, en effektivare process och förbättrade förutsättningar för Uppsala kommun skolfastigheter AB att upphandla entreprenörer.

Vid tid för granskning finns beslut om nytt ramavtal för pedagogiska lokaler mellan Uppsala kommun, kommunstyrelsen och Uppsala kommun skolfastigheter AB. Inom ramen för granskningen har vi informerats om att nya ramavtal är under framtagande även för Uppsala arenor och fastigheter AB samt Uppsalahem AB.

Aktivt utvecklingsarbete
Det pågår ett aktivt utvecklingsarbete om att ta fram förslag till kommungemensam investeringsstrategi, förtydliga koncernövergripande investeringsprocess med plan för implementering i mål och budget 2024-2026. Detta arbete ingår i kommunstyrelsens verksamhetsplan 2022. Slutlig leverans av hela uppdraget beskrivs i intervju ska ske senast april 2023. Arbetet utförs genom särskilt uppdrag till ekonomidirektör. Det finns en aktuell styrgrupp för uppdraget vilket inkluderar VD för bolagen som regelbundet hanterar större investeringsprojekt.

Bedömning
Finns ett tydligt regelverk avseende investeringar (planering och tidsplaner, förkalkyler, beslut, löpande kontroll/uppföljning, utvärdering/efterkalkyler)?

Delvis.

Det finns flera övergripande styrdokument som i delar hanterar kommunens investeringsprocess. Dock saknas ett sammanhållet dokument som beskriver investeringsprocessen i Uppsala kommun. Vi noterar dock att det pågår ett aktivt utvecklingsarbete i syfte att ta fram en kommungemensam investeringsstrategi samt att förtydliga den koncernövergripande investeringsprocessen.

Vår bedömning är att det nya ramavtalet på en övergripande nivå förtydligar ramarna för investeringsprocessen, dock finns ett behov av att utifrån det nya ramavtalet arbeta fram gemensamma processer, processkartor och avtalsmallar i syfte att reglera planerings-

och genomförandeskede. Vi ser vidare positivt på att nya ramavtal är under framtagande även för Uppsala arenor och fastigheter AB samt Uppsalahem AB.

Ändamålsenliga processer

Revisionsfråga 2: Finns ändamålsenliga processer utifrån beslutade regelverk?

Iakttagelser

Lokalförsörjningsplaner

För att säkerställa att Uppsala kommun planerar för befintligt och framtida behov av lokaler tas det årligen fram bostads- och lokalförsörjningsplaner (s.k. LFP:er). De aktuella planerna tas fram uppdelat per verksamhetsområde och omfattar planerade åtgärder under 2022-2026, med en utblick av åtgärder fram till år 2031. Planerna grundar sig i en behovs- och kapacitetsanalys med utgångspunkt i befolkningsprognosen samt planer för bostadsutbyggnad och kommunens utveckling enligt översiktsplanen. LFP:er tas årligen fram genom ett samarbete mellan berörda förvaltningar, kommunledningskontoret samt de berörda kommunala bolagen. Fördelningen per verksamhetsområde har resulterat i att Uppsala kommun har ca 10 LFP:er. Det finns ingen sammanställning av samtliga LFP:er, planerna beskrivs dock vara synkroniserade med varandra.

Investeringsbudget

Vi har för granskningen tagit del av *Mål och budget 2022 med plan för 2023-2024*, vilket innehåller en investeringsbudget för kommande treårsperiod. I intervjuer beskrivs att det inom ramen för budgetprocessen görs sammanställning av planerade investeringsnivåer för de kommande 10 åren, i enlighet med framtagen *Vägledning mall för investeringsbudget*.

I vägledningen beskrivs hur framtagandet ska ske samt förutsättningar för detta. Investeringsbudgeten baseras på nuvarande befolkningsprognos (kommunprognos) och i det fall det sker en uppdaterad befolkningsprognos som påverkar investeringsbudgeten så ska processledning/kontaktpersoner för investeringar kontaktas. Investeringarna ska anges på objektnivå (fastighet), eller samlat per större investeringsprojekt (exempelvis nytt vårdboende, scenteknik, inventarier teaterfoajé).

I det fall investeringsprojekt har kopplingar till kommunstyrelsens/nämnds lokalförsörjningsplan ska bolag/förvaltning säkerställa att avstämning av investeringsbudgeten 10 år sker med fastighetsstabens fastighetsstrateg. Detta för att säkerställa att investeringsbudget och lokalförsörjningsplan överensstämmer med varandra. I de fall investeringsprojekt med koppling till lokalförsörjningsplan av någon anledning behöver justeras senare i budgetprocessen ska en ny avstämning med fastighetsstaben ske. Detta för att säkerställa likvärdiga underlag och information i investeringsberedningen gällande bolag/nämnds investeringsbudget och lokalförsörjningsplan.

Vi har inte i granskningen kunnat fånga en tydlig process kring arbetet med koncerngemensamma prioriteringar, utöver det som sker inom ramen för den ordinarie budgetprocessen. Dock beskrivs att det pågår ett arbete med att förtydliga prioriteringsprocessen.

Lokalfunktionsprogram

Kommunstyrelsen leder arbetet med att ta fram funktionsprogram för flera verksamhetsnämnders bostäder och lokaler. Fastighetsstaben tar fram dessa tillsammans med förvaltningarna. Funktionsprogrammen anger vilken typ av funktioner som ska inrymmas i den bostad/lokal som verksamhetsnämnden önskar hyra och är ett steg på vägen mot standardkoncept. Exempel på framtagna funktionsprogram är Funktionsprogram, bostad med särskild service och Funktionsprogram för vård- och omsorgsboende för äldre (ALN-2021-00041).

Nuvarande process avseende beställning av nyproduktion samt om- och tillbyggnation

Kommunen har utvärderat och landat i att befintliga processer kopplat till det tidigare ramavtalet (avseende pedagogiska lokaler) från år 2016 inte varit tillräckligt ändamålsenliga och tydliga. Detta bl.a. utifrån att det krävts dubbla beslut av KS/fastighetsstaben samt nämnd/verksamhet kopplat till den s.k. femstegsmodellen (se bilaga 1). Det nya ramavtalet innehåller i huvudsak förändringar inom följande områden;

1. Förbättrad samverkan vid planering och lokalförsörjning
2. Hyres- och ersättningsmodell; förbättrad kostnadskontroll samt underlätta bedömning om en åtgärd är ekonomisk hållbar. Underlättar även budgetering för berörda nämnder (driftkostnader).
3. Beställning av nyproduktion och ombyggnation. Skapa en stärkt kostnadskontroll, effektivare process och förbättrade förutsättningar för bolaget att upphandla entreprenörer.

Alla investeringsprojekt som pågår löper i enlighet med det gamla ramavtalet fram till och med årsskiftet 2022/2023. Nya investeringsprojekt kommer från och med årsskiftet hanteras i enlighet med nya ramavtalet.

I processbeskrivning nedan redovisas den nya modellen för beställning av nyproduktion samt om- och tillbyggnation.

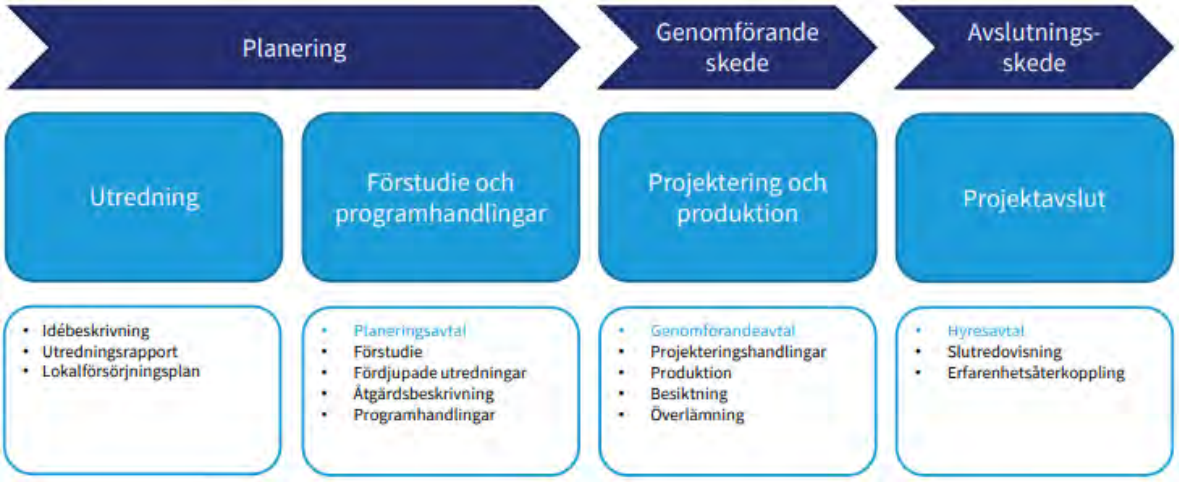

En modell med två skeden införs; planeringsskede och genomförandeskede, vilket ersätter den nuvarande femstegsmodellen där respektive steg avrapporteras inför att nästa steg kan beställas. Planeringsavtal kommer att tecknas för att tydliggöra ramar för ekonomi, tid och kvalité. Vid planeringsskedets slut ska beslutsförslag levereras av bolaget till kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen ansvarar sedan för att erforderliga beslut tas inom nämndorganisationen. Vid godkännande av kommunstyrelsen tas sedan beslut om genomförandet och genomförandeavtal tecknas.

I intervjuer och beslutsunderlag till nya ramavtalet framgår att de områden som behöver arbetas med är bland annat gemensamma processer och processkartor för de områden där det nya ramavtalet innebär förändringar samt att det behöver tas fram avtalsmallar i syfte att reglera planerings- och genomförandeskedet.

ÄTA-hantering och avvikelser

Vi har inte för granskningen tagit del av några särskilda riktlinjer avseende hantering av ändringsarbeten, tilläggsarbeten och avgående arbeten inom kommunen utan detta är något som hanteras inom ramen för respektive bolag som ansvarar för genomförande av aktuellt investeringsprojekt. Vid intervjuer framkommer att ÄTA-arbeten generellt hanteras inom projekten, dvs. som en del i genomförandet i respektive kommunalt bolag. För de fall att ett ÄTA-arbete skulle medföra att den totala projektbudgeten för ett investeringsprojekt bedöms överskrids behövs det för investeringsprojekt överstigande 50 mnkr (och därmed kräver igångsättningstillstånd från USAB) lyftas först till respektive bolagsstyrelse för beredning och därefter till styrelsen i USAB för information och diskussion samt ställningstagande kring eventuell åtgärdsplan. I det fall frågan är av principiell beskaffenhet kan ärendet behöva gå vidare till kommunfullmäktige.

Bedömning

Finns ändamålsenliga processer utifrån beslutade regelverk?

Delvis.

Vår bedömning är att lokalförsörjningsprocess och budgetprocess i huvudsak är ändamålsenliga, vilket också beskrivs av de intervjuade. Vi bedömer vidare att processen kring koncerngemensamma prioriteringar kan stärkas ytterligare. Vi ser vidare att långsiktighet i planering och överblick skulle kunna underlättas om de enskilda nämndernas lokalförsörjningsplaner sammanställdes i ett centralt dokument.

Vi bedömer, i likhet med kommunen som själva utvärderat tidigare ramavtal, att processerna kan förbättras avseende framförallt tre perspektiv; förbättrad samverkan vid planering och lokalförsörjning, hyres- och ersättningsmodellen samt process för beställning av nyproduktion och ombyggnation. Specifikt avseende beställningsprocessen ser vi fördelar med de förändringar som gjorts i det nya ramavtalet. Detta ställer dock krav på framtagande av gemensamma processer och processkartor för de områden där det nya ramavtalet innebär förändringar.

Verksamheternas delaktighet

Revisionsfråga 3: Är verksamheterna delaktiga i planerings- och genomförandeprocess?

Iakttagelser

Fastighetsstaben ansvarar för framtagande av lokalförsörjningsplaner (LFP) vilka utgör en viktig grund i investeringsprocessen. Det finns reglerade berednings- och beslutshierarkier där det tydliggörs att verksamhetsnämnd beslutar om LFP vilka sedan ska godkännas av kommunstyrelsen. LFP:er tas årligen fram genom ett samarbete mellan berörda förvaltningar, kommunledningskontoret samt de berörda kommunala bolagen. Fördelningen per verksamhetsområde har resulterat i att Uppsala kommun har ca tio LFP:er. Det finns emellertid ingen sammanställning av samtliga LFP:er. I arbetet med åtgärder i bostads- och lokalförsörjningsplanerna har behov av utredningar i tidiga skeden identifierats. I framtagandet och revideringen av det nya ramavtalet har samverkansformerna mellan parterna förtydligats med anledning av detta.

I ramavtalet tydliggörs att det är kommunstyrelsen som ansvarar för kontakt och förankring mot berörda verksamheter/nämnder i såväl planerings- som genomförandeskedet. Kommunstyrelsen ansvarar vidare för att erforderliga beslut fattas inom nämndorganisationen.

Fastighetsstaben hanterar större delen av investeringsprocessen inom kommunen. De beskrivs ha en löpande dialog med verksamheterna/förvaltningarna under hela året. Fastighetsstaben har månadsmöten med samtliga berörda direktörer och bolags-VD:ar kopplat till lokalförsörjning och investeringsbehovet. Utgångspunkten för investeringsbehovet utgörs av demografi m.m., vilket uttrycks i lokalförsörjningsplanerna

(beskrivet ovan) och det är också dessa som utgör grunden i kommande beställningar av enskilda investeringar.

I intervjuer får vi flera exempel på olika grupper som är involverade i investeringsprocessen. Inom utbildningsförvaltningen finns tre grupper (en för varje skolform) som återkommande har möten med fastighetsstaben. Utbildningsförvaltningen har vidare en fastighetschef (anställd av fastighetsstaben) som sitter med i förvaltningens ledningsgrupp samt även fastighetsansvariga för respektive skolform. Utöver det finns styrgrupper, ledningsgrupper och arbetsgrupper som involverar representanter från verksamhetsnämnderna (t.ex. Styrgrupp avseende skolfastigheter).

Lokalfunktionsprogram har arbetats fram för flera olika typfastigheter, bl.a. med utgångspunkt från SKRs standardiserade/föreslagna program. Beslut om lokalfunktionsprogram har tagits av berörd verksamhetsnämnd.

När det gäller projektgenomförandet är det fastighetsstaben som ansvarar för detta i form av beställare gentemot berört bolag. Rapportering till verksamheterna sker varannan vecka från fastighetschef till berörd förvaltning i det fall det är något som avviker från aktuell plan.

Kommunens investeringsprocess bygger på stegbeslut som fattas efter att en investering har tagits upp i lokalförsörjningsplanen. När en investering väl är upptagen i lokalförsörjningsplanen och går ut som en beställning till bolagen är det fastighetsstaben som svarar för godkännande av stegbesluten för de olika faserna. Beslut ska även fattas i nämnd eller förvaltning beroende på delegation, men vid intervjuer framgår att verksamheterna inte ser att de har någon egentlig möjlighet att påverka kostnadsbilden i dessa lägen då fastighetsstaben redan fattat sina beslut i egenskap av beställare mot bolagen. Vid intervjuer framgår att den schabloniserade slutkostnadskalkyl som bolagen tar fram i ett tidigt skede i processen ofta justeras upp när investeringen slutligen når stadiet för igångsättningsbeslut i moderbolaget.

I det nya ramavtalet för pedagogiska lokaler (med Uppsala kommun skolfastigheter AB) har beslutats om en revidering av modellen för beställning av nya utbildningslokaler och större ombyggnationer. En modell med två skeden införs; planeringsskede och genomförandeskede, vilket ersätter den nuvarande femstegsmodellen där respektive steg avrapporteras inför att nästa steg kan beställas. I intervjuer beskrivs att ledningsgruppen inom utbildningsförvaltningen vid flertalet tillfällen gått igenom ramavtalet och även bjudit in representanter från Uppsala kommun skolfastigheter AB för att gå igenom avtalet.

Lokalförsörjningsplanen tas fram av fastighetsstaben i samråd med berörd förvaltning. Inom utbildningsförvaltningen har de skolformsgrupper för respektive skolform - för-grund och gymnasieskola. Skolformsgrupperna ansvarar för att ta fram statistik på hur elever söker till skolor och hur detta faller ut i ett framtida behov. Utöver detta finns en övergripande fastighetsgrupp där medlemmarna är stadsdirektör, ekonomidirektör, fastighetsdirektör, biträdande fastighetsdirektör, stadsbyggnadsdirektör, vice vd Uppsala

Stadshus AB, VD Uppsala kommun skolfastigheter AB, VD Uppsala kommun arenor och fastigheter AB, och VD Uppsalahem AB. Denna grupp träffas var sjätte vecka. Utöver denna fastighetsgrupp finns även en strygrupp för pedagogiska lokaler där utbildningsförvaltningen har möten med fastighetsstab och Uppsala kommun skolfastigheter AB för att kunna täcka förvaltningens dialogbehov.

Av intervju med representanter från utbildningsförvaltningen framgår att nämndens roll i investeringsprocessen är att säkerställa att det finns lokaler till skoleleverna. Detta uttrycks i ett behov som fastställs i lokalförsörjningsplanen vilken beslutas av nämnden årligen. I intervjuer med representanter från verksamhetsförvaltningarna beskrivs investeringsprocessen som välfungerande och att processen är inarbetad och tydlig. Det är många involverade i aktuell process men det beskrivs finnas en tydlighet i när olika delar/dokument ska lämnas in samt när beslut ska tas i nämnd. I intervjuer med nämndsordförandena beskrivs dock att det funnits en svårighet att gå i mål med de beslut om investeringar som har tagits samt att processerna upplevs ta för lång tid och att dessa inte alltid följer tidsplanen i enskilda investeringsprojekt.

Bedömning
Är verksamheterna delaktiga i planerings- och genomförandeprocess?

Ja.

Vår bedömning är att det finns en hög delaktighet från verksamheterna, i synnerhet i planeringsprocessen och arbetet med lokalförsörjningsplaner samt framtagandet av lokalfunktionsprogram. I intervjuer med representanter från verksamhetsförvaltningarna beskrivs investeringsprocessen som välfungerande och att processen är inarbetad och tydlig, dock har kritik funnits mot den tidigare flerstegsmodellen som lämnas från och med januari 2023. Det är många involverade i aktuell process men det beskrivs finnas en tydlighet i när olika delar/dokument ska lämnas in samt när beslut ska tas i nämnd.

När det gäller projektgenomförandet är det fastighetsstaben som ansvarar för detta i form av beställare gentemot berört bolag i enlighet med gällande rutin/process. Vi noterar att rapportering till verksamheterna beskrivs ske varannan vecka via fastighetschef till berörd förvaltning i det fall det är något som avviker från aktuell plan.

Uppföljning och rapportering

Revisionsfråga 4: Sker uppföljning och rapportering fortlöpande till styrelsen och berörda nämnder?

Iakttagelser

Uppföljning enligt riktlinjer och rutiner

Uppföljning av investeringar regleras i styrdokumentet *Rutin för nämnders och bolags uppföljning 2022*, vilken uppdateras årligen. Syftet med rutinen är att tydliggöra vad nämnder och bolagsstyrelser ska rapportera till kommunstyrelsen och/eller Uppsala Stadshus AB under året.

Uppsala kommun tar i normala fall fram två delårsrapporter under året, uppföljning per april och uppföljning per augusti. Vid delårsuppföljningen görs en helårsprognos. Prognosen ska ge kommunledningen en bild av det förväntade ekonomiska utfallet för året. Ledningen och politiken får därmed underlag samt en möjlighet att vidta åtgärder i de fall utvecklingen förväntas avvika från beslutade ramar eller mål.

I delårsrapporten per augusti 2022 finns en redogörelse kring pågående arbete med koncernövergripande investeringsstrategi samt en utvecklad investeringsberedningsprocess. Det finns vidare en uppföljning av de mål som kopplar an till investeringsprocessen. I delårsrapporten finns vidare en uppföljning av investeringsvolymerna i respektive nämnd och bolag, vilka innehåller investeringsram, utfall per augusti, budget samt prognos för helåret 2022. Det finns vidare förklarande text och beskrivningar kring avvikelser.

Protokollsgenomgång

I samband med granskningen har vi genomfört en protokollsgenomgång. Denna visar att rapportering sker i allt väsentligt enligt givna direktiv vad gäller del- och helårsrapporter.

Intervjuer

Vid intervju med representanter från fastighetsstaben noterar vi att de upplever att uppföljning till beställaren från bolagen inte har varit tillräcklig, utifrån att fastighetsstaben inte i tillräcklig omfattning har tydliggjort vilken löpande uppföljning sataben vill ha under pågående investeringsprojekt. I intervju framgår att detta är ett identifierat utvecklingsområde och att det pågår ett arbete med att förbättra uppföljning av respektive investeringsprojekt.

I syfte att förenkla den operativa hanteringen och uppföljningen av den samlade investeringsportföljen för hela kommunkoncernen pågår vidare ett arbete med att utreda möljgiheterna till systemstöd i form av en gemensam databashantering.

I intervjuer beskrivs att löpande rapportering till verksamheterna sker varannan vecka, via fastighetschef till berörd förvaltning i det fall det är något som avviker från aktuella planer. Nämnderna beskrivs även få en uppföljning fyra gånger per år.

Bedömning

Sker uppföljning och rapportering fortlöpande till styrelsen och berörda nämnder?

Delvis.

Vår bedömning är att det sker en fortlöpande uppföljning och rapportering till kommunstyrelsen och berörda nämnder och att den i allt väsentligt sker enligt givna direktiv vad gäller del- och helårsrapporter. Vi ser dock att kommunstyrelsens uppföljning av större enskilda investeringsprojekt inom kommunkoncernen skulle kunna stärkas samt att det i nuläget saknas ett systemstöd för att kunna följa den samlade investeringsportföljen på ett effektivt sätt.

Åtgärder med anledning av tidigare granskning

Revisionsfråga 5: Har åtgärder vidtagits med anledning av rekommendationer i revisorernas granskning 2018?

Iakttagelser

Revisorerna genomförde under 2018 en granskning av kommunens styrning och uppföljning av större investeringar i syfte att bedöma om investeringsprocesserna i nämnder och bolag är ändamålsenliga och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande. Den sammanfattande bedömningen av granskningen var att det fanns utrymme att ytterligare stärka styrningen av investeringar i Uppsala kommunkoncern. Det lämnades även ett par rekommendationer som skulle kunna bidra till att stärka investeringsstyrningen.

Vi har tagit del av yttrande över kommunrevisionens granskning av investeringar (KS 2019-01-29 § 29). Yttrandet har beretts av kommunledningskontoret tillsammans med stadsbyggnadsförvaltningen, AB Uppsala kommuns Industrihus, Uppsalahem AB, Uppsala kommun skolfastigheter AB, Uppsala kommun Sport-och rekreationsfastigheter AB och Uppsala Vatten och Avfall AB. Vidare har yttrande lämnats av respektive nämnd och bolag. Kommunstyrelsen har beaktat lämnade rekommendationer och avser att arbeta in dem i det fortsatta utvecklingsarbetet. Under år 2018 har rutinerna kring investeringsprocess och uppföljning av investeringar har förändrats och/eller stramats upp.

I svaret till kommunrevisionen framgår att under 2018 (då rekommendationerna lämnades) har visst utvecklingsarbete skett inom investeringsområdet, och rutinerna kring investeringsprocessen och uppföljning av investeringar har i flera av de granskade bolagen förändrats eller stramats upp. Denna utveckling ligger i linje med de lämnade rekommendationerna.

I den granskning vi genomfört kan vi konstatera att det har skett ett fortsatt aktivt utvecklingsarbete, där kommunkoncern-perspektivet har stärkts ytterligare samt att flera strategiska åtgärder har vidtagits, bl.a. genom att fusionera Fyrishov AB, Uppsala

Kommun Förvaltningsfastigheter AB och Uppsala kommun Sport- och rekreationsfastigheter.

Nytt ramavtal är beslutat att gälla från 2023-01-01 för Uppsala kommun skolfastigheter AB och motsvarande är på gång avseende Uppsala kommun arenor och fastigheter AB samt Uppsalahem AB. Det pågår vidare ett aktivt utvecklingsarbete, utifrån beslut i kommunstyrelsen, om att ta fram förslag till kommungemensam investeringsstrategi, förtydliga koncernövergripande investeringsprocess samt plan för implementering i mål och budget 2024-2026. Slutlig leverans av hela uppdraget planeras till april 2023.

Bedömning

Har åtgärder vidtagits med anledning av rekommendationer i revisorernas granskning 2018?

Ja.

Vår bedömning är att kommunstyrelsen har vidtagit åtgärder med anledning av lämnade rekommendationer i den tidigare granskningen från år 2018. Detta utifrån att förbättringar genomfördes redan under år 2018 samt att flera åtgärder vidtagits samt att det vid tid för denna granskning pågår ett fortsatt aktivt utvecklingsarbete.

Vi ser vidare att kommunstyrelsen har säkerställt att yttrandet har beretts av kommunledningskontoret tillsammans med stadsbyggnadsförvaltningen, AB Uppsala kommuns Industrihus, Uppsalahem AB, Uppsala kommun skolfastigheter AB, Uppsala kommun Sport-och rekreationsfastigheter AB och Uppsala Vatten och Avfall AB samt att yttrande lämnats av respektive nämnd och bolag.

Samlad bedömning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Uppsala kommun genomfört en granskning av investeringsprocessen. Granskningens syfte är att bedöma om kommunstyrelsen säkerställer en ändamålsenlig investeringsprocess utifrån perspektiven ekonomi, långsiktighet, förutsägbarhet och intern kontroll.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att kommunstyrelsen ***inte helt*** säkerställt en ändamålsenlig investeringsprocess utifrån perspektiven ekonomi, långsiktigt, förutsägbarhet och intern kontroll.

Rekommendationer

Utifrån de iakttagelser och bedömningar vi har gjort i denna granskning lämnar vi följande rekommendationer till kommunstyrelsen:

- Säkerställ att investeringsstrategi och koncernövergripande investeringsprocess, omfattandes hela kommunkoncernen, färdigställs i enlighet med pågående uppdrag.
- Skapa en samlad lokalförsörjningsplan (LFP) för kommunens samtliga verksamheter för att underlätta den övergripande uppskattningen av framtida investeringsbehov.
- Prioritera arbetet med framtagande av nya ramavtal för resterande berörda kommunala bolag. Vid tid för granskning finns beslut om nytt ramavtal för pedagogiska lokaler med Uppsala kommun skolfastigheter AB.
- Säkerställ implementering av nytt/nya ramavtal genom framtagande av gemensamma processer, processkartor och avtalsmallar.
- Se över behov av att stärka portföljningstyrning samt att stärka uppföljningen av större enskilda investeringsprojekt inom kommunkoncernen.

Bilagor

Bilaga 1: Processbeskrivning utifrån Ramavtal för pedagogiska lokaler, 2016-03-04

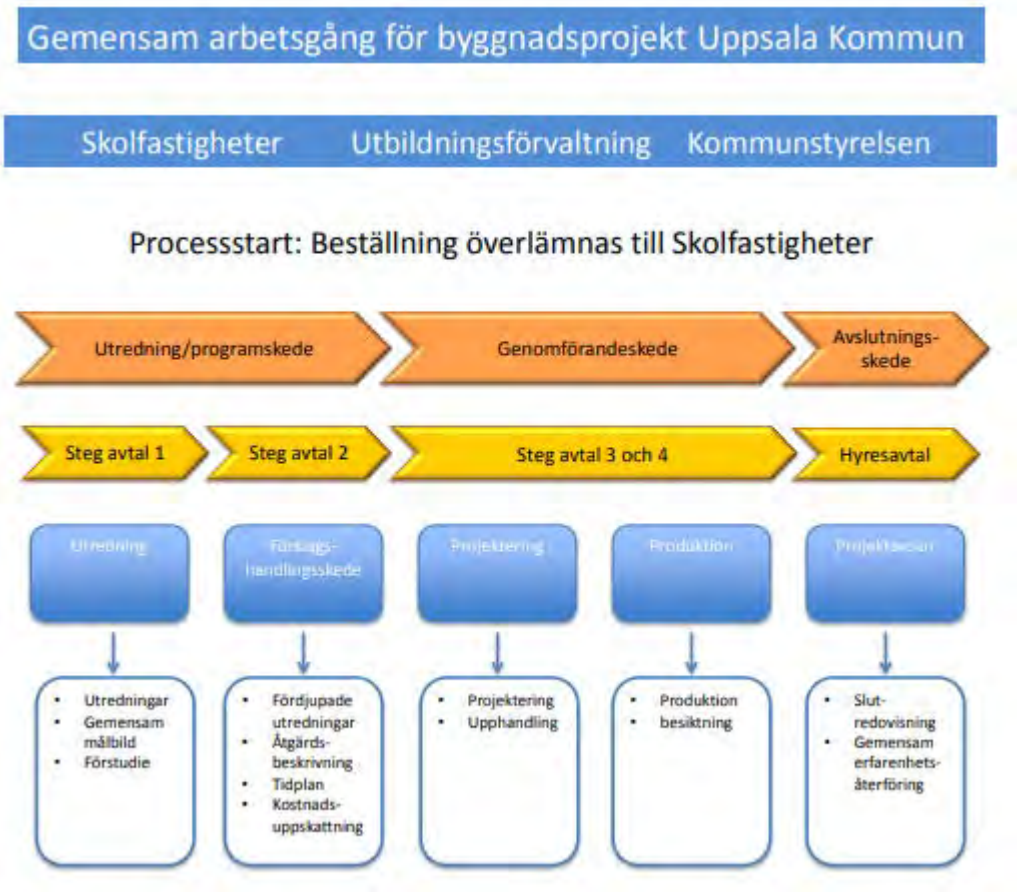

2022-12-16

Lena Salomon

Uppdragsledare

Kristian Damlin

Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Uppsala kommun enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.

Uppsala kommun

Datum: 2023-01-27

Diarienummer: KRN-2022-00009

KOMMUNREVISIONEN

Mottagare:

Kommunstyrelsen
Utbildningsnämnden
Socialnämnden
Uppsalahem AB

Äldrenämnden, för kännedom
Idrotts- och fritidsnämnden, för kännedom
Kulturnämnden, för kännedom

Kommunfullmäktige, för kännedom

Granskning av kommunens arbete med trygghetsskapande åtgärder

Uppsala kommuns revisorer har uppdragit åt PwC att genomföra en granskning av kommunens arbete med trygghetsskapande åtgärder. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2022.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade revisionella bedömning att kommunstyrelsen, nämnder och bolag *inte helt* bedriver ett ändamålsenligt arbete med trygghetsskapande åtgärder i stadsdelen Gottsunda.

Bedömningen är baserad på ett antal revisionsfrågor och i granskningen har vi konstaterat att kommunen bedriver ett aktivt trygghetsskapande arbete i Gottsunda utifrån styrdokument som Handlingsplan för Gottsundaområdet 2021-2030 samt kommunfullmäktiges Mål och Budget. Vi ser att samverkan med aktörer som Polismyndigheten och civilsamhället i det trygghetsskapande arbetet är väl etablerat och att samverkan anses fungerar väl. Vidare konstaterar vi att arbetet med trygghetsskapande åtgärder är integrerat i förvaltningarnas ordinarie verksamhet, varvid uppföljningar av arbetet sker kontinuerligt inom ramen för kommunens ordinarie uppföljningsprocess.

Granskningen visar vidare att kommunens samordning av trygghetsskapande åtgärder inom hela kommunens område samt i Gottsunda specifikt har utvecklats under de senaste åren, med anledning av bland annat de två handlingsplanerna för Gottsundaområdet samt kommunövergripande program för trygghet, säkerhet och brottsförebyggande arbete. Däremot konstateras att det finns en viss otydlighet kopplat till var ansvaret för samordning av det trygghetsskapande arbetet ligger, särskilt kopplat till arbetet i Gottsundaområdet. Vidare visar granskningen ett

Postadress: Uppsala kommun, kommunrevisionen, 753 75 Uppsala
Telefon: 018-727 11 32 (Kansli)
E-post: kommunrevisionen@uppsala.se
www.uppsala.se

behov av ökad samverkan med framförallt näringslivet kopplat till trygghetsfrågor i Gottsundaområdet, då det i dagsläget inte finns någon etablerad samverkan med dessa aktörer. Slutligen noteras att det i dagsläget inte finns någon definierad process för hur lärdomar från områdesarbete dokumenteras och överförs inom kommunkoncernen.

Mot bakgrund av granskningsresultaten lämnar vi följande rekommendationer till kommunstyrelsen, nämnder och bolag:

- Genomför en översyn av samverkansgrupper samt samordnings-grupper/funktioner för att säkerställa en tydlighet i samordningen av områdesbaserade respektive kommunkoncerngemensamma insatser samt säkerställa en tydlighet i uppdrag, roll och ansvar.
- Undersök möjligheterna till att omvandla den nuvarande fastig-hetsägarföreningen i Gottsundaområdet till samverkansmodellen BID (Business Improvement District) i syfte att fördjupa och utveckla samverkan mellan kommunen och fastighetsägare samt undersök möjligheten till att stärka samverkan med näringsidkare i Gottsunda-området.
- Stärk samverkan och det trygghetsskapande arbetet vad gäller otrygghetsskapande beteenden och händelser på sociala medier med särskilt fokus på barn och unga.
- Säkerställ att samtliga nämnder och bolag har framtagna indikatorer kopplat till handlingsplanen för Gottsundaområdet 2021-2030 i syfte att möjliggöra för uppföljning av det trygghetsskapande arbetet i Gottsundaområdet.
- Ta fram en systematiserad process för att dokumentera och överföra lärdomar från områdesbaserade insatser och åtgärder för att säkerställa att lärdomar från områdesarbete samlas och används i kommunens trygghetsskapande arbete i andra områden.
- Förtydliga rollen för de socialarbetare som arbetar i skolan som ett led i att möjliggöra för dessa att i samverkan mellan skola och socialtjänst arbeta än närmare och mer relationsskapande med barn/ ungdomar och deras vårdnadshavare.

Revisionen begär yttrande över revisionens iakttagelser och lämnade rekommenda-tioner från kommunstyrelsen, utbildningsnämnden, socialnämnden och Uppsalahem senast 2023-04-28 till kommunrevisionen@uppsala.se och till det sakkunniga biträdet [redacted]

För kommunrevisionen

[redacted]

Per Davidsson, ordförande

Granskning av kommunens arbete med trygghetsskapande åtgärder

Uppsala kommuns revisorer

Januari 2023

Fredrik Birkeland

Annie Wattman

Henrik Fagerlind, certifierad kommunal revisor

pwc

Revisionsrapport

Innehållsförteckning

Sammanfattning **2**

Inledning **4**

Bakgrund 4

Syfte och revisionsfrågor 5

Revisionskriterier 5

Avgränsning 5

Metod 5

Analys av extern data **8**

Upplevd trygghet i Uppsala och Gottsunda 8

Iakttagelser och bedömningar **13**

Aktivt trygghetsskapande arbete 13

Samordning av trygghetsskapande åtgärder 20

Samverkan mellan kommun och externa aktörer i det trygghetsskapande arbetet 23

Uppföljning och utvärdering **29**

Dokumentation och användning av lärdomar och erfarenheter 32

Revisionell bedömning och rekommendationer **35**

Revisionell bedömning 35

Bedömningar mot revisionsfrågor 35

Rekommendationer 36

Bilaga 1 - Förteckning över granskad dokumentation **38**

Bilaga 2 - Förteckning över källor för extern analys **39**

Sammanfattning

På uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Uppsala kommun har PwC genomfört en granskning av kommunens trygghetsskapande arbete i stadsdelen Gottsunda. Syftet med granskningen är att bedöma om kommunstyrelsen, nämnder och bolag säkerställer ett ändamålsenligt trygghetsskapande arbete i Gottsunda.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att det **inte helt** bedrivs ett ändamålsenligt arbete med trygghetsskapande åtgärder i Gottsunda.

- Vi ser att det bedrivs ett aktivt arbete med trygghetsskapande åtgärder i Gottsunda utifrån framtagen handlingsplan och att tillräckliga uppföljningar görs.
- Det finns i stora delar en fungerande samordning av arbetet och samverkan med andra aktörer, men vi ser att samordningen kan tydliggöras och att samverkan kan utvecklas med till exempel näringslivet.
- Vi ser att kommunen kan ha ett större fokus på internet och otrygghetsskapande beteenden på sociala medier, med åtgärder som till exempel digitala trygghetsvandringar och närvaro på sociala medier där barn och unga rör sig.
- Slutligen ser vi att kommunen kan utveckla en systematisk process för hur lärdomar från områdesarbetet dokumenteras och överförs inom kommunkoncernen. Genom att skapa en systematisk process kan det säkerställas att samtliga lärdomar och erfarenheter från det områdesbaserade arbetet används och sprids till andra områden.

Nedan redovisas bedömningen för varje revisionsfråga. För fullständiga bedömningar, se respektive revisionsfråga i rapporten.

Revisionsfrågor	Bedömning	
Bedrivs ett aktivt arbete med trygghetsskapande åtgärder i Gottsunda utifrån framtagen handlingsplan?	Ja	
Finns en fungerande samordning av kommunens arbete med trygghetsskapande åtgärder i Gottsunda?	Delvis	
Finns en fungerande samverkan mellan styrelse, nämnder och kommunala bolag och Polismyndigheten och andra relevanta aktörer?	Delvis	

Revisionsfrågor	Bedömning	
Genomförs tillräckliga uppföljningar av arbetet med trygghetsskapande åtgärder i syfte att säkerställa att de får önskvärd effekt?	Ja	
Har lärdomar och erfarenheter från arbetet med handlingsplan Gottsunda samlats och använts i kommunens trygghetsskapande arbete i andra områden? Hur återförs lärdomar från andra områden till Gottsunda?	Delvis	

Rekommendationer

Utifrån de iakttagelser och bedömningar vi har gjort i denna granskning lämnar vi följande rekommendationer:

- Genomför en översyn av samverkansgrupper samt samordningsgrupper/funktioner för att säkerställa en tydlighet i samordningen av områdesbaserade respektive kommunkoncerngemensamma insatser samt säkerställa en tydlighet i uppdrag, roll och ansvar.
- Undersök möjligheterna till att omvandla den nuvarande fastighetsägarföreningen i Gottsundaområdet till samverkansmodellen BID (Business Improvement District) i syfte att fördjupa och utveckla samverkan mellan kommunen och fastighetsägare samt undersök möjligheten till att stärka samverkan med näringsidkare i Gottsundaområdet.
- Stärk samverkan och det trygghetsskapande arbetet vad gäller otrygghetsskapande beteenden och händelser på sociala medier med särskilt fokus på barn och unga.
- Säkerställ att samtliga nämnder och bolag har framtagna indikatorer kopplat till handlingsplanen för Gottsundaområdet 2021-2030 i syfte att möjliggöra för uppföljning av det trygghetsskapande arbetet i Gottsundaområdet.
- Ta fram en systematiserad process för att dokumentera och överföra lärdomar från områdesbaserade insatser och åtgärder för att säkerställa att lärdomar från områdesarbete samlas och används i kommunens trygghetsskapande arbete i andra områden.
- Förtydliga rollen för de socialarbetare som arbetar i skolan som ett led i att möjliggöra för dessa att i samverkan mellan skola och socialtjänst arbeta än närmare och mer relationsskapande med barn/ ungdomar och deras vårdnadshavare.

Inledning

Bakgrund

Under åren 2022-2024 står tryggheten i fokus i Uppsala kommun. Det uttrycks av fullmäktige i mål och budget bland annat att tryggheten ska öka och att alla ska känna att de tryggt kan vistas i stadskärnan. Kommunfullmäktiges inriktningsmål två lyder: *Uppsala ska vara tryggt och attraktivt att leva, verka och vistas i.* Det framgår att målet är att Uppsala inte ska ha någon utsatt stadsdel, där ett starkt områdesarbete förebygger och förhindrar social oro. Insatser för att bekämpa kriminaliteten ska kombineras med förebyggande åtgärder som ger resultat. Kommunen ska fortsätta utveckla samarbetet med polisen för ökad trygghet. Samtidigt visar uppföljning av fullmäktigemålet att det endast delvis bedöms vara uppfyllt när 2021 summeras. I revisorernas granskning av näringslivsarbetet framkommer att företagares negativa syn på tryggheten i kommunen inverkar menligt på deras uppfattning av företagsklimatet.

Vidare genomförde Uppsala kommuns revisorer en granskning av det förebyggande arbetet bland unga för att minska våld och kriminalitet under år 2019/2020. Granskningen visade att kommunen i huvudsak har en fungerande samverkan och samordning med externa aktörer, men att samarbetet med bland annat fastighetsägare och föräldrar behöver stärkas. Vidare gjordes bedömningen att berörda verksamheter bör ta tillvara den potential som finns för samarbete med bland annat etniska föreningar.

Kommunfullmäktige beslutade redan 2018 om en Policy för trygghet och säkerhet, och det finns ett aktuellt program för trygghet, säkerhet och brottsförebyggande arbete. Därtill finns särskilda handlingsplaner för insatser i särskilt utsatta stadsdelar, till exempel Gottsunda. Även i Gränby genomförs ett riktat arbete som nyligen utvärderats.

Det arbete kommunkoncernen bedriver för att uppnå sina målsättningar fordrar samverkan, inom koncernen likväl som med till exempel civilsamhällets aktörer och myndigheter som polisen. Samverkan med lokalpolisområde Uppsala-Knivsta finns formaliserat i en särskild överenskommelse. Samverkan mellan kommun och polis sker bland annat inom ramen för Fokus Gottsunda, en samverkanssatsning mot den organiserade brottsligheten tillsammans med polisen och Brottsförebyggande Rådet (BRÅ).

Enligt Polismyndigheten (2021-12-01) är Gottsunda i Uppsala kommun ett särskilt utsatt område. Polismyndigheten definierar ett särskilt utsatt område som ett geografiskt avgränsat område som kännetecknas av en allmän obenägenhet att delta i rättsprocessen. Det kan även förekomma systematiska hot och våldshandlingar mot vittnen, målsägare och anmälare i området. Situationen i området innebär att det är svårt eller nästintill omöjligt för polisen att fullfölja sitt uppdrag, vilket kräver regelmässig anpassning av arbetssätt eller utrustning. Många gånger har det skett en normalisering vilket lett till att varken polisen eller de boende reflekterar över det avvikande läget i området.

Ett särskilt utsatt område inbegriper även i viss mån:

- Parallella samhällsstrukturer
- Extremism, såsom systematiska kränkningar av religionsfriheten eller starkt fundamentalistiskt inflytande som begränsar människors fri- och rättigheter
- Personer som reser iväg för att delta i strid i konfliktområden
- En hög koncentration av kriminella

Inom ramen för revisionsplanen 2022 har revisorerna utifrån sin risk- och väsentlighetsanalys beslutat att genomföra en granskning av kommunens arbete med trygghetsskapande åtgärder med fokus på arbetet i särskilt utsatta stadsdelar.

Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att bedöma om kommunstyrelsen, nämnder och bolag säkerställer ett ändamålsenligt trygghetsskapande arbete i stadsdelen Gottsunda.

Revisionsfrågor:

1. Bedrivs ett aktivt arbete med trygghetsskapande åtgärder i Gottsunda utifrån framtagen handlingsplan?
2. Finns en fungerande samordning av kommunens arbete med trygghetsskapande åtgärder i Gottsunda?
3. Finns en fungerande samverkan mellan styrelse, nämnder och kommunala bolag och Polismyndigheten och andra relevanta aktörer?
4. Genomförs tillräckliga uppföljningar av arbetet med trygghetsskapande åtgärder i syfte att säkerställa att de får önskvärd effekt?
5. Har lärdomar och erfarenheter från arbetet med handlingsplan Gottsunda samlats och använts i kommunens trygghetsskapande arbete i andra områden? Hur återförs lärdomar från andra områden till Gottsunda?

I granskningen och ovan nämnda revisionsfrågor beaktas särskilt skolans insatser för att förhindra nyrekrytering till kriminalitet.

Revisionskriterier

Revisionskriterierna utgörs av:

- Kommunallag
- Kommunfullmäktiges mål samt lokalt styrande dokument inom området, såsom handlingsplan för Gottsundaområdet.

Avgränsning

Granskningen avgränsas till att omfatta stadsdelen Gottsunda, som Polismyndigheten klassificerat som ett särskilt utsatt område.

Metod

Granskningen har genomförts genom en enkätstudie, intervjuer, analys av externa datakällor, studiebesök samt dokumentstudier av styrdokument och uppföljningsdokument.

Enkätstudien genomfördes med hjälp av ett webbaserat enkätverktyg. Respondenterna utgjordes av externa deltagare i Stora områdesgruppen, vilka representerar aktörer som föreningar, religiösa samfund samt fastighetsägare aktiva i Gottsundaområdet. Enkäten genomfördes fullständigt av 18 personer motsvarande 44 procent av tillfrågade. Enkäten skickades ut den 7 november 2022. Påminnelser skickades ut den 14 november 2022 respektive 21 november 2022.

Inom ramen för granskningen har följande funktioner intervjuats:

Kommunövergripande
- Kommunstyrelsens ordförande - Kommunstyrelsen
- Säkerhetschef - Kommunledningskontoret
- Utvecklingsledare - Hållbarhetsavdelningen, kommunledningskontoret
- Utvecklingsledare - Enheten för trygghet, brottsförebyggande och säkerhet, kommunledningskontoret
- Projektledare stadsutveckling - Mark- och exploateringsavdelningen, stadsbyggnadsförvaltningen

Socialförvaltningen
- Enhetschef - Uppsala Ungdomsjour, socialförvaltningen
- Enhetschef - Barn- och ungdomsenhet 1, socialförvaltningen

Kulturförvaltningen
- Enhetschef - Uppsala bibliotek
- Verksamhetsledare - Gottsunda kulturhus, Uppsala bibliotek

Utbildningsförvaltningen
- Rektor - Gottsundaskolan
- Rektor - Treklangens skola
- Rektor - Valsätraskolan
- Rektor - Växthusets skola

Polis
- Tf. lokalpolisområdeschef Uppsala-Knivsta - Polismyndigheten
- Polis Lokalpolisområde Uppsala-Knivsta - Polismyndigheten

Uppsalahem AB
- Säkerhetsansvarig - Uppsalahem AB
- Fastighetschef - Uppsalahem AB

De intervjuade har haft möjlighet att sakgranska innehållet i rapporten.

Vi har inom ramen för förstudien tagit del av dokument i form av bland annat styrdokument, handlingsplaner och uppföljningsmaterial. För fullständig lista över insamlade dokument, se bilaga 1. De externa källor som använts är Brottsförebyggande Rådets (BRÅ) nationella trygghetsundersökning och statistikdatabas över anmälda brott

samt Statistiska Centralbyråns (SCB) trygghetsmätning, se bilaga 2. Inom ramen för granskningen genomfördes även ett studiebesök på plats i Gottsunda tillsammans med kommunkoncernens tjänstepersoner, representant från Polismyndigheten samt de förtroendevalda revisorerna.

Analys av extern data

Upplevd trygghet i Uppsala och Gottsunda

Brottsförebyggande Rådet (BRÅ) sammanställer statistik över anmälda brott i statistikdatabasen över anmälda brott. I figur 1 återfinns en sammanställning över anmälda brott per 100 000 invånare inom ett antal brottskategorier år 2018 till år 2022[1]. Av figur 1 framgår att antalet anmälda brott inom kategorin stöld, rån m.m. förhåller sig relativt stabil över tid. Av figur 1 framgår en minskning av antalet anmälda brott inom kategorierna brott mot person samt skadegörelsebrott under den undersökta tidsramen. Av figur 1 framgår även en ökning av antalet anmälda brott mot narkotikastrafflagen. En ökning i antalet anmälda brott kan bero på att ett ökat antal brott begås, men kan också vara resultatet av en ökad anmälningsbenägenhet. Likväl kan en minskning i antalet anmälda brott även förstås som att anmälningsbenägenheten minskat, snarare än att antal begådda brott minskat. Därmed påverkas statistiken inte enbart av begångna brott, utan även av aspekter som tystnadskultur samt anmälningsbenägenhet.

Figur 1: Antal anmälda brott per 100 000 invånare 2018-2022 - Uppsala kommun

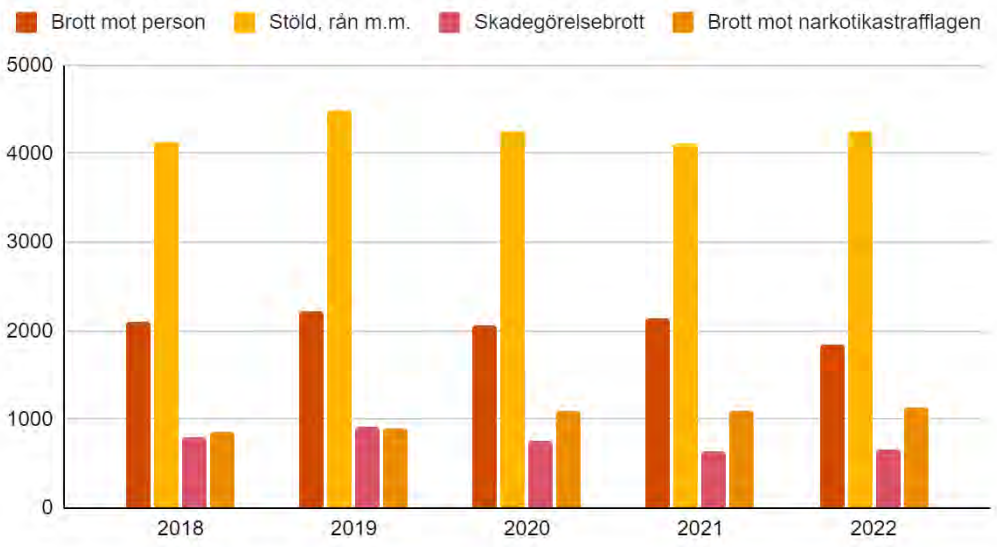

Av figur 2 framgår hur antal anmälda brott inom ett antal brottskategorier i Uppsala kommun ställer sig gentemot antalet anmälda brott i Region Uppsala respektive landet som helhet. Av figur 2 framgår att det i Uppsala kommun anmäldes färre brott än i Region Mitt samt landet som helhet i kategorierna brott mot person samt skadegörelsebrott. Vidare framgår det att den totala mängden anmälda brott per 100 000 invånare är lägre i Uppsala kommun jämfört med både Region Mitt samt landet som helhet. Av figur 1 framgår att det anmäldes fler brott i kategorin stöld, rån m.m. per 100 000 invånare i Uppsala kommun, jämfört med de andra två geografiska områdena. Vidare framgår att det i Uppsala kommun anmäldes färre brott mot narkotikastrafflagen per 100 000 invånare än i Region Mitt år 2022.

[1] Observera att siffrorna för år 2022 är preliminära.

Figur 2: Antal anmälda brott per 100 000 invånare 2022 - Uppsala kommun, Region Mitt samt hela landet

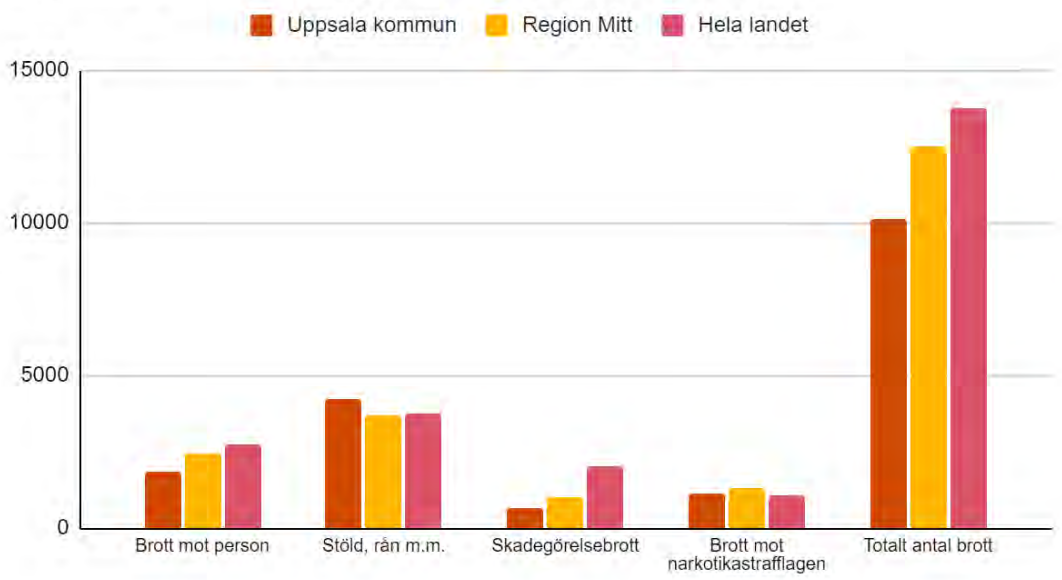

Av Brottsförebyggande Rådets Nationella Trygghetsundersökning (BRÅ NTU) som genomförs varje år framgår att andelen personer i lokalpolisområde Uppsala-Knivsta som upplever otrygghet under kvällstid i det egna bostadsområdet minskat från 27 procent år 2018 till 20 procent år 2022, där den största minskningen återfinns mellan år 2021 och 2022. Av figur 3 framgår att i Sverige som helhet har andelen som upplever otrygghet varit mer konstant, då andelen som upplevt otrygghet endast skiftat mellan 27 och 29 procent under de senaste fem åren. Generellt framgår att en lägre andel boende i lokalpolisområde Uppsala-Knivsta upplever otrygghet under kvällstid i det egna bostadsområde jämfört med landet som helhet samt polisregion Mitt år 2022.

Figur 3: Andel invånare (%) som upplever otrygghet vid utevistelse sent på kvällen i det egna bostadsområdet (Källa: BRÅ NTU).

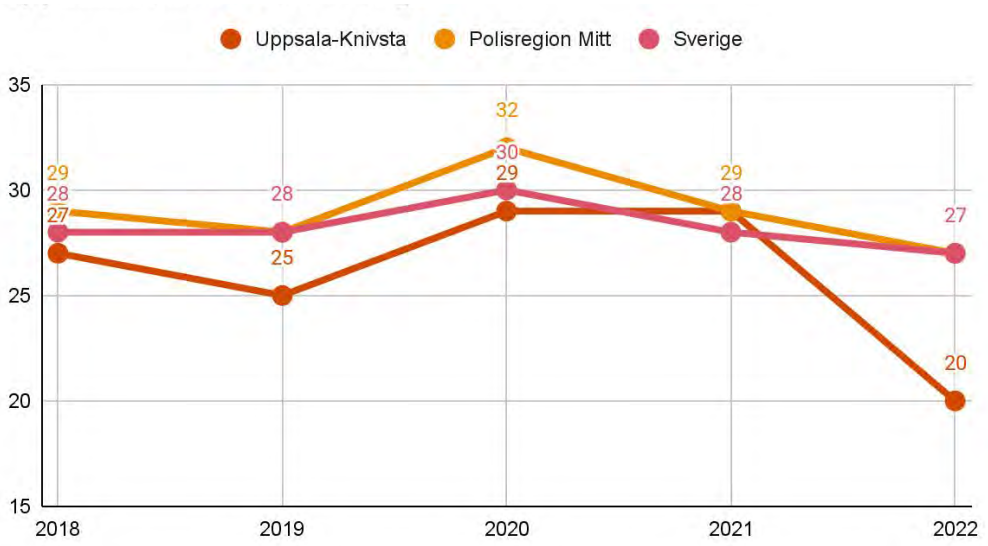

För boende i lokalpolisområde Uppsala-Knivsta framgår att en större andel kvinnor än män upplever otrygghet när de vistas i det egna bostadsområdet under kvällstid. Denna observation ter sig stabil över tid. I enlighet med figur 3 framgår det att andelen män och kvinnor som upplever otrygghet i Uppsalaområdet har minskat mellan år 2021 och 2022, vilket tyder på en positiv utveckling kopplat till den upplevda tryggheten i bostadsområden inom lokalpolisområde Uppsala-Knivsta. Denna positiva utveckling går dock inte att utläsa över en längre tid, då det till exempel framgår av figur 4 att både andelen män och kvinnor som upplevt otrygghet i det egna bostadsområdet ökade mellan år 2019 och 2020.

Figur 4: Andel invånare (%) som upplever otrygghet vid vistelse på kvällen i det egna bostadsområdet i lokalpolisområde Uppsala-Knivsta (Källa: BRÅ NTU).

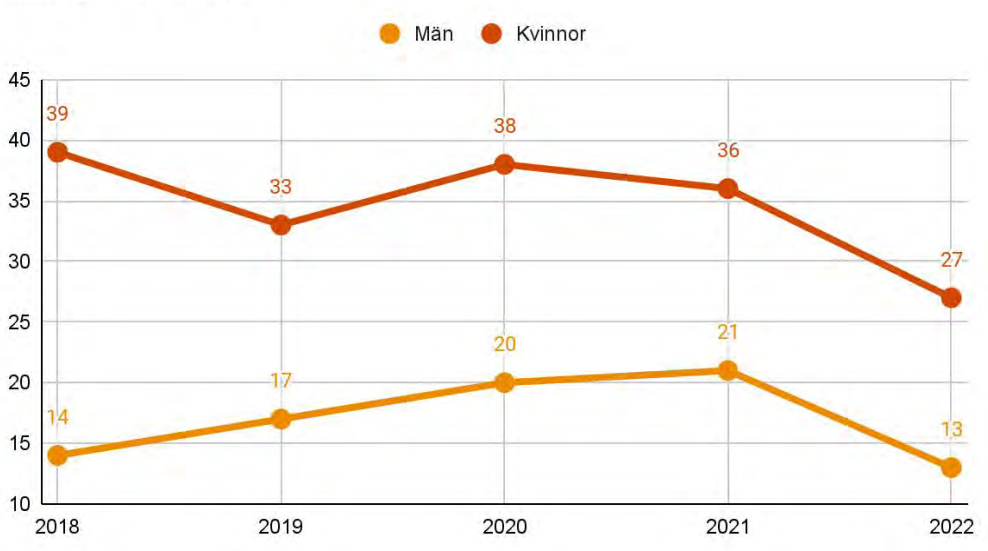

På uppdrag av Uppsala kommun har Statistiska Centralbyrån (SCB) under 2017/2018 samt 2020/2021 genomfört trygghetsmätningar i Uppsala kommun. Under trygghetsmätningen 2020/2021 svarade 4 600 invånare i kommunen på en enkät innehållandes frågor om bland annat den upplevda tryggheten i bostadsområdet, upplevda problem i bostadsområdet samt förtroende gentemot andra boende och offentliga aktörer verksamma inom bostadsområdet. Trygghetsmätningen genomfördes i 75 bostadsområden inom Uppsala kommun.

Av trygghetsmätningen som genomfördes år 2020/2021 framgår att den största problematiken kopplat till minskad rörlighet till följd av upplevd otrygghet i det egna bostadsområdet återfinns i centrala Gottsunda, östra Gottsunda samt sydvästra Valsätra. I alla dessa områden är andelen som någon gång undvikit utevistelse kvällstid på grund av upplevd otrygghet högre än i Uppsala tätort som helhet. I både Bäcklösa och södra Gottsunda är andelen människor som undvikit utevistelse kvällstid lägre än i Uppsala tätort som helhet, vilket tyder på en större upplevd trygghet i dessa områden.

Figur 5: Andel invånare (%) som ganska eller mycket ofta avstått från utevistelse kvällstid på grund av upplevd otrygghet i det egna bostadsområdet 2020/2021 (Källa: SCB Trygghetsmätning 2020/2021)

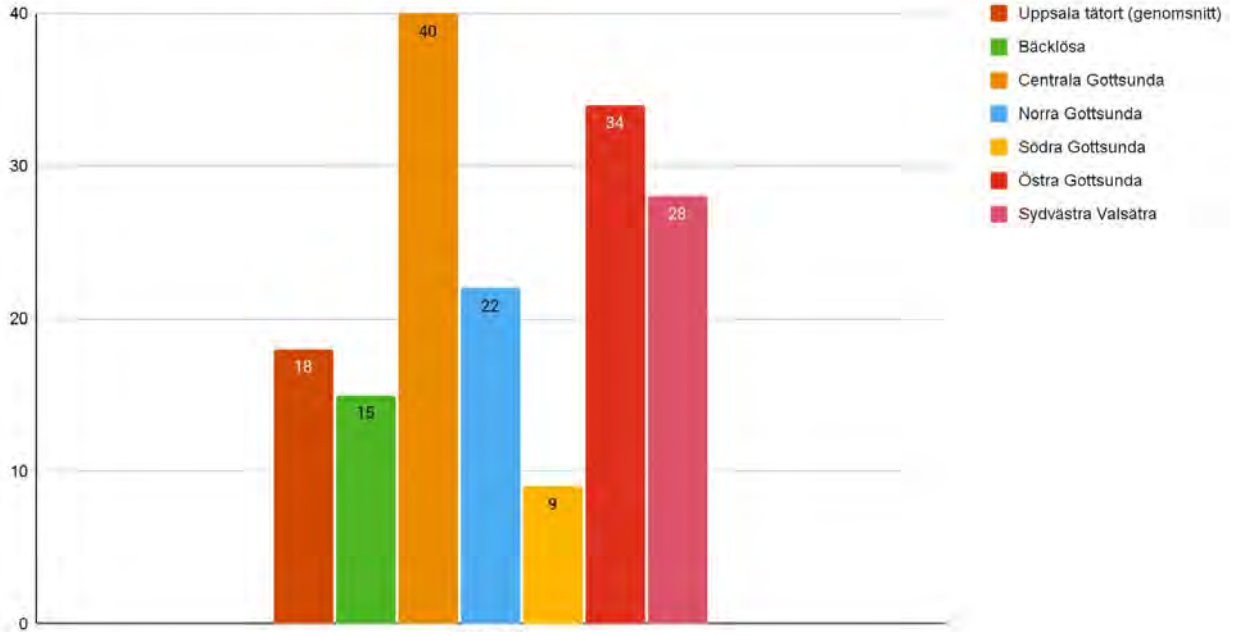

I SCB:s trygghetsmätning ingår frågor om huruvida boende upplever att offentliga aktörer som polis, brandkår och kommunen vidtar tillräckliga åtgärder för att det egna bostadsområdet ska kännas tryggt. Respondenterna fick möjlighet att svara i vilken grad de instämde med ett antal påståenden om huruvida de åtgärder som dessa aktörer vidtar ansågs tillräckliga. Av trygghetsmätningen genomförd 2020/2021 framgår att såväl polis som kommun åtnjöt ett högt förtroende hos invånarna i Uppsala och att förtroendet för polisens åtgärder var något högre än för kommunens. Detta genomsyrar även de olika bostadsområdena inom Gottsundaområdet, där det framgår att en högre

andel boenden känner förtroende för polisen och dess åtgärder än för kommunens områdesarbete i det egna bostadsområdet.

Nedbrutet på bostadsområden framgår det av figur 6 att en lägre andel boende i Gottsundaområdet känner förtroende för offentliga aktörer och dess insatser än i Uppsala tätort generellt, med undantag för Bäcklösa och södra Gottsunda. Det boendeområde som sticker ut mest är centrala Gottsunda, där andelen som känner ganska eller mycket högt förtroende för kommunens insatser i området är 43 procent.

Figur 6: Andel invånare som instämmer i ganska eller mycket hög grad i påståenden om polisen respektive kommunen gör tillräckligt för tryggheten i områden 2020/2021 (Källa: SCB Trygghetsmätning 2020/2021).

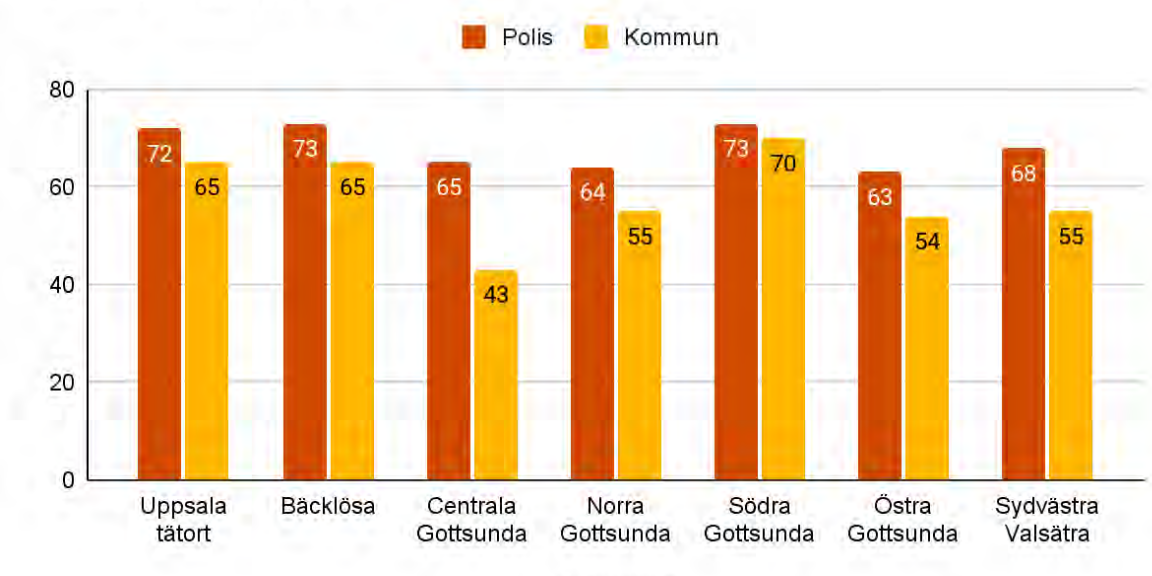

Sammanfattande iakttagelser

- Andelen personer som känner sig ganska eller mycket otrygga under utevistelse kvällstid i det egna bostadsområdet i lokalpolisområde Uppsala-Knivsta har minskat från år 2021 till år 2022, och ligger nu på en lägre nivå än för Sverige som helhet och Polisregion Mitt.
- Vid mätningen genomförd 2021 framgår att en större andel boende i Centrala och Södra Gottsunda samt Sydvästra Valsätra upplever otrygghet vid utevistelse i det egna bostadsområdet under kvällstid jämfört med genomsnittet för Uppsala tätort.
- Vid mätningen genomförd 2021 framgår att en lägre andel boende i Gottsundaområdet upplever att kommunen genomför tillräckliga åtgärder i området jämfört med Uppsala tätort som helhet. Det område där lägst andel boende upplever att kommunen gör tillräckliga åtgärder i området är Centrala Gottsunda.

Iakttagelser och bedömningar

Aktivt trygghetsskapande arbete

Bedrivs ett aktivt arbete med trygghetsskapande åtgärder i Gottsunda utifrån framtagen handlingsplan?

Iakttagelser

Uppsala kommuns trygghetsskapande arbete i Gottsunda har under de senaste åren utgått från kommunfullmäktiges mål och budget, där trygghet lyfts fram som ett fokusområde. I Mål och Budget 2022 med plan 2023-2024 anges att trygghet är ett av fullmäktiges fyra fokusområden. Fullmäktige fastställde i augusti 2022 ett koncernövergripande Program för trygghet, säkerhet och brottsförebyggande arbete. Syftet med programmet är att utveckla kommunens arbete inom trygghet, säkerhet och att förebygga brott. I programdokumentet beskrivs att programmet syftar till att skapa förutsättningar för att bedriva ett systematiskt och långsiktigt arbete inom området och bidra till ökad samordning i arbetet.

Det trygghetsskapande arbetet i Gottsunda har under de senaste åren utgått från två av kommunstyrelsen beslutade handlingsplaner för Gottsundaområdet. Den första antogs år 2018 (Handlingsplan Gottsunda/Valsätra 2018-2020) och den nu gällande år 2021 (Handlingsplan för Gottsundaområdet 2021-2030). Handlingsplan för Gottsundaområdet 2021-2030 syftar till att etablera en långsiktig och bred samverkan mellan kommunen och verksamma aktörer i området. Samverkan ska öka förmågan att hantera svåra utmaningar och bidra till att olika insatser och processer tillsammans når bättre effekt.

Inom ramen för arbetet med handlingsplanerna har Uppsala kommunkoncern under de senaste åren genomfört en rad aktiviteter och insatser som ett led i att öka tryggheten och förebygga brott i Gottsundaområdet. Av den nu gällande handlingsplanen framgår att arbetet med handlingsplanen leds och samordnas av kommunstyrelsen samt att nämnder och bolagsstyrelser deltar i arbetet utifrån sina ansvarsområden. I intervjuer framgår att respektive nämnd, förvaltning, styrelse och bolag har till uppgift att inkorporera trygghet och trygghetsskapande aktiviteter i sin ordinarie verksamhet, i syfte att skapa ett långsiktigt hållbart trygghetsarbete inom kommunkoncernen generellt och verksamheter i Gottsundaområdet specifikt.

Handlingsplan för Gottsundaområdet

Kommunstyrelsen har de senaste åren antagit två handlingsplaner för trygghetsskapande arbete i Gottsundaområdet. Den första handlingsplanen, handlingsplan Gottsunda/Valsätra, antogs den 31 januari 2018 och syftade till att samordna det kort- och långsiktiga arbetet för ett socialt hållbart Gottsunda. Utgångspunkten för handlingsplanen var att förbättra samordningen mellan omedelbara beslut om åtgärder och det mer långsiktiga trygghetsarbetet genom att introducera nya arbetssätt för samordning av det kommunövergripande trygghetsskapande arbetet. De båda handlingsplanerna har dock ett bredare perspektiv än att enbart verka

trygghetsskapande, då båda syftat till att bland annat förbättra livsvillkoren för boende i Gottsundaområdet och skapa en socialt hållbar stadsdel. Handlingsplan Gottsunda/Valsätra innehöll såväl kortsiktiga mål till och med år 2020 samt långsiktiga mål till och med år 2030. Sammantaget syftade handlingsplanen och de föreslagna aktiviteterna till att uppnå följande fem mål inom fokusområdena hållbar livsmiljö, trygghet och trivsel, barn och ungas uppväxtvillkor, arbete samt delaktighet:

- Ökad attraktivitet att bo, verka och besöka Gottsundaområdet.
- Tryggheten i det offentliga rummet ska vara sådant att alla oavsett kön, ålder och bakgrund ska känna sig fria att röra sig överallt i Gottsunda och Valsätra alla tider på dygnet. Gottsunda ska vara borta från polisens lista över särskilt utsatta områden.
- Gottsundas alla barn, unga och elever ska klara sin utbildning och ha goda uppväxtvillkor i högre utsträckning.
- Gottsundas arbetskraftsdeltagande ska vara i nivå med övriga delar av kommunen. 2020 ska 300 nya anställningar skapats för långtidsarbetslösa boende i området.
- Gottsunda ska ha ett rikt föreningsliv. De som bor och verkar i Gottsunda ska vara delaktiga i frågor som rör dem.

Inom ramen för handlingsplan Gottsunda/Valsätra bröts dessa målområden ned i indikatorer för att följa utvecklingen inom respektive målområde. Inom ramen för samtliga målområden formulerades en lista över 89 aktiviteter som skulle genomföras under åren 2018-2020 av kommunkoncernen. Av slutrapporten för handlingsplan Gottsunda/Valsätra 2018-2020 framgår att handlingsplanen anses ha uppnått det huvudsakliga syftet att samordna kommunens insatser på kort sikt och lägga en grund för ett långsiktigt förbättringsarbete. Det framgår att en rad förflyttningar har gjorts kopplat till de antagna målen genom de aktiviteter som genomförts. Inom ramen för handlingsplanen skapades nya samverkansforum, såsom en samordningsgrupp för handlingsplanen. Även detta arbete lyfts fram som positivt i slutrapporten, som beskriver att samordningsgruppen varit ett välfungerande forum för informationsdelgivning och bidragit till en helhetssyn av det trygghetsskapande arbetet över verksamhetsgränserna.

16 juni 2021 antog kommunstyrelsen handlingsplan för Gottsundaområdet 2021-2030. Den nya handlingsplanen har sin utgångspunkt i lärdomar från den föregående handlingsplanen. Även denna handlingsplan syftar till att etablera en långsiktig och bred samverkan mellan kommunen och verksamma aktörer i området. Till skillnad från den tidigare handlingsplanen innehåller denna inga förutbestämda aktiviteter att genomföra under tidsperioden, utan istället formulerades övergripande mål för år 2025 respektive år 2030 som nämnder och bolagsstyrelser ska integrera i sina respektive verksamheter utifrån sina ansvarsområden. Följande mål formuleras i handlingsplanen:

2025:
- Gottsunda finns inte på polisens lista över utsatta områden.
- Stärka civilsamhället och ge bättre förutsättningar för föreningsverksamhet.

2030:
- Gottsunda, Valsätra och Bäcklösa är områden som lockar till inflyttning, besökare och etableringar.
- Boende i Gottsundaområdet vill och kan bo kvar i området.

- Barn och unga i Gottsundaområdet har goda uppväxtvillkor och hög framtidstro.

Av de genomförda intervjuerna framgår att den nuvarande handlingsplanen för Gottsundaområdet till stor del handlar om att förvalta den samverkan kring det trygghetsskapande arbete som byggts upp under arbetet med den föregående handlingsplanen. Fokuset på övergripande mål istället för enskilda aktiviteter upplevs som positivt, då det anses lägga mer fokus på att uppnå långsiktiga resultat snarare än att genomföra enskilda aktiviteter. Därmed lyfts handlingsplanens utformning fram som en långsiktigt hållbar strategi. En potentiell risk som identifierats i genomförda intervjuer är att handlingsplanens utformning kräver kontinuerlig samverkan mellan olika verksamheter för att säkerställa att dessa arbetar mot de gemensamma målen. I dagsläget anses informationsdelgivning kopplat till handlingsplanen och arbetet kring denna ibland vara personbundet. Handlingsplanen beskrivs ha gett upphov till en del informella mötesforum, vilket lyfts fram som positivt då det ökat informationsdelgivning mellan olika verksamheter och förvaltningsgränser, men även innebär en potentiell risk då det gör denna informationsdelning och samverkan mer personbunden.

Sammantaget framgår av de genomförda intervjuerna att båda handlingsplanerna anses ha lett till ett ökat fokus på trygghetsskapande arbete i Gottsundaområdet. Samordningen inom kommunen kopplat till det trygghetsskapande arbetet i Gottsundaområdet anses ha förbättrats och åtgärder anses ha lett till viktiga förflyttningar som gör att Gottsunda upplevs som en tryggare plats i dag än innan arbetet med respektive handlingsplan påbörjades.

Kultur- och fritidsrelaterad verksamhet i Gottsunda
Kulturförvaltningen bedriver verksamhet i Gottsundaområdet i egen regi samt i samverkan med civilsamhället. Den egna verksamheten utgår främst från Gottsundabiblioteket och verksamheten som bedrivs inom Gottsunda Kulturhus. Gottsundabiblioteket bedriver verksamhet i enlighet med bibliotekslagen och anordnar olika typer av evenemang och aktiviteter under sina öppettider. Ett exempel på verksamhet som anses vara en viktig del i att skapa trygghet för barn och unga i Gottsundaområdet är Torsdagsbibblan, där Gottsundabiblioteket tar emot barn och unga i anslutning till skoltid och bjuder på mellanmål. Vidare bedrivs annan verksamhet riktad mot barn och unga av Gottsundabiblioteket, såsom kontinuerliga workshops och klubbar. Även Uppsalahem AB bedriver verksamhet kopplat till barn och ungas fritid, främst genom Mötesplats Gottsunda där man under helger och lov genomför verksamhet för barn i åldrarna fem till 12 år i Gottsunda.

Inom ramen för Gottsunda Kulturhus bedriver kommunen ytterligare verksamhet inom kultur- och fritidsområdet. I Gottsunda Kulturhus finns ett café, lokaler till utlåning i form av evenemangslokalen Kulturpunkten samt verksamhet som bedrivs av ideella organisationer med stöd från kommunen. Ideella organisationer som verkar inom Gottsunda Kulturhus är bland annat Uppsala Dans och Teater som kommunen samverkar med genom ett idéburet offentligt partnerskap (IOP), ateljéföreningen Konstgjord samt Föreningshuset Kontakten. Föreningshuset Kontakten bedrivs av studieförbundet Studiefrämjandet och tillhandahåller mötesplatser och lokaler för bland annat etniska föreningar. Inom Föreningshuset Kontakten bedriver Studiefrämjandet

även verksamhet som studiestöd, språkstöd och CV-stöd genom ett IOP med arbetsmarknadsnämnden.

Av de genomförda intervjuerna framgår att den kultur- och fritidsverksamhet som kommunen bedriver i Gottsundaområdet är etablerad sedan länge och anses utgöra en viktig del av det trygghetsskapande arbetet i området. Med hjälp av handlingsplanen har arbetet kunnat intensifieras och inkorporeras i bland annat verksamhetsplaner, vilket bidragit till en ökad kontinuitet i arbetet. Vidare anses handlingsplanen ha stärkt samverkan i det trygghetsskapande arbetet, vilket lett till enklare kontaktvägar med andra verksamheter samt kommunledningskontoret. Trots en förbättrad samverkan upplevs det ibland finnas en bristande koordinering mellan kommunens olika verksamheter inom kultur- och fritidsområdet. Till exempel har det i genomförda intervjuer lyfts fram att det inom Gottsunda Kulturhus finns en cafédel som just nu står tom trots ambitionen att nyttja cafét som en möjlighet till exempelvis arbetsträning för boende i Gottsundaområdet. Istället för att nyttja denna lokal framgår att Kommunledningskontoret driftsatt ett liknande koncept på annan plats i Gottsunda. Detta upplevs bero på viss bristande samordning inom kommunkoncernen. Vidare framgår av genomförda intervjuer att resurserna kopplat till kulturförvaltningens trygghetsskapande arbete ibland anses vara begränsade, vilket främst märkts av i arbetet med att fortsatt utveckla och bedriva verksamhet inom Gottsunda Kulturhus.

Sociala insatser i Gottsunda

Socialförvaltningen har varit en aktiv part i framtagandet av de två handlingsplanerna för Gottsundaområdet och har genomfört en rad av aktiviteterna inom ramen för den handlingsplan som antogs 2018. Som ett led i genomförandet av de två handlingsplanerna har resurserna till socialförvaltningen ökat, vilket har fått effekter i form av exempelvis ökad verksamhet inom ramen för Uppsala Ungdomsjour samt extra resurser hos barn- och ungdomsenheter placerade i Gottsundaområdet. Huvuddelen av socialförvaltningens verksamhet är nära kopplat till trygghetsskapande arbete och de mål som handlingsplanen strävar efter. En del av verksamhetens trygghetsskapande arbete bedrivs dock oberoende av handlingsplanen med anledning av verksamhetens lagstadgade ansvar.

Uppsala Ungdomsjour bedriver ett aktivt arbete inom ramen för handlingsplanen genom sitt uppdrag att arbeta med brottsförebyggande och förebyggande insatser för unga i kommunen. Ungdomsjouren är tillgänglig för hela kommunen men har personal på plats i flera prioriterade områden, exempelvis i Gottsunda. Ungdomsjouren arbetar därmed uppsökande och fokuserar på att vara på plats där ungdomarna är, oavsett om det är i skolan, på fritidsgårdar eller i centrum under kvällstid. Exempel på verksamhet som bedrivs inom ungdomsjouren är samverkansgrupper för skola, socialtjänst, polis och fritid (SSPF) för att identifiera unga i riskzon, projekt kopplat till livsstilsförändringar hos gymnasieungdomar som befinner sig i kriminalitet samt ett projekt där socialarbetare finns på plats i skolor i Gottsundaområdet. I Gottsunda samverkar Ungdomsjouren även med Uppsalahem och fastighetsägarföreningen kopplat till de områdesvärdar som Uppsalahem har anställt inom sina bostadsbestånd.

Projektet med socialarbetare i skolan startades i Gottsunda inom ramen för handlingsplanen, men har sedan dess utvecklats och återfinns nu i fler skolor inom

kommunen. Inom ramen för handlingsplanen startades även en ny fritidsklubb i Gottsunda som tar emot barn i anslutning till skoltid. Intresset för detta var stort under de inledande veckorna då fritidsklubben var gratis, men minskade när kommunen började ta ut en månatlig avgift för deltagande i likhet med hur fritidsklubbar bedrivs i resterande delar av kommunen.

I Gottsunda centrum har Uppsala kommun även ett Utbildnings- och jobbcenter som utgör en del av arbetsmarknadsförvaltningen. På Utbildnings- och jobbcenter erbjuds olika typer av vuxenutbildningar, arbetsmarknadsinsatser samt informationsdelgivning om jobb och praktikplatser till boende inom kommunen.

Av intervjuerna framgår att socialförvaltningens verksamhet har kunnat utvecklas tack vare handlingsplanen, då de ökade resurserna har lett till ny verksamhet och fler anställda i Gottsundaområdet. Samverkan med andra aktörer inom det trygghetsskapande området anses fungera väl. Särskilt det fördjupade samarbetet med polisen som ett led i EST-arbetssättet[2] lyfts fram som positivt då de gemensamma lägesbilderna anses utgöra en god grund för att planera och prioritera verksamhet till områden med mer otrygghetsskapande beteende. Det lyfts även fram att arbetet med att fånga barn och unga i riskzon har utvecklats under de senaste åren, exempelvis genom fler insatser riktade mot barn i yngre åldrar samt utökade resurser för exempelvis Ungdomsjouren att arbeta uppsökande och genomföra fältarbete.

Av de genomförda intervjuerna framgår att det finns vissa begränsningar kopplat till samverkan mellan främst skola och socialförvaltningen, där till exempel skolor upplever svårigheter att följa upp och arbeta vidare med barn och ungdomar till följd av att en orosanmälan till socialförvaltningen har gjorts. Detta anses försvåra skolornas möjlighet att fånga upp barn och unga i riskzon och fortsätta arbetet efter att socialförvaltningen informerats. Projektet med socialarbetare i skolan upplevs som positivt, då det ökat samordningen mellan skola och socialförvaltningen. En brist som lyfts fram med projektet i genomförda intervjuer är att socialarbetarna anses vara en begränsad resurs, vilket innebär att dessa anställda spenderar ungefär en dag i veckan i respektive skola. Den begränsade tid som socialarbetarna spenderar i skolan anses försvåra för socialförvaltningen att bygga relationer med barn och ungdomar, vilket innebär att socialarbetarna främst upplevs arbeta med att bygga relationer och utbyta information med skolornas anställda. Det framgår att projektet utöver denna resursbrist anses fungera väl och ha bidragit till en ökad samverkan mellan socialförvaltningen, skolor, barn samt föräldrar.

Insatser kopplat till den fysiska miljön i Gottsunda

I Gottsundaområdet bedrivs både långsiktigt och kortsiktigt arbete kopplat till den fysiska miljön i området. De långsiktiga stadsutvecklingsplanerna utgår från planprogrammet för Gottsundaområdet, som beskriver hur Gottsunda ska utvecklas till att bli en ny stadsnod med ett attraktivt centrum för personer att bo och verka inom. Planprogrammet är tätt kopplat till handlingsplan Gottsunda och driver utvecklingen av stadsbyggnaden i

[2] EST står för Effektiv Samordning för Trygghet. EST är en metod som Uppsala kommun använder sig av i det trygghetsskapande arbetetet där kommun, polis och andra aktörer arbetar tillsammans för att systematiskt och strukturerat kartlägga och analysera förhållanden och förutsättningar. EST är ett kunskapsbaserat arbetssätt.

området i enlighet med handlingsplanens fokusområden. Projektledningsgruppen för genomförandet av planprogrammet innehåller exempelvis representanter från kommunledningskontorets hållbarhetsavdelning och därutöver sker kontinuerliga avstämningar med personal som arbetar med social hållbarhet och trygghetsfrågor inom kommunledningskontoret. Trygghetsperspektivet genomsyrar även den bostadsstrategi (Inriktning för bostäder i Gottsunda och Valsätra) som gäller för Gottsundaområdet, där kommunfullmäktige beslutat om att fokusera på att bygga mer små och stora lägenheter samt marknära bostäder som radhus och småhus för att diversifiera bostadsbeståndet. Beslutet innebär en lägre exploateringsgrad i Gottsundaområdet och syftar till att skapa ett tryggare och mer attraktivt bostadsområde för personer och familjer med olika behov.

Utöver att inkorporera ett trygghetsperspektiv i de långsiktiga stadsutvecklingsplanerna i Gottsundaområdet genomförs även åtgärder på kort sikt. Under de senaste åren har kommunen exempelvis arbetat med utvecklingen av Lina Sandells park, anläggning av konstgräs på en tidigare grusplan i Musikparken samt arbetat med belysningsprojekt runtom i Gottsunda. Dessa projekt har syftat till att öka attraktiviteten och säkerheten i det offentliga rummet i Gottsundaområdet. Andra åtgärder som genomförts kopplat till säkerhet och trygghet i den fysiska miljön i Gottsunda har varit införandet av patrullerande ordningsvakter kring Gottsunda centrum. Denna åtgärd genomförs inte längre, då det minskade antalet ordningsstörningar bidragit till att kommunen inte längre har tillstånd att anställa patrullerande ordningsvakter. Att antalet ordningsstörningar har minskat lyfts fram som positivt.

Även Uppsalahem har vidtagit åtgärder för att öka tryggheten i den fysiska miljön i Gottsundaområdet. Varje år arbetar man exempelvis med belysningsprojekt som syftar till att öka den upplevda tryggheten under det mörka vinterhalvåret. Uppsalahem har även initierat ett projekt med områdesvärdar i Gottsunda, där personer anställts för att vistas i områdena kring bostadsbestånden under kvällstid. Områdesvärdarna arbetar främst relationsskapande med boende i området och har en nära kontakt med Uppsala Ungdomsjours personal. Kopplat till detta genomförs även kontinuerliga trygghetsvandringar runt Gottsunda och Valsätra tillsammans med Uppsala kommun och andra fastighetsägare i området.

Av de genomförda intervjuerna framgår att arbetet med trygghetsskapande åtgärder i den fysiska miljön anses aktivt och prioriterat av kommunens verksamheter och bolag. Inom ramen för de långsiktiga stadsutvecklingsplanerna finns ett tydligt trygghetsfokus, vilket tydliggjorts genom inriktningar från den politiska nivån som syftar till att skapa ett mer varierat bostadsbestånd för att öka attraktiviteten i Gottsundaområdet. Samverkan inom ramen för de långsiktiga stadsutvecklingsplanerna sker både inom kommunkoncernen genom involvering av Kommunledningskontorets Hållbarhetsavdelning, samt med boende i området genom den samrådsredogörelse som genomfördes innan planprogrammet för Gottsundaområdet antogs. Man har även genomfört en trygghetskonsekvensanalys av strukturplan för Gottsunda stadsnod med hjälp av en extern aktör.

Det har även genomförts en rad kortsiktiga insatser kopplat till den fysiska miljön i Gottsundaområdet och det framgår av intervjuerna att bland annat Uppsalahem arbetar aktivt med dessa frågor inom ramen för sin verksamhet. Bolaget arbetar dels med

åtgärder kopplade till säkerhet, såsom rondering med väktare, kontinuerlig översyn av skalskydd samt smarta sensorer för att känna av rörelser i trapphus, och genomför även sociala insatser riktade mot boende i beståndet.

Bedömning

Bedrivs ett aktivt arbete med trygghetsskapande åtgärder i Gottsunda utifrån framtagen handlingsplan?

Bedömning: Ja.

Fullmäktige har fastställt trygghet som ett av fyra fokusområden och det finns ett av fullmäktige fastställt Program för trygghet, säkerhet och brottsförebyggande arbete. Kommunstyrelsen har sedan i sin tur antagit och fastställt handlingsplaner för det trygghetsskapande arbetet i Gottsunda. Vi kan genom flera exempel se hur kommunkoncernen, både i egen regi och i samverkan med andra aktörer, bedriver ett aktivt arbete med trygghetsskapande åtgärder i Gottsunda utifrån den framtagna handlingsplanen. Vi konstaterar att handlingsplanernas utformning och struktur varit en viktig del i det trygghetsskapande arbetet där handlingsplanen 2018-2020 hade fokus på konkreta aktiviteter medan nuvarande handlingsplan tar sikte på att skapa ett långsiktigt hållbart trygghetsskapande arbete där förvaltningarna, verksamheterna och bolagen inkorporerar arbetet i sin ordinarie verksamhet. Samtidigt lyfts att det är viktigt med en långsiktighet i de resursförsträkningar som gjorts för verksamhet i Gottsunda.

Samordning av trygghetsskapande åtgärder

Finns en fungerande samordning av kommunens arbete med trygghetsskapande åtgärder i Gottsunda?

Iakttagelser

Handlingsplanen för Gottsundaområdet involverar samtliga nämnder och bolagsstyrelser utifrån respektive ansvarsområden. Det övergripande ansvaret för handlingsplanens uppföljning och utvärdering åligger kommunstyrelsen. Kommunledningskontorets hållbarhetsavdelning är ansvariga för den övergripande samordningen av handlingsplanens genomförande. Hållbarhetsavdelningen samordnar därmed arbetet genom samordningsgruppen för Handlingsplanen för Gottsundaområdet, vilken består av representanter från kommunala förvaltningar och bolag. I detta arbete deltar även kommunledningskontorets enhet för trygghet, brottsförebyggande och säkerhet, som även samordnar det kommunövergripande arbetet inom ramen för kommunens arbetssätt Effektiv Samordning för Trygghet (EST).

Aktiviteter och åtgärder samordnas även mellan förvaltningar och verksamheter. Till exempel arbetar socialförvaltningen med andra verksamheter inom kommunkoncernen såväl som med externa aktörer som polisen. Samverkan och samordning inom Kommunledningskontoret sker kontinuerligt mellan enheten för trygghet, brottsförebyggande och säkerhet och hållbarhetsavdelningen då båda arbetar med trygghetsskapande åtgärder och ansvarar för varsin handlingsplan för Gottsundaområdet respektive Gränby och Kvarngärdet.

Samordning kopplat till handlingsplan för Gottsundaområdet

Den övergripande strategiska samordningen av handlingsplanen för Gottsundaområdet ansvarar hållbarhetsavdelningen för. Hållbarhetsavdelningen var ansvariga för att ta fram handlingsplanen och har inom ramen för handlingsplanen arbetat med att sammanställa data för att kunna följa utvecklingen i Gottsundaområdet över tid. Vidare har hållbarhetsavdelningen den huvudsakliga kontakten och dialogen med förvaltningar kopplat till arbete i enlighet med handlingsplanen.

Hållbarhetsavdelningen är sammankallande för samordningsgruppen för Handlingsplan för Gottsundaområdet, vilken består av representanter från förvaltningar och kommunala bolag. Samordningsgruppen har det huvudsakliga ansvaret för den kommungemensamma samordningen inom ramen för handlingsplanen och ansvarar även för strategiska frågor kopplat till områdesutvecklingen i Gottsundaområdet. Samordningsgruppen har bland annat samordnat och initierat förvaltningsöverskridande insatser, såsom projektet med att införa socialarbetare i skolorna i Gottsundaområdet.

Utöver arbetet i samordningsgruppen har även sex stycken temadagar genomförts utifrån handlingsplanens fyra övergripande teman. Dessa temadagar genomförs löpande och har utgjort en möjlighet för representanter från kommunkoncernens olika förvaltningar att träffas och utveckla sin förståelse för handlingsplanens övergripande fokusområden och arbete kopplat till detta. Vidare syftar dessa temadagar till att

utveckla kunskapsdelning inom kommunkoncernen samt knyta kontakter inom kommunen, för att ytterligare fördjupa samverkan mellan olika förvaltningar och verksamheter.

Av de genomförda intervjuerna framgår att samordningen inom ramen för handlingsplanen anses välfungerande av de representanter som ingår i samordningsgruppen. Flera förvaltningsöverskridande insatser har kunnat samordnas genom samordningsgruppen och forumet anses utgöra en viktig funktion när det kommer till att prioritera resurser och insatser. De övergripande samordningsstrukturerna kopplat till trygghetsskapande arbete i Gottsundaområdet anses väl etablerade till följd av den äldre handlingsplanen från 2018, och arbetet har fortsatt enligt samma struktur när den nya handlingsplanen antogs under 2021. En utmaning som lyfts fram i genomförda intervjuer är att samordning kopplat till trygghetsskapande arbete sker genom en rad olika samordningsfunktioner, både mer formella samt informella forum. Detta riskerar att bidra till en otydlighet i uppdrag, roll och ansvar mellan olika forum och grupper.

Av de genomförda intervjuerna framgår att kommunens samordning av det trygghetsskapande arbetet ibland även anses vara något personberoende, vilket lyfts fram som en risk i det långsiktiga perspektivet. Vidare framgår det även att samordningen av det trygghetsskapande arbetet i Gottsundaområdet inte alltid anses helt tydlig av anställda som inte ingår i samordningsgruppen för handlingsplanen. Exempelvis framkommer att vissa av intervjupersonerna inte känner till vem som har det övergripande ansvaret för det trygghetsskapande arbetet i Gottsundaområdet. Denna otydlighet härleds till att huvuddelen av processer kopplat till det trygghetsskapande arbetet samordnas av kommunledningskontorets enhet för trygghet, brottsförebyggande och säkerhet, exempelvis arbetet inom ramen för EST, medan arbetet med handlingsplanen samordnas av kommunledningskontorets hållbarhetsavdelning. Därmed finns en upplevd otydlighet gällande ansvar för samordning av trygghetsskapande åtgärder i kommunen generellt samt Gottsunda specifikt.

Kommunövergripande samordning av trygghetsskapande arbete

Sedan 2021 använder sig kommunen av metoden EST för att skapa gemensamma lägesbilder över otrygghetsskapande beteende runtom i kommunen. Metoden syftar till att på ett systematiskt och strukturerat vis kartlägga och analysera otrygghet runtom i kommunen. Genom metoden skapas gemensamma lägesbilder i samverkan med externa aktörer såsom polisen för att prioritera, genomföra och följa upp insatser kopplade till trygghet i det offentliga rummet. Som stöd i framtagandet av lägesbilder använder kommunen det digitala systemet Embrace, där närmare 200 anställda inom kommunkoncernen har möjlighet att rapportera in olika typer av otrygghetsskapande beteenden och händelser. De som är rapportörer i Embrace är främst personal som rör sig runt om i kommunen, såsom fältarbetare inom Uppsala Ungdomsjour och Uppsalahems områdesvärdar och fastighetsförvaltningspersonal. De gemensamma lägesbilderna sammanställs under möten som sker på veckobasis, och nyttjas sedan för att prioritera insatser under närliggande framtid.

Arbetssättet enligt EST metoden samordnas av kommunledningskontorets enhet för trygghet, brottsförebyggande och säkerhet och på de veckovisa mötena deltar representanter från kommunledningskontoret, Uppsalahem, polisen, Avarn Security samt Ungdomsjouren. De gemensamma lägesbilderna som sammanställs används bland annat för att rikta resurser som kommunens mobila väktare och Uppsala Ungdomsjour till att vistas i områden där otrygghetsskapande beteende varit mest framstående under den gångna veckan.

Utöver den kommungemensamma samordningen inom ramen för EST-metodiken genomförs även andra former av samordning inom kommunen. Exempelvis sker samordning mellan skola och socialtjänst inom ramen för SSPF-samverkan (skola, socialtjänst, polis och fritid) samt samordning mellan Kommunledningskontoret och stadsbyggnadsförvaltningen kopplat till exempelvis inkorporering av ett trygghetsperspektiv i stadsplaneringen i Gottsundaområdet.

Av de genomförda intervjuerna framgår att arbetet enligt EST-metoden anses fungera väl, även om arbetet fortfarande är i en uppstartsfas där man fortsatt försöker finna strukturer för hur arbetet med EST-metoden ska ingå i det kommunövergripande trygghetsskapande arbetet. I stort anses de lägesbilder som sammanställs genom metoden vara värdefulla för prioritera kortsiktiga aktiviteter och lägesbilderna anses överensstämma väl med verkligheten. För att säkerställa en enhetlig rapportering har exempelvis utbildningar genomförts med alla rapportörer och kommunen arbetar även med att diversifiera var rapportörerna vistas för att säkerställa en enhetlig rapportering över hela Uppsala.

Bedömning

Finns en fungerande samordning av kommunens arbete med trygghetsskapande åtgärder i Gottsunda?

Bedömning: Delvis.

Det framgår av granskningen att kommunen har utvecklat samordningen av det trygghetsskapande arbetet i Gottsundaområdet utifrån de två handlingsplanerna. Införandet av arbete enligt EST-metoden har också stärkt den kommunövergripande samordningen. Vi ser att det i stort finns en fungerande samordning av kommunens arbete med trygghetsskapande åtgärder i Gottsunda, men att en utmaning är att det finns många olika samordningsfunktioner, såväl formella som informella grupper och forum, vilket riskerar att bidra till en otydlighet i uppdrag, roll och ansvar. Det framgår av genomförda intervjuer att ett arbete med att se över och tydliggöra de olika grupperna och samverkansforumen har påbörjats, vilket vi ser positivt på.

.

Samverkan mellan kommun och externa aktörer i det trygghetsskapande arbetet

Finns en fungerande samverkan mellan styrelse, nämnder och kommunala bolag och Polismyndigheten och andra relevanta aktörer?

Iakttagelser

Inom ramen för det trygghetsskapande arbetet samverkar kommunen med en rad externa aktörer. Vissa av aktörerna, såsom polis och fastighetsbolag, är mer integrerade i kommunens ordinarie struktur för det trygghetsskapande arbetet och kommunen har därmed en kontinuerlig samverkan med dessa. Samverkan sker även med aktörer inom civilsamhället och näringslivet. Vidare samordnas samverkan genom temadagar inom ramen för Handlingsplan för Gottsundaområdet, där olika aktörer inom och utom kommunkoncernen möts för att diskutera och utbyta erfarenheter kopplat till handlingsplanens temaområden.

Polis

Samverkan mellan Uppsala kommun samt polisen beskrivs i intervjuer vara väl etablerad och genomförs inom ramen för ett flertal satsningar och samverkansavtal samt integrerat i kommunens ordinarie trygghetsskapande arbete, exempelvis inom EST-arbetet. Delar av samverkan, såsom Fokus Gottsunda, bedrivs endast inom Gottsundaområdet medan andra samarbeten sträcker sig över hela kommunen.

År 2020 tecknades den senaste samverkansöverenskommelsen mellan Uppsala kommun och polisen, vilken syftar till att fördjupa samverkan mellan Uppsala kommun och lokalpolisområde Uppsala/Knivsta. Inom ramen för samverkansöverenskommelsen åtar sig polisen och kommunen att gemensamt verka för att minska brottsligheten samt öka tryggheten i hela Uppsala kommun, genom att säkerställa att resurser läggs på brottsförebyggande arbete. Arbetet kopplat till samverkansöverenskommelsen styrs av en styrgrupp bestående av representanter från polis och kommun och genomförs inom ramen för ett antal tillsatta arbetsgrupper.

Inom ramen för samverkansöverenskommelsen antas varje år en åtagandeplan vilken prioriterar samarbetets åtaganden för det kommande året. Enligt åtagandeplanen gällande samtliga tre år som antogs i samband med samverkansöverenskommelsen ska kommunen och polisen under år 2020 till 2023 arbeta med att utveckla de befintliga samverkansformerna, stärka arbetet med särskilt utsatta brottsoffer samt stärka arbetet för en trygg och säker skolmiljö. Det framgår att samverkan mellan polis och kommun inom ramen för samverkansöverenskommelsen ska genomföras utifrån ett kunskapsbaserat arbetssätt, genom att tillsammans identifiera problembilder och planera insatser utifrån dessa. Av uppföljning av åtagandeplan gällande år 2021 framgår att polisen och kommunen bland annat genomfört trivselvandringar med tillhörande medborgardialoger i kommunen, utvärderat arbetet inom ramen för SSPF-samverkan samt återupptagit arbetet med att motverka radikalisering och våldsbejakande extremism.

Under 2019 inledde Uppsala kommun tillsammans med polisen en strategisk satsning mot den grova, organiserade brottsligheten i Gottsunda och Valsätra kallat Fokus Gottsunda. Fokus Gottsunda leds av en styrgrupp bestående av representanter från kommunen och polisen och genomförs av ett antal tillsatta arbetsgrupper. Arbetet inom denna satsning utgår från BRÅ:s fasmodell, vilken syftar till att stegvis minska brottsligheten i ett område genom att genomföra vissa åtgärder vid vissa tidpunkter. Arbetet inom ramen för Fokus Gottsunda har sedan 2019 etablerat ytterligare samverkansforum samt anses av representanter från kommunen och polisen ha förstärkt det gemensamma områdesarbetet.

Vidare samverkar polisen och kommunen även inom ramen för det lokala brottsförebyggande rådet i Uppsala, SSPF-samverkan, sociala insatsgrupper samt EST-metoden. Tillsammans med polisen genomförs även verksamhet såsom trygghetsvandringar, avhopparverksamhet, medborgarlöften samt olika typer av evenemang. Polisen genomför även egen verksamhet kopplat till trygghetsskapande arbete inom Uppsala kommun, varav en viktig del beskrivs vara det relationsbyggande arbetet med barn och unga. Inom ramen för detta arbete genomför polisen kontinuerliga besök vid skolor samt besök i förskolor för att berätta om polisens roll och arbete. Polisen genomför även i samarbete med skolorna inom Uppsala kommun besök, där elever i årskurs 8 får träffa polis, ambulanspersonal samt brandförsvaret under en halvdag. Denna verksamhet som riktar sig till barn och unga syftar till att stärka relationen mellan polis och samhälle, för att exempelvis öka anmälningsbenägenheten samt stärka förtroendet för polisväsendet.

Av genomförda intervjuer framgår att det gemensamma arbetet inom ramen för EST-metoden anses fungera väl. Det gemensamma framtagandet av lägesbilder anses utgöra en god grund för att rikta arbetet och insatser, samt säkerställa att resurser finns på plats vid behov. De gemensamma lägesbilderna anses bidra till polisens egna lägesbilder. Inom ramen för EST-arbetet möter även polisen andra aktörer inom kommunkoncernen, såsom Uppsalahem.

En svårighet som lyfts fram under genomförda intervjuer är brottslighetens flexibilitet och nyttjande av nya metoder, såsom internet och krypterade chattar. Det framgår att det finns en tydlig trend mot att otrygghet skapas och brott begås på internet, till exempel i form av mobbning, narkotikaförsäljning samt *grooming* av barn och unga. Det finns en identifierad svårighet för både kommunen och polisen att hantera den otrygghet som föds på internet, vilket därmed anses utgöra ett utvecklingsområde för samverkan framöver.

Näringsliv

Näringslivet i Gottsundaområdet består av såväl stora etablerade företag med lokaler i centrumfastigheten samt enskilda näringsidkare som driver mindre butiker, restauranger eller liknande företag. Socialförvaltning har viss samverkan med näringsidkare inom Gottsunda centrum, genom uppsökande arbete som syftat till i att stärka anmälningsbenägenheten till socialförvaltningen i det fall näringsidkarna identifierar riskbeteenden samt otrygghetsskapande beteenden.

Till följd av den tidigare handlingsplanen för Gottsunda från 2018 har en lokal i Gottsunda centrum byggts om till ett kontorshotell, med syftet att tillgodose små företags behov av lokaler i Gottsunda. Inom ramen för kontorshotellet finns möjlighet för näringsidkare att komma i kontakt med kommunen genom till exempel Företagslabbet som drivs av arbetsmarknadsförvaltningen.

I samband med att centrumfastigheten såldes av kommunen till fastighetsföretaget Hemmaplan under hösten 2022 tecknades ett samarbetsavtal som bland annat beskriver hur de nya centrumägarna ska delta i det trygghetsskapande arbetet i området framöver, genom samverkan med andra fastighetsägare i området samt deltagande i utvecklingsplanerna i Gottsundaområdet. Av avtalet framgår även att Hemmaplan skall delta i arbetet enligt EST-metoden.

Civilsamhälle och föreningsliv

På ett övergripande plan samordnas samverkan med civilsamhället och föreningslivet i Gottsundaområdet inom Stora områdesgruppen. I Stora områdesgruppen ingår representanter från kommunkoncernen, regionen samt representanter från skolor, förskolor, föreningslivet, religiösa samfund och fritidsklubbar. Forumet möts två gånger om året, men har även samverkat när olika typer av händelser och behov uppstått.

Kulturförvaltningen bedriver ett flertal samarbeten med föreningslivet och civilsamhället i Gottsundaområdet. En stor del av samverkan utgår från Gottsunda Kulturhus beläget i Gottsunda Centrum, där ett flertal verksamheter har sin bas som tidigare nämnts i rapporten. Samverkan mellan Gottsunda Kulturhus och Gottsundabiblioteket samt externa aktörer anses fungera väl och anses vidare spela en viktig roll i det trygghetsskapande arbetet i området.

Samverkan inom Stora områdesgruppen anses även den fungera väl. Även om gruppen möts med relativt långa mellanrum framgår att samverkan fungerat väl när behov har uppstått. Av den genomförda enkäten med Stora områdesgruppens deltagare[3] framgår att huvuddelen av respondenterna upplever att samverkan mellan den egna organisationen och kommunen anses fungera väl, men att det finns möjlighet att ytterligare stärka samverkan. På frågan om hur samverkan mellan den egna organisationen samt kommunen kopplat till trygghetsskapande arbete upplevs fungera svarar 4 av respondenterna att samverkan fungerar mycket väl. 13 av respondenterna svarar att samverkan fungerar men kan stärkas.

[3] Notera att det är externa deltagare, dvs kommunkoncernens representanter i Stora områdesgruppen har inte besvarat enkäten.

Figur 7: Enkätresultat: Hur upplever du att samverkan fungerar mellan din organisation och kommunen när det kommer till trygghetsskapande arbete?

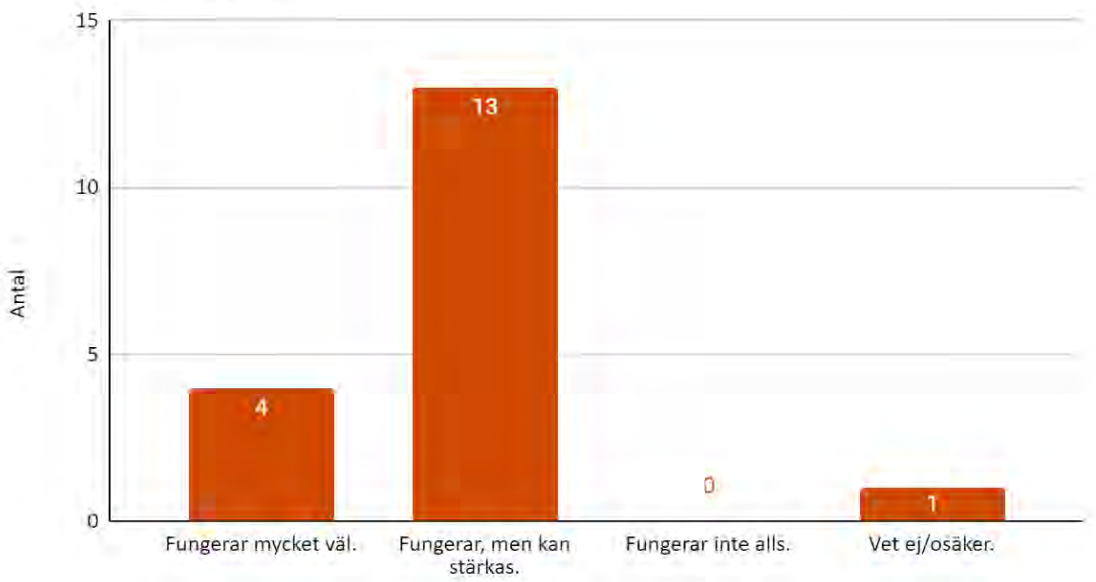

Av enkätundersökningen framgår att de som ingår i Stora områdesgruppen till stor del har kännedom om Uppsala kommuns mål för det trygghetsskapande arbetet i Gottsunda. 12 av respondenterna svarar att de känner till målen mycket väl. 5 svarar att de känner till målen i stora drag och 1 svarar att de inte känner till målen.

Figur 8: Enkätresultat: Känner du till Uppsala kommuns mål för det trygghetsskapande arbetet i Gottsunda?

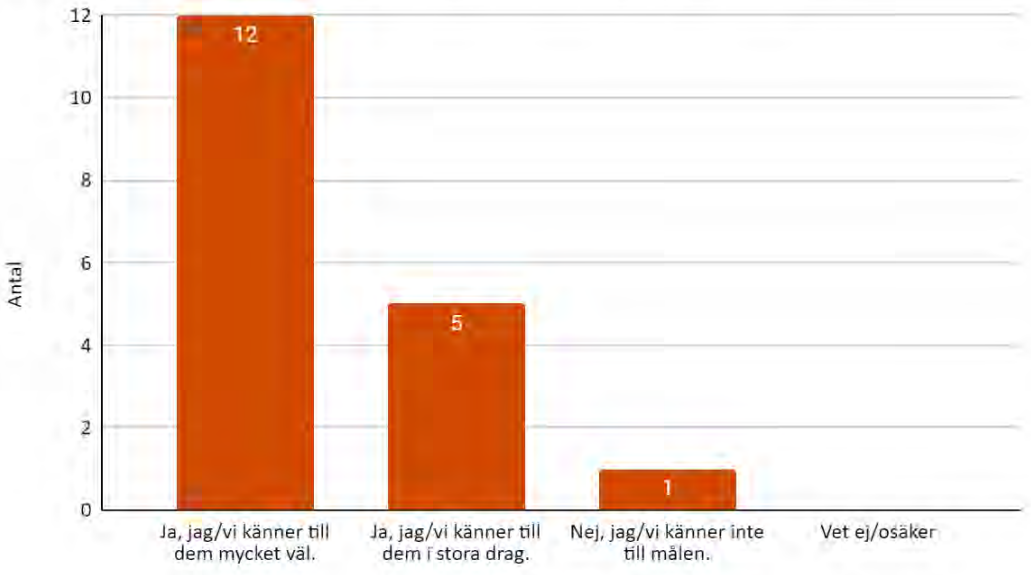

Av enkätundersökningen framgår att en ytterligare samordning av civilsamhällesaktörer i Gottsunda anses eftersträvansvärd, då det i dagsläget anses svårt att få en helhetsbild över aktörer aktiva i Gottsundaområdet samt vad dessa arbetar med. Vidare efterfrågas mer information om kommunens arbete i Gottsundaområdet av ett fåtal respondenter, då det i dagsläget framgår att huvuddelen av informationen om kommunens arbete med trygghetsskapande frågor återfinns på kommunens hemsida men inte lokalt i Gottsunda.

En ytterligare risk som lyfts fram i enkätundersökningen av ett fåtal respondenter är vikten av kontinuitet i arbetet som genomförs. Ett fåtal respondenter lyfter fram vikten av fortsatta resurser och fortsatta långsiktiga insatser som en viktig del av att trygga samverkan mellan kommunen och övriga aktörer i Gottsundaområdet för att skapa hållbar trygghet på längre sikt.

Fastighetsbolag

Uppsala kommuns samverkan med fastighetsbolag kopplat till trygghetsskapande arbete i Gottsundaområdet sker huvudsakligen inom ramen för områdets fastighetsägarförening, där samtliga fastighetsbolag med bostadsbestånd i Gottsundaområdet ingår. Inom ramen för fastighetsägarföreningen deltar en representant från kommunledningskontorets hållbarhetsavdelning som adjungerad medlem och mötena syftar främst till att utbyta information, exempelvis kopplat till trygghet och säkerhet för boende i bostadsbestånden. Inom ramen för fastighetsägarföreningen har även åtgärder kopplat till att skapa trygghet diskuterats, men arbetet med att genomföra dessa åtgärder har varit mer stillastående under senare år med anledning av pandemin. En aktivitet som har genomförts av fastighetsägar-föreningen under de senaste åren är trygghetsvandringar i Gottsundaområdet, vilka genomförts kontinuerligt. Vissa trygghetsvandringar genomförs gemensamt inom fastighetsägarföreningen och vissa genomförs av enskilda fastighetsbolag.

Vidare samverkar Uppsala kommun även med enskilda fastighetsbolag, till exempel finns en nära samverkan mellan kommunen och Victoriahem som äger fastigheterna kring Bandstolsvägen. Bandstolsvägen har varit ett område som kännetecknats av otrygghet och störningar, varvid kommunen har sett ett behov av att utöka samverkan med Victoriahem. Victoriahem har exempelvis byggt ett antal paviljonger intill området, varav kommunen hyr en av dessa som ett led i att aktivera platsen. I denna lokal bedrivs en enkel caféverksamhet med hållbarhetsinramning och lokalen har varit tillgänglig att låna för viss typ av föreningsverksamhet, såsom läxhjälp. RF SISU har även lånat lokalen för att prata om föreningsliv och idrottande samt för att låna ut sportutrustning.

Det framgår av genomförda intervjuer att Uppsala kommun samverkar med samtliga fastighetsbolag etablerade i Gottsundaområdet, främst genom fastighetsägarföreningen där kommunen finns representerade och deltar på mötena. Det framgår att samverkan i dagsläget anses fungera väl, men att samverkan hade kunnat fördjupas ytterligare genom mer utvecklade samverkansformer - exempelvis genom att utveckla den nuvarande fastighetsägareföreningen till en BID (*Business improvement district*). BID är en samverkansmodell för att organisera och formalisera samverkan och partnerskap mellan olika fastighetsägare och offentliga aktörer.

Övrig samverkan

Som ett led i att samordna aktörer inom och utom kommunkoncernen kopplat till handlingsplanen anordnar Uppsala kommun löpande temadagar kopplat till handlingsplanens fyra fokusområden. Temadagarna syftar till att fördjupa kunskapen om handlingsplanen och dess fokusområden, samtidigt som det utgör en möjlighet för olika aktörer och personer att knyta nya kontakter och utbyta information. Hittills har

kommunen anordnat sex stycken temadagar. Av genomförda intervjuer framgår att temadagarna har uppfattats som ett bra forum för att stärka arbetet kring handlingsplanen och trygghetsskapande arbete i Gottsunda. En negativ aspekt som framgår är att temadagarna huvudsakligen lockat personer som arbetar med trygghet och säkerhet, och därmed inte alltid fungerat som ett forum för att sprida information om trygghetsskapande arbete till nya aktörer. Att temadagarna genomförs under arbetstid försvårar även för boende i området eller föreningslivet att delta.

I intervjuer lyfts också att en upplevd problematik är att de många olika samverkansformerna och satsningarna leder till många olika styrgrupper och samverkansforum, vilket uppfattas som komplext att navigera i. Vidare antas de många olika styrgrupperna och samverkansforumen leda till en del dubbelarbete och en otydlighet i roll, ansvar och uppdrag. Att det pågår ett stort antal parallella projekt och samverkansformer anses även bidra till en svårighet att skilja mellan olika åtaganden och var dessa skall rapporteras och följas upp. Det framgår av genomförda intervjuer att ett arbete med att se över de olika grupperna och samverkansforum har påbörjats.

I intervjuer ser vi att kommunens närvaro på sociala medier där barn och unga spenderar sin fritid kan stärkas, liksom samverkan kring förebyggande åtgärder och hantering av otrygghetsskapande händelser på sociala medier.

Bedömning

Finns en fungerande samverkan mellan styrelse, nämnder och kommunala bolag och Polismyndigheten och andra relevanta aktörer?

Bedömning: Delvis.

Av granskningen framgår att kommunen har en etablerad samverkan med Polismyndigheten genom en samverkansöverenskommelse. Det framgår att vissa aktörer, såsom polis och fastighetsbolag, är integrerade i kommunens trygghetsskapande arbete genom exempelvis deltagande och informationsdelgivning utifrån EST-metoden. Kommunens samverkan med civilsamhället och föreningslivet i Gottsundaområdet ser vi också är etablerat och fungerande, även om det av genomförda intervjuer samt enkätundersökningen till Stora områdesgruppen framgår att det finns möjlighet att ytterligare utveckla denna samverkan. Samverkan med näringslivet är inte lika väl utvecklad, men i samband med försäljningen av centrumfastigheten har ett arbete påbörjats för att integrera de nya ägarna i det löpande trygghetsskapande arbetet i Gottsundaområdet. Vi ser även att samverkan kan stärkas kopplat till den otrygghet som skapas och finns på internet, exempelvis genom sociala medier, särskilt vad gäller barn och unga. Sociala medier och krypterade chattar kan användas för mobbning, narkotikaförsäljning och rekrytering till gängkriminalitet. Ett sätt hade varit att skapa digitala trygghetsvandringar och finna samverkansparter för denna typ av trygghetsskapande och upptäckande aktiviteter. Slutligen ser vi även ett visst behov av att tydliggöra samordnings- och samverkansforum vad gäller uppdrag, roll och ansvar.

Uppföljning och utvärdering

Genomförs tillräckliga uppföljningar av arbetet med trygghetsskapande åtgärder i syfte att säkerställa att de får önskvärd effekt?

Iakttagelser

Arbetet med trygghetsskapande åtgärder följs huvudsakligen upp inom ramen för den ordinarie mål- och uppföljningsprocessen. Inom denna uppföljning följs verksamhet kopplad till fokusområdet *Trygghet* med tillhörande inriktningsmål inom ramen för kommunfullmäktiges Mål och budget upp. Handlingsplanen för Gottsundaområdet 2021-2030 följs upp av kommunstyrelsen inom ramen för ordinarie uppföljningsprocess, inom vilken samtliga nämnder och bolag återrapporter genomförd verksamhet kopplat till handlingsplanen. Vidare genomförs trygghetsrapporteringar till kommunstyrelsen kopplat till bland annat handlingsplanen och dess genomförande fyra gånger per år, där ett mer strategiskt och långsiktig perspektiv kopplat till det trygghetsskapande arbetet presenteras. Även programmet för Trygghet, säkerhet och brottsförebyggande arbete följs upp inom ramen för ordinarie uppföljningsprocess. Samtliga nämnder och bolagsstyrelser redovisar årligen resultatet av sitt arbete med att uppfylla programmets uppställda mål.

Som ett led i att följa upp arbetet med trygghetsskapande åtgärder inom ramen för kommunens ordinarie uppföljningsprocess tas indikatorer fram kopplade till målen formulerade i kommunfullmäktiges Mål och budget, handlingsplanen för Gottsundaområdet samt Programmet för trygghet, säkerhet och brottsförebyggande arbete. Indikatorer som tagits fram kopplat till inriktningsmålet i kommunfullmäktiges Mål och budget 2022 att *Uppsala ska vara tryggt och attraktivt att leva, verka och vistas i* är exempelvis antal anmälda våldsbrott, upplevd trygghet, deltagande i fritidsklubb samt upplevd trygghet för elever i högstadiet samt gymnasiet. Någon sammanställd uppföljning av Programmet för trygghet, säkerhet och brottsförebyggande arbete har ännu inte genomförts, då programmet antogs under år 2022. En samlad uppföljning av Handlingsplanen har genomförts av kommunledningskontorets hållbarhetsavdelning under hösten 2022.

Samverkansöverenskommelsen med Polismyndigheten följs upp genom löpande möten, exempelvis inom styrgruppen men även inom ramen för arbetet enligt EST-metoden. Vidare tas varje år en åtagandeplan för året fram, vilken följs upp av styrgruppen genom en sammanställning av genomfört arbete i oktober varje år.

Utöver uppföljningen inom ramen för den ordinarie uppföljningsprocessen så följs även arbetet med trygghetsskapande åtgärder upp kontinuerligt inom ramen för arbetet enligt EST-metoden. Arbetet enligt EST-metoden följer ett cykliskt arbetssätt, där analys av gemensamma lägesbilder ligger till grund för insatser som sedan följs upp och utvärderas. Arbetet enligt EST-metoden följs upp veckovis, månadsvis, tertialvis samt årsvis. I tertial- och årsrapporterna görs en mer detaljerad uppföljning med möjlighet att

utläsa trender över en längre tidsperiod. Då arbetet enligt EST-metoden påbörjades under år 2021 har ännu ingen årsrapport av arbetet genomförts.

Det löpande trygghetsskapande arbetet följs därmed upp i enlighet med ordinarie uppföljningsprocess, där budget, uppdrag samt indikatorer följs upp. Vidare görs en kontinuerlig uppföljning inom ramen för EST-metoden, där trender kan utläsas i de uppföljningar som görs mer sällan. Vid sidan av dessa kontinuerliga uppföljningar arbetar även kommunledningskontoret med mer djupgående och strategiska uppföljningar av kommunens arbete med det trygghetsskapande arbetet. För närvarande arbetar kommunledningskontorets hållbarhetsavdelning exempelvis med den första uppföljningen av handlingsplanen för Gottsundaområdet. Inom ramen för denna uppföljning görs dels en uppföljning av åtgärder och relevanta indikatorer, dels en analys av data från exempelvis genomförda trygghetsundersökningar samt djupgående intervjuer med invånare i Gottsundaområdet. Även Uppsalahem följer upp sitt arbete med trygghetsskapande åtgärder genom intervjuer samt enkäter till boende i fastighetsbeståndet.

Av genomförda intervjuer framgår att det ses som positivt att arbetet med trygghetsskapande åtgärder följs upp inom ordinarie uppföljningsprocess. Detta anses leda till att arbetet integreras mer effektivt i ordinarie verksamhet, samtidigt som det uppfattas leda till en enklare och mer enhetlig uppföljning som minskar risken för exempelvis dubbelarbete. Det framgår att arbetet enligt EST-metoden möjliggör uppföljning av arbetet på både kort och lång sikt och ger en tydlig bild av vilka åtgärder som synes vara effektiva för att minska olika typer av störningar samt otrygghetsskapande beteende. Vidare möjliggör de rapporter som sammanställs månatligen samt tertialvis till att identifiera mer långsiktiga trender.

Av genomförda intervjuer framgår även att Uppsala kommun fokuserar på att nyttja olika metoder i sin uppföljning av trygghetsskapande arbete, för att mer träffsäkert kunna fånga effekterna av genomfört arbete. Man har därmed kombinerat uppföljningar av kvantitativ data som brottsstatistik med intervjuer och enkätundersökningar för att kunna fånga såväl mängden genomförda brott samt upplevd otrygghet och osäkerhet. Vidare framgår även att kommunen fokuserar på att nyttja vetenskapliga och kunskapsbaserade metoder i uppföljningen av det trygghetsskapande arbetet, vilket även det antas leda till mer träffsäkra uppföljningar av arbetets effekter.

En svårighet som lyfts fram i intervjuerna är möjligheten att följa upp och mäta mjuka värden. Det framgår av intervjuerna att data som brottsstatistik är relativt enkelt att följa upp, medan det finns en identifierad svårighet att mäta exempelvis den socioekonomiska utsatthet som Gottsundaområdet präglas av. Därmed finns en upplevd svårighet att följa upp exempelvis kulturförvaltningens samt socialförvaltningens verksamhet och dess effekter på trygghet i Gottsundaområdet. Även brottspreventivt arbete, som socialförvaltningen och ungdomsjouren till stor del arbetar med, anses svårt att följa upp och utvärdera.

Bedömning

Genomförs tillräckliga uppföljningar av arbetet med trygghetsskapande åtgärder i syfte att säkerställa att de får önskvärd effekt?

Bedömning: Ja.

Av granskningen framgår att huvuddelen av uppföljningen av det trygghetsskapande arbetet görs inom ramen för ordinarie uppföljningsprocess, vilket lyfts fram som positivt då det inkorporerar trygghetsarbetet i ordinarie verksamhet och verksamhetsuppföljning. Utöver ordinarie uppföljning följs även utvecklingen kopplat till trygghet i Gottsundaområdet upp genom exempelvis analyser av kommunledningskontoret, rapportering till kommunstyrelsen, trygghetsmätningar samt kontinuerligt inom ramen för arbetet enligt EST-metoden. Det framgår att kommunen nyttjar ett flertal olika metoder för att följa upp det trygghetsskapande arbetet i Gottsunda, vilket anses utgöra en viktig grund för att fånga såväl upplevd otrygghet som begångna brott. Vi ser dock att alla nämnder och förvaltningar ännu inte fastställt indikatorer för att följa upp mål och arbetet kopplat till handlingsplanen för Gottsundaområdets ännu, vilket försvårar uppföljningen av denna. Vidare är till exempel arbetet enligt EST-metoden nyligen uppstartat, vilket innebär att det ännu inte kunnat utvärderas eller följas upp.

Dokumentation och användning av lärdomar och erfarenheter

Har lärdomar och erfarenheter från arbetet med handlingsplan Gottsunda samlats och använts i kommunens trygghetsskapande arbete i andra områden? Hur återförs lärdomar från andra områden till Gottsunda?

Iakttagelser

Arbetssätt

Handlingsplan Gottsunda/Valsätra från 2018 var den första områdesbaserade handlingsplan som Uppsala kommun antog och utgjorde därmed ett pilotprojekt för ett nytt arbetssätt inom kommunkoncernen. Av handlingsplanens slutrapport från 2021 framgår att handlingsplan Gottsunda/Valsätra bidrog till en ökad samordning av kommunens insatser på kort sikt och även lade grunden för ett mer långsiktigt förbättringsarbete i området. Utöver att ha lett till positiva förflyttningar inom handlingsplanens fokusområden anses handlingsplanen även ha lagt grunden för ett nytt arbetssätt kopplat till områdesbaserat arbete inom kommunkoncernen. Det framgår att arbetssättet upplevs ha bidragit till en ökad prioritering och samordning kring trygghetsskapande åtgärder i Gottsundaområdet, exempelvis genom den tillsatta samordningsgruppen för handlingsplanen. Det framgår att arbetssättet även lett till ökad samverkan mellan olika verksamheter och aktörer, vilket minskat arbetet i 'stuprör' och ökade förvaltningsöverskridande insatser.

Till följd av handlingsplan Gottsunda/Valsätra antogs en uppdaterad handlingsplan för Gottsundaområdet år 2021 samt en handlingsplan för Gränby och Kvarngärdet 2020-2022. De nyare handlingsplanerna innehåller, till skillnad från den första, ingen lista med aktiviteter/ åtgärder att genomföra inom tidsperioden. Istället fokuserar de nyare handlingsplanerna på att öka samverkan för att genomföra samordnade insatser för att stärka trygghet och säkerhet i Gränby och Kvarngärdet respektive Gottsundaområdet. Båda handlingsplanerna formulerar fokusområden samt effektmål att uppnå inom varje fokusområde, för att tydliggöra inriktningen samt ambitionsnivån för arbetet under de kommande åren.

Av genomförda intervjuer framgår att den första handlingsplanen för Gottsunda/Valsätra från 2018 utvecklat samverkan inom kommunkoncernen samt med externa aktörer kopplat till arbetet med trygghetsskapande åtgärder. Lärdomarna från den första handlingsplanen nyttjades i författandet och antagandet av de senare handlingsplanerna för Gränby och Kvarngärdet respektive Gottsundaområdet, genom att ett mindre fokus lades på definierade åtgärder och ett större fokus på effektmål som ett medel för att inrikta arbetet och implementera åtgärder inom ordinarie verksamhet. Av genomförda intervjuer framgår att detta anses positivt av såväl förvaltningar som Kommunledningskontoret, då det möjliggjort att inkorporera ett brett trygghetsperspektiv i ordinarie verksamheter.

Av genomförda intervjuer framgår att det finns viss utvecklingspotential kopplat till Uppsala kommuns områdesarbete. En aspekt som försvårar arbetet är skiljelinjen mellan kommunövergripande samt geografiskt skilda åtgärder. I vissa genomförda intervjuer framgår att det upplevs svårt att prata om problembilder som knutna till vissa

geografiska områden, istället för som fenomen i stort. Kopplat till detta anses det därmed finnas en svårighet i hur vissa fenomen som uppstår inom ett specifikt område, exempelvis Gottsunda, bör hanteras.

Åtgärder och insatser

Kopplat till specifika åtgärder har flera projekt som startades i Gottsunda implementerats även i andra stadsdelar. Utbildnings- och jobbcenter är ett exempel på ett projekt som startades upp i Gottsunda, men sedan dess överförts till andra stadsdelar till följd av dess positiva effekter. I dagsläget finns tillgång till Utbildnings- och jobbcenter även i Sävja, Bäcklösa, Kvarngärdet, Stenhagen samt Boländerna.

Ett annat pilotprojekt som startade i Gottsunda som sedan utvecklats och implementerats i fler stadsdelar är *socialarbetare i skolor*. Projektet påbörjades i Gottsundaområdet i samband med den första handlingsplanen för Gottsunda/Valsätra och implementerades då i fyra skolor i Gottsundaområdet. Projektet syftar till att i enlighet med den så kallade *Skottlandsmodellen* tidigt kunna erbjuda stöd till elever med särskilda behov.

Utöver dessa specifika åtgärder har de två handlingsplanerna för Gottsundaområdet även inneburit ökade resurser för kommunala verksamheter som gett positiva effekter för hela kommunen. Ett exempel är Ungdomsjouren som fått utökade resurser de senaste åren, och därmed har kunnat bedriva ett mer aktivt uppsökande fältarbete i hela kommunen vilket upplevs vara positivt då ungdomarna rör sig över de geografiska områdesgränserna.

Det framgår av genomförda intervjuer att det inte finns någon systematisk process för att dokumentera och överföra lärdomar från specifika åtgärder och insatser i olika stadsdelar inom kommunen. Det framgår av genomförda intervjuer att information och lärdomar trots detta överförs inom kommunkoncernen, till exempel när medarbetare från olika stadsdelar möts under kontinuerliga möten eller initiativ som temadagarna för handlingsplanen för Gottsundaområdet. Därmed anses lärdomar från initiativ i olika stadsdelar överföras inom kommunkoncernen, även om en systematisk process för detta saknas i dagsläget. Sammantaget framgår att det finns viss utvecklingspotential kopplat till hur områdesarbetet genomförs och dokumenteras, men att lärdomar tas om hand och att lyckade initiativ ofta implementeras i ytterligare stadsdelar.

Bedömning

Har lärdomar och erfarenheter från arbetet med handlingsplan Gottsunda samlats och använts i kommunens trygghetsskapande arbete i andra områden? Hur återförs lärdomar från andra områden till Gottsunda?

Bedömning: Delvis.

Av granskningen framgår att det områdesbaserade trygghetsskapande arbetet inom kommunkoncernen har utvecklats till följd av de två handlingsplanerna för Gottsundaområdet, vars arbetssätt även implementerats i fler stadsdelar. Det framgår att aktiviteter som genomförs med gott utfall även implementerats i fler stadsdelar,

såsom projektet med socialarbetare i skolan. Däremot ser vi att det i dagsläget saknas en systematisk process för hur lärdomar från områdesarbetet dokumenteras och överförs inom kommunkoncernen. Trots detta ser vi att lärdomar överförs kontinuerligt genom olika informations- och erfarenhetsutbytesforum och mötesplatser. Genom att skapa en systematisk process kan det säkerställas att samtliga lärdomar och erfarenheter från det områdesbaserade arbetet används och sprids till andra områden.

Revisionell bedömning och rekommendationer

Revisionell bedömning

Syftet med granskningen är att bedöma om kommunstyrelsen, nämnder och bolag bedriver ett ändamålsenligt trygghetsskapande arbete i stadsdelen Gottsunda.

Den samlade bedömningen efter genomförd granskning är att kommunstyrelsen, nämnder och bolag **inte helt** bedriver ett ändamålsenligt arbete med trygghetsskapande arbete i stadsdelen Gottsunda. Vi ser att det bedrivs ett aktivt arbete med trygghetsskapande åtgärder i Gottsunda utifrån framtagen handlingsplan och att tillräckliga uppföljningar görs. Det finns i stora delar en fungerande samordning av arbetet och samverkan med andra aktörer, men vi ser att samordningen kan tydliggöras och att samverkan kan utvecklas med till exempel näringslivet. Vi ser också att kommunen kan ha ett större fokus på internet och otrygghetsskapanden beteenden på sociala medier, med åtgärder som till exempel digitala trygghetsvandringar och närvaro på sociala medier där barn och unga rör sig. Slutligen ser vi att kommunen kan utveckla en systematisk process för hur lärdomar från områdesarbetet dokumenteras och överförs inom kommunkoncernen. Genom att skapa en systematisk process kan det säkerställas att samtliga lärdomar och erfarenheter från det områdesbaserade arbetet används och sprids till andra områden.

Bedömningar mot revisionsfrågor

Den revisionella bedömningen grundar sig på iakttagelser och bedömningar utifrån nedanstående revisionsfrågor. Bedömning för respektive revisionsfråga redovisas löpande i rapporten under respektive avsnitt.

Revisionsfråga	Bedömning	
Revisionsfråga 1 *Bedrivs ett aktivt arbete med trygghetsskapande åtgärder i Gottsunda utifrån framtagen handlingsplan?*	**Ja.**	
Revisionsfråga 2 *Finns en fungerande samordning av kommunens arbete med trygghetsskapande åtgärder i Gottsunda?*	**Delvis.**	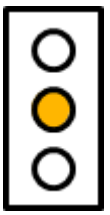

Revisionsfråga 3 *Finns en fungerande samverkan mellan styrelse, nämnder och kommunala bolag och Polismyndigheten och andra relevanta aktörer?*	**Delvis.**	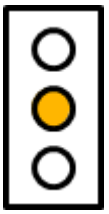
Revisionsfråga 4 *Genomförs tillräckliga uppföljningar av arbetet med trygghetsskapande åtgärder i syfte att säkerställa att de får önskvärd effekt?*	**Ja.**	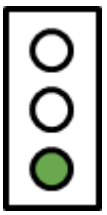
Revisionsfråga 5 *Har lärdomar och erfarenheter från arbetet med handlingsplan Gottsunda samlats och använts i kommunens trygghetsskapande arbete i andra områden? Hur återförs lärdomar från andra områden till Gottsunda?*	**Delvis.**	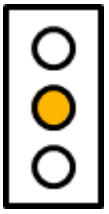

Rekommendationer

Utifrån de iakttagelser och bedömningar vi har gjort i denna granskning lämnar vi följande rekommendationer:

- Genomför en översyn av samverkansgrupper samt samordningsgrupper/funktioner för att säkerställa en tydlighet i samordningen av områdesbaserade respektive kommunkoncerngemensamma insatser samt säkerställa en tydlighet i uppdrag, roll och ansvar.
- Undersök möjligheterna till att omvandla den nuvarande fastighetsägarföreningen i Gottsundaområdet till samverkansmodellen BID (Business Improvement District) i syfte att fördjupa och utveckla samverkan mellan kommunen och fastighetsägare samt undersök möjligheten till att stärka samverkan med näringsidkare i Gottsundaområdet.
- Stärk samverkan och det trygghetsskapande arbetet vad gäller otrygghetsskapande beteenden och händelser på sociala medier med särskilt fokus på barn och unga.
- Säkerställ att samtliga nämnder och bolag har framtagna indikatorer kopplat till handlingsplanen för Gottsundaområdet 2021-2030 i syfte att möjliggöra för uppföljning av det trygghetsskapande arbetet i Gottsundaområdet.
- Ta fram en systematiserad process för att dokumentera och överföra lärdomar från områdesbaserade insatser och åtgärder för att säkerställa att lärdomar från

områdesarbete samlas och används i kommunens trygghetsskapande arbete i andra områden.

- Förtydliga rollen för de socialarbetare som arbetar i skolan som ett led i att möjliggöra för dessa att i samverkan mellan skola och socialtjänst arbeta än närmare och mer relationsskapande med barn/ ungdomar och deras vårdnadshavare.

2023-01-27

Lena Salomon	Fredrik Birkeland
Uppdragsledare	*Projektledare*

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Uppsala kommuns revisorer enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från den 20 maj 2022. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.

Bilaga 1 - Förteckning över granskad dokumentation

- Föreskrifter för det lokala Brottsförebyggande rådet i Uppsala, kommunstyrelsen, 2015-10-14
- Förvaltningsmål 2022 Södra, Uppsalahem AB
- Gottsundaområdet Planprogram 2019, kommunstyrelsen, 2019-04
- Handlingsplan för ökad trygghet i Gränby och Kvarngärdet 2020-2021, kommunstyrelsen, 2020-02-26
- Handlingsplan för Gottsundaområdet 2021-2030, kommunstyrelsen, 2021-06-16
- Handlingsplan Gottsunda Valsätra, kommunledningskontoret, 2018-01-31
- Kommunfullmäktige Mål och Budget 2021, kommunfullmäktige, 2020
- Kommunstyrelsens protokoll, kommunstyrelsen, 2022-03-09
- Lokal instruktion hot och våld för socialkontor Valthornsvägen, socialförvaltningen Uppsala kommun, 2021-05-24
- Lokal verksamhetsplan för Gottsunda Kulturhus 2022, Bibliotek Uppsala, 2022
- Lokal verksamhetsplan för Gottsundabiblioteket 2022, Bibliotek Uppsala, 2022
- Planprogram för Gottsundaområdet Samrådsredogörelse, kommunstyrelsen, 2019-04
- Program för trygghet, säkerhet och brottsförebyggande arbete, kommunfullmäktige, 2022-08-29
- Program Temadag barn och unga, Uppsala kommun, 2021
- Samarbetsavtal Uppsala kommun Goldcup 30311 AB u.ä.t Gottsunda Centrum 1 AB, 2022
- Samverkansöverenskommelse Uppsala kommun - Polismyndigheten lokalpolisområde Uppsala/Knivsta 2020-2023
- Slutrapport Handlingsplan Gottsunda/Valsätra 2018-2020, kommunstyrelsens arbetsutskott, 2021-06-08
- Temadag i Gottsunda: Delaktighet, Uppsala kommun, 2021
- Temadag i Gottsunda: Jobb och företagande, Uppsala kommun, 2022
- Temadag Gottsunda: Samverkan över gränser, Uppsala kommun, 2022
- Temadag i Gottsunda: Trygghet, Uppsala kommun, 2022
- Trygghetsarbete i Uppsala kommun, kommunledningskontoret, 2022-03-09
- Trygghetsindex 2021 Södra, Uppsalahem AB
- Trygghetskonsekvensanalys av strukturplan för Gottsunda stadsnod, Tryggare Sverige, 2022
- Uppföljning av verksamhetsplan 2022, Uppsalahem AB
- Uppföljning åtagandeplan 2021 - Samverkansöverenskommelse kommun och polis, Uppsala kommun, 2021-10-22
- Utreda oriktiga hyresförhållanden och kriminell användning av lägenhet, Uppsalahem AB
- Åtagandeplan 2022 samverkan kommun och polis, kommunledningskontoret enheten för trygghet, brottsförebyggande och säkerhet, 2021-12-15

Bilaga 2 - Förteckning över källor för extern analys

- Brottsförebyggande Rådet, Nationella Trygghetsundersökningen NTU 2018
- Brottsförebyggande Rådet, Nationella Trygghetsundersökningen NTU 2019
- Brottsförebyggande Rådet, Nationella Trygghetsundersökningen NTU 2020
- Brottsförebyggande Rådet, Nationella Trygghetsundersökningen NTU 2021
- Brottsförebyggande Rådet, Nationella Trygghetsundersökningen NTU 2022
- Brottsförebyggande Rådet, Statistikdatabas över anmälda brott
- Statisticon AB, Uppsala kommun Trygghetsundersökning 2017 Sammanställning av resultat, 2018-10-24
- Statisticon AB, Uppsala kommun Trygghetsundersökning 2020 Sammanställning av resultat, 2021-05-31

Uppsala kommun

Datum:
2022-12-16

Diarienummer:
KRN-2022-00022

KOMMUNREVISIONEN

Mottagare:

Plan- och byggnadsnämnden
Kommunstyrelsen
Kommunfullmäktige för kännedom

Granskning av bygglovsverksamhet och uppföljning av tillsynsärenden

PwC har av Uppsala kommuns revisorer fått i uppdrag att granska bygglovsverksamhet och uppföljning av tillsynsärenden. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2022.

Efter genomförd granskning bedömer vi att plan och byggnadsnämnden inte helt bedriver bygglovsverksamheten och tillsynen på ett ändamålsenligt sätt och att den interna kontrollen inte helt är tillräcklig inom området.

Bedömningen grundar vi på att det avseende bygglovssidan finns en tillräcklig bemanning som svarar upp mot ärendenas volym och statistik. Bedömningen grundar vi dels på att de intervjuade anser att organisation och bemanning är tillräcklig mot bakgrund av ärendemängden. Dels grundar vi bedömningen på att statistiken visar att trots att Uppsala kommun har fler ärenden än jämförbara kommuner så är handläggningstiden för fullständiga ansökningar kortare än i jämförbara kommuner.

Vi konstaterar dock att det på tillsynssidan finns en stor eftersläpning av ärenden. Vi noterar också att en relativt stor del av inkommande ansökningar behöver kompletteras innan handläggning kan påbörjas eller beslut kan fattas vilket indikerar att informationen mot invånare och företag avseende bygglovsprocessen kan stärkas.

Vi ser positivt på det arbete som bedrivs när det gäller att minska ärendeskulden. Vi noterar också att uppföljningen inom ramen för intern kontroll kan utvecklas genom att områden som direkt rör tillsyn eller bygg- och anmälningslov följs upp och att uppföljningen av överskridna handläggningstider kan förbättras.

Postadress: Uppsala kommun, kommunrevisionen, 753 75 Uppsala
Telefon: 018-727 11 32 (Kansli)
E-post: kommunrevisionen@uppsala.se
www.uppsala.se

Utifrån genomförd granskning rekommenderar vi därför plan- och byggnadsnämnden att vidta följande åtgärder:

- säkerställa att tillsynsenheten har tillbörliga resurser för att tillse nämndens lagstiftade tillsynsuppdrag i sin helhet.
- vidta lämpliga åtgärder för att på sikt minska andel lov- och anmälnings-ärenden för vilka kompletteringar behöver efterfrågas för att beslut ska vara möjligt.
- säkerställa en rutin för utskick av mottagningsbevis vid kompletta lov- och anmälningsärenden.
- säkerställa att en samlad uppföljning och systematisk analys av överklagade ärenden genomförs.
- säkerställa att tillsyn av den kommunala verksamheten enligt plan- och bygglagen har förutsättningar att bedrivas på ett ända-målsenligt sätt.
- överväga att införa kontrollmoment avseende granskade områden i internkontrollplanen.
- nämnden förbättrar och tydliggör uppföljningen av reducerade av-gifter och överskridna handläggningstider i förhållande till krav i PBL, samt säkerställer att uppföljningar även omfattar en analys av orsaker till eventuella brister som noteras.

Revisionen begär yttrande över revisionens iakttagelser och rekommendation från kommunstyrelsen senast 2023-03-10 till kommunrevisionen@uppsala.se och till det sakkunniga biträdet, [redacted]

Rapporten utgör ett underlag för revisionens bedömning i ansvarsprövningen varför tidsramarna inte kan överskridas.

För kommunrevisionen

[redacted]
Per Davidsson, ordförande

Granskning av bygglovsverksamheten och uppföljning av tillsynsärenden

Uppsala kommun

December 2022

Emma Ekstén, certifierad kommunal revisor

Jens Westin, revisionskonsult

pwc

Revisionsrapport

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Uppsala kommun genomfört en granskning. Granskningens syfte är är att bedöma om plan- och byggnadsnämnden bedriver bygglovsverksamhet på ett ändamålsenligt sätt och om den interna kontrollen är tillräcklig inom området. Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att plan- och byggnadsnämnden inte helt bedriver bygglovsverksamheten och tillsynen på ett ändamålsenligt sätt och att den interna kontrollen inte helt är tillräcklig inom området.

Nedan ses bedömning för varje revisionsfråga. För fullständiga bedömningar se respektive revisionsfråga i rapporten eller det avslutande avsnittet “Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor”.

Revisionsfrågor	Bedömning	
1. Säkerställer plan- och byggnadsnämnden en tillfredsställande organisation och bemanning som svarar upp mot ärendenas volym och komplexitet?	Delvis	
2. Finns rutiner för lov- och anmälningsprövningen som syftar till säkerställa en effektiv och rättssäker process?	Ja	
3a. Sker handläggning av lov- och anmälningsärenden på ett effektivt sätt?	Ja	
3b. Sker handläggning av lov- och anmälningsärenden på ett rättssäkert sätt?	Ja	
4. Bedriver nämnden tillsyn i tillräcklig utsträckning?	Nej	
5. Har nämnden en tillräcklig uppföljning av ovan granskade områden?	Delvis	

Rekommendationer

Efter genomförd granskning rekommenderar vi plan- och byggnadsnämnden att:

- säkerställa att tillsynsenheten har tillbörliga resurser för att tillse nämndens lagstiftade tillsynsuppdrag i sin helhet.
- vidta lämpliga åtgärder för att på sikt minska andel lov- och anmälningsärenden för vilka kompletteringar behöver efterfrågas för att beslut ska vara möjligt.
- säkerställa en rutin för utskick av mottagningsbevis vid kompletta lov- och anmälningsärenden.

- säkerställa att en samlad uppföljning och systematisk analys av överklagade ärenden genomförs.
- säkerställa att tillsyn av den kommunala verksamheten enligt plan- och bygglagen har förutsättningar att bedrivas på ett ändamålsenligt sätt.
- överväga att införa kontrollmoment avseende granskade områden i internkontrollplanen.
- nämnden förbättrar och tydliggör uppföljningen av reducerade avgifter och överskridna handläggningstider i förhållande till krav i PBL, samt säkerställer att uppföljningar även omfattar en analys av orsaker till eventuella brister som noteras.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	0
Inledning	4
Bakgrund	4
Syfte och revisionsfrågor	4
Revisionskriterier	5
Avgränsning	5
Metod	5
Granskningsresultat	7
Organisation	7
Rutiner för en effektiv och rättssäker process	11
Effektiv och rättssäker handläggning	12
Tillsynsverksamhet	20
Uppföljning av granskade områden	24
Samlad bedömning	27
Rekommendationer	27
Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor	28

Inledning

Bakgrund

I varje kommun ska finnas en byggnadsnämnd som ansvarar för kommunens verksamhet enligt plan- och bygglagen (PBL). I PBL regleras planläggning och byggande, från översiktsplan, via detaljplan, till lov- och byggprocessen. Lov- och byggprocessen omfattar bland annat handläggning av inkomna ärenden.

Byggnadsnämnden är skyldig att tillse att ärende handläggs så snabbt, enkelt och kostnadseffektivt som möjligt utan att rättssäkerheten eftersätts. I lagtexter finns krav på hur lång tid handläggningen av olika ärenden får ta. När nämnden fattat ett beslut kan detta, med vissa undantag, överklagas och nämnden är skyldig att informera sökanden om denna möjlighet.

Byggnadsnämnden redovisade ett resultat +6 mnkr år 2021. År 2021 beviljades bygglov för sammanlagt 3 417 bostäder, vilket överträffade målet på 2 500–3 000 bostäder för 2021 (År 2020 beviljades bygglov för 2 318 bostäder). Nämnden beviljade under år föregående år bygglov för verksamheter till en yta av cirka 120 000 kvadratmeter varav många av dem i östra Fyrislund.

PBL har under senare år förändrats ett par gånger. Den byggprocess som infördes 2011 syftade till att åstadkomma en effektiv, enhetlig och rättssäker tillämpning av lagstiftningen. En del i detta var att förstärka och förtydliga byggnadsnämndens tillsynsansvar. En byggnadsnämnd är skyldig att pröva förutsättningarna för, och behovet av, att ingripa eller besluta om en påföljd så snart det finns anledning att anta att någon inte har följt de krav som ställs. Trots detta är tillsynen ett område som inom kommuner ofta får stå tillbaka till fördel för handläggning av lovärenden. I byggnadsnämndens ansvar ingår även att följa upp och utvärdera sin verksamhet.

År 2017 genomförde kommunrevisionen en granskning av handläggningsrutiner och handläggningstider inom ett urval av plan- och byggnadsnämndens och miljö- och hälsoskyddsnämndens myndighetsutövande delar. I granskningen konstaterades att plan- och byggnadsnämnden har gjort ett stort arbete med att kartlägga processer för att förkorta handläggningstiderna gällande bygglov och förhandsbesked. Nämndens uppföljning av handläggningstider för bygglov visar på korta handläggningstider.

Revisorerna har efter en bedömning av väsentlighet och risk beslutat att genomföra en granskning av bygglovsprocessen.

Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att bedöma om plan- och byggnadsnämnden bedriver

bygglovsverksamhet på ett ändamålsenligt sätt och om den interna kontrollen är tillräcklig inom området. Följande utgör revisionsfrågor i granskningen:

1. Säkerställer plan- och byggnadsnämnden en tillfredsställande organisation och bemanning som svarar upp mot ärendenas volym och komplexitet?
2. Finns rutiner för lov- och anmälningsprövningen som syftar till säkerställa en effektiv och rättssäker process?
3. Sker handläggning av lov- och anmälningsärenden på ett
   a) effektivt och b) rättssäkert sätt?
4. Bedriver nämnden tillsyn i tillräcklig utsträckning?
5. Har nämnden en tillräcklig uppföljning av ovan granskade områden?

Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser och bedömningar.

Den revisionella bedömningen i granskningen utgår från nedan revisionskriterier:

- Plan- och bygglagen 9 kap § 27, 45; 10 kap § 37; 11 kap § 3, 5; 12 kap § 8a
- Plan- och byggförordningen 8 kap § 8
- Kommunallagen kap 6 § 6
- Kommuninterna styrdokument

Avgränsning

Granskningen är i tid avgränsad till i huvudsak 2022. I övrigt, se syfte, revisionsfrågor och revisionskriterier.

Metod

Granskningen har genomförts genom:

- Insamling av statistik av lov- och anmälningsärenden för år 2021 och 2022 i syfte att kartlägga viktiga delar av handläggningsprocessen. Speciellt fokus har lagts vid handläggningstider, förelägganden om kompletteringar, överklagade ärenden samt förekommande avgiftsreduceringar.
- Granskning av uppföljningar av bygglovsverksamheten som lämnats till nämnden i termer av delårsredovisning och årsredovisning samt annan löpande uppföljning.
- Intervjuer med områdeschef inom bygglov, två enhetschefer inom bygglov, en bygglovshandläggare, områdeschef för tillsyn, administration, geodata, bostadsanpassning tillika tillförordnad enhetschef för tillsyn och två tillsynshandläggare.

Granskningen har även omfattat en stickprovskontroll där vi utifrån en förteckning över samtliga handlagda ärenden under 2022 valt ut tio ärenden för vilka all befintlig dokumentation har begärts ut. Syftet med stickprovskontrollen är att bedöma hur väl

handläggning och dokumentation stämmer överens med aktuell lagstiftning och kommunens interna styrdokument.

De intervjuade har beretts möjlighet att sakgranska rapporten.

Granskningsresultat

Organisation

Revisionsfråga 1: Säkerställer plan- och byggnadsnämnden en tillfredsställande organisation och bemanning som svarar upp mot ärendenas volym och komplexitet?

Iakttagelser

Av *Reglemente för kommunstyrelsen och övriga nämnder i Uppsala kommun*, senast fastställt av kommunfullmäktige 2022-06-13 § 272, framgår att plan- och byggnadsnämnden fullgör kommunens uppgifter enligt plan- och bygglagen (2010:900) och därtill hörande lagar samt andra föreskrifter med undantag för översiktsplanering.

Organisation och bemanning

Beslutsorganisationen utifrån PBL regleras primärt i nämndens delegationsordning, senast reviderad 2022-04-28. Vid intervju framgår att i Uppsala kommun har det fattats beslut om en väldigt långtgående delegation där uppfattningen från de intervjuades sida är att det är en av de mest långtgående delegationsordningarna inom området i Sverige. De intervjuade uppger att nuvarande delegation fungerar väl och att det även upplevs som att nämnden tycker detsamma. En långtgående delegation framhålls vara en förutsättning för att kunna hantera den stora ärendemängd som finns och för att kunna upprätthålla de lagkrav som finns.

Plan- och byggavdelningen lyder under stadsbyggnadsförvaltningen och består av ca 160 personer. Avdelningen är uppdelad i områden som i sin tur är uppdelad i enheter. Bygglovssidan består av ca 55 personer uppdelade på tre enheter. Tillsynssidan ligger i en egen enhet utanför bygglovssidan och består av sju tillsynshandläggare och en tf. chef. Enheterna inom bygglovssidan har tidigare varit indelade efter olika typer av specialiseringar och till viss del ser det fortfarande ut så. Inom en av enheterna finns exempelvis personer som arbetar med förhandsbesked och energirådgivning. Det finns också en viss områdesindelning vad gäller i och utanför tätort. Av intervjuer framkommer att det sker ett nära samarbete enheterna emellan och idag uppges uppdelningen främst vara av personaladministrativa skäl.

De intervjuade framhåller att det är ett gott bemanningsläge inom bygglovssidan och det upplevs finnas en bra fördelning mellan erfarna och mindre erfarna handläggare. Det uppges finnas den kompetens som behövs och den mängd handläggare och inspektörer som behövs för att klara uppdraget. Antalet ärenden per handläggare uppges vara tillfredställande. Jämfört med många andra kommuner framhålls att det genom enheter och områdeschefer finns ett led längre till förvaltningsledningen, vilket kan göra kommunikationen bristfällig ibland, men det upplevs inte som något större problem av de intervjuade.

När det gäller tillsynsområdet uppges att det inte finns en tillräcklig bemanning som det är idag. Med den bemanning som finns hinns enbart tid för viss form av planerad tillsyn, däribland obligatoriska ventilationskontroller och tillsyn av lekplatser. Det framhålls

också att det inte finns tid eller utrymme för att bedriva varken proaktiv tillsyn eller egentinitierad tillsyn. Vid intervjuer lyfts att det inkommer anmälningar om ungefär 3000 underkända ventilationskontroller årligen och målet i verksamheten är att hantera ungefär 200 sådana per år.

Fördelning av ärenden

När det gäller fördelning av ärenden finns det inom bygglovsidan en fördelningsgrupp inom den administrativa enheten. Gruppen är den som tar emot ärendena när de först inkommer till kommunen, antingen genom pappershandlingar eller genom systemet ByggR. De gör en översiktlig granskning över vilken typ av ärende det är som inkommit och gör också noteringar till handläggarna om det tycks vara så att ärendet kanske behöver kompletteras. Fördelning av ärenden sker två gånger i veckan från fördelningsgruppen till handläggarna. Av intervjuer framkommer att det har startats ett arbete med att effektivisera och förbättra fördelningen av ärenden och att kapa ledtider i tidiga skeden.

Handläggningstider och nationell statistik

Specifika handläggningstider beskrivs under revisionsfråga 3. Av intervjuer framkommer att ärendena till 89 % handläggs inom de 10 lagstadgade veckorna. Det beskrivs också att enheten har arbetat med att korta ledtiderna gällande kompletteringar för att få så mycket tid till handläggningen som möjligt.

I kommun- och landstingsdatabasen Kolada går det att finna statistik inom flera områden kopplat till bygglovsärenden. I följande fem mätområden har Uppsala kommun lämnat in uppgifter de senaste åren:

Diagram 1: Bostäder som beviljats bygglov under de senaste två åren, antal/1000 invånare

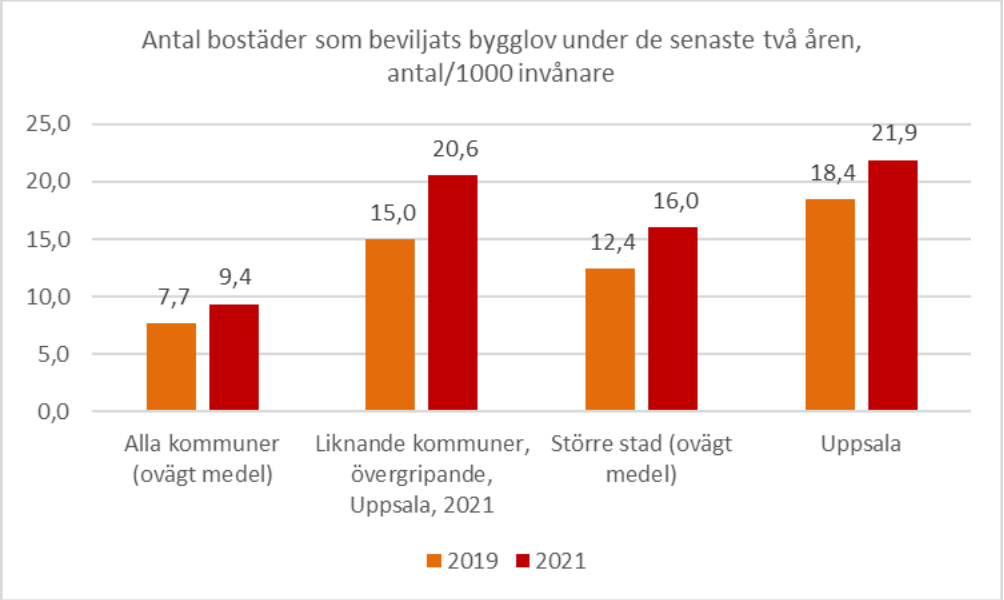

Källa: Kolada

Statistiken visar att Uppsala kommun i jämförelse med liknande kommuner och riket som helhet har beviljat fler bygglov för bostäder per 1000 invånare. Vidare visar också statistiken att antalet beviljanden ökade något mellan åren 2019 och 2021.

Diagram 2: NKI för bygglov i Öppna jämförelser

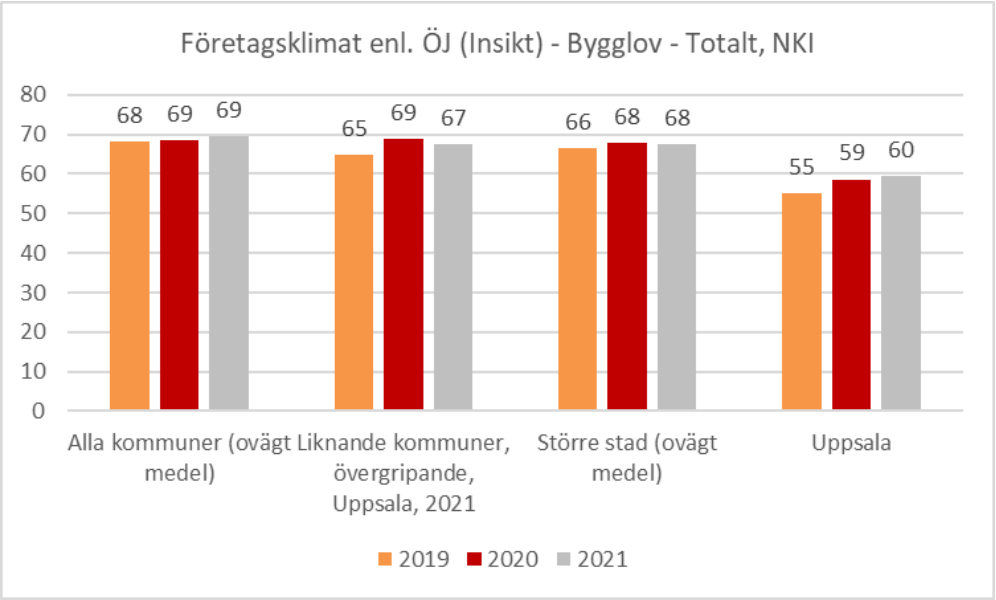

Källa: Kolada

I jämförelse med liknande kommuner och riket i stort har Uppsala kommun ett lägre NKI-värde. Ett lägre värde tyder på att de som kommit i kontakt med bygglovssidan är mindre nöjda i Uppsala jämfört med de andra kommunerna ovan.

Diagram 3: Handläggningstid från inkommen ansökan

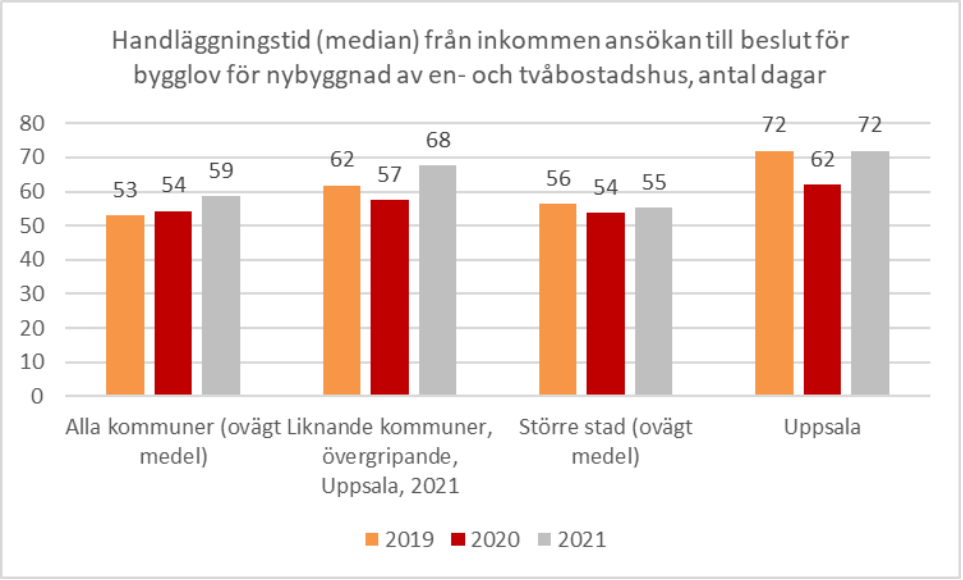

Källa: Kolada

Diagrammet visar att Uppsala kommun har något längre handläggningstid från dess att ansökan inkommit än jämförbara kommuner och riket i övrigt. Statistiken visar också att handläggningstiden ökade något från år 2020 till år 2021.

Diagram 4: Handläggningstid från komplett ansökan

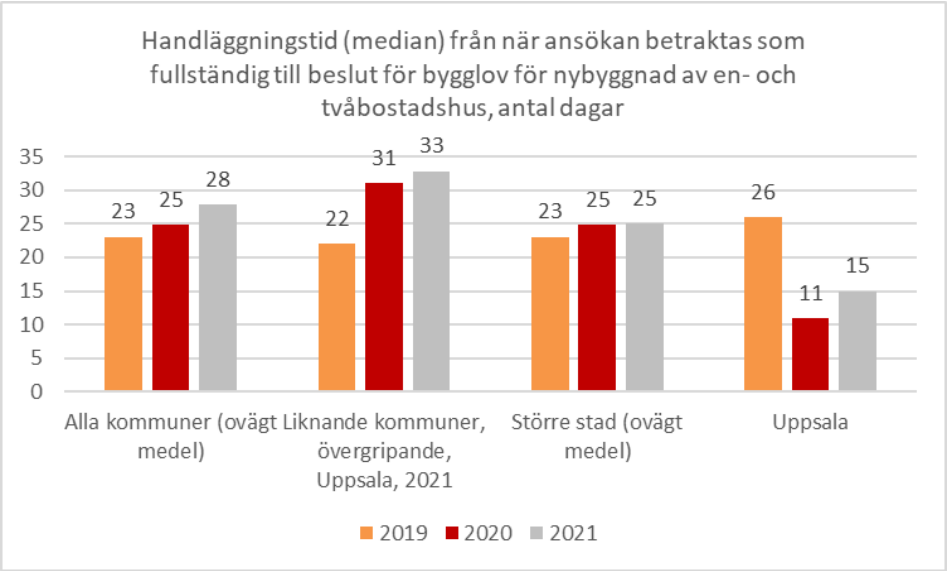

Källa: Kolada

Diagrammet visar att Uppsala kommun har kortare handläggningstid från dess att en komplett ansökan inkommit än jämförbara kommuner och riket i övrigt. Statistiken visar att handläggningstiden i kommunen har minskat över tid. Kommunen visar en minskande trend avseende handläggningstider vilket står i kontrast till jämförbara kommuner samt riket i övrigt som visar en trend med ökande handläggningstider.

Diagram 5: Antal ärenden som mediantiden beräknas på

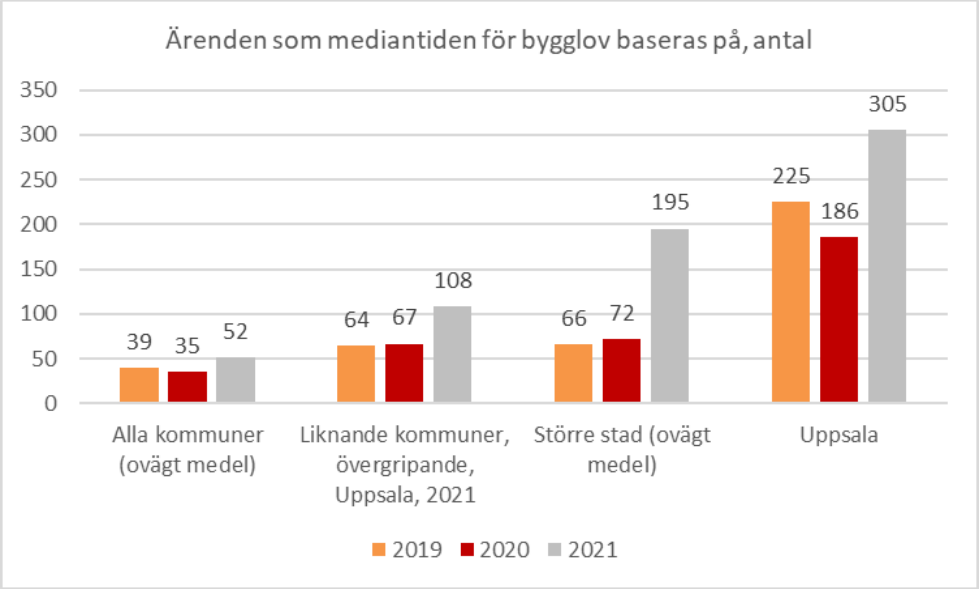

Källa: Kolada

Diagrammet ovan visar antalet ärenden som mediantiden beräknas på. Statistiken visar att det i beräkningarna ingår betydligt fler ärenden för Uppsala kommun i förhållande till jämförbara kommuner och riket som helhet.

Bedömning

Säkerställer plan- och byggnadsnämnden en tillfredsställande organisation och bemanning som svarar upp mot ärendenas volym och komplexitet?

Svaret på revisionsfrågan är **delvis**.

Bedömningen grundar vi på att det avseende bygglovssidan finns en tillräcklig bemanning som svarar upp mot ärendenas volym och statistik. Bedömningen grundar vi dels på att de intervjuade anser att organisation och bemanning är tillräcklig mot bakgrund av ärendemängden. Dels grundar vi bedömningen på att statistiken visar att trots att Uppsala kommun har fler ärenden än jämförbara kommuner så är handläggningstiden för fullständiga ansökningar kortare än i jämförbara kommuner. Vi noterar att handläggningstiden totalt sett är något längre än för jämförbara kommuner (diagram 3).

Vidare grundas bedömningen på att det inom tillsynssidan finns en stor eftersläpning av ärenden vilket enligt vår mening tyder på att organisationen inom tillsynssidan inte är tillräcklig för att svara upp mot de behov som finns.

Vi ser också att statistik visar att framförallt kundnöjdheten kan förbättras.

Rutiner för en effektiv och rättssäker process

Revisionsfråga 2: Finns rutiner för lov- och anmälningsprövningen som syftar till säkerställa en effektiv och rättssäker process?

Iakttagelser

Framtagna rutiner

För att säkerställa en effektiv och rättssäker process krävs att det finns ett antal framtagna rutiner för verksamheten och handläggningen. Inom ramen för granskningen har vi tagit del av diverse riktlinjer för bedömning och arbetsrutiner för handläggningen av bygglov samt processbeskrivningar över olika typer av tillsynsärenden. De dokument som finns innehåller beskrivningar gällande hela handläggningsprocessen och det finns även rutinbeskrivningar för handläggning kring specifika ärenden som exempelvis nätstationer, kompletteringsåtgärder och mobilmaster. Genom tillse att det finns rutiner och processer så säkerställs en likartad bedömning i ärendena och bidrar till att få bedömningsgrunderna så lika som möjligt.

I intervju beskrivs att det kommer ske en uppdatering av ByggR framöver som innebär att vissa rutindokument kommer behöva revideras med anledning av förändringarna i systemet. Det framhålls också att verksamheten under en period var underbemannad vilket har gjort att uppdatering av rutiner eller verksamhetsutveckling i övrigt inte alltid har kunnat prioriteras. Eftersom att bemanningen nu är på en god nivå har

bygglovsverksamheten kunnat kartlägga sitt arbete och värdera vad som kan förbättras framöver avseende rutiner och annat.

Avseende tillsynsverksamheten framhålls att det under år 2022 har vi påbörjats ett förbättringsarbete avseende bland annat handläggningsrutiner utöver de processbeskrivningar som finns.

Åtgärder för likvärdig bedömning
Vid intervju beskrivs bygglovsverksamheten ha en kultur som präglas av god kommunikation mellan handläggare där det finns möjlighet att informellt stämma av aspekter av handläggningen för de fall en handläggare är osäker på en bedömning. Därtill genomförs veckovisa avstämningsmöten vid vilka handläggare kan lyfta utmaningar i den löpande handläggningen, vilket inkluderar frågor om bedömningar. Det bedrivs inte någon systematisk aktgranskning men vid intervjuer beskrivs att kollegial granskning uppmanas. Nya medarbetare har alltid en mentor de kan vända sig till för frågor och funderingar.

Redovisning av delegationsbeslut
Efter genomgång av protokoll noterar vi att delegationsbeslut löpande redovisas under nämndsammanträden under år 2021 och år 2022.

Bedömning

Finns rutiner för lov- och anmälningsprövningen som syftar till säkerställa en effektiv och rättssäker process?

Svaret på revisionsfrågan är **ja**.

Bedömningen grundar vi på att det finns riktlinjer och arbetsrutiner framtagna för lov- och anmälningsprocessen som syftar till att säkerställa en effektiv och rättssäker process. Vi noterar att det också finns ett pågående arbete kring att ta fram fler rutiner kopplat till tillsynsärenden samt revidering av befintliga rutiner när verksamhetssystemet uppdateras. Enligt vår mening bidrar redan framtagna dokument till att säkerställa en effektiv och rättssäker process.

Effektiv och rättssäker handläggning

Revisionsfråga 3a: Sker handläggning av lov- och anmälningsärenden på ett effektivt sätt?
Enligt plan- och bygglagen ska en byggnadsnämnd skyndsamt handlägga ärenden om lov- och förhandsbesked samt anmälningsärenden. Vidare ska nämnden meddela sitt beslut om lov- eller förhandsbesked inom tio veckor från komplett ansökan. För anmälningsärenden är handläggningstiden från komplett ansökan till att beslut ska meddelas fyra veckor.

Iakttagelser

Inom ramen för granskningen har vi tagit del av en sammanställning över samtliga handlagda ärenden perioden 2021-01-01 till och med 2022-11-09.

Handläggningstider

Av den data vi tagit del av framgår att 95,9 procent av anmälningsärenden inkomna under 2021 kunde handläggas inom lagstadgad tidsfrist på fyra veckor, vilket framgår av tabell 1 nedan. Under 2022 fram till och med november var andelen anmälningsärenden som kunde handläggas inom lagstadgad tidsfrist 97,9 procent. Detta medför att för 2021 var andelen anmälningsärenden som överskred lagstadgad tidsfrist på fyra veckor 4,1 procent medan den för 2022 till och med november var 2,1 procent.

Tabell 1: Handläggning av anmälningsärenden 2021 och 2022.

Anmälningsärenden	2021	2022 (tom november)
Antal inkomna ärenden	635 (100%)	626 (100%)
Antal som överskridit tillåten tid	26 (4,1%)	13 (2,1%)
Antal handlagda inom tillåten tid	609 (95,9%)	613 (97,9%)

Källa: Statistik från bygglovsavdelningen

Av tabell 2 nedan framgår att för lovärenden inkomna under 2021 handlades 93,6 procent inom lagstadgad tidsfrist på tio veckor medan motsvarande siffra för lovärenden inkomna under 2022 är 96,6 procent. Således var för 2021 andelen lovärenden som överskred lagstadgad tidsfrist på tio veckor 6,4 procent medan den för 2022 till och med november var 3,3 procent.

Tabell 2: Handläggning av lovärenden 2021 och 2022.

Lovärenden	2021*	2022 (tom november)
Antal inkomna ärenden	1636 (100%)	879 (100%)
Antal som överskridit tillåten tid	105 (6,4%)	29 (3,3%)
Antal handlagda inom tillåten tid	1531 (93,6%)	849 (96,6%)

Källa: Statistik från bygglovsavdelningen

Av data över handläggningen av förhandsbesked för 2021 och 2022 som granskningen har tagit del av redovisad i tabell 3 nedan framgår att för ärenden inkomna under 2021 handlades 66,0 procent inom lagstadgad tidsfrist på tio veckor, medan siffran för 2022 till och med november är 73,8 procent. Därmed uppgår andelen ärenden som överskrider lagstadgad tidsfrist avseende förhandsbesked till 34,0 procent för 2021 och 26,2 procent för 2022 till och med november.

Tabell 3: Handläggning av förhandsbesked 2021 och 2022.

Förhandsbesked	2021	2022 (tom november)

Antal inkomna ärenden	94 (100%)	65 (100%)
Antal som överskridit tillåten tid	32 (34,0)	17 (26,2%)
Antal handlagda inom tillåten tid	62 (66,0)	48 (73,8%)

Källa: Statistik från bygglovsavdelningen

Vidare framgår vid intervjuer med representanter för bygglovsavdelningen att förvaltningen har påbörjat ett arbete med att effektivisera och förbättra tilldelningen av inkommande ärenden som ett sätt att försöka minska ledtider i de tidiga skedena efter att ett ärende har kommit in till kommunen.

Kompletta ärenden

För det fall att ett inkommet ärende behöver kompletteras har nämnden tre veckor på sig att begära in kompletteringar. I vissa fall får då nämnden räkna tidsfristen om tio respektive fyra veckor från det datum då samtliga handlingar har kommit in till nämnden. Under 2021 var 53,9 procent av de anmälningsärenden som kom in till kommunen kompletta vid ansökningstillfället, medan 46,1 procent behövde förelägganden om kompletteringar för att beslut i ärendet skulle kunna vara möjligt vilket även redovisas i tabell 4 nedan. För 2021 är siffrorna 61,5 procent kompletta ärenden vid ansökningstillfället och för 38,5 procent av ärendena krävdes föreläggande om komplettering. Enligt rekommendationer i plan- och bygglagen bör föreläggande om kompletteringar utfärdas inom tre veckor från det att ett ärenden inkommit. Den data som granskningen har tagit del av visar att förelägganden om kompletteringar avseende anmälningsärenden har utfärdats inom tre veckor från ansökningstillfället i 91,5 procent av de ärenden där kompletteringar föreligger under 2021 och 94,2 procent under 2022 till och med november.

Tabell 4: Föreläggande om kompletteringar, anmälningsärenden 2021 och 2022.

Anmälningsärenden	2021	2022 (tom november)
Antal inkomna ärenden	635 (100%)	626 (100%)
Antal förelägganden om kompletteringar	293 (46,1%)	241 (38,5%)
Andel inkomna kompletta ärenden	342 (53,9%)	385 (61,5%)
Andel föreläggande om kompletteringar utskickade inom tre veckor från inkommen ansökan	268 (91,5% av antal förelägganden om komplettering)	227 (94,2% av antal förelägganden om komplettering)

Källa: Statistik från bygglovsavdelningen

Vad gäller lovärenden framgår av tabell 5 nedan att 56,7 procent av inkomna lovärenden under 2021 behövde förelägganden om kompletteringar för att kunna beslutas medan siffran för 2022 till och med november är 59,5 procent. Det medför att för 2021 var 43,3 procent av inkommande lovärenden kompletta vid ansökningstillfället och 40,5 procent för 2022 till och med november. Vidare framgår av erhållen data att 75,6 respektive 89,9

procent av förelägganden för 2021 respektive 2022 tom november skickades ut inom tre veckor från ansökningstillfället.

Tabell 5: Föreläggande om kompletteringar, lovärenden 2021 och 2022.

Lovärenden	2021	2022 (tom november)
Antal inkomna ärenden	1636 (100%)	879 (100%)
Antal förelägganden om kompletteringar	927 (56,7%)	523 (59,5%)
Andel inkomna kompletta ärenden	709 (43,3%)	356 (40,5%)
Andel föreläggande om kompletteringar utskickade inom tre veckor från inkommen ansökan	701 (75,6% av antal förelägganden om komplettering)	470 (89,9% av antal föreläggande om komplettering)

Källa: Statistik från bygglovsavdelningen

Tabell 6 nedan redogör för andel inkomna förhandsbesked där förelägganden om komplettering skickats ut för 2021 och 2022 tom november. 23,4 procent av förhandsbeskeden behövdes kompletteras innan beslut kunde fattas och 76,6 procent av ansökningarna var kompletta vid ansökningstillfället för 2021. För 2022 tom november var 78,5 procent av ansökningarna kompletta vid ansökningstillfället och 21,5 procent behövde kompletteringar. För 2021 skickades föreläggande om komplettering ut inom tre veckor för 54,5 procent av fallen medan siffran för 2022 till och med november är 85,7 procent.

Tabell 6: Föreläggande om kompletteringar, förhandsbesked 2021 och 2022.

Förhandsbesked	2021	2022 (tom november)
Antal inkomna ärenden	94 (100%)	65 (100%)
Antal förelägganden om kompletteringar	22 (23,4%)	14 (21,5%)
Andel inkomna kompletta ärenden	72 (76,6%)	51 (78,5%)
Andel föreläggande om kompletteringar utskickade inom tre veckor från inkommen ansökan	12 (54,5% av antal förelägganden om komplettering)	12 (85,7% av antal förelägganden om komplettering)

Källa: Statistik från bygglovsavdelningen

Vid intervjuer med företrädare för bygglovsavdelningen framgår att förvaltningen har ett förhållningssätt till bygglovsansökningar som går ut på att handläggare försöker lämna ett positivt besked, även om det i vissa fall skulle kunna leda till en något längre

handläggningstid. Vidare har, som tidigare noterats, förvaltningen ett pågående arbete med att korta ledtider vid fördelningen av ärendena. Vidare framgår vid intervjuer att den administrativa avdelningen gör en översiktlig kontroll av de inkommande handlingarna innan ärendet skickas vidare till bygglovshandläggare för att till denne kunna ge översiktlig indikation om eventuella kompletteringar eller andra utmaningar med ärendet.

Avgiftsreduktion

Av datan vi tagit del av framgår att avgiftsreduktion lämnats för 240 ärenden under 2021 till en sammanlagd intäktsreducering på 2,8 mnkr. Datan som granskningen tagit del av redogör för avgiftsreduktioner för ärenden som överskridit sin lagstadgade handläggningstid. Den absoluta merparten av de reducerade ärendena är bygglovsärenden vilket framgår av tabell 7 nedan.

Tabell 7: Avgiftsreduktion 2021.

Avgiftsreduktion 2021	Antal ärenden	Total summa reducering (sek)
Lovärenden	228	2 762 525
Anmälningsärenden	6	35 580
Förhandsbesked	6	28 070

Källa: Statistik från bygglovsavdelningen

Tabell 8 redogör för avgiftsreducering under 2022 till och med november.

Tabell 8: Avgiftsreduktion 2022 till och med november.

Avgiftsreduktion 2022 (tom nov)	Antal ärenden	Total summa reducering (sek)
Lovärenden	34	360 337
Anmälningsärenden	5	25 300
Förhandsbesked	2	29 520

Källa: Statistik från bygglovsavdelningen

Av tabellen framgår att 34 bygglovsärenden har reducerad avgift vilket motsvarar ett intäktsbortfall på 0,36 mnkr vilket är betydligt lägre än för 2021. Totalt uppgår avgiftsreduktionen under 2022 till och med november till 0,42 mnkr. Den sammanlagda avgiftsreduktionen för perioden 2021- november 2022 som framgår av den data granskningen har tagit del av uppgår till 3,2 mnkr.

Revisionsfråga 3b: Sker handläggning av lov- och anmälningsärenden på ett rättssäkert sätt?

En essentiell del i en rättssäker myndighetsutövning är att beslut som fattas är korrekta. För detta tar granskningen dels utgångspunkt i antal överklagade/-prövade ärende och utfall i nästa instans. Vidare måste lagar och regler efterlevas och i denna granskning ingår att kontrollera att nämnden, i de fall tillåten tidsfrist för handläggning överskrids, reducerar den avgift som tas ut (se vidare i PBL kap 12 § 8). Granskningen omfattar

även en stickprovskontroll av avslagsbeslut för bygglovsärenden. Avslagsbeslut ska bland annat innehålla en motivering till beslutet samt information kring om/hur beslutet kan överklagas (se vidare i förvaltningslag § 32-33).

Iakttagelser

Överklagade ärenden

Inom ramen för granskningen har vi efterfrågat en sammanställning över samtliga ärenden under 2021 och 2022 som har överklagats och översänts till högre instans för bedömning. Förvaltningen har idag inte någon sammanhållen statistik över överklagade ärenden för vilket beslut i högre instans framgår. Tabell 9 nedan redogör för antal överklagade ärenden per ärendetyp under 2021 och 2022 till och med november, procentsats avser andel av totalt inkomna ärenden.

Tabell 9: Antal överklagade ärenden per ärendetyp, 2021 och 2022 tom november.

Antal överklagade ärenden	2021	2022 tom november
Lovärenden	52 (3,2%)	11 (1,3%)
Anmälningsärenden	1 (0,2%)	0 (0%)
Förhandsbesked	21 (22,3%)	19 (29,2%)

Källa: Statistik från bygglovsavdelningen

Vid intervjuer med representanter för bygglovsavdelningen framgår att förvaltningen ser överklaganden som något positivt och ger uttryck för att man gärna är med och skapar rättspraxis. En generell iakttagelse som lyfts vid intervjuer är att man har en uppfattning om att en stor del av de ärenden som överklagas handlar om ärenden utanför detaljplanelagt område som överklagas inte ändras i högre instans.

Vidare framgår vid intervjuer att det i dagsläget inte finns några dokumenterade mallar eller rutinbeskrivningar för hur bygglovshandläggare ska hantera överklagade ärenden administrativt. Tidigare har förvaltningen haft en särskild grupp med erfarna handläggare som har hanterat de ärenden som blir överklagade men enligt uppgift pågår det ett arbete med att ta fram mallar och rutiner för överklagandehantering. Representanter för bygglovsavdelningen beskriver vid intervjuer arbetsgången vid överklaganden som att ärenden som överklagas går tillbaka till handläggare som tidigare hanterat ärenden alternativt lyfts på ett av de veckovisa handläggaremöten för diskussion och inspel från andra kollegor. Vidare finns en inarbetad rutin som säkerställer att samtliga handläggare får en kopia på övre instans beslut. Kopior delas även med samtliga enhetschefer och kommunjuristen, samt skickas till plan- och byggnadsnämndens gemensamma mailadress. Vid intervjuer beskrivs att bygglovsavdelningen anser sig ha en god dialog med kommunens jurister samt att man ofta har en dialog med den juridiska expertisen i kommunen kring hur överklaganden ska hanteras.

Stickprovskontroll

Inom ramen för granskningen har vi begärt ut samtliga handlingar för tio hanterade ärenden. Urvalet av ärenden har genomförts utifrån en förteckning över samtliga lov- och anmälningsärenden som hanterats under 2021 och 2022 till och med november där beslut har fattats under perioden. Stickprovskontrollen syftar till att bedöma tillämpning av bygglovsprocessen i hanterade ärenden. I granskningen har kontroller genomförts för följande ärenden:

- PBN 2022-000971 (Bygglov)
- PBN 2022-002177 (Bygglov)
- PBN 2022-000149 (Bygglov)
- PBN 2022-001242 (Bygglov)
- PBN 2022-000152 (Bygglov)
- PBN 2022-000564 (Förhandsbesked)
- PBN 2021-001564 (Förhandsbesked)
- PBN 2021-002112 (Förhandsbesked)
- PBN 2022-000168 (Anmälan)
- PBN 2021-003653 (Anmälan)

I stickprovskontrollen har följande aspekter granskats för respektive ärenden:

- Handlagt inom angiven tidsfrist (10 resp. 4 veckor)?
- Finns bekräftelse på inkommen ansökan?
- Skickas mottagningsbevis för komplett ansökan?
- Beslutsgrunder motiveras samt innehåller hänvisning till lagrum
- Redogörelse för avgift samt hur den har räknats fram
- Överklagandehänvisning

Tabell 10 nedan redogör för stickprovskontrollens resultat, se även bilaga 1 för redogörelse för varje enskilt granskat ärende.

Tabell 10. Sammanställning av stickprovskontroll.

Kontrollmoment	Sammanställning
1. Beslut inom angiven tidsfrist (tio resp. fyra veckor)	6 av 10
2. Bekräftelse på inkommen ansökan	3 av 10
3. Mottagningsbevis utskickat	0 av 10
4. Beslutsgrunder motiveras inkl hänvisning till lagrum	10 av 10
5. Redogörelse för avgift samt hur den räknats fram	10 av 10
6. Information om hur beslut kan överklagas	10 av 10

Källa: Statistik från bygglovsavdelningen

Stickprovskontrollen visar att beslutsgrunder motiveras med hänvisning till lagrum i

samtliga granskade ärenden. Samtliga granskade ärenden innehåller även redogörelse för avgift samt hur avgiften räknats fram och information om hur beslut kan överklagas i högre instans. I sex av tio granskade stickprov har handläggningen genomförts inom lagstadgad tidsfrist, och i övriga fall har avgiften reducerats. I tre av de granskade ärendena har bekräftelse på inkommen ansökan skickats ut. Mottagningsbevis på komplett ansökan har inte skickats ut i något av de granskade ärendena. Vid sakgranskning påtalas att förvaltningen i och med införande av nytt ärendehanteringssystem i december 2022 har färdiga rutiner som bland annat innebär att systemet automatiskt skickar ut bekräftelse på mottagen/registrerad ansökan och mottagningsbevis vid kompletta lov- och anmälningsärenden, vilka enligt uppgift kommer att införas.

I stickprovsgranskningen har vi särskilt tittat på de avslagsbeslut som föreligger i utvalda ärenden med utgångspunkt i Boverkets rekommendationer om vilken information som ett avslagsbeslut ska innehålla vilket inbegriper kontrollpunkt 4, 5 och 6 i tabell 10. Två av de kontrollerade ärendena utgörs av avslagsbeslut och båda dessa möter upp till Boverkets rekommendationer om information i avslagsbeslut samt förvaltningslagens paragraf §§ 32-33 som klargör att myndighetsbeslut som anses påverka någon situation på ett inte obetydligt sätt ska innehålla en klargörande motivering.

Bedömning

Sker handläggning av lov- och anmälningsärenden på ett a) effektivt sätt och b) rättssäkert sätt?

Svaret på revisionsfrågan om effektivitet är **ja.**

Bedömningen grundar vi på att handläggningen av lov- och anmälningsärenden i all väsentlighet sker inom de lagstadgade tidsfristerna samt att förelägganden om kompletteringar i all väsentlighet skickas ut i rimlig tid från ansökans inkommande. Vidare är det en låg andel av inkommande ärenden som renderar i reducerade bygglovsavgifter. Vi noterar att en relativt stor del av inkommande ansökningar behöver kompletteras innan handläggning kan påbörjas eller beslut kan fattas vilket indikerar att informationen mot invånare och företag avseende bygglovsprocessen kan stärkas.

Svaret på revisionsfrågan om rättssäkerhet är **ja.**

Bedömningen grundar vi på att det finns inarbetade arbetsrutiner för hantering av överklagade ärenden samt att en rimlig andel av handlagda ärenden renderar i överklagande. Vi ser positivt på det pågående arbetet med att ta fram dokumenterade handläggningsrutiner för överklagade ärenden. Bedömningen grundar sig även på att stickprovskontroll av beslutade ärenden visar att beslutsgrunder motiveras med hänvisning till lagrum, avgift redovisas inklusive redogörelse för hur den räknats fram samt information om hur överklagande går till finns i samtliga kontrollerade stickprov. Vi noterar att sammanställningen av överklagade ärenden kan stärkas samt att mottagningsbevis inte skickas ut.

Tillsynsverksamhet

Revisionsfråga 4: Bedriver nämnden tillsyn i tillräcklig utsträckning?

Iakttagelser

Tillsynsenheten består idag av sju handläggare, en enhetschef som lägger halva sin tjänst på tillsynsverksamheten och halva sin tjänst på bostadsanpassningsfrågor. Tjänsten är vakant, men är tillförordnad och fylls sedan ett år tillbaka av områdeschef för administration, geodata, bostadsanpassning och tillsyn. Vid intervjuer framgår att vid omorganisationen av plan- och byggavdelningen som genomfördes för en tid sedan valde man att lyfta bort tillsynsverksamheten från bygglovsverksamheten. Av intervjuer med representanter för tillsynsverksamheten framgår att syftet med förändringen bland annat var att skapa en parallell process för tillsyn gentemot bygglovshanteringen, istället för en underställd process vilket var fallet tidigare.

Det finns inte något lagkrav som att anger att tillsynsplan enligt PBL ska finnas, däremot rekommenderar Boverket att kommuner tar fram en sådan som ett led i att uppfylla nämndens ansvar att regelbundet följa upp och utvärdera tillsynsarbetet. Plan- och byggnadsnämnden har antagit en tillsynsplan 2022 för tillsyn enligt plan- och bygglagen. Av planen framgår att tillsynsenhetens resurser idag motsvarar en total summa på 6860 tillsynstimmar per år. Diagram 6 nedan redogör för tillsynsenhetens mål för 2022 enligt tillsynsplan samt avslutade ärenden per november 2022 fördelat på ärendetyp.

Diagram 6. Mål om avslutade ärenden, tillsynsplan 2022 samt avslutade ärenden under 2022 per november fördelat på ärendetyp.

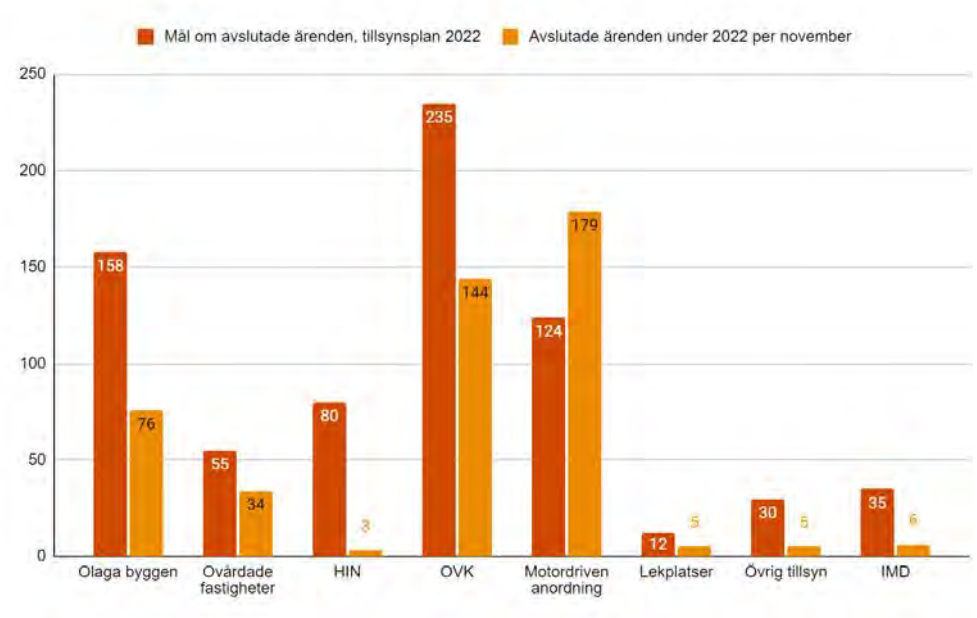

Av diagrammet framgår att genomförd tillsyn överstiger målsättning endast för tillsynsområdet motordriven anordning. Övriga tillsynsområden understiger målsättningen för helår per november. Diagram 7 nedan visar den totala målsatta ärendemängden samt den totala hanterade ärendemängden per november 2022.

Diagram 7. Mål om avslutade ärenden, tillsynsplan 2022 samt avslutade ärenden under 2022 per november, totalt.

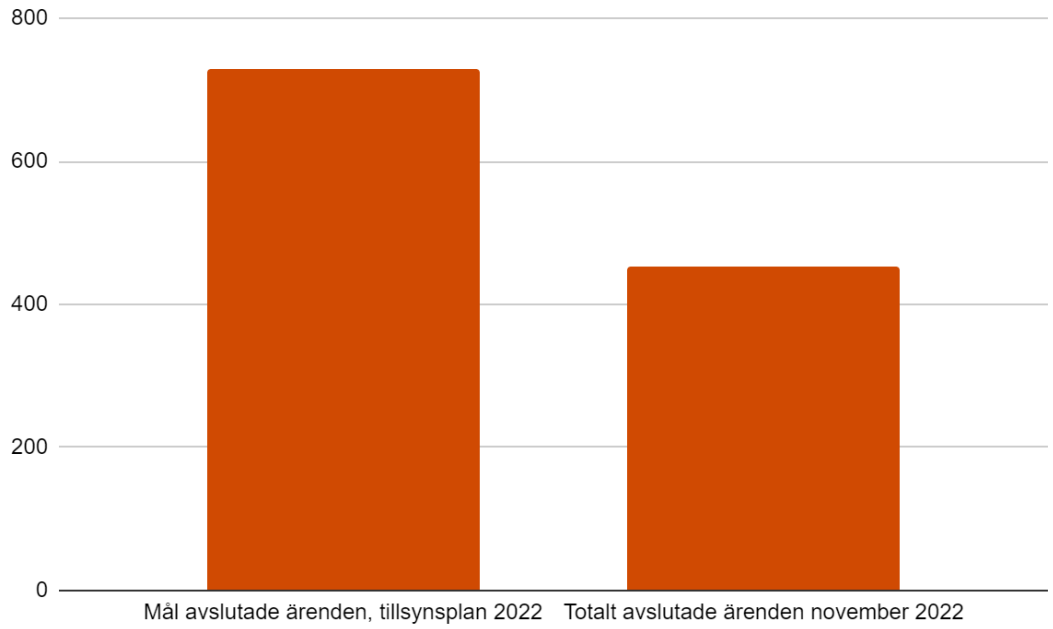

Av diagrammet ovan framgår att 227 ärenden återstår att hantera per november för att uppnå målsättningen i tillsynsplanen vilket motsvarar 31,1 procent av målsättningen. Vidare framgår av tillsynsplanen att tio procent av arbetstiden, motsvarande 735 tillsynstimmar för helåret, läggs på en så kallad PBN-prio (plan- och byggnadsnämndens prio) som för 2022 är att arbeta av den historiska ärendeskulden.

Tillsynsplanen redogör även kortfattat för tillsynsverksamheten under föregående år. Av den framgår att tillsynsenheten under 2021 utvecklades sitt digitala arbetssätt och i stort handlägger samtliga ärenden digitalt. Vidare framgår att enheten arbetat aktivt med att arbeta av den historiska ärendeskulden som byggts upp under tid och idag ser att målsättningen med att inte ha någon ärendeskuld till 2025 är realistisk. Av planen framgår att man under 2021 upprättat 501 tillsynsärenden och avslutat 561 ärenden i linje med 2021 års tillsynsplan, samt att en fjärdedel av dessa ärenden var ärenden från den historiska ärendeskulden.

Inom ramen för granskningen har vi tagit del av sammanställning över antalet hanterade tillsynsärenden från 2017 till och med november 2022. Diagram 8 nedan redogör för startade respektive avslutade ärenden för samtlig tillsynstyper per år.

Diagram 8. Antal startade respektive avslutade tillsynsärenden 2017-2022 (tom nov).

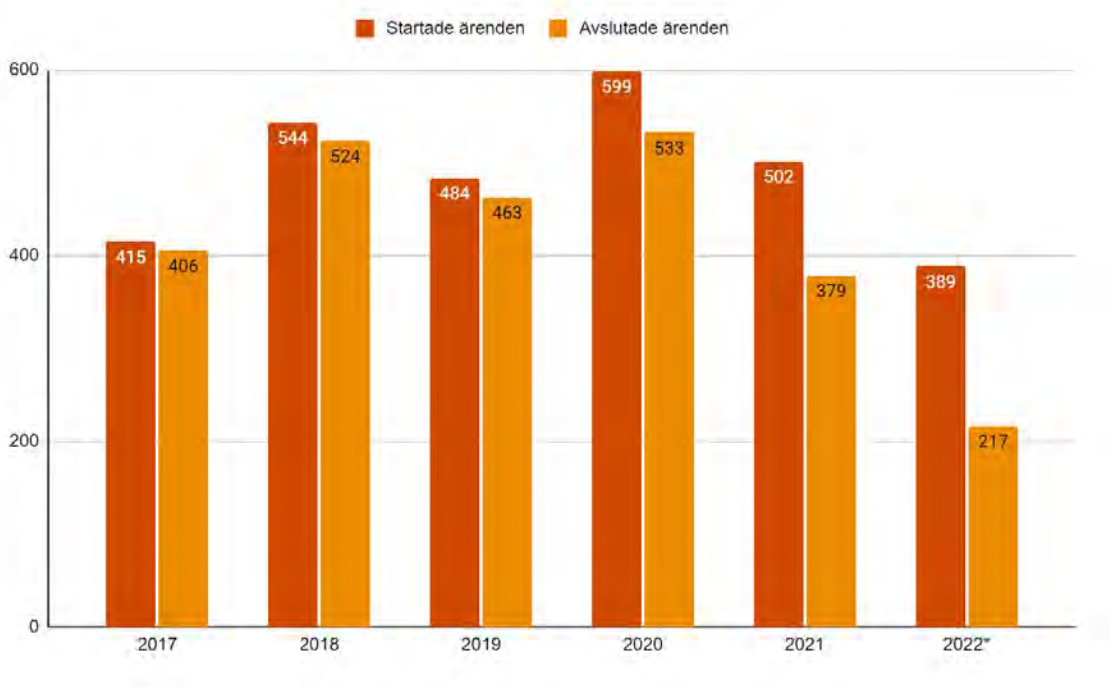

** Antal ärenden per november 2022.*
Källa: Statistik från tillsynsenheten

Diagram 9 nedan visar det totala antalet startade respektive avslutade ärenden för samma period, det vill säga 2017 till och med november 2022. Vid intervjuer framgår att kommunen för ett antal år sedan var föremål för en riktad anmälningsaktion där intresseorganisationer organiserat anmält framkomlighetshinder och liknande tillsynsärenden till kommunen, vilket medförde en stor tillströmning av anmälningar att hantera.

Diagram 9. Totalt startade respektive avslutade tillsynsärenden 2017-2022 (tom nov).

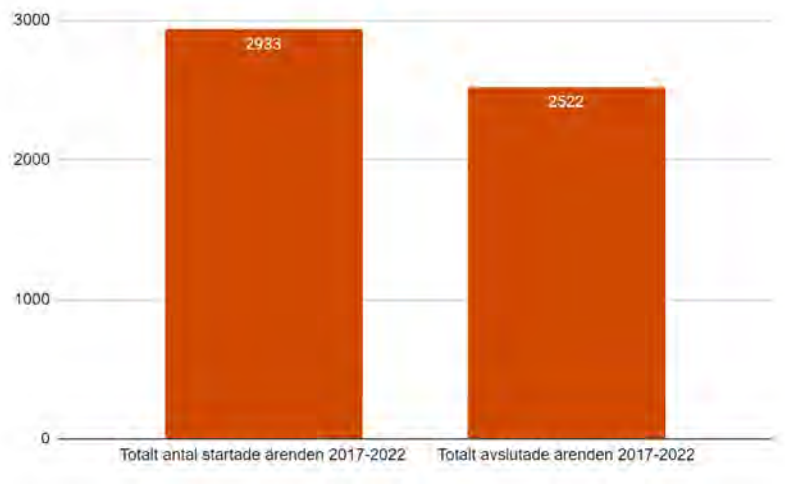

Källa: Statistik från tillsynsenheten

Av diagram 8 och 9 ovan framgår att det finns en ärendeskuld som ackumulerats över tid. Tabell 11 nedan redogör för genomsnittlig handläggningstid för tillsynsärenden perioden 2017 till och med november 2022.

Tabell 11: Genomsnittliga handläggningstider, tillsynsärenden 2017-2022 (tom sept).

År	Genomsnittlig handläggningstid
2017	84 dagar
2018	164 dagar
2019	214 dagar
2020	210 dagar
2021	296 dagar
2022*	270 dagar

** Till och med november.*

Källa: Statistik från tillsynsenheten

Av tabellen framgår att den genomsnittliga handläggningstiden ökar under perioden, vilket tyder på att historiska ärenden i högre grad avslutas under senare år. Detta är en indikation på att tillsynsverksamhet bedrivs i större utsträckning. Den genomsnittliga handläggningstiden för åren 2019, 2020, 2021 och 2022 överstiger de sex månader (motsvarande 183 dagar) som i förvaltningslagen ges som indikation på vad som är en rimlig handläggningstid.

Vid intervjuer med representanter för tillsynsenheten framgår att de tillsynsärenden som berör kommunal verksamhet ofta är svårhanterliga då man från tillsynsenheten i vissa fall bedömer att tillsynen inte är välkommen. Vid intervjuer framgår att vid olika tolkningar av plan- och bygglagen så uppfattar tillsynsenheten att bygglovsavdelningen har tolkningsföreträde inom förvaltningen.

Vid intervjuer framgår att tillsynsenheten med dagens bemanning inte har möjlighet att genomföra egeninitierade tillsyn i någon större bemärkelse. I detta sammanhang lyfts

vid intervjuer obligatoriska ventilationskontroller samt tillsyn av lekplatser som de områden som prioriteras, men att det inte finns resurser för att genomföra systematisk tillsyn. Vidare framgår vid intervjuer att tillsynsenheten har arbetat för att bredda kompetensen internt på enheten genom ett riktat arbete för att fler handläggare ska kunna hantera fler typer av tillsynsärenden och idag finns det inget tillsynsområde där det endast finns en kunnig handläggare.

Vid intervjuer framgår även att tillsynsenheten under det senaste året initierat ett arbete med att producera egna NKI-undersökningar då man ansett att tillsynsverksamheten försvinner lite i den övergripande undersökningen som genomförs. Resultatet från undersökningen följs upp varje månad och utskicken är anpassade för olika ärendetyper. Enligt uppgift vid intervjuer kommer resultatet av NKI-undersökningen presenteras nämnden i slutet av verksamhetsåret.

Bedömning

Bedriver nämnden tillsyn i tillräcklig utsträckning?

Svaret på revisionsfrågan är **nej.**

Bedömningen grundar vi på att det finns en historisk ärendeskuld att hantera samt att enheten inte har tillräckliga personella resurser för att bedriva egeninitierad tillsyn, även om vi ser positivt på det arbete med att minska ärendeskulden som bedrivs. Vidare grundas bedömningen på att handläggningstider överstiger lagstiftningens intention. Vi noterar att det är angeläget att säkerställa att tillsynen av den kommunala verksamheten har förutsättningar att bedrivas på ett ändamålsenligt sätt.

Uppföljning av granskade områden

Revisionsfråga 5: Har nämnden en tillräcklig uppföljning av ovan granskade områden?

Iakttagelser

Plan- och byggnadsnämnden följer den styrmodell som finns i Uppsala kommun och tar årligen fram en verksamhetsplan med budget. Målen i verksamhetsplanen utgår från kommunfullmäktiges inriktningsmål. Kopplat till inriktningsmålen finns uppdrag och indikatorer där bland annat följande är direkt hänförliga till bygglovsverksamheten:

- Öka andelen bygglov för trähus
- Öka andelen beviljade bygglov för bostäder.

Därtill finns målsättningar tillämpliga på hela nämndens verksamhet som bland annat rör service och bemötande.

I delårsrapport och årsredovisning följer nämnden upp de mål och styrtal som fastställs i verksamhetsplanen. Av delårsrapporten för år 2022 framgår att nämnden prognostiserar måluppfyllelse för de områdena som rör bygglovsfrågor.

Gällande tillsyn finns inte några direkt hänförliga mål i verksamhetsplanen. Dock finns målsättningar avseende tillsynsverksamheten formulerade i antagen tillsynsplan enligt plan- och bygglagen.

I nämndens internkontrollplan för år 2021 fanns ett kontrollmoment som berörde tillsynsområdet. Risken handlade om huruvida att de extramedel som avdelningen fått för att komma i kapp med gamla ärenden gällande geodata och tillsyn, inte givit önskvärd effekt. Vi har ej tagit del av uppföljningen av den interna kontrollen för år 2021. I nämndens internkontrollplan för år 2022 återfinns inte några kontrollmoment som rör bygglovs- eller tillsynsområdet.

Utöver uppföljning inom ramen för den ordinarie rapporteringen ser vi att nämndens protokoll löpande innehåller delegationsbeslut, informationsärenden och ekonomiska uppföljningar. Gällande informationsärenden så framhålls dessa under intervjuer som viktiga på grund av den långtgående delegationen. Avdelningen tar upp specifika ärenden som de tror att nämnden kan vara intresserade av att få information om genom att dessa antingen har ett politiskt eller allmänt intresse. Detta sker relativt frekvent under nämndens sammanträden. Vi ser också att det finns specifika ärenden som rör både bygglov och tillsyn. Nämnden får månadsvis ta del av statistik rörande bygglovsärenden.

Vad gäller tillsynsärenden så beslutas samtliga byggsanktionsavgifter i nämnden vilket gör att dessa löpande presenteras i nämnden. Vidare beslutat nämnden också om samtliga förelägganden om viten går upp till nämnden. Nämnden får också information om tillsynsplanen i samband med att denna beslutas av nämnden. Till nämnden lyfts också vissa kontroversiella ärenden som har varit svåra att hantera inom verksamheten. Exempelvis finns ett långt ärende där både handläggare och tidigare enhetschef varit anmälda för jäv (som inte förelåg), allt kring denna fastighet har gått upp till nämnd.

Även gällande tillsynsärenden tar nämnden del av nyckeltal månadsvis gällande hur många ärenden som startats och hur många ärenden som hanterats. Det framhålls att denna redovisning skulle kunna utvecklas. Eftersläpningen av ärenden redovisas i samband med delårsboksut. Det framhålls dock under intervju att i förhållande till hur många ärenden verksamheten får in så är det en försvinnande liten andel del som går upp till nämnd.

Bedömning

Har nämnden en tillräcklig uppföljning av ovan granskade områden?

Svaret på revisionsfrågan är **delvis**.

Bedömningen grundar vi på att både lov-och anmälningslov samt tillsyn följs upp inom ramen för den ordinarie uppföljningen samt löpande under året. Vi konstaterar att det sker övrig specifik uppföljning inom granskade områden i form av statistikredovisningar

och som särskilda punkter i nämndens protokoll. Vi noterar dock att uppföljningen inom ramen för intern kontroll kan utvecklas genom att områden som direkt rör tillsyn eller lov-och anmälningslov kan följas upp. Enligt vår mening finns också ett behov av att förbättra och tydliggöra uppföljningen av överskridna handläggningstider i förhållande till krav i PBL, reducerade avgifter, samt att säkerställa att uppföljningar även omfattar en analys av orsaker till eventuella brister som noteras.

Samlad bedömning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Uppsala kommun genomfört en granskning. Granskningens syfte är är att bedöma om plan- och byggnadsnämnden bedriver bygglovsverksamhet på ett ändamålsenligt sätt och om den interna kontrollen är tillräcklig inom området. Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att plan- och byggnadsnämnden inte helt bedriver bygglovsverksamheten och tillsynen på ett ändamålsenligt sätt och att den interna kontrollen inte helt är tillräcklig inom området.

Rekommendationer

Efter genomförd granskning rekommenderar vi plan- och byggnadsnämnden att:

- säkerställa att tillsynsenheten har tillbörliga resurser för att tillse nämndens lagstiftade tillsynsuppdrag i sin helhet.
- vidta lämpliga åtgärder för att på sikt minska andel lov- och anmälningsärenden för vilka kompletteringar behöver efterfrågas för att beslut ska vara möjligt.
- säkerställa en rutin för utskick av mottagningsbevis vid kompletta lov- och anmälningsärenden.
- säkerställa att en samlad uppföljning och systematisk analys av överklagade ärenden genomförs.
- säkerställa att tillsyn av den kommunala verksamheten enligt plan- och bygglagen har förutsättningar att bedrivas på ett ändamålsenligt sätt.
- överväga att införa kontrollmoment avseende granskade områden i internkontrollplanen.
- nämnden förbättrar och tydliggör uppföljningen av reducerade avgifter och överskridna handläggningstider i förhållande till krav i PBL, samt säkerställer att uppföljningar även omfattar en analys av orsaker till eventuella brister som noteras.

Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor

Revisionsfråga	Bedömning	
1. Säkerställer plan- och byggnadsnämnden en tillfredsställande organisation och bemanning som svarar upp mot ärendenas volym och komplexitet?	**Delvis** Bedömningen grundar vi på att det avseende bygglovssidan finns en tillräcklig bemanning som svarar upp mot ärendenas volym och statistik. Bedömningen grundar vi dels på att de intervjuade anser att organisation och bemanning är tillräcklig mot bakgrund av ärendemängden. Dels grundar vi bedömningen på att statistiken visar att trots att Uppsala kommun har fler ärenden än jämförbara kommuner så är handläggningstiden för fullständiga ansökningar kortare än i jämförbara kommuner. Vi noterar att handläggningstiden totalt sett är något längre än för jämförbara kommuner. Vidare grundas bedömningen på att det inom tillsynssidan finns en stor eftersläpning av ärenden vilket enligt vår mening tyder på att organisationen inom tillsynssidan inte är tillräcklig för att svara upp mot de behov som finns. Vi ser också att statistik visar att framförallt kundnöjdheten kan förbättras.	
2. Finns rutiner för lov- och anmälningsprövningen som syftar till säkerställa en effektiv och rättssäker process?	**Ja** Det finns riktlinjer och arbetsrutiner framtagna för lov- och anmälningsprocessen som syftar till att säkerställa en effektiv och rättssäker process. Vi noterar att det också finns ett pågående arbete kring att ta fram fler rutiner kopplat till tillsynsärenden samt revidering av befintliga rutiner när verksamhetssystemet uppdateras. Enligt vår mening bidrar redan framtagna dokument till att säkerställa en effektiv och rättssäker process.	
3a. Sker handläggning av lov- och anmälningsärenden på ett a) effektivt sätt?	**Ja** Handläggningen av lov- och anmälningsärenden sker i all väsentlighet inom de lagstadgade tidsfristerna. Förelägganden om kompletteringar skickas i all väsentlighet ut i rimlig tid från ansökans inkommande. Vidare är det en låg andel av inkommande ärenden som renderar i reducerade bygglovsavgifter. Vi noterar att en relativt stor del av inkommande ansökningar behöver kompletteras innan handläggning kan påbörjas eller beslut kan fattas vilket indikerar att informationen mot invånare	

	och företag avseende bygglovsprocessen kan stärkas.	
3b. Sker handläggning av lov- och anmälningsärenden på ett rättssäkert sätt?	**Ja** Det finns inarbetade arbetsrutiner för hantering av överklagade ärenden samt att en rimlig andel av handlagda ärenden renderar i överklagande. Vi ser positivt på det pågående arbetet med att ta fram dokumenterade handläggningsrutiner för överklagade ärenden. Stickprovskontroll av beslutade ärenden visar att beslutsgrunder motiveras med hänvisning till lagrum, avgift redovisas inklusive redogörelse för hur den räknats fram samt information om hur överklagande går till finns i samtliga kontrollerade stickprov. Vi noterar att sammanställningen av överklagade ärenden kan stärkas samt att mottagningsbevis inte skickas ut.	
4. Bedriver nämnden tillsyn i tillräcklig utsträckning?	**Nej** Det finns en historisk ärendeskuld att hantera och enheten bedöms inte ha tillräckliga personella resurser för att bedriva egeninitierad tillsyn, även om vi ser positivt på det arbete med att minska ärendeskulden som bedrivs. Vidare grundas bedömningen på att handläggningstider överstiger lagstiftningens intention. Vi noterar att det är angeläget att säkerställa att tillsynen av den kommunala verksamheten har förutsättningar att bedrivas på ett ändamålsenligt sätt.	
5. Har nämnden en tillräcklig uppföljning av ovan granskade områden?	**Delvis** Både lov- och anmälningslov samt tillsyn följs upp inom ramen för den ordinarie uppföljningen. Vi konstaterar dock att det sker övrig specifik uppföljning inom granskade områden i form av statistikredovisningar och som särskilda punkter i nämndens protokoll. Vi noterar dock att uppföljningen inom ramen för intern kontroll kan utvecklas genom att områden som direkt rör tillsyn eller lov- och anmälningslov kan följas upp. Enligt vår mening finns också ett behov av att förbättra och tydliggöra uppföljningen av överskridna handläggningstider i förhållande till krav i PBL, reducerade avgifter, samt att säkerställa att uppföljningar även omfattar en analys av orsaker till eventuella brister som noteras.	

2022-12-16

Lena Salomon	Emma Ekstén
Uppdragsledare	*Projektledare*

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Uppsala kommun enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från den 20 maj 2022. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.

Uppsala kommun

Datum:
2022-11-18

Diarienummer:
KRN-2022-00021

KOMMUNREVISIONEN

Mottagare:

Kommunstyrelsen
Kommunfullmäktige för kännedom

Granskning av långsiktig ekonomisk planering

PwC har av Uppsala kommuns revisorer fått i uppdrag att granska kommunens långsiktiga ekonomiska planering. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2022.

Efter genomförd granskning bedömer vi att kommunstyrelsen säkerställer att det finns en långsiktig ekonomisk planering.

Kommunstyrelsen har beslutat om en översiktsplan som sträcker sig fram till 2050. Genom kombination av översiktsplanen med aktuell befolkningsprognos identifieras kommunens framtida investeringsbehov i bostads- och lokalförsörjningsplaner (LFP) uppdelat per verksamhetsområde fram till 2026 samt plan för övergripande behov fram till 2031. Framtagandet av LFP:er sker i samarbete mellan berörda förvaltningar, kommunledningskontoret samt de berörda kommunala bolagen. Framtagandet är integrerat i det ordinarie mål- och budgetarbetet, vilket vi ser som positivt. Uppsala kommun har utöver LFP:erna ett scenarioverktyg (LEA) som möjliggör scenarioanalys av kommunens långsiktiga ekonomiska ställning. Scenarioverktyget tillåter variation av olika omvärldsfaktorer och prognosparameterar. Kommunens långsiktiga planering understödjs av tre tydliga och väl underbyggda finansiella mål på kort och lång sikt. Granskningen visar även att det finns områden att utveckla.

Utifrån genomförd granskning rekommenderar vi därför kommunstyrelsen att vidta följande åtgärder:

- Skapa en samlad lokalförsörjningsplan (LFP) för kommunens samtliga verksamheter för att underlätta den övergripande uppskattningen av framtida investeringsbehov,
- Upprätta en standardiserad rapport av modellen för långsiktig finansiell analys (LEA) som uppdateras regelbundet, med viss frekvens. En sådan rapport skulle kunna användas som underlag av förvaltningarna gällande resursfördelning mellan verksamheter och bedömning av kostnadsutveckling. Rapporten skulle även kunna användas för att simulera långsiktiga effekter av politiska beslut och/eller förändringar av ingångsvärden.

Postadress: Uppsala kommun, kommunrevisionen, 753 75 Uppsala
Telefon: 018-727 11 32 (Kansli)
E-post: kommunrevisionen@uppsala.se
www.uppsala.se

- Inkludera koncernperspektivet i LEA på ett tydligare sätt. För närvarande inkluderas bolagskoncernens investeringar på en aggregerad nivå. Genom att exempelvis beakta resultatpåverkande faktorer kan kommunkoncernsperspektivet förstärkas,
- Säkerställ att det råder samstämmighet mellan antaganden i planerna och kalkylerna. Vi har noterat att de makroekonomiska förutsättningarna i LEA bygger på SKR:s gällande intäktsuppräkningen av skatter och bidrag medan indexuppräkningen av kostnaderna baseras på antaganden från Konjunkturinstitutet,
- Tillämpa det demografiska behovet av verksamhetslokaler från LEA i framtagandet av LFP. Den demografiska analysen i verksamheternas LFP:er görs för närvarande olika antaganden avseende frekvens och/eller andel i kommunal regi.

Revisionen begär yttrande över revisionens iakttagelser och rekommendation från kommunstyrelsen senast 2023-03-10 till kommunrevisionen@uppsala.se och till det sakkunniga biträdet, [redacted]

Rapporten utgör ett underlag för revisionens bedömning i ansvarsprövningen varför tidsramarna inte kan överskridas.

För kommunrevisionen

[redacted]
Per Davidsson, ordförande

Granskning av långsiktig ekonomisk planering

Uppsala kommun

November 2022

Lena Salomon

Per Larson

Josefine Ekmehag

pwc

Revisionsrapport

Sammanfattning

På uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Uppsala kommun har PwC genomfört en granskning av kommunens långsiktiga ekonomiska planering. Syftet med granskningen har varit att bedöma huruvida kommunstyrelsen säkerställer en långsiktig ekonomisk planering.

Den sammanfattande bedömningen, efter genomförd granskning, är att kommunstyrelsen säkerställer en långsiktig ekonomisk planering. Fyra av fem revisionsfrågor bedöms vara uppfyllda. Kommunen har en avancerad modell för långsiktig ekonomisk planering, men vi ser att det finns viss utvecklingspotential för att stärka den långsiktiga ekonomiska styrningen. Den revisionella bedömningen grundar sig på iakttagelser och bedömningar utifrån nedanstående revisionsfrågor. Bedömning för respektive revisionsfråga redovisas löpande i rapporten under respektive avsnitt.

Nedan redovisas bedömningen av respektive revisionsfråga översiktligt.

Revisionsfråga	Bedömning	
1. Finns det planer/kalkyler som sträcker sig längre fram än de krav på planeringshorisont som kommunallagen föreskriver?	**Ja**	
2. Grundar sig den ekonomiska flerårsplaneringen på väl underbyggda ekonomiska analyser och framtidsbedömningar/omvärldsanalys? Arbetar kommunen med scenarioplanering?	**Ja**	
3. Finns tydliga och väl underbyggda finansiella mål på kort och lång sikt?	**Ja**	
4. Är kommunens planer/strategier för god ekonomisk hushållning tydliga, relevanta och riskbedömda?	**Delvis**	
5. Är planeringsprocessen utformad så att förankring och delaktighet uppnås?	**Ja**	

Rekommendationer

Utifrån de iakttagelser och bedömningar vi har gjort i denna granskning lämnar vi följande rekommendationer till kommunstyrelsen:

- Skapa en samlad lokalförsörjningsplan (LFP) för kommunens samtliga verksamheter för att underlätta den övergripande uppskattningen av framtida investeringsbehov.
- Upprätta en standardiserad rapport av modellen för långsiktig finansiell analys (LEA) som uppdateras regelbundet, med viss frekvens. En sådan rapport skulle kunna användas som underlag av förvaltningarna gällande resursfördelning mellan verksamheter och bedömning av kostnadsutveckling.

Rapporten skulle även kunna användas för att simulera långsiktiga effekter av politiska beslut och/eller förändringar av ingångsvärden.

- Inkludera koncernperspektivet i LEA på ett tydligare sätt. För närvarande inkluderas bolagskoncernens investeringar på en aggregerad nivå. Genom att exempelvis beakta resultatpåverkande faktorer kan kommunkoncernsperspektivet förstärkas.
- Säkerställ att det råder samstämmighet mellan antaganden i planerna och kalkylerna. Vi har noterat att de makroekonomiska förutsättningarna i LEA bygger på SKR:s gällande intäktsuppräkningen av skatter och bidrag medan indexuppräkningen av kostnaderna baseras på antaganden från Konjunkturinstitutet.
- Tillämpa det demografiska behovet av verksamhetslokaler från LEA i framtagandet av LFP. Den demografiska analysen i verksamheternas LFP:er görs för närvarande olika antaganden avseende frekvens och/eller andel i kommunal regi.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	**1**
1. Inledning	**4**
1.1 Bakgrund	4
1.2 Syfte och revisionsfrågor	5
1.3 Revisionskriterier	5
1.4 Avgränsning och metod	5
1.5 God ekonomisk hushållning	5
2. Granskningsresultat	**6**
2.1 Långsiktiga planer och kalkyler	6
2.2 Underlagsarbete	8
2.3 Finansiella mål	14
2.4 Relevans och riskbedömning	16
2.5 Samverkan	17
3. Revisionell bedömning och rekommendationer	**19**
3.1 Revisionell bedömning	19
3.2 Rekommendationer	20
Bilaga 1 - Förteckning över granskad dokumentation	**22**
Bilaga 2 - Förutsättningar för demografiskt motiverade investeringar	**23**

pwc

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Enligt Uppsala kommuns befolkningsprognos kommer befolkningssammansättning att förändras de kommande åren. Den demografiska utvecklingen kommer sannolikt leda till kostnadsökningar inom de kommunala verksamheterna samt förändrade och utökade behov av verksamhetslokaler. Det förändrade behovet ställer krav på en långsiktig ekonomisk planering för att säkerställa att kommunens finansiella ställning kan hantera dessa förändringar samt att kommunen kan möta behovet av verksamhetslokaler. För att processen för långsiktig ekonomisk planering ska vara välfungerande krävs det en tydlig styrning och fördelning av ansvar och roller. Vidare behövs en fungerande kommunikation och ansvarsfördelning mellan de olika verksamheterna (skola, socialtjänst med mera), fastighetsansvariga och planprocessansvariga. Om detta brister riskerar kommunen att verksamheterna inte kan bära sina kostnader samt att kommunen tvingas till dyra tillfälliga lösningar för att klara verksamhetens lokalbehov alternativt att behöva betala för lokaler som inte behövs i verksamheten.

Utöver den förändrade befolkningssammansättningen är Uppsala en kommun med hög tillväxt. År 2018 tecknades ett avtal mellan kommunen, staten och regionen, det så kallade Uppsalapaketet. Med anledning av paketet ska kommunen planera för ytterligare 33 000 bostäder och en stor mängd arbetsplatser fram till år 2050. Detta avtal leder till stora och angelägna investeringar. Ökade investeringar medför att låneskulden ökar och att drift- och kapitalkostnaderna gör anspråk på större del av kommunens resurser. Förutsatt att en stor del av investeringarna är framtunga kommer kostnaderna att belasta kommunen innan intäkterna som följer av den ökade befolkningen registreras. En ökad lånefinansiering leder till en högre exponering mot räntemarknaden och därtill hörande kapitalkostnader. Investeringarna kommer även få effekter på kommunens resultat, utöver räntekostnaderna.

Som första av nio inriktningsmål har Uppsala kommun angett att kommunen ska ha en jämställd och hållbar ekonomi. En hållbar ekonomi innebär enligt kommunen att kostnaderna inte ska överstiga intäkterna och att kostnaderna inte ska överföras till kommande generationer. Skatteuttaget ska inte vara högre än nödvändigt samtidigt som det ska finnas utrymme för både kvalitetsförbättringar och nödvändiga investeringar. För att klara finansieringen av kommande investeringarna och kunna bära kapitalkostnaderna som följer av dem krävs en långsiktig planering. Enligt SKR:s makronytt som presenterades i oktober 2022 har inflationstakten drivits upp till höga nivåer 2022 med stigande priser och ökade räntor kommer att sätta spår i kommunernas ekonomi framöver.

Utredaren som regeringen tillsatt för att bedöma om nuvarande regelverk för ekonomisk förvaltning i kommunallagen utgör en god grund för en effektiv ekonomistyrning i kommuner och regioner överlämnade i sitt betänkande i september 2021. I betänkandet presenteras bland annat ett förslag om att det nuvarande begreppet "god ekonomisk hushållning" i kommunallagen ska ersättas med "god kommunal hushållning". Vidare föreslås ett tioårigt rullande program för god kommunal hushållning där mål och riktlinjer för ekonomin sätts upp samt uppdateras minst vart fjärde år. Förutsatt att detta förslag införlivas i lagstiftningen kommer det leda till ökat krav på långsiktighet i kommunernas planering.

Mot denna bakgrund har revisorerna funnit det motiverat att granska kommunens långsiktiga ekonomiska planering.

1.2 Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen har varit att bedöma huruvida kommunstyrelsen säkerställer en långsiktig ekonomisk planering.

För att besvara syftet med granskningen har följande revisionsfrågor formulerats:

1. Finns det planer/kalkyler som sträcker sig längre fram än de krav på planeringshorisont som kommunallagen föreskriver?
2. Grundar sig den ekonomiska flerårsplaneringen på väl underbyggda ekonomiska analyser och framtidsbedömningar/omvärldsanalys? Arbetar kommunen med scenarioplanering?
3. Finns tydliga och väl underbyggda finansiella mål på kort och lång sikt?
4. Är kommunens planer/strategier för god ekonomisk hushållning tydliga, relevanta och riskbedömda?
5. Är planeringsprocessen utformad så att förankring och delaktighet uppnås?

1.3 Revisionskriterier

- Kommunallagen 11 kap 1 §§ (god ekonomisk hushållning)
- Kommunens planer och styrdokument

1.4 Avgränsning och metod

Granskningen har avgränsats till att omfatta kommunens samlade ekonomiska flerårsplanering för vilken kommunstyrelsen är ansvarig. Granskningens utgångspunkt har varit styrdokument med bäring på den långsiktiga planeringen. Vidare har vi genomfört en förenklad version av långsiktig finansiell analys där metoden och utfallet jämförts med kommunens egen modell (LEA).

Inom ramen för granskningen har följande funktioner intervjuats:

- Kommunstyrelsens ordförande
- Stadsdirektör
- Ekonomidirektör/biträdande stadsdirektör
- Utbildningsdirektör
- Förvaltningsdirektör för Vård- och omsorgsförvaltningen
- Ekonomistrateg, ansvar för Vård- och omsorgsförvaltningen
- Fastighetsdirektör
- Strategichef för lokalförsörjning, Fastighetsstaben

För förståelse för modellen LEA även ansvariga personer på Ekonomistaben intervjuats.

Rapporten har varit föremål för sakgranskning av de intervjuade.

1.5 God ekonomisk hushållning

Enligt kommunallagen ska kommuner och regioner varje år upprätta en budget för nästa kalenderår (budgetår). Budgeten ska innehålla en plan för verksamheten under budgetåret. I planen ska det anges mål och riktlinjer som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning. En klar och tydlig definition av vad god ekonomisk hushållning innebär ges varken i lagstiftning eller i förarbeten. Kommunerna och regionerna har alltså en relativt hög grad av frihet att förvalta sin ekonomi inom ramen för det kommunala självstyret och generellt uttryckta krav. Lagstiftaren menar att det varken är möjligt eller meningsfullt att i detalj reglera vilka verksamheter som ska omfattas av ramlagen för god ekonomisk hushållning samt vilka mål och riktlinjer kommunen ska ha. Ansvaret för att bestämma hur begreppet ska implementeras faller istället på varje enskild kommun, där hänsyn tas till unika förhållanden och förutsättningar.

I enlighet med kommunallagen[1] ska kommuner sätta upp mål för sin finansiella ställning och utveckling. Målen ska i första hand sättas med utgångspunkt i vad som betraktas som god ekonomisk hushållning. Styrande för kommunernas ekonomiska förvaltning har även innan begreppet "god ekonomisk hushållning" introducerades i lagstiftningen varit generationsperspektivet, vilket fastslår att ingen generation ska behöva betala för det som förbrukats av tidigare generationer. Ett finansiellt mål som kan anses uppfylla detta kriterium är ett resultat där intäkter överstiger kostnader under en längre tid. I de finansiella målen kan kommuner även inkludera faktorer kopplat till osäkerheter. Vidare kan kommuner ha målsättningar för den kortsiktiga och långsiktiga skuldsättningen samt mål för kommunens soliditet. Soliditeten avgör hur stor andel av tillgångarna som ska finansieras med egna medel. Målen syftar således till att styra kommunens ekonomiska utveckling på kort och lång sikt.

Rådet för kommunalekonomisk forskning och utbildning kartlade år 2014 samtliga kommuners ekonomiska och finansiella mål[2]. Av Sveriges 290 kommuner hade 90 procent resultatmål, 52 procent hade självfinansieringsmål och 35 procent hade soliditetsmål. De minst vanliga målen avsåg generationsprincip (2 procent), avgiftsfinansiering (2 procent) samt nämndernas budgetföljsamhet (6 procent).

För att kunna leverera liknande servicenivå till kommande generationer har en praxis om vad som anses vara god ekonomisk hushållning utvecklats. Denna tumregel är framtagen av SKR och innebär ett överskott på 2 procent av kommunens årliga skatteintäkter, statsbidrag och utjämning. Det bör tilläggas att denna tumregel nödvändigtvis inte behöver vara lämplig i alla kommuner. Beroende på de olika förutsättningarna och förhållandena som råder i varje kommun är olika resultatmål lämpliga. I kommuner med hög tillväxt och stort behov av framtida investeringar kan ett högre resultatmål vara nödvändigt. Däremot kan det vara tillräckligt med ett lägre resultatmål i kommuner med låg eller avsaknad av tillväxt samt litet behov av framtida investeringar.

2. Granskningsresultat

I följande avsnitt redovisas de iakttagelser och bedömningar som vi har gjort kopplat till respektive revisionsfråga.

2.1 Långsiktiga planer och kalkyler

Revisionsfråga 1: Finns det planer/kalkyler som sträcker sig längre fram än de krav på planeringshorisont som kommunallagen föreskriver?

2.1.1 Iakttagelser

I kommunallagen anges att den budget som fastställs för kalenderåret ska innehålla en plan för ekonomin för en period av tre år, där budgetåret är periodens första år.

Utöver antagen budget för år 2022, med plan för 2023–2024, redogör Uppsala kommuns Översiktsplan 2016 för hur bebyggelse, transportsystem och grönområden bör utvecklas fram till år 2050. Det genomfördes en översyn år 2020 av översiktsplanens aktualitet och bedömningen gjordes att planen fortsatt är aktuell. En aktualitetsförklaring ansågs lämplig eftersom kommunala beslut, utvecklingen av fysiska strukturer samt var bebyggelseutvecklingen geografiskt tar plats mestadels stämmer överens med översiktsplanens intentioner. För att vägleda utvecklingen i

[1] 11 kap. 6 § kommunallagen (2017:725)
[2] Budgetprocessens betydelse för god ekonomisk hushållning, KEFU Skåne, skriftserie 2014:6

vissa områden mer i detalj tar kommunen även fram fördjupade översiktsplaner och områdesprogram. Även dessa planer sträcker sig fram till 2050. Uppsala kommun har trots översiktsplanens fortsatta aktualitet konstaterat att det bör göras en uppdatering av planen. En uppdaterad översiktsplan förväntas beslutas av kommunfullmäktige årsskiftet 2024-2025.

För att säkerställa att Uppsala kommun planerar för nuvarande och framtida behov av lokaler för verksamheter i kommunal regi tas det årligen fram bostads- och lokalförsörjningsplaner (hädanefter LFP:er). De aktuella planerna tas fram uppdelat per verksamhetsområde och omfattar planerade åtgärder under 2022-2026, med en utblick för åtgärder mot år 2031. Planerna grundar sig i en behovs- och kapacitetsanalys med utgångspunkt i befolkningsprognosen samt planer för bostadsutbyggnad och kommunens utveckling enligt översiktsplanen. LFP:er tas årligen fram genom ett samarbete mellan berörda förvaltningar, kommunledningskontoret samt de berörda kommunala bolagen. Fördelningen per verksamhetsområde har resulterat i att Uppsala kommun har tio LFP:er. Det finns emellertid ingen sammanställning av samtliga LFP:er. I intervjuer framkommer att kommunen även har en exploateringsplanering som löpande ses över för att säkerställa planens aktualitet samt adekvat finansiellt utrymme för att genomföra planerade exploateringar.

Uppsala kommun genomför även analyser med utgångspunkt i ett scenarioverktyg framtaget för kommunen under 2018, kallad långsiktig ekonomisk analys (hädanefter LEA). Denna modell möjliggör för analys av kommunens långsiktiga ekonomiska ställning. Modellens kalkyler sträcker sig till 2050. Modellen togs fram i anslutning till att kommunen skrev på avtalet för Uppsalapaketet och har uppdaterats med nya makroekonomiska förutsättningar samt nytt basår en gång sedan 2018. Nuvarande modell utgår från basåret 2021. Analyser med utgångspunkt i modellen presenteras, enligt uppgift, för kommunstyrelsen vid behov.

2.1.2 Bedömning

Finns det planer/kalkyler som sträcker sig längre fram än de krav på planeringshorisont som kommunallagen föreskriver?

Bedömning: Ja. Vi bedömer att kommunen har tagit fram planer och kalkyler som sträcker sig längre än de krav på planeringshorisont som kommunallagen föreskriver, det vill säga 3 år. Vi bedömer därför frågan som uppfylld.

Vi konstaterar att kommunen har en översiktsplan som sträcker sig till år 2050. Planen är central i kommunens långsiktiga planering. Genom kombination av översiktsplanen med aktuell befolkningsprognos identifieras kommunens framtida investeringsbehov i LFP:erna. Vi konstaterar att det finns LFP:er uppdelat per verksamhetsområde fram till 2026 samt plan för övergripande behov fram till 2031. Vi anser dock att den övergripande förståelsen för kommunens framtida LFP:er skulle underlättas om dessa planer även sammanställdes i ett centralt dokument. Detta är ett utvecklingsområde som även har identifierats av Fastighetsstaben och enligt information kommer en sammanställd plan tas fram till nästa budgetår.

Vi konstaterar vidare att LEA innehåller en långsiktig scenariokalkyl av kommunens ekonomi och att kalkylen sträcker sig fram till år 2050. Modellen har uppdaterats en gång sedan dess framtagande 2018. Det är vår uppfattning att uppgifter och antaganden bör uppdateras med ett tätare intervall än det görs i dagsläget. Enligt vår bedömning bör modellen uppdateras minst en gång per år. Detta skulle möjliggöra för kommunen att göra nödvändiga omställningar utifrån förändrade interna och externa faktorer. Vi anser även att uppföljningen av de långsiktiga ekonomiska förutsättningarna skulle underlättas om analysen i LEA, med jämna intervall, sammanställdes i en standardiserad rapport. Rapporten skulle således kunna nyttjas i dialog med kommunstyrelsen men även i verksamheterna.

2.2 Underlagsarbete

Revisionsfråga 2: Grundar sig den ekonomiska flerårsplaneringen på väl underbyggda ekonomiska analyser och framtidsbedömningar/omvärldsanalys? Arbetar kommunen med scenarioplanering?

För att rimlighetsbedöma de beräkningar som Uppsala kommun tar fram, har PwC inom ramen för granskningen simulerat det framtida resursbehovet för verksamheter för barn och unga samt äldre och personer med funktionsnedsättning utifrån underlag tillhandahållna av kommunen. Dessa verksamheter har valts ut eftersom de är centrala i kommunens lokalförsörjningsarbete samt för att de har avgränsade målgrupper som är beroende av befolkningsutvecklingen i kommunen. Underlag som ligger till grund för framskrivningen är kommunens befolkningsprognos, räkenskapssammandrag för 2021, LFP samt demografiska investeringar, tillhandahållna av kommunen, avseende förskola, grundskola, gymnasieskola, särskilda boenden samt LSS-boenden.

Analysen har genomförts fram till år 2042. Att 2042 valts som slutår motiveras av att det sannolikt kommer finnas andra faktorer som kommer påverka det framtida investeringsbehovet och kostnadsutvecklingen, till exempel teknologisk utveckling, som kan innebära att träffsäkerheten i framskrivningen är osäker på längre sikt. Nedan följer en sammanfattning av vår metodik för att skapa denna framskrivning samt en jämförelse mellan utfallet av vår modell och kommunens scenarioverktyg (LEA).

Skatteintäkter och uppskrivning

SKR:s prognosunderlag ligger till grund för att beräkna framtida skatteunderlag i fråga om skatteintäkter, kommunalekonomisk utjämning (inkomstutjämning, kostnadsutjämning, LSS-utjämning etc.) samt bidrag. SKR:s nuvarande prognosunderlag avser perioden 2022–2029. Taxor och avgifter enligt senaste utfallet tas med och skrivs upp i enlighet med SKR:s prisindex. För att förlänga perioden och skapa en långsiktig prognos tillämpas uppskrivning enligt SKR:s cirkulär 22:37 (2030-):

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030-
BNP	4,9	2,6	-0,7	1,9	2,8	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Sysselsättning, timmar	2,2	1,8	0,3	1,4	1,3	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Relativ arbetslöshet, nivå	8,8	7,5	8,4	8,4	8,2	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5
Timlön, konjunkturlönestatistiken	2,6	2,9	3,2	3,3	3,4	3,8	3,8	3,8	3,8	3,8
Konsumentpris, KPIF	2,4	7,5	5,0	1,5	1,7	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Skatteunderlag, realt	2,6	2,0	-2,7	0,6	4,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Skatteunderlag, nominellt	5,3	5,2	4,0	4,5	4,1	3,7	3,7	3,7	3,7	3,7

Kostnadsutveckling

Kostnadsutvecklingen utgår från de individuella tjänsternas prislappar i den aktuella kommunen enligt offentligt tillgänglig statistik från exempelvis SCB, Skolverket och Socialstyrelsen. Även offentlig statistik avseende fördelningen mellan kommunal och enskild utförare och prislappar för dito beaktas. Vidare gör vi antagande om frekvens, det vill säga hur stor andel av den relevanta målgruppen som tar del av tjänsterna – exempelvis inskrivningsgraden inom förskola.

Befolkningsprognosen ligger till grund för kostnadsutvecklingen inom den relevanta målgruppen. Prognosen för framtiden beror på den långsiktiga trenden avseende frekvens och andel i kommunal/enskild regi samt volymutveckling inom målgruppen. För att beräkna framtida kostnadsutveckling tillämpas uppskrivning av verksamhetsområdenas pris- och löneökning enligt SKR:s antaganden. Fördelningen utgår från faktisk pris- och löneandel inom respektive verksamhetsområde. De verksamheter som har individuella tjänster – exempelvis kommunstyrelseförvaltningens verksamhet samt kultur och fritid – skrivs upp i enlighet med fördelningen mellan lönekostnader och övriga kostnader.

Utöver verksamheternas kostnader beaktas centrala poster som pensionskostnader och kapitaltjänstkostnader. Pensionskostnader utgår från kommunens pensionsprognos och kapitaltjänstkostnader utgår från investerings- samt avskrivningsplan (se rubrik Investeringar).

Volymutveckling

Grunden för både kostnads- och intäktsutvecklingen är befolkningsförändringen inom de olika målgrupperna. Befolkningsförändringarna påverkar intäkterna genom ökning/minskning av skatteunderlaget, inkomstutjämningen, kostnadsutjämningen och LSS-utjämningen. Även intäkter från verksamheten så som brukaravgifter och maxtaxa påverkas av befolkningsförändringar.

Kostnadsutvecklingen styrs i hög grad av hur många inom kommunalekonomiskt kostsamma grupper som bor i kommunen. Nedan redovisas kostnaderna per åldersgrupp i Uppsala kommun enligt Räkenskapssammandraget år 2021:

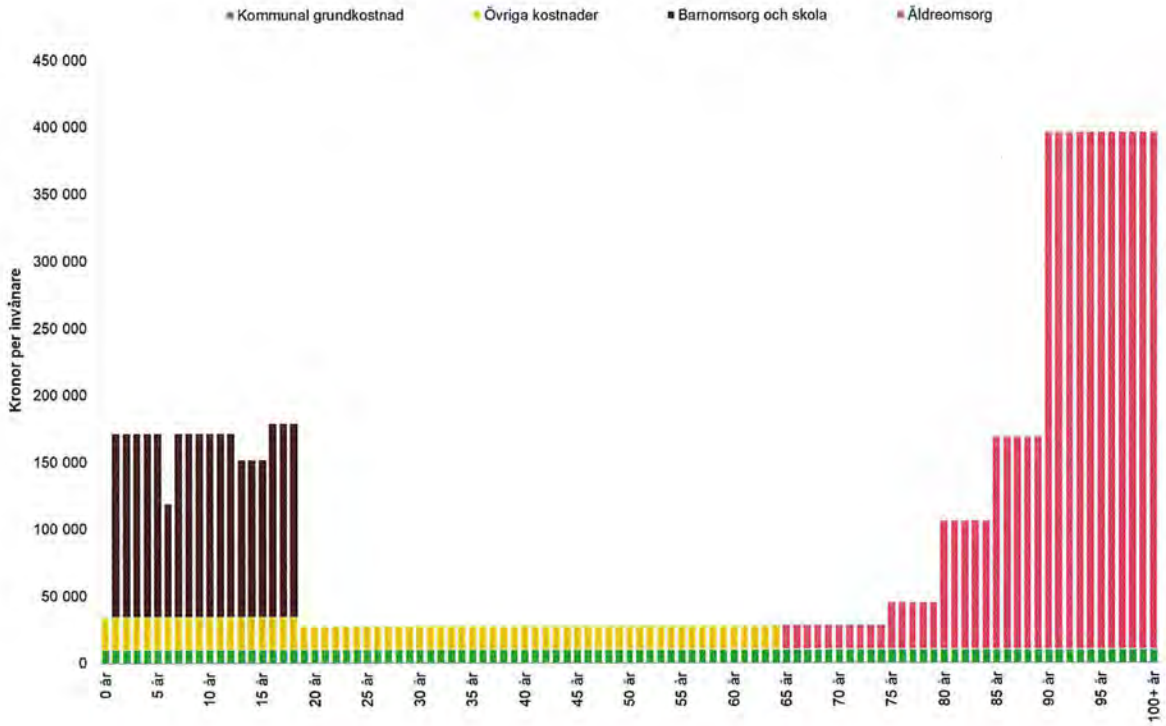

Enligt Uppsalas befolkningsprognos per maj 2022 beräknas antalet invånare öka från 237 596 år 2021 till 298 858 år 2042 – motsvarande en ökning om 26 procent.

Investeringar i LFP

Kommunens långsiktiga investeringsplan påverkar kommunens kapitaltjänstkostnader samt avskrivningar utifrån tilltänkt finansieringsupplägg och avskrivningsplan. Enligt Uppsala kommuns

LFP:er uppgår det framtida investeringsbehovet i verksamhetslokaler för barn och unga samt äldre och personer med funktionsnedsättning till 6,150 miljarder kronor i fasta priser fram till 2031.

Nedan redovisas en sammanställning av kommunens LFP:er för de berörda verksamheterna:

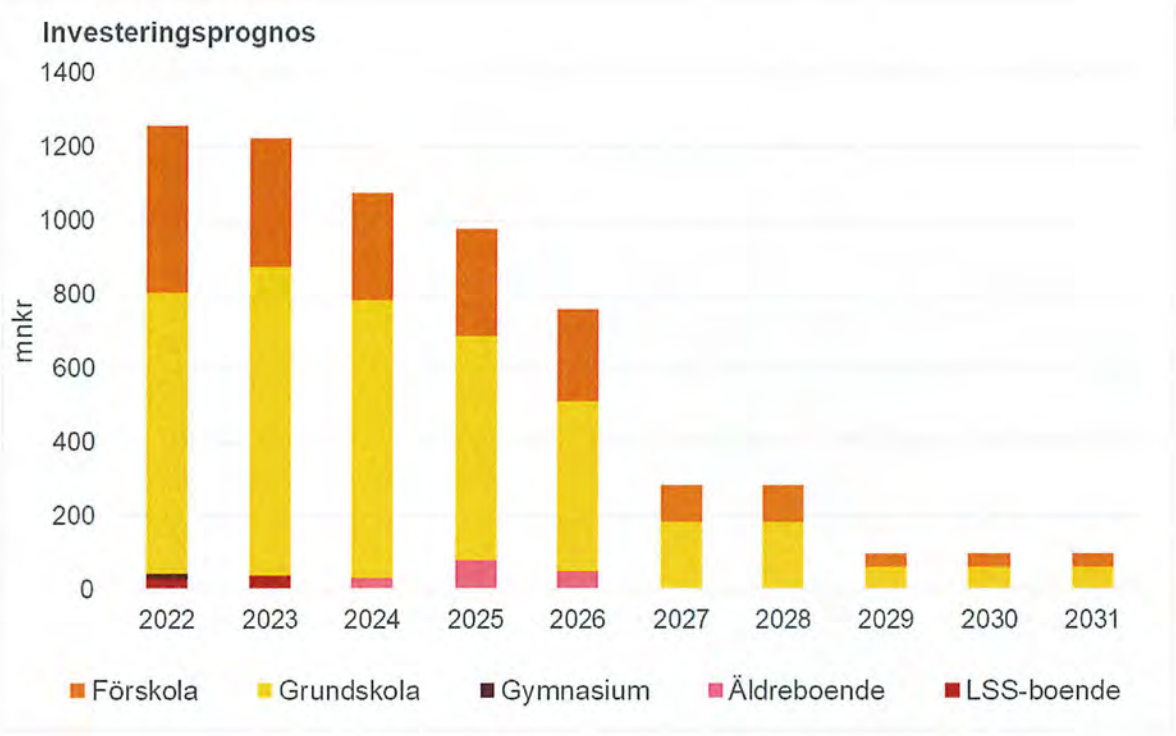

Enligt det uppskattade behovet av demografiska investeringar från LEA uppgår investeringarna i de kommunala verksamheterna för barn och unga samt äldre och personer med funktionsnedsättning till 4,631miljarder kronor i löpande priser mellan 2032 och 2042.

Nedan redovisas kommunens demografisk motiverade investeringar i de berörda verksamheterna:

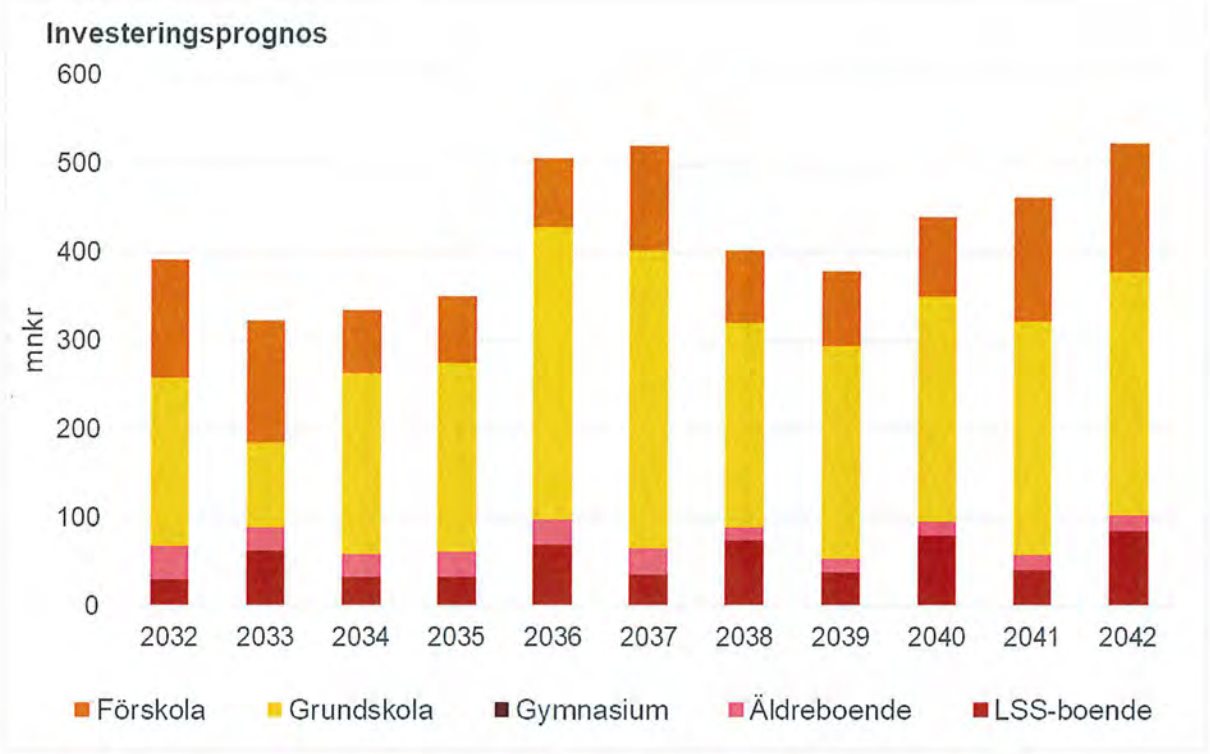

Enligt de antaganden som görs i vår modell uppgår kommunens demografisk motiverade investeringar mellan 2032 och 2042 till 4,484 miljarder kronor i löpande priser. Nedanstående graf visas fördelningen av investeringarna mellan åren. I appendix redovisas förutsättningarna för dessa investeringar.

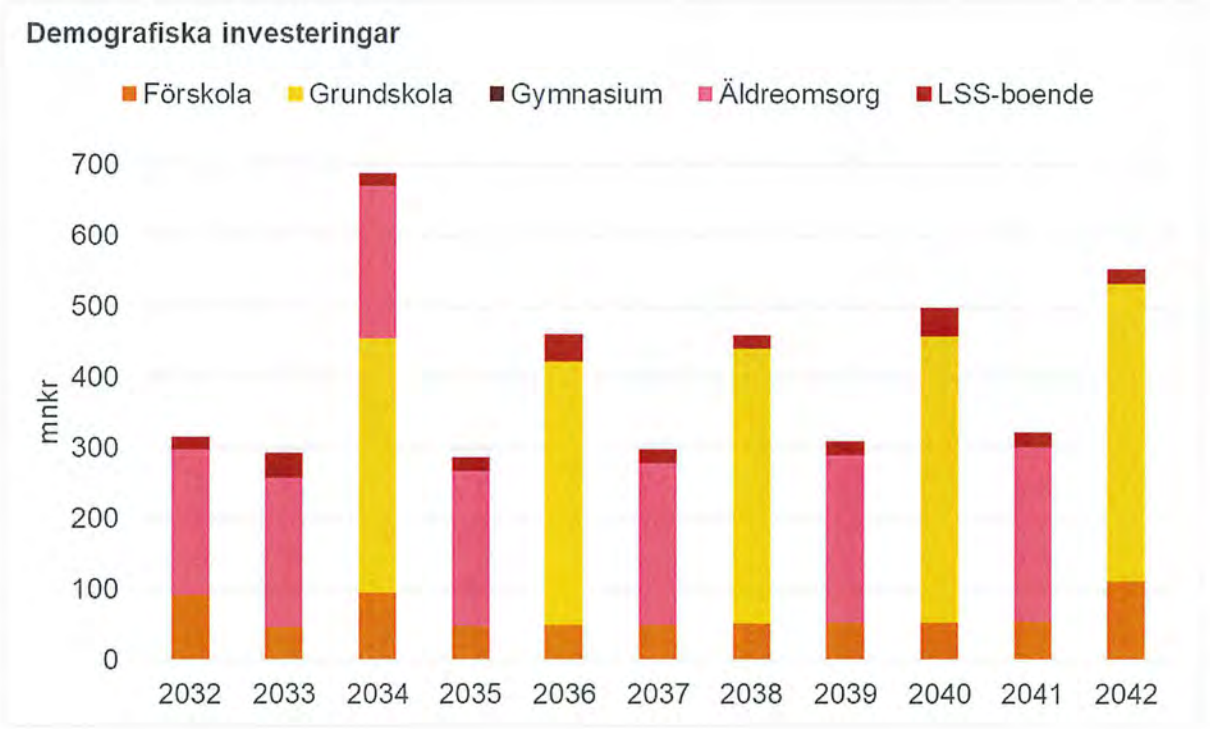

- 14 förskolor

- 5 grundskolor
- 0 gymnasieskolor
- 7 särskilda boenden
- 14 LSS-boenden

Den genomsnittliga investeringsnivån per år uppgår enligt vår beräkning till 408 miljoner kronor. Investeringarna avser endast kärnverksamhetens demografiskt motiverade investeringar – investeringar i frivillig verksamhet, exempelvis nybyggnation av kultur- och fritidsanläggningar, är exkluderade.

2.2.1 Iakttagelser

I Mål och Budget 2022 presenteras en sammanställning av utvecklingen av verksamheternas kostnader och intäkter samt det identifierade investeringsbehovet under budget- och planåren. I LFP:erna presenteras investeringsbehovet 2022-2026, med utblick fram till 2031.

I LFP:erna anges vilka grundantaganden verksamheterna gjort för framskrivningen av det framtida lokalförsörjningsbehovet. I kalkylen för LSS-bostäder baseras beräkningar av det framtida behovet för bostäder med särskild service LSS på antalet biståndsbeslut om insatsen som har tagits de fem senaste åren och hur utflödet sett ut historiskt. Prognosen sätts även i relation till befolkningsförändringen. Framskrivningen av behovet av särskilda boenden utgår från den genomsnittliga andelen av äldre i åldersgrupperna 65–74, 75–79, 80–84, 85–89 samt invånare över 90 år som bor på vård- och omsorgsboende per den sista december 2017–2019. Det anges i LFP:en att 2020 inte används som referensår då andelen beslut under detta år påverkats av pandemins effekter och inte ses som representativa för den långsiktiga trenden i behovsutvecklingen. Behovet av förskolor baseras på historisk servicegrad (andel inskrivna). För grundskola beräknas behovet utifrån befolkningsprognosen och kända elevströmmar fördelade på lokalförsörjningsområden. I gymnasieskolan beräknas behovet utifrån befolkningsprognosen. För grundskola och gymnasieskola kompletteras behovet med uppskattat in- och utflöde från andra kommuner. I framskrivningen i LFP:en antas att övervägande del av det framtida behovet kommer hanteras i kommunal regi, eftersom fristående enheter antas vara fullbelagda.

Behovsbedömningen i Mål och Budget baseras således på kommunens befolkningsprognos, verksamhetsstatistik och verksamhetens bedömning av utvecklingen. Som tidigare nämnt tas LFP fram genom ett samarbete mellan berörda förvaltningar, kommunledningskontoret samt berörda kommunala bolag.

För att förlänga den analys som genomförs av verksamheternas ekonomiska ställning under budget- och planår samt för att uppskatta lokalförsörjningsbehovet efter 2031 används scenarioverktyget LEA. Kommunen anger att modellens ingångsvärden bygger på den demografiska behovsutvecklingen, investerings- och makroekonomiska antaganden samt nyckeltal för kostnader i de olika kommunala verksamhetsgrenarna. De makroekonomiska antagandena baseras på prognoser gjorda av Konjunkturinstitutet.

Det anges vidare att modellen för den långsiktiga ekonomiska analysen skiljer sig från resursfördelningsmodellen i Mål och Budget på flera sätt. Analysmodellen bygger på en rak framskrivning av kostnaderna och intäkterna med utgångspunkt i det faktiska utfallet i räkenskapssammandraget. Inskrivningsgrad i förskola, frekvens inom grundskola och gymnasieskola, andel i kommunal regi samt andel av äldre i särskilt boende samt behov av boendeplats för personer med funktionsnedsättning utgår från basåret och antas vara konstant under framskrivningstiden. Vidare ligger befolkningsprognosen till grund för den framtida behovsutvecklingen. I modellen tas inte höjd för eventuella in- och utflöden från andra kommuner, exempelvis förändring av antalet gymnasieelever från närliggande kommuner.

För att uppskatta skatteintäkterna används SKR:s skatteunderlagsprognos samt antaganden om att dagens kommunalekonomiska utjämning gälla under hela perioden fram till 2050. Även kommunalskattesatsen hålls konstant. Bolagskoncernens aggregerade investeringar inkluderas i analysen men modellen tar inte beaktar eventuella resultatpåverkande faktorer. Ett exploateringsnetto inkluderas även i modellen.

Den demografiska behovsutvecklingen resulterar i ett investeringsbehov, bland annat i verksamhetslokaler. Schabloner för platskostnad och antal elever per enhet har tagits fram av Fastighetsstaben. Enligt modellens konstruktion uppstår behov av ny enhet när befolkningsökningen i ålderskategorin överstiger antalet elever som krävs för en ny enhet. Vi noterar att kostnaden per plats i stort liknar våra schabloner.

LEA möjliggör för scenarioanalys enligt alternativa befolkningsprognoser och investeringsnivåer. Verktyget är interaktivt och många parametrar kan varieras, exempelvis fasta/löpande priser, skattesatser, värdesäkringsgrad av de generella statsbidrag samt mikroindikatorer. Scenarioverktyget ligger till grund för de tre alternativa scenarier; låg, hög samt extra hög som kommunen presenterar i översiktsplanen. Det görs ingen scenarioanalys i LFP:erna. I planerna konstateras att förändringar i befolkningsprognosen kan påverka lokalbehovet men detta redogörs inte för ytterligare.

2.2.2 Bedömning

Grundar sig den ekonomiska flerårsplaneringen på väl underbyggda ekonomiska analyser och framtidsbedömningar/omvärldsanalys? Arbetar kommunen med scenarioplanering?

Bedömning: Ja. Vi bedömer att kommunens ekonomiska flerårsplanering baseras på väl underbyggda ekonomiska analyser och framtidsbedömningar samt att kommunen arbetar med scenarioplanering. Vi bedömer därför frågan som uppfylld.

Vi konstaterar att de ekonomiska planeringen i Mål och Budget 2022-2024 samt LFP 2022-2026, med utsikt fram till 2031 baseras på kunskap från verksamheterna. För att bedöma den framtida utvecklingen av verksamheternas kostnader och intäkter efter 2024 samt lokalförsörjningsbehovet efter 2031 används scenarioverktyget LEA. Vi noterar att lokalförsörjningsbehovet fram till 2026, med utblick fram till 2031, baseras på den demografiska utvecklingen, antaganden om servicegrad samt in- och utflöden från andra kommuner. Investeringsutgifterna baseras på uppgifter från Fastighetsstaben. Dessa planer anses således vara väl underbyggda och baseras på relevanta framtidsbedömningar. Framskrivningen i LEA baseras på faktiska utfall från räkenskapssammandraget samt framskrivning av kostnader och intäkter utifrån uppskattad pris- och löneutveckling. Investeringsbehovet skrivs fram baserat på den demografiska utvecklingen samt schablonuppgifter från Fastighetsstaben. Även dessa planer anses således vara väl underbyggda och baseras på relevanta framtidsbedömningar. Vi noterar vidare att den genomförda rimlighetsbedömningen av LEA i relation till vår modell visar på liknande framtida investeringsbehov. Vi tillämpar snarlika schabloner avseende investeringsutgift per brukare/elev och antal per enhet.

Vi noterar dock att en del av de värden som verksamheterna använder för att göra framskrivningar av kostnader och intäkter samt lokalförsörjningsbehov skiljer sig från de värden som används i LEA. Detta noteras särskilt vid en jämförelse av framskrivningen av investeringsplaneringen i LEA med lokalförsörjningsbehovet identifierat i LFP:erna. Trots att siffrorna i LFP:erna är i fasta priser och investeringsbehovet i LEA är i löpande priser syns en tydlig skillnad mellan det behov som identifieras i LFP:erna 2031 och de behov av demografiska investeringar som LEA visar 2032. För att analysen i LEA ska vara jämförbar med analysen i Mål och Budget samt LFP:erna krävs att dessa baseras på samma antaganden. Vi noterar vidare att

de makroekonomiska faktorer som används för framskrivning av kostnader baseras på prognoser framtagna av Konjunkturinstitutet medan framskrivningen av skatteintäkterna baseras på SKR:s skatteunderlagsprognos som skrivs fram med SKR:s makroekonomiska antaganden som grund. På längre sikt antas samhällsekonomin vara konjunkturlös. Vi anser att det bör säkerställas att framskrivningen av kostnader och skatteintäkter baseras på samma makroekonomiska antaganden. Vi anser även att modellen skulle kunna förfinas genom att inkludera resultatpåverkande faktorer för bolagskoncernen och på så sätt bidra till ett ökat kommunkoncernperspektiv.

Enligt uppgift från kommunen används LEA för att uppskatta kostnads- och intäktsutvecklingen för de kommunala verksamheterna efter Mål och Budget. Vi anser därför att modellen bör uppdateras minst en gång per år. Även scenarioanalysen bör uppdateras med högre frekvens än i dagsläget. Vi noterar att det finns tydliga instruktioner för uppdatering av modellen, dessa återfinns i flikar i excellmodellen men inte i en separat manual. Vi anser att användningen av modellen skulle underlättas om detta säkerställdes. Vidare anser vi att LFP:erna bör inkludera samma scenarioanalys, baserat på alternativa befolkningsprognoser, som görs i LEA.

2.3 Finansiella mål

Revisionsfråga 3: Finns tydliga och väl underbyggda finansiella mål på kort och lång sikt?

Enligt kommunallagen ska det framgå av kommunens budget hur verksamheten ska finansieras och hur den ekonomiska ställningen beräknas vara vid budgetårets slut. De finansiella mål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning ska anges. Det är emellertid upp till respektive kommun att definiera vad som är relevanta finansiella mål för att uppnå god ekonomisk hushållning. De finansiella och ekonomiska mål som är av betydelse för god ekonomisk hushållning ska även omfatta planåren.

2.3.1 Iakttagelser

I Mål och Budget 2022 har Uppsala kommun, som första av nio inriktningsmål, uttalat att kommunen ska ha en jämställd och hållbar ekonomi. En hållbar ekonomi innebär enligt kommunen att kostnaderna inte ska överstiga intäkterna och att kostnaderna inte ska överföras på kommande generationer. Skatteuttaget ska inte vara högre än nödvändigt samtidigt som det ska finnas utrymme för både kvalitetsförbättringar och nödvändiga investeringar. Det anges att Uppsala kommuns finansiella mål ska styra mot stärkt balansräkning och hållbar ekonomisk tillväxt.

I Mål och Budget 2022 antogs tre finansiella mål av kommunfullmäktige. De finansiella målen var:

1. Ekonomiskt resultat, kommun
- Minst två procent av skatter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning.

2. Soliditet, kommunkoncern, inklusive pensionsåtagande
- Soliditeten ska under perioden stärkas, inom ett intervall om 25–27 procent.

3. Låneskuld per invånare
- Skuldutvecklingen ska begränsas och över tid inte öka mer än fem procent årligen över planperioden.

För att nå resultatmålet anser Uppsala kommun att det är viktigt att följa verksamheternas nettokostnadsutveckling och att anpassa nettokostnadsnivån till referenskostnaden. Syftet med detta anges vara att säkerställa att kostnaden för den demografiska utvecklingen inte överstiger

det framtida skatteunderlaget. I Mål och Budget 2021 uppges att Uppsala kommun under flera år arbetat med att anpassa nettokostnadsnivån till referenskostnaden. Enligt Mål och Budget 2022 samt Årsredovisningen 2021 har kommunen uppfyllt resultatmålet de senaste 5 åren.

I Mål och Budget 2022 uppges soliditet vara ett av de mått som kreditgivare analyserar och som påverkar möjligheten att erhålla förmånliga lånevillkor. Av Mål och Budget 2020, 2021 samt 2022 framgår att kommunen har höjt sina ambitioner för soliditeten successivt, vilket tar sig uttryck i ett kontinuerligt höjt soliditetsmål.

Det anges även i Mål och Budget 2022 att stora delar av kommunkoncernens investeringar lånefinansieras. För att säkerställa att stora och angelägna investeringar kan komma till stånd utan att de driver höga kapitalkostnader och tränger undan finansiering av annan kommunal verksamhet anges att det är viktigt att ha kontroll över låneskuldens nivå och utveckling. Det anges vidare att eftersom beslutade och planerade avyttringar av delar av kommunens fastighetsbestånd, med påverkan på låneskuldens utveckling, kommer ske under en längre period behöver målet för låneskulden vara mer långsiktigt.

I intervjuer framkommer det att kommunen arbetar kontinuerligt med att säkerställa att de finansiella målen är ändamålsenliga och att dessa inte blir beslutspåverkande på ett icke önskvärt vis.

2.3.2 Bedömning

Finns tydliga och väl underbyggda finansiella mål på kort och lång sikt?

Bedömning: Ja. Vi bedömer att kommunen har tydliga och väl underbyggda finansiella mål på kort och lång sikt. Vi bedömer därför frågan som uppfylld.

Vi konstaterar att Uppsala kommun har antagit tre finansiella mål som är tydliga och väl underbyggda. Målen ses över och uppdateras löpande. Vi anser att de finansiella målen är tydliga och relevanta för kommunen, men resultatmålet skulle kunna justeras uppåt utifrån att Uppsala är en växande kommun som står inför stora investeringar framöver. Vi noterar att Uppsala de senaste åren har överträffat resultatmålet.

2.4 Relevans och riskbedömning

Revisionsfråga 4: Är kommunens planer/strategier för god ekonomisk hushållning tydliga, relevanta och riskbedömda?

2.4.1 Iakttagelser

Kommunens långsiktiga ekonomiska planering grundas i översiktsplanen som sträcker sig fram till år 2050 samt kommunens aktuella befolkningsprognos. Som tidigare nämnt togs översiktsplanen fram 2016 och aktualitetsförklarades 2020. För att säkerställa relevansen i kommunens översiktsplan pågår ett arbete med att uppdatera planen. Den uppdaterade planen planeras att beslutas vid årsskiftet 2024-2025. Vid aktuitetsförklaringen gjordes vidare en uppdatering av kommunens scenarioanalys kopplat till den framtida befolkningsökningen. Dessförinnan har scenarioanalysen inte uppdaterats.

I intervjuer har det framkommit att det tidigare fanns en dissonans i arbetet med Mål och Budget och arbete med LFP:erna. Under de senaste åren har det pågått ett arbete för att tillse att dessa processer är väl sammansvetsade och samstämmiga. För att säkerställa att LFP:erna är tydliga och enhetliga har även en mall för planerna tagits fram.

Vidare framkommer det i intervjuer att det saknas motsvarande scenarioanalyser i LFP:erna som det finns i översiktsplanen. Det anges även att stadsbyggnadsperspektivet innebär att de behöver planera utifrån en mix av basscenariot och högscenariot inom olika verksamheter.

Vid genomgång av LFP:erna har det noterats att dessa är detaljerade fram till 2026, med utblick till 2031. Det noteras även att efter 2026 sjunker nivån för investeringarna för verksamheterna för barn och unga, äldre och personer med funktionshinder.

2.4.2 Bedömning

Är kommunens planer/strategier för god ekonomisk hushållning tydliga, relevanta och riskbedömda?

Bedömning: Delvis. Vi bedömer att kommunens planer/strategier för god ekonomisk hushållning är tydliga och riskbedömda, men att relevansen skulle kunna stärkas utifrån ovanstående iakttagelser. Vi bedömer därför frågan som delvis uppfylld.

I budget 2022 anges att god ekonomisk hushållning kräver en ansvarsfull resursanvändning, ett förhållningssätt som ska genomsyra kommunens verksamhet. Vidare anges att ansvarsfull resursanvändning innebär bland annat att kontinuerligt ta tillvara möjligheterna till både effektiviseringar och omprioriteringar samt att ekonomisk hållbarhet förutsätter också ett framtidsperspektiv som skapar utrymme för investeringar. Vi konstaterar att kommunen genom översiktsplanen och LFP:er har tydliga planer/strategier som säkerställer ansvarsfull resursanvändning. Relevansen av översiktsplanen säkerställs av aktualitetsförklaringen samt den kommande uppdateringen. LFP:ernas relevans säkerställs genom årliga uppdateringar i nära samarbete med berörda verksamheter. Vi menar dock att relevansen av investeringsplaneringen efter 2026 går att ifrågasätta givet att nivån sjunker efter 2026 samt att det finns en stor skillnad mellan det uppskattade behovet och det demografiskt motiverade behov som identifieras i LEA.

Scenarioanalysen av översiktsplanen säkerställer att den är riskbedömd. Vi anser dock att det är viktigt att denna riskbedömning uppdateras löpande. Riskbedömning av LFP:erna kan förbättras genom scenarioanalys. Det är även viktigt att samtliga av kommunens planeringsdokument baseras på samma grundantaganden om befolkningstillväxt.

2.5 Samverkan

Revisionsfråga 5: Är planeringsprocessen utformad så att förankring och delaktighet uppnås?

2.5.1 Iakttagelser

Vi har inom ramen för granskningen tagit del av den dokumenterade arbetsprocessen för tid- och processplan för Mål och Budget samt årshjulet för LFP:erna.

Enligt den dokumenterade arbetsprocessen för tid- och processplan för Mål och Budget 2023 finns tydliga steg för hur verksamheterna ska involveras. Processen inleds med en övergripande sammanställning av kommunens finansiella förutsättningar samt en omvärldsanalys. Dessa förutsättningar presenteras på ett verksamhetsövergripande seminarium och fastställer förutsättningarna för budgetarbetet. Enligt intervjuuppgifter anser verksamheterna att detta seminarium bidrar till att förankring av de kommunövergripande förutsättningarna. Efter seminariet sker en löpande avstämning inom verksamheterna samt gemensamberedning på tjänstepersonsnivå efterföljt av gemensamberedning bland förtroendevalda.

Nedan återges en sammanställning av tid- och processplan för Mål och Budget 2023.

Övergripande tid- och processplan Mål & Budget

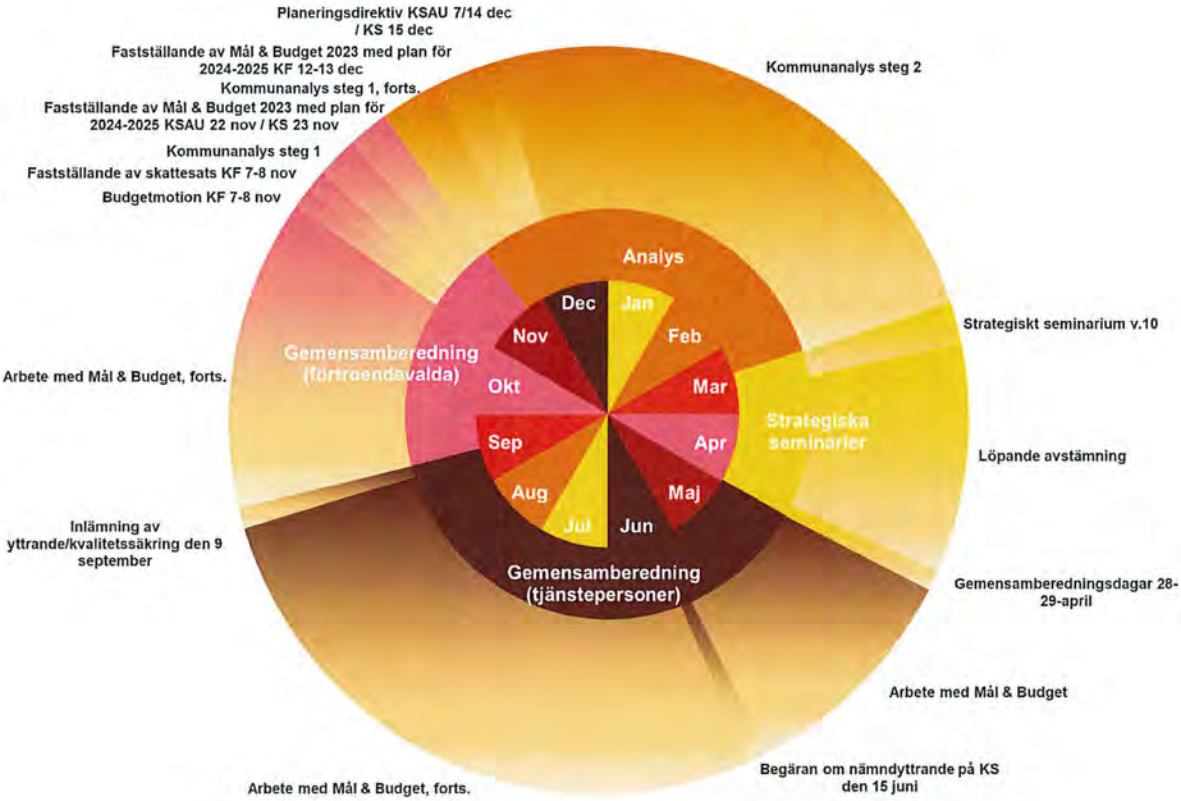

Årshjulet för LFP:erna följer ett liknande årshjul som arbetet med budgetprocessen, men är dock något längre. Årshjulet inleds med att direktiv presenteras i augusti halvannat år innan planerna ska antas i kommunstyrelsen. Detta efterföljs av strategiska seminarium och behovs-, kapacitets- och åtgärdsanalyser. Planerna tas fram genom ett samarbete mellan berörda förvaltningar, kommunledningskontoret samt berörda kommunala bolag. Det har även inrättats fastighetschefer hos varje förvaltning som ska vara ett verksamhetsnära stöd i framtagandet av LFP:erna. Fastighetscheferna har även en central koppling till Fastighetsstaben. I intervjuer har inrättandet av fastighetschefer hos varje förvaltning lyfts som positivt för förankringen och delaktigheten i framtagandet av LFP:erna.

I intervjuer framkommer även att analyser med utgångspunkt i LEA rapporteras till kommunstyrelsen vid behov. Vid framtagandet av analysen uppdateras modellen med vissa verksamhetsspecifika ingångsvärden, tillhandahållna av berörd verksamhet.

2.5.2 Bedömning

Är planeringsprocessen utformad så att förankring och delaktighet uppnås?

Bedömning: Ja. Vi bedömer att planeringsprocessen är utformad så att förankring och delaktighet uppnås. Vi bedömer därför frågan som uppfylld.

Vi konstaterar att planeringsprocesserna för Mål och Budget 2022, med plan 2023-2024, samt LFP 2022-2026 med utblick till 2031 är strukturerade och innehåller steg för att säkerställa kommunens förvaltningars delaktighet. Särskilt inrättandet av fastighetschefer lyfts i intervjuer som värdefullt för förankring och delaktighet.

Den långsiktiga ekonomiska planeringen 2031-2050 baseras på analyser genomförda i LEA. Vi konstaterar att det inte finns någon dokumenterad process kring när uppdateringen av LEA ska ske samt att förvaltningarna inte delges resultatet av analysen. För att öka delaktigheten och förankringen av planeringsprocessen för LEA bör förvaltningarna i större utsträckning involveras i analysarbetet 2031-2050.

3. Revisionell bedömning och rekommendationer

3.1 Revisionell bedömning

På uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Uppsala kommun har PwC genomfört en granskning av kommunens långsiktiga ekonomiska planering. Syftet med granskningen är att bedöma om kommunstyrelsen säkerställer en långsiktig ekonomisk planering.

Den sammanfattande bedömningen, efter genomförd granskning, är att kommunstyrelsen säkerställer en långsiktig ekonomisk planering. Fyra av fem revisionsfrågor bedöms vara uppfyllda. Kommunen har en avancerad modell för långsiktig ekonomisk planering, men vi ser att det finns viss utvecklingspotential för att stärka den långsiktiga ekonomiska styrningen. Den revisionella bedömningen grundar sig på iakttagelser och bedömningar utifrån nedanstående revisionsfrågor. Bedömning för respektive revisionsfråga redovisas löpande i rapporten under respektive avsnitt.

Nedan är en sammanställning av revisionsfrågorna samt varje frågas översiktliga bedömning.

Revisionsfråga	Bedömning	
1. Finns det planer/kalkyler som sträcker sig längre fram än de krav på planeringshorisont som kommunallagen föreskriver?	**Ja**	
2. Grundar sig den ekonomiska flerårsplaneringen på väl underbyggda ekonomiska analyser och framtidsbedömningar/omvärldsanalys? Arbetar kommunen med scenarioplanering?	**Ja**	
3. Finns tydliga och väl underbyggda finansiella mål på kort och lång sikt?	**Ja**	
4. Är kommunens planer/strategier för god ekonomisk hushållning tydliga, relevanta och riskbedömda?	**Delvis**	

5. Är planeringsprocessen utformad så att förankring och delaktighet uppnås?	**Ja**	

3.2 Rekommendationer

Utifrån de iakttagelser och bedömningar vi har gjort i denna granskning lämnar vi följande rekommendationer till kommunstyrelsen:

- Skapa en samlad lokalförsörjningsplan (LFP) för kommunens samtliga verksamheter för att underlätta den övergripande uppskattningen av framtida investeringsbehov.
- Upprätta en standardiserad rapport av modellen för långsiktig finansiell analys (LEA) som uppdateras regelbundet, med viss frekvens. En sådan rapport skulle kunna användas som underlag av förvaltningarna gällande resursfördelning mellan verksamheter och bedömning av kostnadsutveckling. Rapporten skulle även kunna användas för att simulera långsiktiga effekter av politiska beslut och/eller förändringar av ingångsvärden.
- Inkludera koncernperspektivet i LEA på ett tydligare sätt. För närvarande inkluderas bolagskoncernens investeringar på en aggregerad nivå. Genom att exempelvis beakta resultatpåverkande faktorer kan kommunkoncernsperspektivet förstärkas.
- Säkerställ att det råder samstämmighet mellan antaganden i planerna och kalkylerna. Vi har noterat att de makroekonomiska förutsättningarna i LEA bygger på SKR:s gällande intäktsuppräkningen av skatter och bidrag medan indexuppräkningen av kostnaderna baseras på antaganden från Konjunkturinstitutet.
- Tillämpa det demografiska behovet av verksamhetslokaler från LEA i framtagandet av LFP. Den demografiska analysen i verksamheternas LFP:er görs för närvarande olika antaganden avseende frekvens och/eller andel i kommunal regi.

2022-11-18

Lena Salomon
Uppdragsledare

Per Larson
Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Uppsala kommuns revisorer enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.

Bilaga 1 - Förteckning över granskad dokumentation

i. Styrande dokument, rutiner och riktlinjer

1. Aktualitesförklaring av Uppsala kommuns Översiktsplan 2016
2. Uppsala kommuns bostads- och lokalförsörjningsplaner
3. Mål och Budget 2022 med plan för 2023-2024
4. Mål och Budget 2021 med plan för 2022-2023
5. Mål och Budget 2020 med plan för 2021-2022
6. Årsredovisning 2021

ii. Kompletterande instruktioner

1. Planeringsdirektiv 2022
2. Årshjul för arbetet med bostads- och lokalförsörjningsplaner

iiii. Övrig dokumentation

1. Befolkningsprognos till 2050
2. Delområdesprognos 2022-2026
3. Investeringsplan 2022-2031
4. Räkenskapssammandrag 2021
5. Pensionsprognos 2022-2026
6. Långsiktig pensionsprognos 2021-2061

Bilaga 2 - Förutsättningar för demografiskt motiverade investeringar

Förskola

Antal barn per förskola: 100

Pris per plats: 400 tkr

Typkostnad per förskola: 40 mnkr

Yta per barn: 10 kvm

Yta per förskola: 1 000 kvm

Kostnad per kvm: 40 tkr

Grundskola (F-9)

Antal paralleller: 3

Antal elever per enhet: 750

Kostnad per plats: 400 tkr

Typkostnad per enhet: 300 mnkr

Yta per elev: 15 kvm

Yta per enhet: 11 250 kvm

Kostnad per kvadrat: 27 tkr

Gymnasieskola

Antal program: 12

Antal elever per enhet: 900

Kostnad per plats: 500 tkr

Typkostnad per enhet: 450 mnkr

Yta per elev: 12 kvm

Yta per enhet: 10 800 kvm

Kostnad per kvadrat: 42 tkr

Särskilt boende

Antal våningar: 2

Antal brukare per enhet: 90

Kostnad per plats: 2 000 tkr

Typkostnad per enhet: 180 mnkr

Yta per brukare: 40 kvm

Yta per enhet: 3 600 kvm

Kostnad per kvadrat: 50 tkr

LSS-boende

Antal boende per enhet: 6

Kostnad per plats: 2 500 tkr

Typkostnad: 15 mnkr

Yta: 300 kvm

Kostnad per kvadrat: 50 tkr

Uppsala kommun

Datum: 2023-01-23

Diarienummer: KRN-2022-00024

KOMMUNREVISIONEN

Mottagare:

Omsorgsnämnden

Kommunfullmäktige för kännedom

Granskning av styrning och ledning av LSS-verksamheten

Uppsala kommuns revisorer har uppdragit åt PwC att genomföra en granskning avseende styrning och ledning inom LSS-verksamheten. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2022.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att omsorgsnämnden *inte helt* säkerställt att LSS-verksamheten bedrivs ändamålsenligt och med en tillräcklig styrning och intern kontroll.

Bedömningen är baserad på ett antal revisionsfrågor och i granskningen har vi konstaterat att det finns rutiner för handläggning inom LSS-verksamheten som också uppfattas vara kända och tillämpade. Dokumenten finns samlade i ett kvalitetsledningssystem och det finns särskilt utsedda funktioner i verksamheten med ansvar för att säkerställa att dessa hålls aktuella. Vi kan dock konstatera att det inte finns några politiskt antagna riktlinjer som tydliggör kommunens ambitionsnivå inom området.

Vidare visar granskningen på brister i uppföljning av individärenden, vilket även verksamheten är medveten om. Merparten av granskade ärenden saknar upprättade genomförandeplaner. Vår bedömning är att det kan finnas en risk för att uppföljningen inte blir tillräckligt strukturerad och tydlig om en genomförandeplan saknas som utgångspunkt.

Genomförd granskning visar även att det inte upprättats någon sammanhållen kvalitetsberättelse i enlighet med Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd, vare sig för år 2020 eller 2021. Vi ser positivt på att en kvalitetsberättelse för 2022 enligt uppgift ska upprättas.

Omsorgsnämnden följer kontinuerligt upp ej verkställda beslut, vilket är i enlighet med gällande lagstiftning. Andelen ej verkställda beslut har mins-

Postadress: Uppsala kommun, kommunrevisionen, 753 75 Uppsala
Telefon: 018-727 11 32 (Kansli)
E-post: kommunrevisionen@uppsala.se
www.uppsala.se

kat men är fortsatt relativt hög. Nämnden erhåller en löpande rapportering och uppföljning kring nämndens ekonomi och verksamhet under 2022.

Mot bakgrund av granskningsresultatet lämnar vi följande rekommendationer till omsorgsnämnden:

- säkerställ att genomförandeplaner upprättas och dokumenteras.
- säkerställ att uppföljning av individärenden sker i enlighet med lagens intentioner och nämndens styrande dokument inom området.
- säkerställ att egenkontroller genomförs och dokumenteras samt redovisas till nämnd.
- upprätta årligen en kvalitetsberättelse i enlighet med Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd.
- återuppta strukturer och arbetssätt kopplat till målgruppsanalyser.
- fortsätt följa andelen ej verkställda beslut-och vidta ytterligare åtgärder om dessa ökar.

Revisionen begär yttrande över revisionens iakttagelser och lämnade rekommendationer från omsorgsnämnden senast 2023-04-28 till [redacted] och till det sakkunniga biträdet, [redacted]

För kommunrevisionen

[redacted]
Per Davidsson, ordförande

Styrning och ledning av handläggning inom LSS-verksamheten

Uppsala kommun

27 januari 2023

Malou Olsson, projektledare

Erika Brolin, projektmedarbetare

Henrik Fagerlind, kvalitetssäkrare

pwc

Revisionsrapport

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Uppsala kommun genomfört en granskning av handläggning inom LSS-verksamheten. Granskningens syfte är att bedöma om omsorgsnämnden säkerställer att LSS-verksamheten bedrivs ändamålsenligt med tillräcklig styrning och intern kontroll.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att omsorgsnämnden inte helt säkerställt att LSS-verksamheten bedrivs ändamålsenligt och med en tillräcklig styrning och intern kontroll.

Nedan ses bedömning för varje revisionsfråga. För fullständiga bedömningar se respektive revisionsfråga i rapporten eller det avslutande avsnittet “Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor”.

Revisionsfrågor	Bedömning	
Säkerställer omsorgsnämnden att det finns dokumenterade riktlinjer och rutiner som är kända och tillämpas för handläggning inom LSS-verksamheten?	**Ja**	
Säkerställer omsorgsnämnden en efterlevnad till aktuella bestämmelser vad gäller planering och uppföljning av insatser i syfte att uppnå en ändamålsenlig och rättssäker handläggning?	**Delvis**	
Säkerställer omsorgsnämnden att beslutade LSS-insatser verkställs utifrån individens behov? *Genomförs exempelvis målgruppsanalyser på kort och lång sikt?*	**Delvis**	
Säkerställer omsorgsnämnden en tillräcklig rapportering och uppföljning inom området?	**Ja**	
Säkerställer omsorgsnämnden att åtgärder vidtas i syfte att utveckla verksamheten?	**Ja**	

Rekommendationer

Mot bakgrund av granskningsresultatet lämnar vi följande rekommendationer till omsorgsnämnden:

- att säkerställa att genomförandeplaner upprättas och dokumenteras.
- att säkerställa att uppföljning av individärenden sker i enlighet med lagens intentioner och nämndens styrande dokument inom området.
- att säkerställa att egenkontroller genomförs och dokumenteras samt redovisas till nämnd.

- att årligen upprätta en kvalitetsberättelse i enlighet med Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd.
- att återuppta strukturer och arbetssätt kopplat till målgruppsanalyser.
- att fortsätta följa andelen ej verkställda beslut vidta ytterligare åtgärder om dessa ökar.

Innehållsförteckning

Sammanfattning 1

Inledning 5

- Bakgrund 5
- Syfte och revisionsfrågor 5
- Revisionskriterier 6
- Avgränsning 6
- Metod 6

Organisation 8

Granskningsresultat 9

- Riktlinjer och rutiner 9
  - Iakttagelser 9
  - Bedömning 10
- Planering och uppföljning av insatser 11
  - Iakttagelser 11
  - Bedömning 16
- Verkställande av insatser 16
  - Iakttagelser 16
  - Bedömning 21
- Omsorgsnämndens uppföljning 21
  - Iakttagelser 21
  - Bedömning 23
- Åtgärder för att utveckla verksamheten 23
  - Iakttagelser 23
  - Bedömning 24

Samlad bedömning 26

Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor 27

Inledning

Bakgrund

Enligt Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) har personer med funktionsnedsättning rätt till stöd och service i form av olika insatser för att leva ett så gott och självständigt liv som möjligt.

Den enskilde ska genom insatserna tillförsäkras goda levnadsvillkor och insatserna ska anpassas utifrån den enskildes individuella behov. Utifrån att LSS lagstiftningen är en rättighetslag medför det krav på kommunen att bedöma, besluta och genomföra insatser till de personer som omfattas på ett ändamålsenligt och effektivt sätt. För att detta ska fungera behöver LSS-verksamheten kontinuerligt planeras, ledas, kontrolleras, följas upp och utvärderas.

Enligt Socialstyrelsen har antalet personer som har rätt att få stöd enligt LSS ökat med 22 procent mellan åren 2010 och 2020. Antalet insatser har för samma period ökat med 10 procent. Antalet insatser har en långsammare ökningstakt än antalet personer vilket är orsaken till att antalet insatser per person har minskat över tid. Utifrån denna utveckling är det av vikt att kommunen säkerställer att individens individuella behov och goda levnadsvillkor tillgodoses.

Enligt IVO:s statistik avseende ej verkställda beslut i riket har dessa ökat mellan 2019 och 2020. Om inte nämnden säkerställer en ändamålsenlig styrning och ledning av handläggningen inom berörd verksamhet finns risk för en rättsosäker bedömning för den enskilde. För kommunen kan eventuella brister i ledning och styrning och intern kontroll av handläggningen även leda till ökade kostnader i form av exempelvis vite.

I redovisning av omsorgsnämnden i Uppsala kommuns ej verkställda beslut för perioden 1 oktober till och med 31 december 2021 framgår att 96 LSS-beslut inte verkställts inom tre månader. I omsorgsnämndens verksamhetsplan och budget för år 2022-2024 kan utläsas att det under år 2020–2022 finns en särskild politisk satsning om att tillgodose bostad med särskild service LSS 9:9, vilket innebär ett tillskott om 88 miljoner kronor under perioden. För 2022–2024 avsätts ytterligare 30 miljoner kronor per år för att täcka behovstillskottet.

Syfte och revisionsfrågor

Syfte med granskningen är att bedöma om omsorgsnämnden säkerställer att LSS-verksamheten bedrivs ändamålsenligt med tillräcklig styrning och intern kontroll.

Revisionsfrågor:

1. Säkerställer omsorgsnämnden att det finns dokumenterade riktlinjer och rutiner som är kända och tillämpas för handläggning inom LSS-verksamheten?

2. Säkerställer omsorgsnämnden en efterlevnad till aktuella bestämmelser vad gäller planering och uppföljning av insatser i syfte att uppnå en ändamålsenlig och rättssäker handläggning?

3. Säkerställer omsorgsnämnden att beslutade LSS-insatser verkställs utifrån individens behov? Genomförs exempelvis målgruppsanalyser på kort och lång sikt?

4. Säkerställer omsorgsnämnden en tillräcklig rapportering och uppföljning inom området?

5. Säkerställer omsorgsnämnden att åtgärder vidtas i syfte att utveckla verksamheten?

Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser och bedömningar.

- Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS):
    - 10 § (en individuell plan ska erbjudas den enskilde samt följas upp löpande och minst en gång om året)
    - 21a § (handläggning av ärenden som rör enskilda samt genomförande av beslut om insatser ska dokumenteras)
    - 28G § (ej verkställda beslut ska rapporteras till IVO och kommunens revisorer)

- 6 kap. 6 § kommunallagen (2017:725) (nämnden har ett ansvar att säkerställa att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande bestämmelser och att den interna kontrollen är tillräcklig)

- 3 kap. 1 § SOSFS 2011:9 (Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete) (Ledningssystemet ska användas för att systematiskt och fortlöpande utveckla och säkra verksamhetens kvalitet.)

- Personalens kompetens vid handläggning och uppföljning av ärenden som avser personer med funktionshinder (SOSFS 2008:32)

Avgränsning

Granskningen avser handläggning inom funktionshinder med fokus på LSS.

Metod

- Genomgång av styrande och stödjande dokument med relevans för det granskade området, samt genomgång av omsorgsnämndens protokoll för perioden januari-november år 2022.

- 15 stickprov inom berört område i syfte att kontrollera följsamhet till aktuella bestämmelser rörande utredning, beslut, verkställighet och uppföljning. Urvalet har utgjorts av de 15 senaste besluten om insats räknat från 2021-08-31 och bakåt (då det behöver ha gått viss tid från beslut för att kunna kontrollera huruvida uppföljning genomförts).

- Intervjuer med följande funktioner:
    - Avdelningschef myndighet
    - Tre enhetschefer
    - Fyra specialisthandläggare
    - Fyra brukarföreträdare från LSS-rådet

De intervjuade har beretts möjlighet att sakgranska rapporten.

Organisation

I Uppsala kommuns reglemente för kommunstyrelsen och övriga nämnder (senast reviderat av kommunfullmäktige 2022-06-13) framgår att omsorgsnämnden ansvarar för uppgifter enligt lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade. Tjänstemannaorganisationen återfinns inom vård- och omsorgsförvaltningen, som är gemensam för omsorgsnämndens samt äldrenämndens ansvarsområden. Förvaltningen leds av en förvaltningsdirektör och handläggningen av LSS-ärenden sker inom myndighetsavdelningen för omsorgsnämndens ansvarsområde. Inom avdelningen finns följande enheter, som leds av varsin enhetschef:

- Mottagningen
- Socialpsykiatri väster och somatik
- Socialpsykiatri öster
- Arbete och bostad
- LSS vuxen
- Barn och ungdom

Mottagningen tar emot samtliga nyansökningar enligt LSS som avser personer 18 år och äldre, förutom de som avser personlig assistans, stöd i assistansliknande form samt bostad med särskild service. Dessa går direkt till berörda enheter som handlägger dessa ärenden. Vad gäller övriga ansökningar genomför mottagningen utredningen som leder fram till ett bifalls- eller avslagsbeslut. I de fall som ansökan bifalls flyttas ärendet därefter över från mottagningen till de respektive enheterna, där så kallade specialisthandläggare fördelar ut ärendena till handläggare för fortsatt hantering. Specialisthandläggarna har inga “egna” ärenden utan fungerar som den närmaste arbetsledningen i ärendehanteringen.

Samtliga LSS-ärenden som rör barn handläggs inom de enheter som handlägger även övriga barn- och ungaärenden. Dessa går således inte via mottagningen.

Vid intervjuer beskrivs vissa utmaningar vad gäller rekrytering av LSS-handläggare. Verksamheterna har tidigare inte upplevt dessa utmaningar men har på senare tid haft ett större behov av rekrytering till följd av exempelvis föräldraledigheter och antalet sökande till utannonserade tjänster har upplevts vara färre än tidigare.

Granskningsresultat

Riktlinjer och rutiner

Revisionsfråga 1: Säkerställer omsorgsnämnden att det finns dokumenterade riktlinjer och rutiner som är kända och tillämpas för handläggning inom LSS-verksamheten?

I Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete (SOSFS 2011:9) framgår att den som bedriver socialtjänst eller verksamhet enligt LSS ansvarar för att det finns ett ledningssystem för verksamheten, som ska användas för att systematiskt och fortlöpande utveckla och säkra verksamhetens kvalitet. Vidare framgår att de rutiner som behövs för att säkra verksamhetens kvalitet ska utarbetas och fastställas.

Enligt Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om personalens kompetens vid handläggning och uppföljning av ärenden som avser personer med funktionshinder (SOSFS 2008:32) framgår att den personal som arbetar med handläggning och uppföljning av ärenden som avser personer med funktionshinder bör ha socionomexamen eller social omsorgsexamen enligt tidigare studieordning.

Iakttagelser

Under år 2021 byttes det digitala verksamhetssystemet och i samband med detta började också LSS-ärenden att handläggas utifrån metoden IBIC[1]. I granskningen framkommer att bytet av system samt införandet av en ny handläggningsmetod medfört att handläggningen tar längre tid än innan. I samband med systembytet utfördes dokumentation i två olika system parallellt, utifrån en på förhand bestämd ordning. Vid granskningstillfället är migreringen till det nya systemet dock helt genomförd.

I granskningen framkommer att det för omsorgsnämndens myndighetsdelar finns ett kvalitetsledningssystem som är tillgängligt för samtliga medarbetare via kommunens intranät. Enligt uppgift är kvalitetsledningssystemet uppbyggt på den process som följer ett ärendes väg, men dokumenten går även att nå genom så kallade snabbknappar och genom sammanställda listor över samtliga tillgängliga dokument. Det finns även en sökmotor som gör det möjligt att söka efter specifika dokument. Vi har inom ramen för granskningen tagit del av utdrag ur kvalitetsledningssystemet som visar på att dokumenten är indelade dels utifrån huvudprocessen att handlägga ärenden, dels genom snabbknappar respektive A-Ö (uppdelat på exempelvis rutiner, blanketter, mallar respektive checklistor). Kvalitetsledningssystemet innehåller även information och länkar till IBIC och dess tillhörande processer.

Vid intervjuer ges uttryck för att arbetet med strukturen i kvalitetsledningssystemet och säkerställandet av uppdaterade rutindokument och dylikt pågått under flera år. Inom

[1] Individens behov i centrum; ett arbetssätt som kan användas för att beskriva resurser, behov och mål för personer med behov av stöd i det dagliga livet

förvaltningen finns en särskild kvalitetsenhet (kallad *Kvalitet och utveckling*) där funktioner som kvalitetsutvecklare och verksamhetsutvecklare haft specifika uppdrag att arbeta med dessa frågor. Intervjuade ger uttryck för att kvalitetsledningssystemet fungerar bra såväl för nya som för mer erfarna medarbetare. Intervjuade gör en jämförelse med hur det var för några år sedan då rutindokument etc. fanns utspridda på olika ställen och kunde vara svåra att hitta. Det befintliga stödmaterialet beskrivs användas kontinuerligt i den dagliga handläggningen och vara levande dokument.

Utöver de rutiner, mallar etc. som redogörs för ovan, finns inga politiskt antagna riktlinjer avseende handläggningen enligt LSS i Uppsala kommun som exempelvis anger ambitioner avseende intervall eller omfattning av olika typer av insatser. Enligt intervjuade gjordes ett arbete med att ta fram sådana riktlinjer för ca tio år sedan, men dessa togs inom kort bort mot bakgrund av bland annat invändningar om att all bedömning av insatser enligt LSS ska vara helt individuell. Intervjuade framhåller lagstiftning och aktuell praxis som det styrande i det dagliga arbetet.

Vem som har rätt att fatta vilken typ av beslut (t ex biståndshandläggare, specialisthandläggare, enhetschef etc.) regleras i omsorgsnämndens delegationsordning (senast reviderad 2022-06-21).

Kompetens hos medarbetare

I Socialstyrelsens Öppna jämförelser för år 2022 framgår att 97,6 % av handläggarna som arbetar inom LSS-verksamheten har socionomexamen.

Intervjuade framhåller att det pågår vid granskningstillfället ett arbete med att se över en introduktionsplan för nyanställda medarbetare. Det finns en lärplattform som möjliggör fortbildning inom exempelvis funktionshinderområdet och LSS-lagstiftningen. Utöver detta beskrivs även att det förs dialoger med respektive medarbetare för individuella kompetensutvecklingsbehov.

Vid intervjuer framkommer att nyanställda inte har delegation att fatta självständiga beslut under sin första tid i anställningen. Det kan variera mellan en till tre månader, beroende på medarbetarens eventuella tidigare erfarenhet. Detta innebär i praktiken att den nyanställde behöver stöd och hjälp från mer seniora kollegor samt specialisthandläggare i samtliga delar av handläggningsprocessen. Intervjuade beskriver att det finns en introduktionsprocess som är gemensam för samtliga enheter och där en särskild checklista används för att säkerställa att den nyanställde fått information om samtliga delar. Det framhålls också finnas en plan för hur nyanställda medarbetare snabbare ska komma ut i självständigt arbete, genom exempelvis “utbildningspaket” som erbjuds av utredare på förvaltningen, som i grunden är jurist.

Bedömning
Säkerställer omsorgsnämnden att det finns dokumenterade riktlinjer och rutiner som är kända och tillämpas för handläggning inom LSS-verksamheten?

Bedömning: Ja

Vår bedömning är att det finns rutiner för handläggning inom LSS-verksamheten som också uppfattas som kända och tillämpade. Dokumenten finns samlade i ett kvalitetsledningssystem och det finns särskilt utsedda funktioner i verksamheten med ansvar för att säkerställa att dessa hålls aktuella.

Vi kan konstatera att det inte finns några politiskt antagna riktlinjer som tydliggör kommunens ambitionsnivå inom området. LSS-lagstiftningen är en rättighetslag som ska garantera personer med omfattande och varaktiga funktionshinder goda levnadsvillkor, att de får den hjälp de behöver i det dagliga livet och att de kan påverka vilket stöd och vilken service de får. Målet är att den enskilde får möjlighet att leva som andra. Detta betyder inte att nämnden inte kan upprätta riktlinjer för att ta ett ställningstagande om insatsernas högsta omfattning.

Enligt Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd kring personalens kompetens vid handläggning av ärenden för personer med funktionshinder bör de som arbetar inom området ha socionomexamen eller social omsorgsexamen. Vi kan, utifrån Socialstyrelsens Öppna jämförelser för år 2022, konstatera att 97,6 % av handläggarna som arbetar inom LSS-verksamheten i Uppsala kommun har socionomexamen.

Planering och uppföljning av insatser

Revisionsfråga 2: Säkerställer omsorgsnämnden en efterlevnad till aktuella bestämmelser vad gäller planering och uppföljning av insatser i syfte att uppnå en ändamålsenlig och rättssäker handläggning?

I Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete framgår att den som bedriver socialtjänst eller verksamhet enligt LSS ska utöva egenkontroll med den frekvens och i den omfattning som krävs för att kunna säkerställa verksamhetens kvalitet. Nämnden har även i enlighet med 6 kap. 6 § kommunallagen ett ansvar att säkerställa att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande bestämmelser och att den interna kontrollen är tillräcklig.

Enligt Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd ska den som bedriver socialtjänst eller verksamhet enligt LSS årligen upprätta en sammanhållen kvalitetsberättelse. I kvalitetsberättelsen bör det framgå hur arbetet med att systematiskt och fortlöpande utveckla och säkra verksamhetens kvalitet har bedrivits under föregående kalenderår.

I 21 a § LSS regleras att handläggning av ärenden som rör enskilda samt genomförande av beslut om insatser ska dokumenteras. Dokumentationen ska omfatta beslut om åtgärder som vidtas i ärendet samt faktiska omständigheter och andra händelser som är av betydelse. I 10 § LSS framgår att när insats enligt LSS beviljats ska den enskilde erbjudas att en individuell plan upprättas i samråd med honom/henne. Planen ska omprövas fortlöpande och minst en gång om året.

Iakttagelser

Bland Uppsala kommuns övergripande inriktningsmål för år 2022 återfinns *Uppsala ska vara en äldrevänlig kommun och invånare med funktionsnedsättning ska uppleva trygghet, frihet och tillgänglighet.* Inom ramen för detta mål framgår i kommunens mål- och budgetdokument för år 2022 bland annat att stöd, vård och omsorg ska ha god

kvalitet och utformas utifrån individens behov och förutsättningar. Vid intervjuer betonas vikten av att vara en tillgänglig myndighet som är lätt att komma i kontakt med. Tydlighet gentemot den enskilde genom hela processen i vad som kan förväntas framhålls vidare vara väsentligt för att skapa rätt förutsättningar, liksom att den enskilde känner sig lyssnad på. I sammanhanget nämns att när beslut väl är fattat är det av vikt att det också följs upp att insatserna håller den kvalitet som förväntas.

Vi har inom ramen för granskningen tagit del av förvaltningens rutin för att *Upprätta individuell plan enligt LSS* (daterad 2021-11-24). I rutinen framgår att när en person beviljats insats enligt LSS ska biståndshandläggare erbjuda den enskilde att upprätta en individuell plan. I rutinen anges steg för steg hur upprättandet av en sådan plan ska gå till. Det innefattar exempelvis att kalla de personer som den enskilde vill bjuda in samt vid mötet upprätta en skriftlig plan med utgångspunkt i vad den enskilde själv vill ta upp avseende sin situation.

Uppföljning på individnivå

Vi har inom ramen för granskningen tagit del av en blankett rörande individuppföljning i bostad med särskild service. På blanketten framgår att den fylls i av biståndshandläggare tillsammans med brukare och/eller företrädare i samband med uppföljning. Utöver blanketten för uppföljning på plats har vi även tagit del av en enkät som skickas ut till företrädare för individer i bostad med särskild service, i syfte att ta reda på hur insatsen fungerar och om den motsvarar behoven av stöd och hjälp. Både blanketten för uppföljning på plats samt enkäten innehåller uppgifter om exempelvis huruvida en genomförandeplan finns upprättad och hur brukaren trivs på boendet. Enkäten innehåller frågor rörande uppfattningen om huruvida den enskilde får bra och rätt stöd på boendet gällande exempelvis personlig omvårdnad, måltider, hushållssysslor och hälsa. Uppföljningsblanketten är något mer omfattande och berör exempelvis hur en vanlig vecka ser ut, vilken personlig omvårdnad som erhålls, om det finns behov av stöd vid matlagning, vilket stöd som erhålls vid hushållssysslor, om brukaren deltar i sysselsättning eller andra aktiviteter etc. Den omfattar även kort- och långsiktiga mål och planeringen framåt.

Vad gäller uppföljningen på individnivå framhåller intervjuade att detta sedan bytet av verksamhetssystem och införandet av IBIC som arbetsmetod blivit långsammare, även för erfarna handläggare. Bytet av system och tillämpandet av ny arbetsmetod framhålls ta tid men enligt uppgift går arbetet åt rätt håll. Intervjuade förmedlar en uppfattning om att aktuell lagstiftning, rättspraxis etc. följs i handläggningen men att det finns brister kopplat till uppföljning på individnivå.

Vid intervjuer framkommer att vissa beslut är tidsbegränsade och andra gäller tillsvidare, beroende på typ av beslut och den enskildes behov. Enligt gällande rutiner ska ett beslut följas upp efter tre månader och sedan en gång per år. Intervjuade beskriver dock att detta i praktiken inte fullt ut efterlevs i dagsläget på sådant sätt som gjordes för något år sedan (inom vuxen), till följd av personalomsättning, byte av verksamhetssystem och införande av IBIC som ny arbetsmetod. Enligt uppgift pågår ett arbete vid enhetsmöten

och dylikt för att stärka upp uppföljningen och skapa ett årshjul för att få till en tydlig struktur för regelbunden uppföljning. Prioriteringen uppges i huvudsak ligga på att följa upp beslut som är på väg att löpa ut. Inom handläggningen av barnärenden framhålls läget vara något bättre, då samtliga beslut är tidsbegränsade (vanligen avser besluten maximalt två år) mot bakgrund av att barns behov i regel utvecklas på ett annat sätt än vuxnas. Intervjuade ger uttryck för att uppföljningen i huvudsak ligger i fas även om det ibland finns skäl till att förlänga beslutet under utredningstiden för att hinna med. Även inom barnärendena framhålls prioriteringen ligga på nyansökningar och beslut som är på väg att löpa ut. Ett visst påminnelsestöd för uppföljning finns i verksamhetssystemet, som innebär att systemet "flaggar" när tid för uppföljning närmar sig. Detta kräver dock att handläggaren manuellt lagt in en sådan bevakning.

Intervjuade framhåller att LSS-handläggare inte alltid har koll på om det finns en aktuell genomförandeplan i samtliga ärenden, då man vid granskningstillfället inte genomför systematiska uppföljningar av beslut som inte är på väg att löpa ut. Generellt sett beskrivs arbetet med genomförandeplaner som eftersatt och att det kan finnas variationer mellan enheterna. Om utföraren upprättar en genomförandeplan med den enskilde syns denna plan inte i verksamhetssystemet och enligt uppgift är det inte alltid som planen delges handläggaren. Enligt intervjuade pågår ett arbete med att se över förbättringsmöjligheter kopplat till detta område, tillsammans med så kallade objektspecialister som håller ihop arbetet med verksamhetsysstemet.

Egenkontroller

Vid intervjuer beskrivs att verksamhetsutvecklare ibland efterfrågar underlag från specialisthandläggarna kopplat till ärendehanteringen, men det är inte helt tydligt i vilket syfte. I detta avseende framkommer att verksamhetscontroller bland annat efterfrågar underlag från specialisthandläggarna avseende ej verkställda beslut (se mer om detta i separat avsnitt) samt inför yttrande till Inspektionen för vård och omsorg avseende ej verkställda beslut.

Arbetet med egenkontroller beskrivs ha utvecklingspotential då systematiska kontroller inte genomförts tidigare, utan främst bestått i kollegial granskning i samband med exempelvis ärendedragningar där arbetsgruppen gemensamt diskuterar ärenden där behov av stöd i någon form finns. I och med införandet av IBIC framhålls vid intervjuer att särskilda egenkontroller avseende dokumentation numera planeras att genomföras årligen. En kontroll genomfördes under år 2021 och avsåg inte enbart LSS utan även handläggning enligt socialtjänstlagen (SoL). Vi har inom ramen för granskningen tagit del av en sammanställning av resultatet. I sammanställningen framgår att urvalet bestod i de två senaste utredningarna från samtliga handläggare på avdelningen. Svarsfrekvensen uppgick till 53 %. Frågorna omfattade både handläggarens kompetens (t ex om man är utbildad i Individens behov i centrum) och frågor som exempelvis om det i utredningen framgår att den enskilde erbjudits/fått ett informerande samtal samt om de finns en individuellt utformad bedömning i utredningen eller om det är en "standardiserad" bedömning.

Vid granskningstillfället pågår motsvarande dokumentationsgranskning för år 2022.

Kvalitetsberättelse

I granskningen framkommer att ingen separat kvalitetsberättelse tagits fram för år 2020 och 2021. Återrapportering av kvalitetsarbetet har istället skett genom uppföljning av nämndens verksamhetsplan, senas 2022-02-15 § 3. För år 2022 planeras dock en separat kvalitetsberättelse att tas fram.

Forum för stöd, dialog och utveckling

På enhetsnivå genomförs generellt sett så kallade ärendedragningar en gång per vecka, ledda av specialisthandläggare. Utöver dessa träffar framhålls också specialisthandläggarna finns tillgängliga för sina medarbetare utifrån behov. Alla handläggare (förutom specialisthandläggarna) har dessutom extern handledning en gång per månad. Vid mer komplicerade juridiska frågor kan stöd även erhållas från exempelvis kommunjurist och den person som finns på avdelningen som har titel utredare men är utbildad jurist. Samtliga medarbetare har dessutom tillgång till juridisk rättsdatabas och specialisthandläggarna uppges ha ett särskilt ansvar för att hålla sig ajour vad gäller exempelvis ny rättspraxis etc. och delge övriga medarbetare.

Vid intervjuer framhålls myndighetens specialisthandläggare som viktiga i arbetet med att säkerställa en samsyn i ärendehanteringen mellan de olika arbetsgrupperna. Denna funktion beskrivs som en positivt bidragande till en ökning av rättssäkerheten i handläggningen av LSS-ärenden. Specialisthandläggarna träffas i ett eget forum varannan vecka för att arbeta med gemensamma frågor. Varannan av dessa gånger deltar även enhetscheferna vid dessa träffar.

Intervjuade beskriver att myndighetsavdelningens ledningsgrupp träffas varannan vecka utifrån en dagordning med frågor som rör myndighetens verksamhet. Ett exempel på frågor som hanterats inom ramen för detta forum är att omsorgsnämndens individutskott noterat att olika mallar använts inom myndighetens olika enheter.

Utöver de forum som framgår ovan finns även ett LSS-råd, där förtroendevalda politiker från omsorgsnämnden och representanter för samverkansorganisationen Funktionsrätt Uppsala kommun deltar i arbetet för att öka inflytande och delaktighet för personer som har rätt till stöd och hjälp enligt LSS. Rådet sammanträder fyra gånger per år. På Uppsala kommuns hemsida beskrivs LSS-rådets syfte vara kunskaps- och erfarenhetsutbyte för att ge ett brukarperspektiv till nämnden. Genomförda intervjuer visar på vissa varierande uppfattningar om LSS-rådets syfte, funktion och utveckling under åren, vad gäller exempelvis vilken typ av frågor som lyfts, hur dessa frågor ska följas upp samt vilka möjligheter till inflytande som finns. I granskningen beskrivs att då frågor runt delegering och kommunicering av myndighetsbeslut tog stort utrymme flyttades myndighetsfrågor av generell karaktär till en samverkansgrupp. Där deltar chefer från omsorgsförvaltningens myndighetsenhet och representanter från Funktionsrätt Uppsala kommun. Gruppen rapporterar regelbundet till rådet.

Vi kan i protokoll från omsorgsnämndens sammanträde 2022-02-15 § 5 se att nämnden godkänt LSS-rådets årssammanställning för år 2021.

Brukarföreträdare uppger i granskningen att systematiska uppföljningar av individärenden inte till fullo genomförts under många år. Brukarföreträdare framhåller vidare sig vara bekymrade över att omsorgsnämndens utvecklingsplan för år 2022-2026 inte inkluderar uppgifter om hur nämnden ska verka för att alla personer som tillhör personkretsarna ska få sina behov tillgodosedda.

Aktgranskning

Vi har inom ramen för granskningen genomfört en aktgranskning där vi gått igenom totalt 15 ärenden och kontrollerat om följande går att utläsa av dokumentationen:

- Datum för ansökan om insats
- Vad ansökan avser
- Att personen ingår i personkrets
- Att den enskilde har behov av den sökta insatsen
- Om behovet (faktiskt) tillgodoses på annat sätt
- Datum för verkställd insats
- Att genomförandeplan är upprättad och omfattas av adekvat innehåll
- Att uppföljning är genomförd och dokumenterad
- Att insatser har beslutats av rätt delegat enligt delegationsordningen

I det material som vi erhållit från Uppsala kommun kan vi utläsa att samtliga femton ärenden innehåller uppgifter om vad ansökan avser, datum för inkommen ansökan samt beslutsdatum. I samtliga granskade ärenden framgår att den enskilde ingår i personkrets samt har behov av den sökta insatsen. I 12 av 15 ärenden framgår att behovet inte tillgodoses på annat sätt, medan detta i tre ärenden inte är fullt lika tydligt angivet.

Utifrån genomförd aktgranskning är vår uppfattning att samtliga beslut har fattats av delegat i enlighet med delegationsordningen, med undantag av ett beslut. Det aktuella beslutet avser ledsagarservice om 30 timmar/månad, där biståndshandläggare fattat beslutet. Befintlig delegationsordning gör gällande att biståndshandläggare har delegation att fatta beslut om ledsagarservice i en omfattning om *mindre* än 30 timmar/månad, medan beslut som avser 30 timmar eller mer ska fattas av specialisthandläggare.

I tre av ärendena kan vi (som en del i avidentifieringen av materialet) inte utläsa vilken funktion som fattat beslutet. Samtliga dessa tre beslut avser dock daglig verksamhet där delegationen ligger på biståndshandläggare, varför vi inte har anledning att tro att besluten är fattade av felaktig delegat.

I likhet med vad intervjuade gett uttryck för noterar vi i aktgranskningen att det finns brister vad gäller förekomsten av genomförandeplaner och uppföljningar av besluten. Av 15 granskade ärenden finns genomförandeplan i *ett* av dessa. I journalanteckningar

som hör till respektive ärenden kan vi utläsa dokumentation av vad som löpande hänt i ärendet (exempelvis telefonsamtal med anhörig etc.), men det saknas i huvudsak spårbarhet till strukturerade uppföljningar. I några ärenden har uppföljning av det berörda beslutet inte varit aktuellt. Exempel på detta är ett ärende där beslutet avsåg korttidsvistelse men den enskilde under tiden beviljats bostad med särskild service. I ett annat ärende avslutas insatsen daglig verksamhet då den enskilde fått anställning.

Bedömning

Säkerställer omsorgsnämnden en efterlevnad till aktuella bestämmelser vad gäller planering och uppföljning av insatser i syfte att uppnå en ändamålsenlig och rättssäker handläggning?

Bedömning: Delvis

Vår bedömning är att det finns strukturer och arbetssätt som ger förutsättningar för en ändamålsenlig och rättssäker handläggning, som exempelvis specialisthandläggare, ärendedragningar och tillgång till juridisk rättsdatabas.

Genomförd granskning visar på brister i uppföljningen av individärenden, vilket vi uppfattar att det finns en medvetenhet om i verksamheten. Vi konstaterar också att det i merparten av de granskade ärendena saknas upprättade genomförandeplaner.
Vår bedömning är att det kan finnas en risk för att uppföljningen inte blir tillräckligt strukturerad och tydlig om en genomförandeplan saknas som utgångspunkt. Det finns därmed en risk för svårigheter att utvärdera huruvida de åtgärder som vidtas bidrar till att uppnå målen, samt vilka eventuella förändringar som kan behöva göras.

Genomförd granskning visar på att det inte upprättats någon sammanhållen kvalitetsberättelse för varken år 2020 eller 2021 i enlighet med Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Vi ser positivt på att en kvalitetsberättelse för 2022 enligt uppgift ska upprättas.

Genomförd granskning visar på att det finns ett utvecklingsområde kopplat till att genomföra egenkontroller i verksamheten. I och med införandet av IBIC påtalas dock att särskilda egenkontroller planeras att genomföras årligen i enlighet med Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd.

Verkställande av insatser

Revisionsfråga 3: Säkerställer omsorgsnämnden att beslutade LSS-insatser verkställs utifrån individens behov? Genomförs exempelvis målgruppsanalyser på kort och lång sikt?

I enlighet med 28G § LSS ska nämnden rapportera de gynnande beslut där beslutet inte verkställts inom tre månader till både IVO och kommunens revisorer.

Iakttagelser

Som tidigare nämnts har bytet av verksamhetssystem ha medfört vissa utmaningar kopplat till handläggningen av LSS-ärenden. I sammanhanget beskriver intervjuade att det även pågår ett arbete tillsammans med systemleverantören för att lösa brister

kopplat till kommunicering av beslutade insatser, så att utföraren tidigt kan komma igång och planera för brukaren.

Statistik

Myndighetens verksamhetscontroller har ett särskilt ansvar för framtagande av statistik över verksamheternas volymer, på månatlig basis. I verksamhetscontrollers uppgifter ligger även exempelvis inrapportering av nationell data till Socialstyrelsen. Utifrån de statistikuppgifter som tas fram beskrivs myndighetens ekonomer utveckla underlagen till att även omfatta ekonomisk uppföljning kopplat till dessa. Detta framhålls bidra till ökade möjligheter att exempelvis kunna följa trender och hålla ansvarig nämnd informerad om utvecklingen.

Målgruppsanalyser

I syfte att ta reda på hur behoven ser ut hos målgruppen som redan har LSS-insatser framhålls att verksamhetscontroller årligen tar fram underlag på antalet beslut inom olika beslutstyper, för att exempelvis kunna jämföra med tidigare år och se utvecklingen över tid. Inom förvaltningen finns stabsfunktioner som exempelvis strateger som på en mer övergripande nivå följer utvecklingen i Uppsala kommun vad gäller demografi och hur behoven kan tänkas komma att se ut i framtiden. Detta arbete sker således i huvudsak på stabsnivå och inte primärt ute på enheterna.

Vid intervjuer framkommer att man inom förvaltningen, framförallt innan covid-19-pandemins utbrott, arbetat på olika sätt med exempelvis målgruppsanalyser. Då fanns särskilda styrgrupper bestående av strateger och ekonomer med gemensamt ansvar för dessa frågor. Detta arbete framhålls ha stagnerat något i och med pandemin samt verksamhetens omorganisering, men vid granskningstillfället pågår ett arbete för att återigen stärka samarbetet med strategerna vad gäller exempelvis målgruppsanalyser.

Intervjuade framhåller att avdelningen har ett tydligt uppdrag från politisk nivå om att samarbeta med socialtjänsten och samhandlägga ärenden där behov av detta finns. Ett arbete beskrivs pågå för att få till till stånd ett sådant samarbete i praktiken. Detta uppdrag har sin grund i två av fullmäktiges inriktningsmål med tillhörande åtgärder formulerade på nämndnivå;

- *Uppsalas alla barn och elever ska klara sin utbildning, nå sin gymnasieexamen och utmanas i sitt lärande*

  Till detta mål har omsorgsnämnden formulerat åtgärden *Utveckla samarbetet med berörda nämnder för att ge ett sammanhållande stöd till elever med stort stödbehov* samt

- *I Uppsala ska ingen lämnas utanför och invånare, organisationer och näringsliv ska vara delaktiga i att utforma samhället*

Till detta mål har omsorgsnämnden formulerat åtgärderna *Bidra till ökad kännedom hos nämnder och bolag om Program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning* samt *Tillsammans med berörda nämnder (SCN, UBN, AMN och PBN[2]) samordna behov av socialt stöd*.

Vi noterar i protokoll från omsorgsnämndens sammanträde 2022-06-21 § 52 fått en lägesrapport om arbetet med samverkan mellan socialförvaltningen och omsorgsförvaltningen. Vid samma sammanträde (§ 59) har nämnden också fått information om att förvaltningen deltar och kommer att prata om arbetet med *programmet för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning*.

Brukarundersökningar

I omsorgsnämndens årsuppföljning för år 2021 redovisas sammanfattande resultat från 2021 års brukarundersökning. Undersökningen omfattar primärt utförarsidan och således inte specifikt handläggning inom området. Det framgår att resultatet av brukarundersökningen påvisade en viss försämring inom områdena kommunikation och inflytande. Inom området rätt stöd och omtanke noterades dock en viss förbättring jämfört med år 2020.

I nämndens uppföljningsrapport framgår vidare att Socialstyrelsen ansvarar för insamlingen av den enhetsundersökning som utgör en del av Öppna jämförelser. Enhetsundersökningen avser bostad med särskild service och daglig verksamhet. Med anledning av att Socialstyrelsen upphandlat en ny aktör för genomförandet av undersökningen, försenades 2021 års enhetsundersökningen. Mot bakgrund av detta finns inget resultat att redovisa i nämndens uppföljningsrapport för år 2021.

Kopplat till det tidigare nämnda inriktningsmålet *Uppsala ska vara en äldrevänlig kommun och invånare med funktionsnedsättning ska uppleva trygghet, frihet och tillgänglighet* finns ett antal indikatorer, varav ett avser LSS-området. Det är dock inte primärt knutet till själva handläggningsprocessen utan fokuserar på utförarsidan i form av *Brukarbedömning gruppbostad LSS: Brukare som alltid trivs hemma (andel)*. I mål- och budgetdokumentet för år 2022 framgår utfallet för åren 2017-2020. Målvärdet för år 2022 anges som att värdet ska öka. Vi noterar att utfallet för åren 2017-2020 varierat mellan 81 och 88 %, där högst resultat uppnåddes år 2017 och lägst år 2020.

I granskningen framkommer att ingen brukarundersökning gällande biståndshandläggningen genomfördes under år 2021. Den senast genomförda är från år 2020, avsåg handläggning enligt både LSS och SoL, och omfattade frågor som exempelvis hur lätt eller svårt det är att få kontakt med handläggaren, hur mycket man själv kunnat påverka vilket stöd man beviljats från kommunen samt om det beviljade stödet motsvarar behovet av hjälp.

[2] Socialnämnden, utbildningsnämnden, arbetsmarknadsnämnden samt plan- och byggnadsnämnden

Vid granskningstillfället pågår år 2022 års brukarundersökning avseende handläggning. Även denna avser både LSS och SoL. Tidigare enkäter framhålls ha haft relativt låg svarsfrekvens (den ovan nämnda från år 2020 hade en svarsfrekvens på 23 %) och mot bakgrund av detta ges uttryck för vikten av att arbeta för att fler besvarar årets.

Tillsyner av Inspektionen för vård och omsorg (IVO)

I omsorgsnämndens uppföljningsrapport för år 2021 framgår att IVO under året genomförde totalt sex tillsyner i fyra verksamheter inom nämndens verksamhetsområde. Samtliga tillsyner avsåg utförarsidan och således inte handläggning av ärenden. Två tillsyner var initiativärenden (händelsestyrd tillsyn) och inom en och samma verksamhet. Flera olika områden kontrollerades vid tillsynerna, men gemensamt för de båda var att de omfattade kompetens hos personal. Enligt uppgifter i uppföljningsrapporten bedömde IVO att det inte förelåg några brister inom de områden som kontrollerades. Vid ena tillsynen påtalade dock IVO några förbättringsområden.

Två tillsyner var frekvenstillsyner (planerad tillsyn) och skedde i två olika verksamheter, där bland annat klagomålshantering kontrollerades. Enligt uppgift fastställde IVO att det inte förelåg några brister inom de områden som kontrollerades.

Avtalsuppföljning

Omsorgsnämndens uppföljningsrapport för år 2021 omfattar bland annat information om avtalsspecifik uppföljning. I avsnittet redogörs för att det på verksamhetsnivå sker en avtalsuppföljning utifrån ett strategiskt urval samt vid händelser som föranleder granskning. I uppföljningsarbetet framhålls både brister och framgångsfaktorer ha framkommit. Uppföljningarna syftar bland annat till att ge förvaltningen inblick i hur verksamheterna inom utförarsidan bedrivs och verksamhetsansvarigas syn och planering för verksamheterna.

I uppföljningsrapporten framgår att *Program för full delaktighet* och *Program för Uppsala kommuns barn- och ungdomspolitik* med tillhörande handlingsplan särskilt beaktats i uppföljningsarbetet. Som nämnts ovan noterades i 2021 års brukarundersökning försämrade resultat avseende kommunikation och inflytande. Enligt uppgift finns delaktighet, självbestämmande och möjligheter till anpassad kommunikation med som krav i samtliga avtal och leverantörernas rutiner och vardagliga arbete med att skapa dessa möjligheter framhålls därför behöva fortgå.

Något som noterats inom ramen för flera avtalsuppföljningar under år 2021 beskrivs vara utbetalningar av felaktiga ersättningar. För att minska risken för tolkningsutrymme och minimera risken för oavsiktliga felaktigheter rörande betalningsvillkor och fakturering anses avtal avseende den ekonomiska ersättningen behöva tydliggöras och förenklas.

Ej verkställda beslut

I LSS-lagstiftningen finns krav på att nämnden ska rapportera de gynnande beslut där beslutet inte verkställts inom tre månader till både IVO och kommunens revisorer. Vi har

inom ramen för granskningen även tagit del av förvaltningens rutin för att *Rapportera ej verkställda beslut till IVO* (daterad 2022-06-23). I rutinen anges vad biståndshandläggare, verksamhetscontroller, specialisthandläggare, enhetschef på myndighet, verksamhetschef hos utförare samt boendesamordnare ansvarar för och hur processen går till. Uppgiften att sammanställa de ej verkställda besluten, att rapportera in uppgifterna till IVO samt att upprätta rapport till nämnd, kommunens revisorer och kommunfullmäktige åligger verksamhetscontroller. I rutinen framgår att rapporteringen till nämnd och kommunfullmäktige ska innehålla hur många beslut som inte har verkställts, datum för beslutet, vilka typer av beslut det gäller samt tid som har förflutit från dagen för respektive beslut.

Enligt uppgift från intervjuade har detta varit en aktuell fråga utifrån att man inom kommunen haft en hög andel ej verkställda beslut, men dessa har börjat minska. Detta är också något som bekräftas i statistik som vi inom ramen för granskningen tagit del av. De ej verkställda besluten framhålls främst ha avsett bostad med särskild service för vuxna, då det funnits brist på sådana bostäder. Se mer om detta inom ramen för sista revisionsfrågan.

Utöver bostad med särskild service framhålls även andelen beslut avseende daglig verksamhet ej ha verkställts under pågående covid-19-pandemi. Enligt intervjuade har kommunen inte stängt ner daglig verksamhet under pandemins pågående (med undantag av några veckor då regionens smittskyddsenhet uppmanade till detta), men flertalet brukare har själva valt att inte delta. Även andelen ej verkställda beslut avseende daglig verksamhet framhålls ha sjunkit på senare tid.

Vi kan i protokoll från omsorgsnämndens sammanträden för perioden januari-november 2022 se att nämnden hanterat ej verkställda beslut vid sammanträdena 2022-03-30 § 20, 2022-06-21 § 54 samt 2022-09-28 § 79. Rapporteringen vid septembersammanträdet avsåg perioden 2022-04-01 till och med 2022-06-30. Under denna period var det totalt 81 beslut enligt LSS som inte verkställts inom tre månader. I sammanställningen redovisas även orsaker till varför besluten ej verkställts. Sammanställningen omfattar vidare exempelvis det totala antalet ej verkställda (respektive verkställda) beslut uppdelat på män/pojkar respektive kvinnor/flickor för kvartal 3 och 4 år 2021 samt 1 och 2 år 2022.

Vid granskningstillfället uppges inrapporteringen för kvartal 3 år 2022 vara klar, men ärendet är ännu ej behandlat i nämnd.

Aktgranskning

Inom ramen för vår aktgranskning har förvaltningen i en separat fil angett vilket datum som respektive insats har verkställts. I filen framgår även datum för då respektive beslut fattats. I de fall som det gått en längre tid från datum för beslut till datum för verkställighet återfinns förklaring till detta i löpande journalanteckningar. Det handlar exempelvis om att den enskilde varit svår att få tag i respektive att det varit kö till den

valda utföraren av daglig verksamhet. I övrigt har insatserna verkställts inom en relativt kort tid från beslutsdatum.

Bedömning

Säkerställer omsorgsnämnden att beslutade LSS-insatser verkställs utifrån individens behov? Genomförs exempelvis målgruppsanalyser på kort och lång sikt?

Bedömning: Delvis

Genomförd aktgranskning visar att merparten av besluten verkställts inom rimlig tid från beslutsdatum. I de fall det gått en längre tid finns skälen till detta dokumenterade i journalen.

Vi kan konstatera att omsorgsnämnden kontinuerligt följer upp ej verkställda beslut, vilket är i enlighet med gällande lagstiftning. Andelen ej verkställda beslut har minskat men är fortsatt relativt hög.

Vi kan vidare konstatera att det tidigare fanns strukturer för målgruppsanalyser innan covid-19-pandemin bröt ut. Vid intervjuer beskrivs att dessa analyser stagnerat något i och med pandemin samt utifrån verksamhetens omorganisering. Vi ser dock positivt på att dessa målgruppsanalyser är under upprättande igen.

Genomförd granskning påvisar att det genomförs brukarundersökningar i syfte att säkerställa att individens behov tillgodoses. Brukarundersökningarnas inriktning varierar över tid. Vi kan inom ramen för granskningen konstatera att en brukarundersökning avseende handläggning är aktuell under 2022.

Omsorgsnämndens uppföljning

Revisionsfråga 4: Säkerställer omsorgsnämnden en tillräcklig rapportering och uppföljning inom området?

Som tidigare nämnts har nämnden i enlighet med 6 kap. 6 § kommunallagen ett ansvar att säkerställa att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande bestämmelser och att den interna kontrollen är tillräcklig.

Iakttagelser

Omsorgsnämnden fastställde 2022-02-15 § 3 årsbokslut och uppföljningsrapport för år 2021. Dessa underlag inkluderade exempelvis statistik avseende färdigställda LSS-bostäder, kortfattade resultat från brukarundersökningen år 2021, information om tillsynsrapporter från IVO, avtalsuppföljning samt redogörelser utifrån respektive verksamheter som bedrivs enligt LSS. Utöver dessa delar innefattade rapporten även den ekonomiska måluppfyllelsen för året.

Vad gäller uppföljning av de ekonomiska aspekterna framhålls vid intervjuer att det främst är ekonom och avdelningschef som ansvarar för rapporteringen till nämnd. Avstämning mellan ekonom och respektive enhetschef uppges ske i samband med prognosarbetet en gång per kvartal. Vi noterar i protokoll från omsorgsnämndens sammanträden för perioden januari-november 2022 att nämnden på kontinuerlig basis erhåller uppföljning av det ekonomiska läget. Vi kan även i nämndens delårsrapport per augusti 2022 utläsa att en ny ersättningsmodell inom LSS gruppbostäder och

servicebostäder är framtagen och har pilottestats inom tio verksamheter i nämndens egenregi. Modellen baseras på nivåmätning av den enskilde individens behov av vård och omsorg samt behov av stöd i aktiviteter i det dagliga livet. En ny ersättningsmodell för daglig verksamhet är också under framtagande. Vi noterar vidare i protokoll från omsorgsnämndens sammanträde 2022-06-21 § 59 att nämnden fått information om LSS-utjämningssystemets påverkan på Uppsala kommun. Vid sammanträdet 2022-09-28 § 78 redovisades även en uppföljning av genomförd internkontroll kopplat till att utbetalad ersättning används på rätt sätt gällande beslutade insatser, timkostnader för personlig assistans i egen regi samt att samtlig ersättning från Försäkringskassan erhålls.

Vi noterar att omsorgsnämnden 2022-04-27 § 36 fått information om arbetssättet IBIC och implementeringen av det nya verksamhetssystemet. 2022-10-25 § 95 fick nämnden information om myndighetsavdelningens uppdrag och arbetsprocesser samt antalet pågående beslut och fördelningen på olika insatser per 2022-10-01. Vid tillfället informerades även om hur avdelningen arbetar med avslag och domar. Vid sammanträdet 2022-11-23, hanterade nämnden *Bostads- och lokalförsörjningsplan för personer med funktionsnedsättning 2023-2017 med utblick till 2032* (§ § 110). I ärendet framgår bland annat att analysen visar att det fram till år 2027 fortsatt finns ett underskott av bostäder med särskild service (LSS 9:9).

Intervjuade beskriver att det vid granskningstillfället pågår ett arbete kring hur redovisningen till omsorgsnämnden ska utformas och vad den ska innefatta. Det nya greppet, som uppges bland annat innefatta redovisning av olika typer av insatser i syfte att göra nämnden trygg i hur olika insatser bedöms, tillämpas från och med oktober 2022. Utöver detta beskrivs den månatliga uppföljningen till nämnd framförallt bestå av kvantiteter snarare än kvalitetsaspekter. På verksamhetsnivå framhålls dock vissa kvalitetsuppföljningar göras utifrån vad enheterna arbetar med för tillfället, som inte rapporteras vidare till politisk nivå utan hanteras inom ledningsgruppen. Mottagningen följer exempelvis inflödet av ärenden och i mars 2022 ska en en topp ha noterats. Utifrån detta ska en presentation ha tagits fram gällande vilka typer av insatser som ansöks om, trender etc.

Vid intervjuer framhålls en viktig del i arbetet vara att följa upp att utredningstiderna inte är alltför långa. Utredningarna beskrivs under våren 2022 generellt sett ha pågått under lång tid (till följd av byte av verksamhetssystem och införandet av IBIC) varpå myndigheten identifierade ett behov av att säkerställa en uppföljning av detta. Vid intervjuer påtalas att rapportering avseende handläggningstider har skett till berört arbetsutskott i september 2022.

Rutin för avvikelser

Vi har inom ramen för granskningen tagit del av ett normerande styrdokument kallat *Hantera avvikelser och missförhållanden* (daterat 2020-06-15). Rutinen omfattar bland annat uppgifter om ansvarsfördelning mellan medarbetare, enhetschef, avdelningschef samt avdelningen för kvalitet och utveckling. I rutinen anges även exempel på sådana

händelser som rapporteras som avvikelser. I granskningen ges dock uttryck för att myndigheten, tillsammans med förvaltningens kvalitetsavdelning, nyligen tagit fram en ny rutin avseende avvikelsehantering, synpunktshantering samt Lex Sarah[3] då det tidigare funnits brister i detta arbete. Ett årshjul för arbetet beskrivs ha tagits fram och rutinen omfattar hela förvaltningen.

Bedömning

Säkerställer omsorgsnämnden en tillräcklig rapportering och uppföljning inom området?

Bedömning: Ja

Genomförd granskning visar på att omsorgsnämnden erhåller en löpande rapportering och uppföljning kring nämndens ekonomi och verksamhet under 2022 (t o m november). Vi kan konstatera att i nämndens delårsrapport per augusti 2022 har rapportering och uppföljning genomförts avseende exempelvis framtagande av ny ersättningsmodell inom LSS-bostäder och servicebostäder. Vidare kan vi i nämndens protokoll utläsa att information givits kring LSS-utjämningssystemets påverkan i kommunen.

Vi kan även konstatera att årsbokslut och uppföljningsrapport för helåret 2021 fastställts av nämnden. Underlagen omfattade bland annat statistik, resultat från brukarundersökning år 2021 och ekonomisk måluppfyllelse för året.

Vi har inom ramen för granskningen erhållit rutin för hantering av avvikelser och missförhållanden. Vid intervjuer framkommer att en ny rutin för avvikelsehantering, synpunktshantering och Lex Sarah har tagits fram.

Åtgärder för att utveckla verksamheten

Revisionsfråga 5: Säkerställer omsorgsnämnden att åtgärder vidtas i syfte att utveckla verksamheten?

Iakttagelser

Som tidigare nämnts ges vid uttryck för att byte av verksamhetssystem samt införandet av IBIC påverkar myndighetens förutsättningar i handläggningen av LSS-ärenden. Enligt intervjuade har man inom verksamheten gjort vad man kan för att avhjälpa utmaningarna, genom exempelvis att föra en dialog med systemleverantören samt anställa behövda medarbetare/funktioner och i vissa fall hyra in konsulter. Detta beskrivs ha medfört ökade kostnader men framhålls som viktigt för att säkerställa kvaliteten och rättssäkerheten.

Uppsala kommun har, som lyfts inom ramen för en tidigare revisionsfråga, haft en hög andel ej verkställda beslut avseende bostad med särskild service för vuxna. Till följd av detta har omsorgsnämnden i sin verksamhetsplan och budget för år 2022-2024 tydliggjort att man under år 2020–2022 gör en särskild politisk satsning på området. Satsningen innebär ett tillskott om 88 miljoner kronor under perioden, för att tillgodose bostad med särskild service (LSS 9:9). För år 2022–2024 avsätts ytterligare 30 miljoner kronor per år för att täcka behovstillskottet. Vid intervjuer beskrivs satsningen ha gett resultat i form av att fler boendeplatser kunnat öppna och andelen ej verkställda beslut

[3] Lex Sarah innebär att personalen i vissa verksamheter, exempelvis inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning, är skyldiga att rapportera missförhållanden.

på området har minskat. Under år 2022 har inga nya boendeplatser öppnats, vilket medfört att andelen ej verkställda beslut gått upp något igen. Detta är dock något man förväntas komma tillrätta med under år 2023 när nya boendeplatser öppnar upp. Vi noterar att uppföljning av nyöppnade boendeplatser följts upp inom ramen för exempelvis omsorgsnämndens uppföljningsrapport avseende år 2021 samt internkontrollarbete år 2021. Vi kan också se att nämnden 2022-03-30 § 24, 2022-09-28 § 82 samt 2022-11-23 § 109 fått en redovisning av aktuellt läge vad gäller den politiska satsningen på LSS-boenden.

Det tidigare nämnda "utskottet" till LSS-rådet där avdelningschef och en av enhetscheferna deltar tillsammans med Funktionsrätt Uppsala kommun två-tre gånger per termin framhålls utgöra ett viktigt forum för informationsutbyte och således verksamhetsutveckling. Ett exempel som i sammanhanget nämns är att brukarorganisationer samt tidigare genomförda brukarenkäter lyft aspekten att myndighetsavdelningen behöver vara tydligare i handläggningsprocessen, dvs. vad som händer för den enskilde när denne lämnat in en ansökan om insatser enligt LSS samt att beslutet kommuniceras på ett lämpligt sätt. Detta framhålls vara något som förvaltningen arbetat med genom exempelvis lättläst informationsmaterial med bildstöd etc.

I Uppsala kommuns mål- och budgetdokument för år 2022 framgår, inom ramen för inriktningsmålet *Uppsala kommuns medarbetare ska ha bra arbetsvillkor och kan med hög kompetens möta Uppsala ett särskilt uppdrag på området kompetens hos medarbetare* ett uppdrag till omsorgsnämnden och arbetsmarknadsnämnden om att *Öka kompetensen hos medarbetare inom LSS genom att utreda och genomföra en pilotsatsning med utbildning inom stödpedagogik*. Detta avser dock inte primärt handläggningen av LSS-ärenden utan omfattar utförarsidan, där ambitionen är att kommunen ska arbeta utifrån målsättningen om att alla medarbetare ska ha minst undersköterskeutbildning med stödpedagogisk inriktning eller en stöd-/socialpedagogisk yrkeshögskoleutbildning. Vi noterar att omsorgsnämnden följt upp målet inom ramen för delårsuppföljningen per augusti 2022.

I Socialstyrelsens Öppna jämförelser för år 2022 har Uppsala kommun svarat "nej" på frågorna som rör huruvida resultat från systematisk uppföljning använts till verksamhetsutveckling.

Bedömning

Säkerställer omsorgsnämnden att åtgärder vidtas i syfte att utveckla verksamheten?

Bedömning: Ja

Genomförd granskning påvisar att andelen ej verkställda beslut avseende insatsen bostad med särskild service för vuxna är hög. Till följd av detta har omsorgsnämnden i sin verksamhetsplan och budget för år 2022-2024 tydliggjort att man under år 2020–2022 vidtagit åtgärder inom området. Vi kan konstatera att antalet ej verkställda beslut har sjunkit utifrån nämndens satsning.

Genomförd granskning påvisar även att byte av verksamhetssystem och införandet av IBIC är ett pågående arbete och är till syfte att utveckla och säkra kvaliteten i verksamheten.

Vi kan konstatera att det finns antagna nämndsmål för 2022 som syftar till att öka kompetensen hos personal inom utförarsidan. Omsorgsnämnden har följt upp målet i samband med delårsuppföljningen 2022.

Vi kan i Socialstyrelsens Öppna jämförelser utläsa att Uppsala kommun år 2022 inte har använt resultat från systematisk uppföljning för verksamhetsutveckling.

Samlad bedömning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Uppsala kommun genomfört en granskning av handläggning inom LSS-verksamheten. Granskningens syfte är att bedöma om omsorgsnämnden säkerställer att LSS-verksamheten bedrivs ändamålsenligt med tillräcklig styrning och intern kontroll.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att omsorgsnämnden inte helt säkerställt att LSS-verksamheten bedrivs ändamålsenligt och med en tillräcklig styrning och intern kontroll.

Rekommendationer

Mot bakgrund av granskningsresultatet lämnar vi följande rekommendationer till omsorgsnämnden:

- att säkerställa att genomförandeplaner upprättas och dokumenteras.
- att säkerställa att uppföljning av individärenden sker i enlighet med lagens intentioner och nämndens styrande dokument inom området.
- att säkerställa att egenkontroller genomförs och dokumenteras samt redovisas till nämnd.
- att årligen upprätta en kvalitetsberättelse i enlighet med Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd.
- att återuppta strukturer och arbetssätt kopplat till målgruppsanalyser.
- att fortsätta följa andelen ej verkställda beslut vidta ytterligare åtgärder om dessa ökar.

Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor

Revisionsfråga	Bedömning	
1. Säkerställer omsorgsnämnden att det finns dokumenterade riktlinjer och rutiner som är kända och tillämpas för handläggning inom LSS-verksamheten?	**Ja** Det finns rutiner för handläggning inom LSS-verksamheten som också uppfattas som kända och tillämpade. Dokumenten finns samlade i ett kvalitetsledningssystem och det finns särskilt utsedda funktioner i verksamheten med ansvar för att säkerställa att dessa hålls aktuella. Det finns inte några politiskt antagna riktlinjer som tydliggör kommunens ambitionsnivå inom området. LSS-lagstiftningen är en rättighetslag, men det betyder inte att nämnden inte kan upprätta riktlinjer för att ta ett ställningstagande om insatsernas högsta omfattning. 97,6 % av handläggarna som arbetar inom LSS-verksamheten i Uppsala kommun har socionomexamen.	
2. Säkerställer omsorgsnämnden en efterlevnad till aktuella bestämmelser vad gäller planering och uppföljning av insatser i syfte att uppnå en ändamålsenlig och rättssäker handläggning?	**Delvis** Det finns strukturer och arbetssätt som ger förutsättningar för en ändamålsenlig och rättssäker handläggning, som exempelvis specialisthandläggare, ärendedragningar och tillgång till juridisk rättsdatabas. Genomförd granskning visar på brister i uppföljningen av individärenden, vilket det finns en medvetenhet om i verksamheten. I merparten av de granskade ärendena saknas upprättade genomförandeplaner. Det har inte upprättats någon sammanhållen kvalitetsberättelse för varken år 2020 eller 2021. Det är positivt att en kvalitetsberättelse för 2022 enligt uppgift ska upprättas.	

	Det finns ett utvecklingsområde kopplat till att genomföra egenkontroller i verksamheten. I och med införandet av IBIC påtalas dock att särskilda egenkontroller planeras att genomföras årligen.	
3. Säkerställer omsorgsnämnden att beslutade LSS-insatser verkställs utifrån individens behov? *Genomförs exempelvis målgruppsanalyser på kort och lång sikt?*	**Delvis** Genomförd aktgranskning visar att merparten av besluten verkställts inom rimlig tid från beslutsdatum. I de fall det gått en längre tid finns skälen till detta dokumenterade i journalen. Omsorgsnämnden följer kontinuerligt upp ej verkställda beslut. Andelen ej verkställda beslut har minskat men är fortsatt relativt hög. Det fanns tidigare strukturer för målgruppsanalyser innan covid-19-pandemin bröt ut. Dessa analyser har stagnerat något i och med pandemin samt utifrån verksamhetens omorganisering. De är dock under upprättande igen. Det genomförs brukarundersökningar i syfte att säkerställa att individens behov tillgodoses. Brukarundersökningarnas inriktning varierar över tid. En brukarundersökning avseende handläggning är aktuell under 2022.	
4. Säkerställer omsorgsnämnden en tillräcklig rapportering och uppföljning inom området?	**Ja** Omsorgsnämnden erhåller en löpande rapportering och uppföljning kring nämndens ekonomi och verksamhet under 2022. I nämndens delårsrapport per augusti 2022 har rapportering och uppföljning genomförts avseende exempelvis framtagande av ny ersättningsmodell inom	

	LSS-bostäder och servicebostäder. I nämndens protokoll kan utläsas att information givits kring LSS-utjämningssystemets påverkan i kommunen. Även årsbokslut och uppföljningsrapport för helåret 2021 har fastställts av nämnden. Underlagen omfattade bland annat statistik, resultat från brukarundersökning år 2021 och ekonomisk måluppfyllelse för året. Inom ramen för granskningen har rutin för hantering av avvikelser och missförhållanden erhållits. Vid intervjuer framkommer att en ny rutin för avvikelsehantering, synpunktshantering och Lex Sarah har tagits fram.	
5. Säkerställer omsorgsnämnden att åtgärder vidtas i syfte att utveckla verksamheten?	**Ja** Andelen ej verkställda beslut avseende insatsen bostad med särskild service för vuxna är hög. Till följd av detta har omsorgsnämnden i sin verksamhetsplan och budget för år 2022-2024 tydliggjort att man under år 2020–2022 vidtagit åtgärder inom området. Antalet ej verkställda beslut har sjunkit utifrån nämndens satsning. Byte av verksamhetssystem och införandet av IBIC är ett pågående arbete och är till syfte att utveckla och säkra kvaliteten i verksamheten. Det finns antagna nämndsmål för 2022 som syftar till att öka kompetensen hos personal inom utförarsidan. Omsorgsnämnden har följt upp målet i samband med delårsuppföljningen 2022. I Socialstyrelsens Öppna jämförelser kan utläsas att Uppsala kommun år 2022 inte har använt resultat från systematisk uppföljning för verksamhetsutveckling.	

2022-01-27

Lena Salomon

Uppdragsledare

Malou Olsson

Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Uppsala kommun enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från juni 2022. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.

Uppsala kommun

Datum:
2023-03-03

Diarienummer:
KRN-2022-00033

KOMMUNREVISIONEN

Mottagare:

Arbetsmarknadsnämnden
Kommunstyrelsen
Kommunfullmäktige för kännedom

Granskning av styrning och ledning av sfi

PwC har av Uppsala kommuns revisorer fått i uppdrag att granska arbetsmarknadsnämndens styrning och ledning av sfi.
Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2022.

Efter genomförd granskning bedömer vi att arbetsmarknadsnämnden i allt väsentligt säkerställt en ändamålsenlig styrning och ledning av sfi-utbildningen och dess samverkan med den övriga vuxenutbildningen.

Utifrån genomförd granskning rekommenderar vi därför arbetsmarknadsnämnden att vidta följande åtgärder:

- Årligen efterfråga en samlad redovisning av sfi-verksamhetens förutsättningar och resultat som också visar på de variationer som finns hos utbildningsanordnarna.

Revisionen begär yttrande över revisionens iakttagelser och rekommendation från arbetsmarknadsnämnden och kommunstyrelsen senast 2023-06-30 till kommunrevisionen@uppsala.se och till det sakkunniga biträdet, [redacted]

För kommunrevisionen

[redacted]

Lars-Olof Lindell, vice ordförande

Postadress: Uppsala kommun, kommunrevisionen, 753 75 Uppsala
Telefon: 018-727 11 32 (Kansli)
E-post: kommunrevisionen@uppsala.se
www.uppsala.se

Granskning av styrning och ledning av sfi

Uppsala kommun

Mars 2023

Marie Lindblad, certifierad kommunal revisor

Amanda Guerra

Henrik Boström

Jenny Nordqvist, kvalitetssäkrare

pwc

Revisionsrapport

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Uppsala kommun genomfört en granskning av styrning och ledning av svenska för invandrare (sfi). Granskningens syfte är att bedöma om arbetsmarknadsnämnden säkerställt en ändamålsenlig styrning och ledning av sfi-utbildningen och dess samverkan med den övriga vuxenutbildningen.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att arbetsmarknadsnämnden i allt väsentligt säkerställt en ändamålsenlig styrning och ledning av sfi-utbildningen och dess samverkan med den övriga vuxenutbildningen.

Nedan ses bedömning för varje revisionsfråga. För fullständiga bedömningar se respektive revisionsfråga i rapporten eller det avslutande avsnittet “Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor”.

Revisionsfrågor	**Bedömning**
1. Finns tydliga mål för sfi-verksamheten?	Ja
2. Finns ett systematiskt kvalitetsarbete både på huvudmannanivå och enhetsnivå?	Delvis
3. Finns en fungerande samverkan med övrig vuxenutbildning som underlättar för elevernas fortsatta utbildning?	Ja
4. Finns dokumenterade uppföljningar av verksamhet och ekonomi som innehåller analyser och förslag till åtgärder (vid budgetöverskridande eller bristande måluppfyllelse)?	Ja
5. Har arbetsmarknadsnämnden en tillräcklig uppföljning av sfi-verksamheten?	Delvis
6. Säkerställer arbetsmarknadsnämnden att åtgärder vidtas vid identifierade brister?	Ja

Rekommendationer

Utifrån genomförd granskning rekommenderar vi arbetsmarknadsnämnden att årligen efterfråga en samlad redovisning av sfi-verksamhetens förutsättningar och resultat som också visar på de variationer som finns hos utbildningsanordnarna.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Inledning	4
Bakgrund	4
Syfte och revisionsfrågor	4
Revisionskriterier	5
Avgränsning	5
Metod	5
Svenska för invandrare (sfi)	6
Sfi i Uppsala	7
Granskningsresultat	9
Styrning av svenska för invandrare (sfi)	9
Systematiskt kvalitetsarbete	12
Samverkan med övrig vuxenutbildning	14
Uppföljning av sfi	15
Åtgärder	20
Samlad bedömning	22
Rekommendationer	22
Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor	23

Inledning

Bakgrund

Goda kunskaper i svenska språket är en viktig nyckel för att påskynda integrationen i ett samhälle. Det är många gånger en förutsättning för jobb och etablering på arbetsmarknaden. Svenska för invandrare (sfi) utgör en viktig grund för att nyanlända kommuninvånare ska kunna lära sig svenska, få information om hur det svenska samhället fungerar samt kunna utbilda sig vidare och få ett arbete.

Arbetsmarknadsnämnden har för år 2022 ett uppdrag från kommunfullmäktige om att öka genomströmningen på sfi-utbildningen. Av nämndens verksamhetsplan framgår vilka åtgärder som planeras vidtas samt vilka indikatorer som följs upp.

Statistik visar att det i Uppsala kommun (2021), jämfört med riket, är en lägre andel elever (28 procent) av de som påbörjade sfi-utbildningen som avslutade kurserna med godkända betyg än vad det är i riket (32 procent). Andelen elever med godkända betyg (av de som avslutar sin utbildning) i kommunen (42 procent) är ungefär på samma nivå som i riket (43 procent).

Jämfört med riket har sfi-kurserna genomförts med ett högre genomsnittligt antal elevtimmar samtidigt som den genomsnittliga tiden i veckor är lägre i Uppsala än i riket. Detta tyder på att sfi-eleverna i Uppsala läser fler timmar per vecka än vad som görs i riket. Under år 2021 var det cirka 5 700 elever som läste sfi och över 60 procent av eleverna gjorde det hos en annan utförare än kommunen.

För läsåret 21/22 hade kommunen en något högre andel lärare med pedagogisk högskoleutbildad (85,4 procent) än såväl länet som riket. Andelen legitimerade lärare var 68,9 procent. Statistiken visar vidare att Uppsala har en lägre lärartäthet än såväl länet som riket. I Uppsala är det 33 elever per lärare, snittet för länet är 27 och i riket 23.

Den tillhandahållna kvaliteten på vuxenutbildningens verksamhet (där sfi är en del) har påverkan på kommunens arbetslöshet såväl som kostnader för försörjningsstöd. Vuxenutbildningen genomgår generellt en stor förändring där utbildningen erbjuds allt fler och bedrivs allt mer kontinuerligt,individuellt samt flexibelt vilket innebär ett starkt förändringstryck i den kommunala vuxenutbildningen.

Skollagen tydliggör att det ska bedrivas ett systematiskt kvalitetsarbete för att utveckla verksamheten. Kvalitetsarbete omfattar såväl planering som uppföljning av verksamheten och dess kvalitet.

Revisorerna har med anledning av sfi:s betydelse för kommunens arbete med att öka sysselsättningen och integrationen beslutat att granska styrning och ledning av sfi-undervisningen.

Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att bedöma om arbetsmarknadsnämnden säkerställt en ändamålsenlig styrning och ledning av sfi-utbildningen och dess samverkan med övriga vuxenutbildningen.

Revisionsfrågor:

1. Finns tydliga mål för sfi-verksamheten?
2. Finns ett systematiskt kvalitetsarbete både på huvudmannanivå och enhetsnivå?
3. Finns en fungerande samverkan med övrig vuxenutbildning som underlättar för elevernas fortsatta utbildning?
4. Finns dokumenterade uppföljningar av verksamhet och ekonomi som innehåller analyser och förslag till åtgärder (vid budgetöverskridande eller bristande måluppfyllelse)?
5. Har arbetsmarknadsnämnden en tillräcklig uppföljning av sfi-verksamheten?
6. Säkerställer arbetsmarknadsnämnden att åtgärder vidtas vid identifierade brister?

Revisionsfråga 2 fokuserar på strukturen för systematiskt kvalitetsarbete på enhetsnivå och huvudmannanivå och dess huvudsakliga innehåll. Revisionsfrågorna 4 - 6 kan också sägas beröra det systematiska kvalitetsarbetet men omfattar även den samlade uppföljning som görs av både verksamhet och ekonomi och de åtgärder som vidtas.

Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser och bedömningar.

- Kommunallagen kap 6 § 6 (nämndens ansvar)
- Skollagen kap 4, §§ 3-7 (systematiskt kvalitetsarbete)
- Skollagen kap 20, §§ 24-33 (svenska för invandrare)

Avgränsning

Granskningen fokuserar på sfi och berör övrig vuxenutbildning endast i dess samverkan med sfi. Granskningen avgränsas till i huvudsak år 2022.

Metod

Granskningen har genomförts genom granskning av mål, verksamhetsplan/arbetsplan, dokumenterat systematiskt kvalitetsarbete på huvudmanna- och enhetsnivå, dokumenterad uppföljning, befintlig statistik samt arbetsmarknadsnämndens protokoll och underliggande handlingar.

Digitala intervjuer har genomförts med:

- förvaltningsdirektör
- arbetsmarknadsnämndens presidium
- avdelningschef vuxenutbildningen
- enhetschef och handläggare antagningen vuxenutbildning
- stabschef arbetsmarknadsförvaltningen
- rektor för externt upphandlad vuxenutbildning
- rektor och bitr rektor för sfi i kommunal regi
- utvecklingsledare vuxenutbildningen

De intervjuade har beretts möjlighet att sakgranska rapporten.

Svenska för invandrare (sfi)

Skollagens 20 kap 24-33 §§ reglerar sfi. Där framgår bland annat att en person har rätt att delta i sfi från och med andra kalenderhalvåret det år hen fyller 16 år. Det gäller om hen är bosatt i Sverige och saknar sådana grundläggande kunskaper i svenska språket som utbildningen syftar till att ge. Hemkommunen är skyldig att se till att utbildning i svenska för invandrare erbjuds dem som har rätt att delta i utbildningen. Kommunen ska även aktivt verka för att nå dem i kommunen som har rätt till utbildningen och för att motivera dem att delta i utbildningen.

Det är huvudmannen för utbildningen som beslutar om en person ska tas emot till sfi.

Utbildning i sfi ska finnas tillgänglig så snart som möjligt efter det att en person har fått rätt till sådan utbildning. Utbildningen ska kunna påbörjas inom tre månader, om det inte finns särskilda skäl.

När det gäller personer som omfattas av lagen (2017:584) om ansvar för etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare ska kommunen aktivt verka för att de ska kunna påbörja sfi inom en månad från det att de har anmält sig till utbildningen hos kommunen. För dessa elever ska utbildningen i genomsnitt under en fyraveckorsperiod omfatta minst 23 timmars undervisning i veckan

Utbildning i svenska för invandrare för övriga elever ska i genomsnitt under en fyraveckorsperiod omfatta minst 15 timmars undervisning i veckan. Undervisningens omfattning får dock minskas om eleven begär det och huvudmannen finner att det är förenligt med utbildningens syfte.

Huvudmannen ska verka för att undervisningen erbjuds på tider som är anpassade efter elevens behov. Lag (2015:482).

Huvudmannen ska i samarbete med Arbetsförmedlingen verka för att eleven ges möjligheter att öva det svenska språket i arbetslivet och att utbildning i svenska för invandrare kan kombineras med andra aktiviteter som

- arbetslivsorientering,
- validering,
- praktik, eller
- annan utbildning.

Huvudmannen ska också verka för att utbildning i svenska för invandrare kan bedrivas under tid då eleven får ersättning enligt socialförsäkringsbalken på grund av sjukdom, skada eller föräldraledighet och för att utbildningen kan kombineras med aktiviteter som erbjuds inom hälso- och sjukvården. Lag (2015:482).

Utbildningen ska kunna kombineras med förvärvsarbete. Lag (2015:482).

Den som har antagits till en kurs har rätt att fullfölja kursen (Skollagen 20 kap, 9 §). Huvudmannen får dock besluta att utbildningen på kursen ska upphöra, om eleven saknar förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen eller annars inte gör tillfredsställande framsteg. Den vars utbildning i svenska för invandrare har upphört enligt ovan eller som frivilligt avbrutit sådan utbildning ska på nytt beredas sådan utbildning, om det finns särskilda skäl för det.

Av kursplan för kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare tydliggörs att utbildningen består av tre olika studievägar, 1, 2 och 3 samt fyra olika kurser, A, B, C och D. De olika studievägarna riktar sig till personer med olika bakgrund, förutsättningar och mål. Studieväg 1 vänder sig i första hand till personer med mycket kort studiebakgrund och studieväg 3 till dem som är vana att studera. Studievägarna visar på vilken ingångskurs och progressionstakt som är lämplig. En elev påbörjar sina studier inom den studieväg och på den kurs inom studievägen som bäst passar hans eller hennes individuella förutsättningar.

- Studieväg 1 utgörs av kurserna A, B, C och D,
- studieväg 2 av kurserna B, C och D och
- studieväg 3 av kurserna C och D.

Kunskapskraven för en kurs är desamma oavsett studieväg. Förutsättningarna för eleverna kan dock skilja stort.

Sfi i Uppsala

Den kommunala huvudmannen för sfi i Uppsala kommun tillhandahåller sfi-undervisning genom tre olika utförare: Uppsala kommuns sfi i Boländerna och Gottsunda (studieväg 1, 2, 3), Bergstrands sfi (studieväg 1, 2, 3) och Hermods (studieväg 3). Uppsala kommuns sfi i Boländerna och Gottsunda är den enda av dessa tre som utförs i egen regi. Utöver den kommunala huvudmannen bedrivs även sfi av huvudmannen Biskops Arnös folkhögskola (studieväg 2, 3).

Sfi kan läsas både på dagtid och kvällstid, på distans, i klassrum eller flex. Hermods erbjuder flex eller distans på studieväg 3. Klassrumsundervisning gäller för samtliga inom studieväg 1 och 2, däremot kan man välja om man vill läsa dagtid eller kvällstid.

Sfi bedrivs i Uppsala, utöver traditionell sfi-undervisning, i olika former. Det finns kombinationsutbildningar där gymnasiala yrkeskurser kombineras med sfi eller svenska som andraspråk. I Gottsunda ges sfi för synsvaga och för föräldralediga mammor med barn. I Gottsunda finns även “sfi-bas” som vänder sig till elever med särskilt kort utbildningsbakgrund. Till denna anvisas elever från arbetsförmedlingen, så kallade utbildningsplikt. Uppsala har även två ”sfx-utbildningar”, där elever med yrkesutbildning från hemlandet läser sfi. Det handlar om yrkesinfärgning i sfi-undervisningen för legitimationsyrken inom medicinområdet samt för pedagoger. “Sfi-mix” består av unga vuxna som behöver mer stöd och guidning.

Per september 2022 var det totalt 1 537 elever som läste sfi genom Uppsala kommun. Av dessa var 929 kvinnor och 608 män. För sfi-elever per utbildningsanordnare ser statistiken ut som följer:

- Bergstrands vuxenutbildning: 245
- Hermods: 515
- Movant: 24
- Utbildnings- och jobbcenter i Boländerna: 651
- Utbildnings- och jobbcenter i Gottsunda: 102

Flest elever finns på studieväg 3 kurs C och minst på studieväg 1 kurs D. Se tabell 1 för elevantal per studieväg och kurs.

Tabell 1: Elevantal per september 2022

	Kurs A	Kurs B	Kurs C	Kurs D	**Total**
Studieväg 1	84	139	143	69	435
Studieväg 2	-	113	159	132	404
Studieväg 3	-	-	513	185	698
Total	84	252	815	386	1537

Lärcentrum är en del av Utbildnings- och jobbcenter Gottsunda och är en resurs för elever som behöver särskilt stöd och finns för alla som läser en utbildning inom vuxenutbildningen, inte bara i Gottsunda.

Av intervjuer framkommer att det inte finns några köer till sfi. All inskrivning till sfi går genom sfi-mottagningen, även antagningen till Biskops Arnös folkhögskola. Eleverna kan framföra önskan om utbildningsanordnare med huvudmannen beslutar om placering utifrån studieväg och utbildningsform.

Av intervjuer framkommer att upphandlingar görs på 3+1 år. Bergstrands kontrakt löper ut sista september 2023 och arbetsmarknadsnämnden har valt att inte upphandla igen. Detta innebär att samtliga elever som läser studieväg 1 från och med oktober 2023 kommer att få sin sfi-undervisning i egen regi. För studieväg 2 finns Biskops Arnö som alternativ utbildningsanordnare och för studieväg 3 finns Hermods som alternativ. Övergången kommer att troligen medföra att grupper slås samman, elever får nya lärare och så vidare.

Resursfördelningen till sfi i Uppsala kommun sker främst per närvarotimme, med undantag för Hermods distansundervisning som ersätts med schablonbelopp. Både Sfi-syn (sfi för synsvaga) och sfi-bas får full kostnadstäckning.

Granskningsresultat

Styrning av svenska för invandrare (sfi)

Revisionsfråga 1: Finns det tydliga mål för sfi-verksamheten?

Iakttagelser

Kommunövergripande mål

Av *Reglemente för kommunstyrelsen och övriga nämnder i Uppsala kommun* (senast reviderad av kommunfullmäktige 2022-06-13, § 272) framgår att arbetsmarknadsnämnden ansvarar för kommunal vuxenutbildning, kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare samt särskild utbildning för vuxna enligt skollagen (2010:800), varvid arbetsmarknadens behov av kompetensförsörjning ska beaktas.

I *Mål och budget 2022 med plan för 2023-2024* (antagen av kommunfullmäktige 2021-11-08 § 326) redovisas nio inriktningsmål utifrån kommunens fyra fokusområden: jobb och företag, likvärdig skola, trygghet och fossilfritt 2030. Inriktningsmålen följs av en beskrivning av den politiska ambitionen, uppdrag och indikatorer. Varje inriktningsmål förstärks med tidsbegränsade uppdrag, som kan vara för alla eller nämnd- och styrelsespecifika. Uppdragen gäller samtliga nämnder och styrelser om inte annat anges. De inriktningsmål som har bäring på granskningsområdet är:

- Uppsala ska vara jämlikt och inkluderande med goda förutsättningar för folkhälsa och livskvalitet.
- Uppsalas alla barn och elever ska klara sin utbildning, nå sin gymnasieexamen och utmanas i sitt lärande.

För inriktningsmålet “Uppsala ska vara jämlikt och inkluderande med goda förutsättningar för folkhälsa och livskvalité” nämns tre uppdrag varav ett har bäring på granskningsområdet: Påskynda integrationen för en snabbare etablering av nyanlända och skapa förutsättningar för fler människor att försörja sig genom utbildning, arbete eller entreprenörskap. En indikator för inriktningsmålet är nyanlända som har slutfört sfi-utbildning inom etableringsperioden (24 månader). Målet är att andelen ska öka, men det anges i budgetdokumentet inget utgångsvärde.

För inriktningsmålet “Uppsalas alla barn och elever ska klara sin utbildning, nå sin gymnasieexamen och utmanas i sitt lärande” nämns fem uppdrag varav ett med bäring på granskningsområdet: Öka genomströmningen på SFI-utbildningen. Detta uppdrag har arbetsmarknadsnämnden huvudansvar för. Under detta inriktningsmål redovisas samma indikator som för inriktningsmålet ovan.

Arbetsmarknadsnämndens mål

Arbetsmarknadsnämndens *Verksamhetsplan och budget 2022* utgår från kommunens styrdokument Mål och budget 2022 med plan för 2023-2024. Alla nio inriktningsmål finns

med i verksamhetsplanen då de är gemensamma för alla nämnder. Under varje inriktningsmål med tillhörande uppdrag redovisas nämndens åtgärder, förväntade effekter av åtgärderna och indikatorer. För inriktningsmålet “Uppsala ska vara jämlikt och inkluderande med goda förutsättningar för folkhälsa och livskvalité” lägger nämnden fram fem åtgärder, främst med fokus på arbetsmarknadsinsatser och inte på sfi-utbildningen.

För inriktningsmålet “Uppsalas alla barn och elever ska klara sin utbildning, nå sin gymnasieexamen och utmanas i sitt lärande” och nämndspecifika uppdraget “att öka genomströmningen på SFI-utbildningen” har nämnden angett tre åtgärder:

- utveckla validering utifrån delmålen i vuxenutbildningens “Plan för arbete med kvalitet inom vuxenutbildningen i Uppsala kommun 2021-2024”,
- säkerställa att alla skolor har rutiner och processer för att följa upp elevers progression inom ramtiden för sfi,
- prioritera stöd till ideella organisationer som i sin verksamhet stödjer deltagare att öka sina kunskaper i svenska språket.

Som indikatorer nämns nyanlända som har slutfört sfi-utbildning inom etableringsperioden (24 månader), genomsnittstid sfi per kurs (studieväg 1 respektive 2) och andel som klarar sfi inom ramtid. Detta ska redovisas uppdelat på män och kvinnor. Inga uppgifter avseende nuläge eller målvärde redovisas i verksamhetsplanen..

Av verksamhetsplanen framgår även att nämndens grunduppdrag för vuxenutbildningen är att förbättra måluppfyllelsen i studier för alla elever genom stödjande åtgärder, individuella anpassningar och ett utbud av olika former av studier (på plats, flex- eller distans). Förvaltningen har identifierat sex särskilda områden att arbeta med i syfte att förbättra kvaliteten. Dessa är avbrott i studier, digitalisering, kollegialt lärande, språk- och yrkesintegrerade utbildningar, validering samt sfi ramtid. Med ramtid avses ett system för att ge elever tydliga mål för när en kurs i kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (sfi) bör vara klar kopplat till uppföljning av elevers utveckling av sitt lärande. Att använda ramtider inom sfi förväntas förbättra genomströmningen av elever inom sfi.

I arbetsmarknadsnämndens *26-punktsplan för fler Uppsalabor i jobb 2019-2022* finns en aktivitetsplan med två aktiviteter tydligt kopplade till sfi. Den ena aktiviteten är att alla elever på sfi har ett bortre datum som är satt till max tre år efter studiestart. Avstämningssamtal genomförs löpande och stöd ges efter en ramtid för vad som är normalt att läsa på sfi. Den andra aktiviteten är att elever som inte har tillräcklig progression eller förutsättningar att tillgodogöra sig kursmål och kursinnehåll skrivs ut från sfi och ges arbetsmarknadsinsatser och/eller kommunikativ svenska med strävan att det tillsammans kan ges på heltid. Ansvarig för dessa aktiviteter är rektor och arbetsmarknadsavdelningen.

Ramtiderna tydliggörs i dokumentet *Ramtider för studier inom sfi* (reviderad november 2022) där även rutiner redovisas.

I *Plan för arbete med kvalitet inom vuxenutbildningen i Uppsala kommun 2021-2024* redovisas, för samtliga sex fokusområdena som arbetsmarknadsnämnden lyft i sin verksamhetsplan, övergripande målsättningar, delmål, aktiviteter, ansvarig och tidplan. Sfi berörs av flera övergripande målsättningar.

Det finns fyra delmål för den övergripande målsättningen att inom en tvåårsperiod nå målsättningen med ramtiderna för sfi för 80 procent% av eleverna:

1. Att alla elever har en ramtid och/eller en sluttid för sina studier.
2. Att alla skolor har centrala men även lokala processer för att följa upp elevens progression och ramtid.
3. Uppföljning
4. Att genomströmningen har förbättrats från senaste mätpunkt

De två första delmålen är enligt planen klara/uppnådda medan den tredje delmålet, uppföljning, är klart, men utvecklas vidare och det sista delmålet är aktuellt år 2021-2024.

I planen finns även ett delmål "att ha sfi-infärgningar mot ett yrke som ett steg innan integrerad språk- och yrkesutbildning" för den övergripande målsättningen att språkutbildningen och yrkesutbildningen är integrerade i varandra under elevens yrkesutbildning inom hela vux i Uppsala. Detta arbete pågår och utvecklas vidare.

Den övergripande målsättningen att jobba aktivt med att förebygga och minska avbrott har även den delar som rör sfi, exempelvis att ha en plan för statistikuttag och uppföljning av avbrott samt förebyggande arbete för att minska avbrott.

Av intervjuer framgår att enheterna inte har egna mål utan utgår från nämndens mål. Ingen egen verksamhetsplan finns för förvaltningen eller sfi-verksamheten. Detta uppges i intervjuer dock inte vara ett problem då nämnden anses ha tydliga mål och konkreta aktiviteter för att uppfylla målen.

Bedömning

Finns det tydliga mål för sfi-verksamheten?

Ja.

Det finns tydliga mål för sfi-verksamheten med tillhörande indikatorer fastställda av kommunfullmäktige. Till dessa målsättningar finns kopplade åtgärder/aktiviteter från arbetsmarknadsnämnden. För indikatorerna saknas nuläge och målvärde vilket vi tolkar som att indikatorerna kan vara nya. För att styrningen ska bli än tydligare bör såväl nuläge och målvärde sättas för kommande år.

Systematiskt kvalitetsarbete

Revisionsfråga 2: Finns ett systematiskt kvalitetsarbete både på huvudmannanivå och enhetsnivå?

Av skollagens kapitel 4 framgår att varje huvudman inom skolväsendet på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt ska planera, följa upp och utveckla utbildningen. Sådan planering, uppföljning och utveckling av utbildningen ska även ske på skolenhetsnivå. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

Denna revisionsfråga fokuserar på strukturen för systematiskt kvalitetsarbete på enhetsnivå och huvudmannanivå och dess huvudsakliga innehåll avseende planering och uppföljning.

Iakttagelser

Av Plan för arbete med kvalitet inom vuxenutbildningen i Uppsala kommun 2021-2024 framgår hur arbetet med utveckling av kvalitet och uppföljning av verksamhet planeras ske. Av intervjuer framkommer att kommunen de senaste åren har haft ett särskilt fokus på utveckling av sfi utifrån implementering av sfi-ramtid och “26-punktsplanen”.

I intervjuer framkommer att planen för arbete med kvalitet inom vuxenutbildningen i Uppsala kommun håller på att revideras. Vissa mål är redan avklarade och anses ha fått sådana rutiner att kommunen ej behöver ha fokus på det längre, exempelvis målen om ramtid och avbrott. Istället nämns ett nytt fokus på kartläggning inför studier som ska hjälpa till att uppnå det kommunövergripande uppdraget om att öka genomströmningen på sfi.

Planen innehåller ett årshjul för det systematiska kvalitetsarbetet. Av årshjulet framgår att verksamhetsuppföljning av vuxenutbildningen görs varje månad. Inriktningsmål, uppdrag och åtgärder samt 26-punktsplanen följs upp vid delår och helår.

Enligt årshjulet ingår även avtalsuppföljning för externt upphandlade anordnare och motsvarande uppdragsuppföljning för anordnare i kommunens egen regi varje vår. Varje anordnare träffar kommunala företrädare utifrån en särskild dagordning och mötet dokumenteras. Områden som berör det systematiska kvalitetsarbetet följs upp genom anordnarnas kvalitetsrapporter som lämnas in i september. Anordnarna får därefter återkoppling på kvalitetsrappporterna i november. Arbetsgången enligt årshjulet verifieras av intervjuer.

Vi har tagit del av *kallelser till avtalsuppföljning, minnesanteckningar från avtalsuppföljningar* samt anordnarnas *kvalitetsrapporter* för 2022. Kallelserna innehåller statistik avseende avbrott och efterfrågar statistik avseende om eleverna avslutat kurs med betyg inom ramtid. Därutöver finns ett antal frågor som tas upp i avtalsuppföljningen. En del av dessa frågor är gemensamma och en del är anordnarspecifika. I *Uppföljning av avtal och uppdrag inom vuxenutbildningen*

(tjänsteskrivelse till arbetsmarknadsnämnden daterad 2022-11-09) redovisas sammanfattningar av genomförda uppföljningar för respektive anordnare.

Kvalitetsrapporten från respektive anordnare skrivs utifrån en mall som förvaltningen tillhandahåller. För år 2022 fokuserade mallen på områdena främja fullföljande av studier och motverka avbrott samt kunskap och kompetens. Av intervju framkommer att kvalitetsrapporterna publiceras för nämnden på Insidan och att de är även åtkomliga på Teams för de olika utbildningsanordnarna så de kan ta del av varandras rapporter. Enligt intervju bedöms kvalitetsrapporterna av förvaltningen och det sker en återkoppling i ett gemensamt möte under senare delen av hösten. Av intervjuer framgår att det utöver detta möte så träffas alla rektorer varje månad, och i dessa möten deltar även rektor för Biskops Arnö.

Genomgång av kvalitetsrapporterna för 2022 visar att kvalitetsrapporterna från anordnarna inte innehåller några förutsättningar för utbildningen, såsom lokaler, personal, elever eller andra organisatoriska förutsättningar. Vid intervju framförs att detta hanteras i upphandlingsunderlagen och att dessa gås igenom om det exempelvis blir en ny rektor. Granskning av upphandlingsunderlagen har inte ingått i granskningen. Vid intervju med rektor för egenregin (som inte upphandlas) redovisas att ingen egen verksamhetsplan/arbetsplan finns för verksamheten. Verksamheten utgår från nämndens plan som uppfattas vara tillräckligt tydlig och konkret. Kvalitetsrapporterna från enheterna redovisar inte någon statistik avseende elevers måluppfyllelse. Däremot beskrivs arbetet med att utveckla verksamheten.

Av intervjuer framkommer att det inte finns någon övergripande kvalitetsrapport på huvudmannanivå. Den uppföljning som återfinns i delårsrapport redovisas i revisionsfrågan 4. Vi har inte kunnat verifiera att arbetsmarknadsnämnden som huvudman har en övergripande dokumentation på huvudmannanivå avseende verksamhetens förutsättningar eller verksamhetens resultat utöver ramtid, avbrott och genomströmning.

Bedömning

Finns ett systematiskt kvalitetsarbete både på huvudmannanivå och enhetsnivå?

Delvis.

Det finns ett årshjul för systematiskt kvalitetsarbete och det genomförs avtals-/uppdragsuppföljningar med anordnare som skriver årliga kvalitetsrapporter.

Anordnarnas kvalitetsrapporter saknar dock förutsättningar för verksamheten samt verksamheternas resultat i form av elevernas resultat. Detta bedömer vi är en brist.

På huvudmannanivå finns det ingen samlad kvalitetsrapport för sfi och vi har inte heller kunnat verifiera att arbetsmarknadsnämnden som huvudman behandlat verksamhetens samlade förutsättningar och resultat. Vi bedömer att det är en brist att nämnden inte ges en samlad information av sfi-verksamheten som också visar på de variationer som finns hos utbildningsanordnarna avseende verksamhetens förutsättningar och resultat.

Samverkan med övrig vuxenutbildning

Revisionsfråga 3: Finns en fungerande samverkan med övrig vuxenutbildning som underlättar för elevernas fortsatta utbildning?

Iakttagelser

Av intervjuer framkommer att Uppsala kommuns vuxenutbildning har ett stort utbud av yrkesutbildningar och vuxenutbildningar. Antagning till annan vuxenutbildning sker varje månad. God samverkan uppges finnas mellan sfi och annan vuxenutbildning; exempelvis finns kombinationsutbildningar där studerande kan kombinera sfi med studier i annat ämne eller yrkesutbildning. Det sker en utökning av yrkesinfärgad sfi och det finns ett bra samarbete mellan sfi och yrkesutbildningarna för att forma innehållet i utbildningen.

Statsbidrag söks aktivt för olika kombinationsutbildningar, där även sfi ingår.

Samverkan finns även mellan sfi, övrig vuxenutbildning och förvaltningen när det kommer till olika projekt. Ett exempel är sfi-lärare som lånats ut till olika yrkesrelaterade projekt, bland annat kommunikativ svenska i praktisk verksamhet. Utlåning av lärare lyfts i intervjuer som något positivt för anordnarna då lärarna blir en brygga mellan sfi och yrkesutbildningarna vilket i sin tur gör skillnad för eleverna.

Uppsala kommun har även samverkan med de andra kommunerna i Region Uppsala i form av månadsmöten där erfarenheter utbyts.

Det framgår av intervjuer att det finns bra samverkan med Arbetsförmedlingen och Ekonomiskt bistånd. En utmaning som nämns i intervju är att Arbetsförmedlingen ibland nekar personer som läst sfi jobb då de inte anses kunna tillräckligt bra svenska. Elever kan då ges möjligheten att komplettera sfi med yrkesutbildning och kurser. Arbetsförmedlingen kan även erbjuda ett ytterligare år med sfi-undervisning inom utvecklings- och jobbgarantin.[1] Detta gäller dock endast för dem som klarat sfi under etableringsperioden.

Vid intervjuer lyfts även att elever ibland inte vill studera vidare om de behöver ta CSN-lån.[2] Många som skulle kunna visa progression i fortsatta studier avstår studier för att nästa steg skulle kunna bli svårare rent ekonomiskt, inte kunskapsmässigt. I Uppsala kan man få försörjningsstöd för att läsa grundläggande kurser, men det är endast i undantagsfall. Har man möjlighet att få CSN-lån så går det före rätten till bistånd.

[1] Jobb- och utvecklingsgarantin är ett program för den som har varit arbetslös under lång tid och behöver hjälp att komma tillbaka till arbetslivet. Målgruppen är också den som deltagit i etableringsprogrammet under maximal tid, men fortfarande är arbetslös helt eller delvis. Källa: https://arbetsformedlingen.se/for-arbetssokande/extra-stod/stod-a-o/jobb--och-utvecklingsgarantin

[2] CSN är den myndighet i Sverige som hanterar studiestöd. Källa: https://www.csn.se/om-csn/vart-uppdrag/var-verksamhet-och-uppdrag.html

Bedömning

Finns en fungerande samverkan med övrig vuxenutbildning som underlättar för elevernas fortsatta utbildning?

Ja.

Det breda utbudet av olika varianter av sfi-utbildning (där andra kurser, yrkesämnen med mera kombineras med sfi) ger tillsammans med det stora utbudet av övrig vuxenutbildning med antagning varje månad goda förutsättningar för bra övergångar till övrig vuxenutbildning, vilket underlättar för elevers fortsatta utbildning.

Uppföljning av sfi

Revisionsfråga 4: Finns dokumenterade uppföljningar av verksamhet och ekonomi som innehåller analyser och förslag till åtgärder (vid budgetöverskridande eller bristande måluppfyllelse)?

Revisionsfråga 5: Har arbetsmarknadsnämnden en tillräcklig uppföljning av sfi-verksamheten?

Revisionsfrågorna 4 - 6 kan också sägas beröra det systematiska kvalitetsarbetet men omfattar även den samlade uppföljning som görs av både verksamhet och ekonomi och de åtgärder som vidtas.

Iakttagelser

Uppföljning av verksamhet och ekonomi

Av årshjulet för uppföljning i verksamhetsplanen tydliggörs hur uppföljning ska ske. Uppföljning av ekonomi och verksamhet till arbetsmarknadsnämnden görs i form av delårsbokslut per april, augusti samt genom årsredovisning. Bedömning av nämndens arbete med inriktningsmål, uppdrag, nämndmål och åtgärder framgår. Förutom dessa får nämnden även ta del av månadsuppföljningar av ekonomin, utbildningsanordnarnas kvalitetsrapporter, sammanfattning av avtalsuppföljningen, uppföljning av 26-punktsplanen och fördjupade uppföljningar.

Ekonomi

Delårsrapporten per augusti redovisar att vuxenutbildningen som helhet prognostiseras göra ett positivt resultat för helår 2022 med 59 mnkr. För sfi är prognosen minus 0,7 mnkr. Det framgår dock att den egna regin avseende sfi prognostiseras gå med ett underskott på 7,5 mnkr. Försämrad närvaro hos eleverna uppges ha försämrat det ekonomiska resultatet.

Av *månadsuppföljning per september 2022* framgår att orsaken till underskottet för sfi i egen regi främst kan förklaras av att sedan mars månad utgår ersättningen för sfi beräknat på faktiska närvarotimmar medan det under pandemin utbetalades en schablonersättning när undervisningen skedde på distans. Antalet faktiska

närvarotimmar har minskat jämfört med schablonersättningen vilket har lett till lägre intäkter. Dessutom har antalet elever minskat under året vilket även det har inneburit minskade intäkter.

Av intervjuer framkommer att varje avdelning inom egen regi har månadsvis rapportering av ekonomin till förvaltningen.

I intervjuer nämns flera åtgärder för att nå en ekonomi i balans, exempelvis mer kommunikation mellan rektorer och ekonomer, uppsägning av alla lärare som ej har en tillsvidareanställning vid årsskiftet, sammanslagning av elevgrupper och att se över ersättningsnivåerna.

Verksamhet

Som tidigare beskrivits gör den kommunala utföraren och de upphandlade utförarna uppföljningar av verksamheten varje år vid uppdragsuppföljning samt i kvalitetsrapporten. Det framgår av intervjuer att införandet av ramtider har gjort det enklare och tydligare att mäta elevers genomströmning och progression. Av utbildningsanordnarnas kvalitetsrapporter framkommer att ett stort fokus under året varit på att arbeta med ramtider och att minska avbrotten. Exempelvis genom att med rutiner och dialoger implementera förändrade arbetssätt, att analysera orsaker till avbrott och att arbeta med åtgärder för att minska avbrotten. I den egna regin exemplifieras det med att extra tid för stöd ges till de elever som behöver de under de första delkurserna. Förhoppningen är att den grund man fått på sfi skall befästas och kunna bära vidare studier på svenska som andraspråk på grundläggande nivå och till exempel en framtida yrkesutbildning.

Arbetsmarknadsnämnden beslutade 2021-12-20, § 145 om en regelbunden verksamhetsuppföljning avseende vuxenutbildningen, inklusive sfi, som förvaltningen författar. Förvaltningens rapportering kring sfi har i verksamhetsuppföljningarna inkluderat frågor om:

- Skolor och volymer inom vuxenutbildningen (januari 2022)
- Utvecklingsarbete inom vuxenutbildningen (januari 2022)
- Skolor och volymer inom sfi (mars 2022)
- Antagning till sfi och rutiner i samband med avbrott (mars 2022)
- Ramtider för studier inom sfi (mars 2022)
- Sfi-statistik (mars 2022)
- Att upprätta en aktiv samverkan med projektet Region-Skolverket som ska utveckla kombinationsutbildningarna under 2022 (april 2022)
- Att erbjuda stöd i studierna utifrån Verksamhetsplanens mål, inklusive åtgärder om stöd och effektiviseringar inom sfi (april 2022)
- Resursteamets uppdrag, inkluderar statistik om ärenden på sfi-mottagning 2022 (maj 2022)
- Utbud och dimensionering av utbildningsplatser (september 2022)
- Information om antagning och urval (september 2022)

- Skolverkets ESF-projekt Kombinationsutbildning sfi (november 2022)

Det framgår av intervjuer att nämnden varje år har olika fokusområden för uppföljning. 2022 är vuxenutbildningens år vilket innebär att nämnden får månadsvis rapportering av vuxenutbildningens verksamhet, se ovan.

Av *delårsbokslut per augusti 2022* framgår att en negativ trend syns gällande andelen kvinnor som klarat sfi C innan etableringsersättning upphör medan männen ligger kvar på samma nivå som föregående år. En förklaring tros vara att kvinnor inom etableringen haft svårare än männen att tillgodogöra sig sfi-studierna på distans. I delårsbokslutet framgår även att närvaron inom sfi har sjunkit efter återgång till klassrumsundervisning.

Vidare framgår att antalet elever inom sfi var 3 129 under perioden jan- aug 2022, vilket är 1 257 elever färre jämfört med samma period föregående år. Förutom elevantals-minskningen ses också en minskning av närvarotiden per elev. För att bättre kunna följa genomströmning av sfi-elever som deltar i etableringsprogrammet har ett system för regelbunden uppföljning etablerats i förvaltningen för studievägarna 1 och 2 med redovisning per helår och tertial. Siffror för första tertialet 2022 visar att genomsnittstiden för kurser som slutade under tertial 1 har ökat på studieväg 1 men minskat något för studieväg 2. Kommunfullmäktiges indikator antalet nyanlända som slutfört sfi-utbildning inom etableringsperioden visar i juli 2022 att 35 procent av kvinnorna och 44 procent av männen har tagit betyg i sfi C inom 24 månader. För juli 2021 var motsvarande siffror 41 procent respektive 46 procent.

Av plan för arbete och kvalitet inom vuxenutbildningen framgår att uppföljning och statistikleveranser är två områden som diskuteras och utvecklas inför år 2023.

Statistik

Det finns ett elevadministrativt system, Extens, som förvaltningen använder sig av för att ta del av statistik. Externa utförare har sina egna system men all data läggs in i Extens. Vid intervju framkommer att ett nytt verksamhetssystem skulle ha implementerats för flera år sedan men då många funktioner ej var anpassade för vuxenutbildningen har det ej införts ännu.

Statistik finns för antal elever per skolnivå och kursnivå samt kön. Det går att följa närvaro, betyg, ramtid samt hur många som slutfört sfi under etableringstiden.

Vi har från förvaltningen tagit del av statistik över aktiva elever per utförare för månaderna januari till september 2022, se tabell 1 för sammanställd statistik. Totalt sett har antalet aktiva elever minskat med 254 elever sedan januari där Bergstrands vuxenutbildning och med Utbildnings- och jobbcenter Boländerna tillsammans står för 79 procent av minskningen.

Statistik på den detaljerade nivå som redovisas här i rapporten återrapporteras inte löpande till nämnden.

Tabell 1: Aktiva elever per utförare 2022, SFI

Utförare	Jan	Feb	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug	Sept
Bergstrands vuxenutbildning	364	378	389	354	322	297	256	262	245
Hermods	570	611	538	538	504	494	433	483	515
Movant	15	10	19	18	18	15	15	28	24
Utbildnings- och jobbcenter Boländerna	733	708	703	673	623	666	643	663	651
Utbildnings- och jobbcenter Gottsunda	110	121	110	108	98	96	93	98	105
Totalt	1790	1828	1784	1682	1565	1568	1440	1532	1536

Källa: Arbetsmarknadsnämndens sammanställning 2022

Av intervjuer framgår att avbrott i studier analyseras genom statistik och specifika koder för avbrott. Statistiken registreras i ett gemensamt system och det började registreras 2021. Vi har tagit del av statistik från förvaltningen avseende fördelning av avbrott oktober - december 2021 samt januari - december 2022. För tidsperioden oktober - december 2021 saknas dock uppgifter för Hermods. Statistiken visar:

- antal avbrott per skola
- kurs
- avbrottsorsak

För perioden oktober - december 2021 berodde 58 procent av avbrotten på inaktivitet och 16 procent på studieuppehåll. Tillsammans stod de för 74 procent av de totala avbrotten.

Av intervjuer framkommer att Uppsala kommun har många universitetsstudenter som läser sfi studieväg 3. Statistiken visar också att Studieväg 3 är den studieväg som har flest elever i Uppsala. Det beskrivs att relativt många av dessa studenter hoppar av under studietiden eller läser klart men tar inte betyg i kursen. Av avhoppen i studieväg 3 (okt-dec 2021) berodde 58 procent på inaktivitet.[3]

I tabell 2 redovisas avbrottsstatistiken per utbildningsanordnare för januari - december 2022. Uppgifterna kommer från förvaltningens egen interna statistik. Av statistiken framgår att inaktivitet som skäl för avbrott under 2022 är 45 procent (samtliga utbildningsanordnare aggregerat). Inaktivitet och studieuppehåll står under 2022 tillsammans för 59 procent av de totala avbrotten.

[3] Källa: Verksamhetsuppföljning vuxenutbildning till arbetsmarknadsnämnden mars 2022

Tabell 2: Avbrottsstatistik jan-dec 2022 per utbildningsanordnare, SFI

Avb. statistik	Antal Bergstrands Vuxenutb	Antal Hermods	Antal UJB Boländerna	Antal UJB Gottsunda	Totalt antal avbrott	Total andel avbrott
Saknas	17	21	37	5	80	4%
Föräldraledighet	14	21	25	10	70	4%
Byte av skola	39	45	21	7	112	6%
Flytt ny kommun	11	27	35	5	78	4%
Studieuppehåll eö	49	88	115	19	271	14%
Arbete/ Praktik	45	158	90	1	294	15%
Andra studier	12	103	28	2	145	7%
Rektorsbeslut	3	1	4		8	0%
Inaktivitet	187	380	297	19	883	45%
Total	**377**	**844**	**652**	**68**	**1,941**	

Den nationella statistiken visar antal kursdeltagare per kurs och studieväg som avbrutit eller avslutat kurs samt uppdelade uppgifter på antal som avbrutit kurs, avslutat kurs med godkänt betyg respektive avslutat utan godkänt betyg. I Uppsala kommun var det under 2021 totalt 3 573 antal elever som avslutat eller avbrutit kurs, av dessa var det 1975 som avbrutit kurs (55 procent), 1585 som avslutat med godkänt betyg (44 procent) och 13 som avslutat kurs utan godkänt betyg (1 procent).

Av intervjuer framgår att förvaltningen följer upp hur många av de elever som läser sfi som är med i etableringsprogrammet. 2021 var det cirka 27 procent av dem som läste sfi med i etableringsprogrammet, men det har tidigare år legat på lägre nivåer, cirka 15-20 procent.

Av intervjuer framgår att en verksamhetscontroller kommer att anställas för att hålla samman de administrativa processerna på huvudmannanivå, inklusive statistik och uppföljning.

I *Ramtider för studier inom sfi* framhålls att ramtider följs upp centralt i samband med delårsbokslut i augusti och årsbokslut i januari. Ramtider följs upp lokalt på varje skola i oktober och juni utifrån årshjulet för det systematiska kvalitetsarbetet.

Förvaltningen gör en uppföljning av antalet aktiva elever per utförare månadsvis i slutet av respektive månad. I dessa kan man se antalet aktiva elever per utförare, kön, studieväg och kurs (se tabell 1). Denna information delges inte löpande till nämnden.

Bedömning

Finns dokumenterade uppföljningar av verksamhet och ekonomi som innehåller analyser och förslag till åtgärder (vid budgetöverskridande eller bristande måluppfyllelse)?

Ja.

Vi baserar bedömningen på att det finns dokumenterade uppföljningar från utbildningsanordnarna och att det av dessa även framgår vilka åtgärder som vidtas för att utveckla verksamheten avseende exempelvis avbrott och ökad genomströmning. Förvaltningen följer även löpande elevstatistik avseende avbrott, följsamhet till ramtid och fullföljd sfi under etableringsperioden. För sfi-verksamheten som helhet prognostiseras ett mindre underskott för år 2022 medan det för egen regin är ett större underskott. Vi har i granskningen noterat flera åtgärder för att hantera detta underskott.

Har arbetsmarknadsnämnden en tillräcklig uppföljning av sfi-verksamheten?

Delvis

Vi baserar vår bedömning på att arbetsmarknadsnämnden genom delårsrapporter, årsredovisning, fördjupad uppföljningar av vuxenutbildningen under hela 2022 samt utbildningsanordnarnas kvalitetsrapporter har följt upp verksamheten löpande under året. Vi noterar dock, som vi tidigare redovisat, att vi inte har kunnat verifiera att arbetsmarknadsnämnden behandlat verksamhetens samlade förutsättningar och resultat. Vi bedömer att det är en brist att nämnden inte ges en samlad information av sfi-verksamheten som också visar på de variationer som finns hos utbildningsanordnarna avseende verksamhetens förutsättningar och resultat. Mot bakgrund av detta bedömer vi revisionsfrågan som delvis uppfylld.

Åtgärder

Revisionsfråga 6: Säkerställer arbetsmarknadsnämnden att åtgärder vidtas vid identifierade brister?

Iakttagelser

Vid genomgång av protokoll noterar vi att månadsuppföljningarna behandlas av arbetsmarknadsnämnden som godkänner rapporten och lägger dem till handlingarna. Några dokumenterade åtgärder för sfi har vi inte kunnat verifiera i nämndens protokoll i samband med dessa ärenden.

Av nämndens verksamhetsplan framgår konkreta åtgärder och aktiviteter för att utveckla verksamheten och få en högre måluppfyllnad.

Under hösten 2022 beslutade arbetsmarknadsnämnden att undanta sfi från kommande upphandling. Detta för att säkra kvaliteten i undervisningen hos befintliga anordnare och som en följd av sjunkande elevantal inom sfi och att fler elever framöver förväntas läsa sfi i kombination med yrkesämnen.

Arbetsmarknadsnämnden har före granskningsperioden fattat beslut om ramtid för olika kurser och studievägar inom sfi samt om karens som följer vid avbrott på grund av inaktivitet. Ramtiden har reviderats under hösten 2022. Om eleverna inte klarar sig inom ramtid kan lärare förlänga ramtiden med åtta veckor. Om eleven fortfarande inte klarar sig kan rektor besluta om förlängning. Vid intervju framkommer att det nu är cirka 75 procent av eleverna som klarar sfi inom ramtiden. Vid återinskrivning blir eleven mindre prioriterad och kan behöva vänta upp till ett år för att få läsa sfi igen.

Vid intervju framkommer att nämnden tidigare har sökt medel hos Asyl-, migrations-, och integrationsfonden (AIMF) för ett treårigt projekt i syfte att förkorta målgruppens väg från ekonomiskt bistånd till egen försörjning genom studier eller arbete. Här deltog två sfi-lärare som jobbade med olika formera av språkutveckling för deltagare med mera. 500 personer deltog i projektet som avslutades i november 2022.

Vid intervju framkommer att kritik har riktats mot ersättningsmodellen då den baseras på närvarotimmar, något som utförare enligt dem själva inte direkt kan påverka. Detta ska enligt uppgift i intervju med representanter från nämnden ses över av nämnden.

Som nämnts tidigare har förvaltningen vidtagit flera åtgärder under året för att få en ekonomi i balans avseende egen regi.

Bedömning

Säkerställer arbetsmarknadsnämnden att åtgärder vidtas vid identifierade brister?

Ja.

Bedömningen baseras på att nämnden har en utförlig och konkretiserad verksamhetsplan som innehåller åtgärder för utveckling av verksamheten. Nämnden har vidare agerat för att skapa förutsättningar för en mer effektiv utbildning med bibehållen kvalitet genom att inte upphandla sfi under 2022. Därtill har förvaltningen vidtagit åtgärder för att nå en ekonomi i balans.

Samlad bedömning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Uppsala kommun genomfört en granskning av styrning och ledning av sfi. Granskningens syfte var att bedöma om arbetsmarknadsnämnden säkerställt en ändamålsenlig styrning och ledning av sfi-utbildningen och dess samverkan med övriga vuxenutbildningen.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att arbetsmarknadsnämnden i allt väsentligt säkerställt en ändamålsenlig styrning och ledning av sfi-utbildningen och dess samverkan med den övriga vuxenutbildningen.

Rekommendationer

Utifrån genomförd granskning rekommenderar vi arbetsmarknadsnämnden att årligen efterfråga en samlad redovisning av sfi-verksamhetens förutsättningar och resultat som också visar på de variationer som finns hos utbildningsanordnarna.

Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor

Revisionsfråga	Bedömning	
1. Finns tydliga mål för sfi-verksamheten?	**Ja** Det finns tydliga mål för sfi-verksamheten med tillhörande indikatorer fastställda av kommunfullmäktige. Till dessa målsättningar finns kopplade åtgärder/aktiviteter från arbetsmarknadsnämnden.	
2. Finns ett systematiskt kvalitetsarbete både på huvudmannanivå och enhetsnivå?	**Delvis** Det finns ett årshjul för systematiskt kvalitetsarbete och det genomförs avtals-/uppdragsuppföljningar med anordnare som skriver årliga kvalitetsrapporter. Anordnarnas kvalitetsrapporter saknar dock förutsättningar för verksamheten samt verksamheternas resultat i form av elevernas resultat. På huvudmannanivå finns det ingen samlad kvalitetsrapport för sfi och vi har inte heller kunnat verifiera att arbetsmarknadsnämnden som huvudman behandlat verksamhetens samlade förutsättningar och resultat.	
3. Finns en fungerande samverkan med övrig vuxenutbildning som underlättar för elevernas fortsatta utbildning?	**Ja** Det breda utbudet av olika varianter av sfi-utbildning ger tillsammans med det stora utbudet av övrig vuxenutbildning goda förutsättningar för bra övergångar till övrig vuxenutbildning.	
4. Finns dokumenterade uppföljningar av verksamhet och ekonomi som innehåller analyser och förslag till åtgärder (vid budgetöverskridande eller bristande måluppfyllelse)?	**Ja** Det finns dokumenterade uppföljningar från utbildningsanordnarna och av dessa framgår vilka åtgärder som vidtas för att utveckla verksamheten. Vi har i	

	granskningen noterat flera åtgärder för att hantera budgetunderskott i den egna regin.	
5. Har arbetsmarknadsnämnden en tillräcklig uppföljning av sfi-verksamheten?	**Delvis** Arbetsmarknadsnämnden har följt upp verksamheten löpande under året. Vi noterar dock att vi inte har kunnat verifiera att arbetsmarknads-nämnden behandlat verksamhetens samlade förutsättningar och resultat.	
6. Säkerställer arbetsmarknadsnämnden att åtgärder vidtas vid identifierade brister?	**Ja** Nämnden har en utförlig och konkretiserad verksamhetsplan som innehåller åtgärder för utveckling av verksamheten. Nämnden har vidare agerat för att skapa förutsättningar för en mer effektiv utbildning med bibehållen kvalitet genom att inte upphandla sfi under 2022.	

2023-03-03

Lena Salomon

Uppdragsledare

Marie Lindblad

Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Uppsala kommuns revisorer enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från den 23 september 2022. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.

Uppsala kommun

Datum: 2023-03-03

Diarienummer: KRN-2022-00031

KOMMUNREVISIONEN

Mottagare:
Socialnämnden
Arbetsmarknadsnämnden
Kommunstyrelsen
Kommunfullmäktige för kännedom

Granskning av effektivitet inom individ- och familjeomsorg

PwC har av Uppsala kommuns revisorer fått i uppdrag att granska effektiviteten inom individ- och familjeomsorgen, med fokus på ekonomistyrning inom barn- och ungdomsvården, missbruksvården och ekonomiskt bistånd. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2022.

Efter genomförd granskning bedömer vi att socialnämnden och arbetsmarknadsnämnden bedriver en effektiv individ- och familjeomsorg.

Socialnämnden och arbetsmarknadsnämnden gör erforderliga analyser av de bakomliggande orsakerna till nettokostnadsavvikelsen inom individ- och familjeomsorgen och vilka mekanismer som driver kostnadsutvecklingen. Det noteras att kostnadsutvecklingen inom barn- och ungdomsvården och missbrukarvården är beroende av antalet insatser och kostnaden per insats. Konkreta handlingsplaner har införts för att komma till bukt med de senaste årens underskott. Relevanta nyckeltal analyseras för att styra och följa upp effektiviteten.

Utifrån genomförd granskning rekommenderar vi därför socialnämnden att vidta följande åtgärder:

- Säkerställ medvetenhet kring kostnadskonsekvenser av politiska satsningar som påverkar volymutvecklingen, insatskostnaden, personalkostnaden och handläggningstiden.

Revisionen begär yttrande över revisionens iakttagelser och rekommendation från socialnämnden, arbetsmarknadsnämnden och kommunstyrelsen senast 2023-06-30 till kommunrevisionen@uppsala.se och till det sakkunniga biträdet, [redacted]

För kommunrevisionen

[redacted]

Lars-Olof Lindell, vice ordförande

Postadress: Uppsala kommun, kommunrevisionen, 753 75 Uppsala
Telefon: 018-727 11 32 (Kansli)
E-post: kommunrevisionen@uppsala.se
www.uppsala.se

Granskning av effektivitet inom individ- och familjeomsorg

Uppsala kommun

Mars 2023

Per Larson

Josefine Ekmehag

Lena Salomon, Certifierad kommunal revisor, kvalitetssäkrare

pwc

Revisionsrapport

Sammanfattning

På uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Uppsala kommun har PwC genomfört en granskning av ekonomistyrning inom socialnämnden och arbetsmarknadsnämnden. Syftet med granskningen har varit att bedöma huruvida socialnämnden samt arbetsmarknadsnämnden bedriver en effektiv individ- och familjeomsorg. Fokus för granskningen har legat på ekonomistyrning inom barn- och ungdomsvården, missbruksvården och ekonomiskt bistånd.

Den sammanfattande bedömningen, efter genomförd granskning, är att socialnämnden och arbetsmarknadsnämnden bedriver en effektiv individ- och familjeomsorg. Samtliga revisionsfrågor bedöms vara uppfyllda. Vi noterar dock att Uppsala kommun redovisar rankas lågt i effektivitetsmätningar enligt RKA.

Den revisionella bedömningen grundar sig på iakttagelser och bedömningar utifrån nedanstående revisionsfrågor. Bedömning för respektive revisionsfråga redovisas löpande i rapporten under respektive avsnitt.

Nedan redovisas bedömningen av respektive revisionsfråga översiktligt.

Revisionsfråga	Bedömning	
1. Genomför socialnämnden samt arbetsmarknadsnämnden erforderliga analyser av nettokostnadsavvikelsen och bakomliggande orsaker som driver kostnadsutvecklingen?	**Ja**	
2. Är ekonomistyrningen tillräckligt väl fungerande gällande barn- och ungdomsvården?	**Ja**	
3. Är ekonomistyrningen tillräckligt väl fungerande gällande missbruksvården?	**Ja**	
4. Är ekonomistyrningen tillräckligt väl fungerande gällande ekonomiskt bistånd?	**Ja**	
5. Finns relevanta nyckeltal/mätetal för att styra och följa upp effektiviteten i ifo-verksamheten?	**Ja**	

Rekommendationer

Utifrån de iakttagelser och bedömningar vi har gjort i denna granskning lämnar vi följande rekommendationer till socialnämnden:

- Säkerställ medvetenhet kring kostnadskonsekvenser av politiska satsningar som påverkar volymutvecklingen, insatskostnaden, personalkostnaden och handläggningstiden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning **1**

1. Inledning **3**

1.1 Bakgrund 3

1.2 Syfte och revisionsfrågor 3

1.3 Avgränsning och metod 3

1.4 Nettokostnadsavvikelse 4

2. Granskningsresultat **5**

2.1 Central ekonomistyrning 5

2.2 Analys av kostnadsutveckling 5

2.3 Barn- och ungdomsvården 9

2.4 Missbruksvården 10

2.5 Ekonomiskt bistånd 12

2.6 Nyckeltal/mätetal 13

3. Revisionell bedömning och rekommendationer **15**

3.1 Revisionell bedömning 15

3.2 Rekommendationer 16

Bilaga 1 - Förteckning över granskad dokumentation **18**

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Under 2022 genomförde PwC på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna en nulägesanalys av nettokostnaderna i Uppsala kommuns kärnverksamheter. I analysen gjordes en jämförelse av nettokostnaden för Uppsala kommuns kärnverksamheter med kommunens referenskostnad, vilket motsvarar kommunens förväntade kostnad utifrån kommunens befolkningsstruktur och genomsnittlig ambition samt effektivitet. Den resulterande nettokostnadsavvikelsen jämfördes med motsvarande avvikelse för kommuner med likartad struktur, Uppsala läns kommuner, kommungruppen och riksgenomsnittet. En verksamhet bedömdes i analysen bedrivas effektivt om nettokostnadsavvikelsen var nära noll.

Nulägesanalysen visade bland annat att Uppsala kommun år 2020 bedrev individ- och familjeomsorgen till en nettokostnad som var 14,0 procent högre än vad som förväntades, en ökning med 22,8 procentenheter sedan 2018. Avvikelsen var högre i Uppsala än i samtliga jämförelsegrupper. Sammantaget uppgick avvikelsen till 157,1 miljoner kronor.

I analysen framgick att de senaste årens nettokostnadsökning till stor del kunde förklaras av kostnadsökningar inom barn- och ungdomsvården. Det var framför allt kostnaderna för familjehemsvård samt HVB-hem som hade ökat kraftigt. Jämfört med liknande kommuner redovisade Uppsala en högre kostnad för både HVB-hem och familjehemsvård.

Uppsala kommun redovisade en lägre kostnad för missbruksvård för vuxna än jämförelsegrupperna. Analysen kunde dock urskönja en ökad kostnad under mätperioden.

Därutöver noterades att utbetalt ekonomiskt bistånd per hushåll hade ökat de sedan 2017 och att Uppsala kommun betalar mer i ekonomiskt bistånd per hushåll än jämförelsegrupperna. Andelen som uppburit långvarigt eller mycket långvarigt ekonomiskt bistånd var även förhållandevis hög i relation till jämförelsegrupperna.

Mot denna bakgrund bedömdes det intressant att analysera vilka bakomliggande orsaker som ligger till grund för avvikelserna samt hur socialnämnden samt arbetsmarknadsnämnden arbetar med att effektivisera verksamheten.

1.2 Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen har varit att bedöma huruvida socialnämnden samt arbetsmarknadsnämnden bedriver en effektiv individ- och familjeomsorg.

För att besvara syftet med granskningen har följande revisionsfrågor formulerats:

1. Genomför socialnämnden samt arbetsmarknadsnämnden erforderliga analyser av nettokostnadsavvikelsen och bakomliggande orsaker som driver kostnadsutvecklingen?
2. Är ekonomistyrningen tillräckligt väl fungerande gällande barn- och ungdomsvården?
3. Är ekonomistyrningen tillräckligt väl fungerande gällande missbruksvården?
4. Är ekonomistyrningen tillräckligt väl fungerande gällande ekonomiskt bistånd?
5. Finns relevanta nyckeltal/mätetal för att styra och följa upp effektiviteten i ifo-verksamheten?
   - 5.1. Hur har de valts ut och hur följs de upp?
   - 5.2. Vad visar befintliga kvalitets- och effektivitetsjämförelser för Uppsala kommun?

1.3 Avgränsning och metod

Granskningen har avgränsats till att omfatta barn- och ungdomsvården, missbruksvården och ekonomiskt bistånd. Granskningens inriktning har varit ekonomistyrning, men även kopplingen till

kvalitativa faktorer har beaktats.Granskningen har skett genom analys av för granskningen relevanta nyckeltal och verksamhetsdata inom valda verksamheter.

Inom ramen för granskningen har följande funktioner intervjuats:

- Ekonomidirektör/biträdande stadsdirektör
- Ekonomichef social-/arbetsmarknads och överförmyndarförvaltningen
- Förvaltningsdirektör Socialförvaltningen
- Avdelningschef avdelning barn och ungdom myndighet
- Avdelningschef avdelning vuxen
- Förvaltningsdirektör Arbetsmarknadsförvaltningen
- Stabschef Arbetsmarknadsförvaltningen

Rapporten har varit föremål för sakgranskning av de intervjuade.

1.4 Nettokostnadsavvikelse

Sedan 1997 jämförs kommunernas faktiska kostnader för kärnverksamheterna med motsvarande standardkostnad. Beräkningen görs av Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och publiceras på www.kolada.se. Att rakt av jämföra en kommuns kostnader med en annans utan att ta hänsyn till varje kommuns strukturella förutsättningar ger en begränsad indikation på om en kommun är ”dyr” eller inte. Ett bättre mått är att jämföra kommunens faktiska nettokostnader i olika verksamheter med den kostnaden som kommunen förväntas ha om hänsyn tas till strukturella faktorer som kommunen inte kan påverka. Denna kostnad benämns som referenskostnad och bygger på kostnadsutjämningen. Referenskostnaden indikerar vad respektive verksamhet borde ha för nettokostnad, enligt kostnadsutjämningssystemet, om kommunen bedriver den verksamheten med genomsnittlig ambitionsnivå och effektivitet.

Skillnaden mellan kommunens nettokostnad och referenskostnad benämns som kommunens nettokostnadsavvikelse. Eventuella skillnader mellan nettokostnaden och referenskostnaden kan förklaras av den relativa ambitions- och/eller effektivitetsnivån i verksamheten. Bedriver kommunen verksamheten mer (mindre) kostnadseffektivt än genomsnittet (men till samma standard) visar det sig i en nettokostnad som är lägre (högre) än referenskostnaden. Kommunen kan vidare göra en annan prioritering i budgettilldelningen än genomsnittet. Det kan handla om att medvetet hålla en högre ambitionsnivå i alla verksamheter (och finansiera detta med högre skatt än genomsnittet) eller att medvetet tilldela en viss verksamhet mer resurser på bekostnad av andra verksamheter. Denna prioritering kommer att visa sig som en positiv nettokostnadsavvikelse för den prioriterade verksamheten. Skillnad i tilldelning av resurser kan också spegla en intern resursfördelningsmodell med svaga kopplingar till den demografiska situationen och de strukturella behoven. Kostnadsutjämningssystemet (och referenskostnaden) anpassar sig tämligen direkt till hur situationen ser ut i kommunen. Om resursfördelningen inte följden den demografiska utvecklingen kan det resultera i en nettokostnadsavvikelse (uppåt eller nedåt). Slutligen kan kommunens kostnad påverkas av strukturella förutsättningar som inte systemet fångar.

Referenskostnaden bygger från och med 2019 på nettokostnaden för individ- och familjeomsorg i riket, andel lågutbildade 20-40-åringar födda i Sverige, tätortsbefolkningen, andel boende i flerfamiljshus byggda 1965-75, andel barn och unga 0-19 år i hushåll med låg inkomststandard då ekonomiskt bistånd exkluderas, ohälsotal, korrigering för gränspendling till Danmark och Norge samt löner för kommunalt anställda. Uppgifter för låg inkomststandard bygger på föregående års utfall. Positiva värden indikerar högre kostnadsläge än statistiskt förväntat och negativa värden ett lägre kostnadsläge än statistiskt förväntat. Till och med 2018 beräknades

nettokostnadsavvikelse enligt den tidigare standardkostnadsmodellen för IFO. Detta påverkar jämförbarheten med tidigare år from 2019.[1]

2. Granskningsresultat

I följande avsnitt redovisas de iakttagelser och bedömningar som vi har gjort kopplat till respektive revisionsfråga. Granskningens syfte har varit att bedöma effektiviteten inom socialnämnden och arbetsmarknadsnämnden med särskilt fokus på ekonomistyrningen. Nämndernas ekonomiska förutsättningar påverkas av den centrala ekonomistyrningen. Avsnittet inleds därför med en beskrivning av Kommunfullmäktiges ekonomistyrning av nämnderna.

2.1 Central ekonomistyrning

Nämndernas ekonomiska ramar fastställs varje år i kommunens *Mål och Budget*. Utgångspunkten för resurstilldelningen är nämndens ”basbudget” från föregående budgetår. Eventuella tidsbegränsade satsningarna som avsåg föregående år räknats bort. Samtliga nämnder får en enhetlig prisuppräkning enligt SKR:s i augusti prognostiserade prisindex för kommunal verksamhet (PKV). Prisuppräkningen uppgår till 5,8 procent för 2023.

Basbudgeten för nämnder med pedagogisk verksamhet och äldreomsorg räknas upp med enligt senaste befolkningsprognosen. Övriga verksamheter får ingen volymkompensation per automatik men har möjlighet att under budgetprocessen inkomma med äskanden angående ytterligare resurstilldelning.

Ytterligare medel tilldelas baserat på nämndernas behovsanalys som belyser eventuella volymförändringar, lagkrav och regeländringar med ekonomiska konsekvenser, kvalitets-/ambitionsökningar och övriga politiska satsningar. Vilka nämnder som tilldelas medel avgörs via politiska prioriteringar. De politiska satsningarna som utgör kvalitets- eller amibitonsökningar kan vara av permanent eller tidsbegränsad karaktär.

Vid ianspråktagande av nya lokaler/anläggningar kompenseras verksamheterna för drifts- och kapitaltjänstkostnader. Detta tillämpas dock inte inom pedagogisk verksamhet och äldreomsorgen eftersom dessa verksamheter får volymkompensation där lokalkostnaden ingår. Vid nybyggnation får ansvarig nämnd kompensation motsvarande den faktiska kostnaden för lokalen.

Eftersom nämndernas kommunbidrag baseras på nämndernas basbudget finns viss kontinuitet i de ekonomiska förutsättningarna.

2.2 Analys av kostnadsutveckling

Revisionsfråga 1: Genomför socialnämnden samt arbetsmarknadsnämnden erforderliga analyser av nettokostnadsavvikelsen och bakomliggande orsaker som driver kostnadsutvecklingen?

2.2.1 Iakttagelser

I analysen av kommunens nettokostnadsavvikelse under 2020 noterades att Uppsala kommun bedrev individ- och familjeomsorgen till en kostnad som översteg förväntad nivå med 14,0 procent. Nettokostnadsavvikelsen har minskat under 2021 till 7,9 procent över förväntad kostnad. Detta motsvarar 93 miljoner kronor.

[1] SKR

Tabell: 1

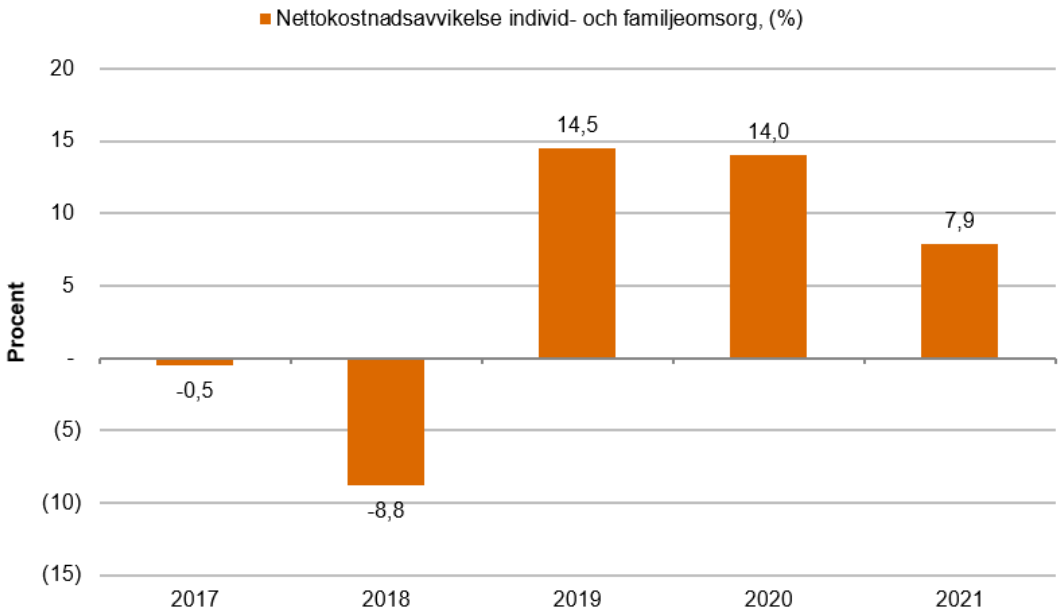

Källa: www.kolada.se

I jämförelse med relevanta jämförelsegrupper redovisar Uppsala kommun en nettokostnadsavvikelse, som i likhet med 2020, överstiger nettokostnadsavvikelsen i liknande kommuner och kommungruppen. Länet redovisar en högre avvikelse, vilket till stor del förklaras av Heby och Tierp som redovisar avvikelser över 50 procent. Differensen till jämförelsegrupperna har minskat under 2021.

Tabell: 2

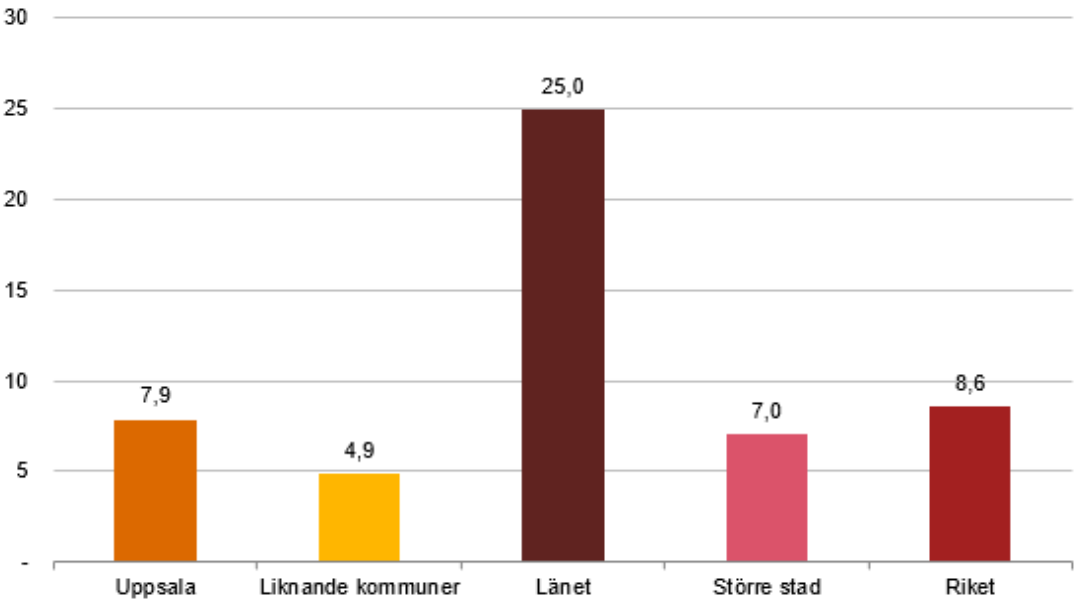

Källa: www.kolada.se

Nettokostnadsavvikelsen representerar skillnaden mellan nettokostnaden och referenskostnaden. En förändrad nettokostnadavvikelse kan därför förklaras av en förändrad nettokostnad, en förändrad referenskostnad eller en kombination av båda. Utifrån grafen nedan

kan det utläsas att den minskade nettokostnadsavvikelsen sedan 2019 förklaras av att referenskostnaden ökat i högre utsträckning än nettokostnaden. Nettokostnaden minskande även under 2021. Modellen för referenskostnaden gjordes om år 2019, vilket ledde till en väsentligt lägre referenskostnad i Uppsala än tidigare.

Tabell: 3

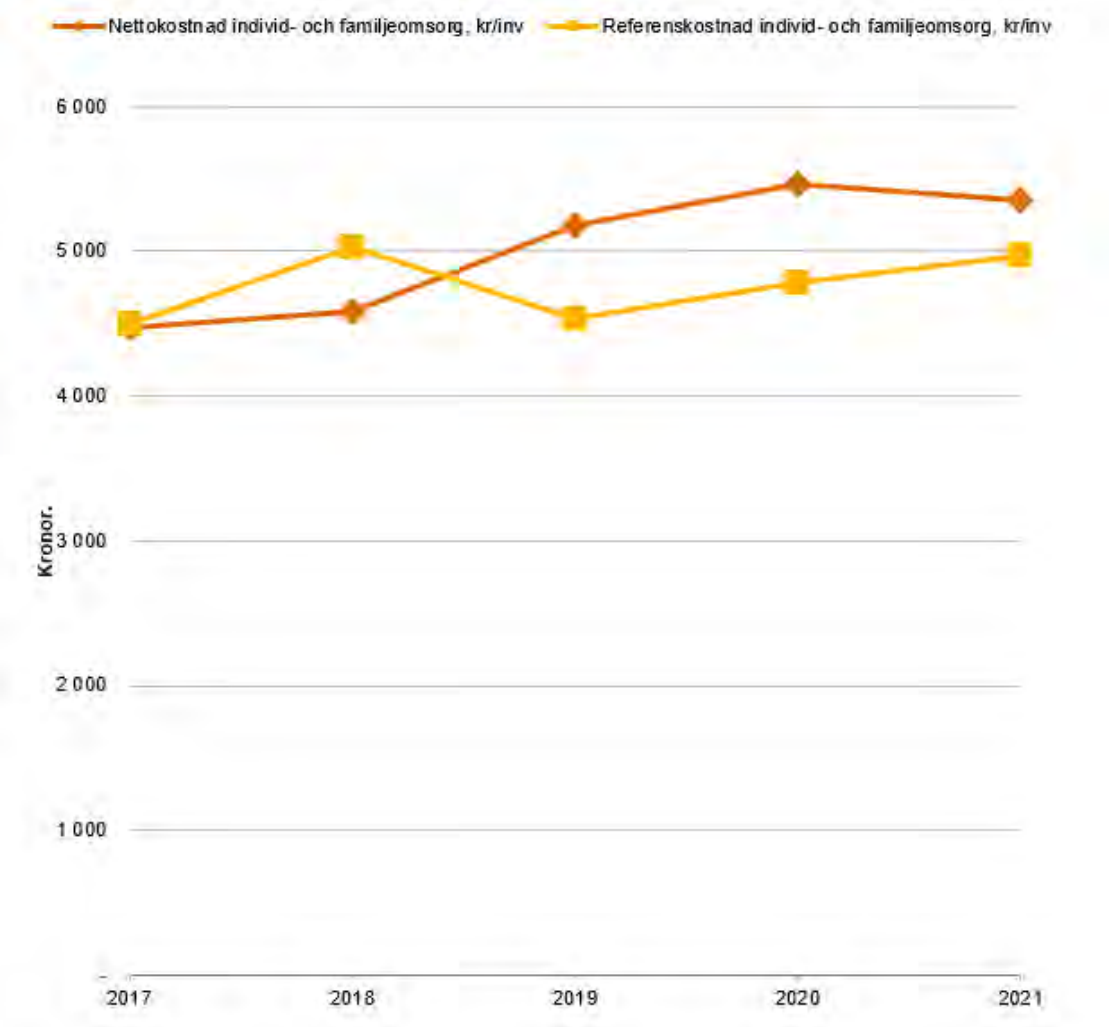

Källa: www.kolada.se

Vid analys av kostnadsutvecklingen inom individ- och familjeomsorgen noteras att den ökade kostnadsutvecklingen har brutits under 2021. Detta är primärt hänförligt till en kostnadsminskning inom missbruksvården och ekonomiskt bistånd medan kostnaden för barn- och ungdomsvården fortsatt öka.

Tabell: 4

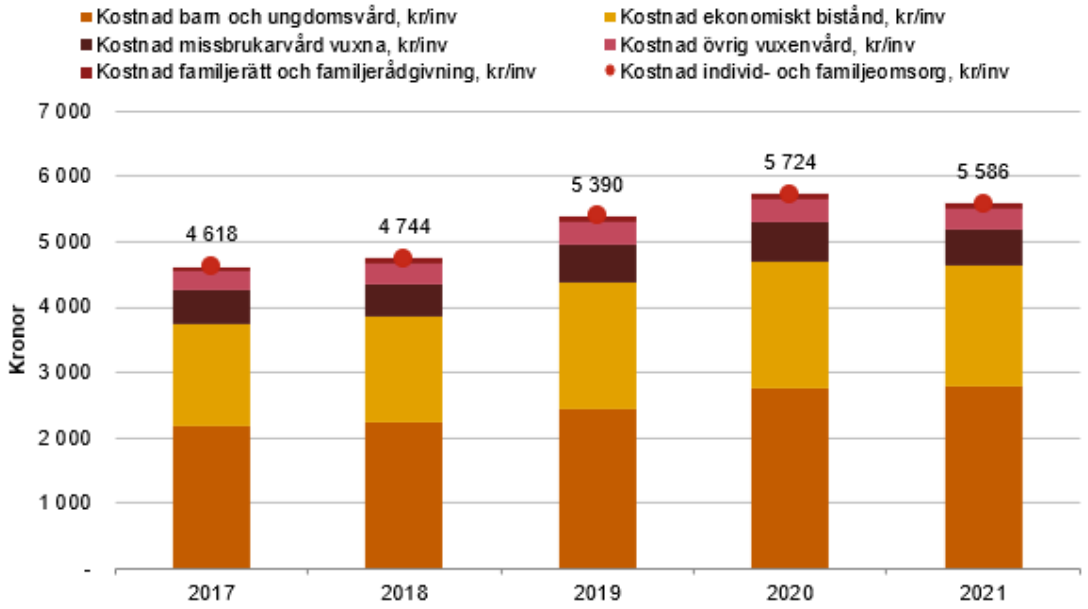

Källa: www.kolada.se

Kommunbidraget till socialnämnden riktat till barn- och ungdomsvården och missbruksvården har ökat sedan 2017, vilket har möjliggjort en ökad kostnadsutveckling. Det ökade kommunbidraget kan hänföras till politiska satsningar, prisuppräkningar, lag- och regeländringar samt volymtillskott. Trots det ökade kommunbidraget har socialnämnden gått med underskott sedan 2017.

Vid intervju framkommer att verksamheterna följer utvecklingen av nettokostnadsavvikelsen. Det påpekas dock att nettokostnadsavvikelsen styrs av förändringar i referenskostnaden, och eventuella revideringar av denna. Detta är särskilt relevant med hänsyn till nettokostnadsavvikelsen inom individ- och familjeomsorgen där beräkningen av referenskostnaden gjordes om 2019 och kan vara en förklarande anledning till övergången från en negativ nettokostnadsavvikelse 2018 till en negativ avvikelse 2019.

Från årsredovisningarna för 2017-2020 kan utläsas att anledningen till att barn- och ungdomsvården samt missbruksvården gått med underskott är en hög kostnadsutveckling, hänförlig till ett högre inflöde och dyrare insatskostnader. Denna bild bekräftas även vid intervjuer med verksamhetsansvariga inom socialnämnden. Analysen av kostnadsutvecklingen har även lett till framtagandet av en ekonomisk handlingsplan, utvecklad av avdelningscheferna för verksamheterna med underskott, för komma till bukt med kostnadsdrivande faktorer inom nämnden.

Även kommunbidraget till arbetsmarknadsnämnden riktat till ekonomiskt bistånd har ökat sedan 2017, förutom 2021 då kommunbidraget minskade. Under 2017-2019 gick ekonomiskt bistånd med underskott vilket, enligt årsredovisningen förklarades av volymökningar och högre kostnader per hushåll. Volymökningen förklaras bland annat vara hänförlig till det ökade antalet nyanlända. År 2019 beskrivs volymen som stabiliserad och det negativa resultatet förklaras vara hänförligt till

en ökande andel större hushåll som leder till högre utbetalningar. Under 2020 beskrivs att antalet hushåll som uppbär ekonomiskt bistånd samt utbetalningarna per hushåll har minskat. Kostnaden för ekonomiskt bistånd minskade även under 2021. Kostnadsminskningen 2020-2021 uppges bero på både interna och externa faktorer. Internt har den ökade satsningen på arbetsmarknadsåtgärder har minskat kostnaderna. Åren 2016 till 2018 upplevde Uppsala en ökning, både i andel biståndsmottagare av befolkningen samt i kostnader för utbetalt ekonomiskt bistånd. Utvecklingen föranledde nämnden att ge förvaltningen uppdraget att återkomma med en plan för att bryta utvecklingen. Arbetsmarknadsnämnden beslutade 2019 om en 26-punktsplan för mandatperioden där det framgår att andelen av Uppsalas invånare som har ekonomiskt bistånd ska minska till max 4,0 procent. I uppföljningen av 26-punktsplanen år 2021 framgår att andelen med ekonomiskt bistånd uppgår till 4,3 procent.

2.2.2 Bedömning

Genomför socialnämnden samt arbetsmarknadsnämnden erforderliga analyser av nettokostnadsavvikelsen och bakomliggande orsaker som driver kostnadsutvecklingen?

Bedömning: Ja. Vi bedömer att det görs erforderliga analyser av de bakomliggande orsakerna till nettokostnadsavvikelsen inom individ- och familjeomsorgen och vilka mekanismer som driver kostnadsutvecklingen. Vi noterar att både socialnämnden och arbetsmarknadsnämnden har bedrivit sina verksamheter med underskott de senaste åren, men att det har upprättats konkreta handlingsplaner - exempelvis 26-punktsplanen i arbetsmarknadsnämnden och ekonomisk handlingsplan i socialnämnden.

2.3 Barn- och ungdomsvården

Revisionsfråga 2: Är ekonomistyrningen tillräckligt väl fungerande gällande barn- och ungdomsvården?

2.3.1 Iakttagelser

De ekonomiska ramarna för barn- och ungdomsvården utgörs av kommunbidraget, som bestäms i *Mål och Budget*, samt av externa intäkter. Budgeten för verksamheterna tas fram genom ett "nerifrån och upp"-förfarande där enhetschefer tillsammans med ekonomer föreslår en fördelning för respektive verksamhet baserat på verksamhetsnära information såsom förväntade volymer och kostnad per insats. Verksamheternas budget beslutas formellt av nämnden.

Utifrån verksamheternas budget och de mål som satts i den ekonomiska handlingsplanen görs månatligen utvärderingar kring hur kostnadsutvecklingen förhåller sig till budget och kostnadsutvecklingen tidigare år. Exempelvis följs utvecklingen av antal dygn i extern HVB (exkl. SiS) som enligt budget ska understiga 1 500 dygn per månad 2022. Analysen redovisas för förvaltningschefen för Socialförvaltningen och ett urval av nyckeltal redovisas för nämnden.

Tabell: 5

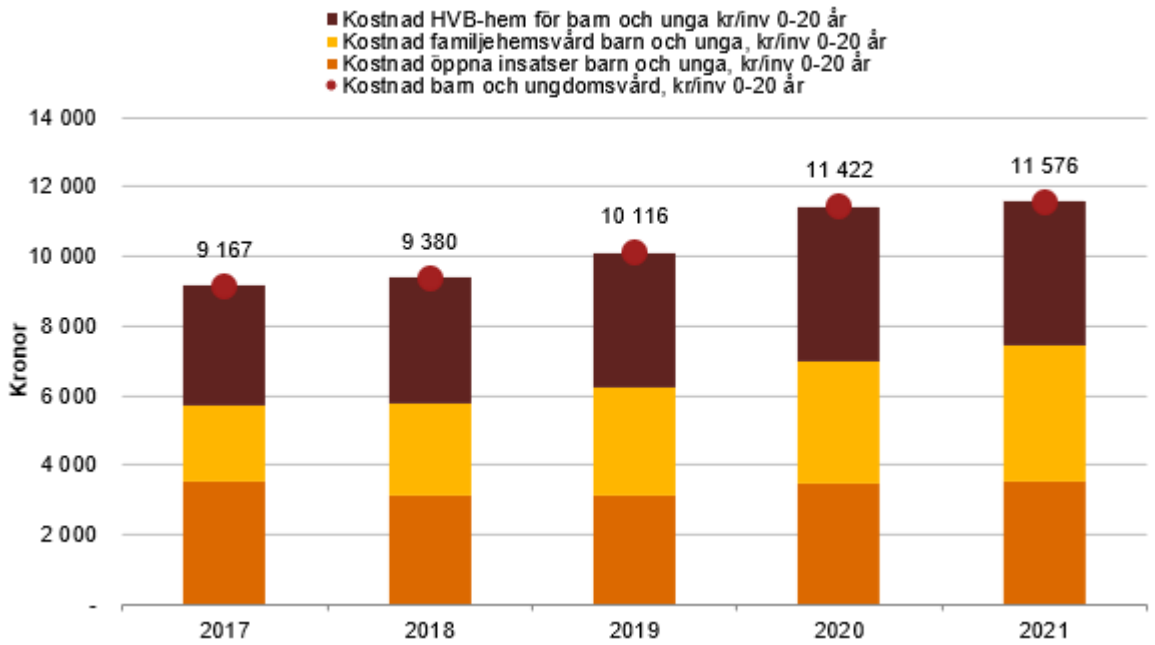

Källa: www.kolada.se

De senaste årens kostnadsökningar inom barn- och ungdomsvården beskrivs vara hänförlig till en markant ökning av orosanmälningar. Verksamheterna förklarar sambandet mellan de olika delposterna inom barn- och ungdomsvården som en vårdkedja, där en ökning av HVB-placeringar efterföljande år kommer leda till ett större behov av familjehemsvård och därefter öppna insatser. Detta synsätt beaktas i budgetarbetet och kan utläsas i kostnadsfördelningen mellan de olika delposterna. Kostnadsökningen beskrivs även vara hänförlig till politiska trygghetssatsningar som varit framgångsrika och som följd lett till en stor tillströmning av ärenden och insatser. Volymökningen har lett till en bemanningsproblematik och åtföljande dyra kostnader för inhyrd personal. I de månatliga uppföljningarna av verksamhetsstatistiken redovisas denna utveckling och om nödvändigt sker omfördelning mellan de olika delposterna.

2.3.2 Bedömning

Är ekonomistyrningen tillräckligt väl fungerande gällande barn- och ungdomsvården?

Bedömning: Ja. Vi bedömer att ekonomistyrningen inom barn- och ungdomsvården är tillräckligt fungerande. Vi bedömer därför frågan som uppfylld. Vi noterar att kostnadsutvecklingen inom barn- och ungdomsvården är beroende av antalet insatser och kostnaden per insats. Vi anser att det bör finnas en medvetenhet kring effekten av politiska satsningar som påverkar volymutvecklingen, insatskostnaden, personalkostnaden och handläggningstiden.

2.4 Missbruksvården

Revisionsfråga 3: Är ekonomistyrningen tillräckligt väl fungerande gällande missbruksvården?

2.4.1 Iakttagelser

De ekonomiska ramarna för missbruksvården utgörs, likhet med barn- och ungdomsvården, av kommunbidraget samt av externa intäkter. Även inom missbruksvården utformas budgeten för verksamheterna baserat på ett “nerifrån och upp”-förfarande. Utifrån verksamheternas budget och de mål som satts den ekonomiska handlingsplanen redovisas kostnadsutvecklingen månatligen för förvaltningschefen för Socialförvaltningen och även för nämnden i valda delar.

Tabell: 6

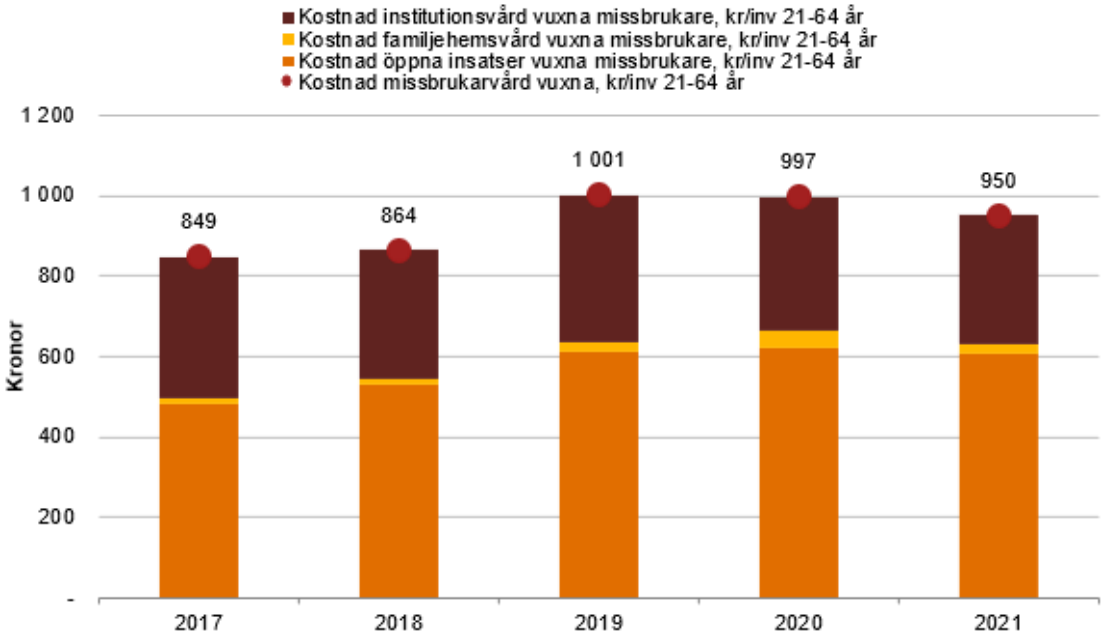

Källa: www.kolada.se

Inom missbruksvården är kostnaden jämförelsevis låg i Uppsala kommun.

Tabell: 7

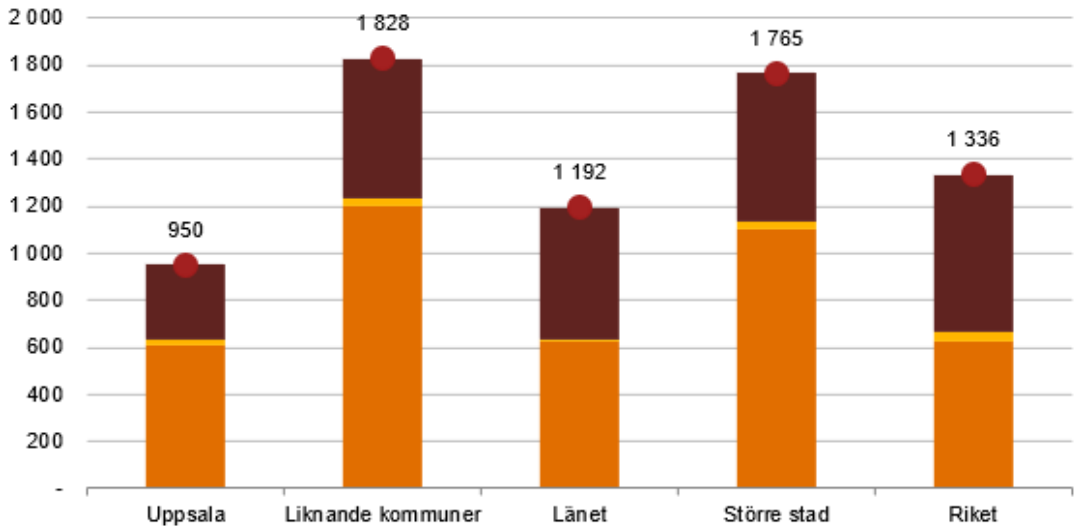

Källa: www.kolada.se

Kostnadsökningen över perioden beskrivs vara hänförlig till volymökningar inom missbrukarvården. Utöver handlingsplanen för att stävja de kostnadsdrivande faktorerna beskrivs att det införts en rutin där förlängningsärenden i beroendeenheter måste stämmas av med

avdelningschef om beslutet överstiger tre månader. En annan kostnadsdrivande faktor är politiska satsningar. I Mål och Budget 2022 presenteras en satsning benämnd som "bostad först". För finansiering av genomförandet av uppdrag kopplade till "bostad först" tillförs socialnämnden 2,5 miljoner kronor 2023-2024. Enligt intervjuuppgifter innebär detta en delfinansiering av uppdraget.

2.4.2 Bedömning

Är ekonomistyrningen tillräckligt väl fungerande gällande missbruksvården?

Bedömning: Ja. Vi bedömer att ekonomistyrningen inom missbruksvården är tillräckligt fungerande. Vi bedömer därför frågan som uppfylld. Vi noterar att kostnaden har minskat de senaste åren genom bland annat nämndens handlingsplan samt en ny rutin för förlängningsärenden vid beroendeenheter. Vi noterar att uppdraget "bostad först" delvis finansieras av tilldelade medel 2023-2024. Resterande medel för finansiering av insatser får prioriteras utifrån tillgängliga medel. Vi anser att det även inom missbruksvården bör finnas en medvetenhet kring effekten av politiska satsningar som påverkar volymutvecklingen, insatskostnaden, personalkostnaden och handläggningstiden.

2.5 Ekonomiskt bistånd

Revisionsfråga 4: Är ekonomistyrningen tillräckligt väl fungerande gällande ekonomiskt bistånd?

2.5.1 Iakttagelser

De ekonomiska ramarna för ekonomiskt bistånd utgörs av kommunbidraget, som bestäms i *Mål och Budget*, samt av externa intäkter. De budgeterade medel avsatta för ekonomiskt bistånd periodiseras och redovisas månatligen för nämnden tillsammans med arbetsmarknadsredovisning. Nämnden får även en rapportering av 26-punktsplanen vid delår- och årsbokslutet.

Tabell: 8

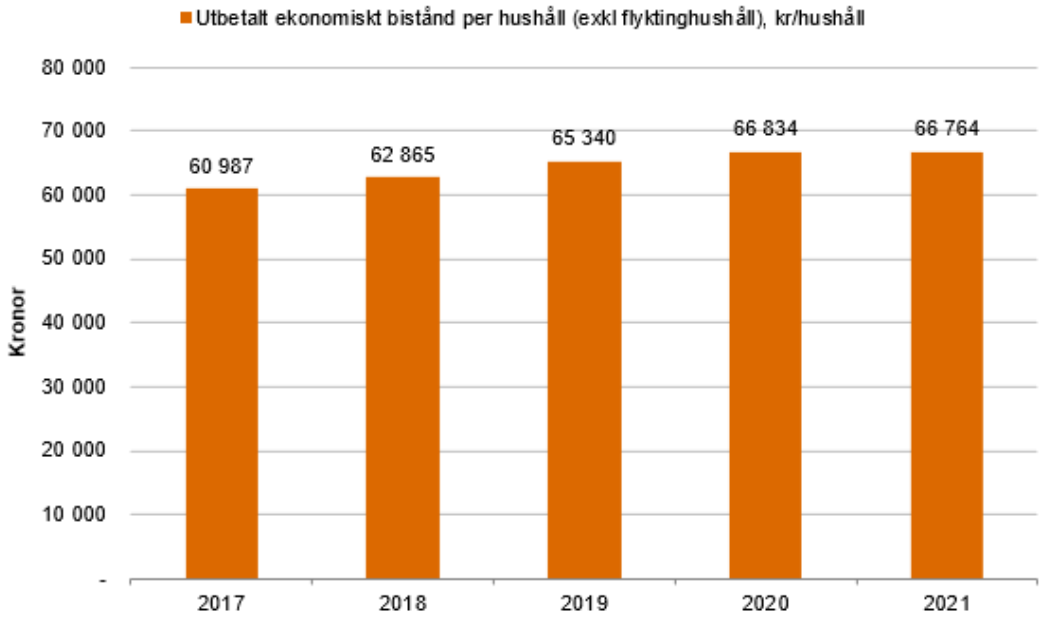

Källa: www.kolada.se

För att minska kostnaden för ekonomiskt bistånd har man infört ett helhetstänk kring arbetet, där varje person som har ekonomiskt bistånd och är arbetslös ska vara knuten till en handlingsplan som innefattar arbetsmarknadsåtgärder och vuxenutbildning. För att ta höjd för eventuella fördyringar av ekonomiskt bistånd under året har en buffert av arbetsmarknadspengar avsatts. Om ekonomiskt bistånd följer budget kan dessa medel omprioriteras under året.

2.5.2 Bedömning

Är ekonomistyrningen tillräckligt väl fungerande gällande ekonomiskt bistånd?

Bedömning: Ja. Vi bedömer att ekonomistyrningen gällande ekonomiskt bistånd som tillräckligt fungerande. Vi bedömer därför frågan som uppfylld. Vi noterar att kostnaden per hushåll har minskat mellan 2020 och 2021. Kostnaden för ekonomiskt bistånd är beroende av flertalet faktorer, och nämnden får regelbundet information om relevanta faktorer som påverkar kostnaden för ekonomisk bistånd.

2.6 Nyckeltal/mätetal

Revisionsfråga 5: Finns relevanta nyckeltal/mätetal för att styra och följa upp effektiviteten i ifo-verksamheten?

- 5.1. Hur har de valts ut och hur följs de upp?
- 5.2. Vad visar befintliga kvalitets- och effektivitetsjämförelser för Uppsala kommun?

2.6.1 Iakttagelser

Inom ekonomiskt bistånd följs nyckeltal som bedöms relevanta för att nå målet för verksamheten, d.v.s. att andelen av Uppsalas invånare som mottagit ekonomiskt bistånd ska minska till max 4 procent. I detta arbete följs antal större barnfamiljer med ekonomiskt bistånd samt utbetalt bistånd.

Rådet för främjande av kommunala (RKA) analyser tar varje år fram ett effektivitetsindex för Sveriges kommuner. Effektivitetsindex visar en kommuns relativa effektivitet med hänsyn tagen till kommunens strukturella förutsättningar. Indexet är en sammanvägning av kvalitetsindex, som baseras baseras på andel ej återaktualiserade ett år efter avslutat försörjningsstöd och andel med långvarigt ekonomiskt bistånd, och resursindex, som baseras på strukturjusterad kostnad för ekonomiskt bistånd. Kvalitetsindex och resursindex är normaliserade så att alla kommunernas värden placeras på en skala från 0 till 100 där 0 är lägst och 100 är högst. För att inte extremvärden ska få för stort genomslag sätts värdet till 0 för kommuner med värden under percentil 2,5, och 100 för kommuner med värden över percentil 97,5. De kommuner vars index är bland till 25 procent högsta redovisas som gröna. Om kommunens värde är bland de lägsta 25 procent redovisas talen som röda och de index som är bland de 50 procent i mitten redovisas som gula.

Effektivitetsindex för ekonomiskt bistånd visar att verksamheten bedrivs relativt ineffektivt. Uppsala kommun har rankats bland 25 procent lägsta kommunerna sedan 2017.

Tabell: 9

	2017	2018	2019	2020	2021
Effektivitetsindex ekonomiskt bistånd	0	0	0	0	8
Kvalitetsindex	0	0	0	10	13
Resursindex	28	34	22	23	35

Källa: *www.kolada.se*

Inom ramen för barn- och ungdomsvården framgår att nyckeltal valts utifrån vad som är relevant ur ett verksamhetsperspektiv. I de månatliga uppföljningarna visas nyckeltal relevanta för den ekonomiska handlingsplanen, bl.a. antal HVB-dygn. Särskilt fokus läggs i uppföljningen på återkommande ärenden.

Inom missbruksvården redovisas nyckeltal relevanta för den ekonomiska handlingsplanen månatligen. De nyckeltal som följs är bl.a. antal vårddygn och insatskostnader.

Inom socialnämnden följs utvecklingen av nettokostnaden inom individ- och familjeomsorgen jämfört med riket och kommuner inom resultatnätverket R9 (Gävle, Södertälje, Norrköping, Örebro, Linköping, Västerås, Jönköping och Eskilstuna).

Motsvarande effektivitetsindex som inom ekonomiskt bistånd finns inte inom barn- och ungdomsvården eller missbruksvården. Nyckeltalen utredningstid samt brukarbedöming inom barn- och ungdomsvården visar att Uppsala rankas bland de 25 procent av kommuner med längst utredningstid samt runt medianen gällande i brukarbedömningen.

Tabell: 10

	2018	2019	2020	2021
Utredningstid i antal dagar från påbörjad utredning till avslutad utredning inom barn och ungdom 0-20 år, medelvärde	104	110	113	131
Brukarbedömning barn- och ungdomsvård IFO - helhetssyn, andel (%)	59	83	89	76

Källa: *www.kolada.se*

Värdet för brukarbedömning är framtaget genom att antal personer 13 år eller äldre med kontakt med sociala barn- och ungdomsvården som har svarat Mycket nöjd eller Ganska nöjd på frågan “Hur nöjd eller missnöjd är du sammantaget med det stöd du får från socialtjänsten i kommunen?” divideras med samtliga personer 13 år eller äldre med kontakt med sociala barn- och ungdomsvården som har besvarat frågan.

Inom missbruksvården rankas Uppsala bland de 25 procent kommuner med längst utredningstid samt bland de 25 procent lägsta i brukarbedömningen.

Tabell: 11

	2018	2019	2020	2021
Utredningstid i antal dagar från påbörjad utredning till avslutad utredning för vuxna med missbruksproblem 21+, medelvärde	99	83	99	95
Brukarbedömning missbruksvård IFO - helhetssyn, andel (%)	96	82	74	75

Källa: *www.kolada.se*

2.6.2 Bedömning

Finns relevanta nyckeltal/mätetal för att styra och följa upp effektiviteten i ifo-verksamheten?

Bedömning: Ja. Vi bedömer att det finns relevanta nyckeltal/mätetal för att styra och följa upp effektiviteten i IFO-verksamheten. Vi bedömer därför frågan som uppfylld. Vi noterar att Uppsala kommun rankas lågt i RKA:s effektivitetsmätningar. Som vi tidigare konstaterat har kostnaden minskat inom samtliga verksamhetsområden och nämnderna har vidtagit åtgärdsplaner för att följa kostnadsutvecklingen. Vi anser dock att det är viktigt att kostnadsminskning inte sker på bekostnad av kvaliteten inom verksamheterna.

3. Revisionell bedömning och rekommendationer

3.1 Revisionell bedömning

På uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Uppsala kommun har PwC genomfört en granskning av ekonomistyrning inom socialnämnden och arbetsmarknadsnämnden. Syftet med granskningen har varit att bedöma huruvida socialnämnden samt arbetsmarknadsnämnden bedriver en effektiv individ- och familjeomsorg. Fokus för granskningen har legat på ekonomistyrning inom barn- och ungdomsvården, missbruksvården och ekonomiskt bistånd.

Den sammanfattande bedömningen, efter genomförd granskning, är att socialnämnden och Arbetsmarknadsnämnden bedriver en effektiv individ- och familjeomsorg. Fem av fem revisionsfrågor bedöms vara uppfyllda. Vi noterar dock att Uppsala kommun redovisar rankas lågt i effektivitetsmätningar enligt RKA.

Nedan är en sammanställning av revisionsfrågorna samt varje frågas översiktliga bedömning.

Revisionsfråga	Bedömning	
1. Genomför socialnämnden samt arbetsmarknadsnämnden erforderliga analyser av nettokostnadsavvikelsen och bakomliggande orsaker som driver kostnadsutvecklingen?	**Ja**	
2. Är ekonomistyrningen tillräckligt väl fungerande gällande barn- och ungdomsvården?	**Ja**	
3. Är ekonomistyrningen tillräckligt väl fungerande gällande missbruksvården?	**Ja**	
4. Är ekonomistyrningen tillräckligt väl fungerande gällande ekonomiskt bistånd?	**Ja**	
5. Finns relevanta nyckeltal/mätetal för att styra och följa upp effektiviteten i ifo-verksamheten?	**Ja**	

3.2 Rekommendationer

Utifrån de iakttagelser och bedömningar vi har gjort i denna granskning lämnar vi följande rekommendationer till socialnämnden:

- Säkerställ medvetenhet kring kostnadskonsekvenser av politiska satsningar som påverkar volymutvecklingen, insatskostnaden, personalkostnaden och handläggningstiden.

2023-02-24

Lena Salomon
Uppdragsledare

Per Larson
Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Uppsala kommuns revisorer enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.

Bilaga 1 - Förteckning över granskad dokumentation

i. Styrande dokument, rutiner och riktlinjer

1. Mål och Budget 2023 med plan för 2024-2025
2. Mål och Budget 2021 med plan för 2022-2023
3. Mål och Budget 2020 med plan för 2021-2022
4. Mål och Budget 2019 med plan för 2020-2021
5. Mål och Budget 2018 med plan för 2019-2020
6. Mål och Budget 2017 med plan för 2018-2019

ii. Övrig dokumentation

1. Årsredovisning 2021
2. Årsredovisning 2020
3. Årsredovisning 2019
4. Årsredovisning 2018
5. Årsredovisning 2017
6. Delårsbokslut per augusti Arbetsmarknadsnämnden
7. Uppföljning av 26-punktsplan per augusti 2022 Arbetsmarknadsnämnden
8. Bokslut oktober 2022 Socialnämnden
9. Månadsuppföljning oktober 2022 Barn och ungdom Insats
10. Månadsuppföljning oktober 2022 Barn och ungdom Myndighet
11. Månadsuppföljning oktober 2022 Vuxen

Uppsala kommun

KOMMUNREVISIONEN

Datum: 2023-03-03

Diarienummer: KRN-2022-00032

Mottagare:

Utbildningsnämnden
Kommunstyrelsen
Kommunfullmäktige för kännedom

Granskning av effektivitet inom grundskola inklusive förskoleklass

PwC har av Uppsala kommuns revisorer fått i uppdrag att granska effektiviteten inom grundskola inklusive förskoleklass, med fokus på ekonomistyrningen. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2022.

Efter genomförd granskning bedömer vi att utbildningsnämnden bedriver en effektiv grundskoleverksamhet.

Utbildningsnämnden gör erforderliga analyser av de bakomliggande orsakerna till nettokostnadsavvikelsen inom grundskola inklusive förskoleklass och vilka mekanismer som driver kostnadsutvecklingen. Nämnden har en resursfördelningsmodell som säkerställer en tillräckligt väl fungerande ekonomistyrning. Relevanta nyckeltal används för att styra och följa upp effektiviteten. Det noteras att lokalkostnaden förväntas öka, samt att den faktiska volymutvecklingen inom grundskolan har understigit den prognostiserade nivån historiskt.

Utifrån genomförd granskning rekommenderar vi därför utbildningsnämnden att vidta följande åtgärder:

- Bevaka behovet och effekterna av en ökande lokalkostnad särskilt med hänsyn till bidraget till fristående huvudmän. Trots att central kompensation för lokaler ges av kommunfullmäktige kan detta leda till en urholkning av medel tillgängliga för pedagogisk personal, allt annat lika.
- Överväg att inkludera fler jämförelsegrupper i analysen av nyckeltal exempelvis strukturellt liknande kommuner, kommungruppen och länet. Detta mot bakgrund av att kommunen huvudsakligen jämför sig mot riksgenomsnittet och vi anser att det vore intressant att genomföra jämförelser mot fler grupper.

Revisionen begär yttrande över revisionens iakttagelser och rekommendation från utbildningsnämnden och kommunstyrelsen senast 2023-06-30 till kommunrevisionen@uppsala.se och till det sakkunniga biträdet, [redacted]

För kommunrevisionen

Lars-Olof Lindell

Lars-Olof Lindell, vice ordförande

Postadress: Uppsala kommun, kommunrevisionen, 753 75 Uppsala
Telefon: 018-727 11 32 (Kansli)
E-post: kommunrevisionen@uppsala.se
www.uppsala.se

Granskning av effektivitet inom grundskola inklusive förskoleklass

Uppsala kommun

Mars 2023

Per Larson

Josefine Ekmehag

Lena Salomon, Certifierad kommunal revisor, kvalitetssäkrare

pwc

Revisionsrapport

Sammanfattning

På uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Uppsala kommun har PwC genomfört en granskning av ekonomistyrning inom utbildningsnämnden. Syftet med granskningen har varit att bedöma huruvida utbildningsnämnden bedriver en effektiv grundskoleverksamhet. Fokus för granskningen har legat på ekonomistyrningen. Inom ramen för granskningen har även formerna som utbildningsnämnden använder för att hålla sig informerad om utvecklingen inom fristående skolor kartlagts.

Den sammanfattande bedömningen, efter genomförd granskning, är att utbildningsnämnden bedriver en effektiv grundskoleverksamhet. Samtliga tre revisionsfrågor bedöms vara uppfyllda. Den revisionella bedömningen grundar sig på iakttagelser och bedömningar utifrån nedanstående revisionsfrågor. Bedömning för respektive revisionsfråga redovisas löpande i rapporten under respektive avsnitt.

Nedan redovisas bedömningen av respektive revisionsfråga översiktligt.

Revisionsfråga	Bedömning	
1. Genomför utbildningsnämnden erforderliga analyser av nettokostnadsavvikelsen och bakomliggande orsaker som driver kostnadsutvecklingen?	**Ja**	
2. Har utbildningsnämnden en resursfördelningsmodell som säkerställer en tillräckligt väl fungerande ekonomistyrning inom grundskolan?	**Ja**	
3. Finns relevanta nyckeltal/mätetal för att styra och följa upp effektiviteten i grundskoleverksamheten?	**Ja**	

Rekommendationer

Utifrån de iakttagelser och bedömningar vi har gjort i denna granskning lämnar vi följande rekommendationer till utbildningsnämnden:

- Bevaka behovet och effekterna av en ökande lokalkostnad särskilt med hänsyn till bidraget till fristående huvudmän. Trots att central kompensation för lokaler ges av kommunfullmäktige kan detta leda till en urholkning av medel tillgängliga för pedagogisk personal, allt annat lika.
- Överväg att inkludera fler jämförelsegrupper i analysen av nyckeltal exempelvis strukturellt liknande kommuner, kommungruppen och länet. Detta mot bakgrund av att kommunen huvudsakligen jämför sig mot riksgenomsnittet och vi anser att det vore intressant att genomföra jämförelser mot fler grupper.

Innehållsförteckning

Sammanfattning **1**

1. Inledning **3**

1.1 Bakgrund 3

1.2 Syfte och revisionsfrågor 3

1.3 Avgränsning och metod 3

1.4 Nettokostnadsavvikelse 4

2. Granskningsresultat **5**

2.1 Central ekonomistyrning 5

2.2 Analys av kostnadsutveckling 5

2.3 Resursfördelningsmodell 9

2.4 Nyckeltal/mätetal 13

2.5 Utveckling inom fristående skolor 14

3. Revisionell bedömning och rekommendationer **14**

3.1 Revisionell bedömning 14

3.2 Rekommendationer 15

Bilaga 1 - Förteckning över granskad dokumentation **17**

Bilaga 2 - Ytterligare dokumentation **19**

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Under 2022 genomförde PwC på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna en nulägesanalys av nettokostnaderna i Uppsala kommuns kärnverksamheter. I analysen gjordes en jämförelse av nettokostnaden för Uppsala kommuns kärnverksamheter med kommunens referenskostnad, vilket motsvarar kommunens förväntade kostnad utifrån kommunens befolkningsstruktur och genomsnittlig ambition samt effektivitet. Den resulterande nettokostnadsavvikelsen jämfördes med motsvarande avvikelse för kommuner med likartad struktur, Uppsala läns kommuner, kommungruppen och riksgenomsnittet.

Nulägesanalysen visade bland annat att Uppsala kommun bedrev grundskoleverksamheten till en nettokostnad som var 6,5 procent lägre än förväntad kostnad. Sammantaget uppgick avvikelsen till 173,4 miljoner kronor. Skillnaden berodde främst på en låg kostnad per elev inom grundskolan i förhållande till jämförelsegrupperna. Detta trots att kommunens totala kostnad för grundskolan hade ökat med 13,9 procent sedan 2016.

För grundskolan i kommunal regi redovisade Uppsala en lägre totalkostnad per elev i förhållande till jämförelsegrupperna. Kostnaden för kommunal grundskola hade ökat med 11,3 procent under perioden, vilket främst förklarades av ökade kostnader för undervisning och lokaler. I förhållande till jämförelsegrupperna redovisade Uppsala däremot en förhållandevis låg kostnad för posterna undervisning, läroverktyg, måltider och elevhälsa. Kommunen hade en förhållandevis liknande kostnad för posterna lokaler och övrigt.

Mot denna bakgrund ansåg revisorerna att det vore intressant att analysera framtida volym- och kostnadsutveckling inom grundskolan samt hur utbildningsnämnden arbetar med ekonomistyrning av verksamheten.

1.2 Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen har varit att bedöma huruvida utbildningsnämnden bedriver en effektiv grundskoleverksamhet.

För att besvara syftet med granskningen har följande revisionsfrågor formulerats:

1. Genomför utbildningsnämnden erforderliga analyser av nettokostnadsavvikelsen och bakomliggande orsaker som driver kostnadsutvecklingen?
2. Har utbildningsnämnden en resursfördelningsmodell som säkerställer en tillräckligt väl fungerande ekonomistyrning inom grundskolan?
   - 2.1. Hur säkerställs att resursfördelningen är anpassad till elevers olika behov och förutsättningar?
   - 2.2. Hanteras lokalkostnaden på ett ändamålsenligt sätt?
3. Finns relevanta nyckeltal/mätetal för att styra och följa upp effektiviteten i grundskoleverksamheten?
   - 3.1. Hur har de valts ut och hur följs de upp?
   - 3.2. Vad visar befintliga kvalitets- och effektivitetsjämförelser för Uppsala kommun på övergripande nivå som huvudman?

I granskningen har även formerna som utbildningsnämnden använder för att hålla sig informerad om utvecklingen inom fristående skolor kartlagts.

1.3 Avgränsning och metod

Granskningen har skett genom analys av för granskningen relevanta nyckeltal och verksamhetsdata inom valda verksamheter.

Inom ramen för granskningen har följande funktioner intervjuats:

- Ekonomidirektör/biträdande stadsdirektör
- Ekonomichef Utbildningsförvaltningen
- Utbildningsdirektör
- Avdelningschef kommunal grundskola

Rapporten har varit föremål för sakgranskning av de intervjuade.

1.4 Nettokostnadsavvikelse

Sedan 1997 jämförs kommunernas faktiska kostnader för kärnverksamheterna med motsvarande standardkostnad. Beräkningen görs av Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och publiceras på www.kolada.se. Att rakt av jämföra en kommuns kostnader med en annans utan att ta hänsyn till varje kommuns strukturella förutsättningar ger en begränsad indikation på om en kommun är ”dyr” eller inte. Ett bättre mått är att jämföra kommunens faktiska nettokostnader i olika verksamheter med den kostnaden som kommunen förväntas ha om hänsyn tas till strukturella faktorer som kommunen inte kan påverka. Denna kostnad benämns som referenskostnad och bygger på kostnadsutjämningen. Referenskostnaden indikerar vad respektive verksamhet borde ha för nettokostnad, enligt kostnadsutjämningssystemet, om kommunen bedriver den verksamheten med genomsnittlig ambitionsnivå och effektivitet.

Skillnaden mellan kommunens nettokostnad och referenskostnad benämns som kommunens nettokostnadsavvikelse. Eventuella skillnader mellan nettokostnaden och referenskostnaden kan förklaras av den relativa ambitions- och/eller effektivitetsnivån i verksamheten. Bedriver kommunen verksamheten mer (mindre) kostnadseffektivt än genomsnittet (men till samma standard) visar det sig i en nettokostnad som är lägre (högre) än referenskostnaden. Kommunen kan vidare göra en annan prioritering i budgettilldelningen än genomsnittet. Det kan handla om att medvetet hålla en högre ambitionsnivå i alla verksamheter (och finansiera detta med högre skatt än genomsnittet) eller att medvetet tilldela en viss verksamhet mer resurser på bekostnad av andra verksamheter. Denna prioritering kommer att visa sig som en positiv nettokostnadsavvikelse för den prioriterade verksamheten. Skillnad i tilldelning av resurser kan också spegla en intern resursfördelningsmodell med svaga kopplingar till den demografiska situationen och de strukturella behoven. Kostnadsutjämningssystemet (och referenskostnaden) anpassar sig tämligen direkt till hur situationen ser ut i kommunen. Om resursfördelningen inte följden den demografiska utvecklingen kan det resultera i en nettokostnadsavvikelse (uppåt eller nedåt). Slutligen kan kommunens kostnad påverkas av strukturella förutsättningar som inte systemet fångar.

Referenskostnaden för grundskola inkl. förskoleklass redovisas i kronor per invånare den 31/12, och bygger på nettokostnaden för grundskola och förskoleklass i riket, andel 6-15-åringar i kommunen, barn 7-15 år med utländsk bakgrund, merkostnader för befolkningsförändringar över fem år av 7-15-åringar, antaganden om merkostnader för små skolor och skolskjuts, merkostnader för löner enligt löneutjämningsmodellen för grundskola samt del av standardkostnaderna för administration, uppvärmning och befolkningsminskning från utjämningsmodellen för verksamhetsövergripande kostnader.

2. Granskningsresultat

I följande avsnitt redovisas de iakttagelser och bedömningar som vi har gjort kopplat till respektive revisionsfråga. Granskningens syfte har varit att bedöma effektiviteten inom utbildningsnämnden med särskilt fokus på ekonomistyrningen. Nämndens ekonomiska förutsättningar påverkas av den centrala ekonomistyrningen. Avsnittet inleds därför med en beskrivning av kommunfullmäktiges ekonomistyrning av nämnderna.

2.1 Central ekonomistyrning

Nämndernas ekonomiska ramar fastställs varje år i kommunens *Mål och Budget*. Utgångspunkten för resurstilldelningen är nämndens ”basbudget” från föregående budgetår. Eventuella tidsbegränsade satsningarna som avsåg föregående år räknats bort. Samtliga nämnder får en enhetlig prisuppräkning enligt SKR:s i augusti prognostiserade prisindex för kommunal verksamhet (PKV). Prisuppräkningen uppgår till 5,8 procent för 2023.

Basbudgeten för nämnder med pedagogisk verksamhet och äldreomsorg räknas upp med enligt senaste befolkningsprognosen. Övriga verksamheter får ingen volymkompensation per automatik men har möjlighet att under budgetprocessen inkomma med äskanden angående ytterligare resurstilldelning.

Ytterligare medel tilldelas baserat på nämndernas behovsanalys som belyser eventuella volymförändringar, lagkrav och regeländringar med ekonomiska konsekvenser, kvalitets-/ambitionsökningar och övriga politiska satsningar. Vilka nämnder som tilldelas medel avgörs via politiska prioriteringar. De politiska satsningarna som utgör kvalitets- eller amibitonsökningar kan vara av permanent eller tidsbegränsad karaktär.

Vid ianspråktagande av nya lokaler/anläggningar kompenseras verksamheterna för drifts- och kapitaltjänstkostnader. Detta tillämpas dock inte inom pedagogisk verksamhet och äldreomsorgen eftersom dessa verksamheter får volymkompensation där lokalkostnaden ingår. Vid nybyggnation får ansvarig nämnd kompensation motsvarande den faktiska kostnaden för lokalen.

Eftersom nämndernas kommunbidrag baseras på nämndernas basbudget finns viss kontinuitet i de ekonomiska förutsättningarna.

2.2 Analys av kostnadsutveckling

Revisionsfråga 1: Genomför utbildningsnämnden erforderliga analyser av nettokostnadsavvikelsen och bakomliggande orsaker som driver kostnadsutvecklingen?

2.2.1 Iakttagelser

Vid analys av kommunens nettokostnadsavvikelse under 2020 noterades att Uppsala kommun bedrev grundskoleverksamheten till en nettokostnad som var 6,5 procent lägre än förväntad kostnad. Den negativa nettokostnadsavvikelsen har tilltagit under 2021 och understiger förväntad nivå med 8,2 procent, vilket motsvarar 231 miljoner kronor.

Tabell: 1

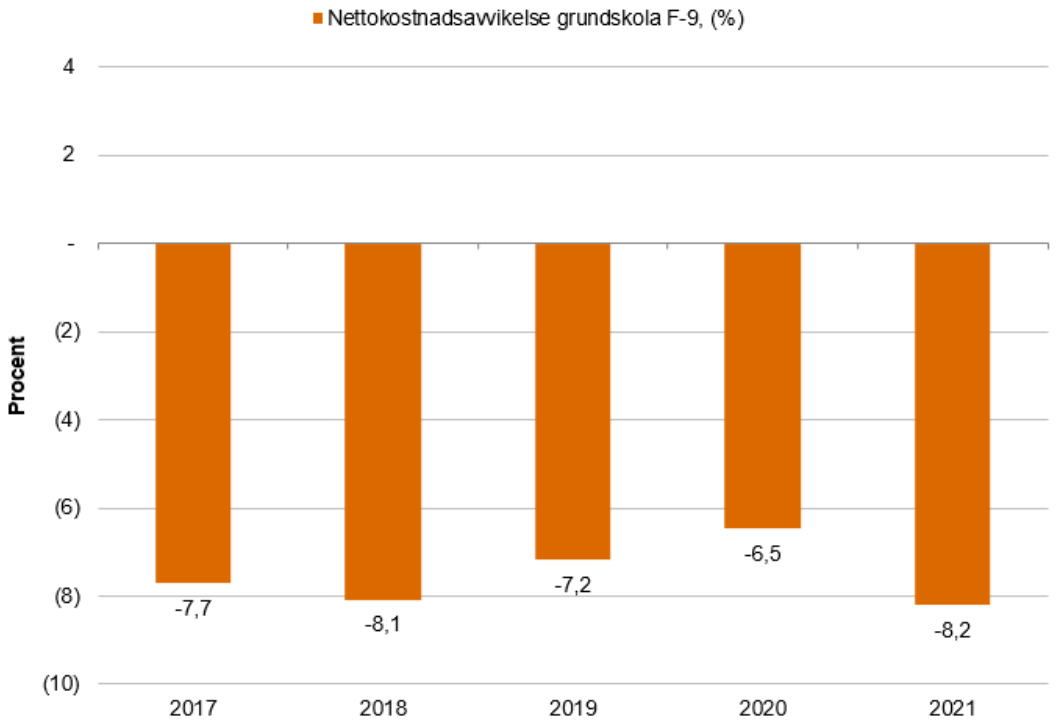

Källa: www.kolada.se

I jämförelse med relevanta jämförelsegrupper redovisar Uppsala kommun en nettokostnadsavvikelse, som likt 2020, är mer negativ än i liknande kommuner och kommungruppen. Differensen till jämförelsegrupperna har ökat under 2021.

Tabell: 2

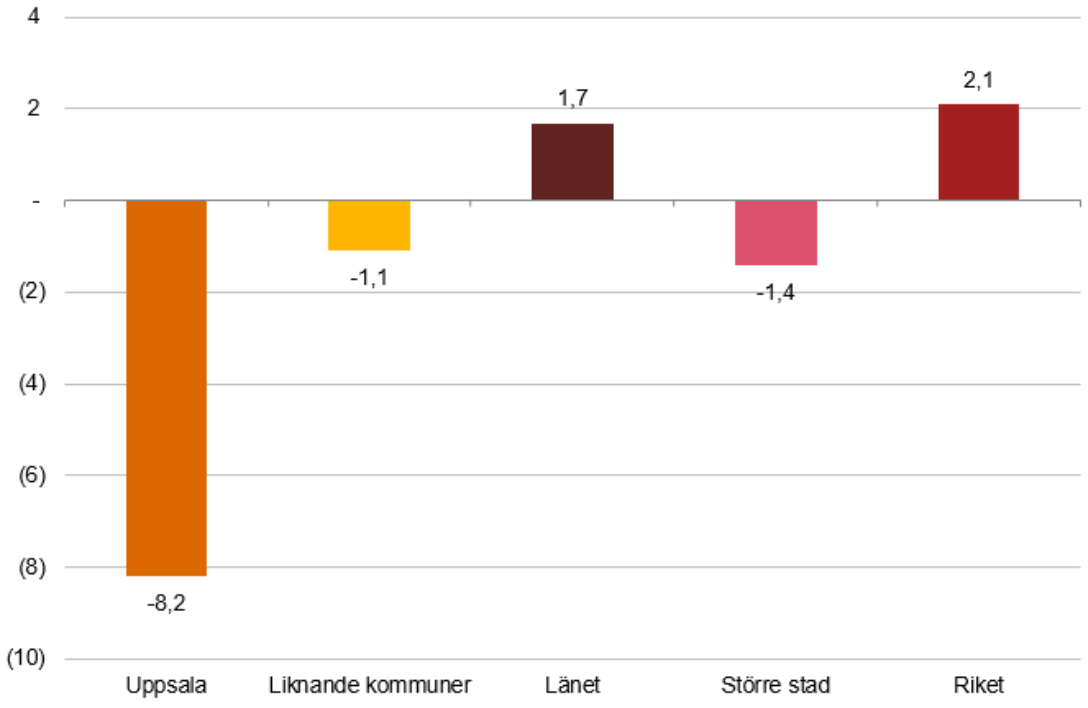

Källa: www.kolada.se

Nettokostnadsavvikelsen representerar skillnaden mellan nettokostnaden och referenskostnaden. En förändrad nettokostnadavvikelse kan därför förklaras av en förändrad nettokostnad, en förändrad referenskostnad eller en kombination av båda. Utifrån grafen nedan kan det utläsas att referenskostnaden ökat i större utsträckning än nettokostnaden, vilket förklarar den ökade negativa nettokostnadsavvikelsen.

Tabell: 3

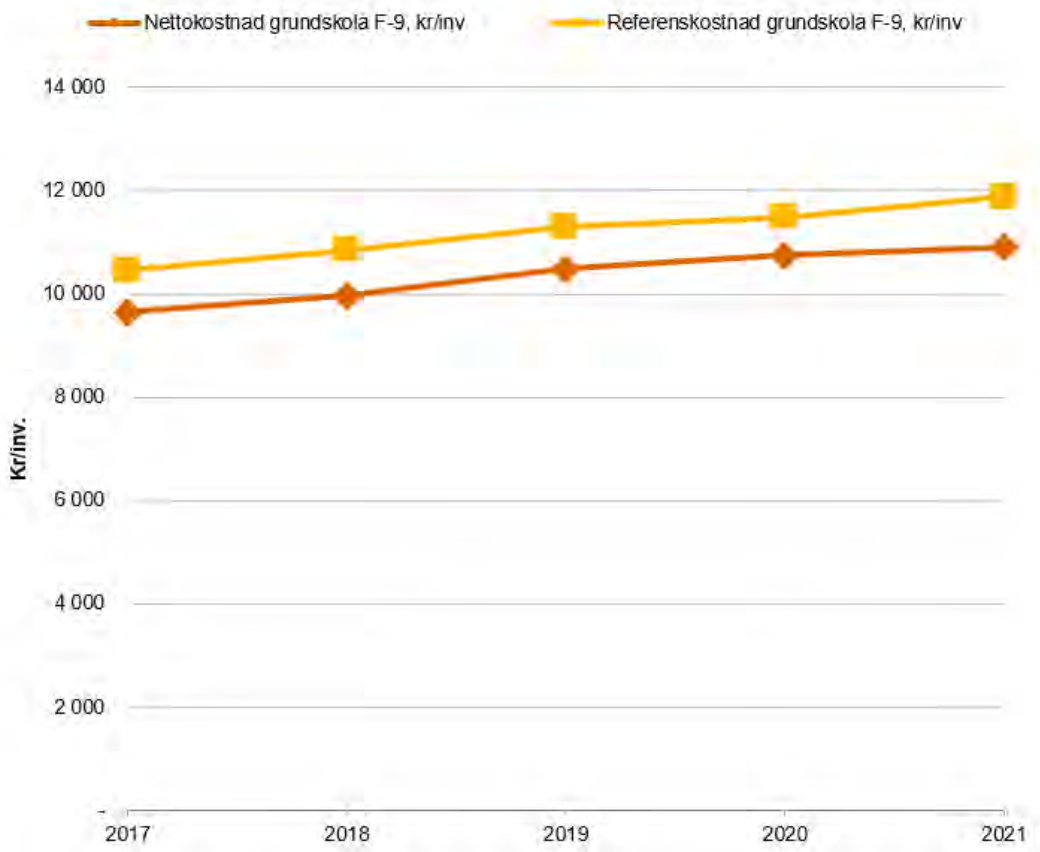

Källa: www.kolada.se

Vid analys av kostnadsutvecklingen inom grundskolan inklusive förskoleklass noteras att ökande kostnadsutvecklingen fortsatt under 2021. Detta är primärt hänförligt till en kostnadsökning inom grundskoleverksamheten årskurs 1-9 medan kostnaden inom förskoleklass har minskat under 2021.

Kostnadsutvecklingen mellan 2020 och 2021 inom kommunal grundskola årskurs 1-9 är hänförlig till samtliga delposter, utom för kostnaden för måltider.

Tabell: 4

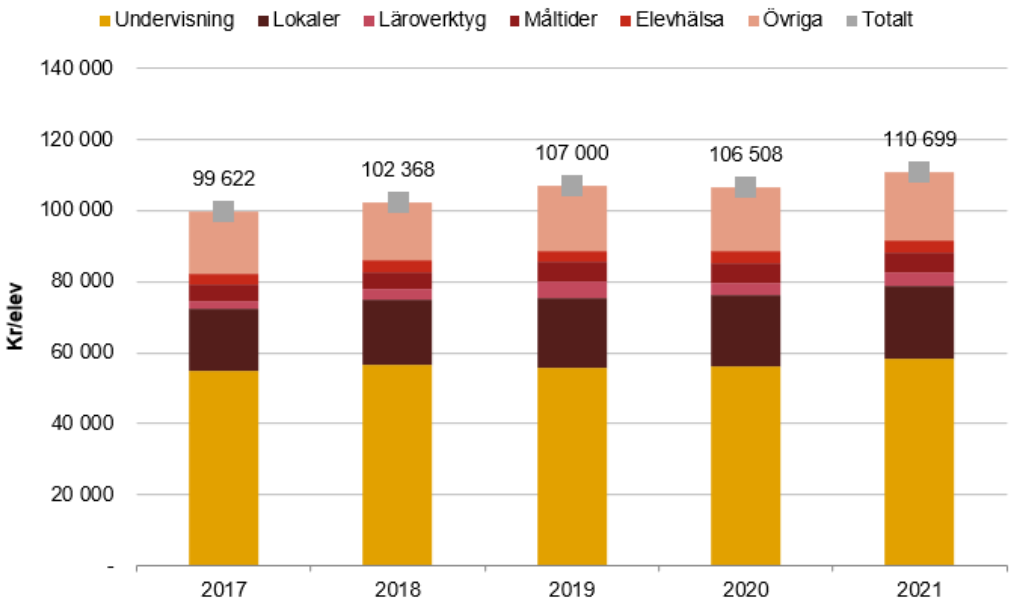

Källa: *www.kolada.se*

Den totala kostnadsökningen mellan 2020 och 2021 uppgår till 3,9 procent. Delposterna som driver kostnadsökningen är lokalkostnaden, kostnaden för läroverktyg och övrigt. Under posten övrigt redovisas kommungemensamma kostnader, förvaltningens OH-kostnader, administration, kostnader för kompetensutveckling och utvecklingsarbete, kostnader för elevförsäkringar, elevassistenter, talpedagoger, skolvärdar, tolkar samt kostnader för SYV (studie-och yrkesvägledare). I relation till jämförelsegrupperna har Uppsala kommun en relativt låg kostnad för undervisning men en högre kostnad för lokaler än tre av fyra jämförelsegrupper.

Tabell: 5

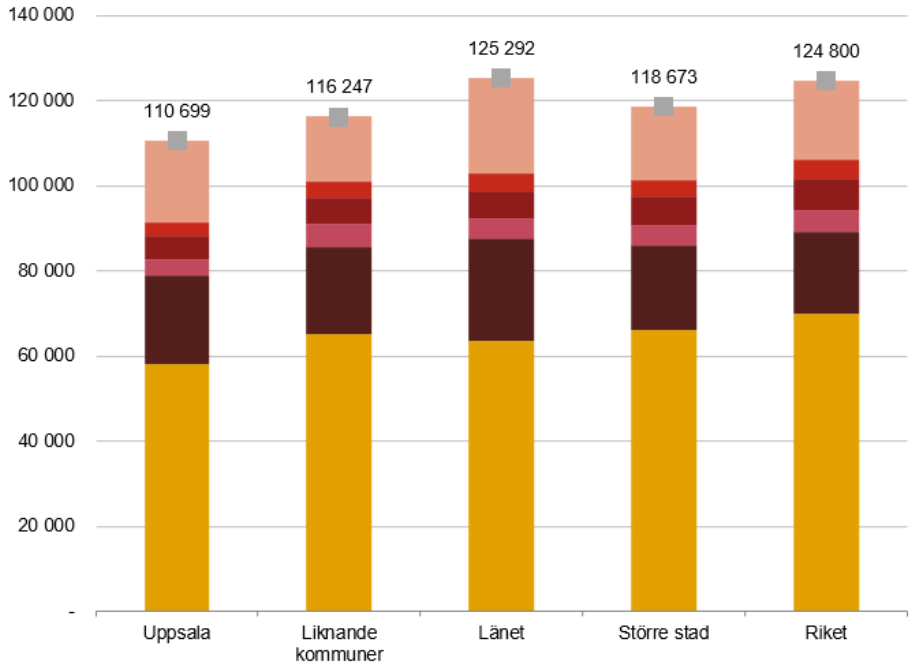

Källa: *www.kolada.se*

Vid intervju med förvaltningen framkommer att den låga undervisningskostnaden förklaras av att organisationen bedrivs på ett effektivt sätt. Verksamheten framhåller vikten av att kvaliteten upprätthålls, trots den låga undervisningskostnaden. Det framkommer att den ökande lokalkostnaden orsakats av ett ökande underhållsbehov. Det framförs att lokalkostnaden förväntas öka även framgent, bland annat givet ett ökat volymbehov identifierat i lokalförsörjningsplanen. Det framhålls dock finnas en osäkerhet kring behovet av nyinvesteringar till följd av ett ökat elevunderlag i lokalförsörjningsplanen. Av *Mål och Budget* framgår att kommunbidraget till grundskolan ökat sedan 2017. Det framgår även att nämnden redovisat ett överskott sedan 2017, vilket bland annat förklarats av en lägre volymutveckling än beräknat.

2.2.2 Bedömning

Genomför utbildningsnämnden erforderliga analyser av nettokostnadsavvikelsen och bakomliggande orsaker som driver kostnadsutvecklingen?

Bedömning: Ja. Vi bedömer att det görs erforderliga analyser av de bakomliggande orsakerna till nettokostnadsavvikelsen inom grundskola inklusive förskoleklass och vilka mekanismer som driver kostnadsutvecklingen. Vi bedömer därför frågan som uppfylld. Vi noterar dock att lokalkostnaden förväntas öka, samt att den faktiska volymutvecklingen inom grundskolan har understigit den prognostiserade nivån historiskt. Vi anser att det är viktigt att den ökande lokalkostnaden är demografiskt och underhållsbehovsmotiverad, för att undvika att kostnadsökningen långsiktigt leder till att en lägre andel av kostnaden kan läggas på pedagogisk personal.

2.3 Resursfördelningsmodell

Revisionsfråga 2: Har utbildningsnämnden en resursfördelningsmodell som säkerställer en tillräckligt väl fungerande ekonomistyrning inom grundskolan?

- 2.1 Hur säkerställs att resursfördelningen är anpassad till elevers olika behov och förutsättningar?
- 2.2 Hanteras lokalkostnaden på ett ändamålsenligt sätt?

2.3.1 Iakttagelser

De ekonomiska ramarna för barn- och ungdomsvården utgörs av kommunbidraget, som bestäms i *Mål och Budget*, samt av externa intäkter. Utifrån de ekonomiska ramarna ska medel fördelas till samtliga elever inom hemkommunen. Detta betyder att medel ska fördelas till skolor med kommunala huvudmän och fristående huvudmän. Enligt likabehandlingsprincipen ska bidraget till fristående beräknas efter samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelning av resurser till den egna verksamheten av motsvarande slag.

Tabell: 6

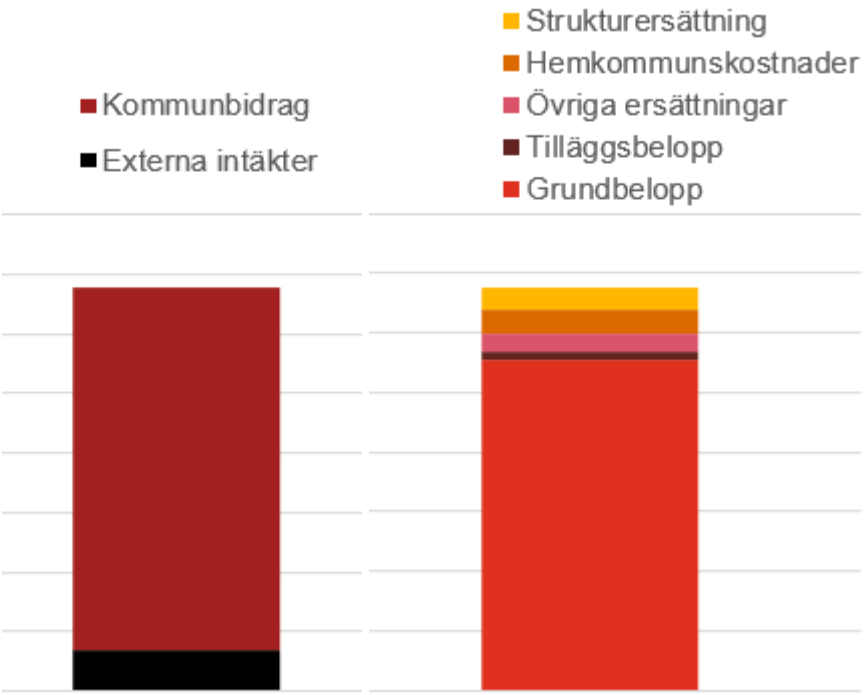

Källa: *"Från kommunbidrag till grundbelopp"*, Uppsala kommun

Utifrån de ekonomiska ramarna bestäms medel som är tillgängliga för varje skolenhet utifrån följande steg:

1. Ramtilldelning till utbildningsnämnden (kommunbidrag och externa intäkter).
2. Avsättning av resurser för centrala kostnader: hemkommunskostnader (skolskjuts, förvaltningsgemensamma kostnader, kommungemensamma kostnader (IT m.m.) samt entreprenad), övriga ersättningar (momskompensation, ersättning till andra kommuner för elever som väljer att gå i skolan i annan kommun, ersättning till landsbygdsskolor, ersättning för nyanlända samt till resursenheter), tilläggsbelopp (medel att söka för elever med omfattande behov av särskilt stöd, modersmålsundervisning och lovskola), samt strukturersättning (medel som ges till för att kompensera för elevers olika förutsättningar och behov).
3. a.) Beräkning av grundbelopp. Grundbelopp omfattar ersättning för: undervisning, lärverktyg, elevhälsa, måltider, lokalkostnader (baserat på kommunens genomsnittskostnad eller i undantagsfall den fristående skolans faktiska kostnad), administration (en schablon på tre procent), moms (en schablon på sex procent).
   b.) Politiska satsningar riktade till grundskolan.
4. Tillägg till grundbelopp. Bestäms utifrån om skolenheten är berättigad strukturersättning, landsbyggsersättning, tilläggsbelopp, ersättning för nyanlända samt resursenheter.
5. Framtagande av budget per skolenhet.

Tabell: 7

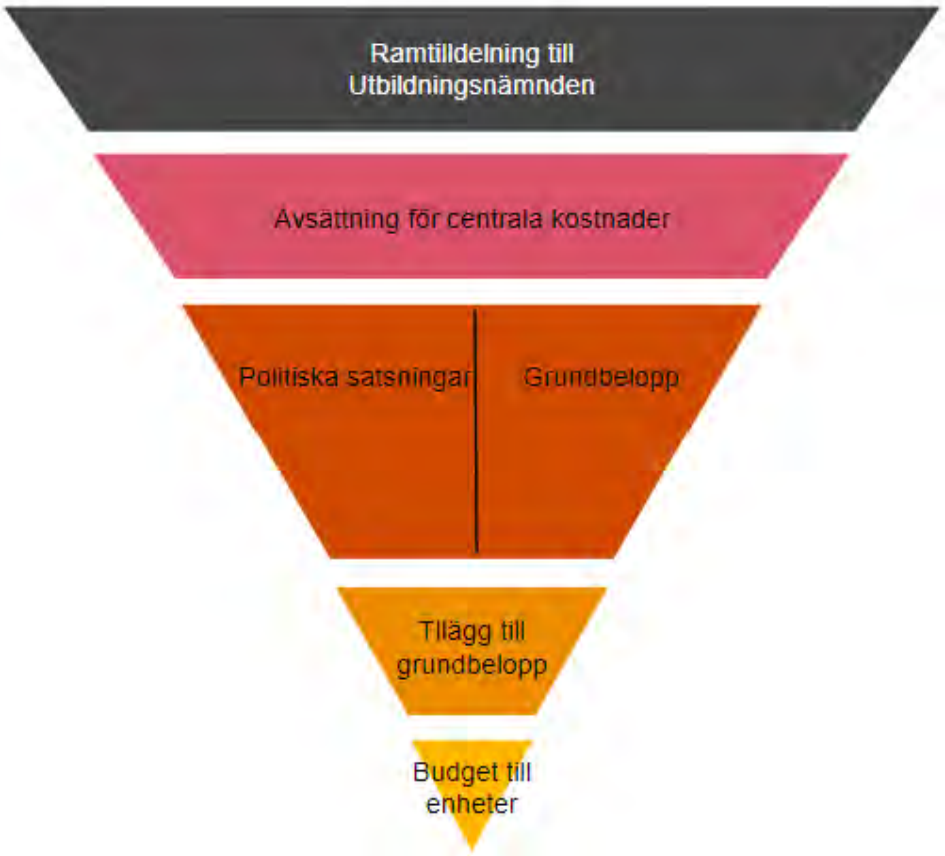

Källa: *"Från kommunbidrag till grundbelopp"*, Uppsala kommun

Grundbeloppet per elev beror på antal elever per stadieindelning (förskoleklass, åk 1-3, åk 4-6 samt åk 7-9). Det slutliga bidraget till en skolenhet baseras på antal elever på skolenheten. Olika stadieindelningar får olika grundbelopp baserat på en uppskattning utifrån timplanen av hur stor kostnad som är tillknuten den årsstadiet.

Strukturersättning

Det finns inte närmare bestämmelser i skollagen om hur kommunen ska utforma strukturersättningen. I Uppsala kommun grundar sig ersättningen på den socioekonomiska sammansättningen av elever på varje skola och strukturersättningen uppgår till 7,7 procent av kommunbidraget. Syftet är att modellen ska kompensera för risken att eleverna inte når grundskolans kunskapsmål utifrån måttet att en elev inte har uppnått målen i årskurs 9. Den socioekonomiska sammansättningen bestäms utifrån nedanstående variabler:

- kön
- nyligen invandrad[1]
- högsta utbildning för vårdnadshavare
- ekonomiskt bistånd
- boende med vårdnadshavare
- hushållsinkomst.

Variablerna kombineras med oddskvoter, det vill säga sannolikheten att eleven inte uppnår målen relativt en referensgrupp när allt annat är lika för övriga variabler i modellen. Oddskvoterna

[1] Det anges att nyanlända elevers behov kompenseras i en egen ersättning. För att inte skatta detta behov två gånger tas inte kriteriet med vid beräkningen men för att övriga variabler inte ska fånga denna effekt tas den med i modellen.

uppdateras vart femte år. Utifrån modellen uppskattas en samlad risk för de elever som finns på skolenheten. Risken uttrycks som ett indexvärde. Index 100 är genomsnittet för kommunen inom grundskolan. Skolenheter med index över 100 har elevgrupper med i snitt större utmaningar och är således berättigade ersättning.

Strukturersättningen för skolenheterna uppdateras varje budgetår utifrån elevsammansättningen på respektive skolenhet under september månad föregående år. Information om hur sammansättningen förändras, uttryckt som strukturindex kan ges i oktober. För att öka förutsägbarheten ges information till skolorna om hur strukturindex förändras om den årgång som lämnar skolenheten kommande år inte tas med i beräkningen.

Vidare anges att genom att skapa mindre undervisningsgrupper de första skolåren för elevgrupper med störst utmaningar ökar måluppfyllelsen för dessa elever, även långsiktigt. Den generella strukturersättningen kompletteras därför med tillägg för elever i förskoleklass till och med årskurs 2 där index är över 100. Den högsta ersättning per elev uppgår till 25 000 kronor, inklusive tillägg för förskoleklass till årskurs 2. Varje år fördelas alla medel avsatta för strukturersättningen. Om få skolenheter skulle nå upp till kraven ökar ersättningen till skolor som inte får maximal ersättning, motsvarande 25 000 kronor.

Landsbygdsersättning
En skolenehet kan också få ersättning om den bedöms vara en liten eller större skola på landsbygden. Det anges att skolor utanför tätorten kan ha merkostnader som beror på:

- svårigheten att samordna sig med andra skolor
- merkostnad beroende på att tjänster i tätorten är mindre tillgängliga
- svårigheten att rekrytera behöriga lärare i olika ämnen
- små möjligheter att få elever från andra områden, men risk att förlora elever till andra skolor.

För att räknas som en skola på landsbygden ska följande kriterier uppfyllas:

- Skolan ska vara belägen utanför Uppsala och Storvreta tätort
- Skolan ska vara den enda skolan i orten

För att räknas som en liten skola på landsbygden tillkommer kriteriet:

- Skolan ska ha färre än 100 elever totalt, eller färre än 20 elever i genomsnitt per årskurs.

För större skolor på landsbygden beräknas ett påslag som är 50 procent av gällande ersättningsnivåer för de små skolorna.

Hyresreglering
Skolornas lokalförutsättningar och hyresnivåer varierar. Om varje enhet skulle bära sina egna lokalkostnader skulle vissa enheter få goda ekonomiska förutsättningar samtidigt som andra inte skulle kunna ge eleverna den i timplanen garanterade undervisningen. Grundskolan omfördelar därför hyreskostnaderna på ett sådant sätt att skolorna betalar lika hög hyra för elever oavsett lokalernas utformning och skick.

2.3.2 Bedömning

Har utbildningsnämnden en resursfördelningsmodell som säkerställer en tillräckligt väl fungerande ekonomistyrning inom grundskolan?

Bedömning: Ja. Vi bedömer att utbildningsnämnden har en resursfördelningsmodell som säkerställer en tillräckligt väl fungerande ekonomistyrning inom grundskolan. Vi bedömer därför frågan som uppfylld. Vi noterar att lokalkostnaden förväntas öka framöver. Vi anser att utbildningsnämnden bör bevaka effekterna av en ökande lokalkostnad eftersom detta kommer att

leda till ett ökat bidrag till fristående huvudmän. Trots att central kompensation för lokaler ges av kommunfullmäktige kan detta leda till en urholkning av medel tillgängliga för pedagogisk personal, allt annat lika.

2.4 Nyckeltal/mätetal

Revisionsfråga 3: Finns relevanta nyckeltal/mätetal för att styra och följa upp effektiviteten i grundskoleverksamheten?

3.1 Hur har de valts ut och hur följs de upp?

3.2 Vad visar befintliga kvalitets- och effektivitetsjämförelser för Uppsala kommun på övergripande nivå som huvudman?

2.4.1 Iakttagelser

Enligt dokumentation som PwC tagit del av inom ramen för granskningen sammanställs en analys inför årsredovisningen där utvecklingen av ett antal nyckeltal följs. Dessa nyckeltal berör behöriga elever inom årskurs 6 och 9 uppdelat på kön. Utvecklingen bedöms i relation till utvecklingen i riket. I intervjuer framkommer att verksamheten har valt indikatorer som är relevanta utifrån statliga ansvaret men även medarbetaransvaret.

Enligt kvalitetsrapporten för grundskolan läsåret 21/22 följs nyckeltalen andel lärare med lärarlegitimation och behörighet i minst ett ämne i grundskola årskurs 1–9, antal elever per lärare åk. 1-9, betyg i årskurs 6 samt 9, resultat på nationella prov, frånvaro årskurs 3, 6 och 9 samt nyckeltal för trygghet och studiero. Utvecklingen följs uppdelat på kön och i relation till utvecklingen i riket. Kvalitetsrapporten redovisas för nämnden en gång per läsår. Senaste redovisningen för nämnden tillsändes i november 2022.

Kvalitetsrapporten visar att andel elever med gymnasiebehörighet inom kommunala skolor har minskat sedan 2021. Det anges att Uppsalas kommunala skolor tidigare haft en gymnasiebehörighet som motsvarat riksgenomsnittet, men att trenden är sjunkande sedan 2020. Det anges vidare att trenden med vikande kunskapsresultaten i årskurs 6 är bruten och 2021 års resultat visar en uppgång med 1,4 procentenheter vad det gäller hur stor andel som når målen i alla ämnen.

Förvaltningen tar även årligen fram en resultatrapport där utvecklingen för ett antal nyckeltal inom både fristående och kommunala skolor följs. Resultatrapporten tas fram i februari månad. Delen i resultatrapporten som berör grundskolan utgår främst från kunskapsresultat i årskurs 9 och 6. Utveckling för samtliga skolor i Uppsala bedöms även uppdelat på kön och jämförs med utvecklingen i riket och i vissa fall liknande kommuner.

Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA) tar varje år fram ett effektivitetsindex för Sveriges kommuner. Effektivitetsindex visar en kommuns relativa effektivitet med hänsyn tagen till kommunens strukturella förutsättningar. Indexet är en sammanvägning av kvalitetsindex, som baseras på avvikelse från modellberäknat värde för meritvärde, andel elever som når målen i alla ämnen och behöriga till yrkesprogram, samt ett elevenkätsindex, och resursindex, som baseras på strukturjusterad kostnad per elev i kommunal grundskola F-9. Kvalitetsindex och resursindex är normaliserade så att alla kommunernas värden placeras på en skala från 0 till 100 där 0 är sämst och 100 är bäst. De kommuner vars index är bland till 25 procent bästa redovisas som gröna. Om kommunens värde är bland de lägsta 25 procent redovisas talen som röda och de index som är bland de 50 procent i mitten redovisas som gula.

Effektivitetsindex för Uppsalas kommunala grundskoleverksamhet visar att verksamheten bedrivs relativt effektivt. Det övergripande indexet har varierat sedan 2017, främst med anledning av ett varierande kvalitetsindex. Uppsala kommun har rankats bland 25 procent bästa kommunerna sedan 2017.

Tabell: 8

	2017	2018	2019	2020	2021
Effektivitetsindex kommunal grundskola F-9	67	75	66	81	78
Kvalitetsindex	54	56	50	66	61
Resursindex	76	78	78	81	81

Källa: www.kolada.se

2.4.2 Bedömning

Finns relevanta nyckeltal/mätetal för att styra och följa upp effektiviteten i grundskoleverksamheten?

Bedömning: Ja. Vi bedömer att det finns relevanta nyckeltal/mätetal för att styra och följa upp effektiviteten i grundskoleverksamheten. Vi bedömer därför frågan som uppfylld. Vi noterar dock att kommunen huvudsakligen jämför sig mot riksgenomsnittet. Vi anser att det vore intressant att genomföra jämförelser mot fler grupper - exempelvis strukturellt liknande kommuner, kommungruppen och länet.

2.5 Utveckling inom fristående skolor

Vid intervju framhålls att kommunen strävar efter att ha ett hemkommunperspektiv inom grundskolan. Detta understöds av nämndens årshjul (bilaga 2) där det framgår att en övervägande del av utvecklingen inom kommunen rapporteras ur ett hemkommunperspektiv. Nämnden informeras även om resultatutvecklingen inom fristående grundskolor genom den årliga resultatrapporten som redovisar utveckling både i fristående och kommunal verksamhet. I rapporten framgår att det år 2021 fanns 60 kommunala grundskolor och 23 fristående grundskolor i Uppsala kommun. Vidare framhålls vid intervju att man har en öppen dialog med fristående som underlättas av deras frivilliga deltagande i grundskolans ledningsgrupp. Deltagande av representanter från två fristående grundskolor bekräftas av de minnesanteckningar från de senaste fyra ledningsgruppsmöten som PwC tagit del av i granskningen.

Nämnden hålls vidare informerad om utvecklingen gällande nyetableringar eller utökning av fristående grundskolor genom att nämnden varje år ges möjlighet att yttra sig till Skolinspektionen över friståendes ansökan om godkännande som huvudman för grundskola. När Skolinspektionen fattat beslut i ärendet anmäls dessa till nämnden för kännedom.

3. Revisionell bedömning och rekommendationer

3.1 Revisionell bedömning

På uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Uppsala kommun har PwC genomfört en granskning av ekonomistyrning inom utbildningsnämnden. Syftet med granskningen har varit att bedöma huruvida utbildningsnämnden bedriver en effektiv grundskoleverksamhet. Fokus för

granskningen har legat på ekonomistyrningen. Inom ramen för granskningen har även formerna som utbildningsnämnden använder för att hålla sig informerad om utvecklingen inom fristående skolor kartlagts.

Den sammanfattande bedömningen, efter genomförd granskning, är att utbildningsnämnden bedriver en effektiv grundskoleverksamhet. Samtliga revisionsfrågor bedöms vara uppfyllda.

Nedan är en sammanställning av revisionsfrågorna samt varje frågas översiktliga bedömning.

Revisionsfråga	Bedömning	
1. Genomför utbildningsnämnden erforderliga analyser av nettokostnadsavvikelsen och bakomliggande orsaker som driver kostnadsutvecklingen?	**Ja**	
2. Har utbildningsnämnden en resursfördelningsmodell som säkerställer en tillräckligt väl fungerande ekonomistyrning inom grundskolan?	**Ja**	
3. Finns relevanta nyckeltal/mätetal för att styra och följa upp effektiviteten i grundskoleverksamheten?	**Ja**	

3.2 Rekommendationer

Utifrån de iakttagelser och bedömningar vi har gjort i denna granskning lämnar vi följande rekommendationer till utbildningsnämnden:

- Bevaka behovet och effekterna av en ökande lokalkostnad särskilt med hänsyn till bidraget till fristående huvudmän. Trots att central kompensation för lokaler ges av kommunfullmäktige kan detta leda till en urholkning av medel tillgängliga för pedagogisk personal, allt annat lika.
- Överväg att inkludera fler jämförelsegrupper i analysen av nyckeltal exempelvis strukturellt liknande kommuner, kommungruppen och länet. Detta mot bakgrund av att kommunen huvudsakligen jämför sig mot riksgenomsnittet och vi anser att det vore intressant att genomföra jämförelser mot fler grupper.

2023-02-24

Lena Salomon
Uppdragsledare

Per Larson
Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Uppsala kommuns revisorer enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.

Bilaga 1 - Förteckning över granskad dokumentation

i. Styrande dokument, rutiner och riktlinjer

1. Mål och Budget 2023 med plan för 2024-2025
2. Mål och Budget 2021 med plan för 2022-2023
3. Mål och Budget 2020 med plan för 2021-2022
4. Mål och Budget 2019 med plan för 2020-2021
5. Mål och Budget 2018 med plan för 2019-2020
6. Mål och Budget 2017 med plan för 2018-2019
7. Tjänsteskrivelse Strukturersättning för förskola, grundskola och gymnasieskola UBN-2015-3114

ii. Övrig dokumentation

8. Årsredovisning 2021
9. Årsredovisning 2020
10. Årsredovisning 2019
11. Årsredovisning 2018
12. Årsredovisning 2017
13. Hyresreglering grundskolan
14. Från kommunbidrag till grundbelopp
15. Utbildningsnämndens sammanställda analys inför årsredovisningen 2022
16. Kvalitetsrapport Grundskola läsåret 2021/2022
17. Sammanfattande resultatrapport:Uppföljning av pedagogisk verksamhet, lägeskommun 2021
18. Presentation ledningsgruppsmöte 10/10 2022
19. Presentation ledningsgruppsmöte 9/12 2022
20. Presentation ledningsgruppsmöte 13/2 2023
21. Minnesanteckningar, ledningsmöte lägeskommun 10/10 2022
22. Minnesanteckningar, ledningsmöte lägeskommun 21/11 2022
23. Minnesanteckningar, ledningsmöte lägeskommun 19/12 2022
24. Minnesanteckningar, ledningsmöte lägeskommun 13/2 2023

25. Utbildningsnämndensprotokoll torsdagen den 2 juni 2022
26. Utbildningsnämndensprotokoll måndagen den 24 oktober 2022

Bilaga 2 - Ytterligare dokumentation

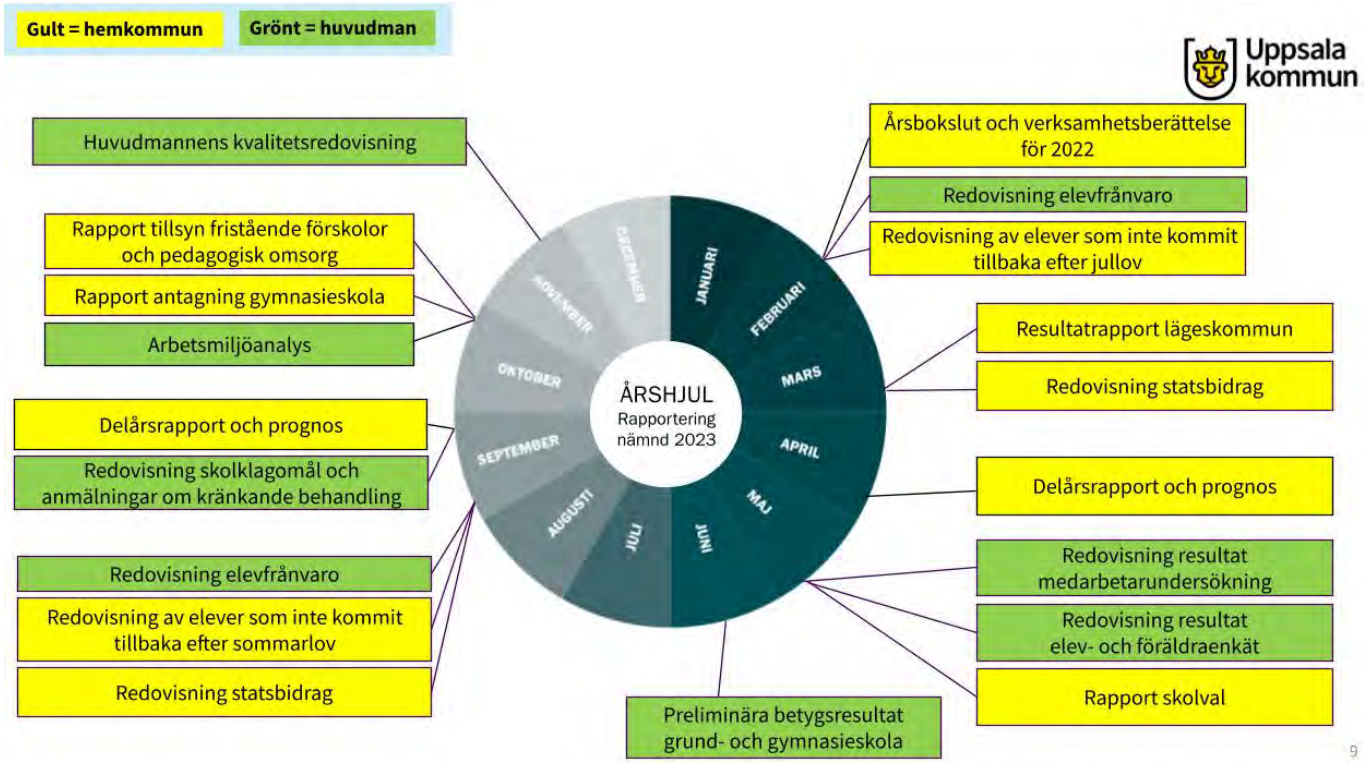

Uppsala kommun

Datum: 2023-03-03

Diarienummer: KRN-2022-00034

KOMMUNREVISIONEN

Mottagare:

Plan- och byggnadsnämnden
Gatu- och samhällsmiljönämnden,
Omsorgsnämnden
Utbildningsnämnden
Äldrenämnden
Kommunstyrelsen
Kommunfullmäktige för kännedom

Uppföljande granskning avseende fyra av revisionens genomförda granskningar under åren 2020-2021

PwC har av Uppsala kommuns revisorer fått i uppdrag att genomföra en uppföljande granskning av ett urval av granskningar genomförda under åren 2020-2021. Syftet har varit att bedöma om granskade nämnder och kommunstyrelsen vidtagit tillräckliga åtgärder med anledning av den bedömning och åtgärdsförslag som lämnats i genomförda granskningar. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2022.

Totalt görs en uppföljning av fyra granskningar:
- Granskning av kommunens hantering och kontroll av anställdas bisysslor
- Granskning av klimatanpassning i fysisk planering
- Granskning av strategisk kompetensförsörjning
- Granskning av strategisk planering av el- och VA-försörjning

De bedömningar som lämnas utifrån respektive granskning framgår nedan:

- Vi bedömer att kommunstyrelsen *ej* har vidtagit åtgärder med hänsyn till revisorernas rekommendationer utifrån genomförd granskning av kommunens hantering och kontroll av anställdas bisysslor.
- Vi bedömer att kommunstyrelsen och plan- och byggnadsnämnden *inte helt* har vidtagit åtgärder med hänsyn till revisorernas rekommendationer utifrån genomförd granskning av klimatanpassning i fysisk planering.
- Vi bedömer att kommunstyrelsen, gatu- och samhällsmiljönämnden, omsorgsnämnden, utbildningsnämnden och äldrenämnden *inte helt* har vidtagit åtgärder med hänsyn till revisorernas rekommendationer utifrån genomförd granskning av strategisk kompetensförsörjning.
- Vi bedömer att kommunstyrelsen *inte helt* har vidtagit åtgärder med hänsyn till revisorernas rekommendationer utifrån genomförd granskning av strategisk planering av el- och VA-försörjning.

Postadress: Uppsala kommun, kommunrevisionen, 753 75 Uppsala
Telefon: 018-727 11 32 (Kansli)
E-post: kommunrevisionen@uppsala.se
www.uppsala.se

Utifrån genomförd granskning rekommenderar vi därför att berörda nämnder och kommunstyrelsen fullföljer de åtgärder som de själva angivit i sina yttranden och återrapporterar till revisorerna.

Revisionen begär yttrande över revisionens iakttagelser och rekommendation från plan- och byggnadsnämnden, gatu- och samhällsmiljönämnden, omsorgsnämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden och kommunstyrelsen senast 2023-06-30 till kommunrevisionen@uppsala.se och till det sakkunniga biträdet,
[redacted]

För kommunrevisionen

[redacted]
Lars-Olof Lindell, vice ordförande

Uppföljande granskning – effekter av kommunrevisionens fördjupade granskningar under 2020-2021

Uppsala kommun

Revisionsrapport
Februari 2023

Tobias Bjöörn, certifierad kommunal revisor
Amanda Guerra
Lena Salomon, certifierad kommunal revisor

Innehållsförteckning

1.	Inledning	3
2.	Granskningsresultat	5
3.	Revisionell bedömning	29

1

Inledning

Inledning

Bakgrund

Revisorerna i Uppsala kommun granskar årligen delårsbokslut och årsredovisning, samt genomför fördjupade granskningar utifrån en risk- och väsentlighetsanalys. De granskningar som revisionen genomför innehåller ofta förslag på åtgärder som bör genomföras. Dessa åtgärder varierar i omfattning och därmed också i tid för genomförande. En viktig del av revisionens arbete är därför att följa upp tidigare genomförda granskningar för att se om åtgärder vidtagits med anledning av dessa och om den granskade organisationen beaktat noterade brister, synpunkter och förslag.

Enligt SKR:s styrdokument *God revisionssed i kommunal verksamhet* påtalas även vikten av att följa upp de granskningar revisorerna gjort under året. Genom att regelbundet följa upp genomförda granskningar ges svar på om åtgärder med anledning av revisorernas kritik och rekommendationer har tagits i beaktande. SKR skriver vidare att uppföljningen kan genomföras som en särskild granskningsinsats med skriftlig rapport. Uppföljningen ger också underlag för att bedöma om det finns anledning till förnyad granskning, och blir därmed en grund för riskanalysen inför kommande års revisionsplanering.

Mot bakgrund av detta och med utgångspunkt i den risk- och väsentlighetsanalys som upprättats har kommunens revisorer beslutat att genomföra en samlad uppföljning av ett urval av granskningar genomförda under åren 2020-2021.

Syfte och frågeställningar

Syftet med granskningen är att bedöma om granskade nämnder och kommunstyrelsen vidtagit tillräckliga åtgärder med anledning av den bedömning och de åtgärdsförslag som lämnats i genomförda granskningar.

Granskningen har sin utgångspunkt i följande revisionsfrågor:

- Har revisorernas synpunkter och förslag till åtgärder besvarats av respektive nämnd/styrelse?
- Har synpunkterna och förslagen åtgärdats?

Avgränsning

Granskningen avser uppföljning av ett urval av granskningar genomförda åren 2020–2021 Totalt görs en uppföljning av fyra granskningar:

- Granskning av kommunens hantering och kontroll av anställdas bisysslor
- Granskning av klimatanpassning i fysisk planering
- Granskning av strategisk kompetensförsörjning
- Granskning av strategisk planering av el- och VA-försörjning

Metod

Granskningen genomförs genom sammanställning av revisorernas synpunkter och rekommendationer samt nämndernas yttranden och åtaganden.

Utskick har skett av skriftliga frågor till förvaltningen samt genomgång av erhållna svar. Vidare har dokumentstudier och genomgång skett av relevanta protokoll, beslut och handlingar. Detta för att inhämta lägesbild för respektive granskning.

Rapporten har varit föremål för sakavstämning av innan färdigställande.

2

Granskningsresultat

Hantering och kontroll av anställdas bisysslor (2020)

År 2020 genomfördes en granskning av kommunens hantering och kontroll av anställdas bisysslor. Den sammanfattade bedömningen av granskningen var att kommunen inte hade en tillfredsställande och ändamålsenlig intern styrning och kontroll beträffande förekommande bisysslor.

De brister som framkom i granskningen var följande:

- Kännedomen om förekommande bisysslor föreföll vara bristande på grund av brister i följsamhet till gällande rutiner.
- Otydlighet från arbetsgivarens sida om vad som är att betrakta som en bisyssla samt vilken skyldighet som åligger medarbetarna när det gäller anmälan av en bisyssla.
- Vissa av de identifierade bisysslorna var att betrakta som konkurrerande utifrån såväl externa som interna regler.
- Granskningen omfattade en dataanalys. Kommunen för egen del identifierade endast ca 1,8% av de bisysslor som identifierats inom ramen för dataanalysen.

Har revisorernas synpunkter och förslag till åtgärder besvarats av styrelsen?

Iakttagelser

Uppsala kommuns förtroendevalda revisorer översände ett missiv till kommunstyrelsen för granskning av hantering och kontroll av anställdas bisysslor 2020-04-17.

Kommunstyrelsen behandlade revisionsgranskningen vid sitt sammanträde 2020-09-16 § 221 och fattade följande beslut: Förslag till yttrande godkänns och överlämnas till kommunrevisionen samt uppdrar stadsdirektören att ta fram och redovisa till kommunstyrelsen vilka eventuella bisysslor som innehas av förvaltningsdirektörerna, stabscheferna och de verkställande direktörerna i de kommunala bolagen.

Av kommunstyrelsens yttrande framgår följande:

- Ett arbete pågår med att uppdatera riktlinjerna beträffande bisysslor.
- Information till chefer för vidare information till arbetstagare gavs när kommunen påbörjade arbetet med att uppdatera riktlinjerna. Information lades även ut på kommunens intranät och en rutin för anmälan om bisyssla togs fram. Under hösten 2020 skulle det påminnas om detta till chefer för vidare information till arbetstagare.
- I granskningen framkommer en stor skillnad mellan det antal bisysslor som kom fram i granskningen och de som var kända av Uppsala kommun. En förklaring till det kan vara att uppgifter efterforskades i granskningen. Arbetsgivaren ska enligt gällande kollektivavtal inte själv efterfråga eller ta reda på vilka arbetstagare som har en bisyssla, bara säkerställa att arbetstagarna får information. Men även detta gör att det är bra med den planerade påminnelsen under hösten 2020.
- Förtroendeskadlig bisyssla regleras i lagen om offentlig anställning (LOA).
- En bisyssla behöver och bör inte formellt godkännas av arbetsgivaren. Arbetsgivaren ska känna till att arbetstagaren har en bisyssla och har möjlighet att förbjuda den om det krävs. Även om bisyssla inte formellt godkänns är det viktigt att bedömning av kända bisysslor stäms av regelbundet.

Bedömning

Revisionsfråga 1: Har revisorernas synpunkter och förslag till åtgärder besvarats av styrelsen?
Ja.

Vår granskning visar att revisorernas synpunkter har besvarats av kommunstyrelsen. I sitt yttrande besvarar kommunstyrelsen samtliga rekommendationer.

Har synpunkterna och förslagen åtgärdats? Sida 1/2

Iakttagelser

Rekommendation 1: Kommunstyrelsen och nämnderna ska säkerställa att befintliga regler beträffande bisysslor efterlevs.

I samband med att kommunstyrelsen behandlade granskningen tog styrelsen beslut om att redovisa till kommunstyrelsen vilka eventuella bisysslor som innehas av förvaltningsdirektörerna, stabscheferna och de verkställande direktörerna i de kommunala bolagen. Genom protokollgenomgång av kommunstyrelsens protokoll för perioden september 2020 - december 2021 kan vi inte se att några bisysslor redovisats till kommunstyrelsen.

Av kommunstyrelsens yttrande framgår att ett arbete pågår med att uppdatera befintliga riktlinjer. Det framgår däremot av ett skriftligt svar från kommunstyrelsen att kommunen inte kommer att fastställa specifika riktlinjer för hantering av bisyssla eftersom det centrala kollektivavtalet anses tillräckligt tydligt. Kommunen har däremot infört ett digitalt format för anmälning av bisyssla i syfte att få bättre uppföljning. Det framgår av skriftligt svar att kommunledningskontoret avser fortsätta arbetet med att uppmana medarbetare att nyanmäla bisysslor och att göra anmälan enligt digital rutin på bisysslor. Chefer kommer även att påminnas om att detta är en prioriterad uppgift vid APT och medarbetarsamtal.

I kommunstyrelsens yttrande framgick att en påminnelse till chefer beträffande bisysslor var planerad under hösten 2020. Det framkommer av skriftligt svar från kommunstyrelsen att en påminnelsen gick ut som planerat. Det togs inför det fram ett informationsmaterial som presenterades för chefer i olika chefs- och ledningsgrupper. Presentationen var även anpassad så att chefer kunde använda den i sin information till arbetstagare under hösten. Påminnelse gick även ut på samma sätt hösten 2021.

Rekommendation 2: Hänsyn till risker vid bedömning

Vid granskningen gavs rekommendation om att kommunstyrelsen och nämnderna bör verka för att det vid bedömningen av om en bisyssla är lämplig, tas hänsyn till de risker det kan medföra om kommunen köper, eller kan komma att köpa, varor och/eller tjänster från det företag där den anställde innehar en funktionärspost.

I yttrandet framhåller kommunstyrelsen att vid bedömning av bisyssla tas hänsyn till lagen om offentlig anställning (LOA). Vid bedömning av bisyssla är detta en del att ta hänsyn till.

Rekommendation 3: Frågor om bisysslor ska tas upp i samband med medarbetarsamtal

Vid granskningen gavs rekommendation om att kommunstyrelsen bör verka för att riktlinjerna för bisysslor fastslår att frågor om bisysslor ska tas upp i samband med medarbetarsamtal.

I yttrandet framhåller kommunstyrelsen att detta kommer att behandlas i arbetet med att uppdatera riktlinjerna. Uppdatering av riktlinjerna har däremot inte färdigställts, se revisionsfråga 1.

Av skriftligt svar från kommunstyrelsen framgår att chefer årligen uppmanas att i medarbetardialogen peka på olika skyldigheter som arbetstagaren har, bland dem skyldigheten att anmäla bisyssla. Inför kommande lönesamtal kan uppmaningen till cheferna återaktiveras, men eftersom risken för att detta drunknar i andra viktiga samtalselement övervägs en ny information direkt till arbetstagarna via insidan.

Har synpunkterna och förslagen åtgärdats? Sida 2/2

Rekommendation 4: Säkerställa vem som avgör om en bisyssla ska förbjudas eller inte

Vid granskningen gavs rekommendation om att kommunstyrelsen bör säkerställa att de vet vem som de facto avgör om en bisyssla ska förbjudas eller inte.

I det skriftliga svaret från kommunstyrelsen framgår att diskussionen om förbud av bisysslor åter väckts i kommunen under 2022. Bisyssloförbud aktualiseras främst avseende förtroendeskadlig verksamhet och sällan när det gäller konkurrens. Om en bisyssla förbjuds ges arbetstagaren rimlig respit för att avveckla den. Konsekvensen av en fortsatt pågående – förbjuden bisyssla - skulle kunna vara uppsägning på grund av personliga skäl. Detta är emellertid inte prövat i kommunen i nuläget.

Vidare framgår av det skriftliga svaret att ett beslut om förbud mot att fortsätta med viss bisyssla kan innebära ett stort ingrepp i medarbetarens privata ekonomi och grunden för beslutet ska noga prövas och därefter följas upp. Graden av förtroendeskada ska inför varje beslut prövas mot de interna och externa konsekvenser ett beslut om förbud för med sig.

Det framgår av yttrandet att respektive förvaltningsdirektör beslutar om förbud mot bisyssla. I arbetet med uppdateringen av riktlinjerna kommer chefs bedömning att ses över för att säkra de bisysslor som ska förbjudas faktiskt förbjuds av respektive förvaltningsdirektör. Uppdatering av riktlinjerna har däremot inte färdigställts, se rekommendation 1.

Rekommendation 5: Omprövning av tidigare godkända bisysslor

Vid granskningen gavs rekommendation om att kommunstyrelsen och nämnderna måste säkerställa att omprövning av tidigare godkända bisysslor äger rum i enlighet med gällande riktlinjer.

I yttrandet framhåller kommunstyrelsen att en bisyssla behöver och bör inte formellt godkännas av arbetsgivaren. Även om bisyssla inte formellt godkänns är det viktigt att bedömning av kända bisysslor stäms av regelbundet. Det pågår ett arbete med att uppdatera riktlinjerna där detta kommer behandlas. Uppdatering av riktlinjerna har däremot inte färdigställts, se rekommendation 1.

Av det skriftliga svaret från kommunstyrelsen framgår att den rutin som finns idag kommer att förses med ett förtydligande med avseende äldre bisyssloanmälningar. Det framgår dock inte när uppdateringen kommer att ske.

Bedömning

Revisionsfråga 2: Har synpunkterna och förslagen förbättrats?

Nej.

Vår granskning visar att revisorernas synpunkter och förslag endast i mindre utsträckning har åtgärdats.

Sammanfattning av rekommendationer och åtgärder återfinns på efterföljande sida.

Sammanfattning av åtgärdade rekommendationer

Rekommendation	Rekommendation genomförd
Rekommendation 1 Kommunstyrelsen och nämnderna ska säkerställa att befintliga regler beträffande bisysslor efterlevs.	Riktlinjerna har inte uppdaterats ännu, det framkommer inte när uppdateringen ska vara klar. Påminnelse till chefer beträffande bisysslor har genomförts, hösten 2020 och hösten 2021. Medarbetare uppmanas att nyanmäla bisysslor. Genom protokollgenomgång av kommunstyrelsens protokoll för perioden september 2020 - december 2021 kan vi inte se att några bisysslor redovisats till kommunstyrelsen.
Rekommendation 2 Kommunstyrelsen och nämnderna bör verka för att det vid bedömningen av om en bisyssla är lämplig, tas hänsyn till de risker det kan medföra om kommunen köper, eller kan komma att köpa, varor och/eller tjänster från det företag (eller motsvarande) där den anställde innehar en funktionärspost.	I yttrandet framhåller kommunstyrelsen att vid bedömning av bisyssla tas hänsyn till lagen om offentlig anställning (LOA).
Rekommendation 3 Kommunstyrelsen bör verka för att riktlinjerna för bisysslor fastslår att frågor om bisysslor ska tas upp i samband med medarbetarsamtal.	Chefer uppmanas årligen att i medarbetardialogen peka på olika skyldigheter som arbetstagaren har, bland dem skyldigheten att anmäla bisyssla. Ny information övervägs direkt till arbetstagarna via insidan.
Rekommendation 4 Kommunstyrelsen bör säkerställa att de vet vem som de facto avgör om en bisyssla ska förbjudas eller inte.	Förvaltningsdirektör beslutar om förbud mot bisyssla. Detta skulle förtydligas i den uppdaterade riktlinjen, som ännu inte är färdigställd.
Rekommendation 5 Kommunstyrelsen och nämnderna måste säkerställa att omprövning av tidigare godkända bisysslor äger rum i enlighet med gällande riktlinjer.	Den rutin som finns idag kommer att förses med ett förtydligande med avseende äldre bisyssloanmälningar. Det framgår dock inte när uppdateringen kommer att ske.

Klimatanpassning i fysisk planering (2020)

År 2020 genomfördes en granskning avseende klimatanpassning i fysisk planering. Den sammanfattade bedömningen av granskningen var att kommunstyrelsen och plan- och byggnadsnämnden *delvis* säkerställde att den fysiska planeringen tog hänsyn till klimatförändringar på ett ändamålsenligt sätt, samt att den interna kontrollen inom området *delvis* var tillräcklig.

De brister som framkom i granskningen var följande:

- En uttömmande risk- och sårbarhetsanalys av klimatförändringarnas påverkan på den bebyggda miljön hade inte genomförts.
- Översiktsplanen hade ett tydligt fokus mot översvämningsrisker men behandlade inte på ett tydligt och heltäckande sätt andra risker som förväntas följa av ett förändrat klimat, eller vilka åtgärder som behöver vidtas för att minska dessa risker.
- Behov finns av att förbättra kunskapen kring var ras och skred riskerar att bli vanligare. Även eronsionsrisken behöver utredas och dokumenteras.
- Utanför detaljplanelagt område saknas en tillförlitlig och systematisk rutin för att fånga upp samtliga klimatrisker.
- Plan- och byggnadsnämndens uppföljning av handlingsplanen för trygghet och säkerhet har varit mycket överskådlig. Åtgärderna i handlingsplanen har inte förankrats i verksamheten bland tjänstepersoner som arbetar med detaljplanering.

Har revisorernas synpunkter och förslag till åtgärder besvarats av respektive nämnd/styrelse?

Iakttagelser

Uppsala kommuns förtroendevalda revisorer översände ett missiv till kommunstyrelsen och plan- och byggnadsnämnden för granskning av klimatanpassning i fysisk planering 2021-03-19.

Kommunstyrelsen behandlade revisionsgranskningen vid sitt sammanträde 2021-06-16 § 192 och fattade följande beslut: Förslag till yttrande godkänns och överlämnas till kommunrevisionen.

Av kommunstyrelsens yttrande framgår följande:

- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har genomfört en kartläggning av områden där förhöjd risk för ras, skred och erosion föreligger inom Uppsala kommun. Detta kartmaterial har under mars 2021 lagts in i kommunens webbaserade kartverktyg och där tillgängliggjorts för användning.
- Det förslag på direktiv för revidering av översiktsplanen, som tagits fram för beslut, omfattar att en riskanalys genomförs med fokus på klimatförändringar och dess påverkan på den fysiska planeringen. I den analysen kommer synpunkter som framkommit i rapporten att tas med.

Plan- och byggnadsnämnden behandlade revisionsgranskningen vid sitt sammanträde 2021-06-23 § 152 och fattade följande beslut: Förslag till yttrande godkänns och överlämnas till kommunrevisionen.

Av plan- och byggnadsnämndens yttrande framgår följande:

- Den uppdaterade kartan är ett underlag vid all handläggning inom plan- och byggnadsnämndens ansvarsområde.
- En rutin för att bedöma risk för ras och skred vid bygglovsgivning i äldre detaljplaner och utanför detaljplanelagt område kommer att tas fram.
- Det finns god kompetens angående översvämningar bland handläggarna men de kommer att tillföras ökade kunskaper inom området ras och skred kopplat till framtida klimatpåverkan. I vilken form kompetensutvecklingen ska genomföras kommer att utredas.

Bedömning

Revisionsfråga 1: Har revisorernas synpunkter och förslag till åtgärder besvarats av respektive nämnd/styrelse?

Ja.

Vår granskning visar att revisorernas synpunkter har besvarats av både kommunstyrelsen och plan- och byggnadsnämnden. I sina yttranden besvarar kommunstyrelsen och plan- och byggnadsnämnden samtliga rekommendationer.

Har synpunkterna och förslagen åtgärdats? Sida 1/2

Iakttagelser

Rekommendation 1: Analyser och underlag för områden som riskerar att drabbas av ras/skred och erosion (KS)

Vid granskningen gavs rekommendation att kommunstyrelsen ska säkerställa att fullgoda analyser och underlag finns tillgängliga för vilka områden i kommunen som riskerar att drabbas av ras/skred och erosion som en följd av ett förändrat klimat.

Av kommunstyrelsens yttrande framgår att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap genomfört en kartläggning av områden där förhöjd risk för ras, skred och erosion föreligger inom Uppsala kommun. Detta kartmaterial har i mars 2021 lagts in i kommunens webbaserade kartverktyg och tillgängliggjorts för användning.

Vi har tagit del av ett arbetsmaterial i form av en kartläggning av klimatrelaterade risker. I kartläggningen tas hänsyn till områden med risk för höga temperaturer, översvämningar, ras, skred och erosion. Kartläggningen är även underlag till översiktsplanen och ska kompletteras med en utredning vad gäller översvämningsrisker från Fyrisån, som vi också tagit del av.

I ett skriftligt svar framhåller kommunstyrelsen att en strukturplan är i fasen att färdigställas som visar prioriterade skyfallsytor och skyfallsleder inom Uppsala stad som behöver säkerställas för att minska risk för översvämningar. Insamling och tillgängliggörande av övergripande analyser och underlag från geodatasamverkan (MSB, SGI, SGU) pågår även.

Rekommendation 2: Revidering av översiktsplan (KS)

Vid granskningen gavs rekommendation att kommunstyrelsen, vid revidering av kommunens översiktsplan, tar hänsyn till de synpunkter som framkommit i revisionsrapporten.

I kommunstyrelsens yttrande framgår att i enlighet med krav i plan- och bygglagen (PBL) ska det i översiktsplanen framgå hur kommunen ser på risken för skador på den byggda miljön som kan följa av klimatförändringar. Det förslag på direktiv för revidering av översiktsplanen, som tagits fram för beslut, omfattar att en riskanalys genomförs med fokus på klimatförändringar och dess påverkan på den fysiska planeringen. I den analysen kommer synpunkter som framkommit i rapporten att tas med.

Kommunstyrelsen skriver i sitt svar att den riskanalys som skulle genomföras enligt yttrandet inte tagits fram. Däremot pågår motsvarande arbete/analys med rapporten *Kartläggning av klimatrelaterade risker, underlagsrapport till översiktsplanen,* som vi även tagit del av.

Vi har även tagit del av projektdirektiv för revidering av översiktsplanen där fokusområden för revideringen framgår. Bland annat framgår exempel på tematiska fokusområden för hållbar samhällsutveckling där tydliggörande av klimatanpassningsbehoven finns med.

Av skriftligt svar framgår att en reviderad översiktsplan skulle antas år 2024. Just nu är tidplanen under översyn på grund av bland annat ny politisk konstellation i kommunen. Inom arbetet med revidering av översiktsplanen har fördjupade studier av risk för värmeöar, krontäckningsanalys och skyfallskarteringar gjorts. MSB:s rapport och kartering inarbetas även i revideringen. Förslag på nya riktlinjer och planeringsinriktningar vad gäller klimatanpassning har tagits fram till revideringen av översiktsplanen.

Har synpunkterna och förslagen åtgärdats? Sida 2/2

Rekommendation 3: Dokumenterade rutiner inom planläggning och bygglovsprocess (PBN)

Vid granskningen gavs rekommendation att plan- och byggnadsnämnden ska säkerställa att dokumenterade rutiner upprättas för att fånga upp var framtida risker finns för ras/skred och erosion, både inom planläggning och bygglovsprocess. Nämnden behöver särskilt säkerställa att bygglovsärenden utanför detaljplanelagt område på ett systematiskt sätt fångar upp klimatrisker.

I plan- och byggnadsnämndens yttrande framgår att kommunens webbaserade kartverktyg, som sedan mars 2021 innehåller MSB:s kartläggning av områden där förhöjd risk för ras, skred och erosion föreligger, är ett underlag vid all handläggning inom plan- och byggnadsnämndens ansvarsområde. Utöver det ska en rutin för att bedöma risk för ras och skred vid bygglovsgivning i äldre detaljplaner och utanför detaljplanelagt område tas fram.

Av skriftligt svar framhåller plan- och byggnadsnämnden att rutinen för att bedöma risk och skred vid bygglovsgivning i äldre detaljplaner ej är färdigställd. En arbetsgrupp finns som under året arbetat med att ta fram rutinen tillsammans med miljösamordnare inom avdelningen.

Rekommendation 4: Utbildningsinsatser bland handläggare (PBN)

Vid granskningen gavs rekommendation att plan- och byggnadsnämnden bör utvärdera om utbildningsinsatser behöver genomföras bland handläggare för att säkerställa att klimatrisker fångas upp.

I yttrandet framhåller nämnden att det finns god kompetens angående översvämningar bland handläggarna men de kommer att tillföras ökade kunskaper inom området ras och skred kopplat till framtida klimatpåverkan. I vilken form kompetensutvecklingen ska genomföras kommer att utredas. Det har under vår uppföljning inte framkommit om denna utredning genomförts eller vad resultatet blev.

Av det skriftliga svaret framgår att nämnden haft en kunskapshöjande insats med information om en ny översvämningskartering av Fyrisån. Information från den karteringen finns i kommunens kartlager som används av nämnden vid handläggning.

Det framgår även av skriftligt svar att det pågår ett förbättringsarbete som syftar till att ta fram rutiner och checklistor för skyfall, ras och skred i handläggningen samt öka kunskapen om ämnet. Detta är planerat att vara klart till sommaren. Det som är gjort hittills är specifika insatser för att öka medvetenheten och kunskapen generellt. Bland annat har alla fått en internutbildning av ansvarig för miljö- och klimatfrågor inom förvaltningen (område bygglov). Detta har gjorts under 2022.

Bedömning

Revisionsfråga 2: Har synpunkterna och förslagen åtgärdats?

Delvis.

Vår granskning visar att revisorernas synpunkter och förslag delvis åtgärdats.

Sammanfattning av rekommendationer och åtgärder återfinns på efterföljande sida.

Sammanfattning av åtgärdade rekommendationer

Rekommendation	Rekommendation genomförd
Rekommendation 1 Att kommunstyrelsen säkerställer att fullgoda analyser och underlag finns tillgängliga för vilka områden i kommunen som riskerar att drabbas av ras/skred och erosion som en följd av ett förändrat klimat.	Inom ramen för granskningen har vi tagit del av analyser och underlag för områden i kommunen som riskerar att drabbas av ras/skred och erosion.
Rekommendation 2 Att kommunstyrelsen, vid revidering av kommunens översiktsplan, tar hänsyn till de synpunkter som framkommit i denna rapport.	Ny översiktsplan är under framtagande. Direktivet till ny översiktsplan ses över utifrån den rådande politiska viljeriktningen för Uppsalas fysiska utveckling. De underlag som tagits fram inom arbetet med revideringen av översiktsplanen vad gäller klimatanpassning kommer att tillgängliggöras i kommunens webbkarta.
Rekommendation 3 Att nämnden säkerställer att dokumenterade rutiner upprättas för att fånga upp var framtida risker finns för ras/skred och erosion, både inom planläggning och bygglovsprocess. Nämnden behöver särskilt säkerställa att bygglovsärenden utanför detaljplanelagt område på ett systematiskt sätt fångar upp klimatrisker.	Rutinen för att bedöma risk och skred vid bygglovsgivning i äldre detaljplaner ej är färdigställd.
Rekommendation 4 Nämnden bör utvärdera om utbildningsinsatser behöver genomföras bland handläggare för att säkerställa att klimatrisker fångas upp.	Vi har inte tagit del av den utredning om i vilken form kompetensutvecklingen ska genomföras. Utbildningsinsatser har genomförts kopplat till ny översvämningskartering av Fyrisån. Inga utbildningsinsatser har genomförts inom områdena ras och skred, vilket nämnden i sitt yttrande skrev att de skulle göra.

Strategisk kompetensförsörjning (2020)

År 2020 genomfördes en granskning av kommunens strategiska kompetensförsörjning. Den sammanfattade bedömningen av granskningen var att kommunstyrelsen och nämnderna *inte helt* säkerställt att åtgärder avseende personal- och kompetensförsörjning var ändamålsenliga.

De brister som framkom i granskningen var följande:

- Det saknas en kommunövergripande kompetensförsörjningsplan.
- Gatu- och samhällsmiljönämnden och kommunstyrelsen saknar egna kompetensförsörjningsplaner.
- Omsorgs-, utbildnings-, och äldrenämnden hade upprättat egna kompetensförsörjningsplaner. Planerna behöver dock uppdateras eftersom nulägesbehoven som beskrivs i planerna inte ger en aktuell bild av kompetensförsörjningbehovet.
- Det finns utmaningar i rekrytering av vissa kompetenser.
- Otydligt vilka åtgärder som vidtagits utifrån uppföljningar avseende personal- och kompetensförsörjning
- Det saknas en systematisk och strukturerad uppföljning av kompetensförsörjningsplanerna.

Har revisorernas synpunkter och förslag till åtgärder besvarats av respektive nämnd/styrelse? Sida 1/2

Iakttagelser

Uppsala kommuns förtroendevalda revisorer översände ett missiv till kommunstyrelsen, gatu- och samhällsmiljönämnden, omsorgsnämnden, utbildningsnämnden samt äldrenämnden för granskning av strategisk kompetensförsörjning 2020-10-23.

Kommunstyrelsen behandlade revisionsgranskningen vid sitt sammanträde 2021-06-01 § 195.
Av kommunstyrelsens yttrande framgår följande:

- Kommunstyrelsen arbetar med att ta fram riktlinje och vägledning för kompetensförsörjningsplanering. I metodiken som tas fram kommer prognoser, behov, mål, aktiviteter och uppföljning ingå.
- Kommunstyrelsen tar fram prognoser per nämnd och för kommunen som helhet varje höst i samband med verksamhetsplaneringen. Utformningen kommer att ses över under 2021 när den nya riktlinjen för kompetensförsörjningsplanering är beslutad.
- Kommunstyrelsen kommer att vidareutveckla och genomföra utåtriktade aktiviteter i syfte att stärka kommunens arbetsgivarvarumärke.
- Kommunstyrelsen kommer att vidareutveckla redan pågående initiativ för att säkerställa tydligare samverkan med universitet, högskolor och andra lärosäten. Detta genomförs som ett gemensamt åtagande och inkluderas i kompetensplaneringen.
- Utveckling av avgångssamtal och former för dokumentation är en del i utvecklingen av kompetensförsörjningsplaneringen samt en del av det systembyte med moderna gränssnitt för dokumentation som kommer att införas.
- Med stöd av vägledningen för kompetensförsörjningsplaneringen ska kompetensförsörjningsplaner inom förvaltningens verksamheter upprättas.
- Kommunstyrelsen möjliggör långsiktig kompetensutveckling och karriärmöjligheter genom utveckling av strukturerad och planerad kompetensplanering. Arbete pågår med strukturerad ersättarplanering, ledarförsörjningsprogram samt kompetensbaserad rekrytering.
- Kommunstyrelsen har initierat erfarenhetsutbyten med fokus på bristyrken.

Av gatu- och samhällsmiljönämnden, omsorgsnämnden, utbildningsnämnden samt äldrenämndens yttranden framgår följande:

- Avgångssamtal genomförs. Fortsatt utveckling av avgångssamtal och former för dokumentation kommer att ske i samarbete med kommunstyrelsen samt vara en del av det systembyte med moderna gränssnitt för dokumentation som kommer att införas.
- När kommunledningskontoret implementerar en ny riktlinje för kompetensförsörjning under 2021 kommer den att ingå i det fortsatta arbetet med att revidera den befintliga kompetensförsörjningsplanen och ingå som en del av den ordinarie verksamhetsplaneringen.
- I den riktlinje för kompetensförsörjning som kommer att implementeras under 2021 ingår en systematisk och strukturerad uppföljning av kompetensförsörjningsplanen. Denna metodik och de rutiner som hör till kommer att tillämpas inom nämndernas ansvarsområde.
- Genom dialogen mellan chef och medarbetare samt med hjälp av metoder, verktyg och aktiviteter som är kopplade till individens, teamets eller funktionens behov av utveckling, synliggörs kompetensutveckling och karriärmöjligheter.
- Kommunstyrelsen har initierat erfarenhetsutbyten med fokus på bristyrken där nämnderna deltar. Samarbete med aktuella förvaltningar pågår för att lyfta fram goda exempel med utgångspunkten att vi är ambassadörer för våra respektive verksamheter.

Har revisorernas synpunkter och förslag till åtgärder besvarats av respektive nämnd/styrelse? Sida 2/2

Bedömning

Revisionsfråga 1: Har revisorernas synpunkter och förslag till åtgärder besvarats av respektive nämnd/styrelse?

Ja.

Vår granskning visar att revisorernas synpunkter har besvarats av kommunstyrelsen, gatu- och samhällsmiljönämnden, omsorgsnämnden, utbildningsnämnden och äldrenämnden. I kommunstyrelsens yttrande besvaras samtliga rekommendationer. I gatu- och samhällsmiljönämnden, omsorgsnämnden, utbildningsnämnden och äldrenämnden yttranden besvaras samtliga rekommendationer riktade till nämnderna.

Har synpunkterna och förslagen åtgärdats? Sida 1/3

lakttagelser

Rekommendation 1: En kommunövergripande och enhetlig struktur (KS)
Vid granskningen gavs rekommendation att säkerställa en kommunövergripande och enhetlig struktur för kompetensförsörjningsarbetet där prognoser, behov, mål, aktiviteter och uppföljningar framgår.

I kommunstyrelsens yttrande framgår att kommunstyrelsen arbetar med att ta fram riktlinje och vägledning för kompetensförsörjningsplanering. I metodiken som tas fram kommer prognoser, behov, mål, aktiviteter och uppföljning ingå. Riktlinjen förväntas beslutas under våren 2021 och från hösten 2021 vara en del av den ordinarie verksamhetsplaneringen.

Vi har tagit del av den uppdaterade vägledningen för kompetensförsörjningsplanering som innehåller vägledning gällande behov, mål, aktiviteter och uppföljningar. Av skriftligt svar från kommunstyrelsen framkommer att en uppdatering av riktlinjen pågår och skulle ha publicerats i januari 2023. Publicering har dock inte skett ännu.

Det framkommer även av skriftligt svar från kommunstyrelsen att en större åtgärd har tillkommit – ett uppdrag att se över chefers förutsättningar. Det arbetet omfattar samtliga nämnder, men påverkar mest de verksamheter som har stora personalgrupper.

Rekommendation 2: Regelbundna prognoser och planering (KS)
Vid granskningen gavs rekommendation att säkerställa att prognoser och planering av det långsiktiga kompetensförsörjningsarbetet genomförs regelbundet exempelvis för kompetensförsörjningsbehovet på 5-10 år.

Av kommunstyrelsens yttrande framgår att kommunstyrelsen tar fram prognoser per nämnd och för kommunen som helhet varje höst i samband med verksamhetsplaneringen. Utformningen kommer att ses över under 2021 när den nya riktlinjen för kompetensförsörjningsplanering är beslutad.

I skriftligt svar från kommunstyrelsen framhålls det att prognoser av det långsiktiga kompetensförsörjningsarbetet inte finns men att det kommer att finnas från och med 2023.

Rekommendation 3: Förankring och kommunicering av aktiviteter (KS)
Vid granskningen gavs rekommendation att säkerställa att aktiviteter för kommunens arbetsgivarvarumärke är förankrade och kommunicerade i de olika förvaltningarna.

Kommunstyrelsen svarade i sitt yttrande att kommunstyrelsen kommer att vidareutveckla och genomföra utåtriktade aktiviteter i syfte att stärka kommunens arbetsgivarvarumärke. Representanter från förvaltningar medverkar i externa forum som kommer att vidareutvecklas. Därtill pågår arbete med framtagande av så kallade karriärsidor och utökad information om arbetsgivarerbjudanden för förankring och kommunikation i förvaltningar samt till interna och externa intressenter.

Av det skriftliga svaret framhåller kommunstyrelsen att styrelsen deltar i olika forum där kommunen som arbetsgivare presenteras. Kommunstyrelsen stöttar också andra nämnder vid mässor. Kommunstyrelsen har under året publicerat karriärsidor på hemsidan uppsala.se, samt satsat ytterligare på kommunikation och synlighet som arbetsgivare i sociala medier.

Rekommendation 4: Inkludering av samverkan mellan universitet och högskolor (KS)
Vid granskningen gavs rekommendation att säkerställa att samverkan mellan universitet och högskolor inkluderas i det strategiska kompetensförsörjningsarbetet.

I yttrandet framgår att kommunstyrelsen kommer att vidareutveckla redan pågående initiativ för att säkerställa tydligare samverkan med universitet, högskolor och andra lärosäten och kommer att inkluderas i kompetensplaneringen.

Av skriftligt svar framgår att det inte finns någon dokumentation kring samverkan mellan kommunen, universitet och högskolor. Kommunstyrelsen medverkar däremot på socionomdagarna, socionomfrukost/lunch med diskussionsforum, årlig samverkan med Personalvetarprogrammet och kontinuerliga kontakter inom ramen för VFU. Ett annat exempel där KS bidrar med kompetens och resurser är samverkan i förvaltning och utveckling av IT-lösningar som delas med bland annat Uppsala universitet för praktikplaceringar inom vård och omsorg.

Har synpunkterna och förslagen åtgärdats? Sida 2/3

Rekommendation 5: Genomförande och dokumentering av avgångssamtal (KS + nämnder)
Vid granskningen gavs rekommendation att säkerställa att avgångssamtal genomförs och dokumenteras som ett underlag till arbetet med att utveckla kompetensförsörjningsarbetet.

Av kommunstyrelsens yttrande framgår att utveckling av avgångssamtal och former för dokumentation är en del i utvecklingen av kompetensförsörjningsplaneringen samt en del av det systembyte med moderna gränssnitt för dokumentation som kommer att införas.

Av omsorgsnämnden och äldrenämndens yttranden framgår att avgångssamtal genomförs med vissa nyckelfunktioner som till exempel sjuksköterskor, biståndshandläggare och verksamhetschefer. Av utbildningsnämndens och gatu- och samhällsmiljönämndens yttranden framgår att avgångssamtal med medarbetare inom nämndernas verksamhetsområde är en aktivitet som belyses i kompetensförsörjningsplanen.

I skriftliga svar från omsorgsnämnden, äldrenämnden, utbildningsnämnden och gatu- och samhällsmiljönämnden framgår att rutiner för hur avgångssamtal ska genomföras finns, och vår genomgång av mallarna visar att detta moment ingår. Gemensamt för alla nämnder är att närmsta chef håller avgångssamtal med sina medarbetare, ibland HR vid behov. Erfarenheterna tas vid behov hand om i samband med att kompetensförsörjningsplanen uppdateras. HR-ansvarig gör även en årlig sammanställning på aggregerad nivå utifrån samtalsunderlagen.

Vi har tagit del av nämndernas utkast till kompetensförsörjningsplaner där arbeta mer strukturerat med avgångssamtal lyfts som en viktig aktivitet i samtliga planer. Vi har även tagit del av mallar för avgångssamtal.

Rekommendation 6: Upprättning av kompetensförsörjningsplaner (KS + nämnder)
Vid förra granskningen gavs rekommendation att säkerställa att kompetensförsörjningsplaner upprättas.

Av kommunstyrelsens yttrande framgår att upprättande av kompetensförsörjningsplaner ingår i riktlinjen för vägledning av kompetensförsörjningsplanering som beslutats under 2021. Med stöd av vägledningen ska kompetensförsörjningsplaner inom förvaltningens verksamheter upprättas.

Av nämndernas yttranden framgår att kompetensförsörjningsplaner är framtagna för nämndernas verksamhetsområden. När kommunstyrelsen implementerar en ny riktlinje för kompetensförsörjning kommer den att ingå i det fortsatta arbetet med att revidera befintliga kompetensförsörjningsplaner och ingå som en del av den ordinarie verksamhetsplaneringen.

Av skriftligt svar från kommunstyrelsen framgår att samtliga nämnder har kompetensförsörjningsplaner och arbetar i enlighet med beslutad kommunövergripande metodik. Det finns utkast/arbetsversioner av kompetensförsörjningsplaner som är framtagna under 2022, men det är först i verksamhetsplaneringen för 2023 som metodiken används fullt ut.

Vi har tagit del av samtliga nämnders utkast till kompetensförsörjningsplaner.

Rekommendation 7: Systematisk och strukturerad uppföljning av kompetensförsörjningsplaner (KS + nämnder)
Vid granskningen gavs rekommendation att säkerställa en systematisk och strukturerad uppföljning och av kompetensförsörjningsplanerna.

Av kommunstyrelsens yttrande framgår att en systematisk och strukturerad uppföljning av planerna ingår som del i den metodik och de rutiner som hör till riktlinjen för vägledning av kompetensförsörjningsplanering. Av nämndernas yttranden framgår att denna metodik, de rutiner och den vägledning som hör till kommer att tillämpas inom nämndens ansvarsområde.

Det framgår av ett skriftligt svar från kommunstyrelsen att uppföljningar av kompetensförsörjningsarbetet kommer finnas från och med 2023. I utkasten till nämndernas kompetensförsörjningsplaner finns avsnitt om uppföljning och utvärdering.

Har synpunkterna och förslagen åtgärdats? Sida 3/3

Rekommendation 8: Tydliggöra möjligheter till kompetensutveckling och karriärsmöjligheter (KS + nämnder)
Vid förra granskningen gavs rekommendation att tydliggöra möjligheter till kompetensutveckling och karriärmöjligheter.

I kommunstyrelsens och nämndernas yttranden framhålls att den riktlinje som kommunstyrelsen arbetar fram innefattar långsiktig kompetensutveckling och karriärmöjligheter samt strukturerad och planerad kompetensplanering, vilket nämnderna har för avsikt att implementera. Arbete pågår kommunövergripande med strukturerad ersättarplanering, kommunövergripande ledarförsörjningsprogram samt kompetensbaserad rekrytering.

I vägledning för kompetensförsörjningsplanering som vi tagit del av finns avsnittet “utveckla och engagera” som innehåller frågor om kompetensutvecklingsinsatser, individuella utvecklingsplaner för medarbetare och hur man kan skapa förutsättningar för att utveckla kunskaper, motivation etc.

Av skriftliga svar från nämnderna framgår flera kompetensutvecklande aktiviteter och insatser. I nämndernas verksamhetsplaner finns även åtgärder kopplade till kompetenshöjande åtgärder inom olika verksamhetsområden.

Rekommendation 9: Erfarenhetsutbyte mellan förvaltningarna (KS + nämnder)
Vid förra granskningen gavs rekommendation att upprätta ett formaliserat erfarenhetsutbyte mellan förvaltningarna i syfte att kartlägga och sprida goda exempel.

Av kommunstyrelsens och nämndernas yttrande framgår att kommunstyrelsen har initierat erfarenhetsutbyten med fokus på bristyrken. Genom samarbete mellan olika specialistfunktioner och representanter från olika förvaltningar pågår även ett formaliserat erfarenhetsutbyte ständigt utifrån upparbetade processer och nätverk kring ledarskapsträning, innovation, rekrytering och bemanning.

I skriftligt svar framhåller kommunstyrelsen att erfarenhetsutbyte sker löpande i dialog, ingen dokumentation finns kring det erfarehetsutbyte som kommunstyrelsen har etablerat.

Bedömning
Revisionsfråga 2: Har synpunkterna och förslagen åtgärdats?
Delvis.

Vår granskning visar att revisorernas synpunkter och förslag delvis åtgärdats.

Sammanfattning av rekommendationer och åtgärder återfinns på efterföljande sida.

Sammanfattning av åtgärdade rekommendationer (1/2)

Rekommendation	Rekommendation genomförd
Rekommendation 1 (Kommunstyrelsen) Säkerställa en kommunövergripande och enhetlig struktur för kompetensförsörjningsarbetet där prognoser, behov, mål, aktiviteter och uppföljningar framgår.	Inom ramen för granskningen har vi tagit del av den uppdaterade vägledningen för kompetensförsörjningsplanering som innehåller vägledning gällande behov, mål, aktiviteter och uppföljningar. Uppdatering av riktlinje pågår och skulle ha publicerats i januari 2023. Publicering har dock inte skett ännu.
Rekommendation 2 (Kommunstyrelsen) Säkerställa att prognoser och planering av det långsiktiga kompetensförsörjningsarbetet genomförs regelbundet exempelvis för kompetensförsörjningsbehovet på 5-10 år.	Prognoser av det långsiktiga kompetensförsörjningsarbetet finns inte.
Rekommendation 3 (Kommunstyrelsen) Säkerställa att aktiviteter för kommunens arbetsgivarvarumärke är förankrade och kommunicerade i de olika förvaltningarna.	Kommunstyrelsen deltar i olika forum där kommunen som arbetsgivare presenteras och stöttar även nämnder vid mässor. Kommunstyrelsen har under året publicerat karriärsidor på hemsidan uppsala.se, samt satsat ytterligare på kommunikation och synlighet som arbetsgivare i sociala medier.
Rekommendation 4 (Kommunstyrelsen) Säkerställa att samverkan mellan universitet och högskolor inkluderas i det strategiska kompetensförsörjningsarbetet.	Det finns ingen dokumentation kring samverkan mellan kommun och universitet/högskolor men kommunen medverkar i olika forum med universitetet. Det är inte helt tydligt hur samverkan har vidareutvecklats i enlighet med ambitionen som uttrycktes i yttrandet.
Rekommendation 5 (Kommunstyrelsen + nämnder) Säkerställa att avgångssamtal genomförs och dokumenteras som ett underlag till arbetet med att utveckla kompetensförsörjningsarbetet.	Att arbeta mer strukturerat med avgångssamtal lyfts som en viktig aktivitet i samtliga utkast till kompetensförsörjningsplaner. Vi har även tagit del av mallar för avgångssamtal.
Rekommendation 6 (Kommunstyrelsen + nämnder) Säkerställa att kompetensförsörjningsplaner upprättas.	Vi har tagit del av samtliga nämnders utkast till kompetensförsörjningsplaner, framtagna under 2022.

Sammanfattning av åtgärdade rekommendationer (2/2)

Rekommendation	Rekommendation genomförd
Rekommendation 7 (Kommunstyrelsen + nämnder) Säkerställa en systematisk och strukturerad uppföljning och av kompetensförsörjningsplanerna.	I utkasten till nämndernas kompetensförsörjningsplaner finns avsnitt om uppföljning och utvärdering.
Rekommendation 8 (Kommunstyrelsen + nämnder) Tydliggöra möjligheter till kompetensutveckling och karriärmöjligheter.	I vägledning för kompetensförsörjningsplanering finns avsnitt om kompetensutvecklingsinsatser, individuella utvecklingsplaner för medarbetare och hur man kan skapa förutsättningar för att utveckla kunskaper, motivation etc. Nämnderna har flera kompetensutvecklande aktiviteter och insatser på gång. I nämndernas verksamhetsplaner finns åtgärder kopplade till kompetenshöjande åtgärder inom olika verksamhetsområden.
Rekommendation 9 (Kommunstyrelsen + nämnder) Upprätta ett formaliserat erfarenhetsutbyte mellan förvaltningarna i syfte att kartlägga och sprida goda exempel.	Erfarenhetsutbyte sker löpande. Det finns ingen dokumentation kring det erfarenhetsutbyte kommunstyrelsen etablerat.

Granskning av strategisk planering av el- och VA-försörjning (2021)

År 2021 genomfördes en granskning av kommunens strategiska planering av el- och VA-försörjning. Den sammanfattade bedömningen av granskningen var att kommunstyrelsen och nämnderna *delvis* säkerställt att arbetet med översiktsplaneringen hanterar el- och VA-försörjningen på ett tillfredsställande sätt.

De brister som framkom i granskningen var följande:

- Översiktsplan 2016 för Uppsala kommun behandlar kraftledningar i stamnätet, men inte regionnätets utveckling, stationsförstärkningar eller anslutningar till stamnätet.
- Elnätet har nuvarande och prognostiserade effektbrister.
- Svårigheter att prognostisera effektbehovet finns för tillfället då kommunen diskuterar olika elförsörjningsmetoder som ska användas vid t ex utbyggnad av spårväg. Extern aktör uttrycker en risk att de inte kan leverera om inte beslut tas och kommuniceras tillräckligt tidigt.
- Samarbetet mellan externa aktörer och kommunen anses vara komplicerat på grund av kommunens storlek, där olika funktioner inte samordnar sitt arbete.
- Avstämningar mellan tjänstepersoner vid kommun respektive bolag avseende den löpande VA-planeringen och projekthanteringen förekommer men är inte fullt ut formaliserade.

Har revisorernas synpunkter och förslag till åtgärder besvarats av styrelsen?

Iakttagelser

Uppsala kommuns förtroendevalda revisorer översände ett missiv till kommunstyrelsen för granskning av strategisk planering av el- och VA-försörjningen 2021-10-22.

Kommunstyrelsen behandlade revisionsgranskningen vid sitt sammanträde 2022-02-08 § 14 och fattade följande beslut: Förslag till yttrande godkänns och överlämnas till kommunrevisionen.

Av kommunstyrelsens yttrande framgår följande:

- En mötesserie har under 2021 etablerats för kontinuerlig samordning och informationsutbyte mellan stadsbyggnadsförvaltningens strategiska planering och planeringsavdelningen på Uppsala Vatten (UVAB).
- Sedan hösten 2020 finns en koncernövergripande etableringsfunktion, med fokus på långsiktig planering ur primärt näringslivets industriella behov av infrastruktur såsom el, mark och strategiska behov av VA- frågor.
- På överordnad nivå finns utvecklingsledningsgrupp samhällsbyggnad där förvaltnings- och bolagschefer möts om strategiska frågor med det uttalade syftet att skapa samsyn.
- Möjligheten att etablera även ett snävare chefsforum med medverkan av UVAB, stadsbyggnadsförvaltningen, samt kommunledningskontorets näringslivsavdelning ska ses över.
- I direktivet för översiktsplanearbetet framhålls vikten av att ta fram långsiktiga strategier för de tekniska försörjningsystemen. Arbetet har inletts hösten 2021 och berörda aktörer har kontaktats. Arbetet ska avrapporteras löpande i kommunstyrelsens arbetsutskott.
- Stadsbyggnadsförvaltningen och kommunledningskontoret har samordnat kontaktvägarna gentemot stam-, region- och lokalnätsägarna i samhällsbyggandet.
- Elektrifiering av transportsystemet kommer att belysas i det färdplanearbete som görs för att nå kommunens klimatmål.
- Kommunkoncernens långsiktiga investeringspåverkan på den samlade kommunalekonomin bedöms i den löpande strategiska fysiska planeringen. Kommunstyrelsen har till sitt förfogande ett eget verktyg för sådana långsiktiga sammanhållna ekonomiska bedömningar.

Bedömning

Revisionsfråga 1: Har revisorernas synpunkter och förslag till åtgärder besvarats av respektive nämnd/styrelse?

Ja.

Vår granskning visar att revisorernas synpunkter har besvarats av kommunstyrelsen. I sitt yttrande besvarar kommunstyrelsen samtliga rekommendationer.

Har synpunkterna och förslagen åtgärdats? Sida 1/2

lakttagelser

Rekommendation 1: Forum för att diskutera och skapa samsyn

Vid granskningen gavs rekommendation att säkerställa att ändamålsenliga och tillräckliga forum finns för att diskutera och skapa samsyn avseende strategiska VA-försörjningsfrågor.

I kommunstyrelsens yttrande framhålls det att en mötesserie etablerats för kontinuerlig samordning och informationsutbyte mellan stadsbyggnadsförvaltningens strategiska planering och planeringsavdelningen på Uppsala Vatten (UVAB). En koncernövergripande etableringsfunktion finns även, med fokus på långsiktig planering ur primärt näringslivets industriella behov av infrastruktur såsom el, mark och strategiska behov av VA-frågor. På överordnad nivå finns utvecklingsledningsgrupp samhällsbyggnad där förvaltnings- och bolagschefer möts om strategiska frågor med det uttalade syftet att skapa samsyn. Etablering av ett snävare chefsforum med medverkan av UVAB, stadsbyggnadsförvaltningen, samt kommunledningskontorets näringslivsavdelning ska ses över.

Vi har tagit del av minnesanteckningar från möten mellan kommunen, koncernen och externa parter om bland annat laddinfrastruktur och eldistribution.

Det är oklart huruvida översyn skett av etablering av snävare chefsforum. Av skriftligt svar från kommunstyrelsen framgår att inga underlag eller resultat finns.

Rekommendation 2: Ny översiktsplan och involvering av berörda aktörer

Vid granskningen gavs rekommendation att säkerställa att strategiska el- och VA-försörjningsfrågor beaktas i det fortsatta arbetet med ny översiktsplan och att berörda aktörer involveras i tillräcklig utsträckning.

Av kommunstyrelsens yttrande framgår att arbetet med översiktsplanen har inletts hösten 2021 och berörda aktörer har kontaktats. Arbetet ska avrapporteras löpande i kommunstyrelsens arbetsutskott. Av skriftligt svar från kommunstyrelsen framgår att en reviderad översiktsplan skulle antas år 2024. Just nu är tidplanen under översyn på grund av bland annat ny politisk konstellation i kommunen.

Vi har tagit del av projektdirektiv för revidering av översiktsplanen där fokusområden för revideringen framgår. Bland annat framgår exempel på tematiska fokusområden för hållbar samhällsutveckling där långsiktig utveckling av hållbara tekniska försörjningssystem, inklusive energisystem och vatten och avlopp, finns med.

Rekommendation 3: Dialog mellan kommunen och externa parter

Vid granskningen gavs rekommendation att dialog behöver föras om hur kommunens olika funktioner gemensamt ska samordna sig gentemot externa aktörer för att få till en effektivare beslutsprocess avseende val av elförsörjningsmetoder.

I yttrandet framgår det att Stadsbyggnadsförvaltningen och kommunledningskontoret har samordnat kontaktvägarna gentemot stam-, region- och lokalnätsägarna i samhällsbyggandet.

Vi har tagit del av en presentation och tillhörande minnesanteckningar från ett möte om laddinfrastruktur mellan kommunen och koncernen. Det framkommer dock inte hur kommunens olika funktioner samordnar sig gentemot externa aktörer.

Har synpunkterna och förslagen åtgärdats? Sida 2/2

Rekommendation 4: Avvägning mellan olika faktorer i styrdokument
Vid granskningen gavs rekommendation att kommunstyrelsen behöver utveckla samordningen/avvägning mellan olika faktorer/krav uttryckta i olika upprättade styrdokument i arbetet med att ta fram en investeringsstrategi för VA-försörjningen.

Av kommunstyrelsens yttrande framgår att de långsiktiga avvägningarna görs i den pågående revideringen av översiktsplanen. Minst en gång per mandatperiod tas dessutom fram en förnyad planeringsstrategi till den planen. Planeringsstrategin fastställs i kommunfullmäktige. Därutöver fattar kommunstyrelsen beslut om utbyggnadsinriktningar som påverkar investeringsbehoven för UVAB. Det sker samordnat i samband med avrapporteringar av arbetet. UVAB deltar i beredningen av dessa beslut. Systemet för denna rullande planering utvecklas kontinuerligt.

Av skriftligt svar följer att komplett investeringsstrategi saknas.

Bedömning
Revisionsfråga 2: Har synpunkterna och förslagen åtgärdats?
Delvis.

Vår granskning visar att revisorernas synpunkter och förslag delvis åtgärdats.

Sammanfattning av rekommendationer och åtgärder återfinns på efterföljande sida.

Sammanfattning av åtgärdade rekommendationer

Rekommendation	Rekommendation genomförd
Rekommendation 1 Säkerställa att ändamålsenliga och tillräckliga forum finns för att diskutera och skapa samsyn avseende strategiska VA-försörjningsfrågor.	Gemensam mötesserie finns med Uppsala Vatten AB. Koncenrövergripande etableringsfunktion finns. Utvecklingsledningsgrupp samhällsbyggnad där förvaltnings- och bolagschefer möts. Det är oklart huruvida översyn skett av etablering av snävare chefsforum.
Rekommendation 2 Säkerställa att strategiska el- och VA-försörjningsfrågor beaktas i det fortsatta arbetet med ny översiktsplan och att berörda aktörer involveras i tillräcklig utsträckning.	Projektdirektiv för revidering av översiktsplanen innehåller långsiktig utveckling av hållbara tekniska försörjningssystem, inklusive energisystem och vatten och avlopp, som del av ett fokusområde.
Rekommendation 3 Dialog behöver föras om hur kommunens olika funktioner gemensamt ska samordna sig gentemot externa aktörer för att få till en effektivare besluts-process avseende val av elförsörjningsmetoder. För att den samordningen ska få tydlig effekt behöver detta diskuteras i dialog mellan externa parterna och leda till samhandling.	Framkommer inte av svar. Vi har tagit del av en presentation och minnesanteckningar om laddinfrastruktur.
Rekommendation 4 För att arbeta fram en investeringsstrategi för VA-försörjningen som leder till största möjliga koncernnytta behöver samordningen/avvägning mellan olika faktorer/krav uttryckta i olika upprättade styrdokument utvecklas. VA-försörj-ning har stor ekonomisk betydelse och beslut avseende investeringar inom detta område innebär normalt att kommunen binds vid kostnader långt in i framtiden.	Investeringsstrategi saknas.

3

Revisionell bedömning

Revisionell bedömning

PwC har, på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Uppsala kommun, genomfört en uppföljande granskning av fördjupade granskningar under 2020-2021.Syftet har varit att bedöma om om granskade nämnder och kommunstyrelsen vidtagit tillräckliga åtgärder med anledning av den bedömning och åtgärdsförslag som lämnats i genomförda granskningar.

De bedömningar som lämnas utifrån respektive granskning framgår nedan:

Vi bedömer att kommunstyrelsen *ej* har vidtagit åtgärder med hänsyn till revisorernas rekommendationer utifrån genomförd granskning av kommunens hantering och kontroll av anställdas bisysslor.

Vi bedömer att kommunstyrelsen och plan- och byggnadsnämnden *inte helt* har vidtagit åtgärder med hänsyn till revisorernas rekommendationer utifrån genomförd granskning av klimatanpassning i fysisk planering.

Vi bedömer att kommunstyrelsen, gatu- och samhällsmiljönämnden, omsorgsnämnden, utbildningsnämnden och äldrenämnden *inte helt* har vidtagit åtgärder med hänsyn till revisorernas rekommendationer utifrån genomförd granskning av strategisk kompetensförsörjning.

Vi bedömer att kommunstyrelsen *inte helt* har vidtagit åtgärder med hänsyn till revisorernas rekommendationer utifrån genomförd granskning av strategisk planering av el- och VA-försörjning.

2023-03-03

Lena Salomon

Uppdragsledare

Tobias Bjöörn

Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Uppsala kommuns revisorer enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.

Uppsala kommun

KOMMUNREVISIONEN

Datum: 2023-03-24

Diarienummer: KRN-2023-00019

Mottagare:
Kommunstyrelsen
Kommunfullmäktige för kännedom

Granskning av pensionshantering och redovisning

PwC har av Uppsala kommuns revisorer fått i uppdrag att granska pensionshantering och redovisning. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2022.

Efter genomförd granskning bedömer vi att kommunstyrelsen:

- i allt väsentligt säkerställt att det finns ändamålsenliga och tillförlitliga rutiner för rapportering av pensionsunderlag
- inte är helt tillräckligt säkerställt den interna kontrollen i sammanhanget
- i allt väsentligt redovisar pensionsåtagandet i enlighet med lagstiftning (LKBR) samt rekommendationerna i RKR
- i allt väsentligt gör en ändamålsenlig beskrivning av budgetförutsättningar för pensioner i beslutad budget.

Utifrån genomförd granskning rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- utöka befintlig årscykel till att även omfatta information om de tester och kontroller av data som utförs i samband med rapportering till KPA. Detta i syfte att skapa extra tydlighet i arbetet i samband med tillfällig eller permanent överlämning av arbetsuppgifter.

- utöka befintlig årscykel med en tydligare rollfördelning och ansvarsfördelning över de olika ansvarsområdena när ordinarie befattningshavare ej finns tillgänglig att utföra sina arbetsuppgifter. Detta i syfte att minska personberoendet i pensionshanteringen och för att underlätta för effektiv överlämning av arbetsmoment, i samband med exempelvis sjukfrånvaro eller annat personalbortfall.

- upprätta ett övergripande årshjul eller schema för det administrativa arbetet, samt för de avstämningar och kontroller som sker inom kommunen kopplat till pensionsskuld och ansvarsförbindelse. Ett sådant årshjul eller schema bör omfatta vilka arbetsuppgifter som skall utföras inom ramen för arbetet med pensionsredovisningen, samt när de skall utföras och av vem/vilken funktion.

Postadress: Uppsala kommun, kommunrevisionen, 753 75 Uppsala
Telefon: 018-727 11 32 (Kansli)
E-post: kommunrevisionen@uppsala.se
www.uppsala.se

- införa rutinmässiga tester av pensionsgrundande lön enligt lönesystemet jämfört med fakturaspecifikation gällande årsfakturan från KPA. Testet bör utföras på samtliga individer i underlaget. Testet bör bestå av kontroll av att antalet individer är korrekt, samt att de pensionsmedförande lönerna enligt specifikationen är överensstämmande med informationen i lönesystemet.

- de identifierade avsteg från rekommendationerna i RKR R10 avhjälps i samband med redovisning av pensionsåtagandet i Not.

Revisionen begär yttrande över revisionens iakttagelser och rekommendation från kommunstyrelsen, senast 2023-06-30 till kommunrevisionen@uppsala.se och till det sakkunniga biträdet, [redacted]

För kommunrevisionen

[redacted]
Per Davidsson, ordförande

Granskning av pensionshantering och redovisning

Uppsala kommun

Mars 2023

Viktor Ahlzén, Projektledare & pensionsspecialist

Tom Ekberg, Kvalitetssäkrare & pensionsspecialist

Viktor Orrö, Projektmedarbetare & pensionsspecialist

pwc

Revisionsrapport

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Uppsala kommun genomfört en granskning av pensionshantering och redovisning. Granskningen har syftat till att bedöma om:

- Kommunstyrelsen säkerställt att det finns ändamålsenliga och tillförlitliga rutiner för rapportering av pensionsunderlag som säkerställer en tillräcklig intern kontroll.
- Redovisningen av pensionsåtagandet sker i enlighet med lagstiftning (LKBR) samt rekommendationerna i RKR.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att:

- Kommunstyrelsen i allt väsentligt (trafikljus: grönt) säkerställt att det finns ändamålsenliga och tillförlitliga rutiner för rapportering av pensionsunderlag.
- Kommunstyrelsens interna kontroll i sammanhanget inte helt (trafikljus: gult) är tillräcklig.
- Kommunstyrelsen i allt väsentligt (trafikljus: grönt) redovisar pensionsåtagandet i enlighet med lagstiftning (LKBR) samt rekommendationerna i RKR.
- Kommunstyrelsen i allt väsentligt (trafikljus: grönt) gör en ändamålsenlig beskrivning av budgetförutsättningar för pensioner i beslutad budget.

Nedan ses bedömning för varje revisionsfråga. För fullständiga bedömningar se respektive revisionsfråga i rapporten eller det avslutande avsnittet “Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor”.

Revisionsfrågor	**Bedömning**
Finns ändamålsenliga rutiner för pensionsadministration och utbetalning av pensioner till anställda och förtroendevalda?	Ja
Är roller och ansvar avseende pensionsadministrationen tydliggjorda?	Delvis
Sker kontroller och avstämningar i syfte att säkerställa en korrekt pensionsredovisning?	Delvis
Sker pensionsredovisningen i enlighet med lagstiftning (LKBR) och rekommendationer från RKR R10?	Ja
Görs en ändamålsenlig beskrivning av budgetförutsättningar för pensioner i beslutad budget?	Ja

Rekommendationer

Utifrån genomförd granskning rekommenderar vi:

- Att kommunstyrelsen genom styrning tillser att utöka befintlig årscykel till att även omfatta information om de tester och kontroller av data som utförs i samband med rapportering till KPA. Detta i syfte att skapa extra tydlighet i arbetet i samband med tillfällig eller permanent överlämning av arbetsuppgifter.

- Att kommunstyrelsen genom styrning tillser att utöka befintlig årscykel med en tydligare rollfördelning och ansvarsfördelning över de olika ansvarsområdena när ordinarie befattningshavare ej finns tillgänglig att utföra sina arbetsuppgifter. Detta i syfte att minska personberoendet i pensionshanteringen och för att underlätta för effektiv överlämning av arbetsmoment, i samband med exempelvis sjukfrånvaro eller annat personalbortfall.

- Att kommunstyrelsen genom styrning tillser att upprätta ett övergripande årshjul eller schema för det administrativa arbetet, samt för de avstämningar och kontroller som sker inom kommunen kopplat till pensionsskuld och ansvarsförbindelse. Ett sådant årshjul eller schema bör omfatta vilka arbetsuppgifter som skall utföras inom ramen för arbetet med pensionsredovisningen, samt när de skall utföras och av vem/vilken funktion.

- Att kommunstyrelsen genom styrning tillser att det införs rutinmässiga tester av pensionsgrundande lön enligt lönesystemet jämfört med fakturaspecifikation gällande årsfakturan från KPA. Testet bör utföras på samtliga individer i underlaget. Testet bör bestå av kontroll av att antalet individer är korrekt, samt att de pensionsmedförande lönerna enligt specifikationen är överensstämmande med informationen i lönesystemet.

- Att vidta åtgärder i syfte att säkerställa att de identifierade avsteg från rekommendationerna i RKR R10 avhjälps i samband med redovisning av pensionsåtagandet i Not.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	**1**
Inledning	**4**
Bakgrund	**4**
Syfte och revisionsfrågor	**4**
Revisionskriterier	**5**
Avgränsning	**5**
Metod	5
Pensionsavtal i Uppsala kommun	**6**
Granskningsresultat	**7**
Rutiner för pensionsadministration	**7**
Iakttagelser	7
Bedömning	9
Roller och ansvar	**10**
Iakttagelser	10
Bedömning	10
Kontroller och avstämningar	**11**
Iakttagelser	11
Bedömning	13
Pensionsredovisning i Not	**13**
Iakttagelser	13
Bedömning	14
Budgetförutsättningar för pensioner	**15**
Bedömning	15
Samlad bedömning	**16**

Inledning

Bakgrund

Pensionsavtalens komplexitet ställer höga krav på såväl rutiner och processer som den interna förståelsen av de avtal som tillämpas. Sammantaget innebär detta att en väl fungerande administration och god intern kontroll är högst väsentlig.

Uppsala kommuns pensionsskuld består av två delar:

- Skuld i balansräkningen, pensioner från och med år 1998
- Ansvarsförbindelse, pensioner intjänade före år 1998

Skulden beräknas av kommunens pensionsförvaltare KPA. För en rättvisande redovisning måste en beräkning av skulden göras årligen av pensionsförvaltaren. Ränteförändringar, löneförändringar och ett antal andra faktorer innebär förändringar i skulden. Under kommande år förväntas utbetalningarna att öka då många anställda pensionerats eller kommer att pensioneras. Denna ökande utgiftspost kommer att ställas mot andra utgifter. Det är väsentligt att detta hanteras med god intern kontroll och att uppgifterna i kommunens redovisning är rättvisande så att redovisningen utgör ett korrekt beslutsunderlag när utgiftsposter ställs mot andra kostnader.

Revisorerna i Uppsala kommun har utifrån en bedömning av väsentlighet och risk beslutat att granska kommunens process för rapportering samt redovisning av pensioner.

Syfte och revisionsfrågor

Granskningen syftar till att bedöma om kommunstyrelsen säkerställt att det finns ändamålsenliga och tillförlitliga rutiner för rapportering av pensionsunderlag som säkerställer en tillräcklig intern kontroll.

Vidare syftar granskningen till att bedöma om redovisningen av pensionsåtagandet sker i enlighet med lagstiftning (LKBR) samt rekommendationerna i RKR.

Revisionsfrågorna ligger som grund för att besvara syftet och ställs upp enligt följande:

1. Finns ändamålsenliga rutiner för pensionsadministration och utbetalning av pensioner till anställda och förtroendevalda?
2. Är roller och ansvar avseende pensionsadministrationen tydliggjorda?
3. Sker kontroller och avstämningar i syfte att säkerställa en korrekt pensionsredovisning?
4. Sker pensionsredovisningen i enlighet med lagstiftning (LKBR) och rekommendationerna i RKR?
5. Görs en ändamålsenlig beskrivning av budgetförutsättningar för pensioner i beslutad budget?

Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser och bedömningar.

Revisionskriterier utgörs av Lag om kommunal bokföring och redovisning (LKBR), rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR, blankett R10), kommunens budget 2022, kommunens årsredovisning 2022 samt kommunens styrande och stödjande dokument. Dessa lagar, föreskrifter, regelverk, fullmäktigebeslut, etc, utgör underlag till de bedömningsgrunder som uttrycks i revisionsfrågorna.

Avgränsning

Granskningsobjekt är Uppsala kommuns styrelse.

Metod

Granskningen har inledningsvis genomförts genom kartläggning av aktuella pensionsavtal inom kommunen.

Granskningen har därefter genomförts genom dokumentgranskning av tillgängliga rutiner, riktlinjer och policys inom kommunen. Rutiner och dokumentation har granskats genom verifiering av dokumenterade kontroller. Rapporteringen av pensionsmedförande löner har granskats genom analys av årsrapportering avseende pensionsavtalet KAP-KL.

Inom ramen för granskningen har intervju och dialog genomförts med:

- Koordinator
- Ekonomistrateg
- Kommunens två pensionshandläggare

De intervjuade har beretts möjlighet att sakgranska rapporten.

Pensionsavtal i Uppsala kommun

I detta kapitel presenteras en kort sammanfattning av de pensionsavtal som i dagsläget tillämpas inom Uppsala kommun. Baserat på intervjuer och skriftlig dokumentation från kommunen tillämpas följande pensionsavtal:

Pensionsavtal	Antal (ca)	Kategori
KAP-KL	21 360	Anställda
AKAP-KL	3 978	Anställda
OPF-KL	461	Förtroende -valda
PBF	4	Förtroende -valda

- Uppsala kommun erbjuder löneväxling. I dagsläget har 237 anställda inom kommunen gjort val om löneväxling.

- Uppsala kommun har bekräftat i intervju att det finns två anställda inom kommunen som omfattas av särskilda individuella pensionsavtal. Detta avser anställda som egentligen skall omfattas av KAP-KL men istället omfattas av AKAP-KL.

- Uppsala kommun har bekräftat i intervju att man inte erbjuder anställda så kallad Alternativ KAP-KL.

- Till kommunkoncernen hör helt eller delvis ett antal kommunala bolag. Dessa bolag behandlas inte i denna rapport.

Granskningsresultat

Rutiner för pensionsadministration

Revisionsfråga 1: Finns ändamålsenliga rutiner för pensionsadministration och utbetalning av pensioner till anställda och förtroendevalda?

Iakttagelser

Skriftliga rutinbeskrivningar

I dokumentet "Årscykel cirkel Uppsala kommun" finns ett tydligt och överskådligt årshjul över arbetet med pensionsadministration inom Uppsala kommun. Av årshjulet framgår det månadsvis vilka arbetsuppgifter som skall utföras inom ramen för administrationen. Det framgår bland annat när löneuppgifter från lönesystemet skall tömmas inför rapportering, rapportering av uppgifter till KPA (årskörning, halvårskörning och delårskörningar), rapportering till Fora, rapportering till Collectum, rapportering till Pensionsvalet[1] avseende löneväxling samt utbetalning av låga pensionsavgifter. Av årshjulet framgår det vilka personer som är involverade i pensionsadministrationen.

I dokumentet "Attestförteckning" finns ett upprättat reglemente för attest som används inom Uppsala kommun vid betalning av premiefakturor avseende pension från KPA samt vid betalning av fakturor kopplat till löneväxling. I dokumentet tydliggörs riktlinjer och förhållningssätt vid betalning av fakturor. Riktlinjerna är dock allmänna och reglerar därför inte eventuella specifika kontroller som bör utföras i samband med betalning av fakturor kopplat till pension.

Rutin för avstämningar i lönesystemet

Uppsala kommuns lönesystem Heroma levereras av CGI och implementerades i kommunen år 2009. Pensionsmedförande lön genereras i systemet i enlighet med hur lönearter är kodade. Pensionshandläggare har full befogenhet i lönesystemet och har således möjlighet att se pensionsgrundande lön samt hur denna har genererats.

Pensionshandläggare uppger att uppdateringar i lönesystemet utförs av systemförvaltare (tillhörande kommunens IT-avdelning) i enlighet med filbeskrivning som tillhandahålls av CGI. Systemförvaltare ansvarar också, i samråd med CGI, för implementering av nya lönearter, lagar eller ändringar av inställningar i lönesystemet.

Rutin för avstämningar mot externa leverantörer

Uppsala kommun har ett avtal med KPA avseende pensionsadministration och förmedlingstjänst. Avtalet med KPA innebär bland annat att KPA ska beräkna pensionsavgift för avgiftsbestämd pension samt beräkna och betala ut pensioner till anställda och förtroendevalda. Uppsala kommun har också två tilläggsavtal med KPA,

[1] Pensionsvalet - Pensionsvalet.se är den webbplats KPA erbjuder för olika typer av val som kan göras inom ramen för deras tjänstepensionserbjudande.

tjänsterna Pensionshjälpen och Politiker Plus. Pensionshjälpen omfattar extra stöd inom pensionsadministration, rapportering, bevakning och service gällande pensionsavtalen som tillämpas för anställda. Tjänsten Politiker Plus omfattar istället extra stöd och hjälp med de förtroendevaldas pensionsavtal.

Årsfilen med underlag för årslöner för KAP-KL och underlag för månadslöner för juli - december för AKAP-KL skickas in till KPA under slutet av januari månad varje år. Årsfil med underlag för årslöner för förtroendevalda OPF-KL skickas i februari månad. Vidare skickas ytterligare underlag för AKAP-KL genom en halvårsfil i juli månad gällande månaderna januari - juni, tillsammans med uppdaterade anställningsdata för KAP-KL. Utöver den obligatoriska årsfilen och halvårsfilen skickar kommunen extra delårsfiler med uppdaterade anställningsdata under mars, april, maj, juni, augusti, september, oktober, november och december.

Processen börjar med att systemförvaltarna på kommunens IT-avdelning tar ut en fil innehållande löneuppgifter från lönesystemet Heroma som är upprättad enligt instruktioner från KPA. Filen skickas vidare till Uppsala kommuns pensionshandläggare som kontrollerar lönedatan i enlighet med vad som rekommenderas i mottagen loggfil från CGI. Man kontrollerar bland annat pensionsavtal i relation till ålder, samt kontroll av särskild avtalspension (SAP-R) för arbetstagare inom räddningstjänsten i Uppsala kommun. Filen laddas sedan upp av pensionshandläggare i KPAs internetkontor. Filen valideras och kvalitetssäkras av KPA som sedan skickar tillbaka en fellista innehållande eventuella påträffade fel. Påträffade fel rättas och korrigeras av pensionshandläggare och skickas sedan tillbaka till KPA för ny validering. Fellistor från tidigare år finns nedsparade i KPAs internetkontor. Rättelser och korrigeringar sparas dock inte. Utöver ovan nämnda kontroller utför kommunens pensionshandlägare extra stickprovskontroller på medarbetare som under året fyllt 68 år.

Som tidigare nämnt finns en internt upprättat årscykel där delar av processen för rapportering av uppgifter till KPA finns dokumenterad.

Enligt avtal har KPA åtagit sig att bevaka registrerade arbetstagares, tidigare avgångna arbetstagares och efterlevandes rätt till pension enligt KAP-KL och tidigare avtal och reglementen. KPA ska meddela Uppsala kommun i god tid före avgångstidpunkten. KPA ska också bevaka andra pensionsförmåner, t.ex. inkomstbevakning för de som uppbär garantipension, visstidspension, särskild avtalspension enligt KAP-KL samt pension enligt övriga reglementen. Vidare ska Uppsala kommun motta en årlig bevakningslista för de arbetstagare som ej uppnått 1% av inkomstbasbeloppet i årlig pensionsavgift.

Kontroll av premiefakturor från KPA

Alla pensionsfakturor som inkommer granskas och sakattesteras av en administratör på kommunens redovisningsavdelning och beslutattesteras därefter av kommunens ekonomistrateg. Fakturorna rimlighetsbedöms utifrån totalbelopp. Vid större avvikelser från tidigare inkomna fakturor ställs en fråga till KPA.

Riktlinjer för attest finns, som tidigare nämnts, dokumenterat skriftligen i dokumentet "Attestförteckning".

Rutin för administration av löneväxling

Löneväxling i Uppsala kommun sker genom Pensionsvalet och erbjuds samtliga tillsvidareanställda inom kommunen. Anmälan om ny löneväxling görs via blankett. Anmälan inkommer till kommunens pensionshandläggare som registrerar avdraget i lönesystemet. Pensionshandläggarna registrerar sedan löneväxlingen i en löneväxlingsfil och rapporterar sedan uppgifterna till Pensionsvalet som sedan sköter kontakten med de anställda. När faktura för löneväxlingen sedan inkommer från Pensionsvalet stäms löneväxlingsbeloppen av mot de avdrag som gjorts i lönesystemet för att säkerställa att rätt belopp blivit fakturerat. Fakturorna betalas slutligen av kommunens ekonomistrateg.

Uppsala kommun har delat en lathund som mottagits från Pensionsvalet avseende hur löneväxling registreras och hanteras i Pensionsvalets internetkontor. Som tidigare nämnts finns också delar av det administrativa arbetet som utförs kopplat till löneväxling dokumenterat i kommunens upprättade årscykel.

Rutin för hantering av särskilda avtal/tillägg

Pensionsbestämmelserna i OPF-KL gäller inte för förtroendevald som vid tillträdet av sitt uppdrag har uppnått i 32 a § LAS angiven ålder. OPF-KL upphör att gälla för förtroendevald som får fortsatt uppdrag vid ny mandatperiod vid val efter 2014 om denne uppnått i 32 a § LAS angiven ålder. Förtroendevald som uppnår i 32 a § LAS angiven ålder under pågående mandatperiod har dock rätt till pensionsavsättning under mandatperioden.

En av kommunen anställd lönekonsulter gör kontinuerliga manuella kontroller av eventuella nytillträdda förtroendevalda politiker. Vid ålder över i 32 a § LAS angiven ålder markeras den förtroendevalda med "ej pensionsrätt" i lönesystemet Heroma. Någon skriftlig beskrivning över hanteringen finns ej.

Bedömning

Finns ändamålsenliga rutiner för pensionsadministration och utbetalning av pensioner till anställda och förtroendevalda?

Ja.

Vår bedömning grundar sig på att berörda medarbetare inom Uppsala kommun har en tillfredsställande kompetens inom de pensionsavtal som tillämpas inom kommunen. Vidare grundar sig vår bedömning på att det finns väl upparbetade rutiner för samtliga moment inom kommunens pensionsadministration. Det finns en väl utvecklad årscykel som sammanfattar ansvarsområden och i stort sett samtliga arbetsuppgifter som utförs inom ramen för arbetet med pensionsadministration inom kommunen. Tester och kontroller framgår inte av årscykeln.

Utifrån fastställt syfte bedömer vi att de rutiner som finns avseende rapportering av pensionsunderlag är ändamålsenliga.

Utvecklingsområde för framtiden menar vi rör att:

Utöka befintlig årscykel till att även omfatta information om de tester och kontroller av data som utförs i samband med rapportering till KPA. Detta i syfte att skapa extra tydlighet i arbetet i samband med tillfällig eller permanent överlämning av arbetsuppgifter.

Roller och ansvar

Revisionsfråga 2: Är roller och ansvar avseende pensionsadministrationen tydliggjorda?

Iakttagelser

Löpande pensionsadministration och rapportering kopplat till pension utförs i första hand av kommunens två pensionshandläggare. Dessa ansvarar också för administration kopplat till löneväxling. En koordinator från kommunens löneavdelning ansvarar för administration och rapportering avseende kommunens pensionsavtal för förtroendevalda.

En medarbetare från kommunens IT-avdelning agerar systemförvaltare för kommunens lönesystem Heroma.

Ekonomistrateg ansvarar för pensionsredovisning, prognoser, budget och annan administration kopplat till pensionsskuld och ansvarsförbindelse. Ekonomistrateg får viss stöttning i arbetet av en annan medarbetare på kommunens finansförvaltning.

Viss ansvarsfördelning finns dokumenterad i kommunens uppsatta årscykel. I övrigt finns ingen närmare detaljerad uppdelning mellan ansvarig personal för de arbetsmoment som utförs. I nuläget finns inte heller någon plan för överlämning vid avslutad anställning eller långvarig sjukskrivning. Det finns inte heller några andra anställda än de ovan nämnda som har djupare kännedom om de arbetsmoment och rutiner som finns kopplat till pensionsadministration och pensionsredovisning.

Bedömning

Är roller och ansvar avseende pensionsadministrationen tydliggjorda?

Delvis.

Vår bedömning baseras på att berörda medarbetare inom Uppsala kommun har en tillfredsställande kännedom om de arbetsuppgifter som i dagsläget utförs inom ramen för pensionsadministrationen och pensionsredovisningen. Kommunen har också visst stöd från KPA för att upprätthålla administrativa rutiner, vilka också enligt kommunen är behjälpliga när de kontaktas. Som tidigare nämnts finns viss ansvarsfördelning dokumenterad i kommunens uppsatta årscykel.

Någon plan för överlämning av arbetsuppgifter inför avslutad anställning eller vid långvarig sjukskrivning finns inte. Detta ser vi som en brist. Det finns inte heller andra anställda inom Uppsala kommun, än de som omnämnts i iakttagelserna, som har kännedom om de arbetsmoment som utförs kopplat till pensionsadministration.

Utvecklingsområde för framtiden menar vi därför rör att:

- Utöka befintlig årscykel med en tydligare rollfördelning och ansvarsfördelning över de olika ansvarsområdena när ordinarie befattningshavare ej finns tillgänglig att utföra sina arbetsuppgifter. Detta i syfte att minska personberoendet i pensionshanteringen och för att underlätta för effektiv överlämning av arbetsmoment, i samband med exempelvis sjukfrånvaro eller annat personalbortfall.

Kontroller och avstämningar

Revisionsfråga 3: Sker kontroller och avstämningar i syfte att säkerställa en korrekt pensionsredovisning?

Iakttagelser

Genomgång av kommunens kontroller och avstämningar

På uppdrag av kommunen beräknar KPA pensionsskuld och ansvarsförbindelse. Beräkningen baseras bland annat på de uppgifter som inrapporteras av kommunen.

Vid större förändringar av pensionsskulden efter den senaste perioden rapporterar KPA orsaken till förändringen till kommunen. Det kan exempelvis handla om generella lönelyft inom en yrkeskategori som genererat en pensionsskuldsökning över det normala.

Uppsala kommun beställer normalt prognoser över pensionsförpliktelserna och pensionskostnaderna mellan två och tre gånger per år, dessa beställs vanligen i samband med delårsrapport och i samband med årsbokslut. Ekonomistrateg, som i störst utsträckning ansvarar för arbetet, uppger i intervju att extra prognoser ibland beställs i samband med speciella händelser som kan ha en signifikant inverkan på pensionsskulden.

Prognoserna inhämtas från KPAs internetkontor KPA direkt. Ekonomistrateg analyserar prognoserna och undersöker rimligheten i förändringen av ansvarsförbindelse och pensionsavsättning över tid, där man stämmer av balansposterna mot tidigare inkomna prognoser för att säkerställa rimlighet. Ekonomistrateg får viss stöttning i arbetet av en annan medarbetare på kommunens finansförvaltning. Avstämningarna görs på total nivå och aldrig på enstaka individer. Större förändringar skall kunna förklaras av antingen förändringar av de antaganden som använts i skuldberäkningen, alternativt av de följebrev från KPA som kommer med beräkningen. Om avvikelserna inte kan förklaras av detta, utreds de underliggande orsakerna till förändringen vidare tillsammans med KPA.

Ekonomistrateg uppger i intervju att kommunen har bra uppsikt över eventuella händelser som kan påverka kommunens pensionsförpliktelser och att kommunen i dessa fall, som nämnts ovan, beställer extra kontroller och analyser över pensionsförpliktelserna från KPA.

Delar av det arbete som utförs dokumenteras i filen “Pensionsrutiner”. Av filen framgår det hur, och på vilka konton, pensionsredovisning och bokningar skall ske.

Kommunen har delat filen “Checklista arbetsuppgifter”, där arbetet med avstämningar av inkomna prognoser bockas av efter utförande.

Utöver ovan nämnda filer finns inga andra skriftliga rutinbeskrivningar upprättade över arbetet som utförs kopplat till kommunens pensionsskuld och ansvarsförbindelse.

Aktualiseringsgraden[2] inom Uppsala kommun uppgår i årsredovisningen 2022 till 98%.

Verifiering

Vi har stämt av KPAs värdering av ansvarsförbindelse och pensionsavsättning per 2022-12-31 (exkl särskild löneskatt) mot uppgifter i årsredovisningen 2022 (inkl särskild löneskatt). Uppgifter i årsredovisningen rörande pensionsavsättning och ansvarsförbindelse stämmer överens med vår analys av underlag från KPA.

Vi har avseende pensionsavtalet KAP-KL jämfört kommunens pensionsgrundande löner per 2021 enligt lönesystemet med pensionsmedförande årslön enligt fakturaspecifikation från KPA avseende 2021. Totalt avser det cirka 14 500 individer. Vid analys identifierades 201 avvikelser. De påträffade avvikelserna har delats med Uppsala kommun för vidare analys. Kommunen har bekräftat följande:

- Majoriteten av de påträffade avvikelserna avser anställda inom Uppsala kommun som avslutat sin tjänst under 2021. För dessa individer hade slutregleringspremie beräknats baserat på föregående årslön enligt §12 Mom.2 KAP-KL - Överenskommelse om kollektivavtalad pension. Premien beräknas då baserat på föregående års inrapporterade lön uppräknat med ökningen av inkomstbasbeloppet samt de antal månader individen arbetat under det innevarande året.

- En av de påträffade avvikelserna avser en anställd inom Uppsala kommun där en felaktig pensionsgrundande lön har rapporterats till KPA till följd av missuppfattningar mellan kommunen och KPA vid årskörning. I detta fallet har den pensionsgrundande lönen varit för hög, vilket resulterat i en för hög pensionsavsättning.

- Avlslutningsvis avser 13 av de påräffade avvikelserna anställda inom Uppsala kommun där den rapporterade pensionsgrundande lönen varit för låg, vilket

[2] Aktualiseringsgrad - den andel av personakterna för nuvarande och tidigare anställd personal som är uppdaterad avseende pensionsgrundande anställningar.

resulterat i en för låg pensionsavsättning. Bakgrunden till detta är att dessa individer under 2021 har fyllt 67 år, men trots detta valt att fortsätta arbeta. Enligt KAP-KL har man rätt till tjänstepension efter att man fyllt 67 år, under förutsättning att det inte finns avbrott i anställningen. Uppsala kommun har i detta fall missat att anmäla dessa individer som fortsatt aktiva till KPA som därför slutreglerat dessa individer.

Bedömning

Sker kontroller och avstämningar i syfte att säkerställa en korrekt pensionsredovisning?

Delvis.

Ekonomistrateg ansvarar för arbetet med Uppsala kommuns pensionsskuld och ansvarsförbindelse. Denne assisteras till viss del av en annan medarbetare på kommunens finansförvaltning. Vår bedömning är att dessa har god förståelse för pensionsskuldsredovisning och kunskap för att förstå och tolka underlag från KPA.

Vi bedömer vidare att det sker rutinmässiga kontroller och avstämningar i syfte att säkerställa en korrekt pensionsredovisning inom Uppsala kommun. Delar av det arbete som utförs dokumenteras av ekonomistrateg. Vidare finns rutinbeskrivningar upprättade för vissa av arbetsmomenten. Något övergripande årshjul eller flödesschema kopplat till arbetet finns dock inte.

Utvecklingsområde för framtiden menar vi därför är:

- Att upprätta ett övergripande årshjul eller schema för det administrativa arbetet, samt för de avstämningar och kontroller som sker inom kommunen kopplat till pensionsskuld och ansvarsförbindelse. Ett sådant årshjul eller schema bör omfatta vilka arbetsuppgifter som skall utföras inom ramen för arbetet med pensionsredovisningen, samt när de skall utföras och av vem/vilken funktion.

- Att införa rutinmässiga tester av pensionsgrundande lön enligt lönesystemet jämfört med fakturaspecifikation gällande årsfakturan från KPA. Dessa kontroller bedömer vi mest lämpligt att genomföra på samtliga individer och ej stickprovsvis.

Pensionsredovisning i Not

Revisionsfråga 4: Sker pensionsredovisning i enlighet med lagstiftning (LKBR) och rekommendationer från RKR?

Iakttagelser

Enligt lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) ska pensionsåtagandet redovisas enligt den s.k. blandmodellen. Detta innebär att pensioner intjänade före 1998 redovisas som en ansvarsförbindelse utanför balansräkningen (inom linjen) och utbetalningarna redovisas direkt i resultaträkningen. För pensioner intjänade fr.o.m. 1998 redovisas åtagandet på balansräkningen. För åtagande till förtroendevalda sker

redovisning i balansräkningen om det är klart att åtagandet ska betalas ut och som ansvarsförbindelse om det inte är känt när och i vilken omfattning åtagandet ska infrias. Uppsala kommun redovisar åtagandet enligt blandmodellen.

Hur redovisningen ska ske och vilka upplysningar som ska lämnas regleras i RKR R10 Pensioner och RKR Information Upplysningar om pensionsmedel och pensionsförpliktelse i förvaltningsberättelsen (denna kommer att arbetas in i RKR R15 förvaltningsberättelsen).

Uppsala kommun har avtal med KPA om att de vid minst två tillfällen årligen ska tillhandahålla pensionsskulds- och pensionskostnadsberäkning. Denna ska visa pensionsåtagandet uppdelat på det sätt som lag och god sed kräver på balansdagen samt prognos för framtiden.

PwC har granskat Uppsala kommuns årsredovisning för 2022. Följsamheten till rekommendationerna i RKR R10 har analyserats. PwC har särskilt granskat Not 16 “Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser” och Not 23 “Pensionsförpliktelser”. Uppsala kommun redovisar i stort i enlighet rekommendationerna från RKR R10 med undantag för några mindre avsteg:

Avsteg Not 16

- Nyintjänad pension bör delas upp till att specificera vilka delar som avser:
    - Förmånsbestämd ålderspension
    - Särskild avtalspension
    - Efterlevandepension
    - Övrigt

- Uppgift om förändring av löneskatt saknas

Avsteg Not 23

- Uppgift om pension till efterlevande saknas

Bedömning
Sker pensionsredovisning i enlighet med lagstiftning (LKBR) och rekommendationer från RKR?

Ja.

Vår bedömning baseras på att kommunen i allt väsentligt uppvisar följsamhet till rekommendationerna i RKR R10. Vi har endast funnit några mindre avvikelser. Vår bedömning är att dessa är av mindre karaktär. Vi bedömer således revisionsfrågan som uppfylld.

Utvecklingsområde för framtiden anser vi dock är:

- Att vidta åtgärder i syfte att säkerställa att de identifierade avstegen från rekommendationerna i RKR R10 avhjälps i samband med redovisning av pensionsåtagandet i Not.

Budgetförutsättningar för pensioner

Revisionsfråga 5: Görs en ändamålsenlig beskrivning av budgetförutsättningar för pensioner i beslutad budget?

Iakttagelser

Budgetering av pensionsskuld och pensionskostnad i Uppsala kommun utförs av ekonomistrateg på kommunens finansförvaltning. De belopp som används i budgeten baseras på de budgetunderlag som tagits fram av KPA i samband med beräkningen av kommunens pensionsskuld. Budget kopplat till löneväxling beräknas direkt av kommunen och sker mot bakgrund av historisk kostnad.

Uppsala kommun mottar normalt prognos över skulden från KPA i december månad. I januari månad görs sedan en grov uppskattning av total lönesumma för nästkommande år. Dessa underlag används sedan för att beräkna det personalomkostnadspålägg[3] som skall användas i nästkommande års budget som sätts av finansförvaltningen. Uppsala kommun mottar sedan en ny prognos över skulden från KPA i augusti månad. Om den nya prognosen innebär en väsentlig förändring, korrigeras kommunens budget innan den fastställs i oktober månad. I slutet på året sammanställs sedan upprättade detaljbudgetar från kommunens olika förvaltningar, i vilken den slutgiltiga totala lönesumman framgår. Finansförvaltningen fastställer sedan en slutgiltig budget på detaljnivå genom att beräkna det slutgiltiga personalomkostnadspålägget. Då budget för finansförvaltningen fastställts i oktober månad behövs ofta en korrigering av pensionskostnaden göras, för att den slutgiltiga budgeten skall stämma med tidigare fastställd budgetram. Om lönesumman överstiger det ursprungliga antagandet korrigeras pensionskostnaden upp jämfört med prognos från KPA, och vice versa.

Bedömning

Görs en ändamålsenlig beskrivning av budgetförutsättningar för pensioner i beslutad budget?

Ja.

Kommunens arbete med budgetering av pensionsskuld och pensionskostnad utförs av ekonomistrateg på kommunens finansförvaltning. Vår bedömning är att denne har god förståelse för pensionsskuldsredovisning, samt kunskap för att förstå och tolka de budgetunderlag från KPA som används i processen. PwC har tagit del av filen “Stansunderlag Finansförvaltningens detaljbudget” samt de prognoser och

[3] Personalomkostnadspålägg - I det sammantagna personalomkostnadspålägget (PO) ingår dels de arbetsgivaravgifter som bestäms av riksdagen (lagstadgade socialavgifter); dels de avgifter som bestäms i kollektivavtal mellan SKR och fackföreningarna inom offentlig sektor (till försäkringar och avtalspensioner).

budgetunderlag som kommunen mottagit från KPA. I filen framgår tydligt vilka belopp som använts vid upprättandet av budgeten, samt varifrån dessa belopp är hämtade. Vi bedömer att budgetförutsättningarna finns väl beskrivna och definierade i kommunens upprättade budget av pensioner.

Samlad bedömning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Uppsala kommun genomfört en granskning av pensionshantering och redovisning.

Granskningens syfte har varit att bedöma om kommunen har ändamålsenliga och tillförlitliga rutiner för rapportering av pensionsunderlag avseende aktuella pensionsplaner och som säkerställer en tillräcklig intern kontroll.

Vidare har syftet varit att bedöma om redovisningen av pensionsåtagandet ger en rättvisande bild i räkenskaperna.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att:

- Kommunstyrelsen i allt väsentligt (trafikljus: grönt) säkerställt att det finns ändamålsenliga och tillförlitliga rutiner för rapportering av pensionsunderlag.
- Kommunstyrelsens interna kontroll i sammanhanget inte helt (trafikljus: gult) är tillräcklig.
- Kommunstyrelsen i allt väsentligt (trafikljus: grönt) redovisar pensionsåtagandet i enlighet med lagstiftning (LKBR) samt rekommendationerna i RKR.
- Kommunstyrelsen i allt väsentligt (trafikljus: grönt) gör en ändamålsenlig beskrivning av budgetförutsättningar för pensioner i beslutad budget?

Rekommendationer

Utifrån genomförd granskning rekommenderar vi:

- Att kommunstyrelsen genom styrning tillser att utöka befintlig årscykel till att även omfatta information om de tester och kontroller av data som utförs i samband med rapportering till KPA. Detta i syfte att skapa extra tydlighet i arbetet i samband med tillfällig eller permanent överlämning av arbetsuppgifter.

- Att kommunstyrelsen genom styrning tillser att utöka befintlig årscykel med en tydligare rollfördelning och ansvarsfördelning över de olika ansvarsområdena när ordinarie befattningshavare ej finns tillgänglig att utföra sina arbetsuppgifter. Detta i syfte att minska personberoendet i pensionshanteringen och för att underlätta för effektiv överlämning av arbetsmoment, i samband med exempelvis sjukfrånvaro eller

annat personalbortfall.

- Att kommunstyrelsen genom styrning tillser att upprätta ett övergripande årshjul eller schema för det administrativa arbetet, samt för de avstämningar och kontroller som sker inom kommunen kopplat till pensionsskuld och ansvarsförbindelse. Ett sådant årshjul eller schema bör omfatta vilka arbetsuppgifter som skall utföras inom ramen för arbetet med pensionsredovisningen, samt när de skall utföras och av vem/vilken funktion.

- Att kommunstyrelsen genom styrning tillser att det införs rutinmässiga tester av pensionsgrundande lön enligt lönesystemet jämfört med fakturaspecifikation gällande årsfakturan från KPA. Testet bör utföras på samtliga individer i underlaget. Testet bör bestå av kontroll av att antalet individer är korrekt, samt att de pensionsmedförande lönerna enligt specifikationen är överensstämmande med informationen i lönesystemet.

- Att vidta åtgärder i syfte att säkerställa att de identifierade avsteg från rekommendationerna i RKR R10 avhjälps i samband med redovisning av pensionsåtagandet i Not.

Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor

Revisionsfråga	Bedömning	
1. Finns ändamålsenliga rutiner för pensionsadministration och utbetalning av pensioner till anställda och förtroendevalda?	**Ja** Vår bedömning grundar sig på att berörda medarbetare inom Uppsala kommun har en tillfredsställande kompetens inom de pensionsavtal som tillämpas inom kommunen. Vidare grundar sig vår bedömning på att det finns väl upparbetade rutiner för samtliga moment inom kommunens pensionsadministration. Det finns en väl utvecklad årscykel som sammanfattar ansvarsområden och i stort sett samtliga arbetsuppgifter som utförs inom ramen för arbetet med pensionsadministration inom kommunen. Tester och kontroller framgår inte av årscykeln.	
2. Är roller och ansvar avseende pensionsadministrationen tydliggjorda?	**Delvis** Vår bedömning baseras på att berörda medarbetare inom Uppsala kommun har en tillfredsställande kännedom om de arbetsuppgifter som i dagsläget utförs inom ramen för pensionsadministrationen och pensionsredovisningen. Kommunen har också visst stöd från KPA för att upprätthålla administrativa rutiner, vilka också enligt kommunen är behjälpliga när de kontaktas. Som tidigare nämnts finns viss ansvarsfördelning dokumenterad i kommunens uppsatta årscykel. Någon plan för överlämning av arbetsuppgifter inför avslutad anställning eller vid långvarig	

	sjukskrivning finns inte. Detta ser vi som en brist. Det finns inte heller andra anställda inom Uppsala kommun, än de som omnämnts i iakttagelserna, som har kännedom om de arbetsmoment som utförs kopplat till pensionsadministration.	
3. Sker kontroller och avstämningar i syfte att säkerställa en korrekt pensionsredovisning?	**Delvis** Ekonomistrateg ansvarar för arbetet med Uppsala kommuns pensionsskuld och ansvarsförbindelse. Denne assisteras till viss del av en annan medarbetare på kommunens finansförvaltning. Vår bedömning är att dessa har god förståelse för pensionsskuldsredovisning och kunskap för att förstå och tolka underlag från KPA. Vi bedömer vidare att det sker rutinmässiga kontroller och avstämningar i syfte att säkerställa en korrekt pensionsredovisning inom Uppsala kommun. Delar av det arbete som utförs dokumenteras av ekonomistrateg. Vidare finns rutinbeskrivningar upprättade för vissa av arbetsmomenten. Något övergripande årshjul eller flödesschema kopplat till arbetet finns dock inte.	
4. Sker pensionsredovisningen i enlighet med lagstiftning (LKBR) och rekommendationer från RKR?	**Ja** Vår bedömning baseras på att kommunen i allt väsentligt uppvisar följsamhet till rekommendationerna i RKR R10. Vi har endast funnit några mindre avvikelser. Vår bedömning är att dessa är av mindre karaktär. Vi bedömer således revisionsfrågan som uppfylld.	

5. Görs en ändamålsenlig beskrivning av budgetförutsättningar för pensioner i beslutad budget?	**Ja** Kommunens arbete med budgetering av pensionsskuld och pensionskostnad utförs av ekonomistrateg på kommunens finansförvaltning. Vår bedömning är att denne har god förståelse för pensionsskuldsredovisning, samt kunskap för att förstå och tolka de budgetunderlag från KPA som används i processen. PwC har tagit del av filen “Stansunderlag Finansförvaltningens detaljbudget” samt de prognoser och budgetunderlag som kommunen mottagit från KPA. I filen framgår tydligt vilka belopp som använts vid upprättandet av budgeten, samt varifrån dessa belopp är hämtade. Vi bedömer att budgetförutsättningarna finns väl beskrivna och definierade i kommunens upprättade budget av pensioner.	

2023-03-08

Tom Ekberg	Viktor Ahlzén
Kvalitetssäkrare	*Projektledare*

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av revisorerna i Uppsala kommun enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från den 2022-11-18. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.

Uppsala kommun

Nämnd
ÖFN

Datum:
ÅÅÅÅ-MM-DD

Nämndbehandlad/nämndbehandlas:
ÅÅÅÅ-MM-DD

Handläggare:
Förnamn Efternamn

Version:

Bokslut 2022

Gemensam nämnd

Överförmyndarnämnden				
		Resultat		
Belopp i miljoner kronor	Kommunbidrag 2022	Bokslut 2022	Bokslut 2021	Helårsprognos 202208
Politisk verksamhet	19,6	0,8	1,5	0,5
Flyktingmottagande	2,2	-0,5	0,3	-0,5
Övriga verksamheter	0,0	0,0	0,0	0,0
Nämnden totalt	**21,8**	**0,2**	**1,8**	**0,0**

Nämndens analys – sammanfattning

Periodens resultat per december är ett överskott om 0,2 mnkr som beror på något lägre verksamhetskostnader än budgeterat (främst IT och KLK-kostnader).

Resultat per verksamhet

Politisk verksamhet

Politisk verksamhet består av övriga ställföreträdare (ej gode män för ensamkommande), kanslikostnader och mindre kostnader för den gemensamma nämnden (tex utlägg för politikerna). Periodens resultat är ett överskott på 0,8 miljoner kronor, vilket är en positiv avvikelse mot budget. Avvikelsen beror på lägre verksamhetskostnader än budgeterat, främst IT och KLK-kostnader.

Flyktingmottagande

Verksamheten Flyktingmottagande består av gode män för ensamkommande barn och vissa kanslikostnader. Periodens resultat är ett underskott om 0,5 miljoner kronor, vilket är en negativ avvikelse mot budget. Avvikelsen beror på högre kostnader för arvoden på grund av på fler antal ensamkommande från Ukraina.

Investeringar

Förvaltningen har inte haft några investeringar år 2022.

Uppsala kommun

I analysen för Uppsala kommun ingår det gemensamma resultatet. Därtill kommer de intäkts- och kostnadsposter som endast gäller Uppsala kommun. Det är reglerande av under/överskott gentemot de andra kommunerna, kostnaderna för Uppsalapolitikerna och bidrag från Migrationsverket.

Nämndens analys – sammanfattning

Överförmyndarnämnden				
		Resultat		
Belopp i miljoner kronor	Kommunbidrag 2022	Bokslut 2022	Bokslut 2021	Helårsprognos 202208
Politisk verksamhet	19,6	0,5	0,7	0,3
Flyktingmottagande	2,2	0,2	0,5	0,0
Övriga verksamheter	0,0	0,0	0,0	0,0
Nämnden totalt	**21,8**	**0,7**	**1,1**	**0,3**

Periodens resultat per december är ett överskott om 0,7 mnkr, vilket är en positiv avvikelse i förhållande till budget för perioden. Avvikelsen beror främst på högre bidrag (anvisningsschablon) från Migrationsverket samt något lägre verksamhetskostnader än budgeterat (främst IT och KLK-kostnader).

Resultat per verksamhet

Politisk verksamhet

Politisk verksamhet består av övriga ställföreträdare (ej gode män för ensamkommande), kanslikostnader och mindre kostnader för den gemensamma nämnden (tex utlägg för politikerna). Periodens resultat är ett överskott på 0,5 miljoner kronor, vilket är en positiv avvikelse mot budget. Avvikelsen beror på lägre verksamhetskostnader än budgeterat, främst IT och KLK-kostnader.

Flyktingmottagande

Verksamheten Flyktingmottagande består av gode män för ensamkommande barn och vissa kanslikostnader. Periodens resultat är ett överskott om 0,2 miljoner kronor, vilket är en positiv avvikelse mot budget. Avvikelsen beror på högre bidrag från Migrationsverket.

Investeringar

Förvaltningen har inte haft några investeringar år 2022.

Verksamhetsplan 2022

Uppföljning per december Verksamhetsplan 2022

Överförmyndarnämnden (ÖFN)

HYPERGENE

Verksamhets-/affärsplan 2022

Fas: *Uppföljning per december Verksamhetsplan 2022*
Rapportperiod: *2022-12-31*

Inriktningsmål 1: Uppsala kommun ska ha en jämställd och hållbar ekonomi

Bedömning	Taggar
Helt uppfyllt	

Senaste kommentar (2022-12-31):

Genom att överförmyndarnämnden är en gemensam nämnd tillsammans med övriga kommuner i länet, har den en gemensam budget, prognos och utfall. Nämnden har en budget på strax under 37 miljoner kronor. Då ingår gemensamma kostnader och alla kommuners bidrag till gemensamma budgeten.

Resultatet på helåret är ett överskott på 0,24 miljoner kronor, vilket är en avvikelse med 0,24 miljoner kronor högre än budgeterat för perioden.

UPPDRAG

1: Genomföra en årlig kartläggning av hur nämndernas och bolagsstyrelsernas resurser kommer män och kvinnor tillgodo i syfte att omfördela resurser för att främja jämställdhet och likvärdighet

Tidigare 1.6:Genomföra en koncernövergripande kartläggning hur resurser fördelas mellan män och kvinnor senast 2022 i syfte att uppnå en jämställd resursfördelning.

Beskrivning: Kommunen ska synliggöra och motverka orättvis fördelning av makt och resurser mellan kvinnor och män, flickor och pojkar. Kommunens uppföljning ska synliggöra skillnader mellan kön där det är relevant (gender budgeting). Kvinnor och män, flickor och pojkar har lika rättigheter och ska ges lika villkor och möjligheter att själva forma sina liv och bidra till samhällets utveckling. Kommunen ska vara en drivande aktör i jämställdhetsarbetet och främja jämställdhet såväl inom organisationen som i samhället i stort

Ansvarig	Startdatum	Slutdatum	Status	Taggar
Susanna Sandström (susanna.sandstrom)	2022-01-01	2022-12-31	Klar	

Senaste kommentar (2022-12-31):

Nämnden genomför löpande analyser av statistik på bland annat hur många män respektive kvinnor som rekryteras till uppdrag som ställföreträdare.

Nämndens ekonomiska resultat redovisas månadsvis på nämndens sammanträden.

ÅTGÄRDER

Nämndens ekonomi följs upp regelbundet genom ägarsamråd och månadsrapportering till nämnden

Ansvarig	Startdatum	Slutdatum	Status	Taggar
Susanna Sandström (susanna.sandstrom)	2022-01-01	2022-12-31	Klar	

Senaste kommentar (2022-12-31):

Nämndens ekonomiska resultat redovisas månadsvis på nämndens sammanträden.

ÅTGÄRDER

Kartlägga skillnader i fördelning av resurser mellan könen

Ansvarig	Startdatum	Slutdatum	Status	Taggar
Susanna Sandström (susanna.sandstrom)	2021-01-01	2021-12-31	Klar	

Senaste kommentar (2022-12-31):

Nämnden genomför löpande analyser av statistik på bland annat hur många män respektive kvinnor som rekryteras till uppdrag som ställföreträdare.

UPPDRAG

2: Förenkla företagens vardag genom att utveckla en nytänkande, effektiv och rättssäker företagsservice med hög kvalitet.

Uppsala är en kommun där nya och befintliga företag ges förutsättningar att starta och växa. För att stimulera jobbtillväxt behöver det skapas bättre förutsättningar för fler företag att starta, etablera sig, ställa om och växa i kommunen. Företag och företagare ska bemötas av effektivitet och bra service med hög tillgänglighet, god förståelse och effektivare handläggning. Kommunens anseende som affärspartner och som aktiv och framåtblickande samverkanspartner ska öka.

Ansvarig	Startdatum	Slutdatum	Status	Taggar
Susanna Sandström (susanna.sandstrom)	2021-01-01	2021-12-31	Stoppad	

Senaste kommentar (2022-12-31):

Nämnden arbetar inte mot företag och kan därför inte påverka uppdraget inom ordinarie verksamhet.

UPPDRAG

3: Utveckla digitala välfärdstjänster för ökad samhällsnytta och ett mer effektivt resursutnyttjande

Den förändrade demografin sätter press på kommunens ekonomi och finansieringen av välfärden. Den digitala teknikens roll för kommunens ekonomi och samhällets välstånd har vuxit snabbt och kommunen behöver dra lärdom av erfarenheter, skynda på och hitta rätt fokus i verksamhetsutveckling, innovation, samverkan och införande av välfärdsteknik. Behovet av nya digitala verktyg så som e-tjänster, artificiell intelligens (AI) och digitala lärplattformar är stort och med stöd av datadrivet beslutsfattande ska kommunen fatta mer välavvägda beslut. Utvecklingstakten måste öka samtidigt som kommunens verksamheter måste säkerställa digital inkludering så att de som inte kan eller vill använda digitala lösningar och tjänster inte lämnas utanför, till exempel genom spridning av projektet FunkIT.

Ansvarig	Startdatum	Slutdatum	Status	Taggar
Susanna Sandström (susanna.sandstrom)	2022-01-01	2022-12-31	Klar	

Senaste kommentar (2022-12-31):

Förvaltningen arbetar i enlighet med en digital färdplan för överförmyndarnämndens verksamhet. Den digitala färdplanen ska säkerställa en långsiktig planering för att nämndens tillsynsarbete fortsatt genomförs på ett rättssäkert och effektivt sätt. Den digitala färdplanen är en strategisk planering av samordningsbehov, omvärldsbevakning och nyttjande av resurser på ett strukturerat sätt.

Under 2022 har förvaltningen arbetat strategiskt för att följa planerade aktiviteter i den digitala färdplanen. De aktiviteter som genomförts enligt plan är att utreda möjlighet till e-signaturer, uppgradera förvaltningens e-tjänst för redovisning och tillhandahålla instruktionsvideor. Vid en genomgång av den digitala färdplanen i början av 2023 visade det sig också att förvaltningen redan påbörjat aktiviteter som var planerade för 2023 och 2024. Vi har påbörjat ett arbete för att begära utredning och komplettering digitalt, börjat mobilanpassa vissa tjänster samt tagit fram en strategi för närvaro i sociala medier.

ÅTGÄRDER

Arbeta i enlighet med en digital färdplan

Ansvarig	Startdatum	Slutdatum	Status	Taggar
Susanna Sandström (susanna.sandstrom)	2022-01-01	2022-12-31	Klar	

Senaste kommentar (2022-12-31):

Vid uppföljningen av den digitala färdplanen i början av 2023 blev det tydligt att förvaltningen arbetar med den digitala utvecklingen i snabbare takt än planerat och det behövs därför tas nya långsiktiga mål för digitalisering. Förvaltningen kommer därför att anordna en workshop för att ta fram nya mål.

Överförmyndarnämnden ska tillse att dess servicenivåer upprätthålls

Ansvarig	Taggar
Susanna Sandström (susanna.sandstrom)	

ÅTGÄRDER

Integrera ett jämställdhetsperspektiv i förvaltningens informationsmaterial

Ansvarig	Startdatum	Slutdatum	Status	Taggar
Susanna Sandström (susanna.sandstrom)	2022-03-31	2022-03-31	Klar	

Senaste kommentar (2022-12-31):

En genomgång av mallar och blanketter görs regelmässigt varje höst. Nämnden har en stor mängd mallar, blanketter och infomaterial som bitvis ses över varje höst genom ett klarspråksprojekt. Där tas också hänsyn till att integrera ett jämställdhetsperspektiv i informationsmaterialet.

Inriktningsmål 2: Uppsala ska vara tryggt och attraktivt att leva, verka och vistas i

Bedömning	Taggar
Helt uppfyllt	

Senaste kommentar (2022-12-31):

Överförmyndarnämnden kan i sin verksamhet på olika sätt motverka så kallad välfärdsbrottslighet. I vår tillsyn får vi kännedom om olika omständigheter som vi kan underrätta berörd utbetalade myndighet om det finns misstanke om oegentligheter, detta i enlighet med Lag (2008:206) om underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen.

Nämnden har även valt att ändra sina rutiner när det gäller lämplighetsprövningen av nya gode män så att det ska uteslutas att god man på något sätt är jävig i förhållande till anordnandet av assistans. Vid tveksamheter i föreslagen ställföreträdares ojävighet bör vi alltid välja en utomstående ställföreträdare. Det finns även en särskild rutin för granskning av assistansersättning i den omfattning det är aktuellt i våra ärenden.

Nämndens medarbetare arbetar för att utveckla nuvarande rutin och anordna workshops för en ännu bättre tillsyn.

UPPDRAG

5: Vässa kommunens förmåga att förebygga och bekämpa ungdomsbrottslighet och kriminalitet.

Tidigare: 2.1 Stärk arbetet för att Uppsala ska vara en trygg plats med låg brottslighet med att förebygga social oro, öka tryggheten och bekämpa de kriminellas ekonomi i samverkan med polis (bland annat inom ramen för nya överenskommelsen), civilsamhället och andra myndigheter.

Beskrivning: Med gemensamma prioriteringar arbetar kommunen och polisen för nolltolerans mot brott och för ett tryggare Uppsala på både kort och lång sikt. Samarbetet mellan kommunala förvaltningar och bolag, polismyndigheten, brottsförebyggande rådet, övriga myndigheter och civilsamhälle ska fördjupas och effektiviseras för att förebygga, förhindra och bekämpa kriminalitet. Kunskapsbaserat arbetssätt och beprövade metoder som till exempel BRÅs fasmodell och ”Sluta skjut” ska användas i syfte att vända utvecklingen i utsatta områden, förebygga skjutningar och grovt våld. Arbete med den fysiska platsens betydelse, utformning, attraktivitet och trivsel samt ökad närvaro ska komplettera det brottsförebyggande arbetet. Myndighetssamverkan ska öka för att bekämpa den organiserade brottsligheten, de kriminellas ekonomi och bekämpa utnyttjande av välfärdssystemen.

Ansvarig	Startdatum	Slutdatum	Status	Taggar
Susanna Sandström (susanna.sandstrom)	2018-01-01	2021-12-31	Påbörjad	

Senaste kommentar (2022-12-31):

Nämnden har tittat på tillsynen av bland annat assistansersättningar och felaktiga folkbokföringar och kommer arbeta löpande med att utveckla vår tillsyn.

ÅTGÄRDER

Ta fram en systematik för att kartlägga välfärdsbrott inom nämndens tillsyn

Ansvarig	Startdatum	Slutdatum	Status	Taggar
Susanna Sandström (susanna.sandstrom)	2022-01-01	2022-12-31	Klar	

Senaste kommentar (2022-12-31):

Nämnden samverkar med andra nämnder och statliga verk för att kompetensutveckla och kartlägga hur nämndens tillsyn kan stärkas på detta område.

ÅTGÄRDER

Kompetensutveckla förvaltningens medarbetare om välfärdsbrott

Ansvarig	Startdatum	Slutdatum	Status	Taggar
Susanna Sandström (susanna.sandstrom)	2022-03-31	2022-03-31	Klar	

Senaste kommentar (2022-12-31):

Under hösten 2022 genomfördes en workshop för förvaltningens medarbetare i syfte att stärka förmågan att granska assistansersättningar inom ramen för vårt uppdrag. Vi arbetar även med erfarenhetsutbyte med Vård-, och Omsorgsförvaltningen för att utveckla medarbetarnas kompetens på området.

ÅTGÄRDER

Utveckla granskningen av assistansersättningar

Ansvarig	Startdatum	Slutdatum	Status	Taggar
Susanna Sandström (susanna.sandstrom)	2022-01-01	2022-12-31	Klar	

Senaste kommentar (2022-12-31):

Nämnden tittar på att utöka nuvarande granskning av assistansärenden till att även utreda mängden insyn i huvudmannens tillvaro. I vissa ärenden har det visat sig att det endast är överförmyndarnämnden som har haft insyn och kunnat slå larm om oegentligheter.

TILLKOMMANDE UPPDRAG

KS-BESLUT: I dialog inom kommunen vidta nödvändiga åtgärder för att på kort sikt stärka kommunens robusthet, resiliens och redundans mot allvarliga störningar inom relevanta områden med anledningen av kriget i Ukraina.

Att-sats: att uppdra åt kommunledningskontoret att vidta nödvändiga åtgärder för att på kort sikt stärka kommunens robusthet, resiliens och redundans mot allvarliga störningar inom relevanta områden.

Att-sats: att hemställa till övriga nämnder och bolagsstyrelser att i dialog med kommunledningskontoret göra detsamma.

Beslutspunkten ingick i: Inriktning avseende Uppsala kommuns agerande med anledning av kriget i Ukraina (KSN-2022-00704).

Sammanträde: KS 2022-03-09

Följs upp från och med augusti 2022.

Ansvarig	Status	Rapportperiod	Taggar
Susanna Sandström (susanna.sandstrom)	Påbörjad	2022-12-31	

Senaste kommentar (2022-12-31):

Nämnden har börjat arbetet med att ta fram en kontinuitetsplan som ska komplettera redan existerande ledningsplan vid allvarlig störning. En workshop kommer att genomföras under 2023 för att identifiera riskområden och arbeta med riskminimering på dessa områden för att minska störningar och avbrott i verksamheten.

TILLKOMMANDE UPPDRAG

KS-BESLUT: Uppmana samtliga nämnder att höja beredskap och genomföra övningar i syfte att de verksamheter de ansvarar för ska stå väl rustade att arbeta analogt i händelse av att digitala funktioner slås ut

Att-sats: att uppmana samtliga nämnder att höja beredskap och genomföra övningar i syfte att de verksamheter de ansvarar för ska stå väl rustade att arbeta analogt i händelse av att digitala funktioner slås ut.

Beslutspunkten ingick i: Inriktning avseende Uppsala kommuns agerande med anledning av kriget i Ukraina (KSN-2022-00704).

Sammanträde: KS 2022-03-09

Följs upp från och med augusti 2022.

Ansvarig	Status	Rapportperiod	Taggar
Susanna Sandström (susanna.sandstrom)	Påbörjad	2022-12-31	

Senaste kommentar (2022-12-31):

Förvaltningen har bland annat påbörjat ett arbete med krigsplanering och utökad kontinuitetshantering. Eftersom det mesta av nämndens material är arkiverat analogt så är risken till påverkan förhållandevis liten om digitala funktioner slås ut.

Granskningen av årsräkningar ska vara klar senast den 1 september 2022

Ansvarig	Taggar
Susanna Sandström (susanna.sandstrom)	

Senaste kommentar (2022-12-31):

Nämndens mål är att samtliga årsräkningar ska vara färdiggranskade den 1 sept. Detta har kunnat uppfyllas till 99,8% då 2937 årsräkningar av totalt 2942 inkomna var granskade per 1 sept.

Resterande årsräkningar har granskats klart innan årsskiftet.

ÅTGÄRDER

Individuella mål

Ansvarig	Startdatum	Slutdatum	Status	Taggar
Susanna Sandström (susanna.sandstrom)	2022-01-01	2022-12-31	Klar	

Senaste kommentar (2022-12-31):

De individuella målen följs upp veckovis. På helheten och på individnivå har resultatet för 2022 sett mycket gott ut.

ÅTGÄRDER

Delmål på förvaltningsnivå

Ansvarig	Startdatum	Slutdatum	Status	Taggar
Susanna Sandström (susanna.sandstrom)	2022-01-01	2022-12-31	Klar	

Senaste kommentar (2022-12-31):

Förvaltningen låg något efter på de tre första delmålen men kunde nå det fjärde och sista delmålet enligt plan.

ÅTGÄRDER

Utveckla möjligheterna att kunna erbjuda ställföreträdarna digital inlämning av redovisning

Ansvarig	Startdatum	Slutdatum	Status	Taggar
Susanna Sandström (susanna.sandstrom)	2022-01-01	2022-12-31	Klar	

Senaste kommentar (2022-12-31):

Den uppgraderade e-tjänsten för redovisning togs i drift i mitten av december 2022 och det har gjorts en marknadsföringsinsats med utskick till samtliga ställföreträdare under slutet av 2022. Förvaltningens medarbetare fick en utbildning under början av 2023.

Inriktningsmål 3: Uppsalas stad och landsbygd ska växa genom ett hållbart samhällsbyggande

Bedömning	Taggar
Ej uppfyllt	

Senaste kommentar (2022-12-31):

Nämnden kan inte påverka detta inom ramen för ordinarie verksamhet.

KOMMUNFULLMÄKTIGES INDIKATORER

Titel	Kön	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Mål	Taggar
IM3. Andel förnybara drivmedel, egna personbilar/lätta lastbilar, kommunorganisatoriskt	Alla	77%	89%	90%		
IM3. Ekologiska livsmedel i kommunens verksamhet, andel	Alla	52%	54%	53%	100%	

UPPDRAG

9: Öka takten i klimatomställningen för att minska växthusgasutsläppen och nå målet om en fossilfri välfärdskommun 2030 och klimatpositivt Uppsala 2050.

Tidigare: 3.9 Upprätta en solkommunstrategi, vilken bland annat rymmer mål om att samtliga av kommunkoncernen ägda fastigheter, där så är hållbart och möjligt, ska ha solceller på sina tak år 2025. (KS och de kommunala fastighetsbolagen)

Beskrivning: Uppsala kommun och Klimatprotokollet har beslutat att öka takten i klimatomställningen. Växthusgasutsläppen ska minska i den takt som krävs för att ligga i linje med Parisavtalets åtagande. Från 2021 ska minskningen i Uppsala vara 10–14 procent per år till 2030. De kommunala verksamheternas egen klimatpåverkan ska minska samtidigt som kommunen aktivt verkar för lägre påverkan bland Uppsalas alla invånare och företag. Kommunen ska satsa på klimatpositiv energiförsörjning, utbyggnad av solenergi och hållbaratransporter.

Ansvarig	Startdatum	Slutdatum	Status	Taggar
Susanna Sandström (susanna.sandstrom)	2019-01-01	2021-12-31	Stoppad	

Senaste kommentar (2022-12-31):

Nämnden arbetar för att minska resursförbrukningen men kan inte påverka detta i större omfattning.

Inriktningsmål 4: Uppsala ska vara jämlikt och inkluderande med goda förutsättningar för folkhälsa och livskvalitet

Bedömning	Taggar
Helt uppfyllt	

Senaste kommentar (2022-12-31):

Nämnden arbetar sedan länge för att inkludera barnkonventionen i verksamheten. Det har därför genomförts en workshop med Barnombudet i Uppsala för att utveckla riktlinjer och förhållningssätt för att i ännu bättre utsträckning omhänderta barnets bästa i alla situationer.

UPPDRAG

11: Påskynda integrationen för en snabbare etablering av nyanlända och skapa förutsättningar för fler människor att försörja sig genom utbildning, arbete eller entreprenörskap.

Beskrivning: Integration ska främjas genom att stötta fler nyanlända att klara av skolan och etablera sig på arbetsmarknaden. Kommunen vill med arbetslinjen understryka arbetets värde. Utanförskapet ska brytas och integrationen förbättras. När långtidsarbetslösheten stiger försvåras möjligheten för nyanlända att etablera sig på arbetsmarknaden. Förutsättningarna ska förbättras både för nyanlända och de som har varit i utanförskap under lång tid. Kommunen ska genom företagsfrämjande organisationer skapa förutsättningar för att fler nyanlända startar företag. Kommunen ska verka för att den ideella sektorn får en mer betydande roll i integrationsarbetet med särskilt fokus på utrikes födda flickor och kvinnor. Kommunen ska också verka för att fler barn till utrikes födda ska gå i förskola.

Ansvarig	Startdatum	Slutdatum	Status	Taggar
Susanna Sandström (susanna.sandstrom)	2021-01-01	2021-12-31	Stoppad	

Senaste kommentar (2022-12-31):

Nämnden kan inte påverka detta inom ordinarie verksamhet.

UPPDRAG

12: Stärka arbetet med att främja psykisk hälsa och förebygga och hantera ökad psykisk ohälsa.

Den psykiska ohälsan riskerar att öka som en effekt av coronapandemin. Det finns risk för ökad oro, ångest och depression, framför allt i grupper som lever under utsatta sociala och ekonomiska förhållanden. Även bland barn och unga finns tendenser till ökad psykisk ohälsa. Psykisk ohälsa grundar sig bland annat i arbetslöshet, ekonomisk oro, isolering, hög arbetsbelastning, sorg och utsatthet för våld och förtryck. Kommunen behöver fokusera på förebyggande åtgärder samverkan med Region Uppsala och civilsamhället, samt ge extra stöd till utsatta grupper.

Ansvarig	Startdatum	Slutdatum	Status	Taggar
Susanna Sandström (susanna.sandstrom)	2022-01-01	2022-12-31	Stoppad	

Senaste kommentar (2022-12-31):

Nämnden arbetar löpande med trygghet och tillgänglighet men har inget särskilt arbete för detta uppdrag inom ordinarie verksamhet.

TILLKOMMANDE UPPDRAG

KS-BESLUT: att uppdra till nämnder och bolagsstyrelser att beakta integrationsrapporten och vidta åtgärder för en bättre integration i Uppsala

Beslutspunkterna ingick i: Integration i Uppsala 2020 - nuläge, målsättning och plan för uppföljning KSN-2018-1069 § 339 2020-12-16

Ansvarig	Status	Rapportperiod	Taggar
Susanna Sandström (susanna.sandstrom)	Stoppad	2022-12-31	

Senaste kommentar (2022-12-31):

Nämnden kan inte påverka detta inom ordinarie verksamhet.

Överförmyndarnämnden ska tillse att barnets bästa alltid sätts i främsta rummet

Ansvarig	Taggar
Susanna Sandström (susanna.sandstrom)	

Senaste kommentar (2022-12-31):

Nämnden arbetar sedan länge för att inkludera barnkonventionen i verksamheten. Det har genomförts en workshop med Barnombudet i Uppsala för att utveckla riktlinjer och förhållningssätt för att i ännu bättre utsträckning omhänderta barnets bästa i alla situationer.

ÅTGÄRDER

Barnärenden ska vara en enskild del av introduktionen för nyanställda

Ansvarig	Startdatum	Slutdatum	Status	Taggar
Susanna Sandström (susanna.sandstrom)	2022-01-01	2022-12-31	Klar	

Senaste kommentar (2022-12-31):

En särskild introduktion i barnärenden har tagits fram och används vid introduktion av alla nyanställda.

ÅTGÄRDER

Barn ska få yttra sig i ärenden som gäller denne om det är lämpligt med hänsyn till barnets ålder och frågans art

Ansvarig	Startdatum	Slutdatum	Status	Taggar
Susanna Sandström (susanna.sandstrom)	2022-01-01	2022-12-31	Klar	

Senaste kommentar (2022-12-31):

Förvaltningen har genomfört en workshop med Barnombudet i Uppsala för att i större utsträckning undersöka barnets vilja och ta vara på barnets bästa i alla ärenden som rör barnet.

Inriktningsmål 5: Uppsalas invånare ska ha bostad och arbete

Bedömning	Taggar
Ej uppfyllt	

Senaste kommentar (2022-12-31):

Nämnden kan inte påverka detta inom ordinarie verksamhet.

UPPDRAG

14: Förbättra möjligheten till anställning för personer med funktionsnedsättning i kommunens verksamheter.

Uppsala ska vara ett bra samhälle att leva i om man har en funktionsnedsättning. Individens egna resurser tas till vara. Kommunen ska analysera vilka hinder och möjligheter som finns idag, och förbättra förutsättningarna för att kommunens verksamheter kan anställa fler med funktionsnedsättning.

Ansvarig	Startdatum	Slutdatum	Status	Taggar
Susanna Sandström (susanna.sandstrom)	2020-01-01	2020-12-31	Ej startad	

Senaste kommentar (2022-12-31):

Nämnden bevakar till exempel möjligheter att anställa via sk extratjänster om behov finns.

Inriktningsmål 6: Uppsalas alla barn och elever ska klara sin utbildning, nå sin gymnasieexamen och utmanas i sitt lärande

Bedömning	Taggar
Ej uppfyllt	

Senaste kommentar (2022-12-31):

Nämnden kan inte arbeta med detta inom ordinarie verksamhet.

Inriktningsmål 7: Uppsala ska vara en äldrevänlig kommun och invånare med funktionsnedsättning ska uppleva trygghet, frihet och tillgänglighet

Bedömning	Taggar
Delvis uppfyllt	

Senaste kommentar (2022-12-31):

Nämnden tillhandahåller gode män och förvaltare till de som har behov av hjälp med att bevaka sin rätt, förvalta sin egendom och sörja för sin person. En ställföreträdare är för nämndens målgrupp en möjlighet att leva ett oberoende liv med rätt insatser och stöd.

Överförmyndarnämnden arbetar därför för att ha tillräckligt med ställföreträdarna som kan förordnas i dessa uppdrag. Detta gör vi bland annat genom att erbjuda alla nya ställföreträdare ett matchat första uppdrag. Vi jobbar även löpande med rekrytering av nya ställföreträdare genom fysiska och digitala rekryteringsträffar. Vi annonserar även i tidningar och sociala medier. Varje år genomförs också en riktad rekryteringsinsats beroende på vilken målgrupp vi vill nå.

Överförmyndarnämnden ska tillse att äldre och personer med funktionsvariationer upplever trygghet, frihet och tillgänglighet genom att ha tillräckligt med ställföreträdare

Ansvarig	Taggar
Susanna Sandström (susanna.sandstrom)	

Senaste kommentar (2022-12-31):

Det har rekryterats 56 st nya ställföreträdare under 2022. Målet på helåret är 80 st nya ställföreträdare. Resultatet är en ökning i jämförelse med föregående år då vi rekryterade 42 st nya ställföreträdare. Förvaltningen arbetar med tidiga rekryteringsinsatser och extrainsatser vid behov.

ÅTGÄRDER

Genomföra ungefär en rekryteringsträff per månad i värdkommunen Uppsala samt en rekryteringsträff per termin i samverkanskommunerna

Ansvarig	Startdatum	Slutdatum	Status	Taggar
Susanna Sandström (susanna.sandstrom)	2022-01-01	2022-12-31	Klar	

Senaste kommentar (2022-12-31):

Under våren 2022 kunde det inte genomföras fysiska informationsträffar med anledning av en ökad smittspridning av Covid 19. Det genomfördes istället digitala informationsträffar. Under hösten 2022 har det genomförts fysiska informationsträffar i värdkommunen och samverkanskommunerna enligt plan.

ÅTGÄRDER

Genomföra digitala rekryteringsinsatser

Ansvarig	Startdatum	Slutdatum	Status	Taggar
Susanna Sandström (susanna.sandstrom)	2022-01-01	2022-12-31	Klar	

Senaste kommentar (2022-12-31):

Vid genomförandet av fysiska informationsträffar finns även möjlighet att delta digitalt.

ÅTGÄRDER

Nya ställföreträdare erbjuds ett lämpligt första uppdrag

Ansvarig	Startdatum	Slutdatum	Status	Taggar
Susanna Sandström (susanna.sandstrom)	2022-01-01	2022-12-31	Klar	

Senaste kommentar (2022-12-31):

Nya ställföreträdare kontaktas och erbjuds ett lämpligt första uppdrag som är särskilt utvalt av handläggare på förvaltningen.

ÅTGÄRDER

Ta fram en strategi för utvärdering av genomförda rekryteringstillfällen

Ansvarig	Startdatum	Slutdatum	Status	Taggar
Susanna Sandström (susanna.sandstrom)	2022-01-01	2022-12-31	Klar	

Senaste kommentar (2022-12-31):

Förvaltningen har tillsammans med en representant från kommunikationsavdelningen sett över genomförda marknadsföringsinsatser och vilket utfall det gett.

ÅTGÄRDER

Genomföra extra rekryteringsinsatser under året vid behov

Ansvarig	Startdatum	Slutdatum	Status	Taggar
Susanna Sandström (susanna.sandstrom)	2022-01-01	2022-12-31	Klar	

Senaste kommentar (2022-12-31):

Tre extra rekryteringsinsatser är genomförda under hösten 2022. Det handlar om deltagande på mässor eller marknader i områden där vi ser behov av nya ställföreträdare.

Ställföreträdare ska erbjudas nödvändig utbildning och kompetensutveckling

Ansvarig	Taggar
Susanna Sandström (susanna.sandstrom)	

Senaste kommentar (2022-12-31):

Varje år hålls förvaltningen delvis i en kurs med fyra kurstillfällen som genomförs vår och höst. Det hålls även en motiverande föreläsning under hösten.

ÅTGÄRDER

Erbjuda utbildning till nya ställföreträdare och ställföreträdare i behov av kompetensutveckling halvårsvis

Ansvarig	Startdatum	Slutdatum	Status	Taggar
Susanna Sandström (susanna.sandstrom)	2022-01-01	2022-12-31	Klar	

Senaste kommentar (2022-12-31):

Varje vår och höst erbjuds nya ställföreträdare en kurs med fyra kurstillfällen.

ÅTGÄRDER

Genomföra och finnas tillgängliga för information- och utbildningsinsatser riktade mot personal hos viktiga samverkanspartners

Ansvarig	Startdatum	Slutdatum	Status	Taggar
Susanna Sandström (susanna.sandstrom)	2022-01-01	2022-12-31	Klar	

Senaste kommentar (2022-12-31):

Under varje höst genomförs en rad olika informations-, och utbildningsinsatser riktade mot biståndshandläggare, boendepersonal, vårdcentraler m.m.

ÅTGÄRDER

Genomföra en vidareutbildande föreläsning per år

Ansvarig	Startdatum	Slutdatum	Status	Taggar
Susanna Sandström (susanna.sandstrom)	2022-01-01	2022-12-31	Klar	

Senaste kommentar (2022-12-31):

En stor föreläsning är genomförd i november 2022 i både Enköping och Uppsala.

ÅTGÄRDER

Ta fram material för utbildning i digital redovisning

Ansvarig	Startdatum	Slutdatum	Status	Taggar
Susanna Sandström (susanna.sandstrom)	2022-01-01	2022-12-31	Klar	

Senaste kommentar (2022-12-31):

I samband med uppgradering av e-tjänsten för redovisning har förvaltningen tillgängliggjort instruktioner och instruktionsfilmer framtagna av leverantören.

ÅTGÄRDER

Tillhandahålla och fortlöpande uppdatera förvaltningens tryckta material

Ansvarig	Startdatum	Slutdatum	Status	Taggar
Susanna Sandström (susanna.sandstrom)	2022-01-01	2022-12-31	Klar	

Senaste kommentar (2022-12-31):

Genomförs löpande.

Inriktningsmål 8: Uppsalas invånare, organisationer och näringsliv ska vara delaktiga i att utforma samhället

Bedömning	Taggar
I hög grad uppfyllt	

Senaste kommentar (2022-12-31):

Förvaltningen har under året månadsvis rapporterat antalet besvarade telefonsamtal samt genomfört en fördjupad granskning av "sörja för person".

UPPDRAG

28: Utarbeta en systematik för att skapa likvärdiga möjligheter för invånarna att vara delaktiga i utvecklingen av Uppsala.

En av Agenda 2030:s principer är att ingen ska lämnas utanför. Principen handlar om att göra aktiva val för att nå grupper i samhället som lever i utsatthet, är diskriminerade eller exkluderade. Det är en förutsättning för att kunna nå de 17 globala målen för hållbar utveckling. Alla kommunens verksamheter ska öka sin kunskap och systematiskt arbeta för att möta invånarnas olika behov på likvärdiga villkor. Fokus ska till exempel vara på barn och unga, äldre, personer med funktionsnedsättning, HBTQ+-personer, nationella minoriteter och nyanlända. Kommunens information ska utformas utifrån klarspråk och vara lättillgänglig så att alla invånare har möjlighet att vara delaktiga i att utforma samhället. Behoven ska vara utgångspunkt när kommunens verksamheter agerar, kommunicerar och prioriterar.

Ansvarig	Startdatum	Slutdatum	Status	Taggar
Susanna Sandström (susanna.sandstrom)	2021-01-01	2021-12-31	Klar	

Senaste kommentar (2022-12-31):

Nämnden har månadsvis fått en rapportering av antal besvarade samtal som inkommit till förvaltningen. Statistikverktyget för besvarade samtal har numera tagits bort så denna rapportering har avslutats.

Förvaltningen har under hösten 2022 genomföra en fördjupad granskning avseende att bevaka rätt och sörja för person.

ÅTGÄRDER

Månadsrapportering till nämnd med statistik på besvarade telefonsamtal

Ansvarig	Startdatum	Slutdatum	Status	Taggar
Susanna Sandström (susanna.sandstrom)	2021-01-01	2021-12-31	Klar	

Senaste kommentar (2022-12-31):

Statistik på bevarade samtal har rapporterats till nämnden månadsvis. Under 2022 har det besvarats fler samtal än samma period 2021.

ÅTGÄRDER

Genomföra fördjupad granskning avseende ”sörja för person” och ”bevaka rätt”

Ansvarig	Startdatum	Slutdatum	Status	Taggar
Susanna Sandström (susanna.sandstrom)	2021-01-01	2021-12-31	Klar	

Senaste kommentar (2022-12-31):

Under hösten genomfördes en fördjupad granskning av "sörja för person" i ungefär 200 akter. Granskningen genomfördes helt digitalt 2022 till skillnad från året innan.

Inriktningsmål 9: Uppsala kommuns medarbetare ska ha bra arbetsvillkor och kan med hög kompetens möta Uppsala

Bedömning	Taggar
Helt uppfyllt	

Senaste kommentar (2022-12-31):

Förvaltningen arbetar teambaserat enligt Susan Wheelans metod om effektiva team. Omorganisationen till ett teambaserat arbetssätt genomfördes i slutet av 2017 och sedan dess har förvaltning måluppfyllnad och trivsel ökat markant.

Resultatet på medarbetarenkäten 2022 var något högre totalt än 2021. Förvaltningen har arbetat med relevanta åtgärder kopplat till resultatet.

UPPDRAG

30: Stärka arbetet med hälsofrämjande arbetssätt och hållbar arbetsmiljö.

Tidigare: 21 (2021) och 9.6 Minska sjukfrånvaro genom att stärka arbetet med hälsofrämjande arbetssätt och hållbar arbetsmiljö. (KS)

Beskrivning: Chefer och medarbetare ska uppmuntras till en hälsosam livsstil. Kommunens arbetsmiljöarbete ska i första hand vara hälsofrämjande och förebyggande. Systematik, väl fungerande rutiner och löpande dialog mellan chefer, medarbetare och skyddsombud är en garant för att kommunen ska kunna säkerställa en god organisatorisk, social och fysisk arbetsmiljö. Alla medarbetare är medledare när det kommer till sin egen arbetsmiljö och arbetssituation. Medledarskap står för det ansvar för arbetsmiljö och arbetssituation som varje medarbetare, oavsett roll, har. Kommunen ska arbeta för att behålla en hälsofrämjande och hållbar arbetsmiljö på lång sikt utifrån nya möjligheter till ett flexibelt arbetsliv i en utvecklad digital miljö, så väl för distansarbete som för digitala samarbetsformer.

Ansvarig	Startdatum	Slutdatum	Status	Taggar
Susanna Sandström (susanna.sandstrom)	2020-01-01	2020-12-31	Klar	

Senaste kommentar (2022-12-31):

Nämnden har beslutat om en kompetensförsörjningsplan för förvaltningen som ska realiseras kommande år.

ÅTGÄRDER

Bevara låg korttidssjukfrånvaro genom tidiga aktiviteter

Ansvarig	Startdatum	Slutdatum	Status	Taggar
Susanna Sandström (susanna.sandstrom)	2022-01-01	2022-12-31	Klar	

Senaste kommentar (2022-12-31):

Medarbetare med 6 eller fler korttidsfrånvarotillfällen erbjuds omtankesamtal.

ÅTGÄRDER

Nämnden ska ta fram en kompetensförsörjningsplan

Ansvarig	Startdatum	Slutdatum	Status	Taggar
Susanna Sandström (susanna.sandstrom)	2022-01-01	2022-12-31	Klar	

Senaste kommentar (2022-12-31):

Nämnden har beslutat om en kompetensförsörjningsplan för förvaltningen som ska realiseras kommande år.

TILLKOMMANDE UPPDRAG

KS-BESLUT: att uppdra till samtliga förvaltningschefer att göra en översyn av chefers organisatoriska förutsättningar.

Beslutspunkten ingick i: Rekommendation om riktmärke för antal medarbetare per chef i Uppsala kommun (KSN-2021-03046) 2021-12-15

Ansvarig	Status	Rapportperiod	Taggar
Susanna Sandström (susanna.sandstrom)	Stoppad	2022-12-31	

Senaste kommentar (2022-12-31):

Ej aktuellt då det bara finns en chef på förvaltningen.

TILLKOMMANDE UPPDRAG

KS-BESLUT: att uppdra till samtliga förvaltningschefer att göra en analys av nuläge och önskat läge gällande antal medarbetare per chef och ta fram en plan för implementering och ekonomiska konsekvenser av implementeringen

Beslutspunkten ingick i: Rekommendation om riktmärke för antal medarbetare per chef i Uppsala kommun (KSN-2021-03046) 2021-12-15

Ansvarig	Status	Rapportperiod	Taggar
Susanna Sandström (susanna.sandstrom)	Stoppad	2022-12-31	

Senaste kommentar (2022-12-31):

Ej aktuellt då det bara finns chef på förvaltningen.

N9.1 Kommunen ska ha ett hållbart och hälsofrämjande arbetsliv. (Gemensamt HR-nämnd-/bolagsmål)

Chefer och medarbetare ska uppmuntras till en hälsosam livsstil. Kommunens arbetsmiljöarbete ska i första hand vara hälsofrämjande och förebyggande.

Antalet medarbetare med upprepad korttidssjukfrånvaro ska minska.

Systematik och väl fungerande rutiner är en garant för att kommunen ska kunna säkerställa en god organisatorisk, social och fysisk arbetsmiljö för alla chefer och medarbetare. God organisatorisk, social och fysisk arbetsmiljö utvecklas genom en löpande dialog mellan chefer och medarbetare.

Alla medarbetare är medledare när det kommer till sin egen arbetsmiljö och arbetssituation. Medledarskap står för det ansvar för arbetsmiljö och arbetssituation som varje medarbetare, oavsett roll, har.

Nämnder, styrelser, förvaltningar och bolag ska regelbundet följa upp arbetsmiljön och arbetsmiljöarbetet i verksamheten, och säkerställa att en returnering av arbetsmiljöuppgifter kan hanteras på ett bra sätt.

Kommunstyrelsen har en särskild tillsynsplikt för kommunens arbetsmiljö. Därför kommer kommunstyrelsen särskilt följa upprepad kortidssjukfrånvaro, hållbart medarbetarengagemang samt arbetsskador på kommunövergripande nivå under perioden.

Ansvarig	Taggar
Susanna Sandström (susanna.sandstrom)	

Senaste kommentar (2022-12-31):

Uppföljning av korttidsfrånvaro genom omtankesamtal och tidiga aktiviteter. Nämnden har tagit fram en kompetensförsörjningsplan under hösten för att minska sårbarhet och arbetar löpande med en ersättarplanering som också ska fungera som en strategi för frånvarohantering.

N9.2 Kommunen ska ha ett kulturbärande ledar- och medarbetarskap, som säkrar leveranser av hög kvalitet, verksamhetsutveckling och medledarskap. (Gemensamt HR-nämnd-/bolagsmål)

I en utmanande omvärld med stort förändringstryck och höga förväntningar från kommuninnevånare, organisationer, näringsliv, besökare och medarbetare har kommunkoncernens chefer ett komplext uppdrag.

Ledarskapet ska stimulera medarbetare till aktivt medskapande och chefen ska tillsammans med sina medarbetare förändringsleda, driva förbättringsarbete och skapa förutsättningar för verksamhetsutveckling.

Kommunkoncernens värdegrund är den gemensamma utgångspunkten för både chefer och medarbetare i arbetet med förändring, förbättring och utveckling. Kommunstyrelsen arbetar vidare med Uppsala kommuns värdegrund om att arbeta tillsammans för att öka förmågan att arbeta tillsammans med kommuninvånare och näringsliv.

Kommunen ska arbeta långsiktigt och strukturerat med chefs- och ledarutveckling och ha tydliga processer för kompetensförsörjning, ersättarplanering, rekrytering och karriäromställning för chefer och ledare.

Introduktionen av nya chefer ska ha hög kvalitet och alltid övergå i en individuell utvecklingsplan.

Ansvarig	Taggar
Susanna Sandström (susanna.sandstrom)	

Senaste kommentar (2022-12-31):

Nämnden ska fortsätta med ett teambaserat arbetssätt enligt Susan Wheelan modell med effektiva team. Uppföljning genomförs löpande.

ÅTGÄRDER

FORTSÄTTA ARBETA TEAMBASERAT

Nämnden har för avsikt att fortsätta arbeta i enlighet med Susan Wheelans modell om effektiva team som använts sedan slutet av 2017.

Ansvarig	Startdatum	Slutdatum	Status	Taggar
Susanna Sandström (susanna.sandstrom)	2022-01-01	2022-12-31	Klar	

Överförmyndarförvaltningen ska vara en attraktiv arbetsplats

Ansvarig	Taggar
Susanna Sandström (susanna.sandstrom)	

Senaste kommentar (2022-12-31):

Vid annonsering av vakanta tjänster får förvaltningen ofta många ansökningar, vanligtvis mellan 80-100 sökande.

ÅTGÄRDER

Flexibel fysisk arbetsplats och ett digitalt arbetssätt

Ansvarig	Startdatum	Slutdatum	Status	Taggar
Susanna Sandström (susanna.sandstrom)	2022-01-01	2022-12-31	Klar	

Senaste kommentar (2022-12-31):

Förvaltningen har en ambitiös digitaliseringsplan och erbjuder en flexibel fysisk arbetsplats.

ÅTGÄRDER

Löpande dialog mellan chef och medarbetare om mål, arbetsuppgifter och individuell utveckling

Ansvarig	Startdatum	Slutdatum	Status	Taggar
Susanna Sandström (susanna.sandstrom)	2022-01-01	2022-12-31	Klar	

Senaste kommentar (2022-12-31):

Bokas in regelbundet av chef.

Synpunktshantering

Ansvarig	Taggar
Susanna Sandström (susanna.sandstrom)	

I vilken utsträckning har ni systematiska arbetssätt för att hantera synpunkter i enlighet med riktlinjen för synpunktshantering? 1. I hela verksamheten, förklara kort hur ni arbetar med detta. 2. I delar av verksamheten, förklara kort hur ni arbetar med detta

Svar	Taggar
Inget svar	

Senaste kommentar (2022-12-31):

Synpunkter samlas in bland annat via hemsidan där det finns en fråga om respektive sida har varit till hjälp för den som besökt hemsidan. Synpunkter insamlas också per telefon och följs upp på de områden där det finns möjlighet till utveckling och förbättring.

Finns några hinder för att arbeta i linje med riktlinjen för synpunktshantering? Beskriv kort vad de består i.

Svar	Taggar
Inget svar	

Senaste kommentar (2022-12-31):

Vi har inget system där vi systematiskt samlar in synpunkter. Vi har undersökt möjligheter till att skicka ut enkäter och möjlighet att svara på några utvärderande frågor efter att en kommuninvånare haft kontakt med förvaltningen på telefon. Hittills har vi inte kunnat genomföra något av dem med hänsyn till GDPR.

Vilka är de 3-5 viktigaste förbättringsområdena ni har identifierat utifrån inkomna synpunkter? Har ni planerat för eller vidtagit några större åtgärder utifrån dessa förbättringsområden?

Svar	Taggar
Inget svar	

Senaste kommentar (2022-12-31):

Vi vill gärna genomföra enkäter och liknande för vår målgrupp men har inte funnit lämpliga sätt att genomföra detta.

§ 40

Ekonomisk månadsrapport december 2022

Överförmyndarnämnden beslutar

att lägga rapporten till handlingarna

Föredragande
Susanna Sandström

Sammanfattning
Överförmyndarens resultat per december månad är ett plus på 240,5 TSEK. Den del av överförmyndarverksamheten som omfattar en större del av kansliet och ställföreträdare som inte är förordnade för ensamkommande har ett överskott på 533,1 TSEK. Flyktingmottagande, d.v.s. gode män för ensamkommande samt en mindre del av kansliet, har ett underskott om 523,1 TSEK, vilket är en negativ avvikelse mot budget. Avvikelsen beror på högre kostnader för arvoden på grund av fler antal ensamkommande från Ukraina.

012 315 - © *Copyright* SKL Kommentus 19-01

§ 41

Verksamhetsstatistik januari 2023

Överförmyndarnämnden beslutar

att lägga statistiken till handlingarna

Föredragande
Susanna Sandström

Sammanfattning
Susanna Sandström informerar om aktuell verksamhetsstatistik. Förvaltningen har granskat 393 årsräkningar, vilket är fler än de 360 som hade granskats vid samma period under 2022. Hittills under 2023 har förvaltningen rekryterat tre ställföreträdare. Antalet förordnanden är något fler än vid samma period under 2022. Antal godmanskap för ensamkommande barn har ökat jämfört med föregående år till följd av kriget i Ukraina.

012 315 - © *Copyright* SKL Kommentus 19-01

§ 42

Beslut årsbokslut

Överförmyndarnämnden beslutar

att godkänna årsbokslutet för 2022

Föredragande
Susanna Sandström

Bakgrund
Överförmyndarnämnden har upprättat ett årsbokslut inför årsredovisningen.

Motivering
Nämnden har en budget på cirka 37 miljoner kronor. Då ingår gemensamma kostnader och samtliga kommuners bidrag till den gemensamma budgeten. Periodens resultat per december är ett överskott om 0,24 miljoner. Avvikelsen återfinns inom förvaltningens kansli och är lägre verksamhetskostnader än beräknat. Helårsprognosen per augusti var ett överskott om 0,01 miljoner kronor. Resultatutvecklingen är ett större överskott än helårsprognosen per augusti.

Delges: Beslut och bilaga delges kommunledningskontoren i samtliga samverkande kommuner

012 315 - © *Copyright* SKL Kommentus 19-01

§ 43

Verksamhetsplan

Överförmyndarnämnden beslutar

att anta verksamhetsplan och budget för 2023
att precisera målet för medarbetarundersökningen i verksamhetsplanen till minst 75%
att skriva in i verksamhetsplanen att överförmyndarförvaltningen ska genomföra minst en utbildningsdag i digital redovisning per kalenderår

Föredragande
Susanna Sandström

Bakgrund
En verksamhetsplan för 2023 med plan för 2024 till 2025 har tagits fram. Verksamhetsplanen utgår från de mål och uppdrag som överförmyndarnämnden fått från kommunfullmäktige i värdkommunen Uppsala. I arbetet med verksamhetsplanen har det tagits hänsyn till att mål och uppdrag ska vara relevanta för samtliga åtta kommuner i samverkan.

Motivering
I verksamhetsplanen beskriver överförmyndarnämnden hur överförmyndarverksamheten ska bedrivas under 2023 med plan för 2024-2025.

Delges:
Kommunledningskontoren i samtliga samverkande kommuner

012 315 - © *Copyright* SKL Kommentus 19-01

§ 44

Beslut verksamhetsuppföljning

Överförmyndarnämnden beslutar
att godkänna verksamhetsuppföljningen för 2022

Föredragande
Susanna Sandström

Bakgrund
I samband med årsbokslut ska kommunövergripande inriktningsmål och uppdrag samt nämndspecifika mål från verksamhetsplanen följas upp. När det gäller kommunövergripande inriktningsmål och uppdrag följer det Uppsala som är värdkommun.

Motivering
En uppföljning har skett av både de kommunövergripande inriktningsmålen och de nämndspecifika målen från verksamhetsplanen. Uppföljningen biläggs detta beslut.

Delges: Beslut och bilaga delges kommunledningskontoren i samtliga samverkande kommuner

012 315 - © *Copyright* SKL Kommentus 19-01

§ 45

Avrapportering av internkontrollplan för 2022

Överförmyndarnämnden beslutar
att lägga rapporten till handlingarna

Föredragande
Susanna Sandström

Sammanfattning
Förvaltningen genomför sin internkontroll kvartalsvis och enligt internkontrollplanen för år 2022 granskades antalet ärenden äldre än 90 dagar, kontrollen av rutinefterlevnad avseende klagomålshantering, kontrollen av rutinefterlevnad avseende bytesärenden och kontrollen av rutinefterlevnad avseende tillståndsärenden.

I de flesta fallen beror den långa handläggningstiden på svårigheten att hitta en ställföreträdare för uppdraget. Förvaltningens åtgärd är att för kommande år förnya strategin för rekrytering av nya ställföreträdare. På de övriga kontrollområdena har feedback givits till berörda handläggare. Rutinerna för samtycke till försäljning av bostad och för handläggning vid samtyckesfria omplaceringar kommer att ses över.

012 315 - © *Copyright* SKL Kommentus 19-01

§ 46

Beslut initiativärende

Överförmyndarnämnden beslutar
att bereda förslagen i inkommet initiativärende

Föredragande
Susanna Sandström

Bakgrund
Inför nämndens sammanträde den 30 januari 2023 inkom ett initiativärende till Överförmyndarnämnden.

Motivering
Initiativärendet beskriver nämndens nuläge vad gäller rekrytering av nya ställföreträdare och framför förslag för att förbättra nämndens underlag av ställföreträdare. Detta i syfte att minska väntetiderna för att få god man eller förvaltare.

Förslagen lämnas över till förvaltningen för beredning inför nämndens beslut.

012 315 - © *Copyright* SKL Kommentus 19-01

§ 47

Övriga frågor väckta av nämndens ledamöter

Inga övriga frågor väcktes av nämndens ledamöter

Sammanträdet avslutas.

012 315 - © *Copyright* SKL Kommentus 19-01

Uppsala kommun

Datum: 2023-04-14

Diarienummer: KRN-2023-00020

KOMMUNREVISIONEN

Mottagare:

Fullmäktige i Uppsala kommun
Organisationsnummer 212000-3005

Revisionsberättelse för år 2022

Vi, av fullmäktige utsedda revisorer i Uppsala kommun, har granskat den verksamhet som bedrivits i styrelse, nämnder och de gemensamma nämnderna samt genom utsedda lekmannarevisorer den verksamhet som bedrivits i kommunens företag under år 2022. Granskningen har utförts av sakkunniga från PwC som biträder revisorerna.

Styrelse och nämnder ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. De ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll och återredovisning till fullmäktige.

Revisorerna ansvarar för att granska verksamhet, intern kontroll och räkenskaper samt att pröva om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag och mål samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet och kommunens revisionsreglemente. Granskningen har haft den omfattning och inriktning samt givit det resultat som redovisas i bilagan "Revisorernas redogörelse för år 2022".

Årets resultat kommunkoncernen
Årets resultat för Uppsala kommunkoncern uppgår till 800 mnkr för verksamhetsåret att jämföra med 1 296 mnkr föregående år. Resultatet fördelar sig med 701 mnkr för kommunen i förvaltningsform och 164 mnkr för de kommunala bolagen. Resultatet motsvarar 4,8 procent av intäkterna från skatter, generella statsbidrag och utjämning. Årets resultat påverkas positivt av jämförelsestörande poster uppgående till 79 mnkr. Dessa består främst av realisationsvinster från exploateringsverksamheten, bidrag till statlig infrastruktur samt utrangering av anläggningstillgångar. I stadshuskoncernen påverkas resultatet negativt med 35 mnkr i fastighetsavyttringar.

Efter justering för realisationsvinster från försäljning av anläggningstillgångar uppgick 2022 års balanskravsresultat till 698 miljoner kronor vilket innebär att kommunen uppfyller det lagstadgade resultatmålet för ekonomi i balans.

Nämnderna, exklusive kommunstyrelsen, redovisar ett samlat överskott om 132 mnkr. Kommunstyrelsen redovisar ett underskott om -266 mnkr. Av detta avser -313 mnkr stadsbyggnadsförvaltningen där det finns ett underskott inom mark- och exploateringsverksamheten.

För finansförvaltningen blev årets resultat 835 mnkr kronor och därmed 520 mnkr högre än budget till följd av högre skatteintäkter och generella statsbidrag utifrån en starkare återhämtning av ekonomin än beräknat.

Årets investeringar i kommunkoncernen uppgick till totalt 3 366 mnkr. De kommunala bolagen investerade för 1 976 mnkr och nämnderna för 1 466 mnkr. Kommunkoncernens investeringar finansierades i år till stor del av kassaflödet från den löpande verksamheten som uppgick till 2 654 mnkr. Låneskulden uppgår till 17 700 mnkr, vilket motsvarar 73 098 kr per invånare. Detta är en minskning av låneskulden per invånare med 1 061 kr jämfört med föregående år.

Nettokostnaderna för kommunens verksamhet i förvaltningsform exklusive jämförelsestörande poster, ökade med 5,1 procent jämfört med 2021. Nettokostnadsutvecklingen understiger därmed ökningen av intäkter från skatter, generella statsbidrag och utjämning på 5,9 procent.

Uppsala kommuns resultat år 2022 är positivt mot bakgrund av att den svenska ekonomin bromsade in under året. Lågkonjunkturen förväntas fortsätta även under 2023 och 2024 med kostnadsökningar till följd av den höga inflationen och innebära utmaningar för kommunen att finansiera både välfärd och tillväxt.

Vi bedömer att kommunens räkenskaper när det gäller resultaträkning, balansräkning, kassaflödesanalys och noter i allt väsentligt är rättvisande. Av redovisningsprinciperna framgår att Uppsala kommun inte redovisar lokalinhyrning som finansiell leasing. Enligt den genomgång kommunen gjort finns inga väsentliga finansiella leasingavtal avseende lokalhyra. Kommunen hyr in merparten av sina lokaler från de helägda dotterbolagen, så även specialfastigheter, vilket åskådliggörs i koncernredovisningen med tillhörande noter. Kommunen kommer att följa den praxisförskjutning samt utveckling av normering som sker inom området och vid behov ompröva hanteringen.

Vi gör bedömning att förvaltningsberättelsen, driftredovisningen och investeringsredovisningen och den sammanställda redovisningen är upprättade i enlighet med lag om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) och god redovisningssed. Enligt vår uppfattning överensstämmer annan information i alla väsentliga avseenden med övriga delar i årsredovisningen.

Nämndernas resultat

Nämnderna redovisade i stort sett en ekonomi i balans för verksamhetsåret 2022 med undantag av gatu- och samhällsmiljönämnden som uppvisar ett underskott på -59 mnkr och äldrenämnden vars underskott uppgår till -9 mnkr. Gatu- och samhällsmiljönämndens underskott förklaras främst av avskrivningar och utrangeringar samt kostnader för hantering av dagvatten. Äldrenämndens underskott beror främst på ökade kostnader för inhyrning av legitimerad sjukvårdspersonal.

Utbildningsnämnden redovisade ett överskott på 90 mnkr år 2022 till följd av ökade statsbidrag och färre elever än budgeterat. Även arbetsmarknadsnämnden redovisade ett överskott med 63 mnkr till följd av minskade kostnader för försörjningsstöd och högre statsbidrag. Omsorgsnämnden och socialnämnden redovisade överskott om 19 respektive 15 mnkr. Socialnämndens positiva resultat innebär en skillnad i det ekonomiska utfallet jämfört med de senaste årens underskott.

Gatu- och samhällsmiljönämndens underskott hänförs till avskrivningar och utrangeringar samt kostnader för hantering av dagvatten. Nämnden rekommenderas att utveckla arbetet med ekonomiska prognoser. Detta med bakgrund av att nämnden prognostiserar ett resultat i linje med budget vid delårsuppföljningar men redovisar ett resultat för 2022 på -59 mnkr. Under året har en fördjupad granskning genomförts avseende underhåll av gator och vägar. Efter genomförd granskning var det vår sammanfattande revisionella bedömning att gatu- och samhällsmiljönämnden inte säkerställer att underhållsarbetet planeras och styrs på ett effektivt och tillräckligt sätt. Nämnden har i sitt svar i februari 2023 till kommunrevisionen instämt i att de uppmärksammade bristerna föreligger inom verksamhetsområdet och att avsikten är att säkerställa ett mera strategiskt arbetssätt och kartlägga verksamheten avseende gatuunderhåll.

Äldrenämnden kan delvis i rimlig grad verifiera att förvaltningen skett på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt under år 2022. Nämnden uppvisar en negativ avvikelse mot budget om 9,0 mnkr, vilket motsvarar 0,4 procent av den totala budgetramen.

Omsorgsnämnden rekommenderas att tillse att målstyrning och uppföljning stärks genom att ange referensvärden och målvärden för samtliga fastställda mål. Detta mot bakgrund av att det saknas uppföljningsbara indikatorer för sex av nio av kommunfullmäktiges inriktningsmål.

Utifrån den grundläggande granskningen bedömer vi att kommunstyrelsen och gatu- och samhällsmiljönämnden delvis kan verifiera att förvaltningen skett på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt under år 2022, då styrelsen och nämnden uppvisar negativa resultat om -266 mnkr respektive -59,0 mnkr för helåret. Vi bedömer att övriga nämnder i rimlig grad kan verifiera att förvaltningen skett på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt under år 2022.

Utifrån den grundläggande granskningen bedömer vi också att kommunstyrelsen och samtliga nämnder, med undantag för plan- och byggnadsnämnden, kan verifiera att dess förvaltning utförts på ett ändamålsenligt sätt under år 2022. Plan- och byggnadsnämndens ändamålsenlighet kan ej bedömas då nämnden vid årsredovisning ej lämnat en tydlig redogörelse för måluppfyllnad av kommunfullmäktiges inriktningsmål.

Intern kontroll

Kommunstyrelsen har under året reviderat kommunens reglemente för intern kontroll inom arbetet med utveckling av kommunens styrning och ansvaret för visselblåsarfunktionen. Vi ser positivt på att kommunstyrelsen även under år 2022 har fortsatt att utveckla arbetet med intern kontroll när det gäller bland annat kontrollmiljön, systematik för riskhantering i syfte att vägleda nämnderna och bolagsstyrelserna i arbetet.

Vi bedömer att kommunstyrelsens och nämndernas interna kontroll i rimlig grad har varit tillräcklig under år 2022. Vi rekommenderar kommunstyrelsen att tydliggöra om de formaliakrav som gäller för målstyrning, intern kontroll med mera även omfattar mindre nämnder som till exempel namngivningsnämnden. Vidare rekommenderas kommunstyrelsen inom ramen för uppsiktsplikten att noggrant följa nämndernas analys av den interna kontrollens funktionalitet i enlighet med nämndernas ansvar för rapportering av den interna kontrollen.

Finansiella mål för god ekonomisk hushållning
Kommunfullmäktige har formulerat tre finansiella mål:

1. Resultatet ska motsvara minst 2,0 procent av intäkterna från skatter, generella statsbidrag och utjämning
2. Soliditeten för kommunkoncernen inklusive pensionsåtaganden ska ligga mellan 25-27 procent
3. Låneskulden per invånare ska inte öka mer än 5 procent årligen.

Av redovisningen framgår att samtliga av de finansiella målen har uppfyllts.

Årets resultat för kommunen i förvaltningsform uppgick till 701 mnkr vilket motsvarar 4,8 procent av skatter och generella statsbidrag och utjämning. Soliditeten inklusive pensionsåtaganden uppgår till 28 procent vilket är en förbättring med 1 procentenhet jämfört med föregående år. Vid utgången av 2022 uppgick låneskulden till 17 700 mnkr vilket är en ökning med 80 mnkr jämfört med föregående år. Låneskulden per invånare har under de senaste tre åren minskat med 1,8 procent årligen.

Grundat på vår granskning av årsredovisningens återrapportering har det inte framkommit några omständigheter som ger oss anledning att anse att resultatet inte skulle vara förenligt med de finansiella mål som fullmäktige fastställt i budget 2022.

Inriktningsmål för god ekonomisk hushållning
Kommunfullmäktige har fastställt ett måldokument för perioden 2022-2024 med sammanlagt nio inriktningsmål och 31 uppdrag. Därutöver finns ytterligare åtta uppdrag till nämnder och bolagsstyrelser från tidigare år samt 36 tillkommande uppdrag som kommunfullmäktige lämnat till nämnder och bolagsstyrelser vid sidan av mål och budget. I årsredovisningen gör kommunstyrelsen en avstämning och bedömning mot kommunens nio inriktningsmål för god ekonomisk hushållning som fastställts i budget 2022. Fem av inriktningsmålen har bedömts vara i hög grad uppfyllda vid årets slut och fyra bedöms delvis uppfyllda. De delvis uppfyllda inriktningsmålen avser trygghet, hållbart samhällsbyggande, jämlikhet och inkludering samt barn och elevers utbildning och lärande där kommunen beskriver ett pågående långsiktigt arbete.

Grundat på vår granskning av årsredovisningens återrapportering har det inte framkommit några omständigheter som ger oss anledning att anse att resultatet inte skulle vara delvis förenligt med de verksamhetsmål som fullmäktige fastställt i budget 2022 då fyra av målen bedöms som delvis uppfyllda.

Lekmannarevisorernas granskning
Lekmannarevisorerna har under året uttalat sig i granskningsrapporter om bolagens verksamhet sköts på ett ändamålsenligt sätt, om verksamheten sköts på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt om bolagens interna kontroll är tillräcklig. En grundläggande granskning av samtliga bolag har genomförts under året. Inom ramen för lekmannarevisionen har en fördjupad granskning gällande bygg- och anläggningsprojekt genomförts för några bolag.

Vi bedömer sammantaget att styrelse och nämnder i Uppsala kommun, med undantag av vad som framförts ovan, har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Vi bedömer att räkenskaperna för år 2022 i allt väsentligt är rättvisande.

Vi bedömer att styrelsens och nämndernas interna kontroll, med undantag av vad som framförts ovan, har varit tillräcklig under år 2022.

Vi bedömer sammantaget att resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de finan-siella mål och delvis är förenligt med de verksamhetsmål som fullmäktige uppställt.

Vi tillstyrker att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för styrelse, nämnder och de gemensamma nämnderna samt de enskilda ledamöterna i dessa organ.

Vi tillstyrker att fullmäktige godkänner kommunens årsredovisning för 2022.

Per Davidsson har pga. jäv inte deltagit i granskningen av utbildningsnämnden och äldrenämnden.

Berit Danielsson har pga. jäv inte deltagit i granskningen av socialnämnden.

Uppsala kommun

Uppsala den 14 april 2023

[redacted]

Bilagor

Till revisionsberättelsen hör bilagorna:

- Revisorernas redogörelse, bilaga 1
- Granskning av årsredovisning, bilaga 2
- Granskning av god ekonomisk hushållning, bilaga 3
- Grundläggande granskning styrelser och nämnder, bilaga 4
- Genomförda fördjupade granskningar, bilaga 5
- Granskningsrapporter från lekmannarevisorerna och auktoriserad revisorsrevisionsberättelser i bolagen, bilaga 6

Inkom 2023-06-20
Dnr KS 2022-360-5
Dpl 313

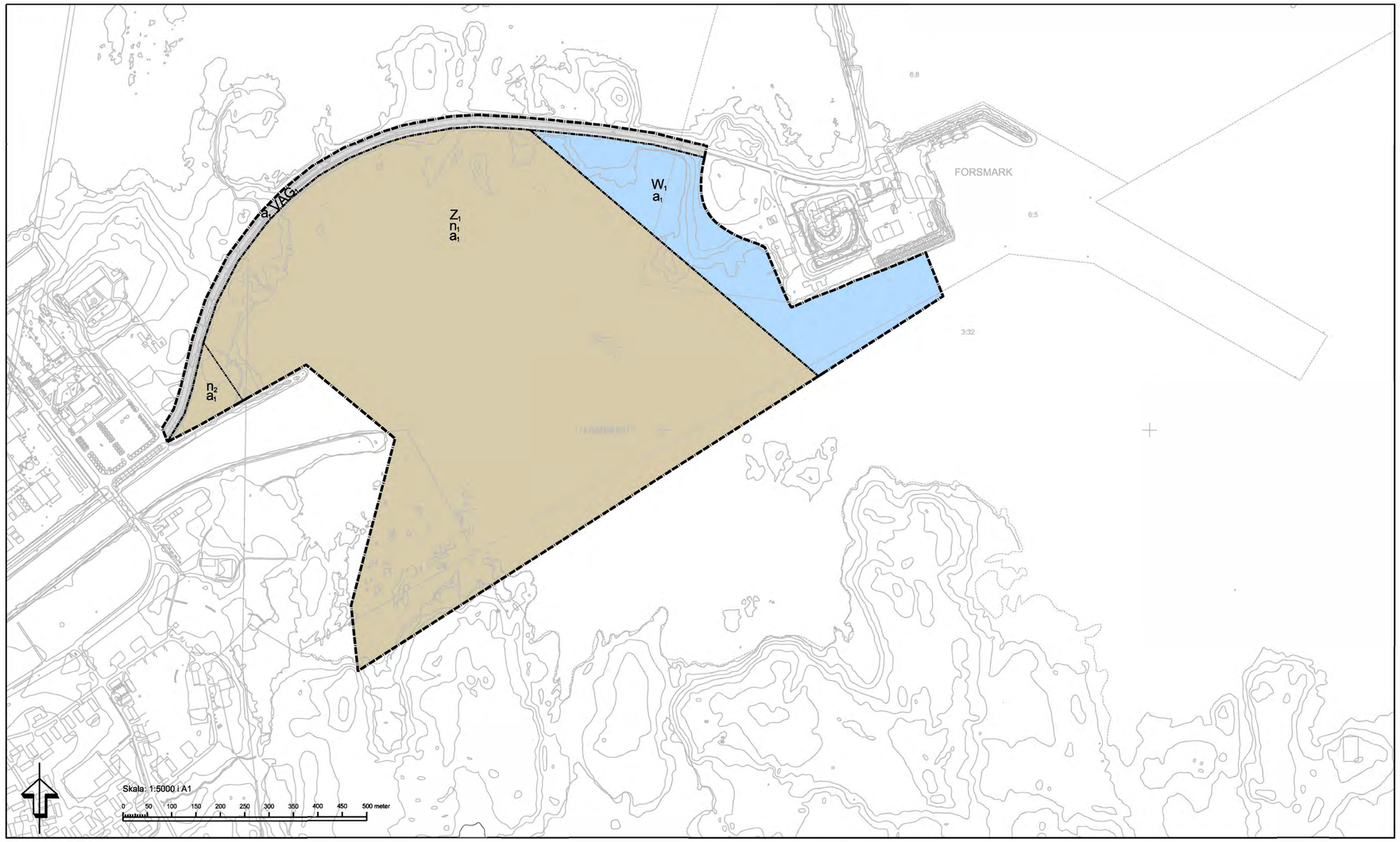

PLANKARTA

PLANBESTÄMMELSER

Följande gäller inom områden med nedanstående beteckningar. Endast angiven användning och utformning är tillåten. Där beteckning saknas gäller bestämmelsen inom hela planområdet.

GRÄNSBETECKNINGAR

- Planområdesgräns
- Användningsgräns
- Egenskapsgräns

ANVÄNDNING AV MARK OCH VATTEN

Allmän plats

- VÄG. — Inom området får även tekniska anläggningar för transport anordnas

Kvartersmark

- Z_1 — Inom området får slutförvar av använt kärnbränsle anordnas på ett djup av minst 400 meter under jordytan. Ovan jordytan öppet vatten med öar eller naturområden. För anläggningen nödvändiga ventilationsstationer, servicebyggnader, erforderlig instängsling till dessa samt enklare servicevägar får uppföras ovan mark.

Vattenområde

- W_1 — Vattenområde. Skog mot havet ska bevaras som vind- och insynsskydd. Inom området får anläggningar för uttag och återförande av havsvatten uppföras. Inom området får även bottenförlagd ledning anläggas.

EGENSKAPSBESTÄMMELSER FÖR KVARTERSMARK

Markens anordnande och vegetation

- n_1 — Skog mot havet ska bevaras som vind- och insynsskydd. Inom området får anläggningar för uttag och återförande av havsvatten uppföras. Inom området får även bottenförlagd ledning anläggas.
- n_2 — Skog mot havet ska bevaras som vind- och insynsskydd. Inom området får även enklare servicevägar och väganslutning till bro över Forsmarkskanalen uppföras

Upphävande av strandskydd

- a_1 — Strandskyddet upphävs

EGENSKAPSBESTÄMMELSER FÖR ALL ALLMÄN PLATS

Huvudmannaskap

Huvudmannaskapet är enskilt för den allmänna platsen.

Genomförandetid

Genomförandetiden är 15 år från den dag då planen vunnit lagakraft

Upplysningar

Planavgift ska inte tas ut vid bygglovsgivning

Grundkarta över Forsmark 6:5 m fl

Östhammars kommun, Uppsala län

Fastighetsredovisningen aktuell 2022-01-01
Detaljredovisningen aktuell 2022-01-01
Gränser utan gränspunkt har osäkert läge
Mätklass: III

Koordinatsystem
I plan: SWEREF 99 18 00
I höjd: RH 2000
Beteckningsstandard: HMK

GRUNDKARTEBETECKNINGAR

- Fastighetsgräns
- Tråktgräns
- Servitut / Ledningsrätt
- Fornlämningsyta
- Täktområde
- Bäck
- Byggnader (takkontur karterad)
- Byggnader (fasadlinje karterad)
- Skärmtak
- Vägkanter
- Järnväg
- Gränspunkt
- Koordinatkryss
- Fornlämning
- FORSMARK — Tråktnamn
- 1:2 S:1 — Registernummer
- Nivåkurvor (1m ekvidistans)

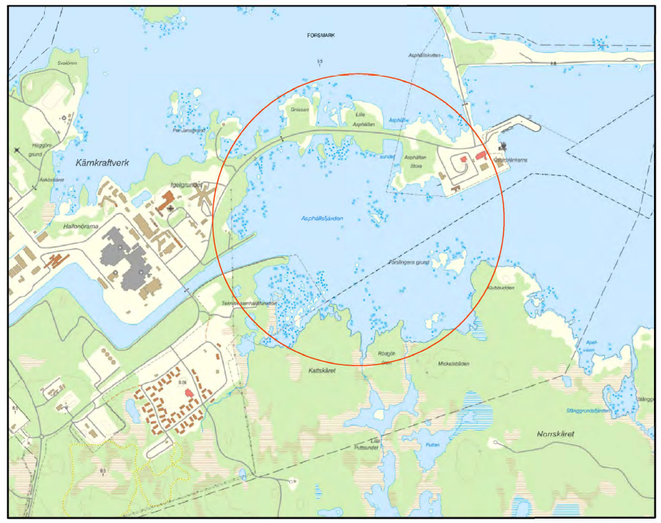

ORIENTERINGSKARTA ÖVER FORSMARK

Till planen hör:	☒ Planbeskrivning	☐ Granskningsutlåtande	
☐ Planprogram	☒ Miljökonsekvensbeskrivning	☐ Gestaltningsprogram	
☐ Samrådsredogörelse program	☒ Fastighetsförteckning	☐ Kvalitetsprogram	
☐	☒ Samrådsredogörelse	☐ Illustration	

Detaljplan för Forsmark 6:5 m fl

Östhammars kommun	Uppsala län	Beslutsdatum	Instans
Antagandehandling		Godkännande	
		Antagande	
Upprättad 2023-03-30	Reviderad	Laga kraft	

Johan Bergström
Plankonsult

Cecilia Willén Johansson/ Samuel Sundin
Planchef/ Planhandläggare

Inkom 2023-06-20
Dnr KS-2022-360-5
Dpl 313

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN DEL AV ROSLAGEN

Samhällsbyggnadsförvaltningen
Samuel Sundin

ANTAGANDEHANDLING

Granskningsutlåtande

Förslag till detaljplan för Forsmark 6:5 m fl
Östhammars kommun, Uppsala län

Upprättad den 30 mars 2023

POSTADRESS
Box 66
Fakturaadress
Box 106
742 21 Östham-
mar

BESÖKSADRESS
Stångörsgatan 10
742 21 Östhammar

TELEFON
+46 (0) 173 860 00
MAIL
byggochmiljo@osthammar.se
www.osthammar.se

ORG.NUMMER
212000–0290
V.A.T. NO
SE212000029001

BANKGIRO
233–1361

Inkom 2023-06-20
Dnr KS-2022-360-5
Dpl 313

Planförfarandet

Förslag till detaljplan för Forsmark 6:5 m fl utgjorde underlag för granskning under perioden 9 januari – 6 februari 2023. Detaljplanen hanteras efter samrådsskedet med utökat förfarande enligt PBL 2010:900.

Berörda förvaltningar inom kommunen, statliga verk, länsstyrelsen samt berörda sakägare och andra med väsentligt intresse av planen har underrättats och beretts tillfälle att yttra sig under denna tid. Planhandlingarna har under granskningstiden varit tillgängliga på kommunkontoret i Östhammar samt på kommunens hemsida. En kungörelse om granskning publicerades i lokaltidningen Annonsnytt den 10 januari 2023.

I detta granskningsutlåtande redovisas de yttranden som inkommit under granskningstiden, samtliga yttranden sammanfattas och kommenteras. Här sammanfattas även vilka synpunkter som inte blivit tillgodosedda under planprocessen och vilka eventuella revideringar som sker i planhandlingarna innan detaljplanen antas.

Sammanfattning

Motiv för upphävande av strandskydd bör motiveras ytterligare.

Inkomna yttranden med kommentarer

Totalt inkom 7 yttranden under granskningen.

Remissinstans	**Ankomst-stämplat**	**Ytt-rande utan erinran**	**Yttrande med syn-punkter på plan-förslaget**	**Sakägare enligt fastighetsför-teckning**	**Synpunkter som ej till-godosetts**
Myndigheter och grannkommuner					
1. Länsstyrelsen i Uppsala Län	2023-02-01		x		
Föreningar och organisationer					
2. Svenska kraftnät	2023-01-16	x			
3. Vattenfall Eldistribution AB	2023-02-03		x		
4. Gästrike Vatten AB	2023-01-19	x			
5. Lantmäteriet	2023-01-20	x			
6. Uppsala Brandförsvar	2023-01-11	x			
7. Kommunstyrelsen, Östhammars kommun	2023-03-21		x		
Privatpersoner					

I detta dokument sammanfattas och kommenteras inkomna yttranden. Samtliga originalyttranden hålls tillgängliga på Samhällsbyggnadsförvaltningen i Östhammars kommun.

Inkom 2023-06-20
Dnr KS-2022-360-5
Dpl 313

Myndigheter och kommuner

1. Länsstyrelsen i Uppsala
Länsstyrelsen har i samrådsyttrandet bett kommunen förtydliga om de åtgärder som detaljplanen medger även prövas inom ramen för tillståndsprocesserna och om strandskyddet i så fall inte behöver upphävas i detaljplanen. Länsstyrelsen kan av planhandlingarna inte utläsa om kommunen har utrett frågan vidare.

Det föreligger formellt sett inget hinder enligt PBL att upphäva strandskyddet i detaljplanen, även om frågan prövas i tillståndsprocessen. Länsstyrelsen lämnar därför även synpunkter på kommunens hantering av strandskyddsupphävandet i planen.

Länsstyrelsen vill framhålla vikten av att upphävandet hanteras på ett korrekt sätt och följer de krav på motivering och redovisning som ställs enligt såväl plan- och bygglagen (PBL) som miljöbalken (MB). Annars saknas förutsättningar för länsstyrelsen att godkänna antagandehandlingen samtidigt som risken för att planen upphävs vid ett eventuellt överklagande ökar. Länsstyrelsens synpunkter sammanfattas i följande punkter och motiveras i efterföljande stycken:

- Strandskyddsupphävandet i planbeskrivningen behöver tydligt motiveras utifrån ett av de särskilda skälen som anges i 7 kap. 18 c § miljöbalken (MB). Det är i nuläget inte tydlig vilket särskilt skäl kommunen åberopar.

- Länsstyrelsen tolkar kommunens beskrivning som att strandskyddet upphävs med stöd av 7 kap. 18 c § punkt 1, dvs. platsen är redan ianspråktagen på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften. Länsstyrelsen anser att det inte framgår på ett tydligt sätt att det särskilda skälet föreligger. Det är för länsstyrelsen uppenbart att området är ianspråktaget så att det saknar betydelse för strandskyddets syften vad gäller friluftslivet, men inte vad gäller djur- och växtlivet.

- Länsstyrelsen vill uppmärksamma kommunen på det särskilda skäl som anges i 7 kap. 18 c § punkt 5 MB, området behöver tas i anspråk för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför området. För att det ska vara fråga om ett angeläget allmänt intresse ska den aktuella åtgärden långsiktigt ge fördelar för samhället, det kan vara fråga om infrastrukturprojekt. En förutsättning är att det kan visas att en annan lokalisering är omöjlig eller i vart fall orimlig för att tillgodose det angelägna allmänna intresset. Om kommunen väljer särskilt skäl 5 behöver det framgå av planbeskrivningen att dessa villkor är uppfyllda.

- För att uppfylla kravet i 4 kap. 17 § PBL behöver planbeskrivningen kompletteras med en bedömning om varför syftet med planen väger tyngre än strandskyddsintresset.

Om strandskyddet upphävs utan tillräcklig motivering kan länsstyrelsen komma att pröva planen enligt 11 kap. 10 § plan- och bygglagen (PBL).

Kommentar:
Planbeskrivningen kompletteras med en beskrivning om varför strandskyddet upphävs med motivering enligt 18 c § punkt 1 och 5 MB. Planområdet har som 18 c § punkt 1 MB lyder redan tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften och som det i punkt 5 formuleras kring att området behöver tas i anspråk för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför området, dvs slutförvar av uttjänt kärnbränsle.

Inkom 2023-06-20
Dnr KS-2022-360-5
Dpl 313

Planområdet är sedan länge ianspråktaget för Forsmarks kraftverk och utpekat som lämplig plats för slutförvar av uttjänt kärnbränsle. Området omfattas också av riksintresse för anläggningar vilket innefattar bland annat slutlig förvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall.

Föreningar och organisationer

2. Svenska kraftnät
Utöver tidigare lämnat remissvar har Svenska kraftnät ingenting att erinra.

Kommentar:
-

3. Vattenfall Eldistribution AB
Enligt detaljplanen i användningsbestämmelsen W1 tillåts bottenförlagd ledning. Dock inte inom Z1, därmed behöver markkabeln skyddas med U-område. U-området ska anges mitt över markkabeln med minst 2 meter på vardera sida om markkabelns yttersta faser.

Kommentar:
Inom område betecknat med Z1 finns även egenskapsbestämmelsen n1 som tillåter bottenförlagd ledning. U-område behövs därför inte.

4. Gästrike Vatten AB
Östhammar Vatten har inga ytterligare synpunkter avseende förslag till detaljplan Forsmark 6:5 m.fl.

Kommentar:
-

5. Lantmäteriet
Lantmäteriet har tagit del av planförslagets granskningshandlingar och har inga synpunkter på dessa.

Kommentar:
-

6. Uppsala Brandförsvar
Brandförsvaret har inga synpunkter på planförslaget i granskningsskedet.

Kommentar:
-

7. Kommunstyrelsen, Östhammars kommun
Kommunstyrelsen har under prövningen av SKB:s ansökan om tillstånd till havsvattenuttag för utbyggnaden av SFR varit positiv till att SKB föreslagit andra lösningar än grundvattenuttag för att tillgodose sitt behov av processvatten. Kommunstyrelsen är positiv till att det tagits fram ett förslag på ny detaljplan som skapar planförutsättningar för de anläggningar som krävs för detta.

Inkom 2023-06-20
Dnr KS-2022-360-5
Dpl 313

Kommunstyrelsen noterar att det i planbeskrivningen står att syftet med planen är uttag av processvatten för "kärnbränsleförvarets behov" vilket är en snävare avgränsning än vad som anges i plankartans planbestämmelser och än vad kommunstyrelsen uppfattar är planens syfte.

Kommentar:
På plankartan finns bestämmelsen ”W_1, - Vattenområde. Skog mot havet ska bevaras som vind- och insynsskydd. Inom området får anläggningar för uttag och återförande av havsvatten uppföras. Inom området får även bottenförlagd ledning anläggas”. Bestämmelsen på plankartan rymmer ett vidare spektrum av vattenuttag än bara uttag av vatten för kärnbränsleförvarets behov för att det inte ska krävas ytterligare justeringar av detaljplanen vid ett eventuellt behov av vattenuttag för verksamheter inom planområdet längre fram i tiden. Även om bestämmelsen tillåter havsvattenuttag i en vidare bemärkning än i samband med kärnbränsleförvarets behov kräver varje ny anläggning för havsvattenuttag eller återförande en särskild tillståndsprocess och miljöprövning.

Privatpersoner

-

Revidering av planförslaget

Granskningen och de synpunkter som inkommit har resulterat i följande förändringar:

- Planbeskrivningen kompletteras med en beskrivning om varför strandskyddet upphävs med motivering enligt 18 c § punkt 1 och 5 MB. Planområdet har som 18 c § punkt 1 MB lyder redan tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften och som det i punkt 5 formuleras kring att området behöver tas i anspråk för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför området, dvs slutförvar av uttjänt kärnbränsle.

Berörda sakägare som inte blivit tillgodosedda under detaljplaneprocessen

Synpunkter från samråd:

- -

Synpunkter från granskning:

- -

Cecilia Willén Johansson
Plan- och byggchef

Christoffer Svedner
Planhandläggare

Inkom 2023-06-20
Dnr KS-2022-360-5
Dpl 313

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN DEL AV ROSLAGEN

Sektor Samhälle
Samuel Sundin

ANTGANDEHANDLING

PLANBESKRIVNING

Detaljplan för Forsmark 6:5 m fl

Östhammars kommun, Uppsala län

Upprättad: 2023-03-30
Reviderad

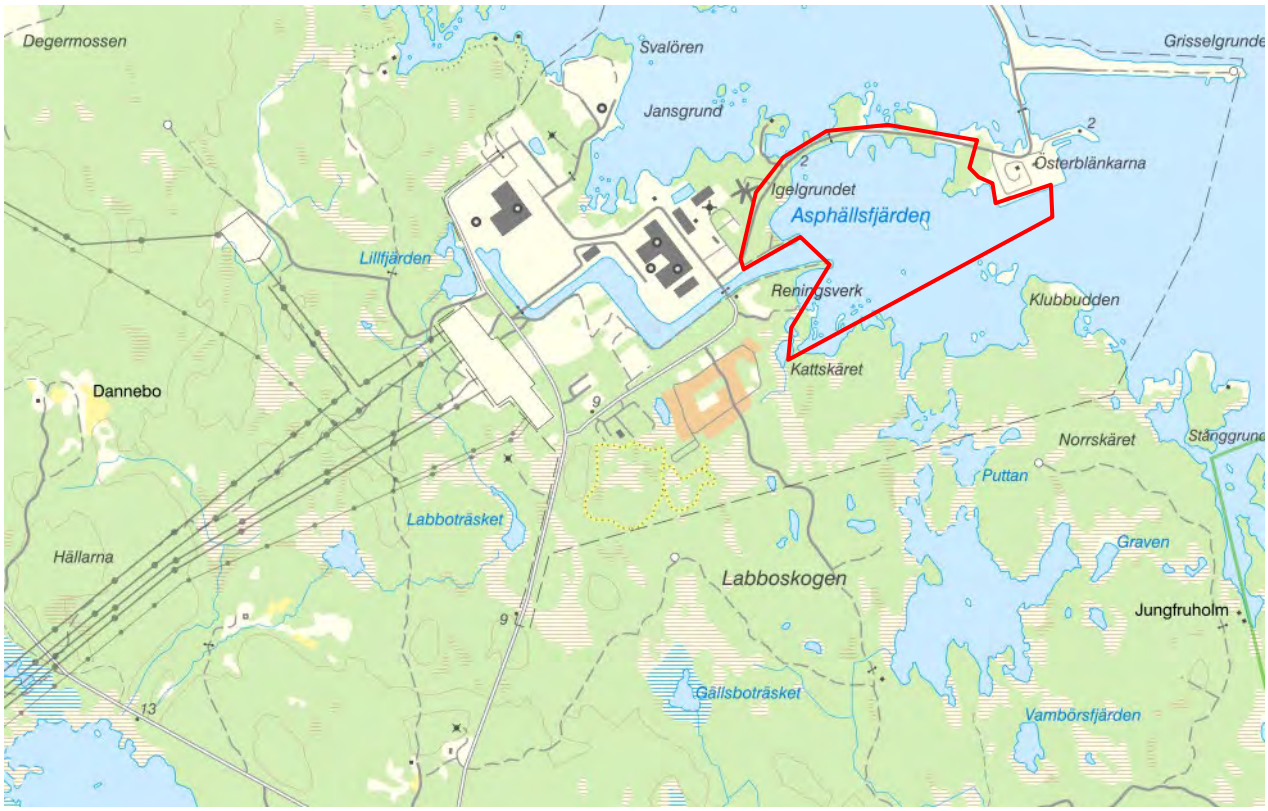

Planområdet

Postadress
Box 66
Fakturaadress
Box 106
742 21 Östhammar

Besöksadress/Reg.office
Stångörsgatan 10
742 21 Östhammar
www.osthammar.se

Telefon
Nat 0173-860 00
Int +46 173 860 00
Epost
byggochmiljo@osthammar.se

Telefax
Nat 0173-125 47
Int +46 173 125 47

Organisationsnummer
212000-0290
V.A.T. No
SE212000029001

Bankgiro
233-1361

Inkom 2023-06-20
Dnr KS-2022-360-5
Dpl 313

INLEDNING

Vad är en detaljplan?

En detaljplan ska ge en samlad bild av markanvändningen och hur den fysiska miljön är tänkt att förändras och bevaras. I detaljplanen ska allmänna platser, kvartersmark och vattenområden och gränserna för dessa redovisas. Detaljplanen reglerar rättigheter och skyldigheter, inte bara mellan fastighetsägarna och samhället utan också fastighetsägarna emellan. Den är juridiskt bindande och bestämmer bland annat vilken typ av bygglov som ges i olika områden eller vilken hänsyn som måste tas till strandskydd, riksintressen eller kulturhistoriska värden.

Arbetet med att ta fram en detaljplan regleras i plan- och bygglagen, PBL.

Processen

Detaljplanen hanteras med ett utökat förfarande utan planprogram enligt Plan- och bygglagen 2010:900.

SAMRÅDSFÖRSLAG

Det innebär att ett första förslag till detaljplan skickas ut på samråd för att samla in information och synpunkter från länsstyrelsen, lantmäterimyndigheter, kända sakägare och boende som berörs.

Efter samrådet ska planförslaget utgöra underlag för granskning innan det kan tas upp för beslut om antagande i Bygg- och miljönämnden.

GRANSKNINGSHANDLING

Under granskningstiden finns möjlighet att yttra sig igen. Därefter förbereds detaljplanen för antagande: ett granskningsutlåtande på inkomna yttranden tas fram, och eventuellt görs mindre ändringar i planhandlingarna efter synpunkterna. Det är sedan kommunfullmäktige som antar detaljplanen.

Inkom 2023-06-20
Dnr KS-2022-360-5
Dpl 313

ANTAGANDE

Under de tidigare skedena har berörda myndigheter, organisationer, allmänheten och sakägare fått tillfälle att yttra sig. Inkomna synpunkter från samrådsskedet har bemötts i en samrådsredogörelse och inkomna synpunkter från granskningen bemöts i ett granskningsutlåtande. Eftersom planen hanteras med utökat förfarande tas detaljplanen upp för beslut om antagande i Kommunfullmäktige. Om detaljplanen inte överklagas inom tre veckor efter att den har blivit antagen vinner den laga kraft.

PLANHANDLINGAR
Till planförslaget hör:

- Plankarta
- Planbeskrivning
- Undersökning av betydande miljöpåverkan
- MKB, Miljökonsekvensbeskrivning
- Samrådsredogörelse
- Granskningsutlåtande

PLANENS SYFTE OCH HUVUDDRAG

Syftet med planen är att möjliggöra uttag av processvatten och tillbakaförande av detsamma för kärnbränsleförvarets behov samt att kunna uppföra anslutningsvägar till planerad bro över kylvattenkanalen mellan den norra och södra delen av industriområdet.

PLANDATA

Planområdets storlek, läge och avgränsning

Planområdet är beläget i direkt anslutning till Forsmark kärnkraftverk och omfattar ca 86 hektar mark och vatten. Planområdet omfattar delar av fastigheterna Forsmark 6:5 och Forsmark 3:32.

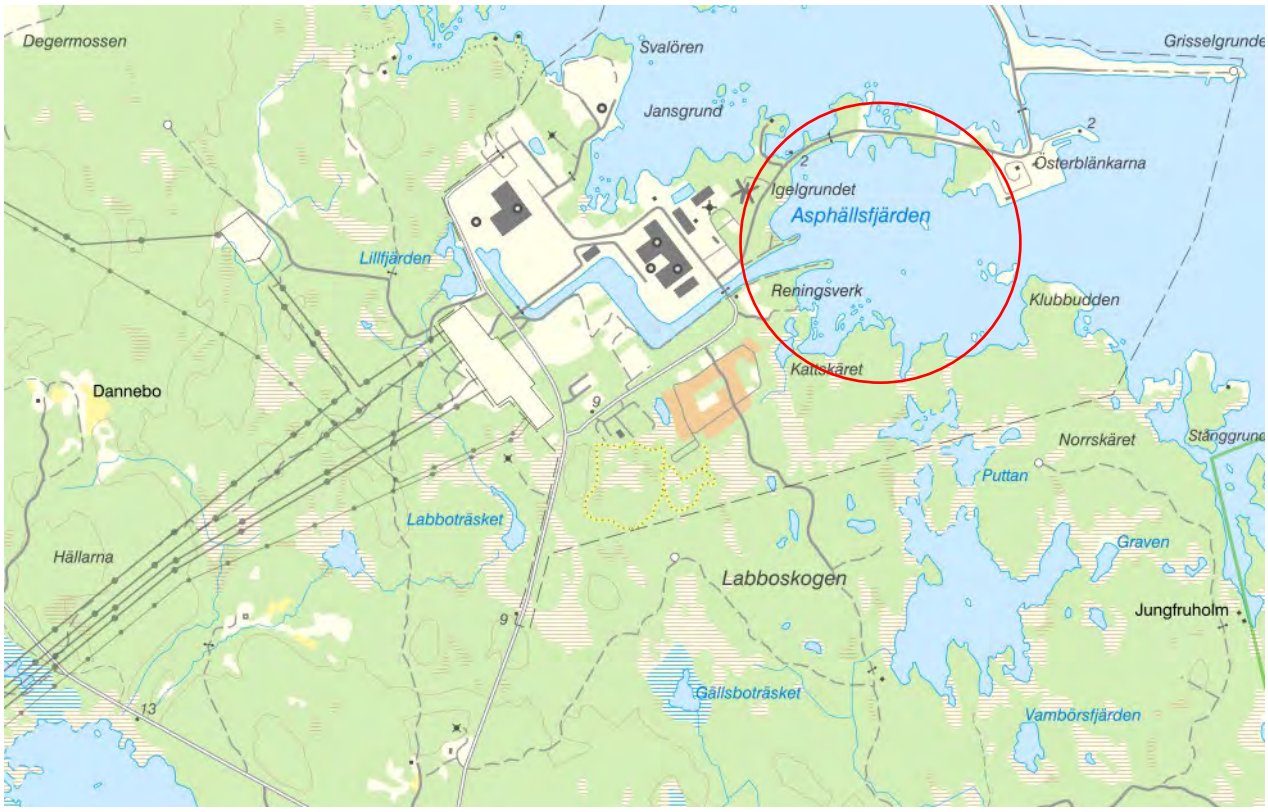

Planområdets placering i förhållande till Forsmarks kärnkraftverk

Inkom 2023-06-20
Dnr KS-2022-360-5
Dpl 313

Nuvarande markanvändning och markägoförhållanden

Mark- och vattenområdena inom detaljplanen ägs av Forsmarks Kraftgrupp Aktiebolag (FKA) eller Svensk Kärnbränslehantering (SKB) och är idag skogsmark, havsvattenområden eller strandmark. I planområdets norra gräns finns en befintlig väg som kopplar samman olika delar av verksamheten inom Forsmark.

TIDIGARE STÄLLNINGSTAGANDEN

Översiktliga planer

I översiktsplanen, antagen 2016, beskrivs området som större industriområden för omgivningspåverkande verksamhet som finns bland annat runt de kärntekniska anläggningarna i Forsmark. Området har i markanvändningskartan markerats som ”Område för utveckling av omgivningspåverkande verksamheter (industrier)”.

Detaljplaner

Inom området gäller ett flertal detaljplaner som går in i varandra och överlappar olika områden. I botten finns detaljplan 9.02 med laga kraftdatum 1994-04-22, denna har sedan kompletterats med detaljplan 9.03 (laga kraftdatum 2008-04-11) och detaljplan 9.02b (laga kraftdatum 2016-10-26).

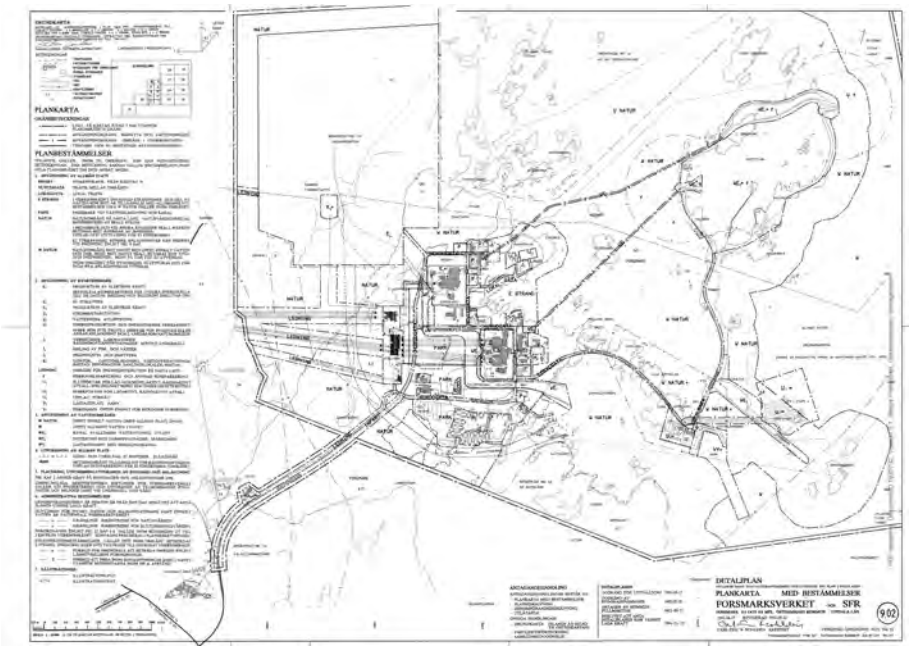

Ursprunglig detaljplan 9.02.

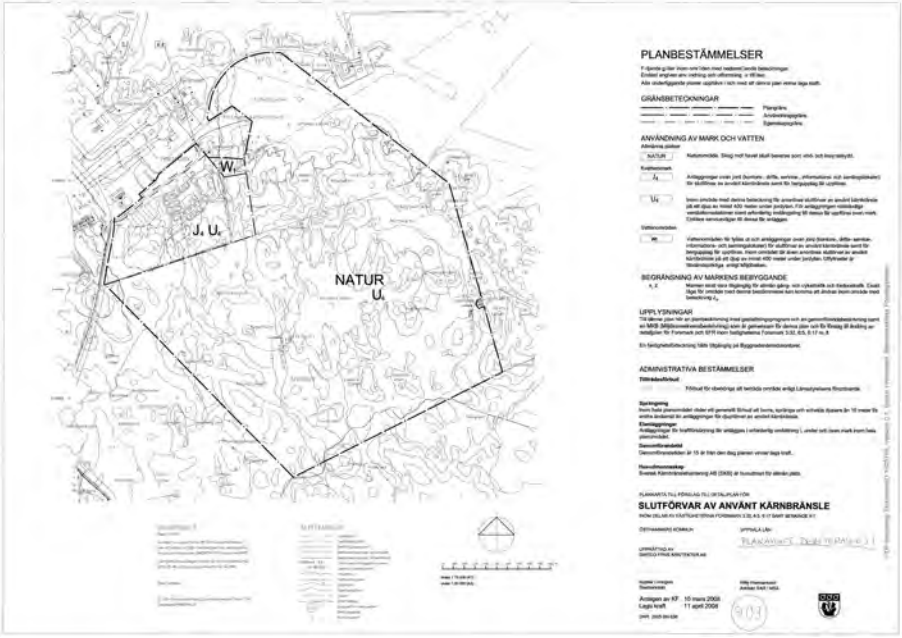

Detaljplan 9.03.

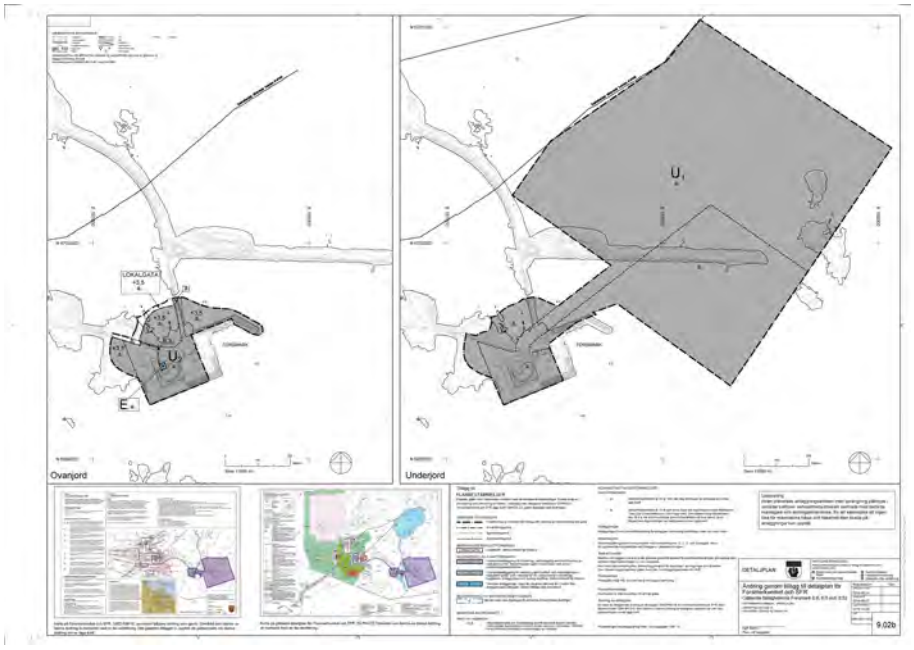

Detaljplan 9.02b.

Denna detaljplan ersätter delar av samtliga ovanstående detaljplaner.

Riksintressen

Området berörs av riksintressen enligt Miljöbalkens 3 och 4 kapitel. Innehållet i denna detaljplan ligger helt i linje med Riksintressena för Energiproduktion samt Slutförvaring kärnbränsle och avfall medan riksintresset för Yrkesfiske står i viss konflikt med detaljplanens syfte. Riksintresset för Yrkesfiske omfattar de vattenområden som berörs av denna detaljplan, men yrkesfiske förekommer inte i dessa områden då de ligger i mycket nära anslutning till kraftverket.

Inkom 2023-06-20
Dnr KS-2022-360-5
Dpl 313

Riksintresse för anläggningar
Planområdet berörs av riksintresse för energiproduktion, vindbruk, farled, hamn samt slutlig förvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall. Riksintresseområden för energiproduktion finns för storskaliga anläggningar som är av nationellt intresse, som Forsmarksverket. Riksintresseområden för vindbruk är områden på land och till havs med särskilt goda vindförutsättningar. Forsmarks hamn och farleden in till hamnen utgör även de riksintresse. Riksintressen ska så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra nyttjandet av utpekade intressen.

Riksintresse högexploaterad kust
Riksintresseområdet för högexploaterad kust sträcker sig från Arkösund i Östergötland upp till Forsmark och Örskär. Riksintresset avser att skydda de naturvärden, kulturmiljövärden och värden för friluftslivet som finns längs denna kuststräcka. Riksintresset syftar främst till att begränsa nybyggnation av fritidshus. Inom riksintresseområdet får fritidshusbebyggelse endast komma till stånd i form av komplettering av bebyggelse samt om det kan ske på ett sätt som inte påtagligt skadar områdets natur- och kulturvärden.

Riksintresse för yrkesfisket
Hela kuststräckan i Östhammars kommun är utpekad som riksintresseområde för yrkesfiske. Planområdet är en del av riksintresseområdet Bottenviken som karakteriseras av småskaligt kustfiske efter strömming, sik, lax, abborre, gös och gädda. Riksintresset för yrkesfisket ska så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som kan försvåra för yrkesfiskare.

Riksintresse för naturvården
Området kring Forsmark berörs av riksintresseområde för naturvården, Forsmark-Kallrigafjärden. Riksintresseområdet omfattar områden med urskogskaraktär och betespräglade odlingslandskap av skärgårdstyp. Delar av området är av stort botaniskt och ornitologiskt värde och utgör som helhet en viktig häcknings- och rastlokal för många fågelarter. Inom området finns även intressanta limniska och kvartärgeologiska element.

Riksintresse för kulturmiljövård
Området kring Forsmarks bruk är en arkitekturhistoriskt intressant och påkostad bruksmiljö från 1700- och 1800-talen med enhetlig bebyggelse av vallonbrukskaraktär samt med en unik engelsk parkanläggning. I uttryck för riksintresset nämns bevarande av herrgård, kyrka, bostadsbebyggelsen, dammanläggningar och smedja samt tillhörande jordbruksbyggnader och parker. I området finns omfattande stenmurskomplex som också utgör viktiga strukturer.

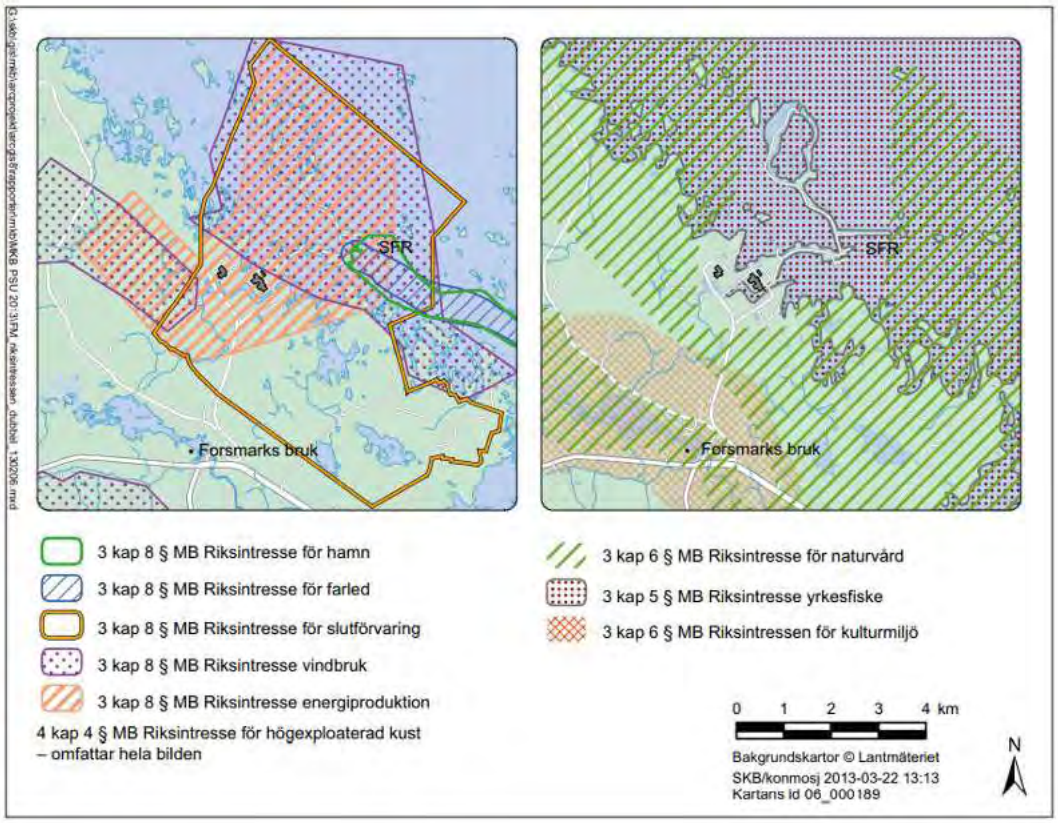

Riksintressen i området.

Kommunala beslut

Bygg- och miljönämndens arbetsutskott fattade 2021-09-22 (BMN-2021-2307, §26) beslut om att påbörja planarbete för området. Det beslutades att planen skulle hanteras med standardförfarande. Efter synpunkter från Länsstyrelsen i Uppsala län har förfarandet justerats till utökat efter samrådet.

Pågående tillståndsprocesser

Parallellt med arbetet med denna detaljplan pågår eller planeras ett antal tillståndsprocesser inom eller i planområdets närhet. I bilden nedan redovisas de ungefärliga lägena.

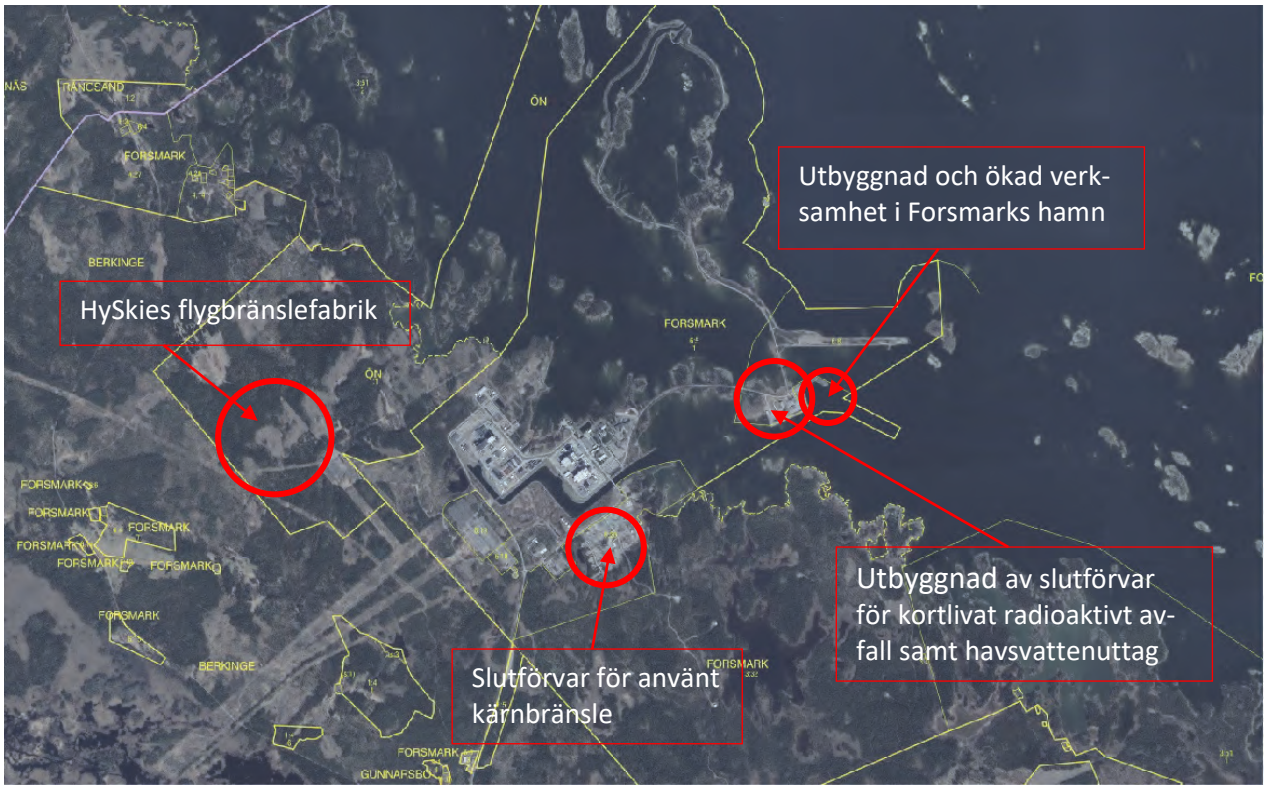

UNDERSÖKNING

Förenlighet med 6 kap. Miljöbalken

Sedan 1 januari 2018 är ett nytt sjätte kapitel gällande i miljöbalken. Det nya kapitlet ska tillämpas för planärenden som beslutats efter 1 januari 2018. Kommunen ska med en undersökning undersöka om genomförandet av planen, planprogrammet eller planändringen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Kommunen ska efter undersökningen i ett särskilt beslut avgöra om genomförandet av planen, planprogrammet eller planändringen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Undersökning och ställningstagande:
Detaljplanen anger förutsättningar för en verksamhet som anges i 2 § Miljöbedömningsförordningen (energi och avfallshantering). Det berörda planområdet bedöms därför medföra en betydande miljöpåverkan och därmed bedöms det att en strategisk miljöbedömning behöver göras.

Inkom 2023-06-20
Dnr KS-2022-360-5
Dpl 313

FÖRUTSÄTTNINGAR OCH FÖRÄNDRINGAR

Natur och kultur

Mark, vegetation, djurliv

Planområdet består idag av skärgårdsmiljö med vattenytor, skogsbeklädda strandområden och mindre öar.

Markförhållandena är enligt Sveriges Geologiska Undersökningar (SGU) uppdelade i tre olika typer där de röda områdena i kartan nedan utgörs av urberg, de blåa av morän och de snedstreckade av utfyllnadsmassor.

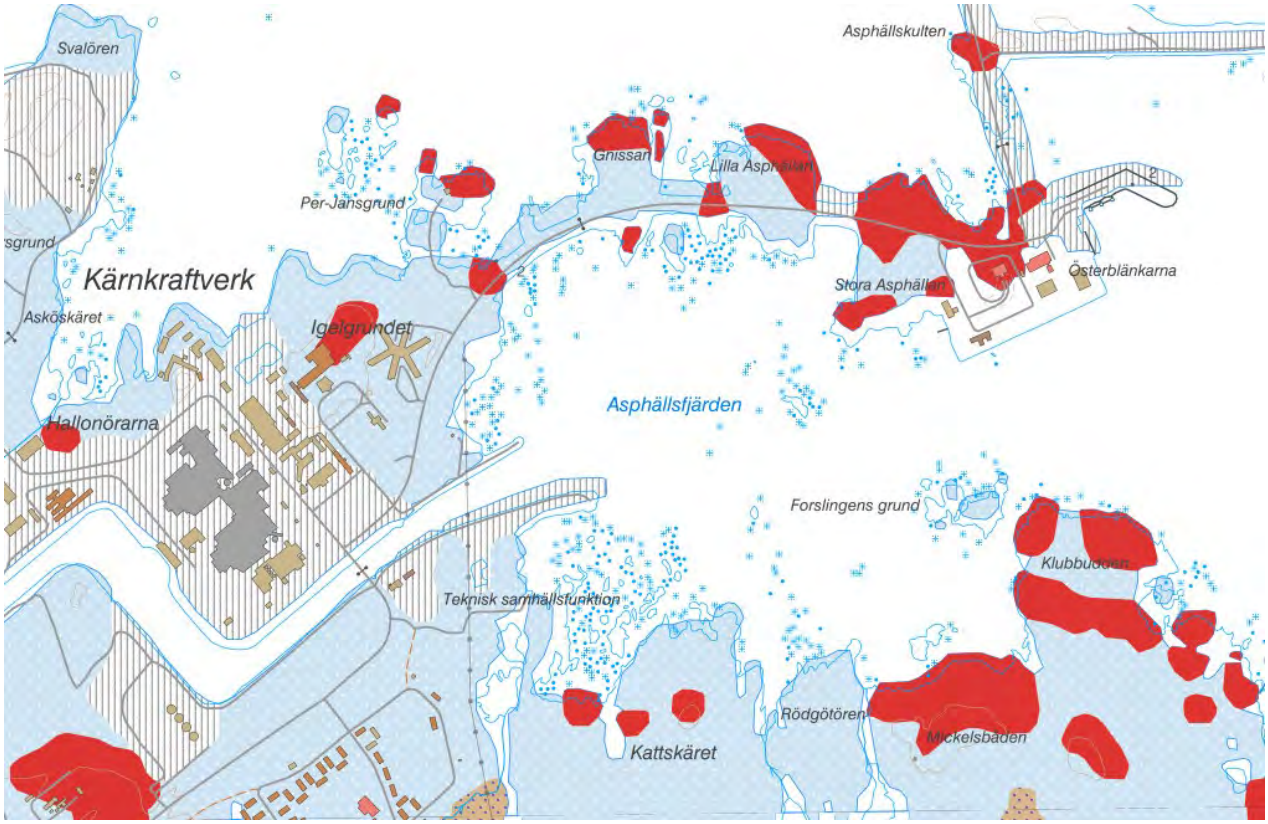

Geologisk kartering (SGU)

Forsmarksområdet har förutom industriområdet en för Uppland ovanlig vildmarkskaraktär, även om delar påverkats av ett storskaligt skogsbruk. Naturmiljön i Forsmark hyser höga naturvärden. Här finns värdefulla naturobjekt, främst i form av rikkärr och kalkgölar. Dessa objekt har hög biologisk mångfald med flera rödlistade och fridlysta arter. De grunda havsvikarna i området är viktiga lekplatser för flera östersjöfiskar. Dock är Asphällsfjärden delvis artificiell, då piren vid SFR har gjort att viken är mer avsnörd än vad den skulle ha varit naturligt och att vattenomsättningen i fjärden påverkas kraftigt av kylvattenkanalen. Biotestsjön norr om SFR är en anlagd ”sjö” i havet med 8–10 grader högre vattentemperatur än omgivningen. Sjön omgärdas av ett antal naturliga skärgårdsöar som sammanbundits med konstgjorda vallar och är en välbesökt fågellokal. (Miljökonsekvensbeskrivning för ändring av detaljplan för SFR i Forsmark, juli 2016).

Inkom 2023-06-20
Dnr KS-2022-360-5
Dpl 313

Landskapsbild/Stadsbild

Området kring Forsmark har värden för friluftslivet främst i form av den orörda naturen, fågellivet och djurlivet i övrigt. Rekreation i form av jakt och fiske är viktiga inslag. Friluftslivet är dock inte så omfattande, jämfört med i andra mer tättbefolkade delar av ostkusten. Stora delar av området är relativt otillgängliga för allmänheten. De delar som omfattas av denna detaljplan är inte tillgängliga för allmänheten.

Kulturmiljö och fornlämningar

Kulturmiljön i Forsmarksområdet är påverkad av att stora delar under flera hundra år tillhört Forsmarks bruk, som använt markerna för att producera träkol till järnugnarna och mat åt bruksfolket. Eftersom större delen av området blev land först under de senaste tusen åren saknas förhistoriska och tidigmedeltida lämningar i skärgård och kustnära områden. Inom de högre liggande delarna av Forsmarksområdet finns dock enstaka fornlämningar. Kulturhistoriska lämningar från bruksepoken och senare tid är bland annat ett fiskeläge, husgrunder, kolarkojor och kolbottnar.

Det finns inga kända fornlämningar inom eller i direkt anslutning till planområdet.

Miljöförhållanden

Miljökvalitetsnormer

Miljökvalitetsnormer för luft

Miljökvalitetsnormer för utomhusluft syftar till att skydda människors hälsa och miljön. Gällande miljökvalitetsnormer enligt svensk författningssamling (SFS 2001:527) avser halterna i utomhusluften av kväveoxid, svaveldioxid, bly, kolmonoxid, partiklar, benzen och ozon.

Miljökvalitetsnormerna överstigs inte i Östhammars kommun. Planförslaget bedöms inte innebära någon försämring av luftkvaliteten.

Miljökvalitetsnormer för vattenförekomster

Miljökvalitetsnormerna för vattenförekomster (ytvatten, grundvatten och skyddade områden) syftar till att tillståndet i våra vatten inte ska försämras och att alla vatten ska uppnå en bestämd miljökvalitet.

Planområdet ingår inte i område för grundvattenförekomst och omfattas inte av grundvattenskydd eller av tertiär skyddszon.

Detaljplanens genomförande innebär ingen skillnad från tidigare eftersom området är sedan tidigare bebyggt. Tillkommande bebyggelse är begränsad till vägar och broanslutningar vilket innebär att risken för föroreningar är minimal.

Förorenad mark

Inom planområdet finns inga kända markföroreningar.

Inkom 2023-06-20
Dnr KS-2022-360-5
Dpl 313

Radon

Enligt kommunal praxis ska radonmätning ske i bygglovsskedet. Tidigare översiktlig kartläggning av radon inom kommunen har visat sig vara opålitlig när det handlar om att ge indikation på radonhalt i färdig byggnad. Det är upp till respektive fastighetsägare att vidta tillräckliga åtgärder för att rikt- och gränsvärden inte ska överskridas.

Störningar

Buller

Denna detaljplans genomförande bedöms inte ge upphov till permanent ökade transporter eller ökad trafik i planområdets närområde. Under byggtiden kommer transporter förekomma i omfattande mängd.

Verksamheten inom slutförvaret bedöms inte ge upphov till störande buller. Den del som denna detaljplan omfattar innehåller ingen verksamhet som kan ge upphov till buller.

Risk och säkerhet

Transport av farligt gods (m.m)

Väg 76, som planområdet ansluter till via anslutningsvägen till Forsmarksverket är en utpekad transportled för farligt gods. Största delen av transporter av farligt gods till slutförvaret kommer att ske med specialfartyg som angör hamnen inom Forsmarksområdet.

Räddningsinsatser

När det gäller förutsättningar för en eventuell räddningsinsats inom det område som detaljplanen omfattar har Svensk kärnbränslehantering AB (SKB) haft separata processer kring denna fråga tillsammans med Uppsala Brandförsvar. Det lokala brandförsvaret inom Forsmarks kraftverksområde kommer i händelse av räddningsinsatser samarbeta med Uppsala Brandförsvar.

Bebyggelseområden

När det gäller bebyggelse innehåller denna detaljplan enbart möjlighet att uppföra mindre servicebyggnader i anslutning till anläggningen för slutförvar.

Friytor

Lek och rekreation

Planområdet är inte idag och kommer inte efter detaljplanens genomförande att vara tillgängligt för allmänheten.

Park och naturmiljö

Planområdet är inte idag och kommer inte efter detaljplanens genomförande att vara tillgängligt för allmänheten.

Inkom 2023-06-20
Dnr KS-2022-360-5
Dpl 313

Gator och trafik

Gatunät, gång-, cykel- och mopedtrafik

Vägar som ansluter till Forsmarksområdet är länsväg 290 från Uppsala via Österbybruk och riksväg 76 från Östhammar/Norrtälje och Gävle. Från Östhammar leder länsväg 288 till Uppsala.

Kollektivtrafik

Uppsala länstrafik trafikerar Forsmark med busslinje 835 ” Östhammar - Forsmark - Skärplinge – Tierp” ungefär 1 gång i timmen under dagtid. Närmaste hållplats är belägen cirka 300 meter väster om planområdet.

Parkering, varumottag, utfarter

Parkering och varumottag finns i anslutning till kraftverket, cirka 300 meter väster om planområdet. Planområdet ansluts via en befintlig väg till kraftverksområdet.

Teknisk försörjning

Vatten och avlopp

Kommande servicebyggnader i anslutning till områdets infart kan komma att anslutas till befintligt nät för vatten och avlopp.

Dagvatten

Ingen särskild hantering av dagvatten finns inom området utan det rinner längs diken och svackor tills det når havet eller annan recipient.

El och kommunikationer

Ingen tillkommande eller befintlig bebyggelse inom planområdet ansluts.

Sociala frågor

Tillgänglighet och trygghet

Planområdet är inte idag och kommer inte efter detaljplanens genomförande att vara tillgängligt för allmänheten.

Administrativa frågor

Tidplan

Här nedan följer en preliminär tidplan för planarbetet. Tidplanen kan komma att ändras allt eftersom frågor uppstår och utredningar behöver göras.

Planuppdrag	September 2021
Samråd	Maj 2022
Granskning	Januari 2023
Antagande	April 2023
Laga kraft	Maj 2023

Inkom 2023-06-20
Dnr KS-2022-360-5
Dpl 313

GENOMFÖRANDE

Organisatoriska frågor

Genomförandetid

Planens genomförandetid föreslås vara 15 år från den dag den vinner laga kraft.

Huvudmannaskap

Huvudmannaskapet är enskilt för den allmänna platsen. Detta eftersom all mark inom planområdet ligger inom Forsmarks kraftverks område och inte är allmänt tillgänglig.

Ansvarsfördelning

Exploatören ansvarar för

- Utbyggnad av kvartersmark enligt detaljplanen

Avtal

Exploateringsaval

Inget exploateringsavtal har upprättats och det kommer inte heller upprättas exploateringsavtal i samband med detaljplanens genomförande.

Fastighetsrättsliga frågor och konsekvenser

Fastighetskonsekvenser

Det pågår en process att överföra ägandet av hamnområdet till Svensk kärnbränslehantering, men inga andra förändringar av fastigheters gränser eller ändrad markanvändning inom fastigheter planeras ske.

Ekonomiska frågor

Planläggningen sker på privat mark där kommunen ansvarar för att planen får det innehåll och den utformning som krävs, exploatören bekostar planarbetet och genomförandet av planen.

Ekonomi

Detaljplanen bedöms vara ekonomiskt genomförbar.

Anslutningsavgifter

Exploatören ska bekosta de avslutningsavgifter för teknisk infrastruktur som är kopplade till detaljplanens genomförande, exempelvis VA.

Fastighetsbildning/Lantmäteriförrättning

Exploatören bekostar de fastighetsrättsliga åtgärder som krävs för att kunna genomföra detaljplanen.

Tekniska frågor

Tekniska utredningar

Exploatören inom området ansvarar för att det som utretts gällande dagvatten och buller följs vid planens genomförande.

Inkom 2023-06-20
Dnr KS-2022-360-5
Dpl 313

KONSEKVENSER AV PLANENS GENOMFÖRANDE

Miljökonsekvenser

Naturmiljö

De berörda naturtyperna på Stora Asphällan utgör endast små förekomster om man ser till naturtypernas utbredning ur ett regionalt perspektiv. Sammantaget bedöms de negativa konsekvenserna för respektive naturtyp högst bli små. Åtgärder har redan tagits för att bibehålla den ekologiska funktionen inom SKB:s markområde i Forsmark och ur ett regionalt perspektiv med avseende på ekologiska samband. Stora Asphällan är även undantaget från såväl riksintresset för naturvården som värdetrakten Hållnäskusten.

Vid ianspråktagande av området måste det säkerställas att inte individer av skyddade arter i form av orkidéer eller andra arter enligt artskyddsförordningen påverkas och i det fall det kommer att ske måste en dispens från artskyddsförordningen sökas och ges innan några åtgärder får vidtas.

Strandskydd

Inom det område som omfattas av Forsmarks kraftverk finns ett flertal detaljplaner som till vissa delar överlappar varandra. I några av dessa detaljplaner har strandskyddet upphävts för hela eller delar av planområdet, vilket resulterat i att det är svåröverskådligt var strandskyddet formellt fortfarande gäller eller inte. Strandskyddet syftar till att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden och att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten.

Friluftsliv och rekreation

Då planområdet inte är tillgängligt för allmänheten blir det inga större konsekvenser av detaljplanens genomförande. De motionsslingor och rekreationsområden som finns för anställda inom kraftverket påverkas inte i någon större omfattning.

Mark och vatten

Se ”Naturmiljö” ovan för resonemang kring mark.

Att tillåta uttag och återförande av havsvatten innebär i sig inte något för detaljplanen utan är en fråga om tillstånd till vattenverksamhet. Det som rör detaljplanen gäller om det kan förekomma några effekter och konsekvenser genom att nedläggning av rör tillåts och om det då blir påverkan på MKN för vatten.

Vid förläggning av rör kan grumling uppstå med frigörande av sediment. I vattenförekomsten finns indikationer på förhöjd halt av TBT vilket skulle kunna göra att detta frigörs om grumling sker. Tributyltennföreningar är skadligt för organismer och bioackumulerande. Förhöjda halter skulle kunna påverka organismers hormonsystem och reproduktionssystem långsiktigt, högre halter kan leda till akut förgiftning för organismerna och död om det frigörs.

Växtsamhällena och djurlivet i sig bedöms inte påverkas av att en liten yta tas i anspråk på botten vid nedläggning av rör så länge inte något sediment med höga halter av TBT rörs upp. Grumling vid nedläggning av rör skulle i sig också kunna påverka genom att växtlighet inte kan utföra fotosyntes medan grumlingen uppstår samt att filtrerande organismer får problem. Grumlingen be-

Inkom 2023-06-20
Dnr KS-2022-360-5
Dpl 313

döms i detta fall som mycket liten och lokal samt kortvarig då det oftast är starka strömmar i området. Någon konsekvens av grumlingen bedöms inte vara bestående.

Resurshushållning
Området är redan ianspråktaget för storskalig energiproduktion. Att i samma område lokalisera förvar av uttjänt kärnbränsle och uppföra anläggningar och konstruktioner som krävs för detta är ett sätt att hushålla med naturresurser.

Hälsa och säkerhet
Genomförande av denna detaljplan innebär ingen påverkan på hälsa och säkerhet.

Upphävande av strandskydd
I denna detaljplan upphävs strandskyddet inom hela planområdet
Strandskyddet regleras i Miljöbalken (MB) 7 kap 13 § - 18 §. I 7 kap. 18 § finns bestämmelser om hur strandskyddet får upphävas.

Motivering till upphävandet:
- Strandskyddet syftar till att långsiktigt 1) trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden och 2) bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten.

  Planområdet är sedan länge ianspråktaget för Forsmarks kraftverk och utpekat som lämplig plats för slutförvar av uttjänt kärnbränsle. Området omfattas också av riksintresse för anläggningar vilket innefattar bland annat slutlig förvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall. Planområdet är redan idag icke tillgängligt för allmänheten då hela området kring Forsmarks kraftverk är ett skyddsobjekt. Ett upphävande av strandskyddet innebär i praktiken ingen förändring för tillgängligheten till planområdets stränder. Planområdet har som 18 c § punkt 1 MB lyder redan tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften och som det i punkt 5 formuleras kring att området behöver tas i anspråk för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför området, dvs slutförvar av uttjänt kärnbränsle.

  Gällande naturvärdena och goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten bevakas dessa i de olika tillståndsprocesser som reglerar verksamheten inom kraftverksområdet. Forsmarks kärnkraftverk ligger inom befintlig detaljplan avsatt för industri- och kraftproduktion. Slutförvar av kärnbränsle placeras inom denna detaljplan efter riksdagsbeslut. Alternativa platser är utredda ett flertal gånger och i slutändan stod valet mellan Simpevarp (Oskarshamn) och Forsmark. Ytterligare alternativa platser finns ej utredda. Kompensationsåtgärder är genomförda, t ex nya dammar för Gölgroda, Rana lessonae. Miljöprövning är gjord av projektet.

MEDVERKANDE TJÄNSTEMÄN
Planhandlingarna har upprättats av:
Sigma Civil AB/Johan Bergström med stöd av Samuel Sundin Planhandläggare.

Nödvattenplan

Östhammars kommun

Antaget av	Kommunfullmäktige
Antaget	2023-09-12 och §
Ersätter tidigare version	KF, datum och §
Gäller för	KS, nämnder, bolag/koncernen
Dokumentansvarig	Roll

Innehållsförteckning

Inledning 2

Nödvattenplanen och dess tillämpning 3

Mål och syfte 3

Intressenter 3

Giltighet 3

Förvaring och distribution 3

Störningar i dricksvattenförsörjningen 3

Scenario A) Försämrad dricksvattenkvalitet på grund av mikrobiologisk förorening 4

Scenario B) Dricksvattnet påverkat av kemisk förorening 4

Scenario C) Inget vatten i ledningsnätet 4

Scenario D) Dricksvattenbrist vid långvarig torka eller översvämning 5

Scenario E) Kärnteknisk olycka 5

Scenario F) El- och vattenförsörjningen slås ut vid höjd beredskap 6

Ansvarsförhållanden 6

Östhammars kommun, Östhammar Vatten och Gästrike Vatten 6

Enskilda 7

Ledning och styrning 8

Samverkan vid aktivering av kommunens nödvattenplan och Gästrike Vattens operativa nödvattenförsörjningsplan 9

Aktivering av nödvattenplaner och initiering av arbete 9

Prioriteringsordning 10

Prio 1: Liv & hälsa - individer med stort vårdbehov - verksamheter de är beroende av 11

Prio 2: Privata hushåll anslutna till kommunalt vatten samt för- och grundskola 11

Prio 3: Den breda allmänheten, högstadie-, gymnasieskola och vuxenutbildning 11

Prio 4: Verksamheter 11

Särskilda prioriteringar i händelse av höjd beredskap, ytterst krig 11

Förbestämda platser där nödvatten kan hämtas 12

Publika hämtställen för nödvatten 12

Stationära vattenkiosker 14

Kommunens egna vattentappställen 14

Spolposter 14

Estimerat nödvattenbehov och förmåga till nödvattenförsörjning 14

Källor till nödvatten 15

Nödvattenutrustning, transportmedel och logistik 15

Bilagor 17

Inledning

Dricksvatten är den allra viktigaste resursen människor behöver för att överleva. Dricksvattenförsörjningen är därmed samhällsviktig och hela kedjan med vattenproduktion och distribution ges högsta prioritet. Ett stort arbete läggs på förebyggande och förberedande arbete och på en drift som kan säkerställa en robust och trygg försörjning - även i kristider. Trots det kan störningar ändå uppstå som gör att vi behöver nödvattenförsörjning. Det kan exempelvis vara naturhändelser, läckor, elavbrott eller sabotage som leder till att dricksvattnets kvalitet försämras eller helt enkelt inte når ut till alla hushåll.

Nödvattenförsörjning innebär att dricksvatten för normal hushållsanvändning måste hanteras och distribueras på andra sätt än genom det ordinarie ledningssystemet. En situation som kräver nödvatten medför ett behov av prioritering utifrån vad som i första hand har påverkan på liv- och hälsa och att upprätthålla samhällsviktiga verksamheter[1]. Nödvattenförsörjningen bygger på ett antal scenarion som har tagits fram med beaktande av händelser som normalt leder till en aktivering av nödvattenplaner. Dessa används i planeringsarbete och behöver övas regelbundet för att stärka den operativa förmågan att hantera olika dricksvattenstörningar.

Samhällets krisberedskap bygger på att alla tar ett ansvar. Östhammars kommun (kommunen) och Gästrike Vatten AB (Gästrike Vatten) har ett ansvar för dricksvattenförsörjning, beredskapsplanering och hantering av allvarliga störningar i de allmänna leveranserna av dricksvatten[2]. I ansvaret ingår att informera om vad en störning kan innebära och ge råd om dricksvattenberedskap. Privatpersoner, verksamhetsutövare och fastighetsägare å sin sida har ett ansvar att vidta förebyggande åtgärder som kan lindra konsekvenserna av en störning och hålla sig à jour om frågor som rör dricksvatten. I händelse av en kris gäller det att vara förberedd för att på egen hand kunna hantera en svår situation och de omedelbara behov som kan uppstå. Notera att nödvattenförsörjning ger avsevärt mindre volymer dricksvatten än vad hushållen normalt konsumerar och att nödvatten i första hand distribueras till de mest sårbara grupperna i samhället. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) uppmanar alla att ha en beredskap för att klara sig utan samhällets hjälp under en vecka.

I nödvattenplanen beskrivs ansvarsförhållanden, beslutsgång och de prioriteringar som behöver göras när alla inte kan få nödvatten samtidigt. Planen redogör också för vad som gäller när kommunen behöver nödvattenförsörja användare av den allmänna vatten- och avloppsanläggningen och/eller enskilda dricksvattenanläggningar. Innehållet baseras på gällande lagstiftning och råd i Livsmedelsverkets guide för nödvattenplanering.

Vid en aktivering av nödvattenplanen följer alltid information till berörda. Informationen innehåller varningar, anvisningar om hur dricksvattnet ska hanteras och användas, och talar om när och var det blir aktuellt med nödvattenförsörjning.

---

[1] Verksamhet, tjänst eller infrastruktur som upprätthåller eller säkerställer samhällsfunktioner som är nödvändiga för samhällets grundläggande behov, värden eller säkerhet. Exempel: vård och omsorg, barnomsorg, utbildning, livsmedels- och dricksvattenförsörjning, avlopp och avfall, energiförsörjning, finansiella tjänster, information/kommunikation, offentlig förvaltning, kommunikationer, transporter, ordning och säkerhet, räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen.

[2] Dricksvatten - det vatten som produceras för att nyttjas som dryck, till matlagning och beredning av livsmedel samt används i livsmedelsproducerande företag. Dricksvattnet ska vara hälsosamt och rent.

Nödvattenplanen och dess tillämpning

Nödvattenplanen ger riktlinjer för nödvattenförsörjning i kommunen och en gemensam grund för hur en nödsituation ska hanteras. Detta genom att beskriva roller och ansvar inom och utanför kommunens organisation. Vidare ger den förutsättningar för kommunens olika verksamheter att planera mer i detalj för sin egen situation i händelse av brist på dricksvatten.

Mål och syfte

Målet är att nödvattenplanen ska underlätta en effektiv krishantering vid omfattande och allvarliga störningar i kommunens ordinarie dricksvattenförsörjning. Vidare ska nödvattenplanen fungera som vägledning för samhällsviktiga verksamheter vars ansvar är att upprätta egna krisberedskaps- och kontinuitetsplaner för dricksvattenkriser[3]. Syftet är att klargöra ansvarsförhållanden och trygga nödvattenförsörjningen till prioriterade målgrupper och samhällsviktiga verksamheter i fred, kris och vid höjd beredskap[4].

Intressenter

Nödvattenplanen riktar sig primärt till beslutsfattare, chefer och medarbetare på kommunen och Gästrike Vatten som arbetar med dricksvattenfrågor och nödvattenförsörjning.
Den är även skriven för intressentgrupper som berörs av (och omnämns i) nödvattenplanen - krisorganisationer, myndigheter, samhällsviktiga verksamheter, privata aktörer och enskilda.

Giltighet

Kommunfullmäktige fattar beslut om att anta och göra genomgripande förändringar i kommunens nödvattenplan. Kommunstyrelsen ansvarar för att nödvattenplanen förvaltas, revideras och uppdateras – de har också rätt att fatta beslut om redaktionella förändringar. Bilagor till nödvattenplanen och dess revidering fastställs av kommundirektör efter samråd med Gästrike Vatten. Nödvattenplanen ska aktualitetsprövas varje mandatperiod och uppdateras då behov uppstår.

Förvaring och distribution

En aktuell version av nödvattenplanen ska finnas utskriven på kommunens och Gästrike Vattens krisledningsplatser. Planen är publik och ska publiceras på kommunens externa webbplats och intranät. Bilagorna 1-4 sekretessmarkeras i linje med offentlighets- och sekretesslag (2009:400). Bilaga 5 innehåller öppen information från offentliga källor.

Störningar i dricksvattenförsörjningen

Störningar i dricksvattenförsörjningen beror i huvudsak på förorenat vatten, avbrott i leveransen eller dricksvattenbrist. Nedan har de delats upp i 6 scenarion.

[3] För verksamhetsspecifika beredskaps- och kontinuitetsplaner ansvarar respektive verksamhet, nämnd eller bolag.
[4] Höjd beredskap är ett samlingsnamn för skärpt beredskap respektive högsta beredskap. Vid skärpt beredskap sker en stegvis upptrappning och omprioritering i statens verksamhet för totalförsvarets behov. Försvarsmakten krigsorganiseras i den omfattning som regeringen beslutar. Statliga myndigheter, regioner och kommuner fortsätter sin ordinarie verksamhet och upprätthåller samhällsviktiga verksamheter så länge som möjligt. Vid högsta beredskap ska totalförsvarsverksamhet bedrivas.

Scenario A) Försämrad dricksvattenkvalitet på grund av mikrobiologisk förorening

En av de största riskerna för dricksvattenförsörjningen är vattenburen smitta, det vill säga förorening med mikroorganismer (virus, bakterier och protozoer).

Problemsituation: Dricksvattnet har verifierats som förorenat på grund av mikrobiologisk aktivitet. Vattnet kan inte längre användas till dryck, tandborstning och livsmedelsberedning utan att först kokas. Vattnet kan användas till dusch, tvätt, disk och toalettspolning.

Konsekvens: I detta scenario råder ingen brist på vatten. Alla dricksvattenabonnenter klarar sitt dagliga behov av dricksvatten genom att koka vattnet.

Hantering av situationen: Inget nödvatten distribueras, däremot ges en kokningsrekommendation till berörda. Kokningsrekommendationen hävs först när vattenprover bekräftar att vattnet håller dricksvattenkvalitet igen. I ett läge då det är ovisst om kokning räcker blir det aktuellt med nödvattenförsörjning fram till dess att kvalitén har säkerställts.

Scenario B) Dricksvattnet påverkat av kemisk förorening

Vissa kemiska ämnen finns normalt i olika halter i dricksvatten, medan andra betraktas som föroreningar som *inte får* förekomma.

Problemsituation: Dricksvattnet har verifierats som förorenat (anmärkning med ett gränsvärde) på grund av en kemisk förorening. Det går *inte* att koka vattnet för att uppnå dricksvattenkvalitet. Beroende på föroreningstyp krävs en bedömning om vattnet kan användas för dusch/bad, tvätt och toalettspolning.

Konsekvens: I detta scenario råder ingen synlig brist på vatten men genom att dricksvattnet har överskridit godkända gränsvärden - och kokning inte är en lösning på problemet - uppstår ändå en dricksvattenbrist och nödvatten behöver distribueras. Om dricksvattnet inte kan användas alls eller krisen blir långvarig krävs stora volymer nödvatten.

Hantering av situationen: Allmänheten uppmanas att aktivera sin egen dricksvattenberedskap och invänta information om var och när nödvatten kan hämtas. Nödvatten distribueras i första hand till de mest sårbara målgrupperna och till samhällsviktiga verksamheter (se prioriteringsordning 1-2) på berörda orter fram till dess att dricksvattenkvalitet kan garanteras.

Notera: På för- och grundskolor och särskilda omsorgsboenden kan vattnet behöva stängas av för att eliminera risken att någon dricker av vattnet av misstag.

Scenario C) Inget vatten i ledningsnätet

Denna typ av störning medför ett totalt avbrott i hela eller delar av dricksvattenförsörjningen. Orsaken kan exempelvis vara elbortfall, en produktionsstörning på ett vattenverk, en allvarlig skada på en huvudvattenledning, ett sabotage eller en större vattenläcka i distributionsnätet.

Problemsituation: Abonnenter anslutna till kommunalt vatten får snart inget vatten alls när de vrider på kranarna, vare sig för konsumtion eller hygienändamål.

Konsekvens: I detta scenario råder det brist på dricksvatten och nödvatten behöver distribueras till publika hämtställen nära de drabbade områdena.

Hantering av situationen: Allmänheten uppmanas att aktivera sin egen dricksvattenberedskap och invänta information om var och när nödvatten kan hämtas. Initialt kan det finnas tryck och vatten i ledningarna, men då dricksvattenkvalitén inte kan garanteras ska vattnet inte användas. Det är viktigt att allmänheten följer de instruktioner som ges. Vid nödvattenförsörjning prioriteras sårbara målgrupper och samhällsviktiga verksamheter (se prioriteringsordning 1-2).

Scenario D) Dricksvattenbrist vid långvarig torka eller översvämning

Klimatförändringar, väder- och naturhändelser kan leda till långvarig torka eller översvämningar som orsakar dricksvattenbrist i stora områden.

Problemsituation: Långvarig torka kan leda till att privatpersoner med egna brunnar inte får dricksvatten i den mängd de är vana vid. Vid översvämning finns det ofta vatten, men det finns en risk att dricksvattnet kontamineras av ytvatten och därför inte är lämpligt att dricka. När dricksvattnet inte kan användas utan risk för individers hälsa eller skador på miljön uppstår ett nödvattenbehov.

Konsekvens: I detta scenario råder det brist på vatten i ett större område med privata dricksvattenanläggningar. Kommunen har ett geografiskt områdesansvar och vid omfattande och långvariga kriser kan det bli aktuellt med nödvattenförsörjning till dessa privata hushåll.

Hantering av situationen: Allmänheten uppmanas att aktivera sin egen dricksvattenberedskap, spara på det vatten som finns och invänta information om var och när nödvatten kan hämtas. Nödvattenförsörjningen koncentreras till de publika hämtställen som ligger närmast det drabbade området. Det är viktigt för allmänheten att följa de instruktioner som ges samt för kommunen att aktivera ordinarie rutin för dricksvattenbrist i privata dricksvattenanläggningar (bilaga 3).

Scenario E) Kärnteknisk olycka

Vid en kärnteknisk olycka kan radioaktiva ämnen transporteras med vindarna och riskerar, där de faller ner, att överföras till vatten, växter och djur. Flera olika faktorer, som vindriktning och väderförhållanden, avgör var nedfallet hamnar, hur omfattande spridningen blir och hur mycket dricksvatten som kontamineras.

Problemsituation: Stora områden riskerar att drabbas av nedfall av radioaktiva ämnen. Det kan få allvarliga konsekvenser - inte bara för liv och hälsa, utan också för möjligheterna att producera, förvara och transportera livsmedel.

Konsekvens: Initialt är det svårt att bedöma omfattningen. I detta scenario involveras fler myndigheter, såsom Länsstyrelsen, Jordbruksverket och Strålsäkerhetsmyndigheten, för att hjälpa till att utreda händelsen och dess konsekvenser.

Hantering av situationen: Halter av radioaktiva ämnen i livsmedel och vatten kontrolleras alltid direkt, men kan också behöva kontrolleras under en lång tid efter nedfallet. Händelsen

kan utvecklas på olika sätt. Allmänheten uppmanas att löpande följa nyhetsflödet, ta del av myndigheternas krisinformation och följa de anvisningar kommunen och Gästrike Vatten ger.

Scenario F) El- och vattenförsörjningen slås ut vid höjd beredskap

Liksom all kritisk infrastruktur utgör el- och dricksvattenförsörjningen militära mål. Förutom krig med väpnade angrepp och invasion kan dricksvattenanläggningar bli föremål för hybrid- och cyberattacker, vilket kan orsaka allvarliga störningar i dricksvattenförsörjningen[5].

Problemsituation: El- och dricksvattenförsörjningen slås ut i hela länet. Kommunernas och dricksvattenproducenternas samlade resurser räcker inte för att hjälpa alla. Den nationella vattenkatastrofgruppen (VAKA) kan endast nå ut med begränsad hjälp. Situationen riskerar att få allvarliga skadeverkningar på såväl samhällets funktionalitet som på liv, egendom och miljö. Kommunen och Gästrike Vatten får lita till sin egen operativa förmåga då såväl grannkommuner som samhället i stort har det lika svårt som Östhammars kommun.

Konsekvens: Även om det i en ”krigssituation” inte går att förutse allt som kan hända kan vi anta att händelseförloppet snabbt förändras och eskalerar i både omfattning och tid, och att situationen skapar oro i samhället. Samtidigt måste kommunen prioritera hårdare och anpassa organisation och verksamhet för att svara mot de krav som gäller vid höjd beredskap.

Hantering av situationen: Samhälls- och totalförsvarsviktiga verksamheter prioriteras liksom skyddet av civilbefolkningen. Felavhjälpande insatser genomförs parallellt med att nödvattenförsörjning aktualiseras. Det kan bli aktuellt att aktivera trygghetspunkter och skyddsrum, ”inrymma” invånare eller utrymma områden. Nödvattentankar placeras på säkra platser. Allmänheten uppmanas att löpande följa händelseutvecklingen - nyhetsflöde och krisinformation - och de anvisningar kommunen och Gästrike Vatten ger. Alla behöver ta sitt ansvar, samverka och medverka till att lindra konsekvenserna av denna allvarliga situation.

Ansvarsförhållanden

Svensk krisberedskap utgår ifrån ansvarsprincipen, likhetsprincipen och närhetsprincipen. Det innebär att människor ska behandlas lika och att de aktörer som bedriver en verksamhet i vanliga fall också ska hantera krissituationer. Krishanteringen ska ske så vardagsnära som möjligt. Vid en dricksvattenstörning i kommunen är det flera aktörer som samarbetar.

Östhammars kommun, Östhammar Vatten och Gästrike Vatten

Koncernen Gästrike Vatten ansvarar för dricksvattenförsörjningen och avloppshanteringen i kommunerna Gävle, Hofors, Ockelbo, Älvkarleby och Östhammar. Gästrike Vatten är ett gemensamt VA-bolag som ägs av de ingående kommunerna. Dotterbolaget Östhammar Vatten AB är VA-huvudman i Östhammars kommun, vilket innebär att den allmänna VA-anläggningen ägs av Östhammar Vatten AB. Moderbolaget Gästrike Vatten sköter drift av anläggningen på uppdrag av respektive kommun vilket möjliggör stor samverkan i regionen.

[5] Försvarsmaktens och Livsmedelsverkets rapport ”Hotbilden mot dricksvatten- och livsmedelsområdet 2022”

Kommunen har ett geografiskt områdesansvar och ansvarar för att genomföra förebyggande åtgärder som kan lindra konsekvenserna av en allvarlig störning i dricksvattenförsörjningen. Kommunen har också ett särskilt ansvar för de mest sårbara grupperna inom det geografiska området och för att det finns en prioriteringsordning som svarar mot dessa målgruppers behov. Kommunens miljöenhet ansvarar för kontroll, tillsyn och lovgivning av större dricksvattenanläggningar – både enskilda och allmänna/kommunala. Vidare har kommunen ett ansvar för risk- och sårbarhetsanalys, beredskapsplanering och för att säkerställa kontinuitet i samhällsviktiga verksamheter, även under mycket ansträngda förhållanden som vid en dricksvattenkris. I kommunens ansvar ingår också att säkerställa ett effektivt och säkert mottagande av nödvatten i händelse av kris och att se till att allmänheten får rätt information om hur de ska agera vid en dricksvattenstörning. Som ett led i detta planerar kommunen att se över möjligheten att införa tankvärdar vid publika hämtställen för nödvatten.

Gästrike Vattens uppdrag är att säkerställa produktion och distribution av dricksvatten inom beslutat verksamhetsområde för kommunalt VA. Gästrike Vatten garanterar *inte* att ett visst vattentryck eller en viss vattenmängd per tidsenhet alltid kan levereras. Under ansträngda förhållanden ansvarar bolaget för krisinformation gällande dricksvattenstörningens omfattning och för att förse allmänheten inom verksamhetsområdet med dricksvatten genom tillhandahållande av nödvatten. Det görs exempelvis genom utplacering av tankar för hämtning av dricksvatten. Gästrike Vatten ansvarar även för att utbilda kommunens eventuella tankvärdar i dricksvattensäkerhet och nödvattenlogistik.

Enskilda

Verksamhetsutövare/näringsidkare har ett ansvar för den verksamhet de bedriver och särskilt för den som är samhällsviktig och berör liv och hälsa. I ansvaret ingår att säkerställa att det finns risk- och sårbarhetsanalyser samt planer för beredskap och kontinuitet vid dricksvattenkriser. Vid begränsad vattentillgång är anslutna kunder skyldiga att följa Gästrike Vattens anvisningar att exempelvis minska vattenförbrukningen. Verksamhetsutövare med särskilda behov och krav på exempelvis vattenkvalitet, stora vattenvolymer nödvatten och/eller alternativa lösningar för sanitet och hygien behöver säkerställa det i det egna krisförberedande arbetet. Verksamhetsutövare som bedriver samhällskritiska verksamheter där vatten behövs för att säkra liv och hälsa bör i samråd med fastighetsägaren beakta möjligheten att förbereda fastigheten för nödvattenintag. Även tillgång på lämpliga kärl bör säkerställas, liksom att det finns rutiner för hur dricksvatten och kärl ska hanteras.

Djurägare är ansvariga att ombesörja dricks- och nödvatten till djur. Nödvatten till djur kan endast i yttersta undantagsfall bli aktuell, under mycket svåra förhållanden som vid långvarig torka, om resurserna räcker till efter det att privata hushåll och samhällsviktiga verksamheter försetts med nödvatten. Lantbrukare med stora djurbesättningar bör beakta alternativ dricksvattenförsörjning och möjligheten att behålla enskilda vattentäkter som reserv.

Fastighetsägare har samma skyldigheter som verksamhetsutövare/näringsidkare. Ägare till fastigheter där det bedrivs samhällsviktig verksamhet (t.ex. skolkök, vårdinrättningar och

särskilda boenden) rekommenderas att trycksäkra anläggningarna, förbereda fastigheterna för nödvattenintag och försäkra sig om att det finns lämpliga kärl att tillgå i kris.

Privatpersoner: MSB uppmanar alla vuxna och friska individer i Sverige att förbereda sig för att kunna klara sig utan samhällets hjälp under en vecka. I det ingår att ha en hemberedskap, dricksvatten inkluderat, för den eller de personer som finns i hushållet – vuxna, barn och husdjur. När en kommun påverkas av en omfattande dricksvattenstörning kan det ta flera dagar innan nödvatten når ut till platser där allmänheten kan hämta det. Gästrike Vatten och kommunen uppmanar därför alla att följa MSB:s råd ”Preppa för en vecka”[6]. God enskild dricksvattenberedskap bidrar också till att samhället i stort kan klara mycket stora påfrestningar på dricksvattenförsörjningen.

I förberedelserna behöver var och en utgå från sin egen situation, dvs. hur många man är i hushållet, hur stort dricksvattenbehovet är och vilken utrustning man behöver för att hämta och koka vatten i. Förutsättningarna kan skilja stort beroende på var och hur man bor, grannsamverkan och möjligheter att hantera och bereda sitt vatten. Det vatten som distribueras som nödvatten är ransonerat och kommer i betydligt mindre mängder än vad ett hushåll normalt konsumerar. Vid nödvattenförsörjning uppmanas var och en att hämta sitt dricksvatten i ett eget medhavt kärl vid en anvisad plats. Dunkar med lock och bärhandtag rekommenderas då de är praktiska och lämpliga ur hygiensynpunkt. Vid de publika hämtställena för nödvatten ges information som underlättar logistiken på platsen.

Dricksvattenbrist i privata dricksvattenanläggningar
Privata dricksvattenanläggningar har kommunen/Gästrike Vatten i normalläget inget ansvar för. Den enskilde är ansvarig för sin egen dricksvattenförsörjning och behöver ta höjd för att kunna klara sig en längre tid utan hjälp från samhället. I särskilda fall, som vid långvarig torka som leder till dricksvattenbrist i ett större område, kan privatpersoner uppmanas att hämta vatten vid anvisat ställe, till exempel Gästrike Vattens vattenkiosker, tappställen i kommunala byggnader eller tillfälligt uppställda vattentankar. I bilaga 3 ”Rutin vid dricksvattenbrist i privata dricksvattenanläggningar” beskrivs beslutsgång och kontaktvägar.

Ledning och styrning

Enligt ansvars-, likhets- och närhetsprincipen ska samhällsstörningar omhändertas i, och av, den verksamhet som drabbas. Vid störningar i den kommunala vattenförsörjningen är det Gästrike Vatten som leder det avhjälpande arbetet och ger information kopplad till störningen. Kommunen har det övergripande ansvaret att se till att krishändelser inom det geografiska området leds, hanteras och samordnas. Om en störning drabbar fler verksamheter, förväntas bli långvarig eller utvecklas till en kris aktiveras såväl olika aktörers egna krisplaner som kommunens krisledning enligt plan för ledning och samordning vid samhällsstörning[1]. Vid en dricksvattenstörning som kräver nödvattenförsörjning aktiverar kommunen även sin

[6] Mer information om hemberedskap finns på MSB:s webbplats: https://www.msb.se/sv/rad-till-privatpersoner/forbered-dig-for-kris/hemberedskap---preppa-for-en-vecka/
[1] Plan för ledning och samordning vid samhällsstörning, antagen av kommunstyrelsen i Östhammars kommun 2019-05-28. I planen framgår hur kommunens krisledning är organiserad.

nödvattenplan (detta dokument) och Gästrike Vatten sin operativa nödvattenförsörjningsplan. Vidare har kommunens olika verksamheter beredskaps- och kontinuitetsplaner för att hantera dricksvattenstörningar.

Samverkan vid aktivering av kommunens nödvattenplan och Gästrike Vattens operativa nödvattenförsörjningsplan

- **Tjänsteman i beredskap (TiB) – kommunen:**
  - *Tar emot larm, verifierar, initierar och samordnar det inledande arbetet utifrån kommunens nödvattenplan.*
  - *Vid bedömt behov av omfattande nödvattenförsörjning etablerar TiB kommunens Inriktning- och samordningsfunktion (ISF).*

- **Chef[7] respektive Beredskapsledare – Gästrike Vatten:**
  - *Under ordinarie arbetstid: Chef*
    - *Tar emot larm, verifierar, initierar och samordnar det inledande arbetet utifrån Gästrike Vattens operativa nödvattenförsörjningsplan*
    - *Vid bedömt behov av omfattande nödvattenförsörjning etablerar chef Gästrike Vattens störnings- eller krisledning*
  - *Utanför ordinarie arbetstid: Beredskapsledare*
    - *Tar emot larm, verifierar, initierar och samordnar det inledande arbetet utifrån Gästrike Vattens operativa nödvattenförsörjningsplan*
    - *Vid bedömt behov av omfattande nödvattenförsörjning etablerar Beredskapsledare Gästrike Vattens störnings- eller krisledning*

- **Inriktning- och samordningsfunktion – kommunen:**
  - *Om bedömning att det föreligger behov av ytterligare informationsutbyte eller inriktning och samordning etablerar TiB ISF:en vid kommunen.*
  - *Beredskapsledare, chef eller samverkansfunktion vid störnings- eller krisledning inom Gästrike Vatten kan påkalla behov av ISF vid kommunen.*
  - *Beredskapsledare, chef eller samverkansfunktion inom Gästrike Vattens störnings- eller krisledning kan vid behov delta i kommunens ISF.*

- **Störnings- eller krisledning – Gästrike Vatten:**
  - *Om bedömning att det föreligger behov av ytterligare informationsutbyte eller inriktning och samordning etablerar chef eller beredskapsledare störnings- eller krisledning vid Gästrike Vatten.*
  - *TiB eller samverkansfunktion inom kommunens ISF kan vid behov delta i Gästrike Vattens störnings- eller krisledning.*

- **Samverkansfunktion:**
  - *Respektive aktör har i sin särskilda ledningsorganisation en samverkansfunktion vars huvudsakliga uppgift är att upprätthålla samverkan mellan aktörerna vid samhällsstörning.*

Aktivering av nödvattenplaner och initiering av arbete

Kommunen nås årets alla dagar, dygnets alla timmar genom beredskapsfunktionen TiB. Denne har till uppgift att *ta emot larm* från GVAB:s Beredskapsledare, chef eller

[7] Med Chef avses särskilda utsedda chefer på Gästrike Vatten med mandat att aktivera nödvattenförsörjning. Cheferna finns namngivna i Gästrike Vattens operativa nödvattenförsörjningsplan och kommunen ska hållas informerade om vilka de är.

samverkansfunktion vid GVAB:s störningsledning/krisledning. TiB *verifierar larmet* och vid behov *initierar* särskild ledning genom inrättande av kommunens ISF.

Gästrike Vatten nås årets alla dagar, dygnets alla timmar genom Gästrike Vattens växelnummer. TiB vid Östhammar kommun respektive Beredskapsledare eller chef vid Gästrike Vatten har mandat att ta beslut och aktivera respektive nödvattenplan samt påbörja arbetet att mobilisera förutsättningar för nödvattenförsörjning. Respektive aktör har etablerade kontaktvägar i form av telefonnummer för aktivering av nödvattenplaner och initiering av arbete med nödvattenförsörjning.

Löpande samverkan inom ramen för ledning av organisationerna på särskilt sätt – krisledning

I de fall behovet av nödvattenförsörjningen bedöms omfattande eller särskilt tidskrävande etableras särskilda ledningsförhållanden inom respektive organisation. Kommunen etablerar ISF i syfte att skapa förutsättningar för såväl inriktning som samordning utifrån interna och externa behov samt främjande av informationsutbyte mellan parterna. Gästrike Vatten kan påkalla behov av ISF hos kommunen, men beslut om etablering ligger hos kommunen. Gästrike Vatten etablerar störnings- eller krisledning i syfte att skapa förutsättningar för såväl inriktning som samordning utifrån interna och externa behov samt främjande av informationsutbyte mellan parterna. Kommunen kan påkalla behov av störnings- eller krisledning inom Gästrike Vatten, men beslut om etablering ligger hos Gästrike Vatten.

Inom respektive aktörs särskilda ledningsorganisation finns en *samverkansfunktion* vars huvudsakliga uppgift är att upprätthålla samverkan mellan aktörerna vid samhällsstörning, såsom omfattande behov av nödvattenförsörjning. Respektive aktör har särskilt etablerade kontaktvägar i form av telefonnummer och email för att säkerställa samverkan mellan parterna.

Kriskommunikation

Vid nödvattenförsörjning ska GVAB och kommunen samstämmigt kommunicera problembild, varningar och råd till allmänheten. Likaså ska allmänheten informeras när faran är över och dricksvattenförsörjningen åter fungerar som vanligt. Vid budskapsformulering ska hänsyn tas till prioriterade målgruppers informationsbehov och i övrigt följa kommunens och GVAB:s kriskommunikationsplaner.

Länsstyrelsens roll

Vid allvarliga och omfattande dricksvattenstörningar som drabbar flera kommuner samtidigt har Länsstyrelsen en nyckelroll i att samordna krisarbetet så att kommunerna kan koncentrera sig på att hantera konsekvenserna av en händelse. Stödet kan handla om att ta in extern hjälp eller att prioritera hur resurser ska fördelas över kommungränser. Länsstyrelsen har också en uttalad roll att samordna krisarbetet vid en kärnteknisk olycka och vid höjd beredskap.

Prioriteringsordning

I en kritisk situation då nödvatten inte kan nå alla samtidigt behöver kommunens krisledning prioritera så att de mest sårbara målgrupperna får dricksvatten först. Inriktningen för prioriteringen har sin utgångspunkt i rådande lagstiftning, bestämmelser och samhällets

skyddsvärden; värnandet och skyddet av människors liv och hälsa, samhällets funktionalitet, demokrati, rättssäkerhet, mänskliga fri- och rättigheter, miljö och ekonomiska värden. Ingen inbördes prioritering görs inom respektive prioriteringsgrupp 1-4.

Prio 1: Liv & hälsa - individer med stort vårdbehov - verksamheter de är beroende av

Högsta prioritet har individer med stora vårdbehov som behöver vatten för dryck, mat, hygien och omvårdnad samt samhällsviktiga verksamheter som hjälper dessa målgrupper att få det. Sektor Omsorg har krisberedskaps- och kontinuitetsplaner för de grupper de har ett särskilt ansvar för.

- Särskilda boenden, gruppbostäder enligt LSS och servicebostäder enligt SoL
- Enskilda med hemtjänst
- Enskilda under särskilda omständigheter
- Vårdcentrum Östhammar, vårdcentraler (Regionen har en egen nödvattenplan.)
- Kommunens strategiska kriskök (Kommunens måltidsenhet har en beredskapsplan för hur krisköken kan försörja prioriterade målgrupper med enklare måltider/dryck i kris.)

Prio 2: Privata hushåll anslutna till kommunalt vatten samt för- och grundskola

Prioritetsgrupp 2 omfattar privata hushåll anslutna till kommunalt VA, barn och elever i för- och grundskola samt aktörer och personal som kan leda krisarbetet och ge behövande stöd.

- Privatpersoner boende i fastigheter anslutna till kommunalt vatten
- Personal, barn och elever i för- och grundskola (Sektor Bildning har krisberedskaps- och kontinuitetsplaner för kommunens skolor.[8])
- Krisledning - kommunhuset Östhammar
- Trygghetspunkter i drabbade tätortsområden

Prio 3: Den breda allmänheten, högstadie-, gymnasieskola och vuxenutbildning

Prioritetsgrupp 3 omfattar alla privata hushåll samt äldre elever och personal i skolor.

- Elever och personal i högstadiet, gymnasieskola samt vuxenutbildning
- Privatpersoner som saknar boende med anslutning till kommunalt vatten

Prio 4: Verksamheter

Prioritetsgrupp 4 omfattar verksamheter som är viktiga för samhällets funktionalitet och/eller kan lindra effekterna av en allvarlig kris.

- Personal vid Räddningstjänsten (Räddningstjänsten har en egen nödvattenplan)
- Personal vid Forsmarks Kraftgrupp AB (Forsmark har en egen nödvattenplan)

Särskilda prioriteringar i händelse av höjd beredskap, ytterst krig

Följande prioriteringar utgår från de särskilda krav och omständigheter som råder när Sverige går upp i höjd beredskap, ytterst krig, då totalförsvarsviktig verksamhet[9] ska prioriteras:

- **Prioriterade målgrupper**: Mat- och dricksvattenförsörjning till civilbefolkning, evakuerade, flyktingar, sårbara grupper och individer som inte kan försörja sig själva.
- **Skyddsrumssökande**: Nödvatten distribueras till publika hämtställen på orter där skyddsrum finns. Vid beredskapslarm ska dricksvatten vara påfyllt i särskilda kärl.

[8] Vid en allvarlig dricksvattenstörning som berör flera skolor ska nödvattenförsörjningen till personal och yngre elever i förskola och grundskola (elever upp till 12 år) prioriteras först.

[9] Totalförsvar - den militära verksamhet (militärt försvar) och civila verksamhet (civilt försvar) som behövs för att förbereda Sverige för krig. Totalförsvarsviktig är all verksamhet som krävs för att tillgodose totalförsvarets kritiska behov i händelse av höjd beredskap och krig.

- **Försvarsmakten**: Kommunen/det civila försvaret ska ge stöd till det militära försvaret och förse dem med nödvändiga förnödenheter utifrån behov.
- **Räddningstjänsten**: Vid behov, bistå räddningstjänsten i deras samhällsuppdrag.
- **Forsmarks Kraftgrupp AB**: Vid behov, bistå Forsmark i deras samhällsuppdrag.

Förbestämda platser där nödvatten kan hämtas

Publika hämtställen för nödvatten

Platserna för kommunens publika hämtställen för nödvatten är strategiskt valda för att fungera för den logistik som krävs i en nödvattensituation. Vid en större dricksvattenstörning som drabbar hela kommunen kommer nödvattentankar att placeras ut, geografiskt spridda, på orter där många människor bor. Om endast en del av kommunens invånare berörs koncentreras insatserna dit. Alla publika hämtställen är förbestämda på ändamålsenliga platser.

I den lokaliseringsanalys som föregått valet av platser har hänsyn tagits till befolkningstäthet, antal abonnenter anslutna till kommunalt vatten, tillgänglighet, närhet till kommunikationer och parkeringsmöjligheter. Platserna är även valda utifrån var kommunen driver samhällsviktiga verksamheter och kan aktivera trygghetspunkter och strategiska kriskök. Platserna svarar mot Gästrike Vattens krav på framkomlighet och har den yta som behövs för att hantera nödvattnet. Vidare har säkerhetsaspekter och skydd av nödvattentankar beaktats, dels för att minska risken för skadegörelse och sabotage, dels för att säkra dricksvattnets kvalitet och underlätta logistiken för människor som ska hämta dricksvatten på platserna.

Publika hämtplatser för nödvatten vid en samtidig dricksvattenstörning i kommunen:

1. **Olandsskolan Alunda**
2. **Bruksgymnasiet Gimo**
3. **Österbyskolan Österbybruk**
4. **Öregrunds skola**
5. **Frösåkersskolan Östhammar**
6. **Kommunhuset Östhammar**
7. **Vattenfallsgymnasiets parkering Forsmark**
8. **Folkets Hus Hargshamn**

Orterna är listade utan inbördes ordning. Siffrorna (rödmarkerade) refererar till översiktskartan nedan.

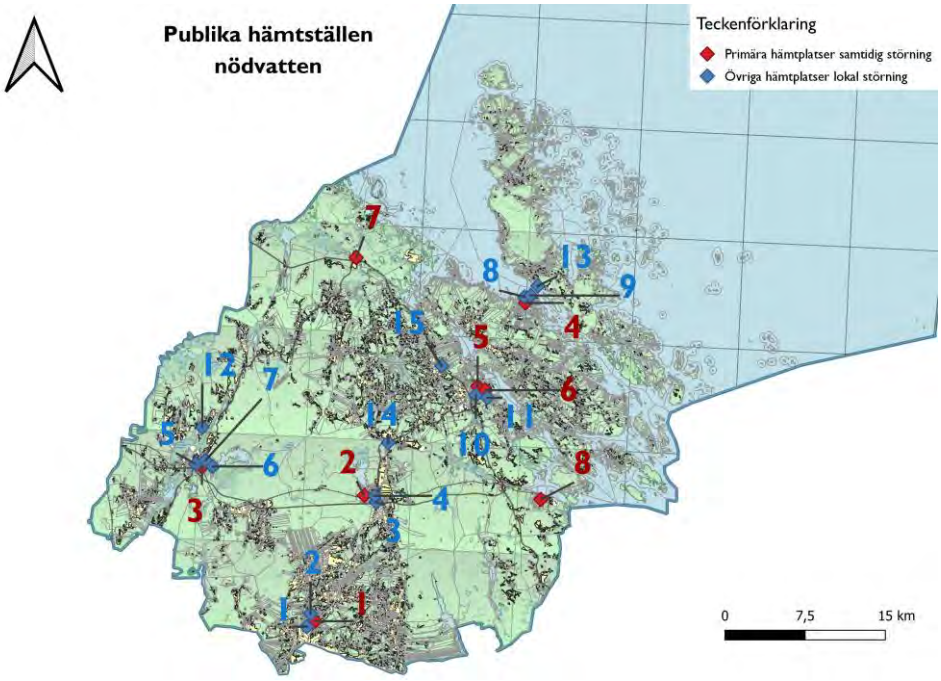

OBS! Antal hämtplatser bestäms utifrån varje enskild dricksvattenkris, vilka områden störningen berör och hur dricksvattenkvalitén påverkats. Även tiden för hur snabbt nödvatten kan levereras till de olika platserna kan variera kraftigt. Invånare uppmanas därför att inhämta information från Gästrike Vatten och kommunen om var och när nödvattnet distribueras, för att sedan ta sig till anvisat hämtställe.
Fram till dess att nödvattenförsörjningen är igång är allmänheten hänvisad till sin egen dricksvattenberedskap.

Vid lokala dricksvattenstörningar kan kompletterande publika hämtställen aktiveras på den ort som berörs.

1. **Olandsgården Alunda**
2. **Grusplan Korsängsvägen/fotbollsplanerna Alunda**
3. **Solängsgatan gamla skolområdet Gimo**
4. **Centrum Apotekets baksida Gimo**
5. **Folkets hus Österbybruk**
6. **Österbybruks camping**
7. **Brandstationen Österbybruk**
8. **SLU kustlaboratoriet Öregrund**
9. **Karlaplan Öregrund – korsning Kaptensgatan-Karlavägen-Fjällgatan**
10. **Mariebergs förskola Östhammar**
11. **Kommunförrådet Östhammar**
12. **Films Skola**
13. **Parkering färjeläget Gräsö**
14. **Hökhuvuds kyrka**
15. **Parkering mitt emot Norrskedika Idrottsplats**

Orterna är listade utan inbördes ordning. Siffrorna (blåmarkerade) refererar till översiktskartan ovan.

OBS! Vid händelse av resursbrist och en samtidig dricksvattenkris i hela kommunen prioriteras tätortsområden med många VA-anslutna hushåll.

För närmare orientering, se kommunens externa webbplats www.osthammar.se där kartan ovan och fler kartbilder har tillgängliggjorts i ett mer överskådligt och klickbart format.

Stationära vattenkiosker[10]

Gästrike Vatten har från och med sommaren, 2023, stationära vattenkiosker (tankstationer för vatten) vid vattenverken i Östhammar och Gimo. Vattenkioskerna, som främst tillhandahåller tekniskt vatten är vädersäkrade för sommar- och vinterbehov och placerade på ställen med tillräcklig kapacitet i ledningsnätet. Backventiler och återströmningsskydd förhindrar att smitta kan komma in i näten. I vissa situationer kan kioskerna fungera som hämtställen för nödvatten. För privatpersoner är det gratis att hämta mindre mängder vatten i egna medhavda kärl.

Kommunens egna vattentappställen

Kommunen har under 2023 etablerat ett eget vattentappställe (även kallad vattenautomat) på försök vid Sven Persson-hallen i Öregrund. Vid platsen finns en kran att hämta dricksvatten ifrån. Vattentappstället kan användas både sommar och vinter. Förutsett att en dricksvatten-störning inte har påverkat vattenautomaten kan denna användas som hämtställe för nödvatten. Detta är en betaltjänst som kan användas av alla privatpersoner. Om försöket faller väl ut kan det bli aktuellt att etablera vattenautomater på fler orter. Det är kommunen som sköter om vattenautomaten, ser till att det används på rätt sätt och gör kontroller av dricksvattenkvalitén.

Spolposter

I vissa situationer, som när det finns dricksvatten i delar av ledningsnätet, kan brandvattenposter förses med brandposthuvuden och användas för nödvattenförsörjning. Allmänheten kommer att informeras om vilka brandposter som öppnas när detta blir aktuellt.

Estimerat nödvattenbehov och förmåga till nödvattenförsörjning

Behovet av nödvatten varierar beroende på vilken typ av dricksvattenstörning som uppstår. I ett värsta scenario då hela kommunen behöver nödvattenförsörjas kommer mycket stora mängder nödvatten att behövas. Sannolikheten för att detta skulle inträffa bedöms som låg och dagens nödvattenförsörjning är heller inte dimensionerad för detta scenario. Ambitionsnivån är att inom rimlig tid klara nödvattenförsörjningen till VA-anslutna abonnenter och samhällsviktiga verksamheter i prioritetsgrupp 1 och 2. Vid lokala kriser som berör en ort kan flera publika hämtställen aktiveras.

Distribution av nödvatten kommer i praktiken att ske enligt prioriteringsordningen så långt tillgängliga resurser räcker. Beroende på störningens art och om störningen är lokal, spridd i hela kommunen eller innefattar fler av Gästrike Vattens medlemskommuner kommer nödvattnet att räcka olika långt.

Beräkningar har gjorts av vilken volym nödvatten som behövs för kommunens privata hushåll och samhällsviktiga verksamheter (redovisas i bilaga 1). För privata hushåll utgår beräkningarna från antalet invånare (dagens cirka 22 500 invånare), generella uppskattningar

[10] Läs mer om vattenkiosker och dess funktion på Gästrike Vattens webbplats: Vattenkiosk - Gästrike Vatten (gastrikevatten.se)

för vattenförbrukning och individers behov av nödvatten enligt Livsmedelsverkets guide för planering av nödvattenförsörjning[11] (Informationen finns sammanställd i bilaga 5).

Cirka 60 procent av kommunens invånare bor i någon av de fem större tätorterna. Flest invånare har Östhammar. Därefter följer Gimo, Alunda, Österbybruk och Öregrund. Cirka 7 procent av kommunens invånare bor på mindre orter. Störst är Hargshamn. Därefter kommer Dannemora, Ekeby, Film, Forsmarks bruk, Gräsö kyrktrakt, Hargs bruk, Hökhuvud, Norrskedika, Skoby, Söderboda och Valö.

En tredjedel av kommuninvånarna bor på landsbygden och har enskild vattenförsörjning och avloppshantering. Sommartid ökar invånarantalet markant med sommargäster, bland annat i Öregrund och på Gräsö. Vattenbehovet är som störst samtidigt som vattentillgången i grundvattenmagasinen är som minst. Grundvattentillgången är begränsad i hela kommunen, särskilt i de östra delarna.

För samhällsviktiga verksamheter krävs vanligen större volymer nödvatten än för privata hushåll, och en annan logistik. Vid uppskattningarna av kommunens nödvattenbehov för samhällsviktiga verksamheter har behovet inventerats för respektive verksamhet; vård- och omsorgsboenden, skolor, strategiska kriskök, vårdcentrum, skyddsrum, trygghetspunkter samt för personal i krisledning, på Räddningstjänsten och i Forsmark (redovisas i bilaga 1).

Källor till nödvatten

I kommunen finns ett flertal kommunala dricksvattentäkter och vattenverk; Alunda, Gimo, Hargshamn, Hökhuvud, Öregrund, Österbybruk och Östhammar har alla separata anläggningar för sin kommunala dricksvattenförsörjning. En del orter har flera vattentäkter och Alunda och Österbybruk får, utöver från lokala dricksvattentäkter, även vatten från Uppsalaåsen via en överföringsledning från Örbyhus i Tierps kommun.
I och med att det finns ett flertal vattentäkter och vattenverk i kommunen finns det möjlighet att vid behov av nödvatten i en tätort hämta vatten från en av de andra tätorterna inom kommunen. Utöver den möjlighet till alternativa vattenkällor som det innebär finns även möjlighet att hämta nödvatten från kommunala dricksvattenanläggningar i närliggande kommuner samt från större privata vattentäkter. Under vissa omständigheter kan det även bli aktuellt att köpa in förpackat vatten.

Nödvattenutrustning, transportmedel och logistik

För att upprätta en nödvattenförsörjning när behovet uppstår är det viktigt att förfoga över viss egen utrustning. Det kan vara små och stora nödvattentankar, tankar med möjlighet till tryckstegring och tankar på vagn eller på lastväxlarflak för förflyttning av dricksvatten längre sträckor. Likaså är det viktigt att redan innan krisen veta om det finns möjlighet att låna eller hyra utrustning. Vidare behövs kunskap om logistik och beräkningar av hur stora volymer nödvatten som i praktiken kan levereras på kort respektive lång sikt, och inom hur många

[11] Stödmaterial & Exempel Guide för planering av nödvattenförsörjning: guide_stodmaterial_o_exempel.pdf (livsmedelsverket.se)

timmar den första leveransen av nödvatten är möjlig att genomföra under olika förhållanden.

Egen nödvattenutrustning: Med egen utrustning kan nödvattenförsörjningen snabbare påbörjas och konsekvenserna för de målgrupper och verksamheter som är mest känsliga för avbrott i dricksvattenförsörjningen minskas. Egen utrustning är också en planerings-förutsättning för omfattande dricksvattenstörningar eller krig och krigsfara[12] då möjligheterna att få tillgång till externa resurser minskar och den egna utrustningen sannolikt är den enda tillgängliga. Kommunen och Gästrike Vatten har redan idag tillgång till nödvattenutrustning som kan användas vid olika dricksvattenstörningar men i ett värsta scenario - då stora delar av kommunens dricksvattenförsörjning skulle slås ut – krävs ytterligare resurser.

Extern hjälp: Vid en större dricksvattenkris som påverkar många och riskerar liv och hälsa finns möjligheten att be om hjälp, men det kan inte förutsättas att hjälpen alltid går att få. Kommunen har liksom grannkommunerna Norrtälje, Uppsala och Tierp och de andra ägarkommunerna inom Gästrike Vatten-koncernen (Gävle, Ockelbo, Hofors och Älvkarleby) möjlighet att hjälpa varandra vid större dricksvattenstörningar.

Vid en större dricksvattenkris eller katastrof kan hjälp också avropas från den **nationella vattenkatastrofgruppen VAKA**[13]. VAKA nås dygnet runt via 020 - 30 20 30. VAKA har ett brett nätverk med experter som kan bistå med rådgivning, expertstöd och coachning. Kommunens miljöchef har mandat att avropa resurser. Kommuner kan också låna utrustning för nödvattenförsörjning. Nationella lager finns på flera platser i landet och kan lämnas ut när som helst på dygnet. Alla kommuner kan nås på cirka 6 timmar. Kommunerna står för kostnaderna för transporter och återställning av utrustning. Materielen är lagrad i 20-fots containrar av typen sjöcontainer. De står på lastväxlarflak vilket gör det möjligt för kommuner att själva hämta utrustning med lastbil.

Det finns två typer av containers med s.k. combotankar och utrustning anpassat för sommar- respektive vinterbehov. Utrustningen består av plastsäckar (”liners”) och kranpaket. Säckarna som rymmer 1060 liter vatten är sterila och oanvända vid leverans och de kan fyllas på och tömmas flera gånger. Vid avslutad insats kasseras säckarna och ersätts med nya. Enligt Livsmedelsverket (2022) finns totalt 1053 combotankar. De kan ge cirka 350 000 människor tillgång till 3 liter dricksvatten/dygn vid påfyllning en gång/dygn. Till nödvattentankarna finns skyddshuvor märkta ”Dricksvatten”. I vintercontainers finns elverk, värmemattor och värmhuvar som motverkar frysning av dricksvattnet samt en extra kran. För urlastning behövs hjullastare eller truck med lastgafflar. För att dra fram staplarna med tankar till dörrkanten på containers behövs handpallyftare eller handtruck. För att få upp combotankarna till användbar höjd behövs minst 3 lastpallar per tank eller kajkant.

Logistiken vid nödvattenförsörjning ser olika ut beroende på vilken utrustning och vilka resurser och transportmedel som bedöms vara ändamålsenliga i varje unik kris. Små

[12] Källa: Handbok i krisberedskap och civilt försvar för dricksvatten

[13] Källa Livsmedelsverket, VAKA

nödvattentankar är lätta att flytta med släpkärra. För att flytta stora nödvattentankar krävs lastbil och lastväxlarflak. För transport av nödvatten till de större tankarna används tankbil. I ett skarpt läge då externa resurser används, t.ex. från VAKA, anpassas logistiken för detta. Den logistiska kedjan för nödvattenförsörjning ses löpande över. Svaga länkar förstärks och kritiska beroenden identifieras. Insatstiderna mellan en konstaterad dricksvattenkris och operativ nödvattenförsörjning kan på så sätt löpande förbättras.

Privata hushåll förses med nödvatten från utställda tankar. Nödvattentankarna fylls på kontinuerligt så länge behov och resurser finns. Vid långvariga kriser kan flera tankar behöva ställas upp. Endast samhällsviktiga verksamheter i kategorin prioritet 1 vars fastigheter förberetts för nödvattenintag kan få nödvatten distribuerat från tankbil direkt in till fastigheten.

Bilagor[14]

- **Bilaga 1 (sekretessbelagd): Lokaliseringsanalys och beräkningar av nödvattenvolymer** innehåller information om den lokaliseringsanalys som ligger till grund för val av plats för publika hämtställen för nödvatten samt beräkningar av nödvattenvolymer för kommunens invånare och samhällsviktiga verksamheter.

- **Bilaga 2 (sekretessbelagd): Åtgärdsplan för stärkt operativ förmåga 2023–2026** innehåller identifierade åtgärder, investeringsbehov och möjliga samarbeten som successivt kan bidra till att stärka kommunens och Gästrike Vattens operativa förmåga att hantera allvarliga dricksvattenstörningar.

- **Bilaga 3 (sekretessbelagd): Rutin vid dricksvattenbrist i privata dricksvattenanläggningar** beskriver beslutsgång och kontaktvägar för särskilda händelser, som långvarig torka eller översvämning, som kan förorsaka dricksvattenbrist i privata dricksvattenanläggningar utanför Gästrike Vattens verksamhetsområde.

- **Bilaga 4 (sekretessbelagd): Körschema vid nödvattenförsörjning** innehåller mer detaljerad information om logistik, kapacitet och de platser där nödvattentankar ska ställas upp enligt fastställd prioriteringsordning.

- **Bilaga 5 (öppen information): Generella uppskattningar för vattenförbrukning** är sammanställd med information från offentliga källor som kommunen har använt för att estimera behovet av nödvattenvolymer för individer och samhällsviktiga verksamheter. Sammanställningen innehåller även exempel på djurs normala dricksvattenbehov. Bilagan är publik och kan användas vid nödvattenplanering.

[14] Bilagorna 1-4 har sekretessmarkerats då de innehåller detaljerad information som i en aggregerad form bedöms som säkerhetskänslig och vars olika delar ingår i risk- och sårbarhetsanalyser (RSA).

Inkom 2023-05-15
Dnr KS-2023-224-4
Dpl 042

ÖSTHAMMARS KOMMUN
2023 -05- 15
Dnr: Dpl:

Östhammars Arbetarekommun (Organisationsnummer 817300-9278)

Redovisning av kommunalt partistöds användning 2022.

Socialdemokraterna i Östhammars kommun, Arbetarekommunen, nedan förkortat "AK", hade sedan valet 2018 16 mandat i Östhammars kommunfullmäktige. Då vi "har" ett kommunalråd utgår inte grundstödet 50000 kr till oss. Efter valet 2022 har vi 15 mandat i kommunfullmäktige.

Så här använde vi pengarna:

Intäkter		
Partistöd	343508	
Utgifter		
Expedition	58501	Hyra, data,
Medlemsmöten	18614	
Styrelsen	18661	
1 maj	26053	
Kongressdeltagande	11165	
Info/agitation/annonsering	55962	
Kommunal/region/riksdagsval	324751	
Övrigt	13760	
Utgifter totalt	-527467	

Vi inom socialdemokratin i Östhammars kommun gjorde således av med ca 184000 kr mer än årets partistöd, sparat från tidigare års dito.

Vi försöker förklara vad att möta lagkravet "stärka partiets ställning i den kommunala demokratin" har medfört för verksamhet. (KL kapitel 4 §29.)

Expeditionen är en utgift som beskriver en förutsättning för att bedriva organiserad verksamhet. Möten, arkiv, dator, kopiering och framtagning av informationsmaterial, porton, resekostnader. En förutsättning för partidriften lokalt. AK inrättade under 2019 en arvoderad administrativ resurs för att administrera kallelser, protokoll, bevaka nomineringar och annat arbete och den behölls 2022. Ingen ersättning har utbetalts för/till personer bosatta utanför Östhammars kommun men som framgår nedan har inte all verksamhet avsett "kommunal demokrati" i Östhammars kommun.

I den mån vi arvoderar någon så sköter vi detta vi vårt partidistrikt i Uppsala. AK beslutar om arvoden och betalar sedan mot faktura den totala kostnaden för uppdraget.

Medlemsmöten är våra partimöten där vi träffar medlemmar ca 5 gånger per år för att inhämta synpunkter och delge de förtroendevaldas beslut om lokala politiken. Vi hyr ofta kommunens lokal "Kvarnen" i Gimo för dessa möten. Andra kontaktvägar är att partimedlemmar och allmänhet kontaktar AK-ledamöter och valda inom kommunen direkt. Vi kan konstaterade att under 2021 blev expeditionen lite utnyttjad och även styrelsemöten och medlemsmöten blev det färre av på expeditionen. Detta förbättrades dock under 2022 med fler möten i lokalen. Efter valet beslutades också att starta upp

Inkom 2023-05-15
Dnr KS-2023-224-4
Dpl 042

studiecirklar i AK regi, länge sedan sen sist, men dessa kommer ske i expeditionen 2023, första är genomförda då denna rapport lämnas.

Styrelsen och där tillhörande verkställande utskott har ca 20 möten per år (10 vardera) och där behandlas aktuella politiska frågor, främst inom kommunalpolitiken men i mindre mån även regionen och riks eftersom partiet grundas underifrån och vi har rätt att "tycka till" underifrån.

Partiet är även aktivt inom kyrkopolitiken. Detta syns dock mest de år det är kyrkoval, inget sådant 2022.

Valrörelsen för de allmänna valen fick en budget och vår lokala valledare Olle samverkade med riksdagsledamoten Sanne i att planera valrörelsen. AK konstaterade efter valet att budgeten hållits. Dock nåddes inte målet fortsatt majoritet, både vi och vår samarbetsparner Centern minskade i kommunpolitiken. Inte heller i regionen uppnåddes vårt mål. I riksdagen kan sägas att socialdemokratin uppnådde bättre valresultat men ändå tappade regeringsmakten. Vår lokala riksdagskandidat Sanne Lennström blev invald på eget mandat, så såtillvida nådde vi målet. På första sidan finns en uppdelning i "valen" och "info/agitation/annonsering". Den senare posten innehåller "normal" verksamhet som vi inte kallade valrörelse medan "valkostnaden" innehåller kostnader för annonsering och aktiviteter som ingick i valrörelsen.

1 maj är Socialdemokratins "stora dag" på året då vi informerar om vår politik till allmänheten som befinner sig i Gimo och Österbybruk. (Även rikspolitik och regionpolitik förekommer.) Alla lokala utgifter betalas av AK men inga talare arvoderas av AK, det är arrangemangen som betalas av AK. 2022 var vi igång med 1 maj igen efter normala rutiner. Inga enorma manifestationer, ca 50 personer plus en marscherande orkester på ca 10 i tåget i Gimo, runt 150 personer lyssnar på torget i Gimo. I Österbybruk ca 50 personer i "Folkets hus" senare på dagen. Huvudtalarna är samma på båda orterna 2022, vår lokala riksdagsledamot Sanne Lennström, kommunalrådet Maggan och Lisa Norén som dels var kommunalrådskandidat valet 2022 samt vår regionalpolitiske talesperson 2022. I Gimo förekommer ofta någon från fackförening och SSU som talar. 2022 var 1 maj tillbaka på normal nivå efter restriktionerna 2020 och 2021.

Kongressdeltagande. Detta avser utgifter för deltagande i lokala, läs regionala, kongresser. (Partiet tillämpar en avgift av alla och betalar sedan ut reseersättning till deltagande individ, så att AK slipper den utgiften.)
I strikt mening kan sägas att det inte är politiken i bara Östhammars kommun som diskuteras på dessa kongresser men genom den politiska helhet som Sverige har så regleras kommunens verksamhet av statliga beslut och även Region Uppsala påverkar kommunens verksamhet, så det går egentligen inte att särskilja vika utgifter som påverkar "kommunal demokrati" och "annan demokrati". Vår riksdagsledamot Sanne Lennström var ledamot i AK-styrelsen och regionstyrelsenmen hon drar inga kostnader från det kommunala partistödet.

AK producerade motsvarande svar till kommunfullmäktige om vår verksamhet 2021.

PJ

Inkom 2023-05-15
Dnr KS-2023-224-4
Dpl 042

Inför KF ordnade vår fullmäktigegrupp gruppmöten tillsammans med Centerpartiet, och ibland ordnade C. Detta upphörde dock genom valförlusten 2022 då en ny majoritet bildades.

Östhammars arbetarekommun består av fem partiföreningar med formellt egen ekonomi men AK fungerar som gemensam kontohållare för att rationalisera ekonomin. Och minska avgiftstryck och krav på redovisning till myndigheter. Och banker. Föreningarna bildar partiet på lokal-lokala planet och sköter nomineringar till uppdrag inom kommunala politiken, som sedan samlas i AK och beslutas gentemot kommunen. Föreningarna ordnar också något offentligt möte per ort per år för att försöka engagera medlemmar och andra intresserade. De tar in egna medlemsavgifter för att täcka egen verksamhet men subventioneras till viss del av AK och kan därmed sägas vara användare av det kommunala anslaget, åtminstone i valrörelsetider.

Redovisas av Roger Jansson, ordförande Östhammars Arbetarekommun sedan årsmötet 2021.

Rapport från utsedd granskare Peter Jansson bifogas.

Gimo 15 maj 2023 [redacted]

PJ

Inkom 2023-05-15
Dnr KS-2023-224-4
Dpl 042

Granskning av Östhammars Arbetarekommun, Socialdemokraterna i Östhammars kommun, redovisning av partistödet 2022 till Östhammars kommun.

Jag är av Östhammars AK utsedd som "särskild granskare" enligt kommunala beslutet KF§119/2018 §4.

Jag bedömer att Östhammars AK i sin skriftliga redovisning rapporterat hur verksamheten bedrivits under 2022 på ett sätt som stämmer med vad som redovisats internt i sin årsredovisning och verksamhetens roll i den kommunala demokratin såsom jag känner den.

Peter Jansson

Av Östhammars AK utsedd särskild granskare av dokumentet "Redovisning av kommunalt partistöds användning 2022.

Gimo 15/5-23 [redacted]

Inkom 2023-04-19
Dnr KS-2023-224
Dpl 042

GRANSKNINGSINTYG

Av Centerpartiet i Östhammars kommun utsedd som särskild granskare av användningen av partistödet för år 2022 lämnas följande granskningsintyg.

Som underlag för min granskning har jag tagit del av Östhammars kommuns regler för kommunalt partistöd.

Jag har i likhet med vad som görs i samband med en revision granskat ett urval av underlagen för belopp och annan information i räkenskapshandlingarna.

Härmed intygas att min granskning visar att redovisningen av partistödet ger en rättvisande bild av hur mottagaren använt partistödet.

Alunda den 21 februari 2023

[redacted]

Lennart Johansson

Inkom 2023-04-19
Dnr KS-2023-224
Dpl 042

REDOVISNING AV PARTISTÖDET 2022

Intäkter

Partistöd	149 628 kr
Summa Intäkter	**149 628 kr**

Kostnader

Expeditionskostnader och arvoden	27 775 kr
Information allmänheten	3 195 kr
Kurser, konferenser	2 400 kr
Möten och stämmor	5 694 kr
Valkostnader	125 811 kr
Övriga kostnader	500 kr
Summa Kostnader	**165 375 kr**
Resultat	**-15 747 kr**

Partistödet har använts för att stärka partiets ställning i den kommunala demokratin. Intygas vidare att inga överföringar har gjorts i form av frivilliga eller att det av annat organisationsled uttaxerats exv andel av partistödet.

Medlemsavgifterna och deras användning är ej medtagen i denna redovisning.

Alunda den 12 februari 2023

[redacted]

Inga Alm
Kretskassör

Centerpartiet
ÖSTHAMMARS KOMMUN

Inkom 2023-06-29
Dnr KS-2023-224
Dpl 042

ÖSTHAMMAR

Granskningsintyg

Av Kristdemokraterna i Östhammars kommun utsedd som revisor och därmed särskild granskare av användningen av partistödet för 2022 lämnas följande granskningsintyg.
Som underlag för min granskning har jag tagit del av Östhammars kommuns regler för kommunalt partistöd.
Jag har i likhet med vad som görs i samband med en revision granskat ett urval av underlagen för belopp och annan information i räkenskapshandlingarna.
Härmed intygas att min granskning visar att redovisningen av partistödet ger en rättvisande bild av hur mottagaren har använt partistödet.

Östhammar 2023-06-30

[redacted]

Kjell Melin

Inkom 2023-05-31
Dnr KS-2023-224-10
Dpl 042

Redovisning av partistöd Lokalpartiet BoA 2022

Lokalpartiet Boa är en lokal partiförening, samverkande med andra lokalpartier i Sverige i LPN (Lokalpartiernas Nätverk) som organiserar 38 av de ca 180 lokala partier som finns i Sverige.

Inga ekonomiska överföringar har skett till någon del utanför den egna kommunen. Det erhållna partistödet har helt och hållet använts i den egna verksamheten och fonderats för kommande valrörelse. Den löpande budgeten går till marknadsföring, annonsering och mötesverksamhet och annan partiförenlig verksamhet.

Intäkter

Partistöd	118.762:-
Medlemsavgifter/gåvor	5.000:-

Kostnader

Expeditionskostnader, utbildning och arvoden	57.000:-
Information	178.699:-
Övriga kostnader	24.281:-
Resultat	**-136.218:-**

Öregrund 2022 0529

[redacted]

Lars O. Holmgren

Ordförande

Inkom 2023-05-31
Dnr KS-2023-224-10
Dpl 042

Granskningsintyg

Av Lokalpartiet BoA i Östhammars kommun utsedd som granskare för att granska partiets redovisning samt tillförsäkra att en rättvisande bild om hur partistödet använts under verksamhetsåret 2022 lämna följande granskningsintyg.

Jag har granskat den ekonomiska redovisningen som lämnats av Lokalpartiet BoA. I min granskning har jag haft tillgång till räkenskaps-material, styrelseprotokoll och andra handlingar av betydelse. Jag som är av partiet utsedd granskare anser att den av partiet lämnade redovisningen 2022 ger en rättvisande bild av hur partistödet använts.

Östhammar 2023 0531

[redacted]

Stig Andersson

Inkom 2023-06-24
Dnr KS-2023-224
Dpl 042

Sverigedemokraterna

Redovisning av hur kommunalt partistöd har använts och fördelats under år 2022

Sverigedemokraterna i Östhammars kommun har under 2022 erhållit kommunalt partistöd. Bidraget har använts för att stärka partiets ställning i den kommunala demokratin enligt följande redovisning:

Erhållet partistöd 2022	235 493
Partistöd som kvarstår sedan tidigare	569 087,26
Avgår kostnader enligt nedan	-248 971,2
Partistöd som kvarstår till 2023:	555 0609,06

Kostnaderna har fördelats enligt nedan:

1 Löner och ersättningar till anställd personal	1 890
2 Lokalkostnader	0
3 Marknadsföring	175 000
4 Deltagande i utbildningar och konferenser	0
5 Material	1 738,7
6 Köpta tjänster	1 301,7
7 Delar av partistödet som överförts till gemensam valfond	43 610
8 Övriga utgifter, specificeras nedan	25 430,8
Totala kostnader:	248 971,2

Kommentarer till ovanstående kostnader:

1 **Löner och ersättningar till anställd personal**
Sedvanliga arvoden till styrelse, körersättningar och övriga kostnadsersättningar

2 **Lokalkostnader**
Kostnader för möteslokaler och lokaler för evenemang inklusive driftskostnader av desamma.

3 **Marknadsföring**
Marknadsföring genom annonser i lokalpress, flygblad, sociala medier och dylikt.

4 **Deltagande i utbildningar och konferenser**

Inkom 2023-06-24
Dnr KS-2023-224
Dpl 042

Sverigedemokraterna

Deltagaravgifter i både externa samt parti-interna konferenser och utbildningar.

5 **Material**
Kontorsmaterial, städmaterial och övrigt förbrukningsmaterial.

6 **Köpta tjänster**
Köpta tjänster i form av t.ex. marknadsföring eller annat ändamål.

7 **Delar av partistödet som överförts till gemensam valfond**
En viss del av vårt partistöd går enligt partiets stadgar till en gemensam valfond. Denna valfond kommer oss till nytta i samband med valår då vi får broschyrer och affischer upptryckta, besök i kommunen av partiets riksföreträdare, hjälp med utskick samt hjälp med personal via våra riksombudsmän med mera.

8 **Övriga utgifter**
Medlemsaktiviteter, ex. fika och julbord samt telefoni, post och bankavgifter.

Datum 2023-06-19	Ort Östhammar
Gruppledare [redacted]	
Namnförtydligande Ylva Lundin	

Sverigedemokraterna i Östhammars kommun

Adress	Box 1932
Postadress	751 49 Uppsala
Org nr	802426-5124

Granskningsintyg

Härmed intygas att partiet har följt ändamålet för regler för partistöd i Östhammars kommun.

Datum 2023-06-19	Ort Uppsala
Särskild granskare [redacted]	Namnförtydligande David Perez

Inkom 2023-06-29
Dnr KS-2023-224
Dpl 042

Kristdemokraterna Östhammar

(Org. Nr. 802419–8767)

Redovisning av kommunalt partistöd 2022

Det kommunala partistödet 2022 från Östhammars kommun till Kristdemokraterna uppgick till 137 815 kronor.

Verksamhet som bedrivits under 2022 har syftat till att öka antalet röster på partiet i de allmänna valen, stärka partiets ideologi inom kommunen, öka antalet medlemmar samt till att utveckla idéer inom kommunpolitiken.

De huvudsakliga utgifterna är kampanjkostnader, styrelsens verksamhet, och för utbildning av medlemmar och styrelse.

Under mandatperioden sätter Kristdemokraterna undan medel för valkampanjer inför kommande valår.

Delar av partistödet tilldelas årligen Kristdemokraternas länsdistrikt, Kristdemokraterna Uppsala län. Vilket återförs lokalavdelningen i form av varor, reklam, utbildning och politisk kommunikation där större upphandlingar är fördelaktigt för väljarna i Östhammars kommun. De stöder även en projektanställd ombudsman som bistår Kristdemokraterna Östhammar i dialogen med kommunens väljare.

Ordförande Erik Helén

Alunda 30 juni 2023

[redacted]

Scanned with CamScanner

Inkom 2023-06-16
Dnr KS-2023-224-5
Dpl 042

Vänsterpartiet Östhammar

Redovisning av partistöd för 2022 /23 från Östhammars kommun

Inkomster

Partistöd Kv 2	24 047 kr
Partistöd Kv 3	24 047 kr
Partistöd Kv 4	24 047 kr
Partistöd Kv1 2024	24 047 kr
Summa	96 188 kr

Utgifter

Internet reklam och utskick	15 000 kr
Föreläsningar/ Torgmöten	40 000 kr
Medlemsvård och möten	8 000 kr
Avsättning till valfond	33 200 kr
Summa	96 200 kr

Vi har genomfört en öppen föreläsning på Storbrunn om läget i Ukraina och genomfört en NATO studiecirkel i ABF Gimo. Vi avser genomföra medlemsmöten 1 varje kvartal där vi genomför aktiviteter för medlämmarna och informerar om vad vårt parti gör i fullmäktige och vi tar in synpunkter från våra väljare om vad de vill att vi skall driva. Där utöver samlar vi in till en valfond som vi skall använda i valrörelsen 2026.

Österbybruk 2023-06-08

[redacted]

Pernilla Grahn

Kassör Vänsterpartiet Östhammar

Granskningsrapport

Redogörelsen för partistödets användning 2022 ger en rättvisande bild av hur stödet har använts i Vänsterpartiet Östhammar.

De uppgifterna som redovisas är korrekta.

Granskat av

[redacted]

Gunborg Fjellner

Inkom 2023-06-28
Dnr KS-2023-224
Dpl 042

Redovisning av mottaget partistöd till Moderaterna i Östhammars kommun 2022

Moderaterna i Östhammars kommun har 10 mandat i kommunfullmäktige och har för dessa mandat mottagit 162 987 kr för 2022.

Moderaterna har under 2022 använt dessa medel till:

*Planering och genomförande av utbildningar och konferenser för medlemmar och förtroendevalda

*Medlemsärendehantering

*Stöd till nätverk på länsnivå

*Stöd till Moderata Ungdomsförbundet i Uppsala län

*Kampanjstöd

*Besöksverksamhet

*Möten på länsnivå för förtroendevalda, gruppledarträffar och föreningsordförandeträffar

*Utbildning för nya förtroendevalda

Serviceavgift Moderata Förbundet Uppsala län:	57 200 kr
Val och kampanjer:	168 688 kr
Medlemsmöten, kampanjer:	37 488 kr
Utbildning, partistämma:	46 450 kr
Annonser, internet:	3 188 kr
Administration:	1 400 kr
Uppvaktningar:	2 184 kr
Summa:	**316 598 kr**

Östhammar 2023-06-05

[redacted]
Lennart Owenius, ordförande

[redacted]
Christina Williamsson Liw, kassör

Inkom 2023-06-28
Dnr KS-2023-224
Dpl 042

Granskningsintyg

Av Moderaterna I Östhammars kommun utsedd som revisor och därmed särskild granskare av användningen av partistödet för 2022 lämnas följande granskningsintyg.

Som underlag för min granskning har jag tagit del av Östhammars kommuns regler för kommunalt partistöd.

Jag har i likhet med vad som görs i samband med en revision granskat ett urval av underlagen för belopp och annan information i räkenskapshandlingarna.

Härmed intygas att min granskning visar att redovisningen av partistödet ger en rättvisande bild av hur mottagaren har använt partistödet.

Östhammar 2023-06-05

[redacted]

Hans Bergström

Inkom 2023-03-15
Dnr KS-2023-224-1
Dpl 042

ÖSTHAMMARS KOMMUN
2023 -03- 15
Dnr:
Dpl:

Liberalerna

Redovisning av kommunalt partistöd

Liberalerna Östhammar

Liberalerna Östhammar har år 2022 mottagit 96 188 kronor i partistöd från Östhammars kommun.

Den verksamhet som bedrivits inom partiföreningen syftar till att stärka Liberalernas och de liberala idéernas ställning inom kommunen samt öka Liberalernas röstetal i allmänna val.

De huvudsakliga utgiftsposterna är kampanjkostnader, verksamhet och övrig föreningsverksamhet. Under en mandatperiod fonderar partiföreningen en del medel för att kunna användas till kampanjaktiviteter under valår. Under valrörelsen 2022 användes dessa medel för väljardialogen med invånare i Östhammars kommun.

En del av de fonderade medlen deponeras årligen av Liberalernas länsförbund, Liberalerna Uppsala län. Dessa medel återförs i sin helhet inför valrörelser i form av köp av varor och tjänster, där stordriftsfördelarna motiverar samordning vad gäller upphandling. Exempel på sådana varor och tjänster är köpt reklamutrymme och tryckeritjänster vad avser politisk kommunikation till väljarna i Östhammars kommun samt projektanställning av personal som bistår partiföreningen i dialogen med kommunens väljare.

För Liberalerna i Östhammars kommun

Östhammar den 15 februari 2023

[redacted]

Maria Arvidsson

Firmatecknare

Inkom 2023-03-15
Dnr KS-2023-224-1
Dpl 042

Liberalerna i Östhammars kommun
2023-02-20

Revisorsintyg

Vi, av årsmötet valda revisorer för Liberalerna, kommunföreningen Östhammar har granskat den redovisning av kommunalt partistöd som skrivits av kassören och firmatecknaren Maria Arvidsson.

Vi finner att redogörelsen överensstämmer med de verkliga förhållandena.

Östhammar dag som ovan

[redacted]
Nisette Appelqvist
Revisor

[redacted]
Jan-Ola Helmersson
Revisor

Policy för likabehandling och mångfald på jobbet

Antagen i kommunfullmäktige 2018-11-27, § 126

Policy för likabehandling och mångfald på jobbet

Östhammars kommun är öppen för och välkomnar olikheter som en styrka och tillgång. Vi lär av våra misstag och utmanar på ett engagerat sätt invanda mönster för att utvecklas. Vi tar fasta på att vi är varandras arbetsmiljö och ansvarar var och en för våra handlingar. Tillsammans utgör vi en mångfald som berikar och lyfter vår verksamhet.

Östhammars kommun accepterar inte diskriminering eller trakasserier som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna och inte heller sexuella trakasserier. Det gäller mellan medarbetare, mellan chef/arbetsgivarrepresentant och medarbetare samt gentemot arbetssökande, praktikanter eller någon som på annat sätt hyrs eller lånas in för att arbeta. Alla former av kränkande särbehandling eller mobbning är oacceptabla. Om någon ändå drabbas ska vi erbjuda stöd och agera skyndsamt. Den som anmäler eller deltar i en utredning ska kunna göra det utan att behöva oroa sig för negativa konsekvenser (repressalier).

Vi ska främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Vi vill uppfattas som transparenta och våra villkor, rättigheter och utvecklingsmöjligheter ska tåla granskning.

Östhammars kommuns övergripande målsättning är att motverka diskriminering och främja lika rättigheter som en naturlig och integrerad del i all vår verksamhet, liksom arbetet för att motverka kränkande särbehandling. I kommunens *Riktlinje för likabehandling och mångfald på jobbet* beskrivs hur detta arbete går till.

Alla arbetsplatser och ledningsgrupper på alla nivåer ska arbeta aktivt för att nå en jämnare könsfördelning. Vi eftersträvar blandade arbetsplatser.

För att lyckas med vårt uppdrag måste Östhammars kommun uppfattas som en hållbar arbetsgivare där alla medarbetare har och ska tillförsäkras lika värde. Det ska återspeglas i vår vardag så att alla medarbetare känner sig trygga och delaktiga. Arbetsplatser som präglas av likabehandling och mångfald är attraktiva att söka sig till och utvecklas tillsammans med.

Policyn bygger på diskrimineringslagen samt Arbetsmiljöverkets förskrifter om organisatorisk och social arbetsmiljö. Den har sin förankring i Östhammars kommuns gemensamma värdegrund; öppenhet, engagemang, ansvar och tillsammans.

Riktlinje för likabehandling och mångfald på jobbet

Hur Östhammars kommun som arbetsgivare arbetar för att främja likabehandling och mångfald samt motverka diskriminering och kränkande särbehandling på jobbet

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN DEL AV ROSLAGEN

Innehållsförteckning

1 Bakgrund till kommunens likabehandlingsarbete 2
1.1 Östhammars kommun – en hållbar arbetsgivare 2
1.2 Kränkande särbehandling och mobbning 2
1.3 Diskriminering och missgynnande i arbetslivet 3
1.4 Förbud mot repressalier 5
1.5 Arbetsgivarens aktiva åtgärder 6
2 Samverka arbetet med aktiva åtgärder 7
3 Undersöka, analysera, åtgärda och följa upp 7
3.1 Undersöka 7
3.2 Analys 10
3.3 Åtgärda 11
3.4 Följa upp och utvärdera 12
3.5 Dokumentera arbetet 12
4 Åtgärder för att främja en jämn könsfördelning 13
4.1 Kompetensförsörjning 13
4.2 Arbetsmiljö 14
5 Förhindra kränkande särbehandling, trakasserier, sexuella trakasserier och repressalier 14
5.1 Förebyggande arbete 14
5.2 Om det ändå inträffar 16
6 Referenser och lästips 16

1 Bakgrund till kommunens likabehandlingsarbete

1.1 Östhammars kommun – en hållbar arbetsgivare

För att Östhammars kommun ska lyckas med vårt uppdrag behöver vi vara en långsiktigt hållbar arbetsgivare som skapar goda förutsättningar för alla våra anställda att behålla god hälsa och må bra på jobbet. Att våra arbetsplatser präglas av likabehandling och inkluderande arbetsmiljö är en viktig förutsättning för detta. Likabehandling ger på sikt ökad mångfald och gör våra arbetsplatser mer attraktiva att söka sig till och utvecklas tillsammans med.

Mångfald på arbetsplatsen består av anställda med olika egenskaper och perspektiv, inklusive men inte begränsade till:

- Kön
- Könsöverskridande identitet eller uttryck
- Etnisk tillhörighet
- Religion eller annan trosuppfattning
- Funktionsnedsättning
- Sexuell läggning
- Ålder

Arbetet med likabehandling och mångfald bygger på kommunens värdegrund (öppenhet, engagemang, ansvar och tillsammans) och Policy för likabehandling och mångfald. Den här riktlinjen beskriver det arbetet. Den beskriver också hur vi lever upp till de krav som diskrimineringslagen (SFS 2008:567) ställer på arbetsgivare samt kraven om kränkande särbehandling i Arbetsmiljöverkets föreskrifter om organisatorisk och social arbetsmiljö (AFS 2015:4), förkortat OSA.

1.2 Kränkande särbehandling och mobbning

Bestämmelser om kränkande särbehandling finns i Arbetsmiljöverkets föreskrifter om organisatorisk och social arbetsmiljö. Arbetsgivaren har ansvaret för att arbetsmiljön är sund och säker, att kränkande särbehandling förebyggs och att drabbade tas om hand.

Kränkande särbehandling är handlingar som riktas mot en eller flera anställda på ett kränkande sätt. Det kan leda till ohälsa eller att man ställs utanför arbetsplatsens gemenskap.

Kränkningar kan ta sig många olika uttryck på arbetsplatsen och är ett allvarligt arbetsmiljöproblem. Att bli exkluderad från möten, ignorerad, utsatt för sexistiska skämt, nedsättande ord, ryktesspridning, förlöjliganden, trakasserier och sexuella trakasserier är exempel på kränkande särbehandling. Handlingarna upplevs ofta som obegripliga och orättvisa. Det kan räcka med en enda handling. Man kan skada en medmänniska för lång tid genom att exempelvis publicera något förnedrande via sociala media eller ett e-postutskick på arbetsplatsen. Det är ännu allvarligare om det upprepas och pågår under en längre tid. I värsta fall kan det utvecklas till mobbning.

Det finns situationer som inte räknas som kränkande särbehandling, trots att de kan upplevas som kränkande. Ett exempel på det är när en chef kallar en medarbetare till ett möte för att prata om medarbetarens höga korttidsjukfrånvaro. Medarbetaren kan uppleva det som en kränkning av privatlivet, men det är chefens jobb att undersöka situationen.

Om grunden för kränkande särbehandling är kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder kan det också handla om diskriminering. Det finns bestämmelser om det i diskrimineringslagen.

1.2.1 Risk för kränkande särbehandling

En utgångspunkt för att förebygga risker för kränkande särbehandling är att arbetsgivaren i första hand ser över de organisatoriska förhållandena på arbetsplatsen. Det handlar om hur man organiserar sin verksamhet, hur man samarbetar och kommunicerar samt hur arbetet leds.

Risker kan vara:

- otydlighet vad gäller arbetsfördelning, förväntningar på prestationer och arbetssätt
- hög arbetsbelastning
- konflikter
- omorganisation, rationaliseringar och omstrukturering vilket leder till otrygghet och konkurrens-förhållanden mellan medarbetare

Meningsskiljaktigheter kan vara positivt och utvecklande för arbetet och ska inte likställas med konflikter. Konflikter kan leda till kränkande särbehandling om de inte hanteras på ett bra sätt.

1.2.2 Signaler på kränkande särbehandling

Det är viktigt att chefen är lyhörd för tidiga signaler och agerar i tid. Signaler och tecken på kränkande särbehandling kan vara:

- samarbetssvårigheter
- personkonflikter
- sökande efter syndabockar
- arbetsklimat som präglas av tryckt stämning
- en jargong eller skämt som alla inte är bekväma med
- hög sjukfrånvaro
- hög personalomsättning
- minskande effektivitet och produktivitet

1.3 Diskriminering och missgynnande i arbetslivet

Diskrimineringslagen förbjuder diskriminering i arbetslivet. En arbetsgivare får inte diskriminera den som hos arbetsgivaren

- är anställd
- frågar efter arbete eller söker ett arbete
- söker eller gör praktik
- hyrs eller lånas in för att arbeta

Skyddet mot diskriminering gäller i alla situationer som har samband med arbetet. Det gäller händelser på arbetsplatsen men också sådant som händer utanför om dessa har ett samband med arbetet (till exempel på tjänsteresor och personalfester). Den som är föräldraledig är också skyddad mot att bli missgynnad i samband med föräldraledigheten.

Arbetsgivaren har det yttersta ansvaret för att ingen diskrimineras på arbetsplatsen. En anställd med en befattning som ger hen bestämmanderätt över andra anställda likställs med/betraktas som arbetsgivare.

En förenklad beskrivning av diskriminering enligt diskrimineringslagen är att någon missgynnas eller kränks. Missgynnandet eller kränkningen ska ha samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna:

- kön
- könsöverskridande identitet eller uttryck
- etnisk tillhörighet
- religion eller annan trosuppfattning
- funktionsnedsättning
- sexuell läggning
- ålder

Diskriminering kan vara direkt eller indirekt. Även bristande tillgänglighet, instruktioner att diskriminera, trakasserier och sexuella trakasserier är former av diskriminering. Det finns ofta skillnader mellan de juridiska definitionerna av diskriminering och vad personer kan uppleva som diskriminerande.

1.3.1 Direkt diskriminering

Direkt diskriminering är när någon missgynnas genom att behandlas sämre än någon annan i en jämförbar situation. För att det ska räknas som diskriminering ska missgynnandet ha samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna.

1.3.2 Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering är när det finns en regel eller en rutin som verkar neutral men särskilt missgynnar personer mot bakgrund av någon av de sju grunderna för diskriminering. Då kan regeln vara diskriminerande, trots att det är samma regel som tillämpas för alla. Det kan till exempel handla om krav på viss längd som kan missgynna kvinnor och krav på körkort som kan missgynna personer med funktionsnedsättning.

Det är dock inte diskriminering om kriteriet eller förfaringssättet har ett berättigat syfte och de medel som används är lämpliga och nödvändiga för att uppnå syftet. Det är till exempel inte diskriminering att välja bort en arbetssökande som snart ska gå i pension om upplärningskostnaderna skulle vara orimligt stora.

1.3.3 Bristande tillgänglighet

Bristande tillgänglighet inom arbetslivet är när en person med funktionsnedsättning missgynnas genom att en arbetsgivare inte vidtar skäliga tillgänglighetsåtgärder för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning.

Arbetsgivarens ansvar för att genomföra skäliga åtgärder gäller för alla anställda, arbetssökande och praktikanter med funktionsnedsättning. Även inhyrd och inlånad personal omfattas av skyddet.

En helhetsbedömning avgör vad som är skäligt i varje fall. Man tar hänsyn till:

- de ekonomiska och praktiska förutsättningarna hos verksamheten
- hur varaktig och omfattande relationen mellan den enskilda personen och verksamheten är
- andra omständigheter av betydelse, till exempel nyttan av en åtgärd.

1.3.4 Instruktioner att diskriminera

Order eller instruktioner att diskriminera någon på ett sätt som avses i punkterna ovan och som lämnas åt någon som står i lydnads- eller beroendeförhållande till den som lämnar ordern eller instruktionen eller som gentemot denna åtagit sig att fullgöra ett uppdrag.

1.3.5 Trakasserier och sexuella trakasserier

Anställda (både chefer och medarbetare), praktikanter samt inhyrda eller inlånade medarbetare har rätt att inte bli trakasserade eller sexuellt trakasserade i samband med arbetet.

Trakasserier är ett agerande som kränker någons värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Det kan exempelvis handla om nedvärderande eller generaliserande kommentarer, gester eller utfrysning.

Sexuella trakasserier är ett uppträdande av sexuell natur som kränker någons värdighet. Förutom kommentarer och ord kan det vara att någon till exempel tafsar eller kastar närgångna blickar. Det kan också handla om oönskade komplimanger och anspelningar.

Det är den som blir utsatt för trakasserier som avgör vad som är oönskat eller kränkande. Enligt lagen måste den som trakasserar förstå hur agerandet upplevs för att det ska bli fråga om trakasserier eller sexuella trakasserier. Det är därför viktigt att den som blir eller har blivit trakasserad klargör för den som trakasserar att beteendet är obehagligt och ovälkommet. I vissa situationer kan kränkningen vara så tydlig eller grov att det inte krävs något påpekande från den som känner sig trakasserad.

Om det är någon annan än en medarbetare eller chef som trakasserar, till exempel en leverantör, elev eller brukare, så omfattas det inte av diskrimineringslagen. Däremot är det en arbetsmiljöfråga.

1.4 Förbud mot repressalier

Den som vill påtala eller anmäla diskriminering ska kunna göra det utan att behöva oroa sig för negativa konsekvenser. Därför innehåller diskrimineringslagen ett så kallat repressalieförbud, som skyddar den som påtalat eller anmält diskriminering från att bli bestraffad eller dåligt behandlad.

Skyddet mot repressalier gäller:

- Den som har anmält eller påtalat att arbetsgivaren har brutit mot diskrimineringslagen. En anmälan eller ett påtalande kan till exempel handla om att arbetsgivaren har utsatt

den anställde för någon form av diskriminering eller att arbetsgivaren inte har utrett och åtgärdat påstådda trakasserier eller sexuella trakasserier på arbetsplatsen.

- Den som medverkar i en utredning - det vill säga den som för sin egen eller någon annans räkning lämnar uppgifter, till exempelvis till Diskrimineringsombudsmannen, under en utredning av ett ärende.
- Den som avvisar eller fogar sig i arbetsgivarens trakasserier eller sexuella trakasserier. Att foga sig kan vara att gå med på något mot sin vilja. Även anställd som inte vågat eller kunnat motsätta sig en arbetsgivares trakasserier eller sexuella trakasserier omfattas alltså av skyddet

Repressalier inom arbetslivet kan till exempel vara att den anställde

- får en orimlig arbetsbörda
- blir fråntagen sina uppgifter
- blir lovad en förmån som sedan dras in
- tilldelas sysslor som inte motsvarar kompetensnivån
- behandlas hotfullt eller kränkande

1.5 Arbetsgivarens aktiva åtgärder

Aktiva åtgärder är ett begrepp i diskrimineringslagen. Det innebär att vi ska arbeta både förebyggande och främjande för att motverka diskriminering. Vi ska även arbeta för lika rättigheter och möjligheter oavsett diskrimineringsgrund.

I kravet på aktiva åtgärder ingår att vi ska

- undersöka, analysera, åtgärda och följa upp eventuella risker för diskriminering eller repressalier och hinder för anställdas lika rättigheter och möjligheter. Det kan både vara reella hinder och hinder i form av attityder, normer och strukturer. Vi ska titta på fem områden (avsnitt 4):
  - Arbetsförhållanden
  - Bestämmelser och praxis om löner och andra anställningsvillkor
  - Rekrytering och befordran
  - Utbildning och övrig kompetensutveckling
  - Möjligheter att förena förvärvsarbete och föräldraskap

- främja en jämn könsfördelning (avsnitt 5)
- ta fram riktlinjer och rutiner för att förhindra trakasserier, sexuella trakasserier och repressalier (avsnitt 6)
- genomföra årliga lönekartläggningar

Vi har skyldighet att dokumentera vårt arbete med aktiva åtgärder (avsnitt 2). Det ska särskilt framgå hur vi har samverkat arbetet.

2 Samverka arbetet med aktiva åtgärder

Arbetet med aktiva åtgärder ska samverkas i enlighet med lokalt samverkansavtal på Östhammars kommun. Det gäller alla steg under avsnitt 4. Den som är ansvarig för undersökning, analys, åtgärder och uppföljning är också ansvarig för att samverkan genomförs.

Samverkan omfattar inte individärenden, exempelvis anmälningar om diskriminering. Där företräder de fackliga organisationerna sina medlemmar i MBL-förhandlingar som sker vid sidan om samverkansarbetet.

3 Undersöka, analysera, åtgärda och följa upp

3.1 Undersöka

Vi ska undersöka verksamheten utifrån samtliga diskrimineringsgrunder. Det kan finnas strukturerer som riskerar att leda till diskriminering och andra hinder mot lika rättigheter och möjligheter i verksamheten.

Undersökningen ska ha ett generellt anslag med inriktning på förhållandena på arbetsplatsen snarare än göra någon kartläggning av personliga förhållanden på individnivå. Eventuellt känsliga personuppgifter som framkommer ska inte kunna kopplas ihop med någon anställd på ett sätt som strider mot dataskyddsförordningen (GDPR).

Så långt som det är möjligt ska våra undersökningsmetoder vara en naturlig del i vår verksamhet. Exempelvis ska vi använda oss av skyddsrond, medarbetarsamtal och APT.

Den som ansvarar för styrdokument/rutin/arbetssätt etcetera är ansvarig för att granska det utifrån diskrimineringslagens krav.

3.1.1 Kompetensförsörjning

Berör områdena *rekrytering och befordran* och *utbildning och övrig kompetensutveckling* i diskrimineringslagen.

Undersökningsmetod	Ansvarig	Tidpunkt
Granska kommunövergripande arbetssätt och rutiner, styrdokument, lokala kollektivavtal och chefsstöd för • rekrytering • successionsplanering, exempelvis aspirantprogrammet • utbildning och kompetensutveckling	Lednings- och verksamhetsstöd	I samband med lönekartläggning.
Granska eventuella förvaltnings-, områdes-, eller	Chef som ansvarar	I samband med

enhetsspecifika arbetssätt och rutiner, styrdokument, lokala kollektivavtal och chefsstöd för • successionsplanering • utbildning och kompetensutveckling	för aktuellt dokument eller arbetssätt	kompetens-inventering.

3.1.2 Lön, förmåner, arbetstider och ledigheter

Berör områdena *bestämmelser och praxis om löner och andra anställningsvillkor* samt *möjligheter att förena förvärvsarbete och föräldraskap* i diskrimineringslagen.

Undersökningsmetod	Ansvarig	När
Granska kommunövergripande arbetssätt och rutiner, styrdokument, lokala kollektivavtal och chefsstöd för: • lönesättning • förmåner • ledigheter • schemaläggning, schemaformer, arbetstidens förläggning, flexibel arbetstid, övertid/mertid • distansarbete • tjänstgöringsgrad • andra anställningsvillkor	Lednings- och verksamhetsstöd	I samband med lönekartläggning
Granska förvaltnings- eller enhetsspecifika arbetssätt och rutiner, styrdokument, lokala kollektivavtal och chefsstöd för: • lönesättning • förmåner • ledigheter • schemaläggning, schemaformer, arbetstidens förläggning, flexibel arbetstid, övertid/mertid • distansarbete • tjänstgöringsgrad • andra anställningsvillkor	Chef som ansvarar för aktuellt dokument eller arbetssätt	I samband med lönekartläggningen, en gång om året
Lönekartläggning	Lednings- och verksamhetsstöd	En gång om året

3.1.3 Arbetsmiljö, hälsa och rehabilitering

Berör områdena ”jämställda och jämlika arbetsförhållanden” och ”möjligheter att förena förvärvsarbete och föräldraskap” i diskrimineringslagen.

Undersökningsmetod	Ansvarig	När
Redovisa arbetsskade- och tillbudsstatistik ur ett jämställdhetsperspektiv.	Skyddskommitté på förvaltnings- och kommunnivå	Två gånger per år, kvartal 1 och 3
Granska kommunövergripande arbetssätt och rutiner, styrdokument, lokala kollektivavtal och chefsstöd för: • systematiskt arbetsmiljöarbete (exempelvis mallar skyddsronder och riskbedömningar) • rehabilitering och hälsoförebyggande arbete • trakasserier, sexuella trakasserier och repressalier	Lednings- och verksamhetsstöd	I samband årlig lönekartläggning
Fråga om medarbetare upplever att det förekommer kränkande särbehandling, mobbning, diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller repressalier på arbetsplatsen. Vet medarbetarna hur man ber om hjälp eller rapporterar trakasserier, sexuella trakasserier eller repressalier?	Alla chefer med personalansvar	I medarbetarsamtal, en gång om året
Kontrollera i skyddsrond att arbetsförhållandena och den fysiska, sociala och organisatoriska arbetsmiljön inte är diskriminerande.	Alla chefer med ansvar för att genomföra skyddsrond	En gång om året.
Inkludera likabehandlingsperspektivet i riskbedömningar inför förändringar	Alla chefer med ansvar för att genomföra riskbedömning vid förändring	Löpande

3.1.4 Samverkan och delaktighet

Berör alla fem områden i diskrimineringslagen.

Undersökningsmetod	Ansvarig	Tidpunkt
Alla arbetsgrupper genomför en workshop på ett tema som är kopplat till policyn om likabehandling och mångfald. Exempelvis inkludering, mångfald, jämställdhet, trakasserier, sexuella trakasserier, kränkande särbehandling, mobbning, samtalsklimat, jargong och skämt, möjligheten att kombinera arbete och föräldraskap, normer och stereotyper. Syftet med workshopen är dels att öka medvetenheten kring likabehandlingsfrågor och trakasserier genom utbildning och diskussion, dels att upptäcka risker för diskriminering och trakasserier på den egna arbetsplatsen. Vid samma tillfälle går man tillsammans igenom rutinen för anmälan och utredning för att säkerställa att alla anställda känner till var man kan vända sig om något inträffar.	Alla chefer med personalansvar Lednings- och verksamhetsstöd ansvarar för att tillhandahålla stödmaterial.	Minst en gång om året, gärna på APT.

3.1.5 Nyckeltal, statistik och analys

Berör alla fem områden i diskrimineringslagen.

Undersökningsmetod	Ansvarig	När
Relevanta nyckeltal och statistik ska presenteras könsuppdelad (ur Strategi för jämställdhetsintegrering)	Ansvariga för nyckeltal och statistik	Löpande
Nyckeltalsinstitutets jämställdhetsindex (Jämix)	Lednings- och verksamhetsstöd	Årligen

3.2 Analys

Om vi upptäcker risker och hinder ska vi analysera orsakerna. Det handlar om att reflektera, analysera och dra slutsatser om varför det ser ut som det gör. Tänk på att diskriminering kan vara direkt eller indirekt.

Den som är ansvarig för undersökningen är också ansvarig för att analyser genomförs och dokumenteras.

3.2.1 Hinder för en jämn könsfördelning

Enlig diskrimineringslagen har vi en skyldighet att främja en jämn könsfördelning i skilda typer av arbeten, inom olika kategorier av anställda och på ledande positioner. Därför är det även viktigt att fundera på om de risker och hinder som vi upptäcker hindrar eller motverkar en jämn könsfördelning.

3.3 Åtgärda

Vi ska vidta åtgärder för att undanröja de risker för diskriminering eller andra hinder som vi funnit. Våra resurser, behov och andra omständigheter avgör vilka åtgärder som är skäliga.

Det är undersökningen och analysen som visar vilka åtgärder som behövs. Därför går det inte att säga på förhand. Nedan finns dock några tips och idéer.

Samtidigt som vi tar beslut om åtgärder ska vi också bestämma hur de ska genomföras, vem som ska genomföra dem, när det ska vara klart och när och på vilket sätt de ska följas upp.

Den som är ansvarig för undersökningen och analys är också ansvarig för att åtgärder vidtas och dokumenteras. Om den ansvarige saknar tillräckliga resurser, befogenheter eller andra förutsättningar för att vidta nödvändiga åtgärder ska hen lyfta frågan med sin chef.

3.3.1 Tips och idéer på åtgärder

- Informations- och utbildningsinsatser
    - Informera och utbilda om policyn för mångfald och likabehandling och rutin för anmälan och utredning av diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande särbehandling.
    - Tema kopplat till likabehandling, mångfald eller kränkande särbehandling på exempelvis APT. Föreläsningar och/eller workshop. Arbeta aktivt för att vidga perspektiven förbi kön.
    - Utbildning om vad kränkande särbehandling är, och dialog om ”vad som är okej hos oss”
    - Utbildning om vad diskriminering är.
    - Uppdatera arbetsplatsens spelregler (värdegrundsarbete)
    - Informera om hur man ska gå tillväga för att anmäla önskemål om företräde till högre sysselsättningsgrad
    - Arbeta med bemötande och uppträdande (för att motverka kränkande särbehandling)
- Kom ihåg att bjuda in föräldralediga, sjukskrivna och andra lediga medarbetare till medarbetarsamtal, APT och andra sammankomster
- Se över grundbemanning och tillgång till/rutiner för vikarier (kan underlätta VAB och övrig föräldraledighet)
- Se över mötestider på arbetsplatsen för att undvika möten tidigt och sent på dagen samt på skollov.

- Utveckla bristfälliga arbetssätt, rutiner och styrdokument
- ”Byta arbete för en dag”. Utbytesprogram där medarbetar får prova andra arbeten inom kommunen.
- Möjliggöra för medarbetare att använd distanskontor, anpassa arbetsredskap (dator, telefon etcetera) till distansarbete.

3.4 Följa upp och utvärdera

Det sista steget är att följa upp och utvärdera undersökningen, analysen och åtgärderna. De kunskaper och erfarenheter som uppföljningen ger är viktig information inför nästa undersökning, analys och åtgärd.

När och hur uppföljning och utvärdering ska göras är olika från situation till situation. En del åtgärder kan genomföras med en gång, andra tar längre tid. Vissa åtgärder ger omedelbar effekt medan andra åtgärder verkar långsiktigt.

Det viktiga är att undersöka om åtgärden haft önskad effekt eller inte. Om åtgärden inte fungerade behöver vi besluta hur vi går vidare. Vi behöver också vara uppmärksamma på om åtgärden skapat andra risker, hinder eller problem och besluta hur vi hanterar det.

Den som är ansvarig för undersökningen, analys och åtgärder är också ansvarig för att uppföljning och utvärdering genomförs och dokumenteras.

3.4.1 Forum för uppföljning

Använd gärna de forum som redan finns, exempelvis:

- Central samverkansgrupp och skyddskommitté
- Förvaltningens samverkansgrupp och skyddskommitté
- Arbetsplatsträff
- Medarbetarsamtal

3.5 Dokumentera arbetet

Skyddsronder och riskbedömningar dokumenteras i KIA.

Arbetsskade- och tillbudsstatistik ur ett jämställdhetsperspektiv dokumenteras i samverkansprotokoll.

Dialog på medarbetarsamtal som handlar om kränkande särbehandling, mobbning, diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller repressalier på arbetsplatsen dokumenteras enligt rutin för medarbetarsamtal.

Arbetsgruppens workshop på tema kopplat till policyn om likabehandling och mångfald dokumenteras enligt arbetsplatsens rutiner för att dokumentera möten/APT, handlingsplaner, uppföljning etc.

Övrigt arbete med att undersöka, analysera, åtgärda och följa upp dokumenteras i särskild rapport i Stratsys. Rapporten innehåller följande delar:

- En redogörelse av de risker och hinder som identifierats.
- En analys av orsakerna till dessa risker och hinder.

- En redogörelse för vilka åtgärder som ska genomföras.
- En uppföljning och utvärdering av det arbete med aktiva åtgärder som gjorts.
- En redogörelse för hur samverkansskyldigheten har fullgjorts.

Den som ansvarar för att undersöka, analysera, åtgärda och följa upp ansvarar för dokumentationen.

4 Åtgärder för att främja en jämn könsfördelning

I vår verksamhet har de allra flesta yrkesgrupper en ojämn könsfördelning. De flesta yrkesgrupperna är kvinnodominerade.

Enlig diskrimineringslagen ska vi främja en jämn könsfördelning i skilda typer av arbeten, inom olika kategorier av anställda och på ledande positioner. Vi ska också vidta åtgärder om vi upptäcker hinder för en jämn könsfördelning (se avsnitt 4).

4.1 Kompetensförsörjning

4.1.1 Kompetensbaserad rekrytering

Östhammars kommun tillämpar sedan 2017 kompetensbaserad rekryteringsmetodik som syftar till att samtliga kandidater ska ges samma förutsättningar, jämföras på samma villkor och enligt samma kriterier. Urval och bedömning sker enligt en i förväg utformad kravspecifikation. På så sätt minimerar vi risken att påverkas av fördomar då kravspecifikationen ska vara utformad så att den inte är direkt eller indirekt diskriminerande.

Alla chefer utbildas i den kompetensbaserade rekryteringsmetoden och det finns stöd i form av mallar och checklistor.

I platsannonsering ska vi uttrycka kommunens ambition om jämn könsfördelning och mångfald på arbetsplatserna.

4.1.2 Barn- och ungdomar

I vår kompetensförsörjningsstrategi ingår att tidigt väcka barn och ungdomars intresse för kommunens yrkesgrupper. Det är ett långsiktigt arbete där vi hoppas bidra till att bryta könsstereotypa normer kring vilka yrken som passar tjejer och killar.

4.1.3 Hur vi representerar och presenterar kommunen

I kommuns grafiska profil beskrivs vårt bildspråk. Genom att göra medvetna bildval i exempelvis rekryteringsannonser, sociala medier, broschyrer och andra trycksaker kan vi påverka föreställningar och könsstereotypa normer om yrkesval.

I rekryteringssammanhang ska vi vara särskilt observanta på vilket budskap bilder och ordval skickar om vem som passar för det specifika jobbet.

När vi utser personer som ska representera kommunen, exempelvis yrkesambassadörer, ska vi eftersträva mångfald, exempelvis genom personer med olika kön och ålder.

4.2 Arbetsmiljö

4.2.1 Skyddsrond

Kommunens arbetsplatser ska vara anpassade så att både män och kvinnor får förutsättningar för en god arbetsmiljö. Det kan exempelvis handla om omklädningsrum, hjälpmedel, skyddsutrusning, lyftanordningar, jargong, attityder, arbetstider. Detta följs upp genom standardiserade skyddsrondsprotokoll.

4.2.2 Workshop, tema på APT

Minst en gång om året ska alla arbetsgrupper genomföra en workshop/APT på ett tema som är kopplat till policyn om likabehandling och mångfald (se avsnitt 4.1.4). Det är både ett undersökande och förebyggande arbete som på sikt kan få effekter även när det gäller en jämnare könsfördelning på arbetsplatsen.

5 Förhindra kränkande särbehandling, trakasserier, sexuella trakasserier och repressalier

5.1 Förebyggande arbete

5.1.1 Alla känner till policyn för likabehandling och mångfald

Vår *Policy för likabehandling och mångfald* säger tydligt att diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier, repressalier och kränkande särbehandling inte accepteras på kommunens arbetsplatser. Det ska alla anställda, praktikanter och andra som arbetar på kommunen känna till.

- Policyn och *Rutin för anmälan och utredning av trakasserier, sexuella trakasserier, repressalier och kränkande särbehandling* finns på Ines (intranätet)
- Alla nyanställda får policyn i ett välkomstpaket
- I introduktion av nyanställda ansvarar chefen för att följa upp att medarbetaren tagit del av och förstår policyn samt känner till *Rutin för anmälan och utredning av trakasserier, sexuella trakasserier, repressalier och kränkande särbehandling*
- Minst en workshop/APT per år med tema kopplat till policyn (se avsnitt 4.1.4) där man även går igenom rutinen för anmälan och utredning för att säkerställa att alla känner till den.

5.1.2 Systematiskt arbetsmiljöarbete

Vi ska bedriva ett systematiskt arbetsmiljöarbete för att förebygga att kränkande särbehandling, inklusive trakasserier, sexuella trakasserier och repressalier, uppstår.

Kränkande särbehandling hänger ofta ihop med brister i den organisatoriska och sociala arbetsmiljön. Ett förebyggande arbete kan bland annat handla om att organisera verksamheten så att arbetsfördelning, förväntningar på arbetsprestationer och arbetssätt är tydliga och förankrade hos alla på arbetsplatsen.

Upplevelsen av kränkande särbehandling är individuell. Det som upplevs kränkande för en person kanske inte alls upplevs på samma sätt av en annan. Därför är det viktigt att prata om dessa frågor och ha en levande dialog om vilka normer och värderingar som gäller på arbetsplatsen. Det tydliggör var gränserna går.

- Alla arbetsplatser ska regelbundet riskbedöma sin arbetsmiljö, bland annat med fokus på den organisatoriska och sociala arbetsmiljön (se avsnitt 4.1.3).
- Alla arbetsplatser ska genomföra årliga skyddsronder där bland annat den organisatoriska och sociala arbetsmiljön undersöks (se avsnitt 4.1.3).
- Om kränkande särbehandling inträffar betraktar vi det som ett olycksfall. Olycksfall ska utredas och riskbedömas. Om det behövs ska vi genomföra förebyggande åtgärder för att det inte ska hända igen. Använd *Rutin för anmälan och utredning av diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier, repressalier och kränkande särbehandling* som stöd i utredningen.

5.1.3 Arbeta med värdegrund och spelregler

Östhammars kommun har en gemensam värdegrund som består av fyra kärnvärden – ansvar, engagemang, öppenhet och tillsammans. Allt som vi gör, alla möten vi har och alla beslut vi tar ska kännetecknas av vår värdegrund.

Syftet med den gemensamma värdegrunden är att skapa en organisationskultur som ger vägledning i hur vi agerar, både med varandra och med våra invånare, och som kompletterar vår styrningsstruktur. Målet är att skapa en atmosfär som alla kan känna sig bekväma och trygga i, och som stödjer oss i vårt dagliga arbete, agerande och beslutsfattande.

Värdegrunden är framtagen 2013-14 tillsammans med samtliga chefer och medarbetare. Våra kärnvärden är valda utifrån vår organisations syfte, mål, belägenhet och vision, både som arbetsgivare och välfärdsleverantör. Varje kärnvärde är valt utifrån en övertygelse, som förklarar vad kärnvärdet betyder hos oss.

Ansvar: Genom att ta ansvar gör vi rätt saker, på rätt sätt. Vi tar ansvar för oss själva och för helheten.

Engagemang: Genom engagemang skapar vi större mervärde, positiv attityd och bättre resultat.

Öppenhet: Öppenhet skapar förtroende, gemenskap och leder till mångfald.

Tillsammans: Genom att arbeta tillsammans gör vi varandra bättre och hittar bättre lösningar på våra utmaningar.

Varje enskild arbetsplats ska ha en uppsättning spelregler för sitt agerande som synliggör för var och en hur vi värdesätter ansvarstagande, engagemang, öppenhet och att lösa komplexa frågor tillsammans med andra. Spelreglerna ska vara tydliga och väl kända, så att alla vet vad som är ett acceptabelt agerande, och när vi agerar fel.

Spelreglerna ska skapas tillsammans av varje arbetsgrupp, och ska vara valda så att vi har ett gott bemötande, skapar delaktighet och inflytande för varje individ, och får en god och produktiv arbetsmiljö.

5.1.4 Chefer har kunskap om kränkande särbehandling

Chefer ska ha kunskap om hur kränkande särbehandling, inklusive trakasserier och sexuella trakasserier kan förebyggas och hanteras. Det inkluderar att känna till riskkällor, signaler och tecken på kränkande särbehandling.

- Vid introduktion av nyanställda chefer ska ansvarig chef följa upp att den nya chefen tagit del av och förstår *Rutin för anmälan och utredning av trakasserier, sexuella trakasserier, repressalier och kränkande särbehandling*.
- Alla chefer ska gå en grundläggande arbetsmiljöutbildning där bland annat organisatorisk och social arbetsmiljö ingår.
- I chefshandbok (eller motsvarande) finns stödmaterial kring hur man förebygger och hanterar kränkande särbehandling.
- Om det behövs ska vi använda extern expertis, exempelvis företagshälsovården, Suntarbetsliv, Arbetsmiljöverket och Diskrimineringsombudsmannen.

5.2 Om det ändå inträffar

Den som vill påtala eller anmäla diskriminering ska kunna göra det utan att behöva oroa sig för negativa konsekvenser. Det ska alltid finnas flera olika personer att vända sig till med sin anmälan. Utredning ska ske under sekretess.

Rutin för anmälan och utredning av trakasserier, sexuella trakasserier, repressalier och kränkande särbehandling vänder sig till den som är utsatt, till den utsattes arbetskamrater och till den chef/arbetsgivarrepresentant som får kännedom om situationen.

En chef som anmäls för kränkande särbehandling, trakasserier eller sexuella trakasserier ska aldrig ha en ledande roll i själva utredningen och inte ta beslut om åtgärder.

6 Referenser och lästips

Arbetsmiljöverket: www.av.se/

Diskrimineringsombudsmannen: www.do.se/

Suntarbetsliv: www.suntarbetsliv.se/. Se särskilt verktygen *OSA-kompassen* och *OSA-kollen*

Östhammars kommuns lönepolitik

Policy för likabehandling och mångfald

Rutin för anmälan och utredning av kränkande särbehandling, mobbning, diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier, repressalier och kränkande särbehandling.

Inkom 2023-06-08
Dnr KS-2023-355-3
Dpl 901

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN DEL AV ROSLAGEN

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum	Dnr	Sid
2023-06-08	KS-2023-355	1 (18)

Sektor Samhälle
Sanna Hansson

Rapport avseende riktlinje ”Östhammars kommuns arbete och beslut som påverkar barn” under 2022

Inkom 2023-06-08
Dnr KS-2023-355-3
Dpl 901

Innehållsförteckning

Information om barnkonventionen 3-4

1. Hur har innehållet i policyn och riktlinjerna tillgängliggjorts för nyanställda under 2022? 5-7
2. Hur har utbildningsstödet på Ines tillgängliggjorts för nyanställda under 2022? 7-9
3. Vilket behov har sektorn av ytterligare stöd i förankring av- och utbildning kring barnkonventionen, kommunens policy och riktlinjer 9-10
4. Hur har sektorn arbetat i linje med policyn och riktlinjerna 10-13

Information om prövning av barnets bästa 13-14

5. Hur många prövningar har gjorts i verksamheten under 2022? 14-16

Information om barnkonsekvensanalys 16

6. Hur många barnkonsekvensanalyser har gjorts i verksamheten under 2022? 16-17
7. Övrig input, frågor eller synpunkter 18

Inkom 2023-06-08
Dnr KS-2023-355-3
Dpl 901

Kort om barnkonventionen

Den 1 januari 2020 blev barnkonventionen lag i Sverige. Lagen innebär att konventionens artiklar får högre status som svensk lag. Det åläggs ett större ansvar på till exempel lokala myndigheter, kommuner och beslutsfattare att tillämpa barnkonventionen så att den får ett större genomslag vid bedömningar och ärenden som berör barn. Barnkonventionen består av 54 artiklar som ska läsas som en helhet. Rättigheterna i barnkonventionen gäller alla barn och ungdomar upp till 18 års ålder. Förenta Nationernas kommitté för barnets rättigheter har sammanfattat barnkonventionen i fyra grundprinciper, artikel 2, artikel 3, artikel 6 samt artikel 12. Dessa grundprinciper är en del av kommunens policy.

Policy

I Östhammars kommun ska hela barnkonventionen och särskilt de fyra grundprinciperna genomsyra alla anställdas och förtroendevaldas utövande. De fyra grundprinciperna är:

- Artikel 2: Alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter. Ingen får diskrimineras
- Artikel 3: Vid alla beslut som rör barn ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa
- Artikel 6: Barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling
- Artikel 12: Barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet. Hänsyn ska tas till barnets åsikter, utifrån barnets ålder och mognad.

Detta innebär att: All kommunal verksamhet i Östhammars kommun ska alltid analysera barnets bästa i förhållande till ett beslut som direkt eller indirekt påverkar barn före beslutet fattas. Analysen ska alltid utföras i skenet av barnkonventionens fyra grundprinciper.

Riktlinjer för utveckling av arbetet med policy

Riktlinjerna är framtagna för att underlätta samtliga verksamheters arbete med efterlevnad av policyn. Riktlinjerna är ett led i att uppfylla barnkonventionens krav. Den förväntade effekten av att tillämpa policyn och riktlinjerna i det dagliga arbetet är att barnrättsperspektivet synliggörs och respekteras i såväl styrning, planering, beslutsfattande samt uppföljning. Östhammars kommun ska leva upp till barns

Inkom 2023-06-08
Dnr KS-2023-355-3
Dpl 901

rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention. Barns rättigheter och inflytande i Östhammars kommun är inte enbart viktiga inom områden där barn tydligt är i fokus, som till exempel förskola, skola och socialtjänst. Rättigheterna ska genomsyra all kommunal verksamhet som direkt eller indirekt påverkar barn. Exempel på det kan vara när nya bostadsområden planeras och när nya gång- och cykelvägar ska byggas. För att Östhammars kommuns verksamheter ska genomsyras av en gemensam syn på barnets rätt till delaktighet i beslut ska dessa riktlinjer tillämpas tillsammans med kommunens policy. För att arbetet med barnkonventionen ska falla väl ut i samtliga verksamheter krävs ett kontinuerligt arbete, åtagande och vilja att arbeta utifrån barnets bästa.

Omfattning och ansvar

Dessa riktlinjer berör kommunal verksamhet. Med kommunal verksamhet åsyftas här allt arbete som utförs av anställda, förtroendevalda, bolag och stiftelser.

Varje verksamhet har ett ansvar för att tillämpa riktlinjen inom sitt område samt att regelbundet utvärdera sitt arbete. Frågor kring delaktighet, processer med utgångspunkt från styrdokument, rutiner samt kompetens är exempel på ansvarets omfattning.

Utbildning till personal och förtroendevalda

För att påverka attityder, arbetssätt och förhållningssätt i kommunens verksamheter krävs att kunskapen om barnkonventionen sprids och synliggörs i hela organisationen. Varje chef ansvarar för att höja samtliga medarbetares kunskapsnivå, kartlägga nuvarande arbetssätt, ta fram processer som införlivar barnkonventionens artiklar, policyn och dessa riktlinjer i det dagliga arbetet samt att regelbundet följa upp och rapportera hur arbetet fortskrider. Till stöd (valbart) för detta arbete har ett särskilt utbildningsmaterial samt mall för prövning av barns bästa och barnkonsekvensanalys tagits fram.

En förutsättning för att detta arbete ska bli framgångsrikt är att återkommande informations och utbildningsinsatser genomförs och arbetet utvecklas genom att resultatet av utvärderingar införlivas i det dagliga arbetet. Detta arbete ansvarar respektive chef för att utforma och bekosta.

Regelbunden utvärdering av arbetet

All kommunal verksamhets arbete med tillämpningen av barnkonventionen ska utvärderas. Detta sker genom att verksamheterna gör en årlig analys och rapporterar via kommunens ledningssystem. Sammanställning och analys av inrapporterat underlag redovisas i denna rapport.

Inkom 2023-06-08
Dnr KS-2023-355-3
Dpl 901

1 Hur har innehållet i policyn och riktlinjerna tillgängliggjorts för nyanställda under 2022?

1.1 Sektor Bildning

1.1.1 Sektor Bildning sammanställning

Sektorn har informerat nyanställda vid introduktion om vilka lagar som gäller i verksamheterna, skollagen, barnkonventionen och att läroplanen och värdegrundsarbetet bygger på de lagarna. Sektorn informerar också om huvudartiklarna 2, 3, 6 och 12.

Åtgärder som sektor Bildning planerar att genomföra
Lägga in information om policyn och riktlinjer som en punkt i checklistan för nyanställda samt att lägga in det i aktivitetskalendern för året, vilket några enheter redan gjort.

Använda det utbildningsmaterial som finns att tillgå på APT eller vid andra tillfällen.

1.1.2 Sektor Bildning analys

Sektor Bildning har tillgängliggjort innehållet med policy och riktlinjer för nyanställda inom verksamheten. Sektorn har också en plan för det fortsatta arbetet.

1.2 Sektor Omsorg

1.2.1 Sektor Omsorg sammanställning

Sektorns arbete utifrån barnkonventionen skiljer sig åt beroende av verksamhetsgren. För ökad tydlighet särskiljs därför de redovisande enheterna, i delar av den sektorövergripande rapporten.

Verksamhet Myndighet rapporterar att alla har fått utbildningsmaterialet och att APT har använts för diskussioner kring detta.

Verksamhet Äldreomsorg har inte haft någon aktiv insats under året.

Åtgärder som sektor Omsorg planerar att genomföra
Uppdelning av verksamhetsområde Produktion till verksamhetsområdena Äldreomsorg respektive HSL/LSS, med varsin chef för respektive område, kommer göra arbetet i barnkonventionens riktning tydligare och mer ändamålsenligt. Planen är att ta efter

Inkom 2023-06-08
Dnr KS-2023-355-3
Dpl 901

verksamhet Myndighets rutin och lägga in återkommande information och samtal om barnkonventionen som en del i samtliga verksamheters årshjul.

1.2.2 Sektor Omsorg analys

Sektor Omsorg har tillgängliggjort innehållet med policy och riktlinjer för del av verksamheten. Ytterligare åtgärder krävs av sektorn för att upprätthålla det beslutade dokumentet. Bra att sektorn har en plan för att få in information om barnkonventionen i verksamheternas årshjul.

1.3 Sektor Samhälle

1.3.1 Sektor Samhälle sammanställning

På planenheten har inte policy och riktlinjer tillgängliggjorts aktivt för nyanställda men det har kommit upp i diskussioner kring arbetet. Det finns inga direkta planer på hur detta arbete ska förbättras. I sitt arbete kommer både planarkitekter och översiktsplanerare i kontakt med policydokument och riktlinjer.

Åtgärder som sektor Samhälle planerar att genomföra
För cheferna - göra en fördjupning kring barnkonventionen

Informera om barnkonventionen på enskilda personalmöten (fritid, miljö mm)

Få exempel presenterade där prövningar och barnkonsekvensanalyser har gjorts

1.3.2 Sektor Samhälle analys

Sektor Samhälle har inte tillgängliggjort innehållet med policy och riktlinjer för alla nyanställda inom verksamheten. Ytterligare åtgärder krävs av sektorn för att upprätthålla det beslutade dokumentet. Sektorn har en plan för det fortsatta arbetet.

1.4 Sektor Verksamhetsstöd

1.4.1 Sektor Verksamhetsstöd sammanställning

För verksamhetsstöds områden har det varit få nyanställningar men vid de tillfällena har det på olika vis gjorts genomgångar av policyer och riktlinjer där även barnkonventionen ingår. Ibland har de tagit del av material på egenhand och vissa gånger tillsammans med en kollega.

Inkom 2023-06-08
Dnr KS-2023-355-3
Dpl 901

1.4.2 Sektor Verksamhetsstöd analys

Sektor Verksamhetsstöd har tillgängliggjort innehållet med policy och riktlinjer för nyanställda inom verksamheten.

1.5 Analys för samtliga sektorer

Viktigt att all ny personal får en introduktion kring policy och riktlinjer av sin närmsta chef.

2 Hur har utbildningsstödet på Ines tillgängliggjorts för nyanställda under 2022?

2.1 Sektor Bildning

2.1.1 Sektor bildning sammanställning

Sektor Bildning har informerat om Ines och om det utvecklingsstöd som finns där via bland annat arbetsplatsträffar för nyanställda.

Åtgärder som sektor Bildning planerar att genomföra
Förtydliga för medarbetarna att Ines och den information som finns där är tillgängligt för alla.

2.1.2 Sektor bildning analys

Sektor bildning har delgett information för samtliga nyanställda.

2.2 Sektor Omsorg

2.2.1 Sektor Omsorg sammanställning

Alla rutiner, riktlinjer, sekretess samt barnkonventionen introduceras vid nyanställning inom verksamhet Myndighet. Alternativ till genomgång är att man tilldelas materialet.

Arbetet genomförs via respektive enhet.

Åtgärder som sektor Omsorg planerar att genomföra
Uppdelning av verksamhetsområde Produktion till verksamhetsområdena Äldreomsorg respektive HSL/LSS, med varsin chef för respektive område, kommer göra arbetet i

Inkom 2023-06-08
Dnr KS-2023-355-3
Dpl 901

barnkonventionens riktning tydligare och mer ändamålsenligt. Planen är att ta efter verksamhet Myndighets rutin och lägga in återkommande information och samtal om Barnkonventionen som en del i samtliga verksamheters årshjul.

2.2.2 Sektor Omsorg analys

Inom sektorn varierar tillvägagångssätt och i vissa delar är det bristfälligt. Det är viktigt att samtliga delar av sektorn får ut informationen. Sektorn har en plan för det fortsatta arbetet.

2.3 Sektor Samhälle

2.3.1 Sektor Samhälle sammanställning

På planenheten har inte policy och riktlinjer tillgängliggjorts aktivt för nyanställda men det har kommit upp i diskussioner kring arbetet. Det finns inga direkta planer på hur detta arbete ska förbättras. I sitt arbete kommer både planarkitekter och översiktsplanerare i kontakt med policydokument och riktlinjer.

Åtgärder som sektor Samhälle planerar att genomföra
På Miljöenheten introduceras barnkonventionen i samband med nyanställning men enheten kan vara mer aktiv. Ett sätt är att informera på ett APT.

2.3.2 Sektor Samhälle analys

Planenheten har inte svarat på frågan. Inom sektor Samhälle varierar tillvägagångssätt och i vissa delar är det bristfälligt. Det är viktigt att samtliga delar av sektorn får ta del av informationen. En åtgärdsplan för detta bör upprättas.

2.4 Sektor Verksamhetsstöd

2.4.1 Sektor Verksamhetsstöd sammanställning

Vid introduktion har medarbetare antingen tagit del av utbildningsmaterialet på Ines.

2.4.2 Sektor Verksamhetsstöd analys

Nyanställda inom sektor Verksamhetsstöd har fått information.

Inkom 2023-06-08
Dnr KS-2023-355-3
Dpl 901

2.5 Analys för samtliga sektorer

Information till medarbetarna inom kommunen har skett på ett varierat sätt vilket leder till att samtliga medarbetare inte har den information som behövs för att utföra sitt arbete på korrekt sätt. Detta bör åtgärdas inom de delar som brister.

3 Vilket behov har sektorn av ytterligare stöd i förankring av- och utbildning kring barnkonventionen, kommunens policy och riktlinjer?

3.1 Sektor Bildning

3.1.1 Sektor Bildning sammanställning

Barnkonventionen är sedan länge väl förankrad i förskolans och skolans arbete.

3.1.2 Sektor Bildning analys

Inget mer stöd behövs för närvarande.

3.2 Sektor Omsorg

3.2.1 Sektor Omsorg sammanställning

Informationen på Ines är tillräcklig. Förankring sker bland annat genom att barnkonventionen är en del i verksamhet Myndighets årshjul som en punkt att årligen uppmärksamma, informera och resonera kring.

3.2.2 Sektor Omsorg analys

Inget mer stöd behövs för närvarande.

3.3 Sektor Samhälle

3.3.1 Sektor Samhälle sammanställning

Planenheten kan behöva mer utbildning och information kring vad forskningen säger om barns bästa och hur detta kan tillämpas i arbetet samt få information om när det är relevant att göra en barnkonsekvensanalys.

Inkom 2023-06-08
Dnr KS-2023-355-3
Dpl 901

3.3.2 Sektor Samhälle analys

Ungdomssamordnaren stämmer av med planverksamheten för ytterligare stöd.

3.4 Sektor Verksamhetsstöd

3.4.1 Sektor Verksamhetsstöd sammanställning

För Måltid- och Städ enheten finns behov av förenklad information och med fler översättningar då det är många anställda som inte har svenska som modersmål. I övrigt är materialet tillräckligt.

3.4.2 Sektor Verksamhetsstöd analys

Ungdomssamordnaren ser över det som inkommit från sektorn.

3.5 Analys för samtliga sektorer

De uttryckta behoven av ytterligare stöd hanteras av ungdomssamordnaren med det som specifikt har önskats.

4 Hur har sektorn arbetat i linje med policyn och riktlinjerna?

4.1 Sektor Bildning

4.1.1 Sektor Bildning sammanställning

Vid förändringar som rör barn/elever har sektorn med dem i besluten genom att intervjua dem, ta in vårdnadshavares synpunkter och hämta in vad pedagogerna och lärare har observerat.

Vid beslut där barn kan komma att beröras arbetar sektorn med checklistan utifrån barns bästa och barnkonsekvensanalys.

Värdegrundsarbete utifrån läroplanen med barnens bästa i fokus.

Sektorn arbetar med ett material från Rädda barnen https://www.raddabarnen.se/rad-och-kunskap/skolmaterial/barnkonventionen/

Checklistan utifrån barnens bästa har sektorn lagt in i KIA för att den ska vara tillgänglig och lätt att hitta och använda. Dokumentationen finns då kvar.

Inkom 2023-06-08
Dnr KS-2023-355-3
Dpl 901

4.1.2 Sektor Bildning analys

Sektor Bildning har arbetat i linje med policyn och riktlinjerna på olika sätt. Väldigt bra att checklistan finns med i KIA.

4.2 Sektor Omsorg

4.2.1 Sektor Omsorg sammanställning

Verksamhet Myndighet följer riktlinjer, rutiner, lagrum och policydokument där barnkonventionen ingår. Barnkonventionen är en naturlig del i det dagliga arbetet.

I Verksamhet äldreomsorg upplevs relevansen mer otydlig men det som framkommit är att när sektorn belyser barnperspektivet i delar av verksamheten som har ett vuxenperspektiv framkommer det att många barn finns i bakgrunden och blir berörda.

Endast ett fåtal enheter inom Verksamhetsområde produktion arbetar med barn som primär vårdtagare dock finns ofta barn ur ett anhörigperspektiv så utbildningsmaterialet är viktig för samtliga verksamheter.

Åtgärder som sektor Omsorg planerar att genomföra

Uppdelning av verksamhetsområde Produktion till verksamhetsområdena Äldreomsorg respektive HSL/LSS, med varsin chef för respektive område, kommer göra arbetet i barnkonventionens riktning tydligare och mer ändamålsenligt. Planen är att ta efter verksamhet Myndighets rutin och lägga in återkommande information och samtal om barnkonventionen som en del i samtliga verksamheters årshjul.

4.2.2 Sektor Omsorg analys

Sektor Omsorg har påbörjat arbetet men tydliga arbetsmetoder saknas i vissa verksamheter. Bra att det finns en plan för det fortsatta arbetet.

4.3 Sektor Samhälle

4.3.1 Sektor Samhälle sammanställning

Sektorn har genomfört ett arbete med skol- och förskolegårdar för att skapa ett basutbud gällande lekbarhet, säkerhet och trygghet m.m. Detta grundförslag har även engagerat ungdomar via sektor bildning.

Enheten Ungfritid är ute bland ungdomar, gör skolbesök, träffar ungdomar på ungdomsgårdar och arbetar för att öka delaktigheten bland unga och visa hur de kan påverka. Appen, ”Ung i Östhammars kommun” är även en del i det arbetet.

Enheten Ungfritid genomför en HBTQI utbildning via RFSL som ökar kunskapen om

Inkom 2023-06-08
Dnr KS-2023-355-3
Dpl 901

hbtqi, normer samt konsekvenser av normer för hälsa och livsvillkor för hbtqi-personer hos de anställda i verksamheten.

Pågående ungdomsprojekt med ungdomar på ungdomsgårdarna, där ungdomarna får driva projekt själva med stöd av personal.

Lovaktiviteter – kostnadsfria aktiviteter för alla barn och unga, där de har möjlighet att påverka innehåll och tider.

Enheten Kultur och bibliotek erbjuder ett brett urval av litteratur, tidskrifter, databaser, programaktiviteter.

Biblioteken möter barn och ungdomar tillexempel när förskolor och skolor bjuds in, samhällsveckan och när de besöker biblioteken på sin fritid. Vid dessa tillfällen finns det utrymme att påverka inköp, bokutlån och programutbud.

Under samhällsveckan fick enheten ett tillfälle att fånga upp elevernas tankar om hur enheten kan utveckla biblioteken samt vilka böcker, tidskrifter, databaser och aktiviteter ungdomarna önskar skall finnas hos oss.

Under loven erbjuds lovaktiviteter och enheten lyssnar in önskemål från målgruppen.

Uppsökande verksamhet har skett genom bokstartsprojektet under året som enheten erhållit statligt medel från kulturrådet för att kunna genomföra. Bokstart vänder sig till barn 0-3 år och dess vårdnadshavare och bygger på vikten av läsning vid tidig ålder. I Östhammars kommun så har bokstart bestått av ett samarbete i två delar; dels mellan BVC och biblioteken dels mellan förskolorna och biblioteken.

Biblioteken jobbar för att samarbeta med andra aktörer för att bättre nå ut till barn och ungdomar. Det rör sig om öppna förskolan, kyrkans barnverksamhet, BVC, logopedi, förskolor, skolor, särskolan, fritidsgårdar och ungdomsgårdar.

Via Region Uppsala erbjuds utbildningstillfällen samt barn och unga grupp för att diskutera och bolla tankar och idéer.

På planenheten finns det ett avsnitt som behandlar barnfrågor i kommunens planbeskrivningar för att säkerställa att frågan berörs. I översiktsplanen finns det hänvisningar till kommunens policydokument och riktlinjer samt en kort sammanfattning av hur kommunen ska arbeta med barnkonventionen.

Byggenheten har fått in en mening i all grannhöran:

”Finns barn eller ungdomar i hushållet har även de möjlighet att skicka in sitt yttrande i ärendet.”

I alla bygglovsbeslut har enheten fått in en rubrik om barnets bästa och vägt in om en barnkonsekvensanalys är relevant eller inte. Enheten har tagit fram en checklista när det är relevant.

4.3.2 Sektor Samhälle analys

Sektor Samhälle har arbetat i linje med policyn och riktlinjerna på olika sätt.

Inkom 2023-06-08
Dnr KS-2023-355-3
Dpl 901

4.4 Sektor Verksamhetsstöd

4.4.1 Sektor Verksamhetsstöd sammanställning

Övervägande del av Verksamhetsstöd har inte haft händelser eller fattat beslut där barnkonventionen har behövt beaktas. Måltid och städ enheten har varit involverade i beslut men enheten har inte själva drivit frågan, t.ex. vid förändringar i lokaler.

4.4.2 Sektor Verksamhetsstöd analys

Beskrivningen av hur policyn har använts framgår inte för alla verksamhetsdelar.

4.5 Analys för samtliga sektorer

Både det som rapporterats och det beskrivna tillvägagångssättet indikerar att verksamhetsdelar behöver arbeta mer med denna fråga.

Information om prövning av barnets bästa

Barnets bästa som tillvägagångssätt innebär att de beslut som påverkar barn ska föregås av en bedömning av vilka konsekvenser beslutet kan få för det enskilda barnet eller för barn i grupp.

Den som fattar beslut ska

- motivera vad barnets bästa bedöms vara,
- beskriva hur prövningen har genomförts,
- beskriva hur barnets bästa har bedömts gentemot andra intressen,
- Om ett beslut tas som inte är i linje med barnets bästa, ska även eventuella kompensatoriska åtgärder redovisas.

All kommunal verksamhet i Östhammars kommun ska alltid analysera barnets bästa i förhållande till ett beslut som direkt eller indirekt påverkar barn före beslutet fattas. När det i prövningen av barnets bästa framkommer att barn påverkas i hög grad ska även en konsekvensanalys göras. Det innebär att en prövning av barnets bästa ska vara en integrerad del av verksamhetens ärende- och beslutsprocesser. Varje verksamhet ansvarar för att det finns tydliga beskrivningar för hur prövningar av barnets bästa genomförs.

Inkom 2023-06-08
Dnr KS-2023-355-3
Dpl 901

En prövning av barns bästa ska utgå från ett barnrättsperspektiv och fungerar som en undersökning där man tar hänsyn till rådande lagstiftning, forskning, synpunkter från beprövad erfarenhet, barns sociala nätverk och barnets/barns åsikter.

Barnperspektiv:

- Vad säger forskning
- Vad säger erfarenhet och praxis
- Vad säger vuxna runt barnet

Barnets perspektiv:

- Vilka barn berörs och ska tillfrågas?
- Vad säger barnet själv?
- Har barnet tillfrågats på ett sätt som passar barnet?

Barnperspektiv + barnets perspektiv = barnrättsperspektiv

Begreppet barns bästa är flexibelt och anpassningsbart. Den som fattar beslut ska ta hänsyn till barns personliga förutsättningar och behov. I beslut som rör barn som kollektiv måste barns bästa bedömas och fastställas med utgångspunkt i de omständigheter som råder för den grupp av barn det gäller och för barn i allmänhet. I båda fallen bör bedömningen och fastställandet göras med full respekt för rättigheterna i barnkonventionen.

5 Hur många prövningar har gjorts i verksamheten under 2022?

5.1 Sektor Bildning

5.1.1 Sektor Bildning sammanställning

Prövning av barns bästa inför att det öppnades en förskoleavdelning i Kristinelundsskolan, dit femåringar flyttades.

Prövning av barns bästa inför sommaren, då förskolor på orten kan slås ihop och barnen får därmed byta förskola under en period.

Prövning av barns bästa inför öppnandet av en lekhallsavdelning på grund av brist på barnomsorgsplatser.

Prövning av barns bästa på förskolan Diamanten inför en förändring där barnen blev berörda av beslutet.

Inkom 2023-06-08
Dnr KS-2023-355-3
Dpl 901

Prövning av barns bästa inför att äta i matsal i nya förskolan, Mineralen.

Prövning av barns bästa inför renovering av Ekeby förskola.

Prövning av elever möjlighet att gå kvar på Ekeby fritidshem i åk 4-6 i stället för att gå på Olandsskolans fritidshem.

I gymnasieskolan har inga skriftliga prövningar genomförts under 2022 i verksamheten.

Inom alla skolformer görs det ofta muntliga prövningar i det dagliga arbetet, då verksamheten alltid har fokus på barnens bästa.

5.1.2 Sektor Bildning analys

Sektor Bildning har genomfört sju prövningar på grundskolan, ingen på gymnasiet. Muntliga prövningar är vanligt i det dagliga arbetet.

5.2 Sektor Omsorg

5.2.1 Sektor Omsorg sammanställning

Alla beslut, där barn omfattas, prövas utifrån barns rätt. I utredningsmetodiken BBIC är barnkonsekvensanalyser centrala delar.

5.2.2 Sektor Omsorg analys

Inget svar från Sektor Omsorg om hur många prövningar som genomförts men bra att alla beslut där barn omfattas prövas utifrån barns rätt. Bra om sektorn upprättar en plan för dokumentation av prövningar framöver.

5.3 Sektor Samhälle

5.3.1 Sektor Samhälle sammanställning

Inga prövningar har genomförts.

5.3.2 Sektor Samhälle analys

Viktigt att sektor samhälle ser över om prövningar behöver göras inom olika områden under 2023.

Inkom 2023-06-08
Dnr KS-2023-355-3
Dpl 901

5.4 Sektor Verksamhetsstöd

5.4.1 Sektor Verksamhetsstöd sammanställning

Inga prövningar har genomförts.

5.4.2 Sektor Verksamhetsstöd analys

Viktigt att sektor Verksamhetsstöd ser över om prövningar behöver göras inom olika områden under 2023.

5.5 Analys för samtliga sektorer

För de sektorer som under 2022 inte gjort någon prövning av barns bästa är det viktigt att se över sina olika områden om det finns frågor som behöver prövas under 2023. att Alla sektorer behöver dokumentera sina prövningar av barns bästa.

Information om barnkonsekvensanalys

Barnkonsekvensanalys ska användas vid större förändringar som rör barn, vilken kompletterar en prövning av barnets bästa. Det kan till exempel gälla framtagande av policydokument och budget, nedläggningar av skolor, byggande av bostadsområden och förändringar i verksamheter. I en barnkonsekvensanalys, som är en mer omfattande prövning av barns bästa, tas även hänsyn till andra faktorer som bär vikt i frågan, så som långsiktighet, intressekonflikter och ekonomi.

6 Hur många barnkonsekvensanalyser har gjorts i verksamheten under 2022?

6.1 Sektor Bildning

6.1.1 Sektor Bildning sammanställning

Barnkonsekvensanalys har gjorts i och med att förskoleverksamheten stängdes ner på Gräsö och barnen och personalen flyttades till Skutans förskola i Öregrund.

Barnkonsekvensanalys har gjorts inför att paviljongerna i Österbybruk lades ner. Barnen och personalen flyttade till den nybyggda förskolan Mineralen i Österbybruk.

Inkom 2023-06-08
Dnr KS-2023-355-3
Dpl 901

6.1.2 Sektor Bildning analys

Sektor bildning har genomfört två barnkonsekvensanalyser.

6.2 Sektor Omsorg

6.2.1 Sektor Omsorg sammanställning

Alla beslut, där barn omfattas, prövas utifrån barns rätt. I utredningsmetodiken BBIC är barnkonsekvensanalyser centrala delar.

6.2.2 Sektor Omsorg analys

Framgår inte hur många barnkonsekvensanalyser sektor Omsorg har genomfört.

6.3 Sektor Samhälle

6.3.1 Sektor Samhälle sammanställning

Inga barnkonsekvensanalyser har genomförts.

6.3.2 Sektor Samhälle analys

Viktigt att sektor Samhälle ser över om barnkonsekvensanalyser behöver göras inom olika områden under 2023.

6.4 Sektor Verksamhetsstöd

6.4.1 Sektor Verksamhetsstöd sammanställning

Inga barnkonsekvensanalyser har genomförts.

6.4.2 Sektor Verksamhetsstöd analys

Viktigt att sektor Verksamhetsstöd ser över om barnkonsekvensanalyser behöver göras inom olika områden under 2023.

6.5 Analys för samtliga sektorer

För de sektorer som under 2022 inte gjort någon barnkonsekvensanalys är det viktigt att se över sina olika områden om det finns frågor som behöver prövas under 2023. Alla sektorer behöver dokumentera sina barnkonsekvensanalyser.

Inkom 2023-06-08
Dnr KS-2023-355-3
Dpl 901

7 Övrig input, frågor eller synpunkter

7.1 Sektor Bildning

7.1.1 Sektor Bildning sammanställning

I det dagliga arbetet görs det ofta muntliga prövningar som inte är av den digniteten att det dokumenteras, utan det handlar om en medvetenhet att man alltid har fokus på barnens bästa.

7.2 Sektor Omsorg

7.2.1 Sektor Omsorg sammanställning

Under året har sektorn genomfört en organisationsförändring. Rapporteringen från verksamhetsområde Produktion omfattar bara uppföljning från enheten äldreomsorg. Det saknas därför redovisning från vissa verksamheter.

7.3 Sektor Samhälle

7.3.1 Sektor Samhälle sammanställning

Inga synpunkter har rapporterats.

7.4 Sektor Verksamhetsstöd

7.4.1 Sektor Verksamhetsstöd sammanställning

Inga synpunkter har rapporterats.

Statistikrapport av ej verkställda beslut

Sektor Omsorg, Kvartal 1 2023

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN DEL AV ROSLAGEN

Innehållsförteckning

1 Statistikrapport av ej verkställda beslut 3

1 Statistikrapport av ej verkställda beslut

Bakgrund

Enligt 16 kap § 6 h Socialtjänstlagen (SoL) skall socialnämnden kvartalsvis lämna en statistikrapport till fullmäktige över hur många av nämndens gynnande beslut enligt 4 kap 1 § SoL som inte har verkställts inom tre månader från dagen för respektive beslut. Nämnden skall vidare ange vilka typer av bistånd dessa beslut gäller samt hur lång tid som har förflutit från dagen för respektive beslut. Samma rapporteringsskyldighet gäller för beslut som inte verkställs på nytt efter avbrott i verkställigheten. Det skall också framgå hur stor del av de ej verkställda besluten som gäller bistånd till kvinnor respektive män.

Enligt Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) § 28h gäller en motsvarande rapporteringsskyldighet för beslut om insatser enligt 9 § LSS.

LSS Beslut

Beslutsdatum/Avbrott	Beslut	Orsak till att beslutet inte verkställts	Vidtagna åtgärder	Kön	Dagar räknat från beslutsdatum
2022-02-15	Kontaktperson enl 7 o 9 § 4 p LSS	Att den enskilde och/eller företrädare/anhörig är tveksam till beviljat bistånd/insats	KP tillfrågad 22/4-22, 2/6-22 båda har tackat nej. Erbjudande om KP 10/6-22 Matchningsmöte med tilltänkta kontaktpersonen avbokas på begäran av anhörig till brukaren. Kontakt tas med anhörig 26/8-22 som då meddelar att de vill avvakta med att boka in nytt möte av personliga skäl. Kontaktsekreterare har därefter försökt nå anhörig vid tre tillfällen men inte fått kontakt. 4/1-23 försök till ny kontaktat med anhörig men svar uteblir.	Man	409
2022-02-15	Bostad vuxna enl 7 o 9 § 9p LSS	Resursbrist, saknar ledig bostad	Påbörjade planering för flytt till externt boende under permitteringsti d från Säter. Planeringen avbröts då Rättspsykiatrin i Region Uppsala inte betalar för merkostnaden kopplat till villkoren. Står nu i kö till lämpligt boende i	Man	409

			kommunens egen regi. 14/9-22 Vårdplanering med Säters sjukhus region Dalarna. 8/11-22 Möte med enhetschef på boende i kommunens regi för att avidentifierat lämna information. 24/4-22 flyttar brukaren in på boende enligt SoL 4:1		
2022-02-24	Biträde av kontaktperson 9§4 LSS	Resursbrist, saknar lämplig personal/uppdragstagare		Man	400
2022-04-20	Kontaktperson enl 7 o 9 § 4 p LSS	Resursbrist, saknar lämplig personal/uppdragstagare	Två kontaktpersoner är tillfrågade 10/8-22 samt 15/9-22, båda tackar nej till uppdraget. Kontaktperson tillfrågad 28/2-23 och tackar nej till uppdrag.	Man	345
2022-05-24	Kontaktperson enl 7 o 9 § 4 p LSS	Resursbrist, saknar lämplig personal/uppdragstagare	verkställd 23/.	Man	311
2022-06-16	Kontaktperson enl 7 o 9 § 4 p LSS	Resursbrist, saknar lämplig personal/uppdragstagare	Flyttade till kommunen 15/11-22. Kontaktperson tillfrågad 27/2-23 men tackat nej.	Man	288

2022-06-21	Bostad vuxna enl 7 o 9 § 9p LSS	Resursbrist, saknar ledig bostad	Erbjuden bostad 21/12-22. Avslutas utan att verkställas 30/1-23 på brukarens begäran.	Man	283
2022-09-28	Kontaktperson enl 7 o 9 § 4 p LSS	Resursbrist, saknar lämplig personal/uppdragstagare	Verkställt 13/1.	Kvinna	184
2022-09-28	Bostad vuxna enl 7 o 9 § 9p LSS	Resursbrist, saknar ledig bostad	Verkställd 16/1.	Man	184
2022-09-29	Kontaktperson enl 7 o 9 § 4 p LSS	Resursbrist, saknar lämplig personal/uppdragstagare	verkställd 16/2.	Man	183
2022-09-30	Kontaktperson enl 7 o 9 § 4 p LSS	Resursbrist, saknar lämplig personal/uppdragstagare	Kontaktperson tillfrågad 22/3-23, tackar ja till uppdrag. Lämnar erbjudande till brukare 24/3-23 som tackar ja till matchning.	Man	182
2022-10-05	Daglig verksamhet 7 o 9 § 10p LSS	Att den enskilde och/eller företrädare/anhörig är tveksam till beviljat bistånd/insats	10/11-22 brukaren meddelar att han inte känner sig redo att börja på DV. 20/4-22 handläggare kontaktar brukaren som väljer att avsluta sitt beslut i väntan på att han känner sig redo och har de ekonomiska	Man	177

			förutsättningar na för att börja på DV.		
2022-11-16	Kontaktperson enl 7 o 9 § 4 p LSS	Resursbrist, saknar lämplig personal/uppdragstagare	Två kontaktpersoner är tillfrågade och båda tackar nej till uppdraget.	Man	135
2022-11-23	Kontaktperson enl 7 o 9 § 4 p LSS	Resursbrist, saknar lämplig personal/uppdragstagare		Man	128
2022-12-08	Korttidsvistelse enl 7 o 9 § 6 p LSS	Resursbrist, saknar lämplig personal/uppdragstagare	Stödfamilj tillfrågad om uppdraget 31/3-23 men inte fått svar.	Kvinna	113
2022-12-19	Bostad vuxna enl 7 o 9 § 9p LSS	Brukaren har inte kunnat flytta än pga. personliga skäl	Erbjudande om plats 27/2.	Man	103

SoL Beslut

Beslutsdatum/Avbrott	Beslut	Orsak till att beslutet inte verkställts	Vidtagna åtgärder	Kön	Dagar räknat från beslutsdatum
2021-12-02	Korttids-boende alt. Växelvård	Hälsotillståndet är/har varit ett hinder merparten av väntetiden.	Verkställd 8/2	Man	484
2022-06-23	Särskilt boende för äldre (5 kap. 5 eller 7§§. SoL)	Den enskilde har tackat nej till erbjudet boende vid två tillfällen.	verkställd 3/2	Kvinna	281
2022-10-06	Kontakt-person	Resursbrist, saknar lämplig personal/uppdragstagare	Kontakt-person tillfrågad 25/1 samt 25/2-23, båda tackar nej till uppdraget.	Man	176
2022-10-07	Kontakt-person	Specifika önskemål om boende/områden/personal/utförare/verksamhet/uppstart är i behov av lång introduktion/uppstart	Erbjudande om kontakt-person 14/10-22, klient tackar nej pga. önskar yngre manlig kontakt-person. Ny kontakt-person tillfrågad 2/1-23, tackar nej till uppdraget. Beslutet avslutas utan att verkställas 6/3-23 på brukarens begäran.	man	175

Dnr IFN-2023-49

§ 79. Redovisning av ej verkställda gynnande beslut första kvartalet 2023

Beslut

Individ- och familjenämnden tar del av redovisningen och överlämnar statistikrapporten till kommunfullmäktige (bilaga 4).

Ärendebeskrivning

Enligt 16 kap § 6 h Socialtjänstlagen (SoL) ska individ- och familjenämnden kvartalsvis lämna en statistikrapport till fullmäktige över hur många av nämndens gynnande beslut enligt 4 kap 1 § SoL som inte har verkställts inom tre månader från dagen för respektive beslut. Nämnden ska vidare ange vilka typer av bistånd dessa beslut gäller och hur lång tid som har förflutit från dagen för respektive beslut. Samma rapporteringsskyldighet gäller för beslut som inte verkställs på nytt efter avbrott i verkställigheten. Det ska också framgå hur stor del av de ej verkställda besluten som gäller bistånd till kvinnor respektive män. Enligt Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) § 28h gäller en motsvarande rapporteringsskyldighet för beslut om insatser enligt 9 § LSS.

Beslutsunderlag

Statistikrapport av ej verkställda gynnande beslut första kvartalet 2023

Dagens sammanträde

Muntlig föredragning

Verksamhetschef Yvonne Wahlbeck och enhetschef Lina Häggström föredrar ärendet.

Beslut skickas till

Kommunfullmäktige

Kommunens revisorer

0 meter 200

N

Vallvägen

Foghammarvägen

Hantverkarvägen

Snickarvägen

Foghammarvägen

Kopparslagarevägen

Alunda

Förslag till utökning av verksamhetsområde för vatten och spillvatten i enlighet med exploatering för bostäder, Östhammar kommun.
Ärendenummer: 262873 Bilaga

- Befintligt verksamhetsområde vatten och spillvatten
- Befintligt verksamhetsområde spillvatten
- Förslag, utökning av verksamhetsområde

gästrike VATTEN

Publiceringsdatum: 2023-02-13

Skala: 1:2000

Årsredovisning

och

Koncernredovisning

för

Gästrike Vatten AB

556751-1661

Räkenskapsåret

2022

Styrelsen och verkställande direktören för Gästrike Vatten AB avger följande årsredovisning och koncernredovisning för räkenskapsåret 2022.

Förvaltningsberättelse

Information om verksamheten

Bolaget bildades och startade sin verksamhet 2008 och ska enligt gällande bolagsordning
- Bedriva verksamhet som följer av huvudmannaskapet enligt lagen om allmänna vattentjänster (vattentjänstlagen) innefattande produktion och distribution av dricksvatten samt avledande och omhändertagande av avloppsvatten samt administration för detta.
- Äga och förvalta aktier i dotterbolag vilka är ägare till ingående kommuners VA-anläggningar.
- Utgöra en kvalificerad resurs i respektive ägarkommuns samhällsplaneringsprocess som direkt eller indirekt berör den kommunala VA-försörjningen samt tillhandahålla kompetens inom dessa områden.

Koncernen

I Gästrike Vatten koncernen ingår förutom moderbolaget Gästrike Vatten AB följande dotterbolag:

Gävle Vatten AB

Hofors Vatten AB

Ockelbo Vatten AB

Älvkarleby Vatten AB

Östhammar Vatten AB

Gästrike Vatten AB har sitt säte i Gävle kommun, Gävleborgs län.

Ägarförhållanden

Ägarkommunerna Gävle, Hofors, Ockelbo, Älvkarleby och Östhammar äger gemensamt driftbolaget Gästrike Vatten AB. Gävle kommun är majoritetsägare och äger 60% av bolaget och övriga fyra kommuner äger 10% vardera. Anläggningsbolagen är dotterbolag till Gästrike Vatten AB. De ägs till 99% av Gästrike Vatten AB och den resterande procenten innehas av respektive ägarkommun. Respektive ägarkommun utser samtliga styrelseledamöter i sitt dotterbolag.

Verksamheten samt väsentliga händelser i koncernen

Dotterbolagen inom Gästrike Vatten koncernen producerar och distribuerar dricksvatten samt omhändertar och renar avloppsvatten.

Alla medarbetare är anställda i Gästrike Vatten AB. Även system, mobil utrustning inklusive fordon som krävs för VA-verksamheten finns hos Gästrike Vatten AB.

Gästrike Vatten AB har full kostnadstäckning från sina dotterbolag. Kostnader av gemensam karaktär har fördelats utifrån fördelningsnyckel fastställd av styrelsen: Gävle Vatten AB 71%, Hofors Vatten AB 7%, Ockelbo Vatten AB 3%, Älvkarleby Vatten AB 7% och Östhammar Vatten AB 12%.

Fortsatt utveckling av den nya organisationen tillsammans med utveckling av arbetssätt och uppdrag inom verksamheten. Genom att vi blivit fler medarbetare hyr vi tillfälliga lokaler samt arbetar för att

utveckla befintliga lokaler så att alla får plats och får en bra arbetsmiljö.

Kriget i Ukraina har påverkat verksamheten genom ett allmänt försämrat säkerhetsläge och sämre ekonomiska förutsättningar genom ökat ränteläge och inflation samt ökade elpriser. Den nationella råvaru- och komponentbristen från tidigare år ligger kvar vilket skapat långa leveranstider (upp till ett år) och ökade kostnader.

Ägarsamråd har genomförts under hösten. Förutom information om nuläge och påverkan från omvärldsfaktorer beslutades om ökad samverkan under 2023 genom framtagande av Vattentjänstplaner samt utredning av dagvatten- och skyfallshantering.

Tagit fram en Risk- och sårbarhetsanalys, RSA, utifrån lag om extraordinära händelser som underlag för uppdatering av våra kommuners RSAer samt underlag för verksamhetens utveckling.

Beslut om nya Allmänna bestämmelser för användandet av vatten- och avloppsanläggning (ABVA), Taxa för Gästrike Vatten-koncernen och Taxebilaga för samtliga kommuner har beslutats av respektive kommunfullmäktige i enlighet med styrelsens förslag. Införande sker från 1 januari 2023 samt 1 januari 2024 för Östhammars kommun.

Hållbarhetsupplysningar

En stor del av Gästrike Vattens kärnverksamhet är inriktat på hållbarhet inom miljöområdet. Arbete för att få in ett bredare perspektiv inom såväl miljö som ekonomi och socialt ansvar utvecklas kontinuerligt.

Medarbetare

2022 startade med anpassningar för Corona-pandemin och har sedan präglats av nytt säkerhetsläge. Arbetet med att utveckla verksamheten och organisationen har fortgått där verksamheten har kommit in i en ny fas. Med beslut om stora investeringar i Östhammar samt ytterligare investeringar i Gävle har vi ytterligare stärkt projektverksamheten och upphandling. Arbetsbelastningen för medarbetare och chefer har varit fortsatt hög. Rekryteringar har genomförts enligt plan för att stärka organisationen och de flesta chefstjänster är nu tillsatta. Genom att vi blivit fler medarbetare hyr vi tillfälliga lokaler samt arbetar för att utveckla befintliga lokaler så att alla får plats och får en bra arbetsmiljö.

Arbetsmiljö

En god och säker arbetsmiljö är högt prioriterad inom Gästrike Vatten och ett kontinuerligt utvecklingsarbete sker. Utvecklingen avser såväl kompetensutveckling som utvecklade arbetssätt.

Miljöansvar

Verksamheten genomsyras av ett hållbarhetsperspektiv, där hänsyn även ska tas till kommande generationers behov av en god VA-försörjning. På så sätt kan vårt vatten hanteras, bevaras och brukas på ett hållbart sätt. Kunskapskrav ställs på entreprenörer och leverantörer och då annan utbildning inom dricksvattenhygien saknas finns en utbildning framtagen av Gästrike Vatten.

Dricksvatten är klassificerat som livsmedel och vattenkvaliteten kontrolleras kontinuerligt genom provtagningar i enlighet med fastställda kontrollprogram. Andelen vattenprov enligt fastställt kontrollprogram som är tjänliga i enlighet med Livsmedelsverkets föreskrifter överstiger 99 % i samtliga dotterbolag. Det innebär att allt vatten som levererats ut har varit hälsomässigt säkert.

Enligt miljöbalken är avloppsreningsverken i dotterbolagen tillståndspliktiga. För varje tillståndspliktigt reningsverk upprättas ett särskilt miljöbokslut. Alla tillståndspliktiga reningsverken bedöms ha resultat inom gällande villkor utom ett vilket berör Östhammar Vatten.

Risk och osäkerhetsfaktorer

Uppdraget utökas, särskilt kan lyftas förändringar i Lag om allmänna vattentjänster (LAV), införandet av nya dricksvattenföreskrifter/direktiv, osäkert säkerhetsläge, ökat fokus på klimatanpassning/skyfall samt revidering av avloppsdirektivet. Ökade krav på beredning och robusthet för vattenleverans samt reningskrav för avlopp och dagvatten kommer att påverka inriktning och ökade kostnader förväntas. Även den lokala och regionala utvecklingen är fortsatt stark vilket är positivt men tillsammans med ökade krav, ökat behov av underhåll samt behov av ökad kapacitet och VA-utbyggnad blir kraven mycket stora på organisationen.

Inom hållbarhetsområdet är vattenskydd, hantering av slam, smart vattenanvändning och klimatanpassning av såväl VA-verksamheten som våra städer viktiga områden att arbeta med integrerat med primärkommunernas fysiska planering.

Då investeringsbehovet för såväl re- som nyinvesteringar är stort nationellt inom VA-området såväl som inom övrig teknisk infrastruktur i Sverige blir det extra viktigt att arbeta strategiskt med finansieringsfrågorna.

Under planperioden beräknas rörelsekostnaderna att öka kraftigt, förutom den generella inflationen och ökade krav beror det främst på ökat resursbehov kopplat till de stora investeringsprojekten inom Gävle Vatten AB och Östhammar Vatten AB som kommer att genomföras. Kostnader kopplade till de stora investeringsprojekten belastar respektive bolag direkt och fördelas inte genom fördelningsnyckel.

Flerårsöversikt (Mnkr)

Koncernen	**2022**	**2021**	**2020**	**2019**	**2018**
Nettoomsättning	359,5	330,7	302,2	290,7	299,3
Balansomslutning	1 792,4	1 603,6	1 460,9	1 060,1	1 061,5
Investeringar	222,61	290,14	350,80	107,46	76,44

Moderbolaget	**2022**	**2021**	**2020**	**2019**	**2018**
Nettoomsättning	125,2	106,6	108,0	109,7	105,3
Balansomslutning	27,0	22,5	27,5	15,5	24,3

Känslighetsanalys

Då Gästrike Vatten AB har full kostnadstäckning genom sina dotterbolag är det av stor vikt att vi aktivt arbetar för en enkel men effektiv verksamhet som inte skapar onödiga kostnader i dotterbolagen. Det ingår även att arbeta med låneportföljen utifrån fastställd finanspolicy och respektive dotterbolags förutsättningar för att minimera ränterisken så långt det är möjligt.

Förändring av eget kapital

Koncernen	Aktie-kapital	Annat eget kapital inkl. årets resultat	Minoritets-intresse	Totalt
Belopp vid årets ingång	5 000 000	97 212 928	5 000	**102 217 928**
Erhållna aktieägartillskott		10 000 000		**10 000 000**
Årets resultat		4 326 151		**4 326 151**
Belopp vid årets utgång	**5 000 000**	**111 539 079**	**5 000**	**116 544 079**

Moderbolaget	Aktie-kapital	Årets resultat	Totalt
Belopp vid årets ingång	5 000 000	0	**5 000 000**
Årets resultat		0	**0**
Belopp vid årets utgång	**5 000 000**	**0**	**5 000 000**

Förslag till vinstdisposition

Styrelsen föreslår att till förfogande stående vinstmedel (kronor):

Balanserat resultat	0
Årets resultat	0

Någon vinst eller förlust finns ej att disponera.

Koncernens och moderbolagets resultat och ställning i övrigt framgår av efterföljande resultat- och balansräkningar samt kassaflödesanalyser med noter.

Koncernens Resultaträkning

	Not	2022-01-01 -2022-12-31	2021-01-01 -2021-12-31
Nettoomsättning	2	359 502 305	330 711 550
Övriga rörelseintäkter	3	7 946 183	257 576 885
		367 448 488	**588 288 435**
Rörelsens kostnader			
Produktionskostnader		-77 935 721	-77 673 727
Övriga externa kostnader	4	-128 456 943	-347 135 379
Personalkostnader	6	-90 279 962	-78 809 835
Avskrivningar av materiella anläggningstillgångar		-55 774 184	-53 566 037
Övriga rörelsekostnader		-92 071	0
		-352 538 881	**-557 184 978**
Rörelseresultat		**14 909 607**	**31 103 457**
Resultat från finansiella poster			
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter	7	158 238	193 606
Räntekostnader och liknande resultatposter	8	-9 449 098	-8 234 022
		-9 290 860	**-8 040 416**
Resultat efter finansiella poster		**5 618 747**	**23 063 041**
Resultat före skatt		**5 618 747**	**23 063 041**
Skatt på årets resultat	9	-1 292 596	-5 005 504
Årets resultat		**4 326 151**	**18 057 537**

Koncernens Balansräkning

	Not	2022-12-31	2021-12-31
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Materiella anläggningstillgångar			
Byggnader och mark	10	188 529 303	176 962 136
Maskiner och andra tekniska anläggningar	11	1 032 357 548	922 313 119
Inventarier, verktyg och installationer	12	23 034 686	23 870 036
Pågående nyanläggningar och förskott avseende materiella anläggningstillgångar	13	486 262 258	441 192 803
		1 730 183 795	**1 564 338 094**
Finansiella anläggningstillgångar			
Uppskjuten skattefordran	14	7 105 233	7 898 602
		7 105 233	**7 898 602**
Summa anläggningstillgångar		**1 737 289 028**	**1 572 236 696**
Omsättningstillgångar			
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		18 076 207	8 412 173
Fordringar Gävle kommunkoncern		21 997 505	10 639 963
Fordringar övriga kommuner		215 306	954 945
Aktuella skattefordringar		92 305	0
Övriga fordringar		12 586 900	10 097 422
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		2 162 803	1 207 254
		55 131 026	**31 311 757**
Kassa och bank		20 417	5 241
		20 417	**5 241**
Summa omsättningstillgångar		**55 151 443**	**31 316 998**
SUMMA TILLGÅNGAR		**1 792 440 471**	**1 603 553 694**

Koncernens Balansräkning

	Not	2022-12-31	2021-12-31
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital			
Eget kapital hänförligt till moderföretagets aktieägare			
Aktiekapital		5 000 000	5 000 000
Annat eget kapital inklusive årets resultat		111 539 079	97 212 928
		116 539 079	**102 212 928**
Innehav utan bestämmande inflytande			
Innehav utan bestämmande inflytande		5 000	5 000
Eget kapital hänförligt till minoritetsintresset		**5 000**	**5 000**
Summa eget kapital		**116 544 079**	**102 217 928**
Avsättningar	19		
Övriga avsättningar		255 220 000	251 121 500
		255 220 000	**251 121 500**
Långfristiga skulder	20		
Checkräkningskredit Gävle Kommun	22	412 421 990	341 598 924
Skulder till kreditinstitut		489 518 597	458 047 202
Övriga skulder	21	383 730 173	350 596 129
		1 285 670 760	**1 150 242 255**
Kortfristiga skulder			
Skulder till kreditinstitut		11 737 726	11 624 054
Leverantörsskulder		55 149 677	20 696 715
Checkräkningskredit hos Gävle kommun	22	7 973 548	25 138 255
Skulder till Gävle kommunkoncern		2 737 589	3 013 598
Skulder till övriga kommuner		793 342	669 683
Aktuella skatteskulder		0	573 960
Övriga skulder		8 967 216	3 975 131
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	23	47 646 534	34 280 615
		135 005 632	**99 972 011**
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		**1 792 440 471**	**1 603 553 694**

Koncernens Kassaflödesanalys

	Not	2022-01-01 -2022-12-31	2021-01-01 -2021-12-31
Den löpande verksamheten			
Resultat efter finansiella poster	25	5 618 747	23 063 041
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet m.m	26	93 999 371	329 338 544
Betald skatt		-1 165 492	-848 028
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapital		**98 452 626**	**351 553 557**
Kassaflöde från förändringar i rörelsekapital			
Förändring av kortfristiga fordringar		-23 726 964	107 758 569
Förändring av kortfristiga skulder		35 493 910	-20 288 275
Kassaflöde från den löpande verksamheten		**110 219 572**	**439 023 851**
Investeringsverksamheten			
Investeringar i materiella anläggningstillgångar		-222 624 018	-290 141 821
Försäljning av materiella anläggningstillgångar		11 490	0
Kassaflöde från investeringsverksamheten		**-222 612 528**	**-290 141 821**
Finansieringsverksamheten			
Erhållna aktieägartillskott		10 000 000	0
Upptagna lån		116 366 865	488 946 617
Amortering av lån		-13 958 733	-637 823 406
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		**112 408 132**	**-148 876 789**
Årets kassaflöde		**15 176**	**5 241**
Likvida medel vid årets början			
Likvida medel vid årets början		5 241	0
Likvida medel vid årets slut		**20 417**	**5 241**

Moderbolagets Resultaträkning

	Not	2022-01-01 -2022-12-31	2021-01-01 -2021-12-31
Nettoomsättning	2	125 254 385	106 587 978
Övriga rörelseintäkter		529 063	502 916
		125 783 448	**107 090 894**
Rörelsens kostnader			
Övriga externa kostnader	4	-32 584 634	-24 969 392
Personalkostnader	6	-90 279 962	-78 809 835
Avskrivningar av materiella anläggningstillgångar		-2 582 252	-3 195 908
		-125 446 848	**-106 975 135**
Rörelseresultat		**336 600**	**115 759**
Resultat från finansiella poster			
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter	7	2 854	126 585
Räntekostnader och liknande resultatposter	8	-125 917	-140 664
		-123 063	**-14 079**
Resultat efter finansiella poster		**213 537**	**101 680**
Resultat före skatt		**213 537**	**101 680**
Skatt på årets resultat	9	-213 537	-101 680
Årets resultat		**0**	**0**

Moderbolagets Balansräkning

	Not	2022-12-31	2021-12-31
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Materiella anläggningstillgångar			
Maskiner och andra tekniska anläggningar	11	737 863	766 333
Inventarier, verktyg och installationer	12	9 845 065	10 027 748
Pågående nyanläggningar och förskott avseende materiella anläggningstillgångar	13	0	1 519 985
		10 582 928	**12 314 066**
Finansiella anläggningstillgångar			
Andelar i koncernföretag	15, 16	495 000	495 000
		495 000	**495 000**
Summa anläggningstillgångar		**11 077 928**	**12 809 066**
Omsättningstillgångar			
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		4 375	3 125
Fordringar hos koncernföretag		252 928	7 514 039
Fordringar Gävle Kommun	24	12 959 596	0
Övriga fordringar		562 094	1 349 517
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		2 086 843	786 247
		15 865 836	**9 652 928**
Kassa och bank		20 417	5 241
Summa omsättningstillgångar		**15 886 253**	**9 658 169**
SUMMA TILLGÅNGAR		**26 964 181**	**22 467 235**

Moderbolagets Balansräkning

	Not	2022-12-31	2021-12-31
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital			
Bundet eget kapital	17		
Aktiekapital		5 000 000	5 000 000
		5 000 000	**5 000 000**
Fritt eget kapital	18		
Årets resultat		0	0
		0	**0**
Summa eget kapital		**5 000 000**	**5 000 000**
Långfristiga skulder			
Skulder till kreditinstitut		2 329 049	4 321 754
		2 329 049	**4 321 754**
Kortfristiga skulder			
Skulder till kreditinstitut		2 296 726	2 732 954
Leverantörsskulder		3 296 847	397 833
Skulder Gävle Kommun		0	2 091 920
Aktuella skatteskulder		77 980	41 864
Övriga skulder		8 967 216	3 723 138
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	23	4 996 363	4 157 772
		19 635 132	**13 145 481**
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		**26 964 181**	**22 467 235**

Moderbolagets Kassaflödesanalys

	Not	2022-01-01 -2022-12-31	2021-01-01 -2021-12-31
Den löpande verksamheten			
Resultat efter finansiella poster	25	213 537	101 680
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet	26	3 480 157	4 054 430
Betald skatt		-177 421	-268 665
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändring av rörelsekapital		**3 516 273**	**3 887 445**
Kassaflöde från förändring av rörelsekapitalet			
Förändring av kortfristiga fordringar		-6 212 910	3 191 700
Förändring av kortfristiga skulder		6 889 764	-2 098 200
Kassaflöde från den löpande verksamheten		**4 193 127**	**4 980 945**
Investeringsverksamheten			
Investeringar i materiella anläggningstillgångar		-1 749 018	-2 241 091
Kassaflöde från investeringsverksamheten		**-1 749 018**	**-2 241 091**
Finansieringsverksamheten			
Amortering av lån		-2 428 933	-2 734 613
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		**-2 428 933**	**-2 734 613**
Årets kassaflöde		**15 176**	**5 241**
Likvida medel vid årets början		5 241	0
Likvida medel vid årets slut		**20 417**	**5 241**

Noter

Not 1 Redovisnings- och värderingsprinciper

Allmänna upplysningar
Årsredovisningen och koncernredovisningen är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen och BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3).

Från och med redovisningsår 2020 redovisas leasingavtal där de ekonomiska riskerna och fördelarna har övergått till leasetagaren som finansiella leasingavtal. Omräkning av jämförelsesiffror har inte skett då det bedöms vara praktiskt ogenomförbart på ett tillförlitligt sätt.

Intäktsredovisning
Bolagen följer BFNAR 2003:3 som anger att en inkomst redovisas som intäkt först då det är sannolikt att de ekonomiska fördelarna som företaget ska få av transaktionen kommer att tillfalla företaget.

I enlighet med Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster (LAV) får avgifterna inte överskrida det som behövs för att täcka kostnader som är nödvändiga för att ordna och driva VA-anläggningen. Eventuella överuttag/underuttag bör återföras/belasta abonnentkollektivet inom tre år från det att dessa uppstått genom återbetalning eller som taxesänkning alternativt taxehöjning för att uppnå kostnadstäckning. Om inkomsterna från avgifterna överskrider kostnaderna föreligger följaktligen en legal förpliktelse.

I enlighet med VA-lagen redovisas överuttag som en skuld och det överuttag som skett för framtida investeringar redovisas som långfristig skuld och löses upp i den takt som anläggningen skrivs av.

Anläggningsavgifter
Anläggningsavgiften är en engångsavgift som ska betalas när fastigheten ansluts till kommunalt VA och ska täcka kostnaderna för att ansluta en fastighet vilket innebär att den ska täcka kostnaderna för nyinvesteringar i anläggningen samt del av huvudanläggningen, administration och räntekostnader för nyanläggning i ledningsnätet och del av huvudanläggning.

Anläggningsavgiften intäktsförs i dotterbolagen enligt matchningsprincipen vilket innebär att den möter kapitalkostnaderna som är hänförbara till anslutningsavgiften enligt nedanstående.

År 1	10% för administrationskostnader och 1/33 av resterande 90 %.
År 2-33	1/33 av resterande 90 %

Brukningsavgifter
Brukningsavgiften är en periodisk avgift för täckande av drift- och underhållskostnader, kapitalkostnader för investeringar eller andra kostnader för en allmän VA-anläggning som inte täcks av en anläggningsavgift. Brukningsavgiften faktureras löpande till alla kunder.

Gemensamma intäkter och kostnader
Gemensamma kostnader från moderbolaget har fördelats utifrån olika fördelningsnycklar: Personalkostnaderna har fördelats från moderbolaget till dotterbolagen utifrån tidredovisning. Direkta kostnader hänförbara till dotterbolagen har debiterats dotterbolagen i sin helhet. Övriga kostnader fördelas utifrån fördelningsnyckel fastställd av styrelsen i Gästrike Vatten AB.

Koncernredovisning

Koncernredovisningen är upprättad enligt redovisningsrådets rekommendation 1 om koncernredovisning. I koncernredovisningen ingår dotterföretag där moderbolaget direkt eller indirekt innehar mer än 50% av rösterna, eller på annat sätt har ett bestämmande inflytande. Koncernens bokslut är upprättat enligt förvärvsmetoden, vilket innebär att dotterbolagens egna kapital vid förvärvet, fastställt som skillnaden mellan tillgångarnas och skuldernas verkliga värden, elimineras i sin helhet. I koncernens egna kapital ingår härigenom den del av dotterbolagens egna kapital som tillkommit efter förvärvet. Minoritetsintresse föreligger då respektive kommun äger 1% av sitt anläggningsbolag. Minoritetsintresset utgör ett oväsentligt belopp varför det inte har redovisats separat.

Anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med avskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår utgifter som direkt kan hänföras till förvärvet av tillgången. När en komponent i en anläggnings byts ut, utrangeras eventuell kvarvarande del av den gamla komponenten och den nya komponentens anskaffningsvärde aktiveras. Materiella anläggningstillgångar har i balansräkningen tagits upp till anskaffningsvärdet med avdrag för avskrivningar och eventuella ned/uppskrivningar. Avskrivningar på anläggningstillgångar redovisas i resultaträkningen och belastar rörelseresultatet med avskrivningar enligt plan från anskaffningstillfället.
Följande avskrivningstider har tillämpats

	År
Inventarier	3-10
Maskiner	5-10
Fordon	5
Tekniska anläggningar*	10-33
VA-ledningar**	33-50

*Som tekniska anläggningar räknas exempelvis; pumpstationer, tryckstegringar, högreservoarer, brunnar, infiltrationsanläggningar.
**VA-ledningar är en teknisk anläggning och avskrivningstiden är beroende av om det är en; huvudledning, servisledning, områdesledning, samt om mark eller sjöförlagd ledning.

Byggnader (vattenverk och avloppsreningsverk)
Delas upp i komponenter i enlighet med K3; tak, stomme, grund, byggnadsanläggning. Anläggningens huvudsakliga funktion styr om anläggningen är att beakta som en byggnad eller en produktionsanläggning. Syftet med byggnaden vid en produktionsanläggning är ett skal/skydd för att skydda produktionen, den tekniska anläggningen och utgör därmed en byggnadsanläggning.

Följande avskrivningstider har tillämpats

	År*	andel i %
Tak	25	10-50
Stomme	50	5-35
Grund	50	5-20
Byggnadsanläggning	10-25	40-80

* Avskrivningstiden för byggnader övertagna från kommunen har anpassats till återstående nyttjandeperiod från tidpunkten vid övertagandet.

Leasingavtal

Då de ekonomiska risker och fördelar som är förknippade med de leasade tillgångarna har övergått till leasetagaren klassificeras avtalet som finansiell leasing. Vid det första redovisningstillfället redovisas en tillgång och skuld i balansräkningen. Vid efterföljande redovisningstillfällen fördelas

minimileasingavgifterna på ränta och amortering av skulden enligt effektivräntemetoden. Ränta ska fördelas över leasingperioden genom att belasta varje räkenskapsår med ett belopp som motsvarar en fast räntesats för den under respektive räkenskapsår redovisade skulden. Variabla avgifter ska redovisas som kostnad det räkenskapsår utgifterna uppkommer.

Inkomstskatter

Redovisade inkomstskatter innefattar skatt som skall betalas eller erhållas avseende aktuellt år och justeringar tidigare års aktuella skatt. Skatteskulder/-fordringar värderas till vad som enligt företagets bedömning skall betala till eller erhållas från Skatteverket. Bedömningen görs enligt de skatteregler och skattesatser som är beslutade eller som är aviserade och med stor säkerhet kommer att fastställas. För poster som redovisas i resultaträkningen, redovisas även därmed sammanhängande skatteeffekter i resultaträkningen. Uppskjuten skatt avseende framtida skatteeffekter redovisas i resultat- och balansräkningarna hos dotterbolagen.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen upprättas enligt indirekt metod. Det redovisade kassaflödet omfattar endast transaktioner som medfört in- eller utbetalningar.
Likvida medel består av tillgodohavande på koncernkonto hos Gävle kommun samt tillgodohavande för betalkort. Likvida medel på koncernkonto redovisas som fordran/skuld mot Gävle kommun.

Lån

Varje enskild kommun har borgensåtagande för finansiering av investeringar i sitt respektive anläggningsbolag. För moderbolaget samt för Gävle Vatten AB sker finansiering sedan 2021 genom checkräkningskredit hos Gävle kommun som löper med ränta för samtliga nettoinvesteringar i VA-anläggningar och övriga investeringar som inte är internt finansierade. För de övriga dotterbolagen sker upptagning av lån externt hos kreditinstitut mot reverser som löper med ränta och amortering för samtliga nettoinvesteringar i VA-anläggningar som inte är internt finansierade.

Fordringar

Fordringar med förfallodag mer än 12 månader efter balansdagen redovisas som anläggningstillgångar, övriga som omsättningstillgångar. Fordringar upptas till det belopp som efter individuell prövning beräknas bli betalt.

Not 2 Nettoomsättning
Koncernen

	2022	2021
Nettoomsättningen per rörelsegren		
Anslutningsavgifter	17 544 365	14 992 458
Konsumtionsavgifter	350 958 439	323 235 832
Underuttag/Överuttag VA-kollektivet	-9 000 499	-7 516 741
	359 502 305	**330 711 549**

* Gävle Vatten AB -9,1 (0) mnkr, Hofors Vatten AB 1,2 (1,5) mnkr, Ockelbo Vatten AB 0,6 (-0,3) mnkr, Älvkarleby Vatten AB -1,4 (-3,2) mnkr och Östhammar Vatten AB -0,3 (-5,5) mnkr.

Moderbolaget

	2022	2021
Nettoomsättning		
Fakturerade kostnader dotterbolag	125 254 385	106 587 978
	125 254 385	**106 587 978**

Not 3 Övriga rörelseintäkter
Koncernen

	2022	2021
Rörelsebidrag från Gävle kommun	0	250 000 000
Övriga rörelseintäkter	7 946 183	7 576 885
	7 946 183	**257 576 885**

Not 4 Arvode till revisorer
Koncernen
Med revisionsuppdrag avses granskning av årsredovisningen och bokföringen samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning, övriga arbetsuppgifter som det ankommer på bolagets revisor att utföra samt rådgivning eller annat biträde som föranleds av iakttagelser vid sådan granskning eller genomförandet av sådana övriga arbetsuppgifter.

	2022	2021
KPMG AB		
Revisionsuppdrag	275 600	268 000
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget	0	5 700
	275 600	**273 700**

Moderbolaget

Med revisionsuppdrag avses granskning av årsredovisningen och bokföringen samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning, övriga arbetsuppgifter som det ankommer på bolagets revisor att utföra samt rådgivning eller annat biträde som föranleds av iakttagelser vid sådan granskning eller genomförandet av sådana övriga arbetsuppgifter.

	2022	2021
KPMG AB		
Revisionsuppdrag	78 600	60 000
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget	0	3 300
	78 600	**63 300**

Not 5 Leasingkostnader - Operationell leasing där Gästrike Vatten är leasingtagare

Moderbolaget

	2022-12-31	2021-12-31
Leasingkostnader (exkl hyra för lokaler)	823 253	519 346
	823 253	**519 346**

Operationell leasing	2022-12-31	2021-12-31
Framtida minimileaseavgifter förfaller enligt följande:		
Inom 1 år	377 444	431 694
Senare än 1 år men inom 5 år	239 727	436 252
Senare än 5 år	0	0
	617 171	867 946

Not 6 Anställda och personalkostnader

Koncernen

	2022	2021
Medelantalet anställda		
Kvinnor	47	37
Män	77	73
	124	**110**
Löner och andra ersättningar		
Styrelse och verkställande direktör*	2 573 094	2 434 907
Övriga anställda	60 031 028	53 295 220
	62 604 122	**55 730 127**
Sociala kostnader		
Pensionskostnader för styrelse och verkställande direktör	801 836	711 363
Pensionskostnader för övriga anställda	4 269 826	3 848 328
Övriga sociala avgifter enligt lag och avtal	20 715 132	18 649 394
	25 786 794	**23 209 085**
Totala löner, ersättningar, sociala kostnader och pensionskostnader	**88 390 916**	**78 939 212**

* Total kostnad för styrelsearvoden i Gästrike Vatten koncernen är 1 198 190 kr, av dessa utgör 624 001 kr kostnad för moderbolagets styrelse.

Moderbolaget

	2022	2021
Medelantalet anställda		
Kvinnor	47	37
Män	77	73
	124	**110**
Löner och andra ersättningar		
Styrelse och verkställande direktör*	2 573 094	2 434 907
Övriga anställda	60 031 028	53 295 220
	62 604 122	**55 730 127**
Sociala kostnader		
Pensionskostnader för styrelse och verkställande direktör	801 836	711 363
Pensionskostnader för övriga anställda	4 269 826	3 848 328
Övriga sociala avgifter enligt lag och avtal	20 715 132	18 649 394
	25 786 794	**23 209 085**
Totala löner, ersättningar, sociala kostnader och pensionskostnader	**88 390 916**	**78 939 212**

* Total kostnad för styrelsearvoden i Gästrike Vatten koncernen är 1 198 190 kr, av dessa utgör 624 001 kr kostnad för moderbolagets styrelse.

Könsfördelning bland ledande befattningshavare		
Andel kvinnor i styrelsen	30 %	30 %
Andel män i styrelsen	70 %	70 %
Andel kvinnor bland övriga ledande befattningshavare	47 %	38 %
Andel män bland övriga ledande befattningshavare	53 %	62 %

Not 7 Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter

Koncernen

	2022	2021
Övriga ränteintäkter	158 239	193 606
	158 239	**193 606**

Moderbolaget

	2022	2021
Övriga ränteintäkter	2 854	126 585
	2 854	**126 585**

Not 8 Räntekostnader och liknande resultatposter

Koncernen

	2022	2021
Räntekostnader till Gävle kommun	4 207 277	3 629 024
Övriga räntekostnader	195 412	128 277
Borgensavgifter till Gävle kommun	0	1 356 677
Räntekostnader till kreditinstitut	3 932 000	2 355 013
Borgensavgifter till Älvkarleby kommun	226 045	188 409
Borgensavgifer till Hofors kommun	252 145	252 145
Borgensavgifter till Ockelbo kommun	158 899	139 580
Borgensavgifter till Östhammars kommun	477 320	184 898
	9 449 098	**8 234 023**

Moderbolaget

	2022	2021
Räntekostnader till Gävle kommun	84 871	88 508
Övriga räntekostnader	41 046	52 157
	125 917	**140 665**

Not 9 Skatt på årets resultat

Koncernen

	2022	2021
Skatt på årets resultat		
Aktuell skatt	-499 226	-443 393
Uppskjuten skatt	-793 370	-4 562 111
Totalt redovisad skatt	**-1 292 596**	**-5 005 504**

Avstämning av effektiv skatt

	2022	2021
	Belopp	**Belopp**
Redovisat resultat före skatt	5 618 746	23 063 041
Skatt enligt gällande skattesats	-1 157 463	-4 750 986
Ej avdragsgilla kostnader	-353 417	-199 484
Ej skattepliktiga intäkter	1 091	87 901
Justering avseende skatter för föregående år	2	-31 008
Avdrag för tidigare negativt räntenetto		171 401
Omvärdering av uppskjuten skatt	217 191	-60 438
Uppskjuten skatt hänförlig till temporära skillnader på byggnader	-291 779	-120 654
Skattemässig justering av bokfört resultat för avskrivning på byggnader	291 779	-102 236
Redovisad effektiv skatt	**-1 292 596**	**-5 005 504**

Moderbolaget

	2022	2021
Skatt på årets resultat		
Aktuell skatt	-213 537	-101 680
Totalt redovisad skatt	**-213 537**	**-101 680**

Avstämning av effektiv skatt

		2022		2021
	Procent	**Belopp**	**Procent**	**Belopp**
Redovisat resultat före skatt		213 537		101 680
Skatt enligt gällande skattesats	20,60	-43 989	20,60	-20 946
Ej avdragsgilla kostnader		-170 136		-80 737
Ej skattepliktiga intäkter		588		
Justering avseende skatter för föregående år				3
Redovisad effektiv skatt	**100,00**	**-213 537**	**100,00**	**-101 680**

Not 10 Byggnader och mark
Koncernen

	2022-12-31	2021-12-31
Ingående anskaffningsvärden	249 545 067	184 077 686
Inköp	450 000	721 611
Omklassificeringar	16 410 000	64 745 770
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	**266 405 067**	**249 545 067**
Ingående avskrivningar	-72 582 932	-66 780 084
Årets avskrivningar	-5 292 832	-5 802 848
Utgående ackumulerade avskrivningar	**-77 875 764**	**-72 582 932**
Utgående redovisat värde	**188 529 303**	**176 962 135**
Bokfört värde byggnader	28 837 869	33 680 700
Bokfört värde mark	159 691 434	143 281 435
	188 529 303	**176 962 135**

Not 11 Maskiner och andra tekniska anläggningar
Koncernen

	2022-12-31	2021-12-31
Ingående anskaffningsvärden	1 221 754 121	1 167 186 801
Inköp	14 686 569	4 200 072
Försäljningar/utrangeringar	-106 231	0
Omklassificeringar	142 738 993	50 367 248
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	**1 379 073 452**	**1 221 754 121**
Ingående avskrivningar	-299 441 201	-256 009 224
Årets avskrivningar	-47 274 704	-43 430 977
Utgående ackumulerade avskrivningar	**-346 715 905**	**-299 440 201**
Utgående redovisat värde	**1 032 357 547**	**922 313 920**

Moderbolaget

	2022-12-31	2021-12-31
Ingående anskaffningsvärden	6 671 331	6 671 331
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	**6 671 331**	**6 671 331**
Ingående avskrivningar	-5 904 997	-5 840 830
Årets avskrivningar	-28 471	-64 167
Utgående ackumulerade avskrivningar	**-5 933 468**	**-5 904 997**
Utgående redovisat värde	**737 863**	**766 334**

Not 12 Inventarier, verktyg och installationer

Koncernen

	2022-12-31	2021-12-31
Ingående anskaffningsvärden	56 282 913	59 349 090
Inköp	782 529	721 106
Försäljningar/utrangeringar	-4 489 529	-3 787 283
Omklassificeringar	2 486 474	0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	**55 062 387**	**56 282 913**
Ingående avskrivningar	-32 412 877	-31 010 234
Försäljningar/utrangeringar	3 591 624	2 928 761
Årets avskrivningar	-3 206 448	-4 331 404
Utgående ackumulerade avskrivningar	**-32 027 701**	**-32 412 877**
Utgående redovisat värde	**23 034 686**	**23 870 036**

Moderbolaget

	2022-12-31	2021-12-31
Ingående anskaffningsvärden	30 236 251	33 302 428
Inköp	782 529	721 106
Försäljningar/utrangeringar	-4 489 529	-3 787 283
Omklassificeringar	2 486 474	
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	**29 015 725**	**30 236 251**
Ingående avskrivningar	-20 208 503	-20 005 523
Försäljningar/utrangeringar	3 591 624	2 928 761
Årets avskrivningar	-2 553 781	-3 131 741
Utgående ackumulerade avskrivningar	**-19 170 660**	**-20 208 503**
Utgående redovisat värde	**9 845 065**	**10 027 748**

Not 13 Pågående nyanläggningar och förskott avseende materiella anläggningar

Koncernen

	2022-12-31	2021-12-31
Ingående anskaffningsvärden	441 192 803	271 806 797
Inköp	206 704 924	284 499 024
Omklassificeringar	-161 635 468	-115 113 018
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	**486 262 259**	**441 192 803**
Utgående redovisat värde	**486 262 259**	**441 192 803**

Moderbolaget

	2022-12-31	2021-12-31
Ingående anskaffningsvärden	1 519 985	0
Inköp	966 489	1 519 985
Omklassificeringar	-2 486 474	
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	**0**	**1 519 985**
Utgående redovisat värde	**0**	**1 519 985**

Not 14 Uppskjuten skattefordran

Koncernen

	2022-12-31	2021-12-31
Byggnader	5 611 102	5 926 416
Skattemässigt underskott	1 494 130	1 972 186
	7 105 232	**7 898 602**

Årets bokförda värde fastigheter: 187 047 526
Årets skattemässiga värde fastigheter: 215 203 374

Not 15 Andelar i koncernföretag

Moderbolaget

	2022-12-31	2021-12-31
Ingående anskaffningsvärden	495 000	495 000
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	**495 000**	**495 000**
Utgående redovisat värde	**495 000**	**495 000**

Not 16 Specifikation andelar i koncernföretag
Moderbolaget

Namn	Kapital-andel	Rösträtts-andel	Antal andelar	Bokfört värde
Gävle Vatten AB	99%	1%	99	99 000
Hofors Vatten AB	99%	1%	99	99 000
Ockelbo Vatten AB	99%	1%	99	99 000
Älvkarleby Vatten AB	99%	1%	99	99 000
Östhammar Vatten AB	99%	1%	99	99 000
				495 000

	Org.nr	Säte
Gävle Vatten AB	556751-1646	Gävle
Hofors Vatten AB	556751-2289	Hofors
Ockelbo Vatten AB	556751-6454	Ockelbo
Älvkarleby Vatten AB	556751-2248	Älvkarleby
Östhammar Vatten AB	559099-4447	Östhammar

Not 17 Antal aktier och kvotvärde
Moderbolaget

	Antal aktier	Kvot-värde
	5 000	1 000
	5 000	

Not 18 Disposition av vinst eller förlust
Moderbolaget

	2022-12-31
Förslag till vinstdisposition	
Styrelsen föreslår att till förfogande stående vinstmedel:	
Balanserat resultat	0
Årets resultat	0

Någon vinst eller förlust finns ej att disponera.

Not 19 Avsättningar
Koncernen

	2022-12-31	2021-12-31
Beräknade skadeståndsanspråk där VA-huvudman har strikt ansvar	5 220 000	1 121 500
Ansvar för skador skyfall 2021	250 000 000	250 000 000
	255 220 000	**251 121 500**

Not 20 Långfristiga skulder
Koncernen

	2022-12-31	2021-12-31
Skulder som ska betalas senare än fem år efter balansdagen	92 360 000	99 647 693
	92 360 000	**99 647 693**

Not 21 Övriga långfristiga skulder
Koncernen

	2022-12-31	2021-12-31
Periodiserade anslutningsavgifter		
Ingående balans	331 142 998	302 543 484
Årets förändring	36 729 072	28 599 513
	367 872 070	**331 142 997**
Skuld för investeringsbidrag till Karö Våtmark		
Ingående balans	142 549	151 845
Årets förändring	-9 297	-9 296
	133 252	**142 549**
Skuld avseende framtida investering säkerställande av vattenförsörjning Gävle		
Ingående balans	4 961 085	6 195 105
Årets förändring	-1 234 020	-1 234 020
	3 727 065	**4 961 085**
Skuld avseende investering i VA-anläggning Valboåsen		
Ingående balans	11 349 497	13 701 210
Årets förändring	-2 351 712	-2 351 713
	8 997 785	**11 349 497**
Redundans dricksvattenförsörjning		
Ingående balans	3 000 000	3 000 000
Årets förändring	0	0
	3 000 000	**3 000 000**

Intäkter från anslutningsavgifter intäktsförs med ca 13 % det första året och därefter ca 3 % per år.

Not 22 Checkräkningskredit
Koncernen

Beviljat belopp på checkräkningskredit hos Gävle kommun uppgår till 150 mnkr totalt för Gästrike Vattenkoncernen exklusive Gävle Vatten AB som har en separat checkräkningskredit på 1 000 mnkr hos Gävle kommun. För Gävle Vatten AB redovisas saldot som långfristig skuld då checkräkningskrediten avser långfristig finansiering. För övriga bolag redovisas eventuellt saldo som kortfristig fordran/skuld. Gävle kommun är kontohavare mot banken.

Not 23 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter
Koncernen

	2022-12-31	2021-12-31
Upplupna semesterlöner	3 262 808	2 894 322
Upplupna lagstadgade sociala och andra avgifter	1 025 174	909 396
Upplupna kostnader	8 362 039	5 299 224
Överuttag från VA-kollektivet	33 289 223	24 288 725
Upplupna räntekostnader	1 707 289	888 948
	47 646 533	**34 280 615**

*Över(-) -/underuttag(+) från VA-kollektivet i Gävle Vatten AB med 9,1 mnkr (0,0), Hofors Vatten AB med 3,8 mnkr (5,0), Ockelbo Vatten AB med 1,3 mnkr (1,9), Älvkarleby Vatten AB med 9,2 mnkr (7,8) samt Östhammar Vatten AB med 9,9 mnkr (9,6).

Moderbolaget

	2022-12-31	2021-12-31
Upplupna semesterlöner	3 262 808	2 894 322
Upplupna lagstadgade sociala och andra avgifter	1 025 174	909 396
Upplupna kostnader	708 382	354 055
	4 996 364	**4 157 773**

Not 24 Transaktioner med koncernföretag
Moderbolaget

Uppgifter om moderföretaget
Moderföretaget där Gästrike Vatten AB är dotterföretag och koncernredovisning upprättas av Gävle kommun, 212000-2338.

	2022-12-31	2021-12-31
Andel inköp och försäljning (%) avseende företag inom Gästrike Vatten koncernen		
Inköp	6	8
Försäljning	100	99
	106	**107**

Not 25 Räntor och utdelningar
Koncernen

	2022-12-31	2021-12-31
Erhållen ränta	-158 239	-193 606
Erlagd ränta	8 630 756	10 017 069
	8 472 517	**9 823 463**

Moderbolaget

	2022-12-31	2021-12-31
Erhållen ränta	-2 854	-126 585
Erlagd ränta	125 917	140 664
	123 063	**14 079**

Not 26 Justering för poster som inte ingår i kassaflödet

Koncernen

	2022-12-31	2021-12-31
Avskrivningar	55 774 184	53 566 037
Anslutningsavgifter	36 729 072	28 599 514
Investeringsfond	-3 585 732	-3 585 732
Investeringsbidrag	-9 296	-9 296
Resultat vid försäljning av anläggning	992 643	858 522
Övriga avsättningar	4 098 500	249 909 500
	93 999 371	**329 338 545**

Moderbolaget

	2022-12-31	2021-12-31
Avskrivningar	2 582 252	3 195 908
Resultat vid försäljning av anläggning	897 905	858 522
	3 480 157	**4 054 430**

2023-03-07

Gävle

[redacted]

Vår revisionsberättelse har lämnats 29/3 2023

KPMG AB

[redacted]

Margareta Sandberg
Auktoriserad revisor

Årsredovisning

och

Koncernredovisning

för

Gästrike Vatten AB

556751-1661

Räkenskapsåret

2022

Fastställelseintyg

Undertecknad verkställande direktör i Gästrike Vatten AB intygar att resultaträkningen och balansräkningen i årsredovisningen för moderbolaget samt koncernresultaträkningen och koncernbalansräkningen har fastställts på årsstämma . Årsstämman beslutade att godkänna styrelsens förslag till resultatdisposition.

Jag intygar också att innehållet i årsredovisningen och revisionsberättelsen stämmer överens med originalen.

Gävle

[redacted]

Lena Blad

DocuSign Envelope ID: 45DC2ADD-0BAA-422B-BFF2-D9D5352443BE

Årsredovisning för

Hargs Hamn AB

556300-6625

Räkenskapsåret
2022-01-01 - 2022-12-31

Förvaltningsberättelse	1
Resultaträkning	4
Balansräkning	5
Kassaflödesanalys	7
Noter	8
Underskrifter	13

DocuSign Envelope ID: 45DC2ADD-0BAA-422B-BFF2-D9D5352443BE

Förvaltningsberättelse

Styrelsen för Hargs Hamn AB, 556300-6625, avger följande årsredovisning för räkenskapsåret 2022-01-01 - 2022-12-31.

Verksamheten

Verksamhetens art och inriktning

Bolaget ska äga och förvalta fastigheter, bedriva hamnrörelse samt därmed förenlig verksamhet.

Ägarförhållanden
Hargs Hamn AB, är dotterbolag till Östhammars kommun som äger 79%, Hargs Bruk AB äger 11% och Lantmännen Ek För äger 10%. Bolaget ingår i Östhammars kommuns upprättade koncernredovisning.

Affärsidé
Hargs Hamn AB ska tillhandahålla konkurrenskraftiga och flexibla logistiktjänster för lastning, lossning och lagring av bulkgods, Ro-Ro-gods, fartygscontainers och projektlaster samt erbjuda en tydlig totalprismodell gentemot sina kunder.

Hamnen ska erbjuda tilläggstjänster i de fall detta genererar kundnytta och stärker kundrelationen eller förbättrar hamnens lönsamhet.

Hamnen ska utveckla samarbetet med befintliga kunder genom att leverera hög kvalitet på hamnens tjänster, kostnadseffektivitet och flexibilitet i alla delar av affärsrelationen.

Vision
Hargs Hamn AB ska vara det självklara valet för hamnkunder som fraktar och lagrar bulk- eller industrigods huvudsakligen till eller från norra Storstockholm, Uppsalaregionen och Östra Västmanland. Våra kunder ska känna att vi kan ta ett helhetsansvar. Vi ska ha ytorna, lagringsutrymmena och tjänsterna, men också kunnandet och serviceandan. Hamnen ser möjligheten att utifrån farledsfördjupning och byggnation av ny kaj bli den ledande regionala logistikaktören som säkerställer råvaruimport för värmeproduktionen i närregionen och erbjuder möjligheter till potentiella nya internationellt inriktade företagsetableringar.

Miljö, kvalitet och arbetsmiljö
Sedan 2016 är Hargs Hamn AB certifierat inom miljö, kvalitet och arbetsmiljö. I december 2022 reviderades certifieringen av bolagets ledningssystem med godkänt resultat. Ledningssystemet omfattar:
- Kvalitet (enligt ISO 9001)
- Miljö (enligt ISO 14001)
- Arbetsmiljö (enligt ISO 45001)

Väsentliga händelser under räkenskapsåret
Under 2022 hanterades 801 000 ton gods över hamnen jämfört med 640 000 ton 2021. Det totala antalet anlöp ökade under året från 195 st 2021 till 231 st 2022.

Ökningen av godstonnage och anlöp förklaras främst av en ökning av export av timmer och massaved, bl.a. som ett resultat av att tidigare exportvolymer från Ryssland nu behöver ersättas från andra marknader. Även väderleken under årets vintermånader har varit relativt gynnsam och kall, vilket har en positiv påverkan på leveranser av både bränsle till värmeverken och vägsalt.

Hamnen har under året påbörjat byggnationen av en ny 183 m lång kaj och arbetet beräknas slutföras runt halvårsskiftet 2023. Den nya kajen kommer möjliggöra anlöp av fartyg av typen handy-size med kapacitet upp till 40 000 ton. Vi förväntar oss att möjligheten att ta emot större fartyg kommer öppna fler affärsmöjligheter i nya godssegment.

Spannmålsanläggningen i hamnen har utökats med fyra nya silor för lagerhållning och två utlastningssilor. Investeringen görs av Lantmännen och följer den förväntade expansionen av spannmålshantering i hamnen framåt. Spannmål är också ett av de godsslag som förväntas dra nytta av den nya hanteringskapaciteten som en djupare farled och ny kaj innebär.

DocuSign Envelope ID: 45DC2ADD-0BAA-422B-BFF2-D9D5352443BE

Rättvisande översikt över utvecklingen

	2022	*2021*	*2020*	*2019*
Nettoomsättning	86 870	75 328	60 178	71 247
Rörelseresultat	17 565	12 679	10 427	14 746
Resultat efter finansiella poster	16 065	11 477	9 125	13 303
Rörelsemarginal %	20,2	16,8	17,3	20,7
Avkastning på totalt kapital %	5,5	5	4,4	7,5
Avkastning på sysselsatt kapital %	6,2	5,8	7,5	10,7
Avkastning på eget kapital %	8,9	6,8	9,4	14,8
Balansomslutning	318 522	252 097	236 122	195 674
Kassalikviditet %	84,1	115	75,9	44,4
Soliditet %	56,8	66,5	41	46
Medelantalet anställda	7	7	7	6

Nyckeltalsdefinitioner

Rörelsemarginal
Rörelseresultat / Nettoomsättning

Avkastning på totalt kapital
(Rörelseresultat + finansiella intäkter) / Totala tillgångar

Avkastning på sysselsatt kapital
(Rörelseresultat + finansiella intäkter) / Sysselsatt kapital

Avkastning på eget kapital
Resultat efter finansiella poster / Justerat eget kapital

Balansomslutning
Totala tillgångar

Kassalikviditet
(Omsättningstillgångar - Varulager) / Kortfristiga skulder

Soliditet
(Totalt eget kapital + (100 % -aktuell bolagsskattesats av obeskattade reserver)) / Totala tillgångar

DocuSign Envelope ID: 45DC2ADD-0BAA-422B-BFF2-D9D5352443BE

Hargs Hamn AB
556300-6625

Förändringar i eget kapital

	Aktie-kapital	*Reserv fond*	*Fri överkurs-fond*	*Balanserat resultat*	*Årets resultat*
Ingående balans	28 951 625	3 590 000	50 255 423	57 875 821	9 244 385
Balanseras i ny räkning				9 244 385	-9 244 385
Årets resultat					13 296 743
Utgående balans	**28 951 625**	**3 590 000**	**50 255 423**	**67 120 206**	**13 296 743**

Resultatdisposition

	Belopp i kr
Till årsstämmans förfogande står följande medel	
Fri överkursfond	50 255 423
Balanserat resultat	67 120 206
Årets resultat	13 296 743
Medel att disponera	**130 672 372**

Styrelsen föreslår att medlen disponeras enligt följande	
Balanseras i ny räkning	130 672 372
Summa	**130 672 372**

DocuSign Envelope ID: 45DC2ADD-0BAA-422B-BFF2-D9D5352443BE

Hargs Hamn AB
556300-6625

Resultaträkning

Belopp i kr	*Not*	*2022-01-01-2022-12-31*	*2021-01-01-2021-12-31*
Rörelsens intäkter, lagerförändringar m.m.			
Nettoomsättning		86 869 851	75 327 734
Övriga rörelseintäkter		5 303	421 271
Summa rörelsens intäkter, lagerförändringar m.m.		**86 875 154**	**75 749 005**
Rörelsens kostnader			
Övriga externa kostnader		-49 686 806	-42 781 712
Personalkostnader	2	-8 659 991	-8 778 448
Avskrivningar av materiella anläggningstillgångar		-10 963 187	-10 944 411
Övriga rörelsekostnader		0	-564 962
Summa rörelsens kostnader		**-69 309 984**	**-63 069 533**
Rörelseresultat		**17 565 170**	**12 679 472**
Resultat från finansiella poster			
Ränteintäkter och liknande resultatposter	3	90 757	3 578
Räntekostnader och liknande resultatposter	4	-1 590 726	-1 206 005
Summa resultat från finansiella poster		**-1 499 969**	**-1 202 427**
Resultat efter finansiella poster		**16 065 201**	**11 477 045**
Resultat före skatt		**16 065 201**	**11 477 045**
Skatter			
Skatt på årets resultat		-2 768 458	-2 232 660
Summa skatter		**-2 768 458**	**-2 232 660**
Årets resultat		13 296 743	9 244 385

DocuSign Envelope ID: 45DC2ADD-0BAA-422B-BFF2-D9D5352443BE

Balansräkning

Belopp i kr	*Not*	*2022-12-31*	*2021-12-31*
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Materiella anläggningstillgångar			
Byggnader och mark	*5*	122 055 594	125 489 712
Maskiner och andra tekniska anläggningar	*6*	38 135 264	40 448 593
Inventarier, verktyg och installationer	*7*	2 215 723	2 370 480
Pågående nyanläggningar och förskott avseende materiella anläggningstillgångar	*8*	132 021 508	51 775 702
Summa materiella anläggningstillgångar		**294 428 089**	**220 084 487**
Summa anläggningstillgångar		**294 428 089**	**220 084 487**
Omsättningstillgångar			
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		19 994 852	17 955 516
Övriga fordringar		1 336 999	2 267 607
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		1 269 797	1 288 991
Summa kortfristiga fordringar		**22 601 648**	**21 512 114**
Kassa och bank			
Kassa och bank		1 492 404	10 500 108
Summa kassa och bank		**1 492 404**	**10 500 108**
Summa omsättningstillgångar		**24 094 052**	**32 012 222**
SUMMA TILLGÅNGAR		**318 522 141**	**252 096 709**

DocuSign Envelope ID: 45DC2ADD-0BAA-422B-BFF2-D9D5352443BE

Balansräkning

Belopp i kr	*Not*	*2022-12-31*	*2021-12-31*
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital			
Bundet eget kapital			
Aktiekapital		28 951 625	28 951 625
Reservfond		3 590 000	3 590 000
Summa bundet eget kapital		**32 541 625**	**32 541 625**
Fritt eget kapital			
Fri överkursfond		50 255 423	50 255 423
Balanserat resultat		67 120 206	57 875 821
Årets resultat		13 296 743	9 244 385
Summa fritt eget kapital		**130 672 372**	**117 375 629**
Summa eget kapital		**163 213 997**	**149 917 254**
Obeskattade reserver			
Ackumulerade överavskrivningar		22 235 000	22 235 000
Summa obeskattade reserver		**22 235 000**	**22 235 000**
Avsättningar			
Uppskjuten skatteskuld		1 354 561	1 361 464
Summa avsättningar		**1 354 561**	**1 361 464**
Långfristiga skulder			
Övriga skulder till kreditinstitut	*9*	100 260 000	50 722 500
Övriga långfristiga skulder		2 818 750	20 220
Summa långfristiga skulder		**103 078 750**	**50 742 720**
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		11 926 635	7 606 870
Kortfristig del av långfristigt lån		5 445 220	8 760 880
Aktuell skatteskuld		3 588 822	3 377 068
Övriga kortfristiga skulder		685 173	1 354 184
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		6 993 983	6 741 269
Summa kortfristiga skulder		**28 639 833**	**27 840 271**
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		**318 522 141**	**252 096 709**

DocuSign Envelope ID: 45DC2ADD-0BAA-422B-BFF2-D9D5352443BE

Kassaflödesanalys

Belopp i kr	*Not*	*2022-12-31*	*2021-12-31*
Den löpande verksamheten			
Ingångsvärde löpande verksamheten			
Resultat efter finansiella poster		16 065 201	11 477 045
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet	11	10 463 187	11 105 075
Betald inkomstskatt		-2 563 607	-349 833
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapital		23 964 781	22 232 287
Förändring rörelsefodringar			
Ökning/minskning kundfordringar		-2 039 336	-2 349 392
Ökning/minskning övriga kortfristiga fordringar		949 802	-2 526 190
Ökning/minskning av rörelsefodringar		-1 089 534	-4 875 582
Förändring rörelseskulder			
Ökning/minskning leverantörsskulder		4 319 765	1 451 194
Ökning/minskning övriga kortfristiga skulder		3 346 573	-1 196 322
Ökning/minskning av rörelseskulder		7 666 338	254 872
Kassaflöde från den löpande verksamheten		**30 541 585**	**17 611 577**
Investeringsverksamheten			
Förvärv av övriga materiella anläggningstillgångar		-84 806 789	-51 839 099
Avyttring av övriga materiella anläggningstillgångar		0	857 500
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-84 806 789	-50 981 599
Finansieringsverksamheten			
Nyemission		0	61 257 048
Upptagna lån		55 000 000	0
Amortering av skuld		-9 742 500	-57 060 000
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		45 257 500	4 197 048
Årets kassaflöde		**-9 007 704**	**-29 172 974**
Likvida medel vid årets början		10 500 108	39 673 082
Likvida medel vid årets slut		**1 492 404**	**10 500 108**

DocuSign Envelope ID: 45DC2ADD-0BAA-422B-BFF2-D9D5352443BE

Noter

Belopp i kr om inget annat anges.

Not 1 Redovisnings- och värderingsprinciper

Redovisnings- och värderingsprinciper

Årsredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3).

Redovisningsprinciperna är oförändrade jämfört med föregående år.

Tillgångar, avsättningar och skulder har värderats utifrån anskaffningsvärden om inget annat anges.

Materiella anläggningstillgångar

Avskrivning

Avskrivning sker linjärt över tillgångens beräknade nyttjandeperiod eftersom det återspelgar den förväntade förbrukningen av tillgångens framtida ekonomiska fördelar. Avskrivningen redovisas som en kostnad i resultaträkningen.

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med avskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår utgifter som direkt kan hänföras till förvärvet av tillgången. Tillkommande utgifter som uppfyller tillgångskriteriet räknas in i tillgångens redovisade värde.

När en komponent i en anläggningstillgång byts ut, utrangeras eventuell kvarvarande del av den komponenten och den nya komponentens anskaffningsvärde aktiveras.

Utgifter för löpande reparation och underhåll redovisas som kostnader.

Realisationsvinst respektive realisationsförlust vid avyttring av en anläggningstillgång redovisas som Övrig rörelseintäkt, respektive Övrig rörelsekostnad.

	År
Byggnader	10-50

	År
Maskiner och andra tekniska anläggningar	5-30

	År
Inventarier, verktyg och installationer	5-30

Kommentar

För vissa av de materiella anläggningstillgångarna, byggnader, har skillnaden i förbrukningen av betydande komponenter bedömts vara väsentlig. Nyttjandeperioden på dessa komponenter har bedömts variera mellan 10-50 år.

Byggnader består av ett antal komponenter med olika nyttjandeperioder.
Ingen avskrivning sker på komponenten mark, vars nyttjandeperiod bedöms som obegränsad.

Följande huvudgrupper av komponenter har identifierats och ligger till grund för avskrivningen på byggnader:

- Stomme 20-50 år
- Stomkompletteringar, innerväggar mm 20-40 år
- Installationer, värme, el, VVS, ventilation mm 15-30 år

DocuSign Envelope ID: 45DC2ADD-0BAA-422B-BFF2-D9D5352443BE

- Yttre ytskikt, fasader, yttertak mm	15-30 år
- Inre ytskikt, maskinell utrustning mm	0-15 år
- Asfaltering	10-20 år
- Markarbeten	50 år

Nedskrivningar av anläggningstillgångar

Vid varje balansdag bedöms om det finns någon indikation på att en tillgångs värde är lägre än dess redovisade värde. Om en sådan indikation finns, beräknas tillgångens återvinningsvärde.

Återvinningsvärdet är det högsta av verkligt värde med avdrag för försäljningskostnader och nyttjandevärde. Vid beräkning av nyttjandevärdet beräknas nuvärdet av de framtida kassaflöden som tillgången väntas ge upphov till i den löpande verksamheten samt när den avyttras eller utrangeras. Den diskonteringsränta som används är före skatt och återspeglar marknadsmässiga bedömningar av pengars tidsvärde och de risker som avser tillgången. En tidigare nedskrivning återförs endast om de skäl som låg till grund för beräkningen av återvinningsvärdet vid den senaste nedskrivningen har förändrats.

Leasing

Leasetagare
Alla leasingavtal redovisas som operationella leasingavtal.

Operationellt leasingavtal
Leasingavgifterna enligt operationella leasingavtal, inklusive första förhöjd hyra men exklusive utgifter för tjänster som försäkring och underhåll, redovisas som kostnad linjärt över leasingperioden.

Finansiella tillgångar och skulder

Finansiella tillgångar och skulder redovisas i enlighet med kapitel 11 (Finansiella instrument värderade utifrån anskaffningsvärdet) i BFNAR 2012:1.

En finansiell tillgång eller finansiell skuld tas upp i balansräkningen när företaget blir part i instrumentets avtalsmässiga villkor. En finansiell tillgång tas bort från balansräkningen när den avtalsenliga rätten till kassaflödet från tillgången har upphört eller reglerats. Detsamma gäller när de risker och fördelar som är förknippade med innehavet i allt väsentligt överförts till annan part och företaget inte längre har kontroll över den finansiella tillgången. En finansiell skuld tas bort från balansräkningen när den avtalade förpliktelsen fullgjorts eller upphört.

Finansiella tillgångar värderas vid första redovisningstillfället till anskaffningsvärde, inklusive eventuella transaktionsutgifter som är direkt hänförliga till förvärvet av tillgången.

Finansiella omsättningstillgångar värderas efter första redovisningstillfället till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet på balansdagen.

Kundfordringar och övriga fordringar som utgör omsättningstillgångar värderas individuellt till det belopp som beräkna inflyta.

Ersättningar till anställda

Skuld avseende övriga långfristiga ersättningar till anställda redovisas till nuvärdet av förpliktelsen på balansdagen.

Pensioner utgörs av både förmånsbestämda och avgiftsbestämda pensionsplaner och kostnadsförs löpande när prestation utförs. Förmånsbestämda pensionsplaner kostnadsförs löpande utifrån inbetalda pensionspremier i enlighet med förenklingsregler i K3.

Skatter

Skatt på årets resultat i resultaträkningen består av aktuell skatt och uppskjuten skatt. Aktuell skatt är

DocuSign Envelope ID: 45DC2ADD-0BAA-422B-BFF2-D9D5352443BE

inkomstskatt för innevarande räkenskapsår som avser årets skattepliktiga resultat och den del av tidigare räkenskapsårs inkomstskatt som ännu inte har redovisats. Uppskjuten skatt är inkomstskatt för skattepliktigt resultat avseende framtida räkenskapsår till följd av tidigare transaktioner eller händelser.

Uppskjuten skatteskuld redovisas för alla skattepliktiga temporära skillnader, dock inte för temporära skillnader som härrör från första redovisningen av goodwill. Uppskjuten skattefordran redovisas för avdragsgilla temporära skillnader och för möjligheten att i framtiden använda skattemässiga underskottsavdrag. Värderingen baseras på hur det redovisade värdet för motsvarande tillgång eller skuld förväntas återvinnas respektive regleras. Beloppen baseras på de skattesatser och skatteregler som är beslutade före balansdagen och har inte nuvärdesberäknats.

Intäkter

Tjänste- och entreprenaduppdrag

Det inflöde av ekonomiska fördelar som företaget erhållit eller kommer att erhålla för egen räkning redovisas som intäkt. Intäkter värderas till verkliga värdet av det som erhållits eller kommer att erhållas, med avdrag för rabatter.

Inkomst från uppdrag på löpande räkning redovisas som intäkt i takt med att arbete utförs och material levereras eller förbrukas.

Hyresinkomster från hallar och lagerytor redovisas som en intäkt linjärt under hyresperioden.

Not 2 Personal

Medelantalet anställda

	2022-01-01-2022-12-31	*2021-01-01-2021-12-31*
Kvinnor	3	3
Män	4	4
Medelantalet anställda	7	7

Not 3 Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter

	2022-01-01-2022-12-31	*2021-01-01-2021-12-31*
Ränteintäkter		
Övriga	90 757	3 578
Summa	90 757	3 578
Summa	**90 757**	**3 578**

Not 4 Räntekostnader och liknande resultatposter

	2022-01-01-2022-12-31	*2021-01-01-2021-12-31*
Räntekostnader		
Övriga	1 590 726	1 206 005
Summa	1 590 726	1 206 005
Summa	**1 590 726**	**1 206 005**

DocuSign Envelope ID: 45DC2ADD-0BAA-422B-BFF2-D9D5352443BE

Not 5 Byggnader och mark

	2022-12-31	*2021-12-31*
Ingående anskaffningsvärden	258 169 600	253 974 669
Förändringar av anskaffningsvärden		
Inköp	4 450 000	4 243 369
Försäljningar/utrangeringar	0	-286 868
Omklassificeringar	0	238 430
Utgående anskaffningsvärden	262 619 600	258 169 600
Ingående avskrivningar	-132 679 888	-125 375 237
Förändringar av avskrivningar		
Försäljningar/utrangeringar	0	221 906
Årets avskrivningar	-7 884 118	-7 526 557
Utgående avskrivningar	-140 564 006	-132 679 888
Redovisat värde	**122 055 594**	**125 489 712**

Not 6 Maskiner och andra tekniska anläggningar

	2022-12-31	*2021-12-31*
Ingående anskaffningsvärden	78 386 524	80 645 192
Förändringar av anskaffningsvärden		
Inköp	0	1 242 881
Återtagande	3 175 167	0
Försäljningar/utrangeringar	0	-3 501 549
Utgående anskaffningsvärden	81 561 691	78 386 524
Ingående avskrivningar	-37 937 931	-37 718 537
Förändringar av avskrivningar		
Försäljningar/utrangeringar	0	2 943 811
Årets avskrivningar	-2 813 329	-3 163 205
Återtagande	-2 675 167	0
Utgående avskrivningar	-43 426 427	-37 937 931
Redovisat värde	**38 135 264**	**40 448 593**

Kommentar till not
Återtagande av torvrigg p g a ej genomförd försäljning.

Not 7 Inventarier, verktyg och installationer

	2022-12-31	*2021-12-31*
Ingående anskaffningsvärden	27 560 279	27 560 279
Förändringar av anskaffningsvärden		
Inköp	110 983	0
Utgående anskaffningsvärden	27 671 262	27 560 279
Ingående avskrivningar	-25 189 799	-24 935 150
Förändringar av avskrivningar		
Årets avskrivningar	-265 740	-254 649
Utgående avskrivningar	-25 455 539	-25 189 799
Redovisat värde	**2 215 723**	**2 370 480**

DocuSign Envelope ID: 45DC2ADD-0BAA-422B-BFF2-D9D5352443BE

Not 8 Pågående nyanläggningar och förskott avseende materiella anläggningstillgångar

	2022-12-31	*2021-12-31*
Ingående anskaffningsvärden	51 775 702	5 661 281
Förändringar av anskaffningsvärden		
Omklassificeringar	0	-238 430
Omräkningsdifferenser	80 245 805	46 352 851
Utgående anskaffningsvärden	132 021 507	51 775 702
Redovisat värde	**132 021 507**	**51 775 702**

Not 9 Långfristiga skulder

Skulder som förfaller senare än 5 år från balansdagen	*2022-12-31*	*2021-12-31*
Kreditinstitut	42 397 500	42 472 500

Not 10 Ställda säkerheter

Ställda säkerheter för företagets egen räkning

För egna skulder och avsättningar

Typ av skuld eller avsättning	*Typ av säkerhet*	*2022-12-31*	*2021-12-31*
Övriga skulder till kreditinstitut	Fastighetsinteckningar	28 000 000	28 000 000

Not 11 Justering för poster som inte ingår i kassaflödet m.m.

	2022-12-31	*2021-12-31*
Avskrivningar	10 963 187	10 944 411
Andra ej likviditetspåverkande resultatposter	-500 000	160 664
Summa	**10 463 187**	**11 105 075**

Not 12 Upplysning om moderföretag

Uppgift om moderföretag

Typ av moderföretag	*Företagets namn*	*Säte*
Moderföretag	Östhammars kommun	Östhammar

Not 13 Väsentliga händelser efter räkenskapsårets slut

Den höga volymnivån av hantering av timmer och massaved förväntas hålla i sig på kort- till medellång sikt. Efterfrågan på lagringsutrymme för utomhuslagring överstiger fn tillgången och utveckling av nya lagerytor är därför prioriterad. Samtliga befintliga lagerhallar är också uthyrda och byggnation av nya hallar ligger i företagets plan. Vi ser under kommande år etableringar av industrikaraktär med koppling till sjöfart i eller i anslutning till hamnen.

DocuSign Envelope ID: 45DC2ADD-0BAA-422B-BFF2-D9D5352443BE

Hargs Hamn AB
556300-6625

Underskrifter

DocuSigned by:
Peeter Nömm 2023-03-28
35630A2E7AB14FB...
Peeter Nömm Datum
Verkställande direktör

DocuSigned by:
Simone Gabriella Leonora Tufvesson 2023-03-29
3446368B06C649E...
Simone Tufvesson Datum
Styrelseledamot

DocuSigned by:
Jan Peter Mikael Jeppsson 2023-03-29
7E672F8D09EF4AE...
Mikael Jeppsson Datum
Styrelseledamot

DocuSigned by:
Paul Sandberg 2023-03-29
4C98A618A7CC49B...
Paul Sandberg Datum
Styrelseledamot

DocuSigned by:
A9790871B2AB41C...
Roger Lamell 2023-03-29
Roger Lamell Datum
Styrelseordförande

DocuSigned by:
Gunnel Wahlgren 2023-03-28
2E7D8C3657DE490...
Gunnel Wahlgren Datum
Styrelseledamot

DocuSigned by:
Sten Lindholm 2023-03-29
F000098414200432...
Sten Lindholm Datum
Styrelseledamot

DocuSigned by:
Pär-Olof Olsson 2023-03-29
48B87034E500488...
Pär-Olof Olsson Datum
Styrelseledamot

Vår revisionsberättelse har lämnats 2023-03-30

KPMG
DocuSigned by:
Cecilia Kvist
EA7B619743E34A3...
Cecilia Kvist
Auktoriserad revisor

DocuSign

Certificate Of Completion

Envelope Id: 45DC2ADD0BAA422BBFF2D9D5352443BE
Status: Completed
Subject: Complete with DocuSign: ÅR 2022 slutlig.pdf
Source Envelope:
Document Pages: 14
Signatures: 9
Certificate Pages: 8
Initials: 0
AutoNav: Enabled
EnvelopeId Stamping: Enabled
Time Zone: (UTC+01:00) Amsterdam, Berlin, Bern, Rome, Stockholm, Vienna

Envelope Originator:
Agnes Carstedt
PO Box 50768
Malmö, SE -202 71
agnes.carstedt@kpmg.se
IP Address: 195.84.56.2

Record Tracking

Status: Original
3/28/2023 10:14:58 AM
Holder: Agnes Carstedt
agnes.carstedt@kpmg.se
Location: DocuSign

Signer Events	Signature	Timestamp
Cecilia Kvist cecilia.kvist@kpmg.se KPMG AB Security Level: Email, Account Authentication (None)	DocuSigned by: Cecilia Kvist EA2B84B743E34A3...	Sent: 3/28/2023 10:21:39 AM Resent: 3/29/2023 9:25:59 AM Viewed: 3/30/2023 2:38:37 AM Signed: 3/30/2023 2:38:47 AM
	Signature Adoption: Pre-selected Style Using IP Address: 61.7.183.24	

Authentication Details
Identity Verification Details:
Workflow ID: facedebc-e28d-4182-adbf-789fbd673b01
Workflow Name: DocuSign ID Verification
Workflow Description: The signer will need to identify themselves with a valid government ID.
Identification Method: Electronic ID
Type of Electronic ID: BankID Sweden
Transaction Unique ID: e399db6f-ef6e-5174-9275-66558712238b
Country or Region of ID: SE
Result: Passed
Performed: 3/30/2023 2:38:20 AM

Electronic Record and Signature Disclosure:
Not Offered via DocuSign

Gunnel Wahlgren gun_nel@hotmail.com Security Level: Email, Account Authentication (None)	DocuSigned by: Gunnel Wahlgren 2F7D8C3657DE480...	Sent: 3/28/2023 10:21:31 AM Viewed: 3/28/2023 10:24:53 AM Signed: 3/28/2023 10:27:26 AM
	Signature Adoption: Pre-selected Style Using IP Address: 94.255.243.136	

Authentication Details
Identity Verification Details:
Workflow ID: facedebc-e28d-4182-adbf-789fbd673b01
Workflow Name: DocuSign ID Verification
Workflow Description: The signer will need to identify themselves with a valid government ID.
Identification Method: Electronic ID
Type of Electronic ID: BankID Sweden
Transaction Unique ID: a882370f-f838-5e9a-a9af-8636d00e3291
Country or Region of ID: SE
Result: Passed
Performed: 3/28/2023 10:24:13 AM

Electronic Record and Signature Disclosure:
Accepted: 3/28/2023 10:24:53 AM
ID: 7da75531-404c-40c7-ace8-8eded9308e9a

Signer Events	Signature	Timestamp
Jan Peter Mikael Jeppsson mikael.jeppsson@lantmannen.com x Security Level: Email, Account Authentication (None)	DocuSigned by: Jan Peter Mikael Jeppsson 7E672F8D09EF4AE... Signature Adoption: Pre-selected Style Using IP Address: 90.142.39.10	Sent: 3/28/2023 10:21:32 AM Resent: 3/29/2023 9:26:00 AM Viewed: 3/29/2023 9:31:21 AM Signed: 3/29/2023 9:31:33 AM

Authentication Details
Identity Verification Details:
Workflow ID: facedebc-e28d-4182-adbf-789fbd673b01
Workflow Name: DocuSign ID Verification
Workflow Description: The signer will need to identify themselves with a valid government ID.
Identification Method: Electronic ID
Type of Electronic ID: BankID Sweden
Transaction Unique ID: cebda20a-509a-5876-bbe3-4560ff04a92f
Country or Region of ID: SE
Result: Passed
Performed: 3/29/2023 9:31:03 AM

Electronic Record and Signature Disclosure:
Accepted: 3/29/2023 9:31:21 AM
ID: 4cfe010b-9426-4e61-8f2a-938b7ae474b7

Pär-Olof Olsson par-olov.olsson@osthammar.se Security Level: Email, Account Authentication (None)	DocuSigned by: Pär-Olof Olsson 48B87034E509488... Signature Adoption: Pre-selected Style Using IP Address: 212.214.78.151	Sent: 3/28/2023 10:21:36 AM Resent: 3/29/2023 9:26:01 AM Viewed: 3/29/2023 9:55:32 AM Signed: 3/29/2023 10:07:21 AM

Authentication Details
Identity Verification Details:
Workflow ID: facedebc-e28d-4182-adbf-789fbd673b01
Workflow Name: DocuSign ID Verification
Workflow Description: The signer will need to identify themselves with a valid government ID.
Identification Method: Electronic ID
Type of Electronic ID: BankID Sweden
Transaction Unique ID: 7df76777-ad88-5ae8-b696-fd2047106b4c
Country or Region of ID: SE
Result: Passed
Performed: 3/29/2023 9:55:10 AM

Identity Verification Details:
Workflow ID: facedebc-e28d-4182-adbf-789fbd673b01
Workflow Name: DocuSign ID Verification
Workflow Description: The signer will need to identify themselves with a valid government ID.
Identification Method: Electronic ID
Type of Electronic ID: BankID Sweden
Transaction Unique ID: ce0651d4-3bda-58bf-8b15-bf8a5e58b0d2
Country or Region of ID: SE
Result: Passed
Performed: 3/29/2023 10:06:31 AM

Electronic Record and Signature Disclosure:
Accepted: 3/29/2023 9:55:32 AM
ID: 82e7e4be-890a-4003-964a-dcfe48630ae5

Paul Sandberg paul.sandberg49@gmail.com Security Level: Email, Account Authentication (None)	DocuSigned by: Paul Sandberg 4C99AB18A7CC49B... Signature Adoption: Pre-selected Style Using IP Address: 212.214.78.151	Sent: 3/28/2023 10:21:33 AM Resent: 3/29/2023 9:26:01 AM Resent: 3/29/2023 10:03:10 AM Viewed: 3/29/2023 10:05:57 AM Signed: 3/29/2023 10:06:23 AM

Authentication Details

Signer Events	Signature	Timestamp

Identity Verification Details:
Workflow ID: facedebc-e28d-4182-adbf-789fbd673b01
Workflow Name: DocuSign ID Verification
Workflow Description: The signer will need to identify themselves with a valid government ID.
Identification Method: Electronic ID
Type of Electronic ID: BankID Sweden
Transaction Unique ID: 0fae3159-32e6-5d4d-b2c2-fc323ae13ff8
Country or Region of ID: SE
Result: Passed
Performed: 3/29/2023 10:05:01 AM

Electronic Record and Signature Disclosure:
Accepted: 3/29/2023 10:05:57 AM
ID: 8a680918-f718-4074-8b37-9658daec246c

Peeter Nömm
peeter.nomm@hargshamn.se
Security Level: Email, Account Authentication (None)

DocuSigned by:
Peter Nömm
35630A2E7A914FB...

Signature Adoption: Pre-selected Style
Using IP Address: 212.214.78.151

Sent: 3/28/2023 10:21:34 AM
Viewed: 3/28/2023 10:27:53 AM
Signed: 3/28/2023 10:29:14 AM

Authentication Details
Identity Verification Details:
Workflow ID: facedebc-e28d-4182-adbf-789fbd673b01
Workflow Name: DocuSign ID Verification
Workflow Description: The signer will need to identify themselves with a valid government ID.
Identification Method: Electronic ID
Type of Electronic ID: BankID Sweden
Transaction Unique ID: f1e1b5e2-7cfb-5b23-9fc0-77d8efb12d8d
Country or Region of ID: SE
Result: Passed
Performed: 3/28/2023 10:27:35 AM

Identity Verification Details:
Workflow ID: facedebc-e28d-4182-adbf-789fbd673b01
Workflow Name: DocuSign ID Verification
Workflow Description: The signer will need to identify themselves with a valid government ID.
Identification Method: Electronic ID
Type of Electronic ID: BankID Sweden
Transaction Unique ID: 7dfd7d43-0c86-575b-8dc1-a01657639252
Country or Region of ID: SE
Result: Passed
Performed: 3/30/2023 7:04:21 AM

Electronic Record and Signature Disclosure:
Accepted: 3/28/2023 10:27:53 AM
ID: 902ef518-990a-4387-b367-f8ba8ff4c6e7

Roger Lamell
roger.lamell.politik@osthammar.se
Security Level: Email, Account Authentication (None)

DocuSigned by:
A979087182AB41C...

Signature Adoption: Drawn on Device
Using IP Address: 90.129.211.179
Signed using mobile

Sent: 3/28/2023 10:21:37 AM
Resent: 3/29/2023 9:26:03 AM
Viewed: 3/29/2023 9:55:36 AM
Signed: 3/29/2023 10:01:45 AM

Authentication Details
Identity Verification Details:
Workflow ID: facedebc-e28d-4182-adbf-789fbd673b01
Workflow Name: DocuSign ID Verification
Workflow Description: The signer will need to identify themselves with a valid government ID.
Identification Method: Electronic ID
Type of Electronic ID: BankID Sweden
Transaction Unique ID: eee7cd63-a05e-5b57-a046-e2e3e79c9845
Country or Region of ID: SE
Result: Passed
Performed: 3/29/2023 9:55:13 AM

Signer Events	Signature	Timestamp

Identity Verification Details:
Workflow ID: facedebc-e28d-4182-adbf-789fbd673b01
Workflow Name: DocuSign ID Verification
Workflow Description: The signer will need to identify themselves with a valid government ID.
Identification Method: Electronic ID
Type of Electronic ID: BankID Sweden
Transaction Unique ID: b41ee1eb-4dd1-5136-b473-5949842e64bf
Country or Region of ID: SE
Result: Passed
Performed: 3/29/2023 10:00:13 AM

Electronic Record and Signature Disclosure:
Accepted: 3/29/2023 9:55:36 AM
ID: 9aa885f3-2399-4c81-9058-d52504f2aded

Simone Gabriella Leonora Tufvesson
simone.tufvesson@hargsbruk.se
Security Level: Email, Account Authentication (None)

DocuSigned by:
Simone Gabriella Leonora Tufvesson
3446388B06C649E...

Signature Adoption: Pre-selected Style
Using IP Address: 78.79.238.248

Sent: 3/28/2023 10:21:38 AM
Resent: 3/29/2023 9:26:03 AM
Viewed: 3/29/2023 9:30:05 AM
Signed: 3/29/2023 9:30:54 AM

Authentication Details
Identity Verification Details:
Workflow ID: facedebc-e28d-4182-adbf-789fbd673b01
Workflow Name: DocuSign ID Verification
Workflow Description: The signer will need to identify themselves with a valid government ID.
Identification Method: Electronic ID
Type of Electronic ID: BankID Sweden
Transaction Unique ID: b114abd4-23a1-5f0b-9d05-13576d739693
Country or Region of ID: SE
Result: Passed
Performed: 3/29/2023 9:02:32 AM

Identity Verification Details:
Workflow ID: facedebc-e28d-4182-adbf-789fbd673b01
Workflow Name: DocuSign ID Verification
Workflow Description: The signer will need to identify themselves with a valid government ID.
Identification Method: Electronic ID
Type of Electronic ID: BankID Sweden
Transaction Unique ID: 14b344f0-a27e-5c48-90dd-e7bad3bfee42
Country or Region of ID: SE
Result: Passed
Performed: 3/29/2023 9:29:47 AM

Electronic Record and Signature Disclosure:
Accepted: 3/29/2023 9:03:09 AM
ID: 30fd8232-a4ed-4e88-9daf-c19b72997432

Sten Lindholm
sten.lindholm@one.se
Security Level: Email, Account Authentication (None)

DocuSigned by:
Sten Lindholm
F990088f4299432...

Signature Adoption: Pre-selected Style
Using IP Address: 212.214.78.151

Sent: 3/28/2023 10:21:39 AM
Resent: 3/29/2023 9:26:04 AM
Viewed: 3/29/2023 9:59:14 AM
Signed: 3/29/2023 10:00:02 AM

Authentication Details
Identity Verification Details:
Workflow ID: facedebc-e28d-4182-adbf-789fbd673b01
Workflow Name: DocuSign ID Verification
Workflow Description: The signer will need to identify themselves with a valid government ID.
Identification Method: Electronic ID
Type of Electronic ID: BankID Sweden
Transaction Unique ID: 613d5040-6184-5cec-91fc-daa730e490da
Country or Region of ID: SE
Result: Passed
Performed: 3/29/2023 9:56:10 AM

Signer Events	Signature	Timestamp

Identity Verification Details:
Workflow ID: facedebc-e28d-4182-adbf-789fbd673b01
Workflow Name: DocuSign ID Verification
Workflow Description: The signer will need to identify themselves with a valid government ID.
Identification Method: Electronic ID
Type of Electronic ID: BankID Sweden
Transaction Unique ID: 53831b8e-5355-5676-bc5c-d9350f9f59b7
Country or Region of ID: SE
Result: Passed
Performed: 3/29/2023 9:58:48 AM

Electronic Record and Signature Disclosure:
Accepted: 3/29/2023 9:59:14 AM
ID: 117dc403-48e9-437b-88ee-962545dbf0ab

In Person Signer Events	Signature	Timestamp

Editor Delivery Events	Status	Timestamp

Agent Delivery Events	Status	Timestamp

Intermediary Delivery Events	Status	Timestamp

Certified Delivery Events	Status	Timestamp

Carbon Copy Events	Status	Timestamp

Witness Events	Signature	Timestamp

Notary Events	Signature	Timestamp

Envelope Summary Events	Status	Timestamps
Envelope Sent	Hashed/Encrypted	3/28/2023 10:21:40 AM
Envelope Updated	Security Checked	3/29/2023 10:03:09 AM
Certified Delivered	Security Checked	3/29/2023 9:59:14 AM
Signing Complete	Security Checked	3/29/2023 10:00:02 AM
Completed	Security Checked	3/30/2023 2:38:47 AM

Payment Events	Status	Timestamps

Electronic Record and Signature Disclosure		

ELECTRONIC RECORD AND SIGNATURE DISCLOSURE

From time to time, KPMG AB (we, us or Company) may be required by law to provide to you certain written notices or disclosures. Described below are the terms and conditions for providing to you such notices and disclosures electronically through the DocuSign system. Please read the information below carefully and thoroughly, and if you can access this information electronically to your satisfaction and agree to this Electronic Record and Signature Disclosure (ERSD), please confirm your agreement by selecting the check-box next to 'I agree to use electronic records and signatures' before clicking 'CONTINUE' within the DocuSign system.

Getting paper copies

At any time, you may request from us a paper copy of any record provided or made available electronically to you by us. You will have the ability to download and print documents we send to you through the DocuSign system during and immediately after the signing session and, if you elect to create a DocuSign account, you may access the documents for a limited period of time (usually 30 days) after such documents are first sent to you. After such time, if you wish for us to send you paper copies of any such documents from our office to you, you will be charged a $0.00 per-page fee. You may request delivery of such paper copies from us by following the procedure described below.

Withdrawing your consent

If you decide to receive notices and disclosures from us electronically, you may at any time change your mind and tell us that thereafter you want to receive required notices and disclosures only in paper format. How you must inform us of your decision to receive future notices and disclosure in paper format and withdraw your consent to receive notices and disclosures electronically is described below.

Consequences of changing your mind

If you elect to receive required notices and disclosures only in paper format, it will slow the speed at which we can complete certain steps in transactions with you and delivering services to you because we will need first to send the required notices or disclosures to you in paper format, and then wait until we receive back from you your acknowledgment of your receipt of such paper notices or disclosures. Further, you will no longer be able to use the DocuSign system to receive required notices and consents electronically from us or to sign electronically documents from us.

All notices and disclosures will be sent to you electronically

Unless you tell us otherwise in accordance with the procedures described herein, we will provide electronically to you through the DocuSign system all required notices, disclosures, authorizations, acknowledgements, and other documents that are required to be provided or made available to you during the course of our relationship with you. To reduce the chance of you inadvertently not receiving any notice or disclosure, we prefer to provide all of the required notices and disclosures to you by the same method and to the same address that you have given us. Thus, you can receive all the disclosures and notices electronically or in paper format through the paper mail delivery system. If you do not agree with this process, please let us know as described below. Please also see the paragraph immediately above that describes the consequences of your electing not to receive delivery of the notices and disclosures electronically from us.

How to contact KPMG AB:

You may contact us to let us know of your changes as to how we may contact you electronically, to request paper copies of certain information from us, and to withdraw your prior consent to receive notices and disclosures electronically as follows:
To contact us by email send messages to: dpreporting@kpmg.se

To advise KPMG AB of your new email address

To let us know of a change in your email address where we should send notices and disclosures electronically to you, you must send an email message to us at dpreporting@kpmg.se and in the body of such request you must state: your previous email address, your new email address. We do not require any other information from you to change your email address.

If you created a DocuSign account, you may update it with your new email address through your account preferences.

To request paper copies from KPMG AB

To request delivery from us of paper copies of the notices and disclosures previously provided by us to you electronically, you must send us an email to dpreporting@kpmg.se and in the body of such request you must state your email address, full name, mailing address, and telephone number. We will bill you for any fees at that time, if any.

To withdraw your consent with KPMG AB

To inform us that you no longer wish to receive future notices and disclosures in electronic format you may:

i. decline to sign a document from within your signing session, and on the subsequent page, select the check-box indicating you wish to withdraw your consent, or you may;

ii. send us an email to dpreporting@kpmg.se and in the body of such request you must state your email, full name, mailing address, and telephone number. We do not need any other information from you to withdraw consent.. The consequences of your withdrawing consent for online documents will be that transactions may take a longer time to process..

Required hardware and software

The minimum system requirements for using the DocuSign system may change over time. The current system requirements are found here: https://support.docusign.com/guides/signer-guide-signing-system-requirements.

Acknowledging your access and consent to receive and sign documents electronically

To confirm to us that you can access this information electronically, which will be similar to other electronic notices and disclosures that we will provide to you, please confirm that you have read this ERSD, and (i) that you are able to print on paper or electronically save this ERSD for your future reference and access; or (ii) that you are able to email this ERSD to an email address where you will be able to print on paper or save it for your future reference and access. Further, if you consent to receiving notices and disclosures exclusively in electronic format as described herein, then select the check-box next to 'I agree to use electronic records and signatures' before clicking 'CONTINUE' within the DocuSign system.

By selecting the check-box next to 'I agree to use electronic records and signatures', you confirm that:

- You can access and read this Electronic Record and Signature Disclosure; and
- You can print on paper this Electronic Record and Signature Disclosure, or save or send this Electronic Record and Disclosure to a location where you can print it, for future reference and access; and
- Until or unless you notify KPMG AB as described above, you consent to receive exclusively through electronic means all notices, disclosures, authorizations, acknowledgements, and other documents that are required to be provided or made available to you by KPMG AB during the course of your relationship with KPMG AB.

Årsredovisning för

Visit Roslagen AB

556525-2722

Räkenskapsåret
2022-01-01 - 2022-12-31

Förvaltningsberättelse	1
Resultaträkning	3
Balansräkning	4
Noter	6
Underskrifter	8

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/sv/document-check/fce65f11-966d-47d3-a344-b48392c7f688
visma sign
www.vismasign.com

Förvaltningsberättelse

Styrelsen och verkställande direktören för Visit Roslagen AB, 556525-2722, avger följande årsredovisning för räkenskapsåret 2022-01-01 - 2022-12-31.

Verksamheten

Allmänt om verksamheten

Visit Roslagen AB bedriver utveckling, marknadsföring och försäljning av turistbaserade tjänster i huvudsak i kommunerna Östhammar, Norrtälje och Österåker. Bolaget har sitt säte i Östhammars kommun. Bolaget ägs av flera offentliga och privata aktörer tillsammans.

Bolagets intäkter utgörs av uppdragsersättning från våra tre kommuner, bokningsintäkter, partnerskap, turistbyråförsäljning, uppdragsintäkter och projekt. Till verksamhetsåret 2022 genomfördes en ny gemensam upphandling av kommunerna som ger drygt 40 % lägre ersättning, vilket skapade helt nya ekonomiska förutsättningar för Visit Roslagen AB som vann upphandlingen med löptiden 2 + 1 + 1 år.

Uppdraget innehåller även tjänster kopplade till fysisk och digital turistbyrå och under våren identifierade bolaget, tillsammans med kommunerna, ett tjugotal lämpliga platser och aktörer som kontrakterades och utbildades till InfoPoints under 2022.

De två projekten "Reload Roslagen" och "Leder i Roslagen - året runt", har slutrapporterats och var två mycket lyckade och omtalade insatser som har gynnat destinationens aktörer. Under året har två projektansökningar lämnats: "Digitalisering på landsbygden" lämnades till Jordbruksverket och en ansökan gjordes till Region Stockholm om framtagande av en app för destinationen att nå nya målgrupper. Tyvärr beviljades ingen.

Under sommaren medverkade vi med vår glasmodul på O-ringen i Uppsala tillsammans med Upplev Norduppland. Insatsen lockade många nyfikna besökare till Norrtäljes 400-årsjubileum och genererade fler besök i Öregrund. Under hösten delade vi ut pris till årets turistföretagare i Östhammars kommun och arrangerade den åttonde upplagan av Nya Roslagsmarschen i Riddersholms naturreservat. I oktober startade vi upp arbetet med att uppdatera vår varumärkesplattform tillsammans med Placebrander och det färdiga resultatet kunde presenteras i mitten av december.

Trots att många aktörer i Roslagen har vittnat om färre besökare, både i fritidshus och i skärgården, så har antalet kommersiella gästnätter ökat under perioden januari till september där utländska gästnätter ökade med 118 %, dock från en blygsam nivå. De som har semestrat i Roslagen har i högre grad valt att resa med de reguljära båtlinjerna och gå på evenemang, vilket har visat sig i bolagets biljettbokningsintäkter som ökade med ca 1 Mkr jämfört med 2021. De två turistbyråerna i Norrtälje och Öregrund besöktes av drygt 20 000 personer under perioden juni-augusti.

Ny organisation - nya förväntningar

Nu är en helt ny organisation på plats med ett starkare affärsfokus. Genom närmare samarbete med aktörer och bolagets partners kommer våra gemensamma affärer utvecklas och samarbetet ska leda till fler tilläggsuppdrag från kommunerna och från Destinationsrådet. Bolaget kommer fortsatt att fokusera på att hjälpa Roslagens aktörer till fler och mer lönsamma affärer och se till att varumärket Roslagen förankras på alla nivåer och utvecklas starkt.

Väsentliga händelser under räkenskapsåret

2022 blev ett utmanade år för bolaget. Det inleddes med permittering av personal i Östhammar till följd av minskat uppdrag. Under våren och sommaren slutade resterande personal då de upplevt osäkerhet kring framtiden och hur deras arbetssituation skulle utvecklas. Under året valde även VD att lämna sitt uppdrag. Ett förändrat uppdrag från kommunerna, färre egna researrangemang, avsaknad av nya projekt och evenemang samt kostnader för rekrytering av ny personal har bidragit till det svaga resultatet som redovisas för verksamhetsåret.

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/sv/document-check/fce65f11-966d-47d3-a344-b48392c7f688
visma sign
www.vismasign.com

Flerårsöversikt

Belopp i kr

	2022	*2021*	*2020*	*2019*
Nettoomsättning	9 541 102	10 724 279	8 768 395	12 695 429
Resultat efter finansiella poster	-689 800	9 770	103 092	182 762
Soliditet %	72	67	65	64

Förändringar i eget kapital

	Aktiekapital	*Balanserat resultat*	*Årets resultat*
Belopp vid årets ingång	690 000	1 494 113	87 774
Balanseras i ny räkning		87 774	-87 774
Årets resultat			-378 694
Belopp vid årets utgång	**690 000**	**1 581 887**	**-378 694**

Resultatdisposition

Till årsstämmans förfogande står följande medel:

Belopp i kr

	2022-01-01-2022-12-31
Balanserat resultat	1 581 887
Årets resultat	-378 694
Summa	**1 203 193**

Styrelsen föreslår att medlen disponeras enligt följande:

	2022-01-01-2022-12-31
Balanseras i ny räkning	1 203 193
Summa	**1 203 193**

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/sv/document-check/fce65f11-966d-47d3-a344-b48392c7f688
visma sign
www.vismasign.com

Resultaträkning

Belopp i kr	*Not*	*2022-01-01-2022-12-31*	*2021-01-01-2021-12-31*
Rörelseintäkter, lagerförändringar m.m.			
Nettoomsättning		9 541 102	10 724 279
Övriga rörelseintäkter		4 477	24 852
Summa rörelseintäkter, lagerförändringar m.m.		**9 545 579**	**10 749 131**
Rörelsekostnader			
Råvaror och förnödenheter		-3 298 950	-2 384 455
Övriga externa kostnader		-2 798 631	-3 288 893
Personalkostnader	*2*	-4 096 300	-5 018 467
Avskrivningar av materiella anläggningstillgångar		-42 251	-38 645
Summa rörelsekostnader		**-10 236 132**	**-10 730 460**
Rörelseresultat		**-690 553**	**18 671**
Finansiella poster			
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter		866	0
Räntekostnader och liknande resultatposter		-113	-8 901
Summa finansiella poster		**753**	**-8 901**
Resultat efter finansiella poster		**-689 800**	**9 770**
Bokslutsdispositioner			
Förändring av periodiseringsfonder		274 000	110 000
Förändring av överavskrivningar		37 106	974
Summa bokslutsdispositioner		**311 106**	**110 974**
Resultat före skatt		**-378 694**	**120 744**
Skatter			
Skatt på årets resultat		0	-32 970
Årets resultat		**-378 694**	**87 774**

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/sv/document-check/fce65f11-966d-47d3-a344-b48392c7f688
visma sign
www.vismasign.com

Balansräkning

Belopp i kr	*Not*	*2022-12-31*	*2021-12-31*
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Materiella anläggningstillgångar			
Inventarier, verktyg och installationer	*3*	82 754	125 005
Summa materiella anläggningstillgångar		**82 754**	**125 005**
Finansiella anläggningstillgångar			
Andra långfristiga värdepappersinnehav	*4*	500	500
Summa finansiella anläggningstillgångar		**500**	**500**
Summa anläggningstillgångar		**83 254**	**125 505**
Omsättningstillgångar			
Varulager m.m.			
Färdiga varor och handelsvaror		414 882	372 089
Summa varulager m.m.		**414 882**	**372 089**
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		799 219	835 065
Övriga fordringar		152 674	99 656
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		199 922	281 303
Summa kortfristiga fordringar		**1 151 815**	**1 216 024**
Kassa och bank			
Kassa och bank	*6*	980 093	2 073 597
Summa kassa och bank		**980 093**	**2 073 597**
Summa omsättningstillgångar		**2 546 790**	**3 661 710**
SUMMA TILLGÅNGAR		**2 630 044**	**3 787 215**

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/sv/document-check/fce65f11-966d-47d3-a344-b48392c7f688
visma sign
www.vismasign.com

Balansräkning

Belopp i kr	*Not*	*2022-12-31*	*2021-12-31*
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital			
Bundet eget kapital			
Aktiekapital		690 000	690 000
Summa bundet eget kapital		**690 000**	**690 000**
Fritt eget kapital			
Balanserat resultat		1 581 887	1 494 113
Årets resultat		-378 694	87 774
Summa fritt eget kapital		**1 203 193**	**1 581 887**
Summa eget kapital		**1 893 193**	**2 271 887**
Obeskattade reserver			
Periodiseringsfonder		0	274 000
Ackumulerade överavskrivningar		0	37 106
Summa obeskattade reserver		**0**	**311 106**
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		315 540	307 557
Skatteskulder		52 723	35 307
Övriga skulder		161 576	418 553
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		207 012	442 805
Summa kortfristiga skulder		**736 851**	**1 204 222**
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		**2 630 044**	**3 787 215**

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/sv/document-check/fce65f11-966d-47d3-a344-b48392c7f688
visma sign
www.vismasign.com

Noter

Belopp i kr om inget annat anges.

Not 1 Redovisningsprinciper

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd (BFNAR 2016:10) om årsredovisning i mindre företag.

Avskrivning

Avskrivningar enligt plan baseras på ursprungliga anskaffningsvärden och beräknad nyttjandeperiod. Följande avskrivningstider tillämpas:

Materiella anläggningstillgångar

	År
Inventarier, verktyg och installationer	5

Definition av nyckeltal

Nettoomsättning
Rörelsens huvudintäkter, fakturerade kostnader, sidointäkter samt intäktskorrigeringar.

Resultat efter finansiella poster
Resultat efter finansiella intäkter och kostnader, men före skatter.

Soliditet
(Totalt eget kapital + (100% - aktuell bolagsskattesats av obeskattade reserver)) / Totala tillgångar

Not 2 Medelantalet anställda

	2022-01-01-2022-12-31	*2021-01-01-2021-12-31*
Medelantalet anställda	7	8

Not 3 Inventarier, verktyg och installationer

	2022-01-01-2022-12-31	*2021-01-01-2021-12-31*
Ingående anskaffningsvärden	436 799	393 549
Förändringar av anskaffningsvärden		
Inköp	0	43 250
Utgående anskaffningsvärden	436 799	436 799
Ingående avskrivningar	-311 794	-273 149
Förändringar av avskrivningar		
Årets avskrivningar	-42 251	-38 645
Utgående avskrivningar	-354 045	-311 794
Redovisat värde	**82 754**	**125 005**

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/sv/document-check/fce65f11-966d-47d3-a344-b48392c7f688
visma sign
www.vismasign.com

Not 4 Andra långfristiga värdepappersinnehav

	2022-01-01-2022-12-31	*2021-01-01-2021-12-31*
Ingående anskaffningsvärden	500	500
Utgående anskaffningsvärden	500	500
Redovisat värde	**500**	**500**

Not 5 Rapport om årsredovisningen

Rapport om årsredovisningen enligt Rex-svensk standard för redovisningsuppdrag har upprättats av Srf Auktoriserad Redovisningskonsult: Kristin Enlund Svensson, Ekonomi Roslagen AB

Not 6 Ställda säkerheter

	2022-01-01-2022-12-31	*2021-01-01-2021-12-31*
Andra ställda säkerheter	100 000	100 000
Summa ställda säkerheter	**100 000**	**100 000**

Ställda säkerheter avser spärrade bankmedel för resegaranti.

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/sv/document-check/fce65f11-966d-47d3-a344-b48392c7f688
visma sign
www.vismasign.com

Underskrifter

Norrtälje

Jörgen Eriksson Verkställande direktör	Datum
Göran Gross Styrelseordförande	Datum
Anders Möller Styrelseledamot	Datum
Kerstin Söderberg Styrelseledamot	Datum
Karolina Losell Styrelseledamot	Datum
Marie Rytting Styrelseledamot	Datum
Peter Fyrby Styrelseledamot	Datum
Ulf Wisell Styrelseledamot	Datum
Catharina Blomberg Styrelseledamot	Datum
Roland Edin Styrelseledamot	Datum

Min revisionsberättelse har lämnats

Alexandra Lindqvist
Auktoriserad revisor

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/sv/document-check/fce65f11-966d-47d3-a344-b48392c7f688
visma sign
www.vismasign.com

SIGNATURES ALLEKIRJOITUKSET UNDERSKRIFTER SIGNATURER UNDERSKRIFTER

This documents contains 9 pages before this page
Tämä asiakirja sisältää 9 sivua ennen tätä sivua
Detta dokument innehåller 9 sidor före denna sida
Dokumentet inneholder 9 sider før denne siden
Dette dokument indeholder 9 sider før denne side

authority to sign	asemavaltuutus	ställningsfullmakt	autoritet til å signere	myndighed til at underskrive
representative	nimenkirjoitusoikeus	firmateckningsrätt	representant	repræsentant
custodial	huoltaja/edunvalvoja	förvaltare	foresatte/verge	frihedsberøvende

SIGNATURES ALLEKIRJOITUKSET UNDERSKRIFTER SIGNATURER UNDERSKRIFTER

This documents contains 10 pages before this page
Tämä asiakirja sisältää 10 sivua ennen tätä sivua
Detta dokument innehåller 10 sidor före denna sida
Dokumentet inneholder 10 sider før denne siden
Dette dokument indeholder 10 sider før denne side

authority to sign	asemavaltuutus	ställningsfullmakt	autoritet til å signere	myndighed til at underskrive
representative	nimenkirjoitusoikeus	firmateckningsrätt	representant	repræsentant
custodial	huoltaja/edunvalvoja	förvaltare	foresatte/verge	frihedsberøvende

Östhammars kommun

Dannemora Gruvfastighets Aktiebolag Årsredovisning för räkenskapsåret 1 januari-31 december 2022

Org nr 556387-4824

Förvaltningsberättelse

Verksamheten

Allmänt om verksamheten
Dannemora Gruvfastighets Aktiebolag är ett av Östhammars kommun helägt bolag och har haft som uppgift att förvalta de av SSAB övertagna mark- och fastighetsbestånden i Dannemora samhälle.

Under 2008 försåldes samtliga fastigheter och inventarier till Dannemora Förvaltnings AB samt två fastigheter som överlåtits till Östhammars kommun. Efter försäljningen 2008 bedrivs ingen verksamhet i bolaget. Inga löner eller arvoden har utgått under 2022.

Köpeskillingen skulle enligt avtal ha betalts den 31 december 2015 med en ränta på 2,5 procent som löper under tiden tills betalning sker. Som säkerhet för ovan nämnda fordran fanns pantbrev i ett antal fastigheter i anslutning till gruvområdet. En konkursansökan gällande samtliga fyra bolag inom Dannemora Mineral-koncernen lämnades in den 18 mars 2015. Dannemora Gruvfastighet Aktiebolags ägare Östhammars kommun tog med anledning av detta en kostnad på 10 miljoner kr i sitt i sitt bokslut för 2015 med anledning av konkursen i Dannemora Mineralkoncernen där Dannemora Förvaltnings AB ingick.

Bolaget skrev 2016 ner hela fordran på konkursboet till noll. Under 2017 erhöll bolaget en slututdelning från konkursboet efter Dannemora mineral.

Miljö
2007 publicerade länsstyrelsen i Uppsala län en rapport efter genomförd inventering av miljöföroreningar i Dannemora gruvområde. Länsstyrelsens bedömning då var att Dannemora gruvområde tillhörde riskklass 1 (mycket stor risk), vilket betyder att angelägenheten för vidare undersökningar är mycket stor. Länsstyrelsen avsåg också att genomföra en ansvarsutredning för området.

Geosigma genomförde 2014 en förstudie över området för att mer i detalj identifiera förorenade områden, beskriva spridningsförutsättningarna och ge underlag för avgränsning av eventuella föroreningar. I arbetet ingick också en inventering av tidigare utförda miljötekniska, geotekniska och hydrogeologiska utredningar. Förstudien har genomförts på uppdrag av SSAB. I förstudien har ett antal delområden undersökts, riskklassats och lämnats rekommendationer och principiella förslag till åtgärder där potentiella risker bedöms förekomma..

Under 2019 och 2020 genomförde företaget Engdahl miljöteknik på uppdrag SSAB en uppdatering av föroreningarna och nya provtagningar gjordes på gruvområdet. Resultaten från provtagningarna sammanställdes 2021 i en rapport. SSAB är det företag som bedrev gruvverksamhet fram till 1992 i Dannemora. Rapporten avser den del av gruvområdet som kallas Sandmagasinet. Sandmagasinet är en deponi för gruvsand. Enligt rapporten finns hög koncentration av föroreningar i sanden främst arsenik. Mätningar av avrinningen från området visar inte på något större läckage av föroreningar från området. Därför bedömer Engdahl miljöteknik att föroreningarna ger marginella negativa miljöeffekter på vattenlevande växter och djurliv i närområdet. Rapporten ger ett flertal förslag på åtgärder för att minska risken att föroreningar sprids från sandmagasinet och människor exponeras för arsenik.

Ingen uppskattning av kostnaden för sanering finns angiven i rapporten. DGFAB har inte reserverat någon kostnad för framtida saneringskostnader av gruvområdet. Kostnaden för sanering är en fråga för Östhammars kommun såsom enda ägare till Dannemora gruvfastighet. Då bolaget saknar egna medel skulle ett föreläggande att sanera gruvområdet medföra att bolaget skulle försättas i konkurs.

Väsentliga händelser under räkenskapsåret
Ingen verksamhet har bedrivits under 2022.

Flerårsöversikt

Alla belopp i tkr	2022	2021	2020	2019	2018
Nettoomsättning	-	-	-	-	-
Resultat efter finansiella poster	-104	-40	-40	-40	-41
Soliditet	3%	41%	56%	71%	85%

Förändring eget kapital

Alla belopp tkr		Aktiekapital	Reservfond	Överkursfond	Balanserat resultat inkl. årets resultat
Vid årets början	2022-01-01	200	50		-138
Årets resultat					-104
Vid årets slut	2022-12-31	200	50		-242

Resultatdisposition
Styrelsen föreslår att ansamlat underskott, kronor 242 004 kr, balanseras i ny räkning.

Vad beträffar resultat och ställning i övrigt, hänvisas till efterföljande resultat- och balansräkningar med tillhörande noter.

Resultaträkning

Belopp i tkr	*Not*	*2022-01-01 -2022-12-31*	*2021-01-01 -2021-12-31*
	1		
Rörelseintäkter, lagerförändringar mm			
Nettoomsättning		–	–
Summa rörelseintäkter, lagerförändringar mm		–	–
Rörelsekostnader			
Övriga externa kostnader		-103	-40
Summa rörelsekostnader		-103	-40
Rörelseresultat		-103	-40
Finansiella poster			
Dröjsmålsränta		-2	
			-
Återvunnen nedskrivning		-	-
Summa finansiella poster		-2	-
Resultat efter finansiella poster		-104	-40
Årets resultat		**-104**	**-40**

Balansräkning

Belopp i tkr	*Not*	*2022-12-31*	*2021-12-31*
TILLGÅNGAR			
Omsättningstillgångar			
Kortfristiga fordringar			
Fordringar hos ägaren Östhammars kommun		272	272
Summa kortfristiga fordringar		272	272
Summa omsättningstillgångar		272	272
SUMMA TILLGÅNGAR		**272**	**272**
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital			
Bundet eget kapital			
Aktiekapital		200	200
Reservfond		50	50
Summa bundet eget kapital		250	250
Fritt eget kapital			
Balanserat resultat		-138	-98
Årets resultat		-104	-40
Summa fritt eget kapital		-242	-138
Summa eget kapital		8	112
Långfristiga skulder	2		
Checkräkningskredit, Östhammars kommun		265	160
Summa långfristiga skulder		265	160
Kortfristiga skulder			
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		0	0
Summa kortfristiga skulder		0	0
		0	0
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		**272**	**272**

Noter

Belopp i tkr om inget annat anges

Not 1 Redovisningsprinciper

Årsredovisningen har upprättats i enlighet med Årsredovisningslagen och Bokföringsnämnden allmänna råd BFNAR 2016:10 Årsredovisning i mindre företag.

Not 2 Chekräkningskredit

	2022-12-31	*2021-12-31*
Beviljad kreditlimit	10 500	10 500
Outnyttjad del	-10235	-10340
Utnyttjat kreditbelopp	265	160

Not Ställda säkerheter och eventualförpliktelser

	2022-12-31	*2021-12-31*
Ställda säkerheter	Inga	Inga

	2022-12-31	*2021-12-31*
Eventualförpliktelser		

Som framgår av förvaltningsberättelsens avsnitt om miljö finns föroreningar på de fastigheter bolaget sålde under 2008. Ansvaret för sanering av dessa föroreningar faller tillbaka på bolaget och SSAB i form av tidigare ägare. Kostnadernas storlek samt hur de skall fördelas mellan tidigare ägare är inte känd.

Östhammar 2023-05-30

[redacted]

[Företagets brevhuvud]

KPMG AB
Cecilia Kvist
Box 49
721 04 Västerås

12 maj 2023

Detta uttalande lämnas i anslutning till er revision av företagets årsredovisning för det räkenskapsår som slutade 31 december 2022 och syftar till att ni ska ge uttryck för er uppfattning om huruvida årsredovisningen i alla väsentliga avseenden ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen.

Vi bekräftar utifrån vår bästa kunskap och övertygelse, efter att ha gjort sådana förfrågningar som vi ansett nödvändiga för att på ett lämpligt sätt informera oss, följande:

Årsredovisningen

1. Vi har tagit vårt ansvar för upprättandet av årsredovisningen i enlighet med vad som framgår av uppdragsbrevet daterat den 5 maj 2015 och då i synnerhet att årsredovisningen ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen.

2. De metoder, den data och de betydelsefulla antaganden som används vid uppskattningar i redovisningen och de relaterade upplysningarna är rimliga utifrån tillämpliga redovisningsregelverk för finansiell rapportering för att uppnå en rättvisande bild i redovisningen och i upplysningarna.

3. Alla händelser efter räkenskapsårets utgång som enligt årsredovisningslagen kräver justeringar eller att upplysningar lämnas har beaktats på ett korrekt sätt i årsredovisningen.

Lämnad information

4. Vi har försett er med;

   - tillgång till all information som vi har kännedom om och som är relevant för upprättandet av årsredovisningen, t ex bokföring, dokumentation och annat;

   - ytterligare information som ni har begärt av oss för revisionens syfte; och

   - obegränsad tillgång till personer inom företaget som ni har bedömt att det är nödvändigt att inhämta revisionsbevis ifrån.

5. Alla transaktioner har bokförts i räkenskapsmaterialet och avspeglas i årsredovisningen.

6. Vi bekräftar vårt ansvar för en sådan intern kontroll som vi bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Vi bekräftar särskilt vårt ansvar för utformning, införande och upprätthållande av interna kontroller i syfte att förhindra och upptäcka oegentligheter och fel.

   Vi har upplyst er om utfallet av vår bedömning av risken för att årsredovisningen kan innehålla väsentliga felaktigheter som beror på oegentligheter.

7. Vi bekräftar att:

   (a) Det inte har förekommit oegentligheter eller misstänkta oegentligheter som vi är medvetna om och som påverkar företaget vilket innefattar:

   - företagsledningen
   - medarbetare som har väsentliga roller vid utövandet eller övervakningen av den interna kontrollen, eller
   - andra där oegentligheter kan ha väsentlig betydelse för årsredovisningen

(b) Det inte har förekommit några anklagelser om oegentligheter, eller misstänkta oegentligheter, som påverkar företagets årsredovisning som vi har fått kännedom om genom anställda, tidigare anställda, eventuella analytiker som följer företaget, tillsynsmyndigheter eller andra.

8. Vi har upplyst er om alla kända eller misstänkta fall av överträdelser av lagar och andra författningar vars effekter ska beaktas när årsredovisningen upprättas. Upplysningar ska i förekommande fall även lämnas om överträdelser av Aktiebolagslagen (ABL) där ni som revisorer har granskningsplikt enligt samma lag; exempelvis s k förbjudna lån enligt kapitel 21 i ABL och otillåtna värdeöverföringar enligt definitionen i Aktiebolagslagens 17 kapitel.

   Vidare har vi upplyst er om och korrekt bokfört och/eller lämnat upplysning i årsredovisningen om alla förhandlingar, tvister och skadestånd vars effekter ska övervägas vid upprättandet av årsredovisningen. Bokföringen/upplysningen har skett i överensstämmelse med årsredovisningslagen.

9. Vi har upplyst er om vilka företagets närstående är och om alla närståenderelationer och närståendetransaktioner som vi känner till. Alla närståenderelationer och närståendetransaktioner har blivit bokförda och upplysta om i enlighet med årsredovisningslagen.

Med vänlig hälsning

Dannemora Gruvfastighets Aktiebolag

[redacted]

Revisionsberättelse

Till bolagsstämman i Dannemora Gruvfastighets Aktiebolag, org. nr 556387-4824

Rapport om årsredovisningen

Inga uttalanden görs

Vi har haft i uppdrag att utföra en revision av årsredovisningen för Dannemora Gruvfastighets Aktiebolag för år 2022.

Som en följd av de förhållanden som beskrivs i avsnittet *Grund för uttalanden* kan vi inte uttala oss om huruvida årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen eller om den ger en rättvisande bild av Dannemora Gruvfastighets Aktiebolags finansiella ställning per den 31 december 2022 och av dess finansiella resultat för året enligt årsredovisningslagen. Vi kan inte heller uttala oss om huruvida förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Som en följd av uttalandet ovan kan vi varken till- eller avstyrka att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen.

Grund för uttalanden

Enligt vår bedömning har en avsättning bort göras för förväntade kostnader för det miljöansvar som, enligt vad som framgår av förvaltningsberättelsen, åligger bolaget i egenskap av tidigare ägare av Dannemora gruvområde. I vart fall har en avsättning bort göras vad avser bolagets förväntade kostandsansvar för de förnyade undersökningar som Länstyrelsen begärt under 2016. Då ingen utredning av ansvarsfördelningen föreligger har vi inte fått del av tillräckliga och ändamålsenliga revisionsbevis för att kunna bedöma vilket belopp avsättningen borde uppgå till. Osäkerheten ifråga om avsättningens storlek är av väsentlig och av avgörande betydelse för bedömningen av bolagets resultat och ställning.

Väsentliga osäkerhetsfaktorer avseende antagandet om fortsatt drift

Utan att det påverkar våra uttalanden ovan vill vi fästa uppmärksamheten på förvaltningsberättelsen och noten till eventualförpliktelser av vilka bland annat framgår att det finns betydande miljöföroreningar på fastigheter som bolaget tidigare ägt, att ansvaret för dessa föroreningar faller tillbaka på bolaget och SSAB i egenskap av tidigare fastighetsägare och att ett föreläggande mot bolaget att sanera området skulle medföra att bolaget skulle försättas i konkurs.

Dessa förhållanden tyder på att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor som kan leda till betydande tvivel om bolagets förmåga att fortsätta verksamheten.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av bolagets förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om beslut har fattats om att avveckla verksamheten.

Revisorns ansvar

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden.

På grund av de förhållanden som beskrivs i avsnittet *Grund för uttalanden* kunde vi inte inhämta tillräckliga och ändamålsenliga revisionsbevis som grund för våra uttalanden avseende denna årsredovisning.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Inget uttalande görs respektive uttalande

Utöver det uppdrag vi haft att utföra en revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Dannemora Gruvfastighets Aktiebolag för år 2022 samt haft i uppdrag att utföra en revision av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust.

Som en följd av det förhållande som beskrivs i avsnittet *Grund för uttalanden* kan vi varken till- eller avstyrka att bolagsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen. Vi tillstyrker att bolagsstämman beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden

Det framgår av vår Rapport om årsredovisningen att vi varken kan till- eller avstyrka att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen.

Vi har utfört revisionen av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning enligt god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till Dannemora Gruvfastighets Aktiebolag enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för vårt uttalande.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust. Vid förslag till utdelning innefattar detta bland annat en bedömning av om utdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som bolagets verksamhetsart, omfattning och risker ställer på storleken av bolagets egna kapital, konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma bolagets ekonomiska situation och att tillse att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt.

Den verkställande direktören ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar och bland annat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att bolagets bokföring ska fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen ska skötas på ett betryggande sätt.

Revisorns ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller
- på något annat sätt handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen.

Vårt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust, och därmed vårt uttalande om detta, är att med rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller att ett förslag till dispositioner av bolagets vinst eller förlust inte är förenligt med aktiebolagslagen.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen och förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på vår professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för bolagets situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet. Som underlag för vårt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har vi granskat om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Västerås den 13 juni 2023

KPMG AB

[redacted]

Auktoriserad revisor

Årsredovisning

för

Östhammar Vatten AB

559099-4447

Räkenskapsåret

2022

Styrelsen och verkställande direktören för Östhammar Vatten AB avger följande årsredovisning för räkenskapsåret 2022.

Förvaltningsberättelse

Information om verksamheten

Bolaget bildades och startade sin verksamhet 2017 och ska enligt gällande bolagsordning
- vara huvudman för vatten- och avloppsverksamheten i enlighet med lagen om allmänna vattentjänster (vattentjänstlagen) i Östhammar kommun
- äga och förvalta allmänna anläggningar för ändamålet,
- samt därmed förenlig verksamhet.

Koncernen

I Gästrike Vatten koncernen ingår förutom moderbolaget Gästrike Vatten AB följande dotterbolag:
Gävle Vatten AB
Hofors Vatten AB
Ockelbo Vatten AB
Älvkarleby Vatten AB
Östhammar Vatten AB

Östhammar Vatten AB har sitt säte i Östhammar kommun, Uppsala län.

Ägarförhållanden

Östhammar Vatten AB är ett dotterbolag till moderbolaget Gästrike Vatten AB. Kommunerna Gävle, Hofors, Ockelbo, Älvkarleby och Östhammar äger gemensamt Gästrike Vatten AB. Gästrike Vatten AB innehar 99 % av aktierna och Östhammar kommun äger resterande 1 %. Östhammar kommun utser samtliga styrelseledamöter.

Verksamheten samt väsentliga händelser

Östhammar Vatten AB tillhandahålla anläggningar för allmänna vattentjänster i Östhammar kommun. Tillsammans med moderbolaget Gästrike Vatten AB säkerställs en långsiktigt hållbar VA-verksamhet som följer av huvudmannaskapet enligt lagen om allmänna vattentjänster (vattentjänstlagen) innefattande produktion och distribution av dricksvatten samt avledande och omhändertagande av avloppsvatten samt administration för detta.

Östhammar Vatten ABs förutsättningar på marknaden betraktas som stabila. Bolaget har en lagstiftad monopolställning i rollen som kommunens leverantör av vatten- och avloppstjänster.

En strategi för att utveckla VA-försörjningen i Östhammar och Öregrund genom en systemlösning har arbetats fram tillsammans med ett förslag till utbyggnads och anslutningsplan. Östhammars kommunfullmäktige har beslutat om systemlösning för att knyta ihop VA-anläggningarna i de östra delarna av Östhammars kommun för att skapa en robust VA-försörjning och ökad kapacitet.

I enlighet med inriktning och beslutad systemlösning har förberedande utredningar påbörjats. Arbetet kommer att fortsätta under kommande år.

Reningsprocesssen vid Öregrunds reningsverk för fosfor och BOD (biologiskt nedbrytbara ämnen) har inte fungerat tillräckligt bra trots flera utredningar och åtgärder. Arbete fortlöper.

Mer vatten levereras till Alunda och Österbybruk från Örbyhus i Tierp. Under hösten har driftoptimeringar skett i vattenverken och anpassningar på det nya ledningsnätet skett, arbetet fortlöper under 2023. Dialog sker med Tierps Energi och miljö AB (TEMAB) rörande implementering av avtal samt leverans och köp av vatten.

Kommunfullmäktige i Östhammar har beslutat om höjning av brukningsavgifternas nivå för år 2023 i Östhammars kommun.

Kommunfullmäktige i Östhammar har beslutat om en utökning av eget kapital i form av ett ovillkorat aktieägartillskott på 10 miljoner kronor till Östhammar Vatten AB genom att omvandla nuvarande befintligt villkorade aktieägartillskott

Miljöansvar

Verksamheten genomsyras av ett långsiktigt kretsloppstänkande, där hänsyn även ska tas till kommande generationers behov av en god VA-försörjning. På så sätt kan vårt vatten hanteras, bevaras och brukas på ett hållbart sätt. Avloppsvatten renas i avloppsreningsverken från fosfor och organiskt material innan det återförs till naturen i ytvatten som är recipienter.

Östhammar Vatten ABs verksamhet är till väsentliga delar tillståndspliktig enligt miljöbalken. För varje tillståndspliktigt reningsverk upprättas ett särskilt miljöbokslut. Det finns åtta tillståndspliktiga verk, Alunda, Gimo, Harg, Hargshamn, Skoby, Öregrund, Österbybruk och Östhammar, samtliga utom Öregrunds reningsverk bedöms ha resultat inom gällande villkor. Bedömningen är att riktvärden för Öregrunds reningsverk överskrids under 2022. Uttag av vatten är tillståndspliktigt enligt miljöbalken. Samtliga uttag ligger inom tillstånden.

Dricksvatten är klassificerat som livsmedel och vattenkvaliteten kontrolleras kontinuerligt genom provtagningar i enlighet med fastställda kontrollprogram. Andelen vattenprov enligt fastställt kontrollprogram som är tjänliga i enlighet med Livsmedelsverkets föreskrifter överstiger 99 %. Det innebär att allt vatten som levererats ut har varit hälsomässigt säkert.

Intäkter och kostnader

Årets resultat är en vinst på 0 mnkr, efter att 262 tkr av intäkterna har redovisats som överruttag och bokförts som skuld till VA-kollektivet. Huvuddelen av intäkterna kommer från brukningsavgifter, en mindre del av intäkterna kommer från periodens anläggningsavgifter.

Över- eller underuttag arbetas in i bolagets ekonomiska plan och avgiftsuttaget balanseras mot verksamhetens kostnader. Den plan som läggs har sin grund i den strategi som styrelsen tagit fram och genom att avgiftsuttaget balanseras mot verksamhetens kostnader kan upparbetade över- eller underuttag återföras.

Östhammar Vatten AB belastas av samtliga kostnader för sin VA-försörjning. Resurser som nyttjas gemensamt i Gästrike Vatten AB och som inte går att koppla direkt till ett anläggningsbolag fördelas genom en fördelningsnyckel som fastställts av styrelsen i Gästrike Vatten AB. Andelen av Gästrike Vatten ABs kostnader som belastar Östhammar Vatten AB uppgår till 12 %.

Investeringar

Investeringarna består främst av förnyelse av befintliga anläggningar och VA-ledningsnät samt nyinvesteringar för att säkerställa kvaliteten och öka kapaciteten i dricksvattenförsörjningen och avloppsreningen. Flera av investeringarna är flerårsprojekt.

Flerårsöversikt (Tkr)	**2022**	**2021**	**2020**	**2019**	**2018**
Nettoomsättning	56 112	50 621	52 250	54 923	48 680
Årets över- (+)/underuttag (-)	262	5 502	4 134	-2 257	508
Ackumulerat över-/underuttag	9 896	9 634	4 134	-1 749	508
Investeringar	28 015	73 599	75 310	5 266	4 929
Balansomslutning	321 248	300 939	234 642	176 624	180 073
Såld mängd VA (tm3)	840	849	1 103	977	995
Producerad mängd vatten (tm3)	1 042	1 032	1 236	1 075	1 140
Mottagen mängd avlopp (tm3)	2 105	2 098	1 891	2 704	1 895

I nettoomsättningen ingår över-/underuttag
tm3 = tusental kubikmeter
Differensen mellan såld mängd, producerad mängd och mottagen mängd ger en indikation om anläggningarnas status.

Risk- och osäkerhetsfaktorer samt förväntad utveckling

Uppdraget utökas, särskilt kan lyftas förändringar i Lag om allmänna vattentjänster (LAV), införandet av nya dricksvattenföreskrifter/direktiv, osäkert säkerhetsläge, ökat fokus på klimatanpassning/skyfall samt revidering av avloppsdirektivet. Ökade krav på beredning och robusthet för vattenleverans samt reningskrav för avlopp och dagvatten kommer att påverka inriktning och ökade kostnader förväntas. Även den lokala och regionala utvecklingen är fortsatt stark vilket är positivt men tillsammans med ökade krav, ökat behov av underhåll samt behov av ökad kapacitet och VA-utbyggnad blir kraven mycket stora på organisationen.

Inom hållbarhetsområdet är vattenskydd, hantering av slam, smart vattenanvändning och klimatanpassning av såväl VA-verksamheten som våra städer viktiga områden att arbeta med integrerat med primärkommunernas fysiska planering.

Investerings- och exploateringsbehovet är stort till följd av ökade krav och för ökad kapacitet för att kunna bygga ut kommunalt VA till nya anslutningar. Omfattande åtgärder ligger i den långsiktiga investeringsplanen för både dricksvatten och avlopp. Det krävs även utbyggnad och anpassning av distributionsnätet.

De ökade kraven tillsammans med ökade rörelsekostnader på grund av inflation, ränteläge, höjda elpriser gör att verksamhetskostnaderna bedöms öka trots att effektiviseringar sker. Kostnaderna kommer att påverkas av omvärldsläget som i nuläget är osäkert. Detta innebär såväl att en ökad prisbild kan ge högre kostnader men även att brist på komponenter/materiel kan leda till försenade arbeten vilket skjuter kostnader framåt. Kostnadsnivån beräknas öka successivt under kommande ramperiod, inte enbart som en följd av nytt kostnads- och ränteläge utan även kopplat till de stora investeringar som ska göras under åren som kommer.

Ökade kostnader ger behov av ökade intäkter. Utbyggnad (exploatering) ska täckas genom intäkter från anläggningsavgifter och övriga ökade kostnader genom intäkter från brukningstaxan. I bedömningen av intäkter har förutsatts att förbrukningen kommer att öka något på grund av nya kunder. Bedömningen är att taxehöjningar kommer att krävas under kommande år för att inte verksamheten ska vara underfinansierad.

De stora investeringarna ger ett ökat lånebehov. Detta gör även att verksamheten blir mer räntekänslig. Det är nödvändigt att vara öppna för att lyfta in dialog om finansiering och överväga alternativa finansieringsformer samt nyttja möjligheter till avsättning så att taxejusteringarna kan hållas nere. Då investeringsbehovet för såväl re- som nyinvesteringar är stort nationellt inom VA-området såväl som

inom övrig teknisk infrastruktur i Sverige blir det extra viktigt att arbeta strategiskt med finansieringsfrågorna.

Känslighetsanalys

Räntor
En ökning av räntan med ± 1 procentenhet skulle innebära en förändringar i kostnader på ca ± 2,6 mnkr för bolaget.

Bolaget påförs en inlåningsavgift i samband med positiva saldon på banktillgodohavanden överstigande 50 mnkr i koncernen. Inlåningsavgiften beräknas på saldot per månad som det överstiger 50 mnkr med ett genomsnitt av 1 W stibor för aktuellt månad (Riksbanken).

Intäkter
En förändring av intäkter med ± 1 procentenhet skulle innebära en förändring av intäkter på ca ± 560 tkr för bolaget.

Kostnader
En förändring av direkta kostnader med ± 1 procentenhet skulle innebära en förändring i kostnader på ca ± 120 tkr för bolaget.

Förändringar i eget kapital

	Aktie-kapital	Övrigt fritt eget kapital	Årets resultat	Totalt
Belopp vid årets ingång	100 000	10 000 000	0	**10 100 000**
Årets resultat			0	**0**
Belopp vid årets utgång	**100 000**	**10 000 000**	**0**	**10 100 000**

Förslag till vinstdisposition

Styrelsen föreslår att till förfogande stående vinstmedel (kronor):

balanserad vinst	10 000 000
disponeras så att	
i ny räkning överföres	10 000 000

Företagets resultat och ställning i övrigt framgår av efterföljande resultat- och balansräkning samt kassaflödesanalys med noter.

Resultaträkning

	Not	2022-01-01 -2022-12-31	2021-01-01 -2021-12-31
Nettoomsättning	2	56 111 625	50 621 255
Övriga rörelseintäkter		690 504	861 880
		56 802 129	**51 483 135**
Rörelsens kostnader			
Produktionskostnader		-11 807 125	-13 904 196
Övriga externa kostnader	3, 4	-34 952 748	-29 116 396
Avskrivningar av materiella anläggningstillgångar		-7 293 002	-6 898 110
Övriga rörelsekostnader		-2 640	0
		-54 055 515	**-49 918 702**
Rörelseresultat		**2 746 614**	**1 564 433**
Resultat från finansiella poster			
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter	5	5 246	3 275
Räntekostnader och liknande resultatposter	6	-2 732 909	-1 178 180
		-2 727 663	**-1 174 905**
Resultat efter finansiella poster		**18 951**	**389 528**
Resultat före skatt		**18 951**	**389 528**
Skatt på årets resultat	7	-18 951	-389 528

Balansräkning

	Not	2022-12-31	2021-12-31
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Materiella anläggningstillgångar			
Byggnader och mark	8	16 828 086	17 810 818
Maskiner och andra tekniska anläggningar	9	138 037 536	124 722 636
Inventarier, verktyg och installationer	10	11 984 606	12 406 434
Pågående nyanläggningar och förskott avseende materiella anläggningstillgångar	11	150 529 548	141 729 089
		317 379 776	**296 668 977**
Finansiella anläggningstillgångar			
Uppskjuten skattefordran	12	221 309	142 552
		221 309	**142 552**
Summa anläggningstillgångar		**317 601 085**	**296 811 529**
Omsättningstillgångar			
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		2 652 196	1 634 339
Fordringar Östhammar Kommun	13	0	442 014
Övriga fordringar		985 055	2 051 413
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		10 014	0
		3 647 265	**4 127 766**
Summa omsättningstillgångar		**3 647 265**	**4 127 766**
SUMMA TILLGÅNGAR		**321 248 350**	**300 939 295**

Balansräkning

	Not	2022-12-31	2021-12-31
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital			
Bundet eget kapital			
Aktiekapital	15	100 000	100 000
		100 000	**100 000**
Fritt eget kapital	16		
Balanserad vinst eller förlust		10 000 000	10 000 000
		10 000 000	**10 000 000**
Summa eget kapital		**10 100 000**	**10 100 000**
Avsättningar			
Övriga avsättningar	17	960 000	80 000
		960 000	**80 000**
Långfristiga skulder			
Skulder till kreditinstitut	18	255 292 124	226 158 124
Övriga skulder	19	28 859 299	26 050 309
		284 151 423	**252 208 433**
Kortfristiga skulder			
Checkräkningskredit Gävle Kommun	14	1 302 977	13 706 603
Skulder till kreditinstitut		3 691 000	3 036 000
Leverantörsskulder		7 554 213	9 546 730
Skulder koncernföretag	13	30 351	901 685
Skulder Östhammar kommun	13	65 686	19 550
Aktuella skatteskulder		241 540	148 242
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	20	13 151 160	11 192 052
		26 036 927	**38 550 862**
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		**321 248 350**	**300 939 295**

Kassaflödesanalys

	Not	2022-01-01 -2022-12-31	2021-01-01 -2021-12-31
Den löpande verksamheten			
Resultat efter finansiella poster	21	18 951	389 528
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet	22	10 981 992	7 179 995
Betald skatt		-4 410	1 238
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändring av rörelsekapital		**10 996 533**	**7 570 761**
Kassaflöde från förändring av rörelsekapitalet			
Förändring av kortfristiga fordringar		480 502	158 568
Förändring av kortfristiga skulder		-13 262 235	18 406 254
Kassaflöde från den löpande verksamheten		**-1 785 200**	**26 135 583**
Investeringsverksamheten			
Investeringar i materiella anläggningstillgångar		-28 015 290	-73 599 583
Försäljning av materiella anläggningstillgångar		11 490	0
Kassaflöde från investeringsverksamheten		**-28 003 800**	**-73 599 583**
Finansieringsverksamheten			
Upptagna lån		29 134 000	71 447 693
Amortering av lån		655 000	-23 983 693
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		**29 789 000**	**47 464 000**
Årets kassaflöde		**0**	**0**
Likvida medel vid årets slut		**0**	**0**

Noter

Not 1 Redovisnings- och värderingsprinciper

Allmänna upplysningar
Årsredovisningen är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen och BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3).

Redovisningsprinciperna är oförändrade jämfört med föregående år.

Intäktsredovisning
Bolaget följer BFNAR 2003:3 som anger att en inkomst redovisas som intäkt först då det är sannolikt att de ekonomiska fördelarna som företaget ska få av transaktionen kommer att tillfalla företaget.
I enlighet med Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster (LAV) får avgifterna inte överskrida det som behövs för att täcka kostnader som är nödvändiga för att ordna och driva VA-anläggningen. Eventuella överuttag/underuttag bör återföras/belasta abonnentkollektivet inom tre år från det att dessa uppstått genom återbetalning eller som taxesänkning alternativt taxehöjning för att uppnå kostnadstäckning. Om inkomsterna från avgifterna överskrider kostnaderna föreligger följaktligen en legal förpliktelse.

I enlighet med VA-lagen redovisas överuttag som en skuld och det överuttag som skett för framtida investeringar redovisas som långfristig skuld och löses upp i den takt som anläggningen skrivs av.

Anläggningsavgifter
Anläggningsavgiften är en engångsavgift som ska betalas när fastigheten ansluts till kommunalt VA och ska täcka kostnaderna för att ansluta en fastighet vilket innebär att den ska täcka kostnaderna för nyinvesteringar i anläggningen samt del av huvudanläggningen, administration och räntekostnader för nyanläggning i ledningsnätet och del av huvudanläggning. Anläggningsavgiften intäktsförs i dotterbolagen enligt matchningsprincipen vilket innebär att den möter kapitalkostnaderna som är hänförbara till anslutningsavgiften enligt nedanstående.

År 1	10% för administrationskostnader och 1/33 av resterande 90 %.
År 2-33	1/33 av resterande 90 %

Brukningsavgifter
Brukningsavgiften är en periodisk avgift för täckande av drift- och underhållskostnader, kapitalkostnader för investeringar eller andra kostnader för en allmän VA-anläggning som inte täcks av en anläggningsavgift.
Brukningsavgiften faktureras löpande till alla kunder.

Gemensamma intäkter och kostnader
Gemensamma kostnader från moderbolaget har fördelats utifrån olika fördelningsnycklar:
Personalkostnaderna har fördelats från moderbolaget till dotterbolagen utifrån tidredovisning. Direkta kostnader hänförbara till dotterbolagen har debiterats dotterbolagen i sin helhet. Övriga kostnader fördelas utifrån fördelningsnyckel fastställd av styrelsen i Gästrike Vatten AB.

Anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med avskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår utgifter som direkt kan hänföras till förvärvet av tillgången. När en komponent i en anläggning byts ut, utrangeras eventuell kvarvarande del av den gamla komponenten och den nya komponentens anskaffningsvärde aktiveras. Materiella anläggningstillgångar har i balansräkningen tagits upp till anskaffningsvärdet med avdrag för avskrivningar och eventuella ned/uppskrivningar. Avskrivningar på anläggningstillgångar redovisas i resultaträkningen och belastar rörelseresultatet med avskrivningar enligt plan från anskaffningstillfället.
Följande avskrvningstider har tillämpats

	År
Inventarier	3-10
Maskiner	5-10
Tekniska anläggningar*	10-33
VA-ledningar**	33-50

*Som tekniska anläggningar räknas exempelvis; pumpstationer, tryckstegringar, högreservoarer, brunnar, infiltrationsanläggningar.
**VA-ledningar är en teknisk anläggning och avskrivningstiden är beroende av om det är en; huvudledning, servisledning, områdesledning, samt om mark eller sjöförlagd ledning.

Byggnader (vattenverk och avloppsreningsverk)
Delas upp i komponenter i enlighet med K3; tak, stomme, grund, byggnadsanläggning. Anläggningens huvudsakliga funktion styr om anläggningen är att beakta som en byggnad eller en produktionsanläggning. Syftet med byggnaden vid en produktionsanläggning är ett skal/skydd för att skydda produktionen, den tekniska anläggningen och utgör därmed en byggnadsanläggning.

Följande avskrivningstider har tillämpats

	År*	andel i %
Tak	25	10-50
Stomme	50	5-35
Grund	50	5-20
Byggnadsanläggning	10-25	40-80

* Avskrivningstiden för byggnader övertagna från kommunen har anpassats till återstående nyttjandeperiod från tidpunkten vid övertagandet.

Inkomstskatter

Redovisade inkomstskatter innefattar skatt som skall betalas eller erhållas avseende aktuellt år och justeringar tidigare års aktuella skatt. Skatteskulder/-fordringar värderas till vad som enligt företagets bedömning skall betala till eller erhållas från Skatteverket. Bedömningen görs enligt de skatteregler och skattesatser som är beslutade eller som är aviserade och med stor säkerhet kommer att fastställas. För poster som redovisas i resultaträkningen, redovisas även därmed sammanhängande skatteeffekter i resultaträkningen. Uppskjuten skatt avseende framtida skatteeffekter redovisas i resultat- och balansräkningarna.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen upprättas enligt indirekt metod. Det redovisade kassaflödet omfattar endast transaktioner som medfört in- eller utbetalningar. Likvida medel redovisas som kort fordran/skuld mot Gävle kommun.

Lån
Östhammar Kommun har borgensåtagande för finansiering av investeringar i Östhammar Vatten AB. För Östhammar Vatten AB sker upptagning av lån externt hos kreditinstitut mot reverser som löper med ränta och amortering för samtliga nettoinvesteringar i VA-anläggningar som inte är internt finansierade.

Fordringar
Fordringar med förfallodag mer än 12 månader efter balansdagen redovisas som anläggningstillgångar, övriga som omsättningstillgångar. Fordringar upptas till det belopp som efter individuell prövning beräknas bli betalt.

Not 2 Nettoomsättningens fördelning

	2022	2021
Nettoomsättningen per rörelsegren		
Anslutningsavgifter	1 369 097	1 001 855
Konsumtionsavgifter	55 004 494	55 121 397
Underuttag/Överuttag VA-kollektivet	-261 966	-5 501 997
	56 111 625	**50 621 255**

Not 3 Arvode till revisorer
Med revisionsuppdrag avses granskning av årsredovisningen och bokföringen samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning, övriga arbetsuppgifter som det ankommer på bolagets revisor att utföra samt rådgivning eller annat biträde som föranleds av iakttagelser vid sådan granskning eller genomförandet av sådana övriga arbetsuppgifter.

	2022	2021
KPMG AB		
Revisionsuppdrag	38 000	41 000
	38 000	**41 000**

Not 4 Kostnader från Gästrike Vatten AB

	2022	2021
Styrelsearvoden	182 520	184 202
Inhyrd personal	6 430 467	7 398 910
Övriga kostnader enligt fördelningsnyckel fastställd av Gästrike Vatten AB	9 646 291	7 962 497
	16 259 278	**15 545 609**

Not 5 Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter

	2022	2021
Övriga ränteintäkter	5 246	3 275
	5 246	**3 275**

Not 6 Räntekostnader och liknande resultatposter

	2022	2021
Räntekostnader till kreditinstitut	2 167 447	951 513
Borgensavgifter till Östhammars kommun	477 320	184 898
Övriga räntekostnader	88 142	41 769
	2 732 909	**1 178 180**

Not 7 Skatt på årets resultat

	2022	2021
Skatt på årets resultat		
Aktuell skatt	-97 708	-143 832
Uppskjuten skatt	78 757	-245 696
Totalt redovisad skatt	**-18 951**	**-389 528**

Avstämning av effektiv skatt

		2022		2021
	Procent	**Belopp**	**Procent**	**Belopp**
Redovisat resultat före skatt		18 951		389 528
Skatt enligt gällande skattesats	20,60	-3 904	20,60	-80 243
Ej avdragsgilla kostnader		-15 248		-87 265
Ej skattepliktiga intäkter		201		
Utnyttjande av tidigare ej aktiverat underskottsavdrag		0		
Uppskjuten skatt hänförlig till temporära skillnader på byggnader		78 757		-143 510
Skattemässiga justering av bokfört resultat för avskrivningar på byggnader		-78 757		-78 510
Redovisad effektiv skatt	**100,00**	**-18 951**	**100,00**	**-389 528**

Not 8 Byggnader och mark

	2022-12-31	2021-12-31
Ingående anskaffningsvärden	22 253 199	21 175 429
Omklassificeringar	0	1 077 770
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	**22 253 199**	**22 253 199**
Ingående avskrivningar	-4 442 381	-3 471 624
Årets avskrivningar	-982 732	-970 757
Utgående ackumulerade avskrivningar	**-5 425 113**	**-4 442 381**
Utgående redovisat värde	**16 828 086**	**17 810 818**
Bokfört värde byggnader	14 588 786	15 571 518
Bokfört värde mark	2 239 300	2 239 300
	16 828 086	**17 810 818**

Not 9 Maskiner och andra tekniska anläggningar

	2022-12-31	2021-12-31
Ingående anskaffningsvärden	148 348 084	145 184 093
Inköp	2 346 854	58 760
Försäljningar/utrangeringar	-11 490	
Omklassificeringar	16 867 978	3 105 231
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	**167 551 426**	**148 348 084**
Ingående avskrivningar	-23 625 448	-18 333 783
Årets avskrivningar	-5 888 442	-5 291 665
Utgående ackumulerade avskrivningar	**-29 513 890**	**-23 625 448**
Utgående redovisat värde	**138 037 536**	**124 722 636**

Not 10 Inventarier, verktyg och installationer

	2022-12-31	2021-12-31
Ingående anskaffningsvärden	15 372 979	15 372 979
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	**15 372 979**	**15 372 979**
Ingående avskrivningar	-2 966 545	-2 330 857
Årets avskrivningar	-421 828	-635 688
Utgående ackumulerade avskrivningar	**-3 388 373**	**-2 966 545**
Utgående redovisat värde	**11 984 606**	**12 406 434**

Not 11 Pågående nyanläggningar och förskott avseende materiella anläggningar

	2022-12-31	2021-12-31
Ingående anskaffningsvärden	141 729 089	72 371 267
Inköp	25 668 437	73 540 823
Omklassificeringar	-16 867 978	-4 183 001
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	**150 529 548**	**141 729 089**
Utgående redovisat värde	**150 529 548**	**141 729 089**

Not 12 Uppskjuten skattefordran

	2022-12-31	2021-12-31
Byggnader	221 309	142 552
Skattemässigt underskott	0	0
	221 309	**142 552**

Årets bokförda värde fastigheter: 17 810 818
Årets skattemässiga värde fastigheter: 18 502 818

Not 13 Transaktioner med koncernföretag

Moderföretag i den minsta koncern där Östhammar Vatten AB är dotterföretag och koncernredovisning upprättas är Gästrike Vatten AB, 556751-1661, Gävle.

	2022-12-31	2021-12-31
Andel inköp och försäljning (%) avseende företag inom Gästrike Vatten Koncernen		
Inköp	35	36
Försäljning	0	0
	35	**36**

Not 14 Checkräkningskredit

Beviljat belopp på checkräkningskredit hos Gävle kommun uppgår till 150 mnkr totalt för Gästrike Vattenkoncernen exklusive Gävle Vatten AB. Eventuellt Saldo redovisas som kortfristig fordran/skuld. Gävle kommun är kontohavare mot banken.

Not 15 Antal aktier och kvotvärde

Antal aktier	Kvot-värde
100	1 000
100	

Not 16 Disposition av vinst eller förlust

	2022-12-31
Förslag till vinstdisposition	
Styrelsen föreslår att till förfogande stående vinstmedel:	
balanserad vinst	10 000 000
disponeras så att	
i ny räkning överföres	10 000 000

Not 17 Avsättningar

	2022-12-31	2021-12-31
Beräknade skadeståndsanspråk där VA-huvudman har strikt ansvar	960 000	80 000
	960 000	**80 000**

Not 18 Långfristiga skulder

	2022-12-31	2021-12-31
Skulder som ska betalas senare än fem år efter balansdagen	67 560 000	65 947 693
	67 560 000	**65 947 693**

Not 19 Övriga långfristiga skulder

	2022-12-31	2021-12-31
Periodiserade anslutningsavgifter		
Ingående balans	25 907 760	25 596 579
Årets förändring	2 818 287	311 181
	28 726 047	**25 907 760**
Skuld för investeringsbidrag till Karö Våtmark		
Ingående balans	142 549	151 845
Årets förändring	-9 297	-9 296
	133 252	**142 549**

Intäkter från anslutningsavgifter intäktsförs med ca 13 % det första året och därefter ca 3 % per år.

Not 20 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

	2022-12-31	2021-12-31
Upplupna räntekostnader	1 045 706	362 390
Upplupna kostnader	2 207 612	1 193 788
Överuttag från VA-kollektivet	9 897 841	9 635 875
	13 151 159	**11 192 053**

Not 21 Räntor och utdelningar

	2022-12-31	2021-12-31
Erhållen ränta	-5 246	-3 275
Erlagd ränta	2 049 592	1 141 046
	2 044 346	**1 137 771**

Not 22 Justering för poster som inte ingår i kassaflödet

	2022-12-31	2021-12-31
Avskrivningar	7 293 002	6 898 110
Anslutningsavgifter	2 818 287	311 182
Investeringsbidgrag	-9 296	-9 296
Övriga avsättningar	880 000	-20 000
	10 981 993	**7 179 996**

2023-03-07

Östhammar

[redacted]

Årsredovisning

för

Östhammar Vatten AB

559099-4447

Räkenskapsåret

2022

Fastställelseintyg

Undertecknad verkställande direktör i Östhammar Vatten AB intygar att resultaträkningen och balansräkningen i årsredovisningen har fastställts på årsstämma . Årsstämman beslutade att godkänna styrelsens förslag till resultatdisposition.

Jag intygar också att innehållet i årsredovisningen och revisionsberättelsen stämmer överens med originalen.

Gävle

[redacted]

Lena Blad

Inkom 2023-03-03
Dnr KS-2023-189
Dpl 913

Till Kommunfullmäktige i Östhammars kommun

MOTION

2023-03-01

MEDBORGARBUDGET I ÖSTHAMMARS KOMMUN

Medborgarbudget är ett samlingsnamn för olika metoder som används för att involvera medborgare i beslutsprocesser om hur kommunens resurser ska användas. Det finns olika typer av dialogformer att kombinera metoden med.
Medborgarbudget är ett sätt att öka inflytandet för medborgare. Det betyder att du som invånare är med och lämnar förslag, prioriterar och fattar beslut. Det är ett av verktygen för att få en medskapande medborgardialog.
Det finns flera positiva effekter av att arbeta med medborgarbudget. Engagemanget hos berörda invånare ökar när de får möjlighet att vara delaktiga i processen. Dessutom ökar kunskapen om den komplexa verksamhet som kommuner har ansvar för. Medborgarbudget ger även en möjlighet för förtroendevalda att få större kunskap om invånarnas behov, värderingar och prioriteringar.
Det finns flera exempel på att kommuner genomfört medborgarbudgetar, då företrädesvis på landsbygden. SKR arbetar med frågan och har översikt över vad som sker i Sverige. Det finns således omfattande erfarenheter att ösa ur, vilket gör att mycket av förarbetena redan är gjorda.

Centerpartiet föreslår
Att en medborgarbudget genomförs som en första pilot i ett landsbygdsområde förslagsvis Gräsö samt kommunens övriga öar med bofast befolkning med start 2024.01.01 Om erfarenheterna visar sig positiva föreslår Centerpartiet att medborgarbudget införs på landsbygden i Östhammars kommun. 2025.01.01.

Centerpartiets kommunfullmäktigegrupp

Josefine Nilsson
Gruppledare

Centerpartiet
ÖSTHAMMARS KOMMUN

Dnr KS-2023-189

§ 57. Motion från Josefine Nilsson (C) om införande av medborgarbudget

Beslut

Motionen överlämnas till kommunstyrelsen för beredning.

Ärendebeskrivning

Josefine Nilsson (C) har inkommit med en motion om införande av medborgarbudget.

Motionären yrkar:

- Att en medborgarbudget genomförs som en första pilot i ett landsbygdsområde förslagsvis Gräsö samt kommunens övriga öar med bofast befolkning med start 1 januari 2024. Om erfarenheterna visar sig positiva föreslår Centerpartiet att medborgarbudget införs på landsbygden i Östhammars kommun 1 januari 2025.

Beslutsunderlag

Motion

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Kommunförvaltningen
Peter Nyberg

Svar på motion till Josefine Nilsson (C) angående införande av medborgarbudget

Motionären yrkar:

Att en medborgarbudget genomförs som en första pilot i ett landsbygdsområde förslagsvis Gräsö samt kommunens övriga öar med bofast befolkning med start 1 januari 2024. Om erfarenheterna visar sig positiva föreslår Centerpartiet att medborgarbudget införs på landsbygden i Östhammars kommun 1 januari 2025.

Det finns två huvudsakliga skäl till varför motionen avslås, dels att vi befinner oss i ett mycket tufft ekonomiskt läge och dels för att administreringen av ett sådant införande i nuläget skulle driva mer kostnader än själva medborgarbudgeten.

Det ekonomiska läget innebär i nuläget att vi prioriterar våra investeringar hårt. Utöver detta ser vi åtminstone tre tuffa år framför oss. Under dessa förhållanden ser vi inte möjligheten att dels utöka vår investeringsram eller öka våra administrativa kostnader för att driva igenom ett pilotprojekt. Ett pilotprojekt skulle troligen utöka våra kostnader med närmare en miljon under 2024.

Medborgarbudget

Medborgarbudget har sitt ursprung i Porto Alegre, en kommun i Brasilien, där de började med medborgarbudget redan 1989. Partiet som vann valet hade utlovat att arbeta med att ta bort korruption och nepotism genom att involvera medborgarna i budgetprioriteringar så att kommunala skattemedel gick till satsningar där medborgarna uppfattade att behoven var störst.

Sedan 1989 har medborgarbudget spridits över världen och finns nu i alla världsdelar. Under de senaste åren har antalet kommuner och länder som beslutat om att införa medborgarbudget ökat i allt snabbare takt. Idag utgör Europa den världsdel där medborgarbudget växt sig störst. I Europa är syftet för att införa medborgarbudget i första hand att återskapa förtroendet för demokrati och dess institutioner genom ökad delaktighet i utvecklingen av lokalsamhället. Många medborgarbudgetar görs också på regional nivå eller i större städer.

Forskarna brukar beskriva medborgarbudget som en demokratisk process, inte en metod, för att involvera medborgarna i hur kommunala resurser prioriteras, resurser som påverkar deras dagliga liv. Det handlar vanligtvis inte om hela kommunens budget, även om det finns exempel på det, utan oftast om delar av investeringsbudgeten.

Inkom 2023-03-14
Dnr KS-2023-220
Dpl 913

Motion: Erbjud ukrainska flyktingar SFI-utbildning inom den kommunala vuxenutbildningen!

Kriget i Ukraina har nu pågått i över ett år nu och ännu är inget slut tyvärr i sikte. Vår kommun har i likhet med många andra kommuner tagit emot ett antal Ukrainska flyktingar, som inget hellre vill än att integreras och bidra till vårt samhälle. Att inte ge ukrainarna tillgång till SFI är ett slöseri med deras liv och hälsa och kompetens, liksom som för vårt samhälle.

Liberalerna anser att det inte längre är rimligt att vänta på beslut från vårt lands högst beslutande organ, regeringen, att ukrainska flyktingar ska få tillgång till SFI inom den kommunala vuxenutbildningen.

Språk är ett av de viktigaste verktygen för att komma in i samhället. Det är ett återkommande samtalsämne att det råder stora brister på tillräcklig kunskap i det svenska språket hos utlandsfödda som bor och även arbetar i vår kommun.

Liberalerna anser att det nu är kommunens skyldighet och ansvar att ge möjligheten till de ukrainska flyktingarna att få påbörja SFI så snart som möjligt! Liberalerna yrkar därför att Östhammars Kommun fattar beslut om detta. Vi måste se bortom de ekonomiska kostnader detta innebär och istället se till individernas behov.

Många av de som kommit till vår kommun från Ukraina besitter arbetslivserfarenhet, examen och utbildningar som kan komma till stor nytta i bland annat kommunens egna verksamheter och hos våra företag. Språket är nyckeln till framgång och nu behöver kommunen öppna upp dörrarna och ge dessa, redan ytterst utsatta människor, denna självklara möjlighet.

För Liberalerna Östhammar

Julia Carlström, gruppledare
14 mars 2023

Dnr KS-2023-220

§ 58. Motion från Julia Carlström (L) om SFI-utbildning för ukrainska flyktingar

Beslut

Motionen överlämnas till kommunstyrelsen för beredning.

Ärendebeskrivning

Julia Carlström (L) har inkommit med en motion om att ukrainska flyktingar ska få påbörja SFI-utbildning.

Motionären yrkar:

- Att ukrainska flyktingar ska få påbörja SFI-utbildning

Beslutsunderlag

Motion

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Svar på motion från Julia Carlström (L) avseende SFI-utbildning till ukrainska flyktingar

De flyktingar som kommit efter massflyktsdirektivets införande har inte haft rätten till SFI. Liberalerna menar i sin motion att den uteblivna SFI-utbildningen bidrar till ett försvårande att komma in i samhället samt att deras möjlighet att bidra till egen försörjning minskas. Dessutom menar liberalerna att såväl offentlig- som privat sektor har ett stort behov av kompetensförsörjning som delvis matchas av de kunskaper som de ukrainska flyktingarna bär med sig. Mot bakgrund av detta föreslår Liberalerna att Östhammars kommun fattar beslut om att införa SFI-undervisning in om den kommunala vuxenutbildningen för det ukrainska flyktingar som kommit enligt massflyktsdirektivet.

Sedan motionen inlämnades har regeringen föreslagit att SFI-undervisning skall erbjudas de som kommit enligt massflyktsdirektivet.

Kommuner ges möjlighet att erbjuda SFI till personer som flytt från Ukraina genom Komvux.

Regeringen har beslutat om en ny bestämmelse i förordningen om vuxenutbildning som innebär att en kommun får låta en person som ansökt om eller fått uppehållstillstånd med tillfälligt skydd delta i SFI, om hen saknar sådana grundläggande kunskaper i svenska som utbildningen syftar till att ge. Utbildning i SFI får erbjudas till en sådan person från och med andra kalenderhalvåret det år hen fyller 18 år. Ålderskravet skiljer sig därmed från det generella ålderskravet för utbildning i SFI.

Hittills har det inte funnits någon möjlighet utifrån skolförfattningarna att erbjuda utbildning inom Komvux till andra personer än de som har rätt till det enligt skollagen. Personer som ansökt om eller fått uppehållstillstånd med tillfälligt skydd har inte rätt till utbildning i SFI eller annan utbildning inom Komvux.

Den nya bestämmelsen börjar gälla den 1 juni 2023.

Fabian Sjöberg (M)

Kommunstyrelsens ordförande

Interpellation till Fabian Sjöberg ang nya styrets värdegrund

I ärendebeskrivningen för ärende om upphävande av policy och strategi för integration på Kommunstyrelsen 30 maj kan man läsa att det tidigare dokumentets struktur bygger på en värdegrund som den nuvarande majoriteten inte antagit. Detta låter spännande och ytterst viktigt. Att de beslut som tas i en politisk församling bygger på en antagen värdegrund är ytterst angeläge.
Kan du precisera vad den nuvarande majoritetens värdegrund innebär.
Vi har i sak inget att invända mot att policyn upphävs men är ytterst nyfikna på majoritetens gemensamma värdegrund.
Handlar detta om människosyn, demokratisyn, syn på hur beslut ska fattas i en organisation etc?
I så fall tycker vi att det är på plats att detta synliggörs i ett dokument. Finns det något sådant som är offentligt och var kan vi i så fall ta del av det?

För Liberalerna i Östhammar

Julia Carlström
Irmeli Bellander

Inkom 2023-08-23
Dnr KS-2023-623-1
Dpl 914

Interpellation ställd till KS ordförande Fabian Sjöberg.

Vad har gjort gjorts för att integrera nyanlända flytingar/invandrare i Östhammar under 2022, till dags datum?

Den styrande majoriteten håller på att avveckla styrdokumenten för integrering och en av anledningarna är att det inte skett någon återrapportering. Vilket vi tycker är förvånansvärt. Vi vet att det har flyttat in personer från andra länder under perioden och det är allmänt känt att vi har flyktingar från Ukraina boende i vår kommun.

Från media hörs olika frivilligorganisationer som hjälper dessa flyktingar, men vad gör Östhammars kommun?

Östhammar har tagit emot 87 personer från Ukraina enligt tillgänglig statisk och kommunen har fått 300 kr/ person och dag i bidrag från Migrationsverket. För 2023 har vår kommun lovat ta emot 16 nya flyktingar enligt "Massflyktsdirektivet". Inte ett enda ord har förklarat hur ledningen i KF tänker hjälpa dessa eller vilka frivilligorganisationer man tänker ta hjälp av. För någon vecka sedan var det ett inslag hur Ukrainska flyktingar fick hämta hjälppaket från stadsmissonen i Uppsala, därför deras 71 kr/dag inte räcker till deras försörjning. Vi undrar, är det så även i Östhammar?

Utöver de som kom enligt Massflyktsdirektivet, kom det ytterligare asylsökande. Hur har dessa integrerats?

Frågorna är många och svaren är få!

Därför vill Vänsterpartiet Östhammar veta:

- **Vilka integrationsåtgärder har Östhammars kommun gjort?**
- **Hur mycket bidrag har Östhammars kommun fått från Megrationsverket och vad har kommunen gjort för dessa medel?**
- **Region Uppland (Länsstyrelsen) har 1,9 miljoner som kan ansökas för integration av Ukrainska flyktingar ansökningstiden gick ut 24/8. Varför har inte Östhammar sökt medel här ifrån? Ämnar ledningen söka medel nästa år?**
- **Vilka planer finns för att kunna integrera de 16 flyktingar som Östhammar sagt sig kunna ta emot i vår kommun?**

För Vänsterpartiet Östhammar

[redacted]

Pernilla Grahn

Gun Fjellner

Inkom 2023-08-23
Dnr KS-2023-624-1
Dpl 914

Fråga ställd till Lars O Holmgren(BoA) ordförande i bygg och miljönämnden .

Varför har Kommunen stängt återvinningen av farliga vätskor m.m.

På återvinningscentralen i Österbybruk har man stoppat inlämningen av farliga vätskor och batterier.
Med motiveringen att uppsamlingskärlen inte uppfyllde miljökraven.

Frågor

- När avser kommunen se till att rätt sorts kärl finns och när skall kommuninvånarna kunna lämna oljor, färg och andra miljöfarliga vätskor till återvinning?
- Hur skall Österbybruksborna göra om de har miljöfarligt avfall fram till dess att kommunen har rättat till bristen?

[redacted]

Pernilla Grahn

Gun Fjellner

Inkom 2023-08-23
Dnr KS-2023-625-1
Dpl 914

Fråga ställd till KS ordförande Fabian Sjöberg.

Vad har gjorts åt den drogrelaterade kriminaliteten i Östhammars kommun.

Vi i Vänsterpart Östhammar har diskuterat den ökade kriminaliteten och drogmissbruket i vår kommun. Det är med oro vi ser på utvecklingen.

Därför frågar vi Fabian Sjöberg

- Vilken effekt har samarbete mellan kommun och den lokala polismyndigheten haft?
- Vad innebär nya avtalet med polisen samt vilka planer finns för framtiden?
- Hur kommer KF att informeras framöver om drogmissbruket i kommunen?

Östhammar den 22 augusti 2023

[redacted]

Gun Fjellner

Pernilla Grahn

Inkom 2023-08-23
Dnr KS-2023-626-1
Dpl 914

Interpellation till Kommunstyrelsens ordförande Fabian Sjöberg från

Vad ska hända med avfallshögarna vid gruvområdet i Dannemora?

Under 2020 dumpades osorterat avfall i Dannemora. I kommunens avfallsplan daterad 2023-04-25 återfinns ingen plan för avfallet.

Genom gruvföretaget Grangex försorg har en av de tre avfallshögarna täckts med presenning medan de två andra högarna försetts med nät. En av sophögarna återfinns på s.k. hårdgjord yta medan de andra två vilar direkt på mark. Det är högst sannolikt att de osorterade soporna innehåller för omgivningen skadliga ämnen. Under sommaren 2020 förelades företrädare för "entreprenören" att genomföra provtagning på avfallet och omgivningen i den mån en legitim företrädare nu över huvud taget kunde identifieras.

En sådan provtagning genomfördes i augusti 2020 av entreprenören och kan betraktas som en partsinlaga. Någon ytterligare provtagning från kommunen har inte skett.

Det är troligt att skadliga ämnen kan återfinnas i själva sophögarna, i Sundbroån, i mark och i grundvatten. Här kan resultaten av bland annat liknande provtagningar i Kassmyratippen i Tumba, Botkyrka kommun, tjäna som jämförelse.

Förundersökningen om grovt miljöbrott börjar enligt uppgifter i media att gå mot sitt slut samt att åtal kan väntas under hösten 2023.

Våra frågor i anslutning till detta är:

- När kommer kommunen att göra provtagningar på soporna, omgivande natur, diken och vattendrag?
- Hur ser kommunens planering för soporna ut?
- Hur ska den planeringen redovisas?
- Kommer kommunen att drabbas av kostnader och hur har dessa beräknats

Östhammar den 23 augusti 2023
Vänsterpartiet i Östhammar

[redacted]

Pernilla Grahn

Gun Fjellner

Aktuellt i slutförvarsfrågan 2023-09-12

Rapport från Slutförvarsorganisationen till Kommunfullmäktige

Perioden 2023-04-25 – 2023-11-07

Senaste nytt om slutförvarsansökningarna

Kärnbränsleförvaret

Den 27 januari 2022 meddelade regeringen tillåtlighet enligt miljöbalken och tillstånd enligt kärntekniklagen för SKB:s ansökan om att bygga en inkapslingsanläggning i Oskarshamns kommun och ett slutförvar för använt kärnbränsle i Forsmark. Besluten finns att läsa på **regeringens hemsida**.

Flera miljöorganisationer lämnade i april 2022 in en gemensam ansökan om rättsprövning av regeringens beslut. Den 11 maj 2023 meddelade Högsta förvaltningsdomstolen att regeringens beslut inte strider mot någon regel och därför ska stå fast. Mer information samt domen finns att läsa på **domstolens hemsida**.

SKB lämnade den 30 juni 2023 in dels en kompletterande ansökan och dels en begäran om tillstånd (med villkorsförslag mm) till Mark- och miljödomstolen. Inlämnade handlingar finns att läsa på **SKB:s hemsida**. Domstolen kungjorde i augusti såväl den kompletterande ansökan som begäran om tillstånd. Eventuella synpunkter ska lämnas till domstolen senast den 10 oktober 2023 men Östhammars kommun har beviljats förlängd svarstid till den 26 oktober.

Enligt Mark- och miljödomstolens nuvarande tidsplan planeras huvudförhandling att hållas i domstolen den 20-24 maj 2024 och beslut att meddelas i juni-augusti 2024.

Utöver lagakraftvunnet tillstånd enligt *miljöbalken* från Mark- och miljödomstolen krävs, i prövningen enligt *kärntekniklagen*, även godkännande från Strålsäkerhetsmyndigheten innan verksamheten får påbörjas.

SFR – fortsatt drift och utbyggnad

Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt gav den 21 december 2022 SKB tillstånd enligt *miljöbalken* för fortsatt drift och utbyggnad av det befintliga slutförvaret för kortlivat radioaktivt avfall (SFR) i Forsmark. Länsstyrelsen har överklagat mark- och miljödomstolens beslut i den del som avser villkor gällande energianvändning (villkor 17). Domstolen har beslutat att ge prövningstillstånd för länsstyrelsen överklagande.

I och med att tillståndsdomen enligt miljöbalken innehåller ett så kallat verkställighets-förordnade får tillståndet tas i anspråk trots att det överklagats. Det innebär att SKB får påbörja en del åtgärder trots att domen har överklagats, till exempel har SKB nyligen påbörjat arbetet med utfyllnaden i vattenområdet för att skapa en ny väg och verksamhetsytor.

I prövningen enligt *kärntekniklagen* återstår flera steg i den så kallade stegvisa prövningen. Innan utbyggnaden av själva slutförvaret får påbörjas krävs ett godkännande från Strålsäkerhetsmyndigheten. SKB lämnade i april 2023 in en ansökan till myndigheten. Den mest omfattande delen av ansökan utgörs av en preliminär säkerhetsanalys (PSAR). Mer information finns på **SKB:s hemsida**.

Övrig aktuell information

Informationsfilm för ungdomar

Slutförvarsorganisationen har tagit fram en informationsfilm om slutförvarsfrågan riktad till ungdomar på högstadiet. Till filmen har det även tagits fram ett lärarmaterial. Mer information, länk till filmen samt lärarhandledningen finns på **kommunens slutförvarswebb**.

Internationell granskning av Sveriges hantering av radioaktivt avfall

Internationella atomenergiorganet (IAEA) organiserade den 17-27 april 2023 en internationell granskning av hur väl Sverige lever upp till internationella riktlinjer för hantering av radioaktivt avfall och använt kärnbränsle. Granskningen genomfördes av en internationell expertgrupp. Enligt det europeiska kärnavfallsdirektivet ska en internationell utvärdering göras minst vart tionde år.

Expertgruppen anser att Sverige har ett robust och välfungerade system för att hantera radioaktivt avfall och använt kärnbränsle och berömde utvecklingen av metod för slutförvar av använt kärnbränsle. Gruppen lämnar även förslag för att upprätthålla och förbättra hanteringen, bl a att Sverige ska utveckla sina planer för hantering av radioaktivt avfall som kommer från annan verksamhet än kärnkraften och inrätta ett forum för att samordna förberedelser för slutförvaret för långlivat låg- och medelaktivt avfall (SFL). Mer information finns på **IAEA:s hemsida**.

Beslut från regeringen angående kommunens användning av medel från Kärnavfallsfonden

Östhammars kommun ansöker årligen om medel från Kärnavfallsfonden för arbete med slutförvarsfrågor. Riksgälden hanterar, sedan 2018, kommunens ansökan om fondmedel och granskar även kommunens användning av dessa medel.

Kommunen har för 2018-2021 bekostat datorer samt tillhörande licenser till ledamöterna i referens- samt granskningsgrupp med fondmedel. Riksgälden anser att datorer och licenser till ledamöter som även har andra uppdrag endast till viss del får bekostas med fondmedel och har därför beslutat att kommunen ska återbetala medel för dessa år. För 2022-2023 har kommunen ansökt om medel för dator- och licenskostnader men fått avslag på ansökan. Kommunen har överklagat dessa beslut.

Den 27 april 2023 fattade regeringen beslut gällande dessa överklaganden. Regeringen skriver i besluten att de anser att Riksgäldens fördelningsprincip är skälig och välavvägd och avslår kommunens överklaganden.

Stöd för miljöorganisationers arbete med kärnavfallsfrågor tas bort nästa år

Sedan 2005 har det, först via Kärnavfallsfonden och sedan via stadsbudgeten, varit möjligt för miljöorganisationer att söka särskilda medel för arbete med kärnavfallsfrågor. Enligt Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning (MKG) har regeringen på en direkt fråga från föreningen svarat att regeringen inte har för avsikt att efter 2023 öronmärka särskilda medel till miljöorganisationer för arbete med kärnavfallsfrågor.

Med anledning av detta lägger MKG nu ner sitt kansli och personalen måste sluta. På föreningens årsmöte i juni beslutades dock att föreningen och hemsidan ska finnas kvar även i framtiden. Mer information finns på **MKG:s hemsida**.

Hamnen i Forsmark

Mark- och miljödomstolen gav den 13 juli 2023 SKB tillstånd att fortsätta driva och bygga ut hamnen i Forsmark. Tillståndet skapar bland annat förutsättningar för uttransport av bergmassor från slutförvaren. Mer information finns på **domstolens** samt på **SKB:s hemsida**.

Samverkansavtal tecknat om utbygganden av SFR

SKB har tecknat samverkansavtal med Skanska om utbyggnaden av SFR. Projektet innefattar att projektera och bygga de sex tillkommande bergssalarna för utbyggt SFR. Innan bergarbetena får påbörjas krävs dock, som nämnts ovan, ett godkännande från Strålsäkerhetsmyndigheten. SKB hoppas på byggstart hösten 2024. Mer information finns på **SKB:s hemsida**.

Planering av Slutförvarsorganisationens verksamhet 2024

Slutförvarsorganisationen hade den 18 augusti 2023 planeringsdag för att planera verksamheten under 2024. Resultatet av planeringsdagen utgör grunden för kommunens årliga ansökan om medel från Kärnavfallsfonden.

Riksgälden föreslår höjda kärnavfallsavgifter

Kärnkraftsindustrin är, enligt svensk lagstiftning, ansvarig för att ta hand om det radioaktiva avfall som uppkommer vid kärnkraftverken samt för att säkerställa finansieringen för detta. Industrin lämnar vart tredje år en kostnadsberäkning för återstående kostnader till Riksgälden som sedan tar fram ett förslag på avgifter.

Riksgälden föreslår en ökning av avgiftsnivåerna för 2024-2026. Den viktigaste förklaringen till behovet av höjda nivåer är, enligt Riksgälden, en kraftig uppräkning i reaktorinnehavarnas bedömning av de återstående kostnaderna. Riksgäldens förslag har skickats på remiss, bland annat till Östhammars kommun, med sista svarsdag den 31 augusti 2023. Förslaget finns att läsa på **Riksgäldens hemsida**.

Workshop om informationsbevarande

Nuclear Energy Agency (NEA, OECD:s kärnenergiorgan) anordnar den 26-28 september 2023 en workshop på temat informationsbevarande i Stockholm. Mer information om workshopen, som har titeln ”The medium and the message: Challenges and solutions in selecting and preserving records of radioactive waste”, finns på **NEA:s hemsida**.

Ny VD för SKB

Stefan Engdahl har utsetts till ny VD för SKB. Han kommer närmast från en tjänst som planeringsdirektör på Trafikverket och tillträder tjänsten den 1 oktober 2023.

Information om slutförvar på bibliotek

Slutförvarsorganisationen kommer under oktober att genomföra en serie besök på de kommunala biblioteken i kommunen för att ge information om och svara på frågor om de planerade slutförvaren i vår kommun. Mer information kommer framöver.

Bakgrundsinformation om SKB:s slutförvarsansökningar

Den 16 mars 2011 lämnade SKB in ansökan enligt miljöbalken och kärntekniklagen om att få bygga och driva ett slutförvar för använt kärnbränsle i Forsmark till Mark- och miljödomstolen i Nacka respektive Strålsäkerhetsmyndigheten.

Den 19 december 2014 lämnade SKB in ansökan enligt miljöbalken och kärntekniklagen om att bygga ut slutförvaret för låg- och medelaktivt driftavfall, SFR.

Ansökningshandlingarna finns på **SKB:s hemsida**. Alla handlingar i ärendena, förutom de som är belagda med sekretess som till exempel det fysiska skyddet runt anläggningen, är offentliga.

Östhammars kommuns slutförvarswebb och nyhetsbrev

På kommunens slutförvarswebb **www.slutforvarforsmark.se** hittar du information om de slutförvar som är eller kan bli aktuella i Östhammars kommun. På hemsidan hittar du även **webbsändningar** av Referensgruppens möten och en **dokumentbank** med bland annat kommunens yttrande i prövningarna.

På hemsidan kan du även anmäla dig till **Slutförvarsenhetens nyhetsbrev**.